

A COURSE OF THE
ALBANIAN LANGUAGE

let's learn albanian

A Modern Reference for Students

With a word stress system and audio CD
(Audio CD is included in the price of the book)

New Revised Edition

Batjar Bega
& Sokol Bega

Pronunciation Key

Consonants	As in English	Albanian
b	/bə/	bell
c	/tsə/	tsetse
ç	/tʃə/	chest
d	/də/	doll
dh	/ðə/	this
f	/fə/	fire
g	/gə/	good
gj	/gyə/	g and y
h	/hə/	hen
j	/yə/	yard
k	/kə/	park
l	/lə/	lily
ll	/llə/	tell
m	/mə/	minute
n	/nə/	window
nj	/njə/	knew
p	/pə/	pen
q	/kyə/	k and y
r	/rə/	radar
rr	/rrə/	surrender
s	/sə/	sister
sh	/ʃə/	fresh
t	/tə/	ten
th	/θə/	thin
v	/və/	believe
x	/tzə/	adze
xh	/dʒə/	just
z	/zə/	zoo
zh	/ʒə/	treasure
		burim
		copë
		çelës
		ditë
		dhuratë
		familje
		gotë
		gjumë
		hap
		jard
		park
		metodi
		shkollë
		minutë
		natë
		njeri
		penë
		qaj
		radar
		rreth
		student
		shkollë
		tren
		thikë
		vajzë
		nxënës
		xham
		zemër
		zhvillim

Albanian as a Second Language
(A. S. L.)

**LET'S
LEARN
ALBANIAN**

A modern reference for students, teachers, and scholars

Batjar H. Bega
&
Sokol B. Bega

New Revised Edition

Printed in Albania by "MEDIAPrint"
Tirana, 2011

Gjuha shqipe si gjuhë e dytë
(A. S. L.)

le të mësojmë shqip

2005	<i>First edition</i>
2007	<i>Second edition (Revised Edition)</i>
2011	<i>Third edition (New Revised Edition)</i>

***Batjar H. Bega
& Sokol B. Bega***

Copyright 2011 ©
ISBN: 978-9928-029-5

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in whole or in part, transmitted in any form or by any means, electronically or mechanically, including photocopying, recording, or any information storage or retrieval system or otherwise, without the prior permission in writing from the authors.

Reviewer: Prof. Dr. Xhevat Lloshi
Proofreaders: Wendy Morrill, M. A. & Andy Zdan-Michajlowicz
Cover designer: Elsi Kongo

*... to our dearest granddaughters
Laurel Allison Gurry
and
Sophie Anne Gurry*

*Bato Bega
& Sokol Bega*

*Porsi kanga e zogut t'verës,
që vallzon n'blerim të prillit;
porsi i ambli flladi i erës,
që lmon gjitë e drandofillit;
porsi vala e bregut t'detit,
gjama e rrfes zhgjetare,
ushtima e një tërmetit,
njashtu a' gjuha e jonë shqyptare.*

*Gjergj Fishta
"Gjuha Shqype"*

Contents	Page
Acknowledgments	XIII
Preface	XIV
Hints to students (<i>speaking, hearing, writing, etc</i>)	XV
Introduction to the course	XVII
The alphabet (<i>vowels, consonants, diphthongs</i>)	XX
The sounds of Albanian	XXII
Albanian sounds not present in some languages	XXVI
Special notes on pronunciation	XXVII
Spelling rules: <i>ë / ø / sound</i>	XXIX
The functions of the post-accentual final <i>ë / ø / sound</i> :	XXX
More on spelling rules:	XXXI
Word stress	XXXI
Syllabication	XXXI
Track numbers and the contents of the audio CD	XXXII
Abbreviations used in this book	XXXIV

Lesson 1	1
Noun. - Nouns - indefinite. - Nouns - definite. - Noun genders. - Masculine noun endings - indefinite. - Masculine noun endings - definite. - Ky, kjo (<i>this</i>); ai, ajo (<i>that</i>) - demonstrative pronouns - singular. - Ç'?, çfarë? (<i>What?</i>). - Word contraction. - Determinative phrases - singular. - Sentences and phrases for lesson 1 (<i>Track 2</i>). - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 2	7
The conjunctions e, dhe, edhe (<i>and, even</i>). - Këta, këto (<i>these</i>), ata, ato (<i>they</i>) - demonstrative pronouns, plural. - Feminine noun endings - indefinite. - Feminine noun endings - definite. - The verb për të qenë (<i>jam - to be</i>), third person, singular and plural. - Ç'është? (<i>What is?</i>), Ç' janë? (<i>What are?</i>) - again. - Personal pronouns: ai (<i>he</i>), ajo (<i>she</i>), ai/ajo (<i>it</i>), ata, ato (<i>they</i>). - Sentences and phrases for lesson 2 (<i>Track 3</i>) - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 3	14
Interrogative sentences. - Neuter noun endings - indefinite. - Neuter noun endings - definite. - Natural gender. - The intonation in a sentence. - Sentences and phrases for lesson 3 (<i>Track 4</i>). - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 4	19
Personal pronouns. - Noun numbers. - Singular. - Plural. - Masculine - indefinite. - Determinative phrases - plural. - Zoti, Zotëri (<i>Mr. Sir!</i>), Zonjë (<i>Mrs. Lady</i>) and Zonjushë (<i>Miss, Young Lady</i>). - Interrogative pronouns: Kush? (<i>Who?</i>); cili?, cila?, ç'let?, cilat? (<i>Who?, Which?</i>). - Sentences and phrases for lesson 4 (<i>Track 5</i>). - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 5	25
Personal pronouns - again. - Present tense, indicative mood of the verb për të qenë (<i>jam - to be</i>). - Contracted forms. - Possessive adjectives - im (<i>my</i>),	

Contents

	yt (<i>your</i>), i tij (<i>his</i>), i saj (<i>her</i>), etc. - The functions of the i, e, të, së proclitic articles regarding ownership. - I vet, e vet, e veta, të veta (<i>his/her own</i>). - Possessive adjective tënd, tënde (<i>your</i>). - Conversation (Track 6). - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 6	Indefinite and definite nouns - again. - Feminine plural - indefinite. - The adverb of place ku? (<i>where?</i>). - Prepositions - mbi, përmbi (<i>on, over</i>), në (<i>in</i>), me (<i>with</i>), për (<i>for</i>). - Usages of prepositions. - Conversation (Track 7). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 5 and 6. - Practice exercises. =	34
Lesson 7	Masculine plural - indefinite - again. - Ja ku është! (<i>There it is</i>), Ja ku janë! (<i>There they are!</i>). - The conjunctions e, dhe, edhe (<i>and, even</i>) - again. - Tërë, i tërë, e tërë, të tërë, të tëra (<i>all</i>). - Gjithë, i gjithë, e gjithë, të gjithë, të gjitha, mbarë (<i>all</i>). - Adjectives of quality. - Particles: u, të, po, duke, pa, më, shumë. e, ë, ja, jo. - Formal and informal pronunciation. - Conversation (Track 8). - Reading exercises. - Practice exercises. =	40
Lesson 8	Possessive pronouns: imi (<i>mine</i>), yti (<i>yours</i>), i tiji (<i>his</i>), i sajë (<i>hers</i>), etc. - I veti, e veta, të vetët, të vetat (<i>his/her/hers own</i>). - The functions of the i, e, të, së proclitic articles - again. - Gender, number and cases of i, e, të, së proclitic articles. - I kujt?, e kujt?, të kujt? (<i>Whose?, to whom?</i>). - I cilit?, e cilit?, të cilit?, të cilëve?, të cilave (<i>whose</i>). - Imperative mood. - Possessive adjectives and possessive pronouns. - Adjectives - again. - Conversation (Track 9). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 7 and 8. - Practice exercises. =	46
Lesson 9	Ka, është, gjendet, ndodhet (<i>there is</i>); Ka, janë, gjenden, ndodhen (<i>there are</i>). - Indefinite adjectives: ca, disa (<i>some, few</i>); pak (<i>few, a few</i>), etc. - Indefinite adjectives - ndonjë, ndoca (<i>any</i>), ndonjëri, ndonjëra (<i>any, anybody, one of you</i>). - The verb për të pasur (<i>kam - to have</i>). - Cardinal numbers - Part One. - Cardinal number - tre and tri (<i>three</i>). - Further usages of prepositions - again. - Conversation (Track 10). - Reading exercises. - Practice exercises. =	55
Lesson 10	Interrogative and negative sentences. - Masculine plural - indefinite - again. - Cardinal numbers - Part Two. - Conversation (Track 11). - Reading exercises. - Exercises for lessons 9 and 10 (Track 12). - Practice exercises. =	60
Lesson 11	The present participle and the gerund. - Present continuous tense. - Personal pronouns used as objects: Mua ... më (<i>me</i>); ty ... të (<i>you</i>); atë ... e (<i>him/her</i>), etc. - Conversation (Track 13). - Reading exercises. - Practice exercises. =	65
Lesson 12	Feminine nouns derived from masculine ones. - Masculine nouns derived from feminine ones. - Neuter nouns - indefinite, singular and plural. - Transitive and	74

Contents

	intransitive verbs. - Ordinal numbers (<i>Track 14</i>). - The months of the year. - Vit, vjet, vjeç, vjeçe - <i>year(s)</i> ; 1 vjetër, e vjetër, të vjetër, të vjetra - <i>old</i> . - How to write a letter in Albanian. - Conversation (<i>Track 15</i>). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 11 and 12 . - Practice exercises.	
Lesson 13		84
	Verbs . - Verb conjugation groups. - Moods. - Tenses. - Persons and numbers. - Negative answers. - Verb conjugation - mësoj (<i>to teach</i>), active and passive voice. - The negative and interrogative form of the auxiliary verbs. - The negative of the verbs dua, dëshiroj (<i>to want</i>), pëlqej (<i>to like</i>), etc. - The interrogative form of the verbs. - Usages with the verb pëlqej (<i>to like</i>). - The negative of the imperative mood. - Relative pronouns - që, i cili, e cila, të cilët, të cilat (<i>that</i>). - Future tense. - Conversation (<i>Track 16</i>). - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 14 (Part one)		97
	Review of lessons 1-13 . - Noun. - Nouns - indefinite. - Nouns definite. - Noun genders. - Masculine noun endings - indefinite. - Masculine noun endings - definite. - Demonstrative pronouns - singular. - Demonstrative pronouns - plural. - Feminine noun endings - indefinite. - Feminine noun endings - definite. - Personal pronouns. - Noun numbers. - Singular. - Plural. - Masculine plural - indefinite. - Gender, number and cases of the i, e, të, së proclitic articles. - Relative pronouns: Kush? (<i>Who?</i>), cili? , cila? , cilët? , cilat? (<i>who?, which?</i>). - Possessive adjectives. - Possessive pronouns. - Masculine plural - indefinite. =	
Lesson 14 (Part two)		104
	Review of lessons 1-13 . - Masculine plural - indefinite. - Feminine plural - indefinite. - Cardinal numbers tre and tri (<i>three</i>). - Personal pronouns used as objects. - Neuter nouns - indefinite, singular and plural. - The months of the year. - Vit, vjet, vjeç and vjeçe - <i>year(s)</i> . - The verb conjugation groups. - Moods. - Tenses. - Persons and numbers. - Usages with the verb pëlqej (<i>to like</i>). - Relative pronouns. - Future tense. =	
Lesson 15		112
	Adverbs . - The verb bëj (<i>to do</i>). - The days of the week. - Conversation (<i>Track 17</i>). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 13 and 15 . - Practice exercises. =	
Lesson 16		118
	Questioning and answering. - Nouns used in singular. - Nouns used in plural. - Definite nouns / plural, masculine. - Conversation (<i>Track 18</i>). - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 17		123
	Definite nouns - again. - Cases . - Indefinite pronouns ca, disa (<i>some, few</i>); pak, një çikë (<i>few, a few, a little</i>). - Double negation. - Conversation (<i>Track 19</i>). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 16 and 17 . - Practice exercises. =	
Lesson 18		131
	Prepositions and cases. - Adjectives and adverbs of quantity shumë, tepër	

Contents

	(<i>very much</i>); një sasi prej (<i>a quantity of</i>), një sasi me (<i>a quantity with</i>). - Indefinite pronouns shumë, tepër (<i>many, much</i>), mjaft (<i>enough</i>). - Usages of adverbs. - Sa? (<i>How many?, How much?</i>). - Po! (<i>Yes!</i>) and Jo! (<i>No!</i>) answers with adverbs of quantity. - Conversation (Track 20) . - Reading exercises. - Practice exercises. =	
Lesson 19	Prepositions and cases - again. - Prepositions me, prej, nga (<i>of</i>). - Usage of prepositions - again. - Conversation (Track 21) . - Reading exercises. Sentences and phrases for lessons 18 and 19. - Practice exercises. =	138
Lesson 20	Pjesë, një pjesë e, një pjesë të (<i>a part of</i>). - Tërë, i tërë, e tërë, e tëra, të tërë, të tëra (<i>all</i>) - again. - Gjysmë, gjysma e (<i>half of</i>), çerek, çereku i (<i>a quarter of</i>). - Conversation (Track 22) . - Sentences and phrases. - Indefinite and definite nouns / plural, masculine. - Reading exercises. - Practice exercises. =	145
Lesson 21	How to ask and tell the time. - Conversation (Track 23) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for lesson 20 and 21. - Practice exercises. =	151
Lesson 22	Prepositions of time para, përpara (<i>before</i>); pas, mbas (<i>after</i>). - Prepositions of place: te, tek (<i>at</i>); mbi, përmbi (<i>on</i>); në, brenda (<i>in, inside</i>), etc. - Conversation (Track 24) . - Reading exercises. - Practice exercises. =	158
Lesson 23	The past tense of the verbs. - The past tense of the verb jam (<i>to be</i>) and kam (<i>to have</i>). - The past tense of some common verbs. - The negative and interrogative in past tenses. - Conversation (Track 25) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 22 and 23. - Practice exercises. =	164
Lesson 24	Adjectives . - Simple past and participle of irregular verbs. - Imperfect and simple past of the verbs them (<i>to say</i>), jap (<i>to give</i>) and shkoj (<i>to go</i>). - Conversation (Track 26) . - Reading exercises. - Practice exercises. =	171
Lesson 25	The past tense of some regular verbs. - Some difficult verbs: shtrij (<i>to lie</i>), shtroj (<i>to lay</i>); ulem (<i>to sit</i>); vë, vendos (<i>to set, to put</i>); ngrihem, çohem (<i>to rise</i>), ngre (<i>to raise</i>); zgjedh (<i>to select, to choose</i>), zgjidh (<i>to untie, to (re)solve</i>), di, njoh (<i>to know</i>). - Past continuous tense. - Conversation (Track 27) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 24 and 25. - Practice exercises. =	178
Lesson 26	A review of lessons 15 - 25 . - Nouns . - Noun genders. - Masculine. - Feminine. - Neuter. - Noun numbers. - Noun declensions. - Adjectives. - Articled adjectives. - Un-articled adjectives. - Adjective declensions. - Pronouns - Indefinite pronouns - ndopak, ndonjë, ndoca (<i>any</i>). - Verbs - transitive and intransitive verbs. - The verb conjugation groups. - The invariable forms of the verbs (<i>moods and tenses</i>). =	185

Contents

Lesson 27	193
<p>Modal and aspectual verbs: Mund (<i>can</i>), duhet (<i>must</i>), do (të) (<i>will, shall, going to</i>), kam (<i>have</i>), jam (<i>be</i>), dua (<i>want</i>); Filloj, nis (<i>begin, start</i>), zë (<i>catch</i>), vazhdoj, vijoj (<i>continue</i>), mbaroj (<i>finish</i>), pushoj (<i>rest</i>) and the particle le (të) (<i>let</i>). - Kam nevojë (<i>I need, I want</i>). - Future tense do të (<i>will, shall, going to</i>). - Short answer. - Definite nouns / feminine, plural. - Conversation (Track 28). - Reading exercises. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 28	199
<p>Negative interrogative sentences - again. - Noun - adjective agreement. - Apo jo? (<i>Is it?, Isn't it?</i>). - Usages of prepositions - again. - Conversation (Track 29). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 27 and 28. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 29	205
<p>Measurement systems (<i>Linear, Square, Cubic and Liquid Measurements</i>). - Albanian currency and monetary system. - The adjectives i lartë (<i>high, tall</i>), i gjatë (<i>long</i>). - A është larg? (<i>Is it far?</i>). - Conversation (Track 30). - Reading exercises. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 30	212
<p>Verbs followed by the particle të (<i>to</i>). - Conversation - A letter to Mrs. Begu (Track 31). - Definite nouns/plural, masculine. - Reading exercises. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 31	218
<p>The verb and infinitive. - Conversation (Track 32). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 29 and 31. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 32	222
<p>The verb and infinitive - again. - Usages of the verb bëj (<i>to do, to make</i>). - The verb bëj (<i>to do</i>) followed by the infinitive. - The imperative mood with the verb le të (<i>to let</i>). - Të dy ne, ne të dy, ne të dyja (<i>both, both of us, we both</i>). - Usages of prepositions. - Conversation (Track 33). - Reading exercises. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 33	227
<p>The infinitive and short answers. - Definite nouns / feminine, plural. - Conversation (Track 34). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 32 and 33. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 34	231
<p>The present perfect tense (the verb laj - <i>to wash</i>). - Participle of the verbs and verb conjugation groups. - Adverbs and clause of time: tashmë (<i>already</i>), akoma jo, ende jo (<i>yet</i>), qëkurse, qysh prej, që nga (<i>since</i>), sapo, pikërisht tani, në këtë çast (<i>just, just now</i>). - Indefinite pronouns. - Conversation (Track 35). - Reading exercises. - Practice exercises. =</p>	
Lesson 35	240
<p>Irregular verbs - again. - Simple past and present perfect. - Ndërsa, ndërkaq (<i>while, whereas</i>). - Ka shkuar (<i>has gone</i>) and ka qenë (<i>has been</i>). - Conversation (Track 36). - Reading exercises. - Sentences and phrases</p>	

Contents

	for lessons 34 and 35. - Practice exercises. =	
Lesson 36	Present perfect - again. - Introduction to the conversation. - Conversation (Track 37) . - Definite nouns / masculine plural. - Reading exercises. - Practice exercises. =	246
Lesson 37	Future tense - again. - Conversation (Track 38) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 36 and 37 . - Practice exercises. =	250
Lesson 38	Time duration in Albanian sentences with - që nga, qysh prej, që më, qëkurse (since) . - Conversation (Track 39) . - Reading exercises. - Practice exercises. =	256
Lesson 39	Direct and indirect speech. - Personal pronouns in indirect speech. - Possessive adjectives in indirect speech. - Adverbs of time in direct and indirect speech. - Adverbs of time used in sentences. - Duhet (must, ought to) . - Demonstrative pronouns in indirect speech. - The conjunctions që, se (that) . - Conversation (Track 40) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 38 and 39 . - Practice exercises. =	261
Lesson 40	Final clauses. - Nouns and adjectives in final clauses. - Conversation (Track 41) . - Definite nouns / plural, masculine. - Reading exercises. - Practice exercises. =	267
Lesson 41	Indirect interrogative speech. - Conversation (Track 42) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 40 and 41 . - Practice exercises.	272
Lesson 42	Final clauses - again. - Conversation (Track 43) . - Reading exercises. - Practice exercises. =	276
Lesson 43	Relative pronouns in attributive clauses. - Conversation (Track 44) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 42 and 43 . - Practice exercises. =	278
Lesson 44	Attributive clauses - again. - Conversation (Track 45) . - Reading exercises. - Practice exercises. =	283
Lesson 45	Transitive verbs and passive voice . - Conversation (Track 46) . - Reading exercises. - Practice exercises. =	287
Lesson 46	The reflexive pronouns - unë vetë, vetë unë (I myself) , etc. - The possessive adjective vet (i vet, e vet, të vet) - <i>his/her</i> - The emphatic form of me vete (with me, with myself) . - Usages of the verbs duhet (have to) and jam (to be) . - Conversation (Track 47) . - Reading exercises. - Sentences and phrases for	293

Contents

	lesson 45 and 46. - Practice exercises. =	
Lesson 47	The subjunctive mood. - Which form to choose? - Conversation (Track 48). - Reading exercises. - Practice exercises. =	298
Lesson 48	The indefinite pronoun <i>tjetër, tjetri</i> (other, the other, else, the next). - I njëjti, e njëjta, të njëjtit, të njëjtat (same). - The reflexive pronoun - Unë vetë (I myself) - again. - Conversation (Track 49). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 47 and 48. - Practice exercises. =	302
Lesson 49	The comparison degrees of adjectives and adverbs. - Positive degree. - Augmentative degree. - Diminutive degree. - Superlative degree. - Absolute superlative degree. - Gjithnjë e më shumë (more and more); gjithnjë e më pak (less and less). - Adverbs of manner. - I ngjashëm (like, alike) and i ndryshëm (unlike, different). - Një, tjetër (one) and të tjerë (ones). - Conversation (Track 50). - Reading exercises. - Practice exercises. =	307
Lesson 50	Mjaft (enough) and shumë tepër (too much). - Aq, kaq (so, such) - I tillë, i atillë; e tillë, e atillë; të tillë, të atillë; të tilla, të atilla (such, such as, as such). - Conversation (Track 51). - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 49 and 50. - Practice exercises. =	316
Lesson 51	The compound hypothetical clauses (open condition, improbable future, unfulfilled condition). - Usages of adjectives. - Conversation (Track 52). - Reading exercises. - Practice exercises. =	321
Lesson 52	Some particular verbs. - Adverbs and prepositions. - Conversation (Track 53) - Reading exercises. - Sentences and phrases for lessons 51 and 52. - Practice exercises. =	325
Answers to selected exercises (Lessons 1- 52)		332
Albanian grammar at a glance		363
The parts of speech		363
The noun		363
Compound nouns		364
The plural of masculine nouns		365
The plural of feminine nouns		365
The case		366
The adjective		369
The functions of i, e, të, së proclitic articles		371
Gender, number and cases of the i, e, të, së proclitic articles		371
The pronoun (personal pronouns, personal pronouns used as objects)		372
Features of personal pronouns		381
Intensive and reflexive pronouns		382

Contents

Numerals - Cardinal and ordinal numbers	382
The verb	384
Adverbs	396
Prepositions	398
Conjunctions	399
Interjections	400
Particles	400
The sentence	401
The parts of a sentence	406
The subject	407
The predicate	407
The complement	408
Direct object	408
Indirect object	408
Objective complement	409
Predicate nominatives	409
Predicate adjectives	409
Direct and indirect speech	409
Verb-predicate tense agreement	410
Subject-verb agreement	411
The gerund	413
Word formation	413
Punctuation marks	415
Underlining	417
Abbreviations	417
Verb list - I, II, III group conjugations	418
Grammar tables	424
Glossary of the most frequently used words (Albanian-English)	452
Antonyms (Albanian-English)	457
Common idioms (Albanian-English)	459
Vocabulary (Albanian - English)	460
Bibliography	487

Acknowledgments

This book is the result of a - three - year hard work. Although our names appear on the cover, this book, in fact, is a collective endeavor and would not have been possible without the dedicated efforts of the many people that we cannot possibly name in the limited space available.

Our sincere thanks go to all of them who have helped us with advice, guidance and support. **We are deeply indebted to all of them.**

We would like to express special thanks to **Prof. Dr. Xhevat Lloshi** of the Tirana University (*Albania*). His hard work and dedication to the quality of the topics of this book have strengthened and, indeed, improved it in many aspects. His advice on the topics and organization of the book are also very much appreciated.

Mrs. Wendy Morrill and **Mr. Charles Morrill** should take their credits for their contribution, encouragement and useful advice regarding the contents and the presentation of the book. In this regard, therefore, we like to express particular thanks to **Mrs. Morrill** for revising and proofreading the book and also for her advice regarding the style and formatting of this book.

In addition, we thank **Mr. Andy Zdan-Michajlowicz**, Head of the English Department of the Educational Business Links for Albania, who proof - read the drafts of this new revised edition. His work is very much appreciated.

Special thanks must also go to **Mr. Elsi Kongo**, the graphic designer of the book cover. It is his insight and artistic skills which give the book the look it has.

We should give thanks to **Mr. Fidel Ylli**, who kindly made available all the facilities of the recording studio "**House of Art**". **Mr. Alert Çeloaliaj**, **Mr. Artur Selmani** and **Mr. D. J. Toni**, should also be thanked for their hard work, their patience and professional approach in recording the master audio CD, which, in fact, is an important element of this handbook.

Many thanks go to the students of the **Academy of Arts**, who willingly and diligently recorded their voices on the CD.

Special thanks go to **Rezarta Bega**, who has worked so closely with us by providing examples and constructions for both languages, and also for giving us love, care, and enthusiasm while working on the book.

Finally, we must mention **Mrs. Judy** and **Mr. A. Rodney Tilley** and sons; **Mrs. Suzanne** and **Mr. Steven Bucci** and sons, who have been good friends in Albania and special friends to our family. We thank them for their prayers, encouragement, inspiration and support.

May God bless them all!

**Batjar H. Bega
& Sokol B. Bega**

Tirana, Albania

September, 2011

Preface

"Let's Learn Albanian" is aimed to give a solid and practical knowledge of both spoken and written **standard** Albanian. This course, primarily, is for beginners, but it is also aimed at advanced students who know Albanian and want to deepen and consolidate their language knowledge. By the end of this course, the students will be able to freely and effectively communicate in Albanian. This course can be used for **self-study** or with a **class**.

This newly revised edition, if compared to the previous ones (Pegi, 2005 & Pegi, 2007) has substantial changes. Emphasis is still given to the explanations of grammatical categories, such as **nouns, verbs, adjectives, adverbs, prepositions, declensions; i, e, të, së proclitic articles**, etc. Because of the changes, this new edition cannot be used alongside with the editions of **2005 and/or 2007**.

At the beginning, the students will learn the Albanian alphabet, phonetic features of Albanian sounds (**vowels, consonants, diphthongs**), stress, intonation, etc. Unlike the previous editions, this one shows the **stress on the words** that appear for the first time in every new lesson. The stress is also put on the words that are used to illustrate the examples brought in this book. The same is for the words of the **Albanian-English vocabulary (more than 1,200 words)** which may be consulted at the end of the book.

This course contains **52 lessons**. The explanations, the development of the grammar features, the variety of exercises with answer keys and the audio **CD**, which comes with the book, make this course unique and a very useful tool for the students regardless of their level of education.

The English translation of the Albanian text and answers to selected exercises can be found after the section of the lessons (**1-52**).

"**Albanian Grammar at a Glance**", as a special section, is an important and integral part of this course. This section aims to help students remember all they know about grammar and to learn it without much difficulty and trouble.

After the grammar section, the students will get a list of verbs according to the group of verb conjugations, which, at the same time, is followed by the section of the **grammatical tables**.

These tables contain basic information of verb conjugations, declensions, nouns, demonstrative pronouns, possessive adjectives, possessive pronouns, etc.

A glossary of more than **800** most frequently used words (*Albanian-English*), a list of antonyms (*Albanian-English*) and finally, a list of some common idiomatic expressions (*Albanian-English*) follow the section of grammar. The book ends with an **Albanian-English** vocabulary.

We also strongly recommend that students refer to "**Albanian Verbs**" (*The art of conjugation: An overview of features and usage of Albanian verbs*), printed by "**Pegi**", 2007, Tirana/ Albania, which, to our opinion, may be very helpful for students, teachers and scholars who are learning and doing researches on the Albanian language.

**Batjar H. Bega
& Sokol B. Bega**

Phone: + 355-4-2373-912

Cell-phone: + 355 (0) 68-40-27-490; + 355 (0) 68-40-27- 491; + 355 (0) 68-40-27- 492

E-mail: batobega@gmail.com; s_bega@hotmail.com; bega_arta@hotmail.com.

Hints to students

It's you, the language learner, who will be the most important factor in the learning process. Success or failure in the end, will be determined by what you yourself contribute.

Speaking

Some language learners think they should **hold off** speaking until they have mastered the "basic" grammar and vocabulary of the language they are learning. If your goal is to learn how to speak a foreign language, you should start practising it as soon as possible.

- make a habit to read something in Albanian every day. Thirty to sixty minutes a day is a good way to start.

- imitate the rhythm and intonation of the language and pronounce the word aloud several times, syllable by syllable.

- compare your pronunciation to the models on **audio CD**.

- study the spelling of the word and its meaning.

- listen carefully and repeat out loud your teacher or a native speaker.

- practice a sound separately first, then progressively use it in words and sentences.

- look at objects and try to silently name them in Albanian, or look at persons or things and try to describe them in details.

- try to avoid speaking the language of your country with natives.

Listening

Without listening few of us could not learn to speak a foreign language. Speaking a foreign language for many people is learned through seeing and hearing. Through listening we learn how speech sounds sound. It helps us to check on our speech. **Listening to ourselves enables us to check our voice as well as our articulation.** In short, through listening (*to speakers on audio CD*), we discover whether we are using the appropriate sounds to form the words we mean to say.

Writing

You cannot learn to write Albanian without writing often. Start writing simple words and even short sentences almost right away, and once you have learned the spelling rules of the language, you should be able to write down most of the words and sentences you have learned.

- type or write the word as many times as needed.

- take a pencil and write the word by dividing it into syllables with a slant line between each two syllables, like this: **për / pa / rim (përparim)**.

- underline the parts of the word that give you trouble and devote as much time as you feel necessary to reviewing those words.

- whenever you are in doubt about the spelling or the syllabication of a word, look it up in the dictionary.

- keep an **Albanian-English or English-Albanian** dictionary close to you.

Mnemonics

Use mnemonic techniques that make memorization easier by organizing individual terms into patterns and linking things together.

Hints to Students

- use alliteration, that is, words which begin with same letter (s).
- associate words with physical world (*colour, size, smell, feel, etc.*).
- associate words with their function: group them according to which they are used for.
- use natural words association, such as opposites: **i madh - i vogël** (*big - small*), **i léhtë - i rëndë** (*easy - difficult; light - heavy*), **i mirë - i këq** (*good - bad*), etc.
- group and learn words by grammatical categories.

Grammar

Grammar is a result of the historic development of the language. Grammar is important because it allows you to express your thoughts and intentions in a way that is acceptable to native speakers. **Do not try to explain the logic of every grammatical rule, because at times they cannot be explained. Every language has its own exceptions and its similarities. They should be admitted as they are.**

- learn the rules.
- work on your grammar diligently.
- be organized: make tables of verbs, nouns, adjectives, adverbs, pronouns, prepositions, declensions, and so on.
- if you make mistakes remember the corrections, review your mistakes to avoid repeating them.
- set aside some time each day for grammar practice, and do your home-work.
- review what you have learned as you progress through the course.
- do not be afraid of making mistakes: **listen, write, talk, read, and practice** what you know.

When to begin

Language learning may be difficult and may take a long time, much longer than you have ever expected. You may be strongly motivated to study the Albanian language, and if you have time to do it, the best time to begin is **Now!**

Introduction to the course

This book has been designed to help students learn to speak and write **standard** Albanian. It does not pretend to give a sure-fire formula for learning Albanian quickly and easily. The lessons of this course are organized according to the difficulties of the language, so that the students may gradually become familiar with specific features and usages of the Albanian language.

"Let's Learn Albanian" is a course for those who are just beginners, but it is also for those who want to recall all what have learned before and now are studying this language.

"Let's Learn Albanian", is a modern and a rapid course, which we think, will help the students learn the language at an **average level**.

How to use this book

The first purpose of this book is to give the students the possibility to express themselves in a modern Albanian and with an accurate accent. Try, then, to read every phrase out loud and especially during the first four lessons. Listen to the speakers on the **CD** for the pronunciation of the letters of the Albanian alphabet, vowels and consonants of Albanian.

It is important to read through the entire selection, in order to codify the phrases and structures from the lesson in your mind. Do not be afraid of making mistakes.

Only through constant repetition, you will achieve an accurate pronunciation of each word. There are different types of exercises, such as reading, translation, and composition. Do the exercises, because these ones are connected with grammar and if speaking is more important than writing, for Albanian language, writing of every word is very important, too.

How this book is organized

Each lesson begins with a vocabulary list of the words which appear later in the lesson in an authentic conversation, or dialogue. After the vocabulary list, one will find a grammar outline and explanations of grammatical features and structures which have been used in the lesson. Therefore, it is essential to do these exercises without looking at the text. The student may check his or her own work at a later time.

From lesson **five (5)** to **fifty-two (52)**, the texts take the form of a normal conversation and the students are urged to experience the life of **the Benedicts**, who come to Albania to visit their Albanian friends.

How to begin

Some people, prefer to listen and imitate the speakers recorded on the **CD**. Others, start by learning the grammatical rules.

Anyway, it is necessary to follow a reasonable study path. so to say, first, before you work with conversations, have a quick look at the grammar explanations. In this way, the grammar structures and the words used in the lesson, will be easily understood and you will be able to remember them as a mechanical repetition taken out from the conversation. Try to connect them with their grammatical values and specific aspects of your own native language.

The Albanian-English vocabulary which appears on top of each new lesson and that at the end of the book, will help you to seek and quickly find the words that you have not yet learned at the level you need to. The stress sign / ' / shows that the stress of the word falls at the very vowel or syllable.

Introduction to the course

Notes on pronunciation

To obtain a good pronunciation, it is essential to listen attentively to the speakers on the audio CD and try to imitate them. Listening enables people to learn to speak.

There are three essential elements that determine the pronunciation of a language. These elements are as following: **the intensity** (*the way in which some syllables are stressed, and some are not*); **the tone** (*the way in which the tone rises more in one vowel than in another*), and finally the **sounds** themselves (*that is, the way how they are obtained by means of the organs of articulation*).

All these three elements are equally important, any of these, taken separately, will not be sufficient to reach a good pronunciation.

Intensity

Besides the stress at the root of the word, different words in a sentence have a stronger different stress. The **nouns, adjectives and verbs**, have a stronger stress.

Tone

The tone, is a result of the action of vocal cords. Generally speaking, in Albanian the pitch **falls** at the end of an affirmative statement. It **rises** at the end of an interrogative statement. So, there is a **falling** intonation as going towards the end of an **affirmative** sentence and a **rising** intonation as going towards the end of an **interrogative** sentence.

Sound and speech production

The Albanian language, like all languages, is primarily, a spoken language. It consists of a system of audible symbols. It is a variety of appropriate and organized sounds.

Most sounds in Albanian speech are emitted through the mouth. The exceptions are the sounds **m, n** and **nj**. These ones are called **nasal** sounds.

Speech production

Speech production is accomplished through the adapted use of the organs of respiration. Articulated sounds result from a modification of the breath by the organs of the articulation.

The articulations include: **lips, teeth, gum ridge, tongue and palate**. The components of speech are **words, gestures and voice**. The major components of Albanian language are as following: 1) **intonation** and 2) **stress**.

A combination, or pattern of pitch changes on a meaningfully related group of sounds is known as intonation. Some syllables are pronounced more powerfully than the others. These are stressed syllables and because of this fact, they sound louder than other syllables. The stress in Albanian is a free one, that is, it is **not fixed** only in one place for **all** of the words. The stress may fall either at one or at the other syllable of the word, regardless of the number of syllables. The stress is characterized by special features. These features are as following: 1) it has a powerful **dynamic** character, 2) it has a **fixed** character in the paradigm of inflection, 3) it has a tendency of the **penultimate** stressing of the word.

The general rule is this: **The accent of the word is placed on the last non-reduced vowel of the word-formative stem**, this is why this rule explains the **penultimate** character of the accent.

Introduction to the course

Many basic words in Albanian are monosyllabic, yet polysyllabic words are much more numerous. The stress in a monosyllabic word falls on its only syllable as in: **lís, típ, mál** (*singular*), and **lísa, tópa, mále** (*plural*). It is the primary stress which counts, secondary stresses fade away and the syllables carrying them become unstressed in the flow of the speech.

In Albanian, as in English, there are no **diacritics**, that is, marks, signs, such as **acute** / ' /, **grave** / ` /, **circumflex** / ^ /, or **umlaut** / " / accents. **Words, in general, are stressed on either the final, penultimate or last but two syllables, otherwise respectively called:**

- a) **oxytones**, if words are stressed on the *final* syllable, as in: **folë, riní, dashurí**;
- b) **paroxytones (penultimate)**, words stressed on the next to the last syllable: **lisi, foléja, pakéta**;
- c) **proparoxytones**, words stressed on the third from the last syllable: **flutura. pétulla, kumbulla, shpátulla**, etc.
- d) A few words are stressed **on the fourth from the last syllable**, as in: **pétullave, vétullave**, etc. In this course, the stress will be marked with an acute accent (') on the stressed syllable, as in: **epókë, shkóllë**. In words ending with an **-i**, the final is always stressed, as in: **Shqipëri, líri, flóri**, etc.

If the stress is on the letter **ë**, this one will appear in this way: **ë**, as in **ështëë, nënë**, etc.

The **nouns and verbs** keep the stress on the same syllable. A stressed syllable is pronounced much more than the others. **It is important to know the place of the stress of every word.**

In Albanian, the substantial principle of the standard orthography is the **phonetic principle**. This means that in the standard Albanian orthography is a direct connection between written and spoken Albanian. So to say, you **get (hear)** what you **see (read)**, and **see (read)** what you **get (hear)**.

Important note: Throughout this course we will use the following terms to denote the forms of the words:

- 1) **the root** (*the common part of the words of the same family which contains their essential meaning*);
- 2) **the stem** (*the remaining part of the word after the endings are taken out*);
- 3) **the prefix** (*the word which is placed before the stem and serves to form new words*),
- 4) **the suffix** (*the part of the word which is placed after the stem and serves to form new words*), and
- 5) **the ending** (*that part of the word which changes according to the function of the word in a sentence*), as in the following examples:

dora			përdori			dorëzoi		
/ stem /			/ stem /			/ stem /		
dór	-	a	për	- dór	- i	dor(ë)	- zo	- j
↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
(root)		(ending)	(prefix)	(root)	(ending)	(root)	(suffix)	(ending)

The Alphabet

The Albanian alphabet has 36 letters: 7 vowels (a, e, ë, i, o, u, y) and 29 consonants (b, c, ç, d, dh, f, g, gj, h, j, k, l, ll, m, n, nj, p, q, r, rr, s, sh, t, th, v, x, xh, z, zh).

The pronunciation of the letters of the Alphabet is rendered in terms of equivalent sounds in English based on **International Phonetic Alphabet (IPA)**, in which, only one symbol is used for each distinctively different sound or *phoneme*.

Important note: The Albanian letter **ë / ə** /, as in *bird* / bə:d /, *term* / t ə:m /, *learn* / lə:n /, *ago* / ə'gou / is quite often present in Albanian words. This **ë** may be: **accentual** (mbrëmje, nxënës); **un-accentual** (anëtar, dëborë); **pre-accentual** (këmbësor, ndërtim); **post-accentual**: a) **post-accentual not final** (dimër, zëmër); and b) **post-accentual final** (gjashtë, shtatë).

For more about pronunciation of the **ë / ə** / sound, see pages XXIX - XXXI.

All consonants, while we spell the Alphabet, take the **ë / ə** / sound at the end, for example: b-ë, c-ë, ç-ë, d-ë, dh-ë, f-ë, g-ë, gj-ë, h-ë, j-ë, k-ë, l-ë, ll-ë, m-ë, n-ë, nj-ë, p-ë, q-ë, r-ë, rr-ë, s-ë, sh-ë, t-ë, th-ë, v-ë, x-ë, xh-ë, z-ë, zh-ë.

For this, listen to the **Track No. 1** of the audio **CD** which comes with this book.

The following is the Alphabet of the Albanian language:



A a	B b	C c	Ç ç	D d	DH dh	E e	Ë ë
/ a /	/ bə /	/ tsə /	/ tʃə /	/ də /	/ ðə /	/ e /	/ ə /

F f	G g	GJ gj	H h	I i	J j	K k	L l
/ fə /	/ gə /	/ g-yə /	/ hə /	/ i /	/ yə /	/ kə /	/ lə /

LL ll	M m	N n	NJ nj	O o	P p	Q q	R r
/ llə /	/ mə /	/ nə /	/ ŋə /	/ o /	/ pə /	/ k-yə /	/ rə /

RR rr	S s	SH sh	T t	TH th	U u	V v	X x
/ rrə /	/ sə /	/ ʃə /	/ tə /	/ θə /	/ u /	/ və /	/ dʒə /

XH xh	Y y	Z z	ZH zh
/ dʒə /	/ y /	/ zə /	/ ʒə /

The Alphabet

Let's see the pronunciation of each letter of the Albanian alphabet:

<i>Letters</i>	<i>As in English</i>	<i>As in Albanian</i>
<i>a</i> - as in	<i>father</i>	baba, ata, sandale
<i>b</i> - as in	<i>big</i>	burim, brez, bûkë
<i>c</i> - as in	<i>tsunami, tsetse fly</i>	mace, ca, civil
<i>ç</i> - as in	<i>church</i>	çatí, çekic, çudi
<i>d</i> - as in	<i>desk</i>	det, dritare, dushk
<i>dh</i> - as in	<i>this</i>	dhe, edhe, dhomë
<i>e</i> - as in	<i>ten</i>	elb, plep, ére
<i>ë</i> - as in	<i>sir, ago</i>	ditë, ëndërr, hënë
<i>f</i> - as in	<i>four</i>	flas, fat, fill
<i>g</i> - as in	<i>leg</i>	gurë, gotë, gati
<i>gj</i> - as in	<i>German (g + y)</i>	gjumë, gjuetar, gjatë
<i>h</i> - as in	<i>hot</i>	hap, heq, hedh
<i>i</i> - as in	<i>his</i>	idé, industri, mi
<i>j</i> - as in	<i>yes</i>	jap, jashtë, javë
<i>k</i> - as in	<i>park</i>	kaloj, kamp, kalë
<i>l</i> - as in	<i>let</i>	djalë, plakë, lojë
<i>ll</i> - as in	<i>pull</i>	djall, pllakë, shkollë
<i>m</i> - as in	<i>come</i>	minutë, mal, mur
<i>n</i> - as in	<i>nine</i>	natë, natyrë, nënë
<i>nj</i> - as in	<i>onion</i>	një, njeri, njësi
<i>o</i> - as in	<i>stop</i>	sot, top, orë
<i>p</i> - as in	<i>pen</i>	pënë, pënë, shtëpi
<i>q</i> - as in	<i>churlish (k+y)</i>	qaj, qelq, liqën
<i>r</i> - as in	<i>radar</i>	radar, rend, radio
<i>rr</i> - as in	<i>surrender</i>	rrah, rreth, rregulloj
<i>s</i> - as in	<i>risk</i>	student, sot, sapun
<i>sh</i> - as in	<i>shine</i>	shënoj, shishe, shoshë
<i>t</i> - as in	<i>ten</i>	tërhëq, tren, trim
<i>th</i> - as in	<i>thin</i>	thes, thaj, them
<i>u</i> - as in	<i>good, grew, shoe</i>	tullë, flutur, luge
<i>v</i> - as in	<i>very</i>	vit, vend, vaj
<i>x</i> - as in	<i>ds or dz, adz(e)</i>	guxóq, nxjerr, xixë
<i>xh</i> - as in	<i>jam</i>	xhakëtë, xham, xhm
<i>y</i> - as in	<i>lute, tune, lune (Fr.)</i>	yll, shtyp, pyll
<i>z</i> - as in	<i>zebra</i>	zënkë, zakon, zëmër
<i>zh</i> - as in	<i>vision</i>	zhvillim, zhvesh, zhurmë

The sounds of Albanian

Sounds are generally classified into three groups: 1) **Vowels**, 2) **Consonants** and 3) **Diphthongs**.

1. **Vowels** are produced by a modification in the size and shape of the mouth and position of the tongue without obstruction of or interference with the breath stream.

2. **Consonants** are speech sounds produced with some degree of obstruction of or interference with the breath stream by the organs of articulation.

3. **Diphthongs**, which literally mean **two sounds**, are voice glides uttered in a single breath impulse, by producing one sound. Diphthongs are blends of two vowels. Thus, if two vowels come one after another, in a word, and if they give the impression as if there is only one vowel sound, then they form a diphthong. **In a diphthong the first vowel should have a stronger stress than the first one.**

According to the participation of the organs of articulation and their combinations, the **vowels, consonants and diphthongs** are classified as follows:

Table no. 1 (Vowels)

<i>Vowels</i>		<i>a, e, ë, i, o, u, y</i>
1.	<i>Front</i>	<i>e, i, y</i>
2.	<i>Central</i>	<i>a, ë</i>
3.	<i>Back</i>	<i>o, u</i>
1.	<i>High</i>	<i>i, y, u</i>
2.	<i>Mid</i>	<i>e, ë, o</i>
3.	<i>Low</i>	<i>a</i>
1.	<i>Open</i>	<i>a</i>
2.	<i>Mid-open</i>	<i>e, ë, o</i>
3.	<i>Closed</i>	<i>i, u, y</i>
1.	<i>Labial</i>	<i>o, u, y</i>
2.	<i>Non-labial</i>	<i>a, e, ë, i</i>

Table no. 2 (Vowels)

<i>The vowels of Albanian language</i>		
<i>i</i>	<i>y</i>	<i>u</i>
<i>e</i>	<i>ë</i>	<i>o</i>
	<i>a</i>	
<i>The floor of the mouth - the lowest position</i>		

The sounds of Albanian

To produce the vowels as shown in table No. 2, the tongue rotates from a starting point in the hard palate just behind the gum ridge (*i - position*) down to the floor of the mouth (*a - position*), and from there up to the soft palate (*u - position*). From the *a - position* the tongue may also rise almost vertically to the *y - position*. See also the table No. 1 (*high, mid and low vowels*).

1) **Front vowels:** the lips are generally spread out. The higher the tongue is raised the more lips are spread; 2) **Back vowels:** the lips generally are slightly rounded. The higher the tongue is raised, the more the lips are rounded; 3) **Central vowels:** the lips are in a neutral position, they must not be rounded. See below the form of the lips in pronouncing each of the vowels:

- y* - well rounded lips
- u* - less rounded than *y*
- ɤ* - less rounded than *u*
- o* - less rounded than *u*
- i* - upper lips raised
- e* - jaw lowered
- a* - jaw lowered at its lowest

Table no. 3 (Pairs of vowels)

<i>a</i>	<i>e</i>	<i>u</i>	<i>i</i>
<i>o</i>	<i>ɤ</i>	<i>y</i>	-

Consonants

The distinction between vowels and consonants is based on sonority.

Vowels are emissions of breath passing freely through the oral and nasal cavities modified by the position of the **tongue**, **lips**, and the **jaw**.

Consonants, are produced by the friction of the **tongue** against the **palate** and the **teeth**, with the occasional participation of the **lips**. Consonants may be **voiced**, or **voiceless**.

Lateral consonants (*l, ll, r, rr*) and nasals (*m, n, nj*), are often called **sonants**. Consonants form consonant clusters or digraphs.

There are **nine (9)** such consonant clusters.

They are as follows: **dh, gj, nj, sh, th, xh, zh, ll** and **rr**. **Th, dh, sh, zh** and **xh** are called **h - clusters**; **gj, nj** are called **j - clusters**, **ll** and **rr**, are called **twin clusters**.

The consonants are composed of one or of two signs: 1) **simple** (**a, b, c, ç, d, e**, etc) and 2) **compound** (**dh, gj, ll, nj, rr, sh, th, xh, zh**) consonants.

Consonants combine among themselves in many ways. They may combine with other consonants. Voiced associate with voiced consonants, and voiceless with voiceless ones.

Sometimes new sounds are produced by their combinations, like **nj** and **ngj** (*palatal nasal*), and **ng** (*velar nasal*).

The following is a table which shows the most significant features of the Albanian consonants:

The sounds of Albanian

Table no. 4 (Consonants and sonants)

		Tools of Articulation				
Type of articulation		Lip	Tongue apex	Tongue front	Tongue center	Tongue back
Consonants	Occlusive	<i>p b</i> bilabial	<i>t d</i> apico-dental			<i>k g</i> velar
	Fricative	<i>f v</i> labio-dental	<i>th dh</i> inter-dental <i>s z</i> grooved-alveolar	<i>sh zh</i> palato-alveolar		<i>h</i> velar
	Affricate		<i>c x</i> dental-alveolar	<i>ç xh</i> palato-alveolar	<i>q gj</i> palatal	
Sonants	Lateral		<i>l ll</i> clear dark alveolar velarized <i>r rr</i> lentis fortis apical flap			
	Nasal	<i>m</i> bilabial	<i>n</i> alveo-dental	<i>nj</i> alveo-palatal	<i>ngj</i> palatal	<i>ng</i> velar
	Semivowel			<i>j</i>		

All consonants, both voiced and voiceless ones, except *h*, go in pairs. The *h* consonant appears in very few consonant clusters because of its poor sonority.

Table no. 5 (Pairs of consonants - read from top to bottom)

<i>p</i>	<i>t</i>	<i>k</i>	<i>f</i>	<i>th</i>	<i>s</i>	<i>sh</i>	<i>h</i>	<i>c</i>	<i>ç</i>	<i>q</i>	<i>l</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>nj</i>
<i>b</i>	<i>d</i>	<i>g</i>	<i>v</i>	<i>dh</i>	<i>z</i>	<i>zh</i>	-	<i>x</i>	<i>xh</i>	<i>gj</i>	<i>ll</i>	<i>rr</i>	<i>n</i>	<i>j</i>

Table no. 6 (Consonants)

Consonants		<i>b, c, ç, d, dh, f, g, gj, h, j, k, l, ll, m, n, nj, p, q, r, rr, s, sh, t, th, v, x, xh, z, zh</i>
Sound articulation	Lingual	<i>c, ç, d, dh, g, gj, h, j, k, l, ll, n, nj, q, r, rr, s, sh, t, th, x, xh, z, zh</i>
	Labial	<i>b, f, m, p, v</i>
Air passage	Plosive	<i>b, c, ç, d, gj, g, k, p, q, t, x, xh</i>
	Fricative	<i>dh, f, h, j, l, ll, s, sh, th, v, z, zh</i>
	Vibrant	<i>r, rr</i>
	Nasal	<i>m, n, nj</i>
Vocal cords	Voiced	<i>b, d, dh, g, gj, j, l, ll, m, n, nj, r, rr, v, x, xh, z, zh</i>
	Unvoiced	<i>c, ç, f, h, k, p, q, s, sh, t, th</i>

Diphthongs

Vowels form vowel clusters, or they may blend into diphthongs. The *ë* vowel does not combine at all. The *i* vowel can combine with almost all of the rest.

The following are vowel combinations: *ai, au; ei, eu; ia, ie, io, iu; oi, ou, ua, ui*.

The combinations, that involve *i* and *u* are **diphthongs**, as in: *ai, ei, oi, ui; ia, ie, io, iu*, as well as, *au, eu, ou, ua*.

The combinations of the contracted form of *i* with another vowel, are pronounced as **diphthongs**, as in: *ia dhá, ia tháshë, iu afrua*, etc.

Diphthongs, according to the stress they have, are classified as **falling** or **rising**, **open** or **closed** ones. If two vowels are close to one-another, they are pronounced separately by forming a sound cluster, as in: *ie - diell, qiell, miell; ye - fyell, lyej; ua - grua, kria, luaj*, etc.

The following is a table of the combination of the unstressed vowels *i, u, y* with another vowel, which in general are pronounced as **vowel clusters** instead of diphthongs, such as: *babái, vëllái, fiói, krói, káu, láu, fshíu*, etc.

The sounds of Albanian

Table no. 7 (Diphthongs)

<i>Falling diphthongs</i>	<i>ai, èi, òi, ui, au, èu, iu, òu</i>
<i>Rising diphthongs</i>	<i>ia, iè, iò, iu</i>

Table no. 8 (Vowel clusters)

<i>1</i>	<i>i</i>	<i>ia, io, iu</i>
<i>2</i>	<i>u</i>	<i>ua, uo, ui</i>
<i>3</i>	<i>y</i>	<i>ya, yi, yo</i>

Albanian sounds not present in some languages

Most of the Albanian vowels and consonants are more or less similar to the corresponding English ones, but a few of them have no equivalent in English at all. Below is a table to show Albanian sounds not present in some languages.

Table no. 9 (Albanian sounds not present in some languages)

<i>No.</i>	<i>Language</i>	<i>Sounds</i>
<i>1</i>	<i>English</i>	<i>gj, q, x, y</i>
<i>2</i>	<i>French</i>	<i>c, ç, dh, gj, j, ll, q, rr, th, x, xh</i>
<i>3</i>	<i>Spanish</i>	<i>ë, gj, ll, q, sh, x, xh, y, z, zh</i>
<i>4</i>	<i>Italian</i>	<i>dh, ë, gj, h, ll, q, rr, th, y, zh</i>
<i>5</i>	<i>German</i>	<i>ç, dh, gj, ll, nj, q, rr, th, x, xh, z, zh</i>
<i>6</i>	<i>Russian</i>	<i>dh, ë, gj, h, q, th, x, xh</i>

Students face difficulties producing these sounds because they lack experience recognizing or discriminating them. Since the students have not used these sounds before, they have no practice pronouncing them.

To master these sounds, students will need to learn to recognize them, and then learn to produce them through practice with minimal pairs and repetition of the phonemes in the initial, medial, and final positions in words.

Special notes about pronunciation

1. **c** /ts/ - it sounds like **ts** in *cats* /kæts/, *tsetse* /'tsetsi/ or **tz**, as in these following German words: *katze* /kacə/, *Satz* /zac/, *Zeit* /cait/, *Zehn* /cen/. Examples: *côpë*, *copëtôj*, *caktôj*, *cëp*, *mace*, etc.

2. **ë** /ə/ - is similar to the unstressed French letter **e** /ə/, as in *je* /ʒə/, *me* /mə/, *te* /tə/, *le* /lə/. Examples: *bukë*, *grurë*, *blëtë*, *fjalë*, *gotë*, *hærtë*, *pëmë*, *vajzë*, etc.

Usually it is short, but it may also be long, as in: *hënë* /hə:nə/, *nënë* /nə:nə/, *këngë* /kə:ngə/, etc.

3. **gj** /gjə/ - is halfway between **g** - **y** or **g** - **j** (**j** like **y** in English). It is a result of the fusion of **g** and **j** uttered almost simultaneously, as in "I beg-you", *gjermân*, *Gjermani*, *gjalpë*, etc.

4. **l** /lə/ - is a thin sound, with the tip of the tongue on the palate, nearly as **l** before **e** or **i** in English. Examples: *blëj*, *lôjë*, *plotësôj*.

5. **ll** /llə/ - is a thick sound, with the tip of the tongue on or nearly on the front teeth, somewhat as **ll** in *wall*, *bull*, *fall*. Examples: *lloj*, *shkollë*, *shkallë*, etc.

6. **nj** /njə/ - a voiced palatal nasal continuant, is similar to Spanish **ñ**, as in *bañar* /banjar/, *España* /espanja/, *niño* /ninjo/, or to the Italian word *bagno* /banjo/, etc. Examples: *një* /njə/, *njeri* /njəri/, *njoh* /njoh/, etc.

7. **o** /o/ - is much like **o** in Italian, as in *port*. Examples: *sôt*, *tóp*, *sport*, etc.

8. **q** /qə/ - is a sound with no affinity with the English **q**. It is also halfway between **k**-**y** "I kick-you". It is a result of the fusion of **k** and **y**, or **k** and **j** (**j** like **y** in English) uttered almost simultaneously. It's unvoiced and thinner than the voiced **gj**. The middle of the tongue is pressed against the roof of the mouth and the air is expelled forcibly, similar to the sound of the word *chin*. Examples: *dyqan*, *qemër*, *qén*, *qiri*, *pasqyrë*, *shqiptar*.

9. **rr** /rrə/ - is trilled more than **r**, for example *rrugë*, *rréth*, *rregullôj*, etc.

10. **x** /dʒə/ - is obtained through the combination of the consonant **d** and **z** (**dz**) as in English words *adz*, *adze*, *adzuki* bean. Examples: *nxitoj*, *guxim*, *xixë*, *xixëllim*, *xurxull*, etc.

11. **y** - is a high front-rounded vowel. It is produced by pronouncing **i** with the lips almost closed, as in whistling. It's similar to German **ü**, as in *über* /ybər/, *blühen* /'bly:hən/, *Übung* /ybung/, or the French **u**, as in *mur* /myr/, *tu* /ty/, *lune* /lyn/. Examples: *dÿ*, *dryn*, *zyrë*, *ylbër*, *ÿll*, *yndyrë*, etc.

Albanian grammars and dictionaries overlook the distinction between closed and open vowels. The differences they have depend in great part on the degree of their length.

There are three degrees of vowel length in Albanian:

1) **short** - in **closed final** vowels, as in: *mík*, *lésh*, *kām*, *sôt*, *shpëjt*, *mjaft*:

2) **medium** - in **not-final** vowels, as in: *fushë*, *lisi*, *qiell*, *thashë*, *kâtër*, *pësë*, *ëshhtë*;

3) **long** - in **final open** vowels, as in: *dét*, *pyll*, *zall*, *mall*, *maj*, *blëj*, *laj*, etc.).

Thus, in general, **shorter** vowels are **closed**, and **longer** ones are **open**.

The vowels are **short** in *plak* (an old man), *thés* (sack), *mík* (friend), *tóp* (ball), *pús* (well), *qÿp* (egg), and **long** in *anë* (side), *vajzë* (girl), *dërë* (door), *rini* (youth), *mirë* (well), *dorë* (hand), *borë* (snow), *frëmë* (breath), *jëtë* (life), etc.

The previous examples show that the silent sound of the *ë* vowel at the end of the word, is compensated by the lengthening of the middle vowel, which becomes **long**.

Special notes about pronunciation

Table no. 10 (Short and long vowels)

No.	Vowels	Symbol	Examples	Pronunciation
1	a	a a:	māl arë	/ 'mal / / a:rë /
2	e	e e:	shtëg vé	/ ʃteg / / ve: /
3	ë	ë ë:	vére nënë	/ verë / / në:në /
4	i	i i:	mík lirí	/ mik / / l'iri: /
5	o	o o:	orték dórë	/ ortek / / do:rë /
6	u	u u:	lûg úrë	/ 'lug / / u:rë /
7	y	y y:	ylbër frýmë	/ ül'ber / / frü:më /

The pronunciation of Albanian consonants is very important.

There are many words which cause trouble to foreign students. The following words may be some of them: **arë** (land, arable land) and **arre** (walnut); **ruaj** (to protect, to guard) and **rruaj** (to shave); **rímë** (a rhyme) and **rrímë** (we stay); **ràsë** lakimi (a declension case) and **rràsë** guri (a stone tablet), **plakë** (an old woman) and **pllakë** (a tile); **djalë** (a boy) and **djall** (an evil), **māl** (a mountain) and **mall** (goods), **pulë** (a chicken) and **püllë** (a stamp), etc.

The pronunciation of the words of Albanian doesn't have a spelling character. Words are not easily broken down into their individual letters by native speakers. This is because Albanian has a **one to one** correspondence between sounds and letters - so "spelling" isn't a major concern.

Spelling rules: ě /ə/sound

The ě /ə/ vowel is present in most of the Albanian words. Foreign students find it difficult to accurately pronounce it, we will bring up some rules regarding the pronunciation of this vowel.

1. Accentual - ě

1.1. It is pronounced ě and not a, if ě responds to a and if the latter is followed by a nasal consonant. Examples: běj, děm. mbrěmje, nxěněs, and not baj, dam, mbramje, nxaněs, as in Gheg dialect.

1.2. It is pronounced ě, and not a, as in: lě, zě, etc.

1.3 It is pronounced ě and not i, if words have the suffix -llěk, as in: bollěk, fodullěk, tersllěk, etc.

2. Un-accentual - ě

2.1. It is not pronounced if ě is before a stressed syllable as in anětar, děběrě, or after a stressed syllable at the end of the words, as in dasmě, puně, dětě, javě, děrě, etc.

2.2. It is pronounced if it is at the beginning of the word, as in: ěnděrroj, ěmbělsirě, etc.

2.3. It is pronounced if it is at the beginning of a word that has closed vowels, as in: kěrkoj, gěrmoj, thěrměj, etc.

2.4. It is pronounced if it is at the beginning of a word that has open vowels preceded by a consonant, as in: kědo, něpěr, něpěrmjět, qěndroj, rěnkoj, děshiroj, qěllim, lěndině, něntor, etc.

2.5. It is pronounced in agglutinated or derived words which have njě-, zě-, gjě-, as part of the word, as in: njěfarě, njězěri, njěsoj, njěmijě, zědhěněs, gjěkundi, gjěsěndi, etc.

3. Pre-accentual - ě

3.1. It is pronounced if it is the first vowel in a word that has closed syllables, as in: děrgěj, nděrtoj, fěrkoj, děgjěj, etc.

3.2. It is pronounced if it is the first vowel of a word that has open syllables, as in: kěnětě, kěpěcě, fěmijě, měsěm, děshěrě, měnyěrě, shětětě, etc.

3.3. It is soundless if it is followed by the rr consonant, as in: gěrrěej, shnděrroj, pěrrallě, etc.

3.4. It is pronounced in derived words if the suffix begins with a consonant and if the word is part of the word stem, as in: cěpě - toj (cěpětoj) and in other derived words, if it plays the role of a supporting vowel, as in: bujq-ě-si (bujqěsi). The level of pronunciation depends on the nature of the consonants before the ě vowel.

3.5. If these consonants form a cluster which can be pronounced without any difficulties, then this ě is voiceless.

3.6. It has a voiced pronunciation in derived words formed by suffixes that begin with a vowel, and if the words have the following stems: -ěl, -ěr, -ěrr, -ěs and -ěz, as in zvogěloj, arběror, ěnděrrim, něpuněsi, njerězor, etc.

This vowel may be found at the limits of the stems of derived and agglutinated words, as in: datělěndje, atěhěrě, věrětětě, etc.

3.7. If these words begin with stems that have an un-accentuated ě followed by a stem which begins with a consonant, as in: dorěshkrim, dhjetěvjeěar, then this ě has the same pronunciation as the final un-accentuated one, if followed by a consonant, as in: barkě, trajtě.

3.8. If derived or agglutinated words which begin with an accentuated *ë* followed by a stem beginning with a vowel, or a consonant, then this *ë* has a voiced pronunciation, as in: *njëditore*, *njëanësi*, *vëmëndje*, *vëréj*, *njëmëndje*, etc.

3.9. If derived or agglutinative words which begin with an accentuated *ë* followed by a stem beginning with a vowel, this *ë* is not pronounced, nor written, as in: *gojart*, *pranemëror*, etc., and not *gojëartë*, *pranëmërorë*, etc.

3.10. In agglutinative adverbs and conjunctions, in indefinite pronouns, which have as a word stem *gjithë*, *kurrë*, the pre-accentual *ë*, is neither pronounced, nor written, as in: *gjithëka*, *gjithfarë*, *gjithsesi*, *gjithherë*, *kurrëgjë*, *kurrkund*, *kurrkush*, *kurrsesi*, etc.

4. Post-accentual

a) Post-accentual not final - ë

4.1. It has a voiced accentuation if found in closed syllables, as in: *ajër*, *dimër*, *zëmër*, *kokërr*, *nxënë*, *vëndës*, *gjuhëz*, etc.

In some cases this *ë*, is neither written, nor pronounced:

a. In declensions of nouns and adjectives, if their word stems end with *-ël*, *-ër*, *-ërr*, as in: *végla*, *véglat*. The basic word is *végël*.

b. In declensions of the adjectives which have the suffixes *-ëm*, *-shëm*, or if followed by a vowel, or by the consonant *-j*, as in: *i jashtmi* (from *i jashtëm*), *i vëtm* (from *i vëtëm*), *i besueshmi* (from *i besueshëm*).

4.2. It has a reduced form and is written in these cases:

a. In feminine nouns ending with *-ëz*, as in: *drëjtëz-e*, *lidhëz-e*, *çelës-i*, etc.

b. In adjectives that during declension end with *-ët*, as in: *i cëkët*, *i dobët*, *i ulët*.

b) Post-accentual final - ë

5.1. This post-accentual final *ë* may be found at the end of the words, as in: *barkë*, *kartë*, *fëstë*, *lëckë*, etc.

a. If found after two consonants, it has a clear pronunciation as in: *pashkë*, *shtatë*, *gjashtë*, *bashkë*, etc.

b. If found after a consonant it has a vague pronunciation, as in: *bukë*, *pësë*, *dhjetë*, etc.

The functions of the post-accentual final ë:

a. To show the gender of the nouns: *ditë*, *klasë*, *punë* (feminine nouns), etc.

b. To show the plural of the nouns: (një) *artist* (sing.) - *artistë* (plural), (një) *shok* (sing.) - *shokë* (plural) etc.

c. To show the meaning of the words: *prës* (to cut - verb), *prësë* (the edge of a knife - noun), *lajm* (news), *lajmë* (we wash), etc.

The low pitch of the pronunciation of the final vowel, depends on the nature of the first sound of the word that follows it:

a. If the word begins with a voiceless consonant, such as: *c*, *ç*, *k*, *s*, *sh*, etc., the *ë* vowel has a clear pronunciation, as in: *vijë kufiri*, *dhjetë copë*, *rrugë shpëtimi*, etc.

Spelling rules

It has also a clear pronunciation if it is before a word beginning with a vowel, as in: dritë, ditë inteligjente, etc.

It has a soft pronunciation if found before a voiced consonant, as in: ditë vjështe, shénjë

It is pronounced and written incorrectly in the following cases:

1. In indefinite plural nouns which end with **-gj**, **-q**, and if these are preceded by a vowel:

1) **incorrect**: zôgjë - zôgjtë, fiqë - fiqtë, plëqë - plëqtë;

2) **correct**: zogj - zogjtë, fiq -fiqtë, and plëq -plëqtë, etc.

2. In indefinite plural nouns which end with **-j** or **-nj**:

1) **incorrect**: bij - bijtë, heronj - heronjtë;

2) **correct**: bij - bijt, heronj - heronjt, etc.

More spelling rules

Pronounce **ë** and not **e**, if the latter is followed by **-n** (-cn), **-m** (-cm), **nj** (-cnj), as in the following words: vënd, mbrënda, mënd, dhëntë, brënda, mëndim, shëmb, gjëmb, trëmb, shénjë, etc. shënim.

- Pronounce **-ûe**, **-ye**, **-ie** in vowel clusters, as in: mësûes, fyell, diell, etc.

- Pronounce **-i** and not **-j** in **-ai**, **-oi** vowel clusters, as in: vëllai, ftoi, punoi, shkoi, lexoi, etc.

- Pronounce **-i** and not **-j** in **-ia**, **-ie**, **-io** vowel clusters which are found in words borrowed from other languages rather Albanian, as in: diagonal, kantiér, agresion, etc.

- In two same vowels found at the limit of morphemes, pronounce them as two separate ones, as in: paanshëm, zëëmbël, etc.

Word stress

- The stress falls on the first vowel of the **-ua** vowel cluster, as in: ftúa, kúaaj, punúar, krúa.

- The stress falls on the first vowel of the **-ie** vowel cluster, as in: diell, miell, qíell, e diel. etc. Exceptions: zjéva, ndjéva, etc.

- The stress falls on the end of the words originated from Turkish or Persian, as in: baba, sevda, araba, etc.

- The stress falls on one of the vowels of the second word in compound words if it is divided as in: shtëpi-muzé, shqiptaro-amerikan, franko-italian, etc.

Syllabication

There are a few differences between Albanian and English as to the division of word syllables.

1. Clusters like **dh**, **gj**, **ll**, **nj**, **rr**, **sh**, **th**, **xh**, **zh** cannot be divided since they represent a single consonant, as in: kû-llë (not kul-lë), fu-rrë (not fur-rë), etc.

2. Albanian words are divided into syllables which may end either in vowel, as in dô-rë, cò-rrë or in sonants, as in him-ni, fal-ni, etc.

Track numbers of the audio CD

Track number	Contents
1.	The alphabet of Albanian language
2.	Exercises for Lesson 1
3.	Exercises for Lesson 2
4.	Exercises for Lesson 3
5.	Exercises for Lesson 4
6.	Conversation for lesson 5
7.	Conversation for lesson 6
8.	Conversation for lesson 7
9.	Conversation for lesson 8
10.	Conversation for lesson 9
11.	Conversation for lesson 10
12.	Exercises for Lesson 9 and 10
13.	Conversation for lesson 11
14.	Exercises for Lesson 12
15.	Conversation for lesson 12
16.	Conversation for lesson 13
17.	Conversation for lesson 15
18.	Conversation for lesson 16
19.	Conversation for lesson 17
20.	Conversation for lesson 18
21.	Conversation for lesson 19
22.	Conversation for lesson 20
23.	Conversation for lesson 21
24.	Conversation for lesson 22
25.	Conversation for lesson 23
26.	Conversation for lesson 24
27.	Conversation for lesson 25
28.	Conversation for lesson 27
29.	Conversation for lesson 28
30.	Conversation for lesson 29
31.	Conversation for lesson 30
32.	Conversation for lesson 31
33.	Conversation for lesson 32
34.	Conversation for lesson 33
35.	Conversation for lesson 34
36.	Conversation for lesson 35
37.	Conversation for lesson 36
38.	Conversation for lesson 37

Track numbers of the audio CD

Track number	Contents
39.	Conversation for lesson 38
40.	Conversation for lesson 39
41.	Conversation for lesson 40
42.	Conversation for lesson 41
43.	Conversation for lesson 42
44.	Conversation for lesson 43
45.	Conversation for lesson 44
46.	Conversation for lesson 45
47.	Conversation for lesson 46
48.	Conversation for lesson 47
49.	Conversation for lesson 48
50	Conversation for lesson 49
51	Conversation for lesson 50
52	Conversation for lesson 51
53	Conversation for lesson 52

Note:

This sign



shows that the exercise or the text of the conversation is registered on the audio CD which comes with the book.

Abbreviations used in this book

- adj.	adjective - <i>mbiemër</i>
- adv.	adverb - <i>ndajfolje</i>
- card. num.	cardinal number - <i>numëror themelor</i>
- conj.	conjunction - <i>lidhëz</i>
- dem. pron.	demonstrative pronoun - <i>përemër dëftor</i>
- fem.	feminine - <i>femërore</i>
- fem. sing.	feminine singular - <i>femërore njëjës</i>
- ind. w.	indeclinable word - <i>fjalë e palakueshme</i>
- indef. pron.	indefinite pronoun - <i>përemër i pakufishëm</i>
- interj.	interjection - <i>pasthirmë</i>
- inter. pron.	interrogative pronoun - <i>përmër pyetës</i>
- intr. v.	intransitive verb - <i>folje jokalimtare</i>
- masc.	masculine - <i>mashkullore</i>
- m. pl.	masculine plural - <i>mashkullore shumë</i>
- neu.	neuter - <i>asnjanëse</i>
- ord. num.	ordinal number - <i>numëror rreshtor</i>
- part.	particle - <i>pjesës</i>
- pers. pron.	personal pronoun - <i>përemër vetor</i>
- pl.	plural - <i>shumës</i>
- poss. adj.	possessive adjective - <i>mbiemër pronor</i>
- poss. pron.	possessive pronoun - <i>përemër pronor</i>
- prep.	preposition - <i>para-fjalë</i>
- pron. v.	pronominal verb - <i>folje vetvetore</i>
- prov.	proverb - <i>proverb</i>
- provi.	provincialism - <i>e folur krahinore</i>
- rel. pron.	relative pronoun - <i>përemër lidhor</i>
- sing.	singular - <i>njëjës</i>
- s. p. t.	simple past tense - <i>koha e kryer e thjeshtë</i>
- sp. l.	spoken language - <i>gjuhë bisede</i>
- tr. v.	transitive verb - <i>folje kalimtare</i>

Lesson 1 / Mësimi një

First Lesson / Mësimi i parë

Vocabulary / Fjalorth

aeroplân - *airplane*

aí, ajo - *that*

ç'?, çfarë? - *what?*

dérë, pórtë - *door*

është - *is*

ky, kjo - *this*

mírë (i, e, të) - *good*

mirupafshim - *goodbye*

një - *a, an (indefinite article); one*

libër - *book*

pénë - *pen*

portokáll - *orange*

qen - *dog*

telefôn - *telephone*

tungjatjeta, 'ngjatjeta, 'tjeta - *hello, hi*

zile - *bell, ring*

Noun

The noun is one of the most important part of speech. Nouns have 1) **forms**, 2) **genders** and 3) **numbers**. Forms consist of: 1) **indefinite** and 2) **definite**. Genders consist of: 1) **masculine**, 2) **feminine** and 3) **neuter**. There are two numbers: 1) **singular** and 2) **plural**.

Nouns - indefinite

The indefinite form of nouns is shown by the indefinite article **një** (*a, an, one*), which is placed just before the singular nouns. This form denotes things or objects in a general way, that is, indefinitely. Examples.

(një) kómb - *a nation*, (një) portokáll - *an orange*, (një) plak - *an old man*, (një) vizitór - *a visitor*, (një) djalë - *a boy*, (një) qirí - *a candle*, (një) libër - *a book*, (një) létër - *a letter*, (një) ditë - *a day*, (një) móllë - *an apple*, (një) këngë - *a song*, (një) shtëpí - *a house*, (një) hýrje - *an entry*, (një) të écur - *a walk*, (një) të fólur - *a talk*, (një) të klíthur - *a scream*, and (një) të qarë - *a cry*, are **indefinite** singular nouns. See the following sentences:

Aí ka një libër.

He has a book.

Ký është një portokáll.

This is an orange.

The indefinite article, generally speaking, **is not used in everyday speech or in writing**. We will **randomly** continue to use the indefinite article with nouns so that to illustrate the examples presented in this course.

However, the indefinite article is used with nouns in the **genitive case**, as in **ujë i një burimi** (*water of a water spring*); **faqe e një libri** (*a page of a book*), **studéntë të një klase** (*students of the same class-room*).

Nouns - definite

The definite form, in general, is made by means of the endings added to the indefinite form, or occasionally, it is made due to omission of one of the vowels or changes of the noun stem.

Lesson 1 / Mësimi një

This form denotes things or objects in a particular way, that is, definitely. Examples:

kombi - the nation, **portokalli** - the orange, **plaku** - the old man, **vizitori** - the visitor, **djali** - the boy, (një) **qiriu** - the candle, **libri** - the book, **letra** - the letter, **dita** - the day, **molla** - the apple, **kënga** - the song, **shtëpia** - the house, **hyrja** - the entry, **të ecurit** - the walk, **të folurit** - the talk, **të klithurit** - the scream, and **të qarët** - the cry, are definite singular nouns. See the following sentences:

Libri është në gjuhën shqipe.
Portokalli është mbi tavolinë.

The book is in Albanian.
The orange is on the table.

Noun genders

The gender of the noun is distinguished by the endings of the noun of the **definite form, in nominative case, singular**. Thus, generally speaking, it is the definite form of the noun which determines the gender of the noun. The examples below show nouns according to genders. They are all in the **nominative case, singular**.

Masculine noun endings - indefinite

Indefinite masculine nouns, in general, end with a consonant, or/with a vowel.
The typical vowel endings are **-a, -e, -ë, -i, -u**.

- **any consonants** endings: (një) **fshat** - a village, (një) **gardh** - a fence, (një) **gur** - a stone, a rock, (një) **mal** - a mountain, (një) **portokall** - an orange, (një) **burim** - a water spring, (një) **lis** - an oak - tree, (një) **zog** - a bird, (një) **krah** - an arm, a wing, etc.

- **a** ending: (një) **krua** - a water spring, (një) **ftua** - a quince, (një) **përrua** - a brook, a stream, (një) **thua** - a nail, (një) **vëlla** - a brother, (një) **baba** - a father, etc.

- **e** ending: (një) **dhë** - a dirt, (një) **atdhë** - a country, (një) **mëmëdhë** - a country, etc.

- **ë** ending: (një) **burrë** - a man, (një) **kallë** - a horse, (një) **lumë** - a river, etc.

- **i** ending: (një) **ullí** - an olive tree, (një) **kallí** - an ear of corn, a spike, (një) **barí** - a shepherd, **qirí** - a candle, (një) **mí** - a mouse, etc.

- **u** ending: (një) **dru** - a tree, wood, (një) **hu** - a post, a stake, (një) **kërcu** - a log, etc., are **indefinite masculine nouns**.

Masculine noun endings - definite

The typical endings of the definite masculine nouns are: **-i, -(r)i, -u**. In some cases, the nouns change the word stem. Examples:

- **i** ending: **fshati** - the village, **gardhi** - the fence, **guri** - the stone, the rock, **mali** - the mountain, **portokalli** - the orange, **burimi** - the water spring, **lisi** - the oak - tree, **lumi** - the river, **burri** - the man, **kali** - the horse, **djali** - the boy, **krói** - the water spring, **ftói** - the quince, **përrói** - the brook, the stream, **thói** - the nail, **vëllai** - the brother, **babai** - the father, etc.

- **r (i)** ending: **ullíri** - an olive tree, **kallíri** - the ear corn, the spike, **drúri** - the tree,

Lesson 1 / Mësimi një

the wood, **huri** - the post, the stake, **kërcuri** - the stump, the log, etc.

-u ending: **zogu** - the bird, **kráhu** - the wing, the arm, **dhéu** - the dirt, **atdhéu** - the country, **mëmëdhéu** - the country, **bariu** - the shepherd, **qiriu** - the candle, **míu** - the mouse, etc.

See below the endings and the stem changes from indefinite to definite form.

Masculine Indefinite

(një) **laps** - a pencil
 (një) **vënd** - a place
 (një) **émër** - a name
 (një) **potkua** - a horse-shoe
 (një) **zgiua** - a bee-hive
 (një) **njerí** - a man
 (një) **mjék** - a doctor

Masculine Definite

lapsi - the pencil
vëndi - the place
ém/ri - the noun
potk/oi - the horse-shoe
zgi/oi - the bee-hive
njeriu - the man
mjéku - the doctor

See below the endings and the stem changes from indefinite to definite form.

Feminine Indefinite

(një) **blëtë** - a bee
 (një) **gótë** - a glass
 (një) **zyrë** - an office
 (një) **jávë** - a week
 (një) **zémër** - a heart
 (një) **aníje** - a ship
 (një) **grua** - a woman

Feminine Definite

bléta - the bee
gota - the glass
zyra - the office
jáva - the week
zém/ra - the heart
aníja - the ship
gruaja - the woman

Demonstrative pronouns - singular

Ky (this, masculine), **kjo** (this, feminine), **ai** (that, masculine), **ajo** (that, feminine) are demonstrative pronouns. **Ky** and **kjo** are used to show people or things which are close to the speaker. **Aí** and **ajo** are used to show people or things which are far away from the speaker.

Aí, **ajo** are also personal pronouns, singular.

Table no. 11 (The demonstrative pronouns - singular)

No.	Albanian	English	Examples	
1	ky kjo	this	Ky është (një) libër . Kjo është (një) kuti .	This is a book. This is a box.
2	ai ajo	that	Ai është (një) mur . Ajo është (një) shtëpi .	That is a wall. That is a house.

Lesson 1 / Mësimi një

In the following sentences, **ky, kjo** (*this*) and **aí, ajo** (*that*) are subjects, **është** (*is*), is one of the forms of the verb **për të qénë** (*to be*). Examples:

Ky është (një) libër.

This is a book.

Kjo është (një) shtëpi.

This is a house.

Aí është (një) libër.

That is a book.

Ajó është (një) shtëpi.

That is a house.

Ç', Çfarë? - What?

Ç', çfarë (*what*) are interrogative pronouns. They are used to ask questions to obtain information about the inanimate subjects. Examples:

Ç'është ky?, or Çfarë është ky?

What is this?

Ky është libër.

This is a book.

Ç'është kjo?, or Çfarë është kjo?

What is this?

Kjo është fletóre.

This is a note-book.

Ç'është aí?, or Çfarë është aí?

What is that?

Aí është laps.

It is a pencil.

Ç'është ajo?, or Çfarë është ajo?

What is that?

Ajó është shkollë.

It is a school.

Ç'është ajo?, Ç'është aí?

What is that?

Çë? Çfarë?

What?

Ç', çfarë are also used to get information about one's profession, status, etc.

Çfarë është ky?

What is this?

Ky është mësues.

This is a teacher.

Çfarë janë ata?

What are they?

Ata janë studentë.

They are students.

Ç'janë ató?

What are those?

Ató janë mjéke.

Those are doctors.

Word contraction

Word contractions is used both in spoken and written Albanian. Instead of saying **Çfarë është?** (*What's it?*, *What's up?*), **Çfarë ka?** (*What's there*; *What's the matter?*), or **Çfarë mendoni?** (*What do you think?*), one can also say **Ç'është?**, **Ç'ka?**, **Ç'mendoni?**, etc. Examples:

Çfarë është kjo aty?

What is this over there?

Çfarë është ajo aty?

What is that over there?

Ç'ka këtu?

What's here?

Ç'ka atjë?

What's there?

Lesson 1 / Mësimi një

Ç'ka ai në xhep?
Ç'ka thotë ai është tepër
interesante.

What does he have in his pocket?
What he says is very
interesting.

Determinative phrases - singular

A noun may follow another noun by functioning as a determinative adjective, that is, it can play the role of a modifier, as in: (një) zile telefoni - a telephone bell, (një) stacion trëni - a train station, (një) shesh parkimi - a parking lot, (një) libër leximi - a reading book.

Sentences and phrases for lesson 1 (Track 2)

Tungjatjeta, 'Ngjatjeta, 'Tjeta.

Hello!; Hi!

Ajo është (një) zile telefoni.

That is a telephone bell.

Kjo është (një) penë.

This is a pen

Ai është (një) libër.

That is a book.

Ajo është (një) penë.

That's a pen.

Ky është (një) libër.

This is a book.

Ky është (një) qen.

This is a dog.

Ky është (një) telefon.

This is a telephone.

Kjo është (një) dërë.

This is a door.

(Një) qen, (një) libër, (një) portokall.

A dog, a book, an orange.

Ky është (një) portokall.

This is an orange.

(Një) aeroplan.

An airplane.

Ai është (një) aeroplan.

That is an airplane.

Çfarë është kjo?

What is this?

Çfarë është ky?

What is this?

Ky është (një) libër.

This is a book.

Ç'është kjo?

What's this?

Kjo është (një) dërë.

This is a door.

Ajo është (një) dërë.

That's a door.

Çfarë është ajo?

What is that?

Ajo është (një) zile.

That is a bell.

Mirupafshim! Mirupafshim!

Goodbye! Goodbye!

Reading exercises

1. Ajo është një zile: Ajo është zile. - Ajo është penë. - Ai është libër. - Ai është qen. - Ajo është dërë. - Ai është telefon. - Ai është portokall. - Ai është aeroplan.

2. Ç'është ajo? (zile): Ajo është zile: Ç'është ajo? (zile). - Ajo është zile. - Ç'është ai? (qen) - Ai është qen. - Ç'është ajo? (dërë). - Ajo është dërë. - Ç'është ai? (aeroplan). - Ai është aeroplan.

Practice exercises

1) Translate these sentences into English: Ky është qen. - 2. Ky është libër. - 3. Kjo është penë. - 4. Kjo është derë. - 5. Çfarë është ai? - 6. Ai është portokall. - 7. Çfarë është ky? - 8. Ky është aeroplan. - 9. Kjo është zile. - 10. Ai është libër. - 11. Ky është portokall.

2) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for **indefinite** and **definite** nouns and finally translate them into English. See the example below:

fshat	fshati	a village - the village
-------	--------	-------------------------

fshat, gardh, gur, mal, portokall, burim, lis, zog, krah, krúa, ftua, përrúa, thúa, vëlla, baba, dhé, atdhé, mëmëdhé, burrë, kalë, lëmë, ulli, kallí, barí, qirí, dru, hu, kërcú.

3) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for **definite** and **indefinite** nouns and translate them in English. See the example below:

fshati	fshat	the village - a village
--------	-------	-------------------------

fshati, gardhi, guri, mali, portokalli, burimi, lisi, lumi, burri, kali, djali, krói, ftói, përrói, thói, vëllai, babai, ulliri, kalliri, druri, huri, kërcuri, zogu, krahui, dhéu, atdhéu, mëmëdhéu, bariu, qiriu, miu.

Lesson 2 / Mësimi dy
Second Lesson / Mësimi i dytë
Vocabulary / Fjalorth

atá, ató - *those*
e, dhe, édhe - *and*
dëgjues - *listener*
dritare - *window*
dhomë - *room*
jënë - *are*

këtá, këtó - *these*
kutí - *box*
laps - *pencil*
llampë - *lamp*
mur - *wall*
shkrépëse - *match box*

The conjunctions e, dhe, édhe - and, even

E, dhe, édhe are conjunctions. They serve to link, or to join words in a sentence and two or more clauses. **E, dhe, édhe**, are translated *and* or *even*. They express the general idea of 'addition'. Examples:

Aí është mur e ajó është dritare.
Kjo është shtëpi dhe ajó është lule.
Këtu është mësuesi, studénti dhe unë.
Unë e pëlqëva librin e saj të fundit,
por ky ishte édhe më i mirë.

That is a wall and that is a window.
This is a house and that is a flower.
Here is the teacher, the student and I.
I liked her last book, but this one
is even better.

Demonstrative pronouns - plural

Këtá (*these*, masculine), **këtó** (*these*, feminine) are the plural forms of **ky, kjo**. **Atá** (*those*, masculine), **ató** (*those*, feminine) are the plural forms of **aí, ajó**. **Këtá** and **këtó** are used to show people or things which are close to the speaker. **Atá** and **ató**, on the other hand, are used to show people or things which are far away from the speaker. **Atá, ató** are also personal pronouns, plural. Examples:

Ky është zog.
Kjo është rrugë.
Aí është portokall.
Ajó është lopatë.
Këtá janë libra.
A janë këtë libra?
Këtó janë shtëpi.
A janë këto shtëpi?
Atá janë libra.
A janë atá libra?
Ató janë shtëpi.
A janë ató shtëpi?

This is a bird.
This a street.
That is an orange.
That is a shovel.
These are books.
Are these books?
These are houses.
Are these houses?
Those are books.
Are those books?
Those are houses.
Are those houses?

Lesson 2 / Mësimi dy

See below the tables of the number and gender of demonstrative pronouns.

Table no. 12 (The demonstrative pronouns - plural)

No.	Albanian	English	Examples	
1	<i>këta</i> <i>këto</i>	<i>these</i>	<i>Këta janë libra.</i> <i>Këto janë kuti.</i>	<i>These are books.</i> <i>These are boxes.</i>
2	<i>ata</i> <i>ato</i>	<i>those</i>	<i>Ata janë burra.</i> <i>Ato janë gra.</i>	<i>Those are men.</i> <i>Those are women.</i>

Table no. 13 (The number and gender of demonstrative pronouns)

Number	Masculine	Feminine
<i>Singular</i>	<i>ky, ai</i>	<i>kjo, ajo</i>
<i>Plural</i>	<i>këta, ata</i>	<i>këto, ato</i>

Table no. 14 (Demonstrative pronouns in relation with the speaker)

Number	Near	Far away
<i>Singular</i>	<i>ky, kjo</i>	<i>ai, ajo</i>
<i>Plural</i>	<i>këta, këto</i>	<i>ata, ato</i>

Table no. 15 (Declensions of the dem. pronouns - *ky, kjo, këta, këto*)

	Singular		Plural	
Case	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
<i>Nominative</i>	<i>ky</i>	<i>kjo</i>	<i>këta</i>	<i>këto</i>
<i>Genitive</i>	<i>i (e, të) këtij</i>	<i>i (e, të) kësaj</i>	<i>i (e, të) këtyre</i>	<i>i (e, të) këtyre</i>
<i>Dative</i>	<i>këtij</i>	<i>kësaj</i>	<i>këtyre</i>	<i>këtyre</i>
<i>Accusative</i>	<i>këtë</i>	<i>këtë</i>	<i>këta</i>	<i>këto</i>
<i>Ablative</i>	<i>prej këtij</i>	<i>prej kësaj</i>	<i>prej këtyre</i>	<i>prej këtyre</i>

Lesson 2 / Mësimi dy

Examples about demonstrative pronouns:

Aj është laps.

Ajo është dritare.

Ky është qen.

Kjo është dhomë.

Këta janë mësimë.

Këto janë dhoma.

Ata janë lapsa.

Ató janë dritare.

That is a pencil.

That is a window.

This is a dog.

This is a room.

These are lessons.

These are rooms.

Those are pencils.

Those are windows.

Special note: The infinitive form of the Albanian verbs is shown in this way: **për të qenë** (to be), **për të pasur** (to have), **për të lexuar** (to read), **për të mësuar** (to learn), **për të punuar** (to work), etc.

In this text book, the verbs will appear, as they do appear in any dictionary, that is, in the **first person, singular, present tense of the indicative mood.**

Thus, the verbs **jam**, **kam**, **lexoj**, **mësoj**, **punoj** are respective forms of the infinitive of the verbs as shown above in bold face. They all are in first person, singular, present tense of the indicative mood. **This should be noted!**

Feminine noun endings - indefinite

Indefinite feminine, in general, end with a consonant, or/with a vowel. The typical vowel endings are: **-a**, **-e**, **-ë**, **-i**. Examples:

- **any consonants endings:** (një) **tjégull** - a tile, (një) **végël** - a tool, (një) **flútur** - a butterfly, (një) **kódër** - a hill, etc.

- **a ending:** (një) **kala** - a castle, a citadel, (një) **shaka** - a joke, **hata** - a disaster, etc.

- **e ending:** (një) **gjéthe** - a leaf, (një) **shíshe** - a bottle, (një) **lule** - a flower, (një) **dritare** - a window, (një) **banane** - a banana, (një) **karríge** - a chair, etc.

- **ë ending:** **dórë** - a hand, (një) **fjalë** - a word, (një) **vájzë** - a girl, (një) **dhomë** - a room, (një) **rrugë** - a road, (një) **çantë** - a handbag, **véré** - wine, **véré** - season, etc.

- **i ending:** (një) **kúti** - a box, (një) **shtëpi** - a house, (një) **liri** - a freedom, (një) **ligësi** - wickedness, maliciousness, etc.

Feminine noun endings - definite

The main endings of the **definite** feminine nouns are: **-a**, **-ia**, **-ja**. Examples:

- **a ending:** **dóra** - the hand, **fjala** - the word, **vajza** - the girl, **dhoma** - the room, **rruga** - the road, **çanta** - the handbag, **vëra** - the wine, **vëra** - the season, **kutia** - the box, **shtëpia** - the house, **liria** - the freedom, **tjegulla** - the tile, **flutura** - the butterfly, **kód/ra** - the hill, **ligësia** - (the) wickedness, (the) maliciousness, etc.

Lesson 2 / Mësimi dy

-**(l)a** ending: **banan/ia** - the banana, **karrig/ia** - the chair, etc.
 -**(j)a** ending: **kalaja** - the castle, the citadel, **shakaja** - the joke, **gjéth/ja** - the leaf, **shish/ja** - the bottle, **lul/ja** - the flower, **dritar/ja** - the window, etc.

The verb - për të qenë (jam - to be), third person, singular and plural

The verbs in Albanian agree with the subject in **person** and **number**. The singular and plural of the verb **për të qenë (to be)**, third person, present tense, indicative mood is **është (is)** and **janë (are)**. **Ky, kjo** and **këta, këto** are demonstrative pronouns.

Ky, kjo	Ky është student. Kjo është studente.	<i>This is a student.</i> <i>This is a student.</i>
Këta, këto	Këta janë studentë. Këto janë studente.	<i>These are students.</i> <i>These are students.</i>

Ç'është? (What is?); Ç'janë? (What are?) - again

To denote people or things, which may be close or far away from you, use both the singular and plural forms of the demonstrative pronouns. See the examples below:

Singular	Ç'është ky? Ç'është kjo? Ç'është ai? Ç'është ajo?	<i>What is this?</i> <i>What is that?</i>
Plural	Çfarë janë këta (këto)? Çfarë janë ata (ato)?	<i>What are these?</i> <i>What are those?</i>

Note: The word order in Albanian can be flexible. The following questions may be asked in two ways: **Çfarë është kjo?, Kjo çfarë është? (What is this?); Çfarë është ajo?, Ajo çfarë është? (What is that?); Ç'janë këta?, Këta ç'janë? (What are these?); Ç'janë këto?, Këto ç'janë? (What are those?); Ata çfarë janë?, Çfarë janë ata?, Ato çfarë janë?, Çfarë janë ato? (What are those?), etc.**

Personal pronouns - ai (he), ajo (she), ai/ajo (it), ata/ato (they)

Ai (he, it), ajo (she, it); ata (they - masculine), and ato (they - feminine), are personal pronouns. Examples:

Ai, ajo	Ai është mësues. Ajo është mësuese. Ai është student. Ajo është studente.	<i>He is a teacher.</i> <i>She is a teacher.</i> <i>He is a student.</i> <i>She is a student.</i>
----------------	--	--

Lesson 2 / Mësimi dy

Ata, ato	Ata janë mësues.	<i>They are teachers.</i>
	Ato janë mësuese.	<i>They are teachers.</i>
	Ata janë studentë.	<i>They are students.</i>
	Ato janë studente.	<i>They are students.</i>

Table no. 16 (Declensions of the dem. pron. - ai, ajo, ata, ato)

Case	Singular		Plural	
	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
Nominative	ai	ajo	ata	ato
Genitive	i (e, të) atij	i (e, të) asaj	i (e, të) atyre	i (i, të) atyre
Dative	atij	asaj	atyre	atyre
Accusative	atë	atë	ata	ato
Ablative	prej atij	prej asaj	prej atyre	prej atyre



Sentences and phrases for lesson 2 (Track 3)

Kjo është një dhomë.	<i>This is a room.</i>
Ai është një mur.	<i>That's a wall.</i>
Ajo është një dritare.	<i>That's a window.</i>
Kjo është një llampë.	<i>This is a lamp.</i>
Kjo është një péné dhe ky është një laps.	<i>This is a pen, and this is a pencil.</i>
Ajo është një kuti.	<i>That is a box.</i>
Këto janë zile. Një zile. Zile.	<i>These are bells. A bell. Bells.</i>
Ky është një qen.	<i>This is a dog.</i>
Këta janë qen.	<i>These are dogs.</i>
Ky është, këta janë.	<i>This is, these are.</i>
Ai është, ata janë.	<i>That is, those are.</i>
Ai është një aeroplan.	<i>That is an airplane.</i>
Ata janë aeroplanë.	<i>Those are airplanes.</i>
Një libër. Libra.	<i>A book. Books.</i>
Këta janë libra.	<i>These are books.</i>
Një shkrépëse, shkrépëse.	<i>A match, matches.</i>
Kjo është një shkrépëse.	<i>This is a match.</i>
Këto janë shkrépëse.	<i>These are matches.</i>
Ajo është një kuti.	<i>That is a box.</i>
Ato janë kuti.	<i>Those are boxes.</i>
Çfarë janë këta?	<i>What are these?</i>

Lesson 2 / Mësimi dy

Këta janë qen.

Çfarë janë ata?

Ata janë qen.

Çfarë janë këta?

Çfarë janë ato?

Ata janë lapsa.

Çfarë janë këta?

Këto janë mure dhe ato janë
dritare.

Një portokall; portokaj.

Kjo është një zile telefoni, dhe ata
janë aeroplanë.

These are dogs.

What are those?

Those are dogs.

What are these?

What are those?

Those are pencils.

What are these?

*These are walls and those are
windows.*

An orange; oranges.

*This is a telephone bell, and those
are airplanes.*

Reading exercises

1) Ajo është një zile. Ato janë zile: Ajo është zile. - Ato janë zile. - Ai është qen. - Ata janë qen. - Ajo është penë. - Ato janë pena. - Ajo është portë. - Ato janë porta. - Ai është laps. - Ata janë lapsa. - Ai është aeroplan. - Ata janë aeroplanë.

2) Kjo është një kuti. Këto janë kuti: Kjo është kuti. - Këto janë kuti. - Kjo është shkrepëse. - Këto janë shkrepëse. - Ky është portokall. - Këta janë portokaj. - Ajo është shkrepëse. - Ato janë shkrepëse. - Ajo është kuti. - Ato janë kuti. - Ai është portokall. - Ata janë portokaj.

Practice exercises

1) With the words you just learned in lessons one and two, make ten sentences using the demonstrative pronouns in singular (**ky, kjo, ai, ajo**), and the verb **për të qenë** (*to be*), in third person, singular, present tense, indicative mood. Also use some of the nouns you have learned so far. Examples:

Ky (Kjo) është (një) (*This is a . . .*)

Ai (Ajo) është (një) (*That is a . . .*)

2) Use **Ç'është ky?**, **Ç'është kjo?** (*What is this?*); **Ç'është ai?**, **Ç'është ajo?** (*What is that?*), for singular, and **Çfarë janë këta?**, **Çfarë janë këto?** (*What are these?*), **Çfarë janë ata?**, **Çfarë janë ato?** (*What are those?*) for plural, by addressing to the things in a classroom or in the house, and let your partner answer to the questions. Then switch roles.

3) Fill the blank space by using the appropriate demonstrative pronouns **ky, kjo**, etc. - 1. është llampë. - 2. janë shkrepëse. - 3. Çfarë janë këto? - janë kuti. - 4. A janë portokalle? - 5. A janë mure dhe a është kjo dritare? - 6. janë dritare dhe është derë. - 7. Çfarë është? - 8. është zile telefoni. - 9. janë qen. - 10. janë zile. - 11. A është penë? - 12. është laps dhe janë pena.

4) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for **indefinite** and **definite** nouns and translate them in English. See the example below:

Lesson 2 / Mësimi dy

tjégull	tjégulla	a tile - the tile
---------	----------	-------------------

dorë, fjalë, vajzë, dhomë, rrugë, çantë, véra (wine), véra (season), kúti, shtëpi, liri, ligësi.

5) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns

for indefinite and definite nouns and translate them in English. See the example below:

tjégulla	tjégull	the tile - a tile
----------	---------	-------------------

dora, fjala, vajza, dhoma, rruga, çanta, véra (the wine), véra (the season), kutia, shtëpia, liria, tjegulla, flutura, kódra, ligësia, banania, karrigia, kalaja, shakaja, gjethja, mishja, lulja, dritarja.

Lesson 3 / Mësimi tre

Third Lesson / Mësimi i tretë
Vocabulary / Fjalorth

a - the first letter of the alphabet,
a particle, a conjunction
ai, ajo - he, she, it
ata, ato - they
jo - no
gotë, xham - glass
tren - train

nuk është, s'është (ai, ajo) - he,
she is not (isn't)
nuk (negative particle) - not
nuk janë, s'janë (ata, ato) - they
are not (aren't)
po (positive particle) - yes
zog - bird

Interrogative sentences

When asking questions which contain an auxiliary verb, put the verb before the subject as in the following examples:

Është ky libër?
Është kjo shtëpi?
Janë ata studentë?
Janë ato studente?

Is this a book?
Is this a house?
Are those students?
Are those students?

When asking questions, the **A** particle is placed at the beginning of the sentence. This one, which, in this case, is a conjunction, helps to soften the intonation of the question.

You may say: *Është ai qen?*, or *Janë këto pëna?*, but in sentences *A është ai qen?*, or *A janë këto pëna?*, you get a better intonation. Examples:

A është ai mur?
A është ajo dritare?
A janë ata aeroplanë?
A janë ato dritare?

Is it a wall?
Is it a window?
Are those airplanes?
Are those windows?

Ç'është kjo?
What is this?
Ç'është ai?
What is that?
Ç'janë këto?
What are these?
Ç'janë ato?
What are those?

Kjo është ... (Ajo është ...)
This is (It is)
Ai është ... (Ai është ...)
That is (It is)
Këto janë ... (Ato janë ...)
These are (They are)
Ato janë ... (Ato janë ...)
Those are (They are)

zile, gotë, etc.
a bell, a glass, etc.
tren, mur, etc.
a train, a wall, etc.
zile, gota, etc.
bells, glasses, etc.
gota, dritare, etc.
glasses, windows, etc.

Lesson 3 / Mësimi tre

Po! (Yes!), is used for a positive answer. **Jo!** (No!), is used for a negative answer. The answer may be as short as: **Po!**, or **Jo!**, but it is preferable the answer be complete. See the examples below:

	Affirmative	Negative
	Po, ai është (një) qen. <i>Yes, it is a dog.</i>	Jo, ai nuk është (një) qen. <i>No, it is not a dog.</i>
or	Po, është. <i>Yes, it is.</i>	Jo, nuk është. <i>No, it is not.</i>
	Po, ato janë pëna. <i>Yes, they are pens.</i>	Jo, ato nuk janë pëna. <i>No, they are not pens.</i>
or	Po, janë. <i>Yes, they are.</i>	Jo, nuk janë. <i>No, they are not.</i>

Neuter noun endings - indefinite

Neuter nouns derive from articulated verbal nouns. Most of the neuter nouns are formed by the past participle of the verbs, as **menduar** (past participle of the verb **për të menduar** - to think) and by the proclitic article **të**. The typical endings of the indefinite neuter nouns are: **any consonants, -e, -a**. Examples:

-any consonants ending: **të menduar** - a thought, **të écur** - a walk, **të qëshur** - laughter, **të bërtitur** - a scream, **të notuar** - swimming, **të ngrysur** - dusk, **të kuq** - redness, **ujët** - waters,

-ë ending: **të qarë** - a cry, **të ngjarë** - a happening, **larë** - a washing, **të ftohtë** - a cold, **të ngrohtë** - warming, etc.

-a ending: **të mbjella** - sowing, **të kórra** - harvest, **të lashta** - cereal, etc.

Neuter noun endings - definite

The typical endings of the definite neuter nouns are: **-it, -t, -t(ë)**. Examples:

-it ending: **të menduarit** - the thought, **të écurit** - the walk, **të qëshurit** - the laughter, **të bërtiturit** - the scream, **të ngrysurit** - the dusk, **të notuarit** - the swimming, etc.

-t ending: **të qarët** - the cry, **të ngjarët** - the happening, **të larët** - the washing, **të ftohtët** - the cold, **të ngrohtët** - the warming, etc.

-t(ë) ending: and **të kuqtë** - the redness, **të zítë** - the blackness, etc.

Natural gender

Other than grammatical genders, in Albanian there is also a natural gender. This nouns denote members of the same family, or animals of the same kind. This gender includes both

masculine and feminine nouns. Examples:

Masculine

búrrë - a man
atë (baba) - a father
vëllá - a brother
djalë - a boy
gjysh - a grandfather
nip - a grandson, a nephew
gjel - a rooster
dash - a ram
ka - an ox

Feminine

grua - a woman
mëmë (nënë) - a mother
motër - a sister
vajzë - a girl
gjyshe - a grandmother
mbësë - a granddaughter, a niece
pulë - a chicken
dële - a sheep
lopë - a cow

See below the endings and the stem changes from indefinite to definite form.

Masculine Indefinite

(një) **laps** - a pencil
 (një) **vënd** - a place
 (një) **émër** - a name
 (një) **potkua** - a horse-shoe
 (një) **zgjua** - a bee-hive
 (një) **njeri** - a man
 (një) **mjék** - a doctor

Masculine Definite

lapsi - the pencil
vëndi - the place
ém/ri - the noun
potk/ói - the horse-shoe
zgj/ói - the bee-hive
njeriu - the man
mjéku - the doctor

See below the endings and the stem changes from indefinite to definite form.

Feminine Indefinite

(një) **blëtë** - a bee
 (një) **gótë** - a glass
 (një) **zyrë** - an office
 (një) **javë** - a week
 (një) **zémër** - a heart
 (një) **anije** - a ship
 (një) **grúa** - a woman

Feminine Definite

bléta - the bee
gota - the glass
zyra - the office
jáva - the week
zém/ra - the heart
anija - the ship
grúaja - the woman

The intonation in a sentence

It is important to correctly pronounce the words used in a sentence and also to have the right intonation of the sentence.

In affirmative sentences, intonation falls at the end of it. In negative ones, the voice has a lower intonation on the last stressed syllable.

In interrogative sentences, there is a gradual falling of the intonation. It starts from the

Lesson 3 / Mësimi tre

Negative phrases **ç', çfarë** (*what*) to the demonstrative pronouns **ky, kjo** (*this*), **ai, ajo** (*he, she*), **këta, këto** (*these*), **ata, ato** (*those*). If the answer is a positive or a negative one, then, there is a flexibility of the tone of the voice.

If there is a **po** (*yes*) or **jo** (*no*) answer, then the tone of the voice is **high**, but it **falls** so rise again on the post-accentual final syllable.

All this may be learned by listening over and over again to the speakers from the audio CD which comes with this book.



Sentences and phrases for lesson 3 (Track 4)

Kjo është një dritare.

This is a window.

A është kjo një dritare?

Is this a window?

Ajo është një dërë.

That is a door.

A është ajo një dërë?

Is that a door?

Këta janë portokaj.

These are oranges.

A janë këta portokaj?

Are these oranges?

A është ai një zog?

Is that a bird?

Po, ai është.

Yes, it is.

A janë këto zile?

Are these bells?

Po, ato janë.

Yes, they are.

A janë ato llampa?

Are those lamps?

Po, ato janë.

Yes, they are.

A është kjo një gotë?

Is this a glass?

Jo, ajo nuk është.

No, it is not.

A janë gota ato?

Are those glasses?

Jo, ato nuk janë.

No, they are not.

Çfarë është kjo?

What is this?

Kjo është një shkrépese.

It's a match.

Çfarë është ai?

What is that?

Ai është një laps.

It is a pencil.

Çfarë janë këto?

What are these?

Këto janë mure.

These are walls.

Çfarë janë ato?

What are those?

Ato janë dritare.

They are windows.

Reading exercises

1) A është kjo një portë? - Jo, ajo nuk është një portë: A është kjo portë? - Jo, (ajo) është. - A është ai portokall? - Jo, (ai) nuk është. - A është ai tren? - Jo, (ai) nuk është. - A është ajo zile? - Jo, (ajo) nuk është.

2) A janë ata aeroplanë? - Jo, (ata) nuk janë: A janë ata aeroplanë? - Jo, (ata) nuk janë. - A janë këta zogj? - Jo, (ata) nuk janë. - A janë këta lapsa? - Jo, (ata) nuk janë. - A janë këto gota? - Jo, (këto) nuk janë gota.

Lesson 3 / Mësimi tre

3) A është ai një aeroplan? - Po, (ai) është: A është ai aeroplan? - Po, (ai) është. - A është ai qen? - Po, (ai) është. - A është ajo zile? - Po, (ajo) është. - A janë ata qen? - Po, (ata) janë. - A janë ato zile? - Po ato janë. - A janë ata zogj? - Po, ata janë.

4) A janë ata qen? - Jo, (ata) nuk janë, ata janë zogj: A janë ata qen? - Jo, (ata) nuk janë, ata janë zogj. - A është ai zog? - Jo, (ai) nuk është, ai është aeroplan. - A është ai tren? - Jo, (ai) nuk është tren, ajo është zile. - A është ai zog? - Jo, (ai) nuk është, ai është qen. - A është ai aeroplan? - Jo, (ai) nuk është, ai është tren. - A janë ata zogj? - Jo, (ata) nuk janë, ata janë qen.

Practice exercises

1) Using the sentences you have read or learned so far, give negative answers to the affirmative sentences and affirmative answers to negative ones.

2) Make ten interrogative sentences using Ç'është ky?, Ç'është kjo?, Ç'është ai?, Ç'është ajo? - What is this (that?), and Ç'janë këta?, Ç'janë këto?, Ç'janë ata?, Ç'janë ato? - What are these (those?), and give double answers to them, that is, give both affirmative and negative answers, accordingly.

3) Fill the blank space by using the appropriate form of the verb: 1. A kjo dritare? - Po, kjo dritare. - 2. A kjo derë? - Jo, kjo nuk derë. - 3. Çfarë kjo? - A kjo penë? - Jo, kjo nuk penë, ky laps. - 4. Çfarë ajo? - Ajo llampë. - 5. A këto kuti? - Jo, këto nuk kuti. - 6. Ata zogj. - 7. Ky nuk tren. - 8. Ata nuk lapsa. - Çfarë ato? - Ato pena. - 9. Kjo kuti dhe këto shkrepsë. - 10. A ky tren? - Po, ky tren.

4) Read and then write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for **indefinite** and **definite** nouns and translate them into English. See the example below:

laps	lapsi	a pencil - the pencil
------	-------	-----------------------

laps - lapsi, vend - vendi, emër - emri, potkua - potkoi, zgjua - zgjoi, mjek - mjeku, njeri - njeriu.

5) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for **indefinite** and **definite** nouns and translate them into English. See the example below:

blëtë	blëta	a bee - the bee
-------	-------	-----------------

blëtë - blëta, gótë - gota, zyrë - zyra, javë - java - zëmër - zëmra, anije - anija, grúa - grúaia.

Lesson 4 / Mësimi katër
Fourth Lesson / Mësimi i katërt
Vocabulary / Fjalorth

afarist - *businessman*
afaristë - *businessmen*
ai - *he*
bashkëshorte - *wife*
bashkëshorte - *wives*
burrë, njeri - *man*
burra, njerëz - *men*
grua - *woman*
gra - *women*

kush - *who: cili, cila, cilët, cilat* - *which, who*
mjek, mjéke (Dr. when it is followed by a noun)
- *a doctor*
studént (e) - *student*
shtëpiake - *housewife*
shtëpiake - *housewives*
Zonjë (Znj.) - *Mrs.;* **Zonjë, Zonjushë** - *Lady*
Zonjushë (Znjsh.) - *Miss*
Zoti (Z.) - *Mr.;* **Zotëri** - *Sir!*

Personal pronouns, singular

Aí (*he* - masculine) and **ajó** (*she* - feminine) are personal pronouns, third person, singular. These ones are used for people, but in some special occasions, they are also used for animals (pets), if they are personified, as in fables.

Use **ai** or **ajó** (*it*) if you talk about things, or animals in general. **Aí** and **ajó** are used for neuter nouns, that is, if their gender is not clearly identified. The following are some examples showing the use of the personal pronouns **ai** and **ajó**:

Aí është djalë.	<i>He is a boy.</i>
Ajó është vajzë.	<i>She is a girl.</i>
Aí është libër.	<i>It is a book.</i>
Ajó është pënë.	<i>It is a pen.</i>

Noun numbers

Numbers are two: 1) **singular** and 2) **plural**.

Singular

Një (*a, an* or *one*) is used to denote singular nouns. For more on this see lesson 1.

Plural

Since the plural of nouns is more complicated than singular ones, we will try to give some hints so that students are able to understand the ways in which the plural is formed.

The most typical noun endings of the masculine nouns are as following: **-a, -e, -ë, -ër, -aj, -inj, -enj, -ra, -ëra, -ira, -rë**, etc.

Vowels and consonants changes take place, too: **-a** to **-e**; **-e** to **-a**; **-e** to **-i**; **-k** to **-q**; **-g** to **-gj**; **-ll** to **-j**; **-r** to **-j**; **-k** to **q(e)**; **-g** to **-gj(e)**; **-ll** to **j(e)**.

Some plural nouns keep the same form as in singular. Some have irregular plurals. Below are some typical ways of plural. The nouns are both in singular and plural.

Masculine - indefinite

- **no change**: (një) sy (an eye) - (dy) sy (two eyes), (një) blërës (a buyer) - (dy) blërës (two buyers), (një) mësues (a teacher) - (dy) mësues (two teachers), (një) nxënës (a student) - (dy) nxënës (two students), etc.

-**a** ending: lis (an oak-tree) - lisa (oak-trees), grep (a hook) - grëpa (hooks), top (a ball) - tópa (balls), telefón (a telephone) - telefóna (telephones); autobús (a bus) - autobúsa (buses), etc.

-**e** ending: mal (a mountain) - male (mountains), shall (a scarf) - shalle (scarves), háll (a problem, a matter) - halle (problems, matters), dyqan (a shop) - dyqane (shops), mur (a wall) - múre (walls), komb (a nation) - kómbe (nations), vit (a year) - vite or vjet (years), etc.

-**ë** ending: diplomát (a diplomat) - diplomatë (diplomats), qytetar (a citizen) - qytetarë (citizens), arsimtar (an educator, a teacher) - arsimtarë (educators, teachers), mjek (a doctor, a physician) - mjekë (doctors, physicians), shok (a friend) - shokë (friends), etc.

-**ë** omitted: émër (a name, a noun) - émra (names, nouns), libër (a book) - libra (books), teatër (a theater) - teatro (theaters), etc.

-**ër** ending (and occasionally **a e**): mbret (a king) - mbretër (kings), prind (a parent) - prindër (parents), skllav (a slave) - skllévër (slaves), shtrat (a bed) - shtrétër (beds), etc.

-**nj** ending: harí (a shepherd) - harínj (shepherds), heró (a hero) - herónj (heroes), zotëri (a master) - zotërinj (masters), etc.

-**inj** ending: shkëmb (rock) - shkëmbínj (rocks), shkop (stick) - shkopínj (sticks), thelb (clove of garlic) - thelpínj (cloves of garlic), etc.

-**enj** ending: lúmë (river) - lúmenj (rivers), lëmë (threshing floor) - lëménj (threshing floors), etc.

-**ër + inj** ending: gisht (a finger) - gíshta/gishtërinj (fingers), zot (a master) - zotërinj (masters), etc.

-**ra** ending: fshat (a village) - fshatra (villages), mall (goods) - mallra (goods), újë (water) - újëra (waters), etc.

-**ëra** ending: bar (herb) - barëra (herbs), gjak (a drop of blood) - gjakëra (drops of blood), etc.

-**ira** ending: shi (a drop of rain) - shíra (drops of rain), etc.

-**rë** ending: bri (a horn) - brirë (horns), dre (a deer) - drërë (two deer), krye (a head) - krërë (heads), etc.

Determinative phrases - plural

The plural of the determinative phrases is made thanks to the change of the noun from singular to plural. Thus, (një) zile telefóni (a telephone bell), (një) stacion tréni (a train station), (një) shësh parkími (a parking lot), (një) libër lexími (a reading book), etc., will become this way: (ca, disa) zile telefóni (some telephone bells), (ca, disa) stacione tréni (some train stations), (ca, disa) shéshe parkími (some parking lots), (ca, disa) libra lexími (some reading books), etc.

The determinative adjectives, in such cases, remain unchanged.

Lesson 4 / Mësimi katër

Zoti, Zotëri (Mr., Sir.) Zonjë (Mrs., Lady), and Zonjushë (Miss, Young Lady)
Zóti (Z.), and Zotërí, stand for *Mr. (Mister)*, **Zónjë (Znj.)** stands for *Mrs. (Mistress)* and **Zonjushë (Znjsh.)**, means *Miss*. These ones are used with or without the last names of people. **Zónjë** and **Zonjushë** are also used for *Lady* and *Young Lady*, accordingly.
Zóti (or Z.) Bénédikt, Zónja (or Znj.) Bénédikt, Zonjusha (or Znjsh.) Bénédikt, as you may see are with the last names of respective people. Examples:

Ky është Zóti (Z.) Bénédikt.

This is Mr. Benedict.

Zóti (Z.) Bénédikt është mjek.

Mr. Benedict is a doctor.

Kjo është Zónja (Znj.) Bénédikt.

This is Mrs. Benedict.

Zónja (Znj.) Bénédikt është mësuese.

Mrs. Benedict is a teacher.

Zonjusha (Znjsh.) Elsa Bénédikt

Miss Elsa Benedict

është studente.

is a student.

**Një zónjë dhe një zonjushë
janë në rrugë.**

*A lady and a young lady
are in the street.*

Zotëri! is translated *Sir!* Never attach the last name to **Zotëri**. Say: **Pó Zotëri!** (*Yes, Sir!*). **Jó Zotëri!** (*No, Sir!*). etc. Examples:

Zonja dhe Zotërinj!

Ladies and Gentlemen!

Kameriér, sill dy góta me ujë, të lutém!

Waiter, bring two glasses of water, please!

Pó Zotëri!, Po Zonjë!

Yes Sir!, Yes, Mam!

Interrogative pronouns - Kush? (who?), cili?, cila?, cilët?, cílat? (who?, which?)

Kush?, cili?, cila?, cilët? and cílat? are interrogative pronouns.

Kush (Who?) refers to people. It is used both for singular and plural nouns. It doesn't change in number and in gender. It is always used in nominative case.

Cili (which, who), masculine, singular; **cilët (which, who)**, masculine, plural; **cila (which, who)**, feminine, singular, and **cílat (which, who)**, feminine, plural, refer to people and to things.

Cila?, cilët?, cílat? change according to number, gender and case.

Kush, cili, cilët, cila and cílat are all in **nominative** case, singular and plural.
Examples: **Kush është ai? (Who is he?); Kush érdhi sot? (Who came today?); Cili është kapiteni i ekipit kombëtar? (Who is the captain of the national team?); Cila është shtëpia jote? (Which is your house?).** See also lessons 8 and 14.

Nominative case/sing. and plural

Kush (Cili) është ky burrë?

Who is this man?

Kush (Cila) është ajo grua?

Who is that woman?

Kush (Cilët) janë ata burra?

Who are those men?

Kush (Cilat) janë këto gra?

Who are these women?

Accusative case/singular

Me kë do të punosh ti?

Who will you work with?

Me cilin do të punosh ti?

Who will you work with?

Me cilën do të punosh ti?

Who will you work with?

Accusative case/plural

Me kë do të punosh ti?

Who will you work with?

Me cilët do të punosh ti?

Who will you work with?

Me cilat do të punosh ti?

Who will you work with?

To answer to the respective questions, use the personal pronouns **ai** (*he*), **ajo** (*she*) for singular, and **ata**, **ato** (*they*) for plural. Examples:

Kush është ky burrë?

Who is this man?

Ai është Zoti Benedikt.

He is Mr. Benedict.

Kush është ajo grua?

Who is that woman?

Ajo është Zonja Benedikt.

She is Mrs. Benedict.

Kush janë ata?

Who are they?

Ata janë fëmijët tanë.

They are our children.

Kush janë ato studënte?

Who are those students?

Ato janë shoqet tona.

They are our friends.

Note: **Kush** (*Who*) is used to get information about the identity of a person. **Ç'** and **Çfarë?** (*What?*), which are also interrogative pronouns, are used to obtain data about someone, regarding his work, his character, etc.

Nouns that show state-of-being, profession, usual activities, or scientific titles, are not necessarily preceded by the indefinite article **një** (*a, an*). Examples:

Kush është ky?

Who is this?

Ky është Z. Bégu.

His is Mr. Bégu.

Çfarë është Z. Bégu?

What is Mr. Bégu?

Ç'është Z. Bégu?

What is Mr. Bégu?

Z. Bégu është mjek.

Mr. Bégu is a doctor.

Çfarë është Elsa Benedikt?

What is Elsa Benedict?

Elsa Benedikt është studënte.

Elsa Benedict is a student.

Lesson 4 / Mësimi katër

Below is the table of the declension of the interrogative pronouns:

Table no. 17 (Declension of interrogative pronouns)

			Masculine		Feminine	
			Singular	Plural	Singular	Plural
1	Nom.	kush	cili	cilët	cila	cilat
2	Gen.	i (e, të) kujt	i (e, të) cilit	i (e, të) cilëve	i (e, të) cilës	i (e, të) cilave
3	Dat.	kujt	cilit	cilëve	cilës	cilave
4	Acc.	kë	cilin	cilët	cilën	cilat
5	Ab.	(prej) kujt	(prej) cilit	(prej) cilëve	(prej) cilës	(prej) cilave

Sentences and phrases for lesson 4 (Track 5)

Çfarë është Z. Benedíkt?

What is Mr. Benedict?

Aí është një burrë.

He is a man.

Çfarë është Znj. Benedíkt?

What is Mrs. Benedict?

Ajó është një grúa.

She is a woman.

Çfarë janë Dr. Bégu dhe

What are Dr. Begu and

Z. Benedíkt?

Mr. Benedict?

Ata janë burra.

They are men.

A janë gra Zonja Benedíkt dhe

Are Mrs. Benedict and Elsa Benedict

Élsa Benedíkt?

women?

Po, ato janë.

Yes, they are.

Kush është ky? Ky është Ilir Bégu.

Who is this? It is Ilir Begu.

Aí është mjek.

He is a doctor.

Kush është ajo?

Who is that?

Ajó është Znj. Bégu.

It is Mrs. Begu.

Ajó nuk është mjéke.

She isn't a doctor.

Znj. Benedíkt dhe Znj. Bégu

Mrs. Benedict and Mrs. Begu

nuk janë mjéke.

aren't doctors.

Aí burrë është studént.

That man is a student.

Aí burrë është mjek.

That man is a doctor.

Kjo grúa është mjéke.

This woman is a doctor.

Ata burra janë afarístë.

Those men are business men.

Ato gra janë shtëplake.

Those women are housewives.

Reading exercises

1) **A është Ilir Begu mjek? Po, (ai) është:** A është Ilir Begu mjek? - Po, ai është. - A është Elsa Benedikt studente? - Po, ajo është. - A janë Znj. Benedikt dhe Znj. Begu shtëpiake. - Po, ato janë. - A janë ato studente? Jo, ato nuk janë. - A është Z. Benedikt shtëpiak? - Jo, ai nuk është. - A është ai një afarist? - Po, ai është. - A është Elsa një grua? - Po, ajo është.

2) **A është ai zog? - Jo, (ai) nuk është, ai është qen:** A është ai zog? - Jo, ai nuk është, ai është qen. - Tungjatjeta! A është ai një burrë? - Jo, nuk është, ajo është një grua. - A është ajo dritare? - Jo, nuk është, ajo është portë. - Tungjatjeta! A është ajo një grua? - Jo, ajo nuk është, ai është një burrë.

Practice exercises

1) Make these sentences plural: 1. Kush është ajo? - 2. Kjo grua është shtëpiake. - 3. Ajo është studente. - 4. A është mjeke ajo grua? - 5. Jo, ajo nuk është. - 6. Çfarë është ai njeri? - 7. Ai nuk është një afarist.

2) Give simple answers to the following questions, and if possible, ask other questions about people you know: 1. Kush është ai? - 2. A është ai Z. ...? - 3. Kush është kjo grua? - 4. Kush janë ata burra? - 5. Çfarë është Ilir Begu? - 6. Çfarë është Znj. Benedikt? - 7. A është Elsa studente? - 8. Ç'janë ata burra dhe ato gra? - 9. A janë mjekë Z. dhe Znj. Benedikt?

3) Translate these sentences into English: 1. Kush është ky burrë? - Ai është Z. Benedikt. - 2. A është mjek ai? - 3. Jo, Z. Benedikt nuk është mjek. - Z. Benedikt dhe Dr. Begu janë burra. - 4. Këta janë afaristë. - 5. Kush është ky? - Ky është Ilir Begu. - 6. Kush është ky burrë? - Ky është Ilir Begu. - 7. Znj. Begu nuk është mjeke, ajo është mësuese. - 8. Këto janë shtëpiake. - 9. Znj. Benedikt është shtëpiake. - 10. A është student Z. Begu? - Jo, ai është përkthyes.

4) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for both singular and plural of the nouns: sy - sy, blérës - blérës, mësues - mësues, nxënës - nxënës, lis - lisa, grep - grëpa, top - topa, telefon - telefona, autobus - autobusa, mal - male, shall - shalle, dyqan - dyqane, mur - mure, komb - kombe, vit - vite/vjet, diplomat - diplomatë, qytetar - qytetarë, arsimtar - arsimtarë, mjek - mjekë, shok - shokë, emër - emra, libër - libra, teatër - teatro, mbret - mbretër, prind - prindër, skllav - skllévër, shtrat - shtrëtër.

5) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for both singular and plural of the nouns: bari - barin, hero - heronj, zotëri - zotërinj, shkëmb - shkëmbinj, shkop - shkopinj, thelb - thelpinj, lëmë - lëmenj, lëmë - lëmenj, gisht - gishta/gishtërinj, zot - zotërinj, fshat - fshatra, mall - mallra, ujë - ujëra, bar - barëra, gjak - gjakëra, shi - shira, bri - brirë, dre - drërë, krye - krërë.

Lesson 5 / Mësimi pesë
Fifth Lesson / Mësimi i pestë
Vocabulary / Fjalorth

atë, baba - father

bijë - daughter

bir - son

ëmër - name

imi, imja, të miat - my

i hidhëruar, i mërzitur - sorry

jam (unë) - (I) am

për të qënë (verb) - (to) be

i, e, tij; i, e, saj; të tijtë, të sajat - its

i saj, e saj, të saj, të sajat - her

i tij, e tij, të tij, të tijat - his

i tyre, e tyre, të tyre - their

jua, juaj, jua, juaj - your

mësim - lesson

mësues (m.), mësuese (f.) - teacher

mirëmëngjës - good morning

ne - we

nënë - mother

shtëpi - house

ti, ju (sec. person, sing. and plu.) - you

unë (person, pron., 1st person, sing.) - I

yni, jona, tanët, tonat - our

Personal pronouns - again

Personal pronouns take the place of a noun to name people or things. Personal pronouns are 1) **person**, 2) **number** and 3) **gender**.

There are three persons: 1) **first**, 2) **second** and 3) **third person**.

There are two numbers: 1) **singular** and 2) **plural**.

There are three genders: 1) **masculine**, 2) **feminine** and 3) **neuter**.

First person (singular and plural): refers to person(s) speaking or writing;

Second person (singular and plural): refers to person(s) being spoken or written to;

Third person (singular and plural): refers to person(s) or thing(s) being spoken or written about.

Table no. 18 (Personal pronouns, singular and plural)

	<i>Singular</i>		<i>Plural</i>	
1 st	<i>Unë</i>	<i>I</i>	<i>ne</i>	<i>we</i>
2 nd	<i>ti (Ju)</i>	<i>you</i>	<i>ju</i>	<i>you</i>
3 rd	<i>ai</i>	<i>he</i>	<i>ata</i>	<i>they</i>
3 rd	<i>ajo</i>	<i>she</i>	<i>ato</i>	<i>they</i>
3 rd	<i>ai, ajo</i>	<i>it</i>	<i>ata, ato</i>	<i>they</i>

Unë (I), **ti** (you), **ai** (he), **ajo** (she), and **ai, ajo** (it) are personal pronouns, singular.

Ne (we), **ju** (you), **ata** (they - masculine), **ato** (they - feminine), are personal pronouns, plural.

The personal pronouns **ti** and **ju**, are used according to number and person, it means, **ti** (you) for singular and **ju** (you) for plural. **Ju** (You) is a formal use of second person, singular, if someone needs to show kindness and respect.

Present tense, indicative mood of the verb **për të qenë** (jam - to be)

The infinitive form of the Albanian verb **për të qenë** in English is (to be).

The verb **për të qenë** is an auxiliary verb, and like all the auxiliary verbs, doesn't match with a regular conjugation.

Here are the affirmative, negative and interrogative forms of the verb **për të qenë** (to be) in indicative mood, present tense:

unë jam - I am	unë nuk jam - I am not	A jam unë - Am I?
ti je - you are	ti nuk je - you are not	A je ti? - Are you?
ai është - he is	ai nuk është - he is not	A është ai? - Is he?
ajo është - she is	ajo nuk është - she is not	A është ajo? - Is she?
ai, ajo është - it is	ai, ajo nuk është - it is not	A është ai, ajo? - Is it?
ne jemi - we are	ne nuk jemi - we are not	A jemi ne? - Are we?
ju jeni - you are	ju nuk jeni - you are not	A jeni ju? - Are you?
ata, ato janë - they are	ata, ato nuk janë - they are not	A janë ata, ato? - Are they?
ata, ato janë - they are	ata, ato nuk janë - they are not	A janë ata, ato? - Are they?

These verbal forms, may be followed by nouns or adjectives. Examples:

Unë jam mësues.	<i>I am a teacher.</i>
Ti je mjek.	<i>You are a doctor.</i>
Ai është mësues.	<i>He is a teacher.</i>
Ajo është Elsa Benedikt.	<i>She is Elsa Benedict.</i>
Ne jemi mësues.	<i>We are teachers.</i>
Ju jeni mjekë.	<i>You are doctors.</i>
Ata janë Elsa dhe Barbara.	<i>They are Elsa and Barbara.</i>

Contracted forms

In Albanian there are no contracted forms of the verbs. The endings of the Albanian verbs, generally speaking, show the person, number and the tense of the verb. Because of this, in informal speech, the personal pronoun is often omitted, it is implied.

Instead of saying **unë jam i lodhur** (I am tired), or **ne jemi të gëzuar** (we are glad), you may say: **jam i lodhur**, **jemi të gëzuar**, etc. Examples:

Lesson 5 / Mësimi pesë

Kush jëni ju?	Who are you?
Unë jam Xhon Bënedikti.	I'm John Benedict.
Jam Xhon Bënedikti.	I'm John Benedict.
A jëni mjek?	Are you a doctor?
Jo, unë nuk jam.	No, I'm not.
Jo, nuk jam.	No, I'm not.
Çfarë jëni ju?	What are you?
Çfarë jëni?	What are you?
Unë jam afarist.	I'm a business man.
Jam afarist.	I'm a business man.

In the following lessons you will learn more about verbs, their grammatical functions (the uses of the conjugations, passive and active voices, tenses, moods, transitive and intransitive verbs, etc.).

Possessive adjectives - im (my), yt (your), i tij (his), i saj (her), etc.

Possessive adjectives have 1) **person**, 2) **number**, 3) **gender** and 4) **case**.

The gender of the possessive adjectives is based on the gender of the nouns they define.

There is a strong relationship between the 'ownership' and the 'owner'. It's, in general, the 'ownership' and not the 'owner' which determines the gender of the possessive adjectives, though, there are some exceptions as far as the **person** and **gender** of the ownership is concerned. The following are a few examples to show the relationship between the 'ownership' and the 'owner'.

a) **Ti je shoku im** - You are my friend (in this case both the owner and ownership are masculine, singular); **Kjo është çanta ime** - This is my handbag (in this case the owner is masculine, and ownership is feminine); **Kjo është çanta e saj** - This is her handbag (in this case both the owner and ownership are feminine, singular); **Kjo është çanta e tij** - This is his handbag (the owner is masculine, and the ownership is feminine, singular); **Këta janë librat e mi** - These are my books (the owner is masculine, singular, and the ownership is masculine, plural); **Ato janë çantat e mia** - Those are my handbags (in this case the owner is feminine, singular, and the ownership is feminine, plural), etc.

b) The gender of the first and second person, singular, matches with the gender of the ownership. **Im** (my), **ime** (my), **yt** (your), and **jote** (your), may be used both by masculine and feminine nouns. Examples:

Ky është libri im (This is my book) - in this case the owner may be both masculine or feminine;

Kjo është shtëpia ime (This is my house) - in this case the owner may be both masculine or feminine;

Ky është qëni yt (This is your dog) - in this case the owner may be both masculine or feminine;

Kjo është motra jote (*This is your sister*) - in this case the owner may be both masculine or feminine, etc.

c) The plural has only one form. This matches with the gender of the ownership: **l tyre** (*their*), masculine; **e tyre** (*their*), feminine. Examples:

Ky është libri i tyre (*This is their book*).

Kjo është shtëpia e tyre (*This is their house*).

Special forms of the possessive adjectives of the third person, singular, depend not only on the gender of the noun ('ownership') they qualify, but also on the gender of the 'owner'. Examples:

Masculine ownership, singular

Ky është lapsi im.

This is my pencil.

Ky është lapsi yt.

This is your pencil.

Ky është lapsi i tij.

This is his pencil.

Ky është lapsi i saj.

This is her pencil.

Ky është lapsi ynë.

This is our pencil.

Ky është lapsi juaj.

This is your pencil.

Ky është lapsi i tyre. (*masc. / fem.*)

This is their pencil.

Masculine ownership, plural

Këta janë lapsat e mi.

These are my pencils.

Këta janë lapsat e tu.

These are your pencils.

Këta janë lapsat e tij.

These are his pencils.

Këta janë lapsat e saj.

These are her pencils.

Këta janë lapsat tanë.

These are our pencils.

Këta janë lapsat e tuaj.

These are your pencils.

Këta janë lapsat e tyre. (*masc. / fem.*)

These are their pencils.

Feminine ownership, singular

Kjo është péna ime.

This is my pen.

Kjo është péna jote.

This is your pen.

Kjo është péna e tij.

This is his pen.

Kjo është péna e saj.

This is her pen.

Kjo është péna jonë.

This is our pen.

Kjo është péna juaj.

This is your pen.

Kjo është péna e tyre. (*masc. / fem.*)

This is their pen.

Lesson 5 / Mësimi pesë

Feminine ownership, plural

Këtò janë pénat e mia.

These are my pens.

Këtò janë pénat e tua.

These are your pens.

Këtò janë pénat e tij.

These are his pens.

Këtò janë pénat e saj.

These are her pens.

Këtò janë pénat tona.

These are our pens.

Këtò janë pénat tuaja.

These are your pens.

Këtò janë pénat e tyre. (masc. / fem.)

These are their pens.

The following is a table which shows the possessive adjectives, according to **person**, **gender**, and **number**. They all are in **nominative** case.

Table no. 19 (Possessive adjectives *im, ime, e mi, e mia* - my)

Pers. pron.	English	Masc. Sing.	Fem. Sing.	Masc. Plural	Fem. Plural
<i>Unë - I</i>	<i>my</i>	<i>im</i>	<i>ime</i>	<i>e mi</i>	<i>e mia</i>
<i>ti - you</i>	<i>your</i>	<i>yt</i>	<i>jote</i>	<i>e tu</i>	<i>e tua</i>
<i>ai - he</i>	<i>his</i>	<i>i tij</i>	<i>e tij</i>	<i>e tij</i>	<i>e tij</i>
<i>ajo - she</i>	<i>her</i>	<i>i saj</i>	<i>e saj</i>	<i>e saj</i>	<i>e saj</i>
<i>ne - we</i>	<i>our</i>	<i>ynë</i>	<i>jonë</i>	<i>tanë</i>	<i>tona</i>
<i>ju - you</i>	<i>your</i>	<i>juaj</i>	<i>juaj</i>	<i>luaj</i>	<i>tuaja</i>
<i>ata - they</i>	<i>their</i>	<i>i tyre</i>	<i>e tyre</i>	<i>e tyre</i>	<i>e tyre</i>
<i>ata - they</i>	<i>their</i>	<i>i tyre</i>	<i>e tyre</i>	<i>e tyre</i>	<i>e tyre</i>

The functions of *i, e, të, së* proclitic articles regarding ownership

The possessive form of third person is made by means of the articles *i, e, të, së*, which, in this case, may be translated as *of*, followed by the owner of the possession.

The functions of the article used with possessives are as following:

- *i*: - if ownership is masculine: **bíri i tij** (*his son*), **biri i saj** (*her son*);
- *e*: - if ownership is feminine: **mótra e tij** (*his sister*), **motra e saj** (*her sister*);
- *të*: - if the ownership genders is in plural: **të kunëtërit e tij** (*his brothers in-law*), **të kunëtërit e saj** (*her bothers-in-law*), **të kunëtërit e tyre** (*their bothers-in-law*);
- *së*: - if ownership is feminine: **motrës së tij** (*his sister*), **motrës së saj** (*her sister*).

Lesson 5 / Mesimi pesë

For more on this subject see also lessons 8, 24 and Albanian Grammar at a Glance, under the section: *Adjectives*.

I vet, e vet, e veta, të veta (his own, her own, their own)

I vet, e vet, e vëta (*his own, her own, their own*) are used as possessive adjectives, in third person, singular and plural. For more on this subject see lessons 8, 46.

- | | | |
|-----------------|---|--|
| - i vet | - | i tij (<i>his own</i>), i saj (<i>her own</i>), i tyre (<i>their own</i>) |
| - e vet | - | e tij (<i>his own</i>), e saj (<i>her own</i>), e tyre (<i>their own</i>) |
| - e vet, e véta | - | e tyre (<i>their own</i>) |

Table no. 20 (Possessive adjectives, property - owner relationship)

	Singular		Plural	
Person	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
1st	im ynë	ime jonë	e mi tanë	e mia tona
2nd	yt juaj	jote juaj	e tu tuaj	e tua tuaja
3rd	i tij (i vet) i saj (i vet) i tyre (i vet)	e tij (e vet) e saj (e vet) e tyre (e vet)	e tij e saj e tyre (e vet, e veta)	e tij e saj e tyre

Examples:

1) Masculine singular:

- shoku i vet or shoku i tij (*his own friend*); shóku i vet or shoku i saj or (*her own friend*); shoku i vet or shoku i tyre (*their own friend*).

2) Masculine plural:

- shokët e vet or shokët e tij (*his own friends*); shokët e vet or shokët e saj (*her own friends*); shokët e vet or shokët e tyre (*their own friends*).

3) Feminine singular:

- shoqja e vet or shoqja e tij (*his own friend*); shoqja e vet or shoqja e saj (*her own friend*); shôqja e vet or shoqja e tyre (*their own friend*).

4) Feminine plural:

- shoqet e vëta or shoqet e tij (*his own friends*); shoqet e vëta or shoqet e saj (*her own friends*); shoqet e vëta or shoqet e tyre (*their own friends*).

Possessive adjective - Tënd, tënde (your)

Tënd, as a possessive adjective is used in **genitive, dative, accusative and ablative** cases, instead of the possessive adjectives **yt** (*your*), **jôte** (*your*), **säte** (*your*). Examples:

Lesson 5 / Mësimi pesë

- Genitive: Kjo është një pjesë e librit **tënd** (yt). - This is a part of your book.
 Dative: Libri **tënd** (yt) duket interesant. - Your book seems interesting.
 Accusative: Librin tim ia dhashë një shokut **tënd** (yt). - I gave my book to your friend.
 Ablative: Ky është një varg prej librit **tënd** (yt). - This is a verse from your book.

Tënde, is used in accusative, instead of the possessive adjective **jote**, **sate** (your).

- Accusative: Ti bëre detyrën **tënde** (jote). - You did your job.
 Incorrect: Po e them këtë për të mirën **tënde**.
 Correct: Po e them këtë për të mirën **jote**. - I say this for your good (sake).
 Incorrect: Ky është kopshti i gjyshes **tënde**.
 Correct: Ky është kopshti i gjyshes **sate**. - This is the garden of your grand-mother.
 Incorrect: Jepja këtë lëtrë mësueses **tënde**.
 Correct: Jepja këtë lëtrë mësueses **sate**. - Give this letter to your teacher.

Table no. 21 (The declension of poss. adj. **yt, juaj, jote, tuaj = your**)

yt, juaj, jote, tuaj = your					
Personi	Nominative	shoku yt	shoku juaj	shoqja jote	shoqja juaj
	Genitive	i shokut tënd	shokut tuaj	shoqes sate	shoqes suaj
	Dative	shokut tënd	shokut tuaj	shoqes sate	shoqes suaj
	Accusative	shokun tënd	shokun tuaj	shoqen tënde	shoqen tuaj
	Ablative	shokut tënd	shokut tuaj	shoqes sate	shoqes tuaj



Conversation (Track 6)

This is the first conversation of the course. This conversation takes place at 'Mother Teresa' Airport in Tirana, Albania. The Benedicts, **John**, **Helen**, and their daughter **Élsa**, have arrived from America. **Dr. Ilir Bégu**, an Albanian doctor, their friend, is waiting at the airport to welcome them.

- Iliri:** Mirëmëngjës. A jeni ju Zonjusha Bénédict?
Élsa: Po, unë jam. Unë quhem ¹⁾ Élsa Bénédict. Dhe ju jeni Dr. Bégu. apo jo? ²⁾
Iliri: Po, unë jam. A janë këta nëna dhe babai juaj?
Élsa: Oh, jo, jo! Ky është babai im. Baba, ³⁾ ky është Dr. Bégu.
Xhoni: Mirëmëngjës Dr. Bégu. Unë jam Xhon Bénédict.
Iliri: Mirëmëngjës Z. Bénédict. Dhe kjo është ⁴⁾ Znj. Bénédict?
Xhoni: Po, kjo është gruaja ime, Hélène.
Hélène: Mirëmëngjës.
Iliri: Mirëmëngjës Znj. Bénédict.
Hélène: Dhe kjo është bija jonë, Élsa. Ajo është studente.

- Elsa: A është biri juaj student, Dr. Bégu?
 Iliri: Po, është. Oh, ja ku janë. ⁵⁾ Ai është biri im dhe ajo është nëna e tij.
 Hélène: Si quhen ata?
 Iliri: Ajo quhet Doroti, dhe ai quhet Petrit. ⁶⁾ (A noise of an airplane is heard). Ç'është ajo zhurmë? ⁷⁾
 Elsa: Oh, është zhurma e aeroplanit tonë. ⁸⁾

Explanations: 1) Unë quhem ...; Mua më quajnë...; Unë e kam emrin... - *My name is.* - 2) apo jo? - *aren't you?* (This is a common question phrase, which is used quite often in Albanian. The grammarians call it 'a tag question'. - 3) Baba, atë - *Father.* - 4) Dhe kjo është - *and this is?* - 5) Oh, ja ku janë - *Oh, there they are.* - 6) Ajo quhet Doroti, dhe ai Petrit. - *Her name is Dorothy and his name is Petrit.* - 7) Ç'është ajo zhurmë? - *What is that noise?* - 8) është zhurma e aeroplanit tonë - *it's the noise of our airplane.*

Reading exercises

1. a. A është Dr. Begu një afarist? Jo, (ai) nuk është: A është Dr. Begu një afarist? Jo, (ai) nuk është. - A është Znj. Benedikt mjeke? - Jo, (ajo) nuk është. - A është Elsa Benedikt mësuese? - Jo, (ajo) nuk është.

2. b. A janë Z. dhe Znj. Benedikt mësues? - Jo, (ata) nuk janë: A janë Z. dhe Znj. Benedikt mësues? - Jo, (ata) nuk janë. - A jemi ne mjekë? - Jo, (ne) nuk jemi. - A jam unë mjek? - Jo, (ti) nuk je.

2. a. A je ti student? - Po, (unë) jam: A je ti student? - Po, (unë) jam. - A je ti mjek? - Jo, (unë) nuk jam. - A jam unë mësues? - Po, (ti) je.

2. b. A jam unë një afarist? - Jo, (ti) nuk je: A jam unë afarist? - Jo, (ti) nuk je. - A është Z. Benedikt mjek? - Jo, (ai) nuk është. - A është Elsa Benedikt shtëpiake? - Jo, (ajo) nuk është. - A është ajo studente? - Po, (ajo) është. - A janë Z. dhe Znj. Benedikt mjekë? - Jo, (ata) nuk janë.

3. Ti je biri i tij. - A je ti biri i tij?: Ti je biri i tij. - A je ti biri i tij? - Ajo është bija e tij. A është ajo bija e tij? - Kjo është dhoma ime. - A është kjo dhoma jote? - Ilir Begu është mjek. - A është mjek Ilir Begu? - Ai është emri yt. - A është ai emri yt? - Këto janë dhomat tona. - A janë këto dhomat tona? - Ata janë bijtë e tyre. - A janë ata bijtë e tyre?

4. After reading this phone conversation, play the role of the speaker. Repeat it several times until you get familiar with it.

Znj. Benedikt:	Tungjatjeta!
Fólësi:	A je ti Elsa Benedikt?
Znj. Benedikt:	Jo, unë jam Hélène Benedikt.
Fólësi:	Tungjatjeta Elsa.
Znj. Benedikt:	Unë nuk jam Elsa.
Fólësi:	Kush je ti?
Znj. Benedikt:	(Unë) jam Znj. Benedikt.

Lesson 5 / Mësimi pesë

Folësi:

A je ti nëna e saj?

Znj. Benedikt:

Po, ajo është bija ime.

Practice exercises

1) According to the example of the sentence *Unë jam burrë dhe kjo është shtëpia ime* (I am a man and this is my house), make sentences of the same type, by using the following sentences: 1. *Xhon Benedikt - gruaja*. - 2. *Ti - Znj. Begu - bija*. - 3. *Ajo - nëna ime - dhoma*. - 4. *Burrë - babai im - dritare*. - 5. *Këto gra - studente - librat*. - 6. *Znj. Benedikt - unë - shtëpiake*.

2) Change the following statements to questions: 1. *Ti je biri i tij*. - 2. *Ajo është bija e tij*. - 3. *Ky është qeni juaj*. - 4. *Ai është mjek*. - 5. *Ata janë miqtë tuaj*. - 6. *Bijat e tij janë studente*. - 7. *Ky është treni ynë*. - 8. *Biri juaj është afarist*.

3) Fill the blank space by using the appropriate form of possessive adjective:
1. Mirëdita Z. Benedikt. A është kjo bija? - 2. Këta janë Z. Benedikt dhe gruaja e, dhe janë bijtë e - 3. A është mjek biri? Jo, ai është afarist. - 4. Si të quajnë ty? - Mua më quajnë Elsa. - Dhe mua më quajnë Petrit. - 5. Mirupafshim Xhon. - 6. Ky është biri, dhe emri është Petrit. - 7. Dr. Begu është mjeku - 8. A është kjo gruaja? - Jo, kjo është bija - 9. Xhoni dhe Iliri nuk janë studentë. - 10. Ç'janë këta njerëz? - 11. Këta janë afaristë dhe janë gratë 12. Ato janë shtëpiake.

4) Put the proper English possessive adjectives after the Albanian ones: im (___), yt (___), i tij (___), i saj (___), ynë (___), juaj (___), i tyre (___); ime (___), jote (___), e tij (___), e saj (___), jonë (___), juaj (___), e tyre (___); e mi (___), e tu (___), e tij (___), e saj (___), tanë (___), tuaj (___), e tyre (___); e mia (___), e tua (___), e tij (___), e saj (___), tona (___), tuaja (___), e tyre (___).

Lesson 6 / Mësimi gjashtë
 Sixth Lesson / Mësimi i gjashtë
 Vocabulary / Fjalorth

adrésë - address
 çadër - umbrella
 çantë - bag
 dëshiró], dua - (to) want
 dórë - hand
 dyqan - shop
 falemindërit - thank you
 gazetë, létër - paper
 hotél - hotel
 ku? - where?
 létër (a written letter) - letter
 mbi, përmbi - on
 në, brénda - in

një shquese - definite article (the)
 pas, prapa, mbrapa - behind
 pranë, afër - near
 prej, nga - from
 rrugë - street
 stacion - station
 shamí dóre - handkerchief
 tani, tashti - now
 taksi - taxi
 tokë, trull - ground
 tryzë, tavolinë - table
 valixhe, çështje - case
 xhep - pocket

Indefinite and definite nouns - again

The indefinite form of nouns denotes things or animate objects in general. The definite form denotes things or animate objects, in a definite way. Examples:

Në shtëpinë tonë ërdhi një i huaj.
I huaji quhet Róbert Gúrry.

A foreigner came in our house.
The foreigner is called Robert Gurry.

Learn and practice reading of the following masculine nouns:

dyqan - dyqani
 mësim - mësimi
 zarf - zarfi
 breg - brégu
 plug - plúgu

a shop - the shop
a lesson - the lesson
an envelope - the envelope
a bank - the bank (a river bank)
a plow - the plow

Learn and practice reading of the following feminine nouns:

zyrë - zyra
 gótë - góta
 blëtë - bléta
 lodër - lodra
 kodër - kódra

an office - the office
a glass - the glass
a bee - the bee
a toy - the toy
a hill - the hill

Lesson 6 / Mësimi gjashtë

Learn and practice reading the following neuter nouns:

të buzëqëshur - të buzëqëshurit

smiling - smiling

të zi - të zítë

blackness - blackness

There are a lot of nouns in Albanian which relate to people or professions. They may be masculine or feminine. Examples:

Masculine/indefinite

amerikan - *an American*

anglëz - *an English man*

shqiptar - *an Albanian*

doktor - *a doctor*

dentist - *a dentist*

princ - *a prince*

Masculine/definite

amerikani - *the American*

anglëzi - *the English man*

shqiptari - *the Albanian*

doktori - *the doctor*

dentisti - *the dentist*

princi - *the prince*

Feminine/indefinite

amerikane - *an American*

angléze - *an English man*

shqiptare - *an Albanian*

doktorëshë - *a doctress*

dentiste - *a dentist*

princëshë - *a princess*

Feminine/definite

amerikania - *the American*

anglëzja - *the English man (lady)*

shqiptarja - *the Albanian (lady)*

doktorëshja - *the doctress*

dentistja - *the dentist*

princëshja - *the princess*

Feminine plural - indefinite

The feminine plural is made by changing the endings of the indefinite nouns and/or by changing the noun stem. Some nouns remain the same as in singular, if the indefinite form ends with stressed **-e**, **-o**, or with stressed **-i**, **-e**, **-a**, **-u** and/or **-or**. The examples below are indefinite nouns both in singular and plural.

-e or **-i** ending (no noun changes): **dritare** (*a window*) - **dritare** (*windows*), **anije** (*a ship*) - **anije** (*ships*), **shtëpi** (*a house*) - **shtëpi** (*houses*), etc. Exceptions: Two kinds of plural: **çudi** or **çudira** (*surprises*), **kohë** (*a time*) - **kohë** or **kohëra** (*times*), **shaka** (*a joke*) - **shaka** or **shakara** (*jokes*), etc.

-ë ending (no noun changes): **ditë** (*a day*) - **ditë** (*days*), **këmbë** (*a foot*) - **këmbë** (*feet*), **copë** (*a piece*) - **copë** (*pieces*), **javë** (*a week*) - **javë** (*weeks*), etc. Exceptions: **dërë** (*a door*) - **dyer** (*doors*), **dorë** (*a hand*) - **duar** (*hands*), etc.

-a ending: **dritë** (*a light*) - **drita** (*lights*), **pulë** (*a chicken*) - **pula** (*chickens*), **vajzë** (*a girl*) - **vajza** (*girls*), **dhomë** (*a room*) - **dhoma** (*rooms*), **nënë** (*a mother*) - **nëna** (*mothers*), **gotë** (*a glass*) - **gota** (*glasses*), etc.

Lesson 6 / Mësimi gjashtë

- **ë** omitted: **gogël** (an acorn) - **gog/la** (acorns), **pupël** (feather) - **pup/la** (feathers), **végël** (a tool) - **vég/la** (tools), **kóðër** (a hill) - **kód/ra** (hill), **zémër** (a heart) - **zém/ra** (hearts), **létër** (a paper, a letter) - **lét/ra** (papers, letters), **mótër** (a sister) - **mót/ra** (sisters), etc.

- **a to e**: **nātë** (a night) - **net** (nights), etc.

- **ra** ending: **gjë** (a thing) - **gjëra** (things), **lojë** (a game) - **lojëra** (games), etc.

- any consonants + **a**: **kumbull** (a plum) - **kumbulla** (plums), **pétull** (a pancake) - **pétulla** (pancakes), **tjégull** (a tile) - **tjégulla** (tiles), etc.

The adverb of place **ku?** (where?)

Ku is translated *where*. As an interrogative adverb, it is placed before the verb of the sentence. Examples:

Ku është Dr. Bégu?	<i>Where is Dr. Begu?</i>
Ku je ti, bíri im?	<i>Where are you, my son?</i>
or Kjó është shtëpia ku unë banój.	<i>This is the house where I live.</i>

Prepositions **mbi**, **përmbi** (on, over), **në** (in), **me** (with), **për** (for), etc.

Mbi, and **përmbi** are translated *on*, **në** is translated *in*, *at*. Examples:

Ku është libri im?	<i>Where is my book?</i>
Libri është mbi tryézë.	<i>The book is on the table.</i>
Óra është përmbi oxhak.	<i>The clock is over the fire-place.</i>
Ku është Élsa?	<i>Where is Elsa?</i>
Ajó është në hótél.	<i>She is in the hotel?</i>
Atá janë në shtëpi.	<i>They are at home.</i>

Me (with), **pa** (without), **për** (for), **nga** (from), **prej** (from), **midis** (between, among) are prepositions. **Nga** is used with nominative case; **ma**, **pa**, **për** are used with accusative case; **prë** and **midis** are used with the ablative case. Below are some phrases that contain prepositions that you have already seen so far. Examples:

Në shtëpinë tonë.	<i>In our house.</i>
Në rrugë.	<i>In the street.</i>
Mbi tryézë.	<i>On the table.</i>
Në tokë.	<i>On the ground. (On the floor).</i>
Përtokë.	<i>On the ground. (On the floor).</i>

Prepositions, in general, are not followed by possessive adjectives, unless you want to emphasize them to show parts of your body, or your clothes, as in: **(Unë) I kam çelësat në xhép** (I have my keys in my pocket), or **Tí i ké çelësat në xhép** (You have your keys in your pocket) and not **(Unë) I kam çelësat në xhëpin tim**, or **(Aí) I ka çelësat në xhëpin e tij**.

Usages of prepositions

The following are some prepositional usages, which you may meet during this course:

- në: më në fund, në fund të fundit - *finally, at last; finally*; në radhë të parë - *first*
 - së pari - *firstly*; në çast - *immediately, instantly*; në krye, në fillim - *at the top, at the beginning*;
 në kohë - *on time, in time*; sy në sy - *face to face*; nga çasti në çast - *from time to time*; nga
 koha në kohë - *from time to time*; vë në provë - *to try, test someone*; vë në dijeni - *to inform*; vë
 në dyshim - *to doubt*; vë në lidhje - *to connect*; vë në zbatim - *to apply*; vë në lojë - *to kid, to*
 - vë në përdorim - *to put someone in bad light, in difficulties*; vë në dispozicion - *to make*
 - available; vë dorën në zjarr - *to swear, to bet*; vë dorën në zemër - *to pity*.



Conversation (Track 7)

After the Benedicts get acquainted with Dr. Bégu, they take their luggage, call a taxi, and leave for their hotel.

Iliri: Unë jam Dr. Bégu. Ky búrri dhe këto gra janë Benedíktët.
 Kjo është Znj. Benedíkt.
 Helena: Ku është Elsa?
 Elsa: Jam prapa téje,¹⁾ nënë! ²⁾
 Helena: Ah, po! Ku është babai yt?
 Elsa: Ai është në dyqan. Ai do ³⁾ një gazetë.
 Helena: Ku është shamia ime e dorës?
 Elsa: A mos është në xhëpin tënd?
 Helena: Jo, nuk është në xhep.
 Iliri: A është kjo shamia jote e dorës në këtë çantë?
 Helena: Ah, po! Ajo është.⁴⁾ Falemindërit. Tani ne duam një taksí.⁵⁾
 (A taxi arrives).
 Iliri: Kjo është taksia jua. Ku është hoteli jua?
 Helena: Létra nga hoteli është në çantën time. Kjo është létra, dhe kjo është
 adrësa.
 Iliri: Ah, po! Hoteli është në Bulevardin "Dëshmorët e Kombit",
 ai është pranë Stacionit të Trénit. Ku është Z. Benedíkt?
 Xhoni: Jam prapa taksisë. Tashmë kutitë, valixhët dhe çantat tona janë në
 taksí. Mirupafshim Z. Bégu dhe falemindërit!
 Të gjithë: Mirupafshim! Mirupafshim!

Explanations: 1) (Unë) Jam prapa: (Unë) Jam prapa teje. - *I'm behind you.* - 2)
 - *behind* - 3) Ai do; ai dëshiron; ai ka nevojë. - *He wants; he needs.* - 4) Ah, po, ajo është;
 - *Oh, yes, it's mine.* - 5) Tashmë ne dëshirojmë; Tani ne duam; Tani neve
 - *Now, we want a taxi; we need a taxi now.*

Notes about the conversation: Nga and prej (from) are prepositions. They both show: 1) movement and 2) direction. Nga is used with nouns in nominative case, prej is used with nouns in ablative case. Examples:

Letra (e ardhur) nga (from) hoteli është në çantën time, or Letra (e ardhur) prej (from) hotelit është në çantën time (The letter from the hotel is in my bag).

Albanian verbs require a careful study by the student, because verbs, during conjugation, change their forms according to person and number.

Below is the conjugation of the verb për të dëshiruar (to want), in indicative mood, present tense, singular and plural. This verb belongs to the first group of the Albanian verb group conjugations. Compare the conjugation of this verb with the English one:

Unë dëshiroj një pije.	I want a drink.
Ti dëshiron një pije.	You want a drink.
Ai dëshiron një pije.	He wants a drink.
Ajo dëshiron një pije.	She wants a drink.
Ne dëshirojmë një pije.	We want a drink.
Ju dëshironi një pije.	You want a drink.
Ata dëshirojnë një pije.	They want a drink.
Ató dëshirojnë një pije.	They want a drink.

Reading exercises

1. Shamia e dorës (në çantë): Shamia e dorës është në çantë: Shamia e dorës (në çantë): Shamia e dorës është në çantë. - Valixhja (në tokë): Valixhja është në tokë. - Hoteli afër (pranë) stacionit: Hoteli është afër (pranë) stacionit. - Burri (në shtëpi): Burri është në shtëpi. Dyqani prapa (mbrapa) stacionit: Dyqani është prapa (mbrapa) stacionit.

2. Lapsi: Ku është lapsi?: Lapsi: Ku është lapsi? - Qeni: Ku është qeni? - Çadra: Ku është çadra. - Aeroplani: Ku është aeroplani? - Stacioni: Ku është stacioni? - Portokalli: Ku është portokalli?

3. Ku është shamia juaj e dorës? (çantë): Ajo është në çantën time: Ku është shamia jote e dorës? (çantë): Ajo është në çantën time. Ku është valixhja jote? (taksi): Ajo është në taksin. - Ku është çadra juaj? (shtëpi): Ajo është në shtëpinë time. - Ku është gazeta jote? (hotel): Ajo është në hotelin tim. - Ku është libri juaj? (dhomë): Ai është në dhomën time.

4. Dr. Begu: Ku është Dr. Begu? (dhomë): Ai është në dhomën e tij: Dr. Begu: Ku është Dr. Begu? (dhomë): Ai është në dhomën e tij. - Lapsi i tij (xhepin): Ku është lapsi i tij? Ai është në xhepin e tij. - Bija juaj: Ku është bija juaj? - (shtëpi). - Ajo është në shtëpinë e saj. - Z. dhe Znj. Benedikt: Ku janë Z. dhe Znj. Benedikt? (hotel): Ata janë në hotelin e tyre. - Shamia e saj e dorës: Ku është shamia e saj e dorës? (çantë). Ajo është në çantën e saj.

Sentences and phrases for lessons 5 and 6

Ne jemi studentë dhe ky
është mësimi ynë.

We are students and this
is our lesson.

Më falni, júaja është kjo gazetë?
 Po, ajo është ímja. Ju falemindërit!
 Çadra dhe kutítë janë
 në (mbí) tokë.
 Ku janë atá njérëz?
 Ata nuk janë në dhómë.
 Dyqani është pranë stacionit.
 Kjo është një létër nga babai im.

Excuse me, is this your paper?
 Yes, it is mine. Thank you!
 The umbrella and the boxes are
 on the ground.
 Where are those men?
 They are not in the room.
 The shop is near the station.
 This is a letter from my father.

Practice exercises

1) Make five sentences using the prepositions **nga**, **prej** (from), **në** (in), and **mbi**, **përmbi**

2) Answer the following questions: 1. *Ku është babai juaj?* - 2. *Ku është ai zogu?* - 3. *Ku është taksia jonë?* - 4. *Ku është hoteli?* - 5. *Ku është çadra?* - 6. *Ku është Elsa?* - 7. *Ku janë dyqanet tona?* - 8. *Ku janë qentë?* - 9. *Ku janë ato letra?* - 10. *Ku është zija?* - 11. *Ku është zija?* - 12. *Ku janë dyqanet?*

3) Fill the blank space by using **ku**, **në**, **nga**, **pranë**, **prapa**, **mbi**, accordingly: 1.
 është stamia ime? Ajo është këtu, në xhepin tim. - 2. Ç'është kjo? - Ajo është letra hoteli. -
 3. Babi është Stacionit të Trenit. - 4. Taksia është dyqanit. - 5. Babai im dëshiron një
 - 6. Shamia (ime) është çantën time. është çanta ime? - 7. Ajo është përdhe, teje. -
 8. Taksia, mirupafshim Dr. Begu dhe faleminderit. - 9. Dyqani nuk është stacionit. - 10. Ai
 është hotelit. - 11. Letra është tryezë, çantës. - 12. Elsa, je? - Unë jam teje.
 13. Mirëdita Znj. Bendikt, bija juaj është kjo?

4) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns
 for indefinite and definite nouns: dritarë - **dritare**, anije - **anije**, shtëpi - **shtëpi**, çudi -
 çudira - **kohë** - **kohë/kohëra**, shaka - **shaka/shakara**, ditë - **ditë**, këmbë - **këmbë**, cöpë -
 cöpë, javë - **javë**, dërë - **dyer**, dorë - **duar**, dritë - **dríta**, pulë - **púla**, vajzë - **vajza**, dhomë -
 dhoma. nënë - **nëna**, gotë - **gota**.

5) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns
 for indefinite and definite nouns: gogël - **gogla**, pupël - **pupla**, vegël - **végla**, kodër - **kodra**, zëmër -
 zëmra. létër - **létra**, mótër - **mótra**, nâtë - **net**, gjë - **gjëra**, lojë - **lojëra**, kumbull - **kúmbulla**,
 - **pétulla**, tjegull - **tjégulla**.

Lesson 7 / Mësimi shtatë
 Seventh Lesson / Mësimi i shtatë
 Vocabulary / Fjalorth

atjë, aty - there
dollap, bufë - cupboard
fotograf - photographer
fotografi - picture, photo, photography
gjë, send - thing
hyr, hyni - come in!
këmishë - shirt
këpucë - shoe
këtu - here
i (e, të) búkur; i (të) këndshëm - nice
i (e, të) gjithë, të gjitha - all
i (e, të) gjelbër - green
i madh, të mëdhenj - big

ja - here is, there is, this is, that is;
ja... ja... - either ... or
mbi, përmbi - over
mirëmbërma - good evening
në, te, tek - at
nën, ndën - under; underneath
pikturë - picture
pranë, afër, përbrí - beside; next to
por, përvéc - but; besides
shkallë - stairs
shtrat, krevat - bed
vëshje, fustan - dress
i (e) vogël; të vëgjël, të vógla - small

Masculine plural - indefinite - again

The following are nouns that make the plural by changing their noun stem. The examples are in both singular and plural, indefinite:

- **a to e**: **plak** (an old man) - **pleq** (old men), **djalë** (a boy) - **djem** (boys), **lak** (a trap) - **léqe** (traps), **mashkull** (a male) - **meshkuj** (males), etc.

- **a to e + ër**: **atë** (a father) - **ëtër** (fathers), **shtrat** (a bed) - **shtrëter** (beds), **kunat** (a brother - in-law) - **kunëtër** (brothers-in-law), etc.

- **e to a**: **rreth** (a circle) - **rrathë** (circles), **thes** (a sack) - **thasë** (sacks), **dash** (a ram) - **desh** (rams), etc.

- **e to i**: **breg** (a hillock, a rim, a (river) bank) - **brigje** (hillocks, rims, (river banks), **shteg** (a path) - **shtigje** (paths), etc.

- **k to q**: **mik** (a friend) - **miq** (friends), **bujk** (a farmer) - **bujq** (farmers), **peshk** (a fish) - **peshq** (fish(es), etc.

- **k to qe**: **bllok** (a block) - **blloqe** (blocks), **cak** (a limit) - **cage** (limits), **park** (a park) - **parqe** (parks), **shkak** (a reason) - **shkake** (reasons), **lak** (a trap) - **léqe** (traps), etc.

- **g to gj**: **zog** (a bird) - **zogj** (birds), **murg** (a monk) - **murgj** (monks), etc.

- **g to gje**: **shteg** (a path) - **shtigje** (paths), **treg** (a trade) - **trégje** (trades), **varg** (a verse, a range) - **vargje** (verses, ranges), **breg** (a hillock, a rim, a (river) bank) - **brigje** (hillocks, rims, (river banks), etc.

- **ll to -j**: **shekull** (a century) - **shekuj** (centuries), **ishull** (an island) - **ishuj** (islands), **popull** (a people) - **popuj** (peoples), **mashkull** (a male) - **meshkuj** (males), **akull** (an ice) - **akuj** (ices), etc. **Exeptions**: **shall** (a scarf) - **shalle** (scarves), **hall** (a problem, a matter) - **halle** (problems, matters), **mall** (goods) - **mallra** (goods), etc.

Lesson 7 / Mësimi shtatë

Below is a number of nouns in singular and plural, both masculine and feminine to let you practice, learn and use them:

Singular/indefinite

(një) djalë (*a boy*)
 (një) burrë (*a man*)
 (një) portokall (*an orange*)
 (një) zog (*a bird*)
 (një) krah (*an arm*)
 (një) qiri (*a candle*)
 (një) vajzë (*a girl*)
 (një) shtëpi (*a house*)
 (një) këngë (*a song*)
 (një) lule (*a flower*)
 (një) karrige (*a chair*)
 (një) banane (*a banana*)

Plural/indefinite

(some) djem (*boys*)
 (some) burra (*men*)
 (some) portokalle or portokaj (*oranges*)
 (some) zogj (*birds*)
 (some) krahë (*arms*)
 (some) qirinj (*candles*)
 (some) vajza (*girls*)
 (some) shtëpi (*houses*)
 (some) këngë (*songs*)
 (some) lule (*flowers*)
 (some) karrige (*chairs*)
 (some) banane (*bananas*)

Ja ku është (There it is); Ja ku janë (There they are)

Ja (Ja ku është, Ja ku janë), is translated *there it is* and *there they are*. It is followed by the adverb of place **ku** and by one of the forms of the verb **për të qënë** (*to be*), in this case **është** and **janë**, according to the person and number of the subject used in the sentence.

However, after the verb, one of the adverbs of place is added, such as: **këtu** (*here*), **atë** (*there*) and **atje** (*there*), as in the following sentences: **Ja ku jam këtë!** (*Here I am!*), **Ja ku është atë!** (*There he is!*), **Ja ku janë atje!** (*There they are!*), etc. Examples:

Ku jam unë?

Where am I?

Ku janë ata (atë)?

Where are they?

Ku je ti?

Where are you?

Ja ku jam (këtu).

Here I am.

Ja ku janë (atë).

There they are.

Ja ku je (atje).

There you are.

Ja ku ... is an unchangeable phrase, that is, it remains the same for all the persons and numbers. Examples:

Ja ku është Dr. Bégu.

Here is Dr. Bégu, or Here it is!

Ku është libri im? Ja ku është.

Where is my book? Here is the book.

Ja ku janë këpucët, pranë dërrës.

There are the shoes, near the door.

The conjunctions **e, dhe, edhe** (and, even) - again

Ë, dhe and **edhe** (*and*) are conjunctions. In the sentence below they are used to link a noun with an adjective, or two adjectives: Examples:

Kjo është një dhomë e bukur.

It's a nice room.

Kjo është një dhomë e bukur dhe e madhe.

It's a nice big room.

Tërë, i tërë, e tërë, të tërë, të tëra (all)

Tërë, i tërë, e tërë, të tërë, të tëra, which are translated *all (of)*, show gender and number. If used alone, are subject to declensions, but if used together with a noun, are not subject to any declensions. It is the noun which is subject to a declension. For more about **tërë**, see also lesson 20.

Gjithë, i gjithë, e gjithë, të gjithë, të gjitha, mbarë (all)

Gjithë and **mbarë** (*all*) are adjectives in definite form. They change according to number, gender, and case of the nouns they modify.

Gjithë, i gjithë, e gjithë, të gjithë, të gjitha, serve to denote a wholeness, completeness or fullness of something. They are used with **i, e, të** articles. Examples:

(I) Gjithë qytëti qe në festë.

All the town was on holiday.

(I) Tërë qytëti qe në festë.

All the town was on holiday.

Mbarë qytëti qe në festë.

All the town was on holiday.

Të gjithë librat janë në raftë.

All the books are on the shelves.

(I) gjithë personeli është gati.

All the staff is ready.

Gjithë çfarë unë di është e vërtetë.

All I know is true.

Të gjitha vajzat mbërritën në kohë.

All the girls arrived on time.

Vajzat mbërritën të gjitha në kohë.

All the girls arrived on time.

Table no. 22 (Declension of **të gjithë** - all)

Case	Masculine	Feminine
Nominative	të gjithë	të gjitha
Genitive	i të gjithëve	i të gjithave
Dative	të gjithëve	të gjithave
Accusative	të gjithë	të gjitha
Ablative	prej të gjithëve	prej të gjithave

Adjectives of quality

The adjectives of quality, like other adjectives, change gender, number, and case. If used as attributes, they always come after the noun. Examples:

Fustani im i gjëlber.

My green dress.

Shtëpi e madhe.

Big house.

Shtëpia e madhe.

The big house.

Shtëpi të mëdha.
Shtëpitë e mëdha.

Big houses.
The big houses.

Particles - u, të, po, duke, pa, më, shumë, e, ë, ja, jo, mos, pra

U, të, po, duke, pa, më, shumë and e, ë, ja, jo, mos, pra are particles. A particle is an unchangeable part of speech. It helps to express different meanings or emotional effects of a word, a word cluster, or a sentence. See below the grammatical functions of each of these particles.

U - is used to form the passive form of the verbs; të - is used to form the subjunctive mood; po - is used to form different tenses of the indicative and admirative mood; duke - is used to form the progressive tense; pa - is used to form the negative of progressive tense; më - is used to form the comparative degree of the adjectives and adverbs; and shumë - is used to form the superlative degree of the adjectives and adverbs.

Formal and informal pronunciation

There are two kinds of styles in standard speech, the first one is called complete speech, the second one is called incomplete speech. Use the first one if you want to accurately respect all the rules of the standard language. The first style has to do with a clear pronunciation of the sounds, without contracting or merging them. The second one, is used in everyday speech. In this style the rules of orthography are often neglected by speakers. It is a free style speech.



Conversation (Track 8)

John and Helen are in the hotel. John is trying to briefly describe the room. After a short conversation between the husband and wife, Mr. Bégu enters the room. Let's follow John, Helen and Mr Bégu.

- Xhoni:** Kjo është dhoma jonë në hotel. Ajo është një dhomë e bukur dhe e madhe. Gruaja ime dhe unë ¹⁾ jemi këtu, por bija jonë nuk është. Dhoma e saj është pranë ²⁾ shkallëve. Shtrati ynë është pranë murit dhe tavolina është përbrë ³⁾ shtratit. Gruaja ime Helëna është te ⁴⁾ dritarja.
- Helena:** Xhon! Ç'është ajo gjëja mbi mur?
- Xhoni:** Ku?
- Helena:** Ja, atje, përmbi shtrat.⁵⁾ A është pikturë?
- Xhoni:** Oh! Jo, nuk është pikturë, është fotografi.
- Helena:** A janë të gjitha valixhet tona këtu?
- Xhoni:** Po, atë janë këtu të gjitha.
- Helena:** Ku? A janë në dollap?
- Xhoni:** Po, ja ku janë.
- Helena:** Unë dua ⁶⁾ fustanin tim të gjelbër nga valixhja e madhe. Ai është nën këmishat e tua.
- Xhoni:** Oh, ky është fustani?

Lesson 7 / Mësimi shtatë

Helena: Po, ai është. (Somebody knocks at the door).
Helena: Kush është te dëra? ⁷⁾ A është Elsa?
Xhoni: Jo, është Dr. Bégu. Hyni Z. Bégu!
Iliri: Mirëmbërëma Znj. Benedíkt. Mirëmbërëma Z. Benedíkt.

Explanations: 1) Gruaja ime dhe unë - *My wife and I*. - 2. pranë (afër, ngjitur) *near the*. - 3. përbri, afër, pranë - *near the ...*. - 4. te, tek, në - *at the*. - 5. mbi, përmbi, sipër në krye të shtratit - *over the bed*. - 6. dua, dëshiroj, kërkoj - *I want*. - 7. Kush është (te dera)? Kush troket (në derë)? - *Who is at the door?*

Reading exercises

1) **Ku është lapsi? - Ja ku është:** Ku është lapsi? - Ja ku është. - Ku është libri yt? - Ja ku është. - Ku është bija juaj? - Ja ku është. - Ku është Dr. Bégu? - Ja ku është. - Ku janë këpucët e mia? - Ja ku janë. - Ku janë fotografitë? - Ja ku janë. - Ku je ti? - Ja ku jam.

2) **Ku është gazeta? (tavolinë): Ja ku është, ajo është mbi tavolinë:** Ku është gazeta (tavolinë): Ja ku është, ajo është mbi tavolinë. - Ku është piktura (mur): Ja ku është, ajo është në mur. - Ku është valixhja? (shtrat): Ja ku është, ajo është mbi shtrat. - Ku është letra? (përdhe): Ja ku është, ajo është përdhe. - Ku janë këpucët? (gazetë): Ja ku janë, ato janë mbi gazetë. - Ku janë shkrepset? (libër): Ja ku janë, ato janë mbi libër.

3) **Shami dore (e madhe) - Ajo është një shami dore e madhe:** Shami dore (e madhe). Ajo është një shami dore e madhe (or shami e madhe dore). - Çadër (e gjelbër). - Ajo është një çadër e gjelbër. - Çantë (e vogël). - Ajo është një çantë e vogël. - Portokall (i shijshëm). - Ai është një portokall i shijshëm. - Valixhe (e gjelbër). - Ato janë valixhe të gjelbëra. - Këpucë (të vogla). - Ato janë këpucë të vogla. - Dyqane (të bukur). - Ata janë të bukur. - Burra (të mëdhenj). - Ata janë burra të mëdhenj.

4) **Valixhe e gjelbër, dollap: Ja valixhja jote e gjelbër, ajo është në dollapin tim:** Valixhe e gjelbër, dollap: Ja valixhja jote e gjelbër, ajo është në dollapin tim. - Bija e vogël e dhomës: Ja ku është bija juaj e vogël, ajo është në dhomën time. - Këmishë e bukur, valixhe: Ja këmisha juaj e bukur, ajo është në valixhen time. - Kutitë të mëdha, taksitë: Ja ku janë kutitë tua të mëdha, ato janë në taksinë time. - Fotografi të vogla, xhepi: Ja ku janë fotografitë e tua të vogla, ato janë në xhepin tim.

Practice exercises

1) Answer the following questions: 1. Ku janë Benedíktët? - 2. A është dhoma e tyre e vogël? - 3. A është Elsa në dhomën e tyre? - 4. Ku është dhoma e saj? - 5. Ç'është ai sendi përmbi shtratit? - 6. A janë të gjitha valixhet e tyre në dhomë? - 7. Kush e do fundin e gjelbër? - 8. A është fundi mbi këmishat e tij? - 9. A janë këmishat në valixhen e vogël? - 10. Kush është te dera?

2) Translate these sentences into English: 1. Kjo është dhoma e hotelit tonë. - Ajo është një dhomë e madhe dhe e bukur, ajo ka mure të gjelbër. - 2. A është pikturë ajo përmbi shtratit? Jo, ajo është fotografi. - 3. Unë dua fustanin tim, ai është poshtë këmishave të tua në valixhen e madhe. - 4. A janë këtu të gjitha valixhet? - Po, ato janë në tokë (*on the ground*), pranë derës.

Pranë derës është një shtrat i bukur dhe i madh. - 6. Mirëmbërëma Dr. Begu, hyni ju lutem. - 7. Çfarë është ajo në mur? - 8. Ne jemi këtu, por Elsa është në dhomën e saj. - 9. Ku janë gotat? Ato janë në bufë. - 10. Xhoni është pranë shtratit dhe gruaja e tij është në dhomën e saj, pranë shkallëve.

3) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for indefinite and definite nouns: plak - **pleq**, djalë - **djem**, lak - **léqe**, mashkull - **meshkuj**, atë - **étër**, shtrat - **shtrétër**, kunat - **kunétër**, rreth - **rrathë**, thes - **thasë**, dash - **desh**, brigje - **brigje**, shteg - **shtigje**.

4) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for indefinite and definite nouns: mik - **miq**, bujk - **bujq**, peshk - **peshq**, bllok - **blloqe**, cage - **çage**, park - **përqe**, shkak - **shkaqe**, lak - **léqe**, zog - **zogj**, murg - **murgj**, shteg - **shtigje**, trégje, varg - **vargje**, breg - **brigje**, shekull - **shekuj**, ishull - **ishuj**, popull - **popuj**, meshkull - **meshkuj**, akull - **akuj**.

5) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for indefinite and definite nouns: djalë - **djem**, burrë - **búrra**, portokall - **portokalle/ portokaj**, zog - **zogj**, krah - **krahë**, qirí - **qirínj**, vajzë - **vajza**, shtëpi - **shtëpí**, këngë - **këngë**, lule - **lule**, karríge - **karríge**, banane - **banane**.

Lesson 8 / Mësimi tetë
Eighth Lesson / Mësimi i tetë
Vocabulary / Fjalorth

bar, kafenë (lokal) - coffee-bar
borsalinë - bowler hat
cigare - cigarette
një - (a, an; one)
dy - two
i (e, të) brëshëm, i (e, të) thatë - dry
i (e, të) ëtur - thirsty
i imi, e imja, të miat - mine
i (e, të) lodhur - tired
i keq, e këqe, të këqij - bad
i (e, të) kujt - whose
i kuq, e (të) kúqe - red
i (e, të) mirë - good
i (e, të) fortë - hard
gati - ready
i (të) rehatshëm - comfortable
i (të) sjellshëm - kind
i (e, të) tyre - theirs
i (e, të) uritur - hungry
i saj, e saj, të sajat - hers
kapelë - hat
jona, tonat, yni - ours
jua, jua, tua, tua - yours

marr - (to) get, take
me - with
mirë - well
çoj - (to) take (from one place to another)
lajm, lajme - news
nga, prej, me - of (from, by)
pije - drink (noun)
pöshtë - down
rri, qëndrój - (to) stay
shërri - sherry (a kind of wine)
të lutem - please
si, qysh - how
sjell - to bring
shumë - very
te, tek (direction) - to, at
tre (masc.), tri (fem.) - three
tútje, tej, përtéj, larg - off, beyond, far
újë me gaz - water with soda
úlem - (to) sit
vesh, mbath - (to) put on
vë, vendos - (to) put
zhvesh, heq - (to) take off

Possessive pronouns - imi (mine), yti (yours), i tiji (his), i saj (hers), etc.

Im, ime, e mi, e mia (my), etc., are possessive adjectives. The gender of the possession in this case, is defined by the gender of the noun, as in: **bíri im (my son), líbri yt (your book), búrri i saj (her husband), masculine, singular** and **bíja ime (my daughter), grua e tij (his wife), çanta e saj (her handbag), feminine, singular**. Examples about possessive adjectives:

Ky është líbri (masculine, singular) im (yt, i tij, i saj, ynë, juaj, i tyre).

This is my book (your ..., his ..., her ..., our ..., your ..., their ...).

Këta janë librat (masculine, plural) e mi (e tu, e tij, e saj, tanë, tua, e tyre).

These are my books (your ..., his ..., her ..., our ..., your ..., their ...).

Kjo është fletorja (feminine, singular) ime (jote, e tij, e saj, jone, juaj, e tyre).

This is my note-book (your ..., his ..., her ..., our ..., your ..., their ...).

Këto janë fletoret (feminine, plural) e mia (e tua, e tij, e saj, tona, tua, e tyre).

These are my note-books (your ..., his ..., her ..., our ..., your ..., their ...).

Lesson 8 / Mësimi tetë

The possessive adjectives if used separately from the noun they qualify, are called possessive pronouns. In plural, the possessive pronouns, for both masculine and feminine, are preceded by the article **të**. Some of them take the ending **-t** or **-të** as in: **të mizat, tanët, të mitë, të sajtë**, etc. See below the forms of the possessive pronouns according to **number** and **gender**:

- 1) - **i**: - **imi, yti, ytji, i tiji, i saji, i tyre** (masculine, singular);
- 2) - **a**: - **imja, jótja, e tija, e saja, jóna, juaja, e tyrja** (feminine, singular);
- 3) - **t(ë)** - **të mitë, të mizat, tanët, tónat, të tûtë, të tuat, tuajt, tuajat, të tjtë, të sajtë, të tijat, të sajat, të tyret** (masculine and feminine, plural).

The following table shows the possessive pronouns, nominative case.

Table no. 23 (The possessive pronouns: *imi, imja, të mitë, të mizat - mine*)

Pronouns	English	Masc. Sing.	Fem. Sing.	Masc. Plural	Fem. Plural
1 - I	mine	imi	imja	të mitë	të mizat
2 - you	yours	ytji	jótja	të tjtë	të tuat
3 - he	his	i tiji	e tija	të tijtë	të tijat
4 - she	hers	i saji	e saja	të sajtë	të sajat
5 - we	ours	yni	jóna	tanët	tonat
6 - you	yours	juaji	juaja	tuajt	tuajat
7 - they	theirs	i tyre	e tyrja (e tyre)	të tyre	të tyret
8 - they	theirs	i tyre	e tyrja (e tyre)	të tyre	të tyret

Examples about possessive pronouns:

Ky libër (masculine, singular) është **imi** (yti, i tiji, i saji, yni, juaji, i tyre, i tyre).

This book is mine (yours ..., his ..., hers ..., ours ..., yours ..., theirs ...).

Këta libra (masculine, plural) janë **të mitë** (të tûtë, të tjtë, të sajtë, tanët, tuajt,

tyret, të tyre).

These books are mine (yours ..., his ..., hers ..., ours ..., yours ..., theirs ...).

Kjo fletore (feminine, singular) është **imja** (jótja, e tija, e saja, jóna, juaja, e tyre

tyre, e tyre (e tyrja).

This note-book is mine (yours ..., his ..., hers ..., ours ..., yours ..., theirs ...).

Këto fletore janë (feminine, plural) **të mizat** (të tuat, të tijat, të sajat, tónat, tuajat,

tyret, të tyret).

These note-books are mine (yours ..., his ..., hers ..., ours ..., yours ..., theirs ...).

I veti, e veta, të vetët, të vetat - his, her, hers (own)

I vëti, e vëta, të vëtet, të vëtat (*his, her, hers*), are possessive pronouns. **I vëti** (masculine), and **e vëta** (feminine), are used for the third person, singular. **Të vëtet** (masculine), **të vëtat** (feminine), are used for the third person, plural. See also lessons 5, and 46. Below is the declension of the possessive pronoun **i vëti, e vëta, të vëtet, të vëtat** (*his/hers*):

Table no. 24 (Possessive pronoun **i veti, e veta** - his/hers own)

	Property is <i>singular</i>		Property is <i>plural</i>	
	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
Nom.	i veti	e veta	të vetët	të vetat
Gen.	i, e, të vetit	i, e, së vetës	i, e, të vetëve	i, e, të vetave
Dat.	të vetit	së vetës	të vetëve	të vetave
Acc.	të vetin	të vetën	të vetët	të vetat
Abl.	të vetit	së vetës	të vetëve	të vetave

The functions of i, e, të, së articles - again

I, e, të, së are called **proclitic attributive articles**. They reflect **gender, number, case and position** of the referent of the articulated word. The functions of **i, e, të, së** articles are as follows:

- 1) as a compound of articulated adjectives: **i mirë, e mirë, të mirë**; **i gjatë, e gjatë, të gjatë, i ditur, e ditur, të ditur**;
- 2) as a compound of ordinal numbers: **i parë, e parë, të parë**;
- 3) as a compound of some nouns:
 - a) neuter or feminine nouns, as in: **të ëcurit, të menduarit, të grënët, të qarët; të ardhurat, të korrat, të ftohtët, të ngrohtët, të vërdhët; të lashtat, të vjalat**;
 - b) nouns formed by endings of a verbal stem: **e ardhme - e ardhmja** (e ardhshme, e ardhshmja), **e fëlme - e fëlmlja**, etc.;
 - c) nouns formed by pronominal adjectives: **i plagosur, e plagosur, të plagosur, e hùkura, e drëjta, e këqja, e mira**;
- 4) as compound of some adjectives and pronouns:
 - a) possessive adjectives: (**i, e**) **tij, (i, e) saj, (i, e) tyre, të tij, të saj, të tyre, e mia, e mia, e tija, e tija**;
 - b) as demonstrative pronouns: **i tillë, e tillë, të tillë, të tilla**;
 - c) as relative pronouns: **i cili, e cila, të cilët, të cilat**;
- 5) as a compound of the **genitive case**: the articles help to distinguish the genitive case from dative case, as in: **realizimi i planit** (*the realization of the plan*), **mbrojtja e atdhëut** (*the defence of the country*), **liqëndet e Lurës** (*the lakes of Lura*), **shokë të shkollës** (*school mates*), etc.
- 6) as a possessive adjective before some nouns that show gender or familiar relationships as in: **i ati, e ëma, i vëllai, e mótra, i shóqi, e shoqja, të mótrat**, etc.

Lesson 8 / Mësimi tetë

Gender, number and cases of i, e, të, së proclitic articles

The i, e, të, së proclitic articles have 1) **gender**, 2) **number** and 3) **case**. The gender, number and case of the articles is determined by the gender of the noun placed before each of them. See below connection among **gender**, **number** and **case** of the articles as above:

- i:** **nominative:** - the referent is masculine, singular, indefinite and definite
e: **nominative:** - the referent is either masculine, plural, definite, or feminine singular indefinite, and singular and plural, definite;
 accusative: - the referent is either masculine, singular and plural definite, or feminine, singular and plural definite;
të: **nominative:** - the referent is either masculine or feminine, plural, indefinite and definite, or feminine, singular and plural indefinite, and plural definite;
 genitive: - the referent is either masculine singular and plural, indefinite and definite, or feminine, singular and plural indefinite, and plural definite;
 dative: - the referent is either masculine, singular and plural, indefinite and definite; or feminine, singular and plural indefinite, and also plural definite;
 accusative: - the referent is either masculine or feminine, singular and plural, indefinite;
 ablative: - the referent is either masculine, singular and plural, indefinite and definite, or feminine singular and plural indefinite, and plural definite;
së: **genitive:** - feminine, singular, definite;
 dative: - feminine, singular, definite;
 ablative: - feminine, singular, definite;

Examples: i, e, të, and së usages:

- i:** libër i ri, libri i ri
e: fletore e re; fletorja e re; librin e ri; fletoren e re; librat e rinj; fletoret e reja.
të: i një libri të ri; një libër të ri; flëtë libri të ri; i një fletoreje të re; një fletoreje të re; kam fletore të re; flëtë fletoreje të re; i librit të ri; librit të ri; libra të rinj; fletore të reja; i librave të rinj; librave të rinj; i fletoreve të reja; fletoreve të reja.
së: i fletores së re; fletores së re; Lékës së madh; Dajës së vogël.

For more about this subject, see also lessons 5, 24 and Albanian Grammar at a glance, under the section: *Adjectives*.

Table No. 25 (The declension of the *i, e, të, së* proclitic articles)

	Masculine				Feminine			
	Indefinite		Definite		Indefinite		Definite	
Cases	Sing.	Plural	Sing.	Plural	Sing.	Plural	Sing.	Plural
Nominative	<i>i</i>	<i>të</i>	<i>i</i>	<i>e</i>	<i>e</i>	<i>të</i>	<i>e</i>	<i>e</i>
Genitive	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>së</i>	<i>të</i>
Dative	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>së</i>	<i>të</i>
Accusative	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>e</i>	<i>e</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>e</i>	<i>e</i>
Ablative	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>të</i>	<i>së</i>	<i>të</i>

I kujt?, e kujt?, të kujt? (Whose?)

Kush?, Cili?, cila?, cilët?, cilat? (*who?*), become **I kujt?, e kujt?, të kujt?** (*whose, whom*). The latter ones are used to obtain data regarding the owner of a possession. Examples:

I kujt është ky libër? (sing.)	<i>Whose book is this?</i>
Të kujt janë këta libra? (pl.)	<i>Whose books are these?</i>
I kujt është ky qen? (sing.)	<i>Whose is this dog?</i>
Të kujt janë këta qen të mëdhënj? (pl.)	<i>Whose are these big dogs?</i>

I cilit?, e cilit?, të cilit?, të cilëve?, të cilave? - (whose?)

I cilit, e cilit, të cilit, të cilëve?, të cilave? (*whose?*) are used if a possession has more than one owner. Examples:

I cilit është ky libër?	<i>Whose is this book?</i>
E cilit është ajo çantë?	<i>Whose is that bag?</i>
E cilës është kjo pënë?	<i>Whose is this pen?</i>
Të cilit janë këta libra?	<i>Whose are these books?</i>
Të cilit janë këto çanta?	<i>Whose are those bags?</i>

The gender of the interrogative pronouns is clear. **I cilit** (singular), and **të cilëve** (plural) are masculine; **e cilës** (singular), and **të cilave** (plural), are feminine.

Imperative mood

The imperative mood is used only for the second person, either singular or plural.

The imperative mood is used to show a command, or an order. For more on this subject see **Grammar at a Glance, Verbs: Imperative Mood**. Here are some verbal phrases in imperative mood:

Lesson 8 / Mësimi tetë

- për të qënë (jam - to be): jí (ti), jini (ju) - (you) be;
- për të ardhur (vij - to come): éja (ti), éjani (ju) - (you) come: **Éja (ti) dhe rri me ne.** (Come and stay with us), **Éjani (ju) dhe rrini me ne** (You) Come and stay with us;
- për të hyrë (hyj - to come in, to enter) : Hyr (ti), hyni (ju)! (You) Come in!;
- për të marrë (marrë - to take): merr (ti), mérrni (ju) - (you) take;
- për të héqur (heq - to take off): Híqe (ti), híqeni (ju) pállton (You) Take your coat off;
- për të vënë (vë - to put): vëre (ti), vëreni (ju) - (you) put it - **Vëre (ti) órën mbi shtrat.** Put the watch on the bed, **Vëreni (ju) órën mbi shtrat.** - (You) Put the watch on the bed;
- për të vendosur (vendos - to put) - vendose (ti), vendoseni (ju) - (you) put it;
- për të (t'ú) úlur (ulem - to sit (down) - ulu (ti), uluni (ju) - (You) sit down; - **Ulúni,** (You) Sit down, please;
- për të telefonuar (telefonoj - to telephone, to call; (ti) telefonó, (ju) telefonóni - (you) call; **Telefonó (ti) poshtë në bar** (You) Telephone down to the bar, **Telefonóni poshtë në bar** (You) Telephone down to the bar;
- për të sjellë (sjell - to bring: sill (ti), sillni (ju) - (You) bring; **Síllni dy góta, jú lútem.** - Bring two glasses, please;
- për të ndénjur (rri, qëndroj - to stay) - rri (ti), rrini (ju) - (You) stay;
- për të qëndruar (qëndroj - to stay) - qëndrô (ti), qëndroni (ju) - (You) stay, etc.

The following examples are taken from the conversation of this lesson:

(Ti) Híqe pállton. (sec. person sing.)	<i>(You) Take your coat off.</i>
(Ju) Híqeni pállton. (sec. person pl.)	<i>(You) Take off your coat.</i>
(Ti) Víshe. (sec. person sing.)	<i>(You) Put it on.</i>
(Ju) Víshe. (sec. person pl.)	<i>(You) Put it on.</i>

Possessive adjectives and possessive pronouns

In lesson 5 it was explained that possessive adjectives of the third person, singular, agree with the gender of the owner, and **not** with the gender of the possession, as in: **Kapélja e saj.** (Her hat), **Nëna e tij.** (His mother), etc. Examples:

Këta libra janë të mítë.	<i>These books are mine.</i>
Ku është shamía ime?	<i>Where is my handkerchief?</i>
Kjo shamí nuk është ímja.	<i>This handkerchief is not mine.</i>
Ky libër nuk është ími.	<i>This book is not mine.</i>

The possessive adjectives and possessive pronouns correspond with personal pronouns. The following possessives are in the nominative case.

Table no. 26 (Possessive adjectives and possessive pronouns - summary)

		Possessive adjectives		Possessive pronouns	
sing.	Unë	my	im, ime, e mi, e mia	mine	imi, imja, të mitë, të mial
	Ti	your	yt, jote, e tu, e tua	yours	yti, jotja, të tutë, të tuat
	Ai	his	i tij, e tij, e tij, e tij	his	i tiji, e tijs, të tijtë, të tijat
	Ajo	her	i saj, e saj, e saj, e saj	hers	i sajji, e sajja, të sajtë, të sajat
plural	Ne	our	ynë, jonë, tanë, tona	ours	yni, jona, tanët, tonat
	Ju	your	juaj, juaj, tuaj, tuaja	yours	juaji, juaja, tuajt, tuajat
	Ata	their	i tyre, e tyre, e tyre, e tyre	theirs	i tyri, e tyris, të tyre, të tyre
	Ato	their	i tyre, e tyre, e tyre, e tyre	theirs	i tyri, e tyris, të tyre, të tyre

In interrogative sentences, the possessive adjective is placed **after** the noun, on the other hand, the possessive pronoun, is placed **before** the noun. Examples:

A është e saj kjo shtëpi? (Poss. adj.) Is this her house?

A është kjo shtëpi e saj? (Poss. pron.) Is this house hers?

Adjectives - again

The qualitative adjectives change: a) gender, number and case; b) they are used with forms of the verb **për të qënë** (jam, je, është, jemi, jeni, janë), as in these examples:

Shtëpia është e madhe. The house is big.

Kjo është një shtëpi e madhe. This is a big house.

Këto janë shtëpi të mëdha. These are big houses.



Conversation (Track 9)

Xhoni: Oh, tungjatjeta Dr. Bégu!

Iliri: Oh, tungjatjeta!

Xhoni: Hyni, ju lutem! (The door is closed). Hiqeni pallton.

Helena: Xhon, merr pallton e Dr. Bégut dhe vëre mbi shtrat.

Iliri: Faleminderit shumë.

Helena: Në rrëgull.

Xhoni: A jeni i lodhur ¹⁾ Dr. Bégu? Uluni, ju lutem. A është e rehatshme e karrige? ²⁾

Helena: Ajó është një karrige e fortë. ³⁾

Iliri: Jo, është e rehatshme, faleminderit.

Helena: Xhon, Dr. Bégu është i lodhur - dhë i ëtur! ⁴⁾ Aí dëshiron një pije

Xhoni: Epó, ne të gjithë dëshirojmë një pije.

Iliri: Një uiski me sódë, të lutem.

Helena: Telefono poshtë në bar.

Xhoni: Po. Aló! A jeni bari? ⁵⁾ Sillni një uiski me sódë, dhe dy gota me v

të kuqe, ju lutem. Po, dhoma tre - dy - një.⁷⁾ Po, verë të kuqe.⁸⁾

Faleminderit. Tani Dr. Bégu, si jeni dhe ç'të reja keni? ”

Iliri: Unë jam shumë mirë, faleminderit. A jeni mirë ju të gjithë?

Helena: Shumë mirë, faleminderit.

Iliri: Z. Benedikt, a është ky një hotel i mirë?

Xhoni: Epó, ... nuk është i keq.

Iliri: Z. Benedikt, Znj. Benedikt, éjani dhe rrini me gruan time, me birin tim, dhe me mua!

Helena: Oh! Ju jeni shumë bujar!

Explanations: 1) A jeni i lodhur? - Are you tired? - 2) e rehatshme - comfortable. -

3) karrige jo e rehatshme - a hard chair. - 4) i lodhur dhe i etur - tired and thirsty. - 5) Ai ka

një për një pije - He wants a drink. - 6) A jeni bari? - Is that the bar? - 7) Dhoma 3-2-1 -

Room three-two-one. (Room no. 321. This is also a way to show the telephone numbers, as if

you spell the letters of the name or last name of a person). - 8) verë të kuqe - Red wine. - 9) Ç'të

keni?; Ç'lajme na sjell? - What's your news?

Reading exercises

1. Ajo kuti (e madhe). Ajo kuti është e madhe: Ajo kuti (e madhe). Ajo kuti është e

madhe - Unë (i uritur). Unë jam i uritur. - Portokallet (të këqia). - Portokallet janë të këqia. -

Shtratet (të forta). - Shtratet janë të forta. - Elsa (e mirë). - Elsa është e mirë. - Dr. Begu (i etur). -

Begu është i etur.

2. Dr. Begu, shtëpi, e madhe: Shtëpia e Dr. Begut është e madhe: Dr. Begu, shtëpi,

e madhe: Shtëpia e Dr. Begut është e madhe. - Iliri, qeni, i uritur. - Qeni i Ilirit është i uritur. -

Dr. libri, i gjelbër: Libri i djalit është i gjelbër. - Bija ime, fundi, i bukur: Fundi i bijës sime

është i bukur. - Elsa, mjeku, gati: Mjeku i Elsës është gati. - Nëna, suaj, fotografia, e mirë:

Fotografia e nënës suaj është e mirë.

3. Çadra juaj, e kuqe: A është çadra juaj e kuqe? - Po, është: Çadra juaj, e kuqe: A

është çadra juaj e kuqe? - Po, është. - Znj. Benedikt, e lodhur: A është Znj. Benedikt e lodhur? -

Po, është. - Familja Begu, bujar: A është familja Begu bujare? -Po, është. - Ato, cigare, të thata:

A janë të thata ato cigare? - Po, janë. - Këta qen të vegjël, të uritur: A janë këta qen të vegjël të

uritur? - Po, janë. - Ajo pikturë e madhe, e bukur: A është e bukur ajo piktura e madhe? - Po,

është

4. Hiqe pallton, hyni brenda: Hiqe pallton dhe hyni brenda: Hiqe pallton, hyni brenda:

Hiqe pallton dhe hyni brenda. - Sill, gotën (tënde - your), ulu: Sill gotën tënde dhe ulu. - Vish,

zbrit poshtë: Vish fundin (tënd) dhe zbrit poshtë.

Sentences and phrases for lessons 7 and 8

E kujt është kjo shtëpi?

Whose house is this?

Juaja është ajo?

Is it yours?

Lesson 8 / Mësimi tetë

Jo, nuk është imja, ajo është shtëpia e babait tim.

No, it isn't mine, it is my father's house.

Dhe të kujt janë këto karrige?

And whose are these chairs?

Ató nuk janë tonat.

They aren't ours.

Këto piktúra nuk janë të tyre, ató janë të nënës sime.

These pictures are not theirs, they are my mother's.

Practical exercises

1) Write five sentences with demonstrative pronouns, and use the forms of the verb **për të qënë** (to be), and then add the possessive pronoun, as in this example: **Aí fustan është i saj** (That dress is hers).

2) Translate these sentences into Albanian: 1. Come in and take off your coat. - 2. This wine is very good. - 3. Bring over three glasses of water, please. - 4. Stay here with me. - 5. We all are very tired. - 6. This bed is not comfortable. - 7. Put that cigarette on the table.

3) Put the proper possessive pronouns after the possessive adjectives, as in:
(my) im (imi), etc. - (my) im (____), ime (____), e mi (____), e mia (____); (your) y (____), jote (____), e tu (____), e tua (____); (his) i tij (____), e tij (____), e tij (____), e tij (____); (her) i saj (____), e saj (____), e saj (____), e saj (____); (our) ynë (____), jonë (____), tanë (____), tona (____); (your) juaj (____), juaj (____), tuaj (____), tuaj (____); (their) i tyre (____), e tyre (____), e tyre (____), e tyre (____).

4) Fill in the blank space by putting the proper possessive adjectives and possessive pronouns: If necessary, consult the respective table below:

		<i>Possessive adjectives</i>		<i>Possessive pronouns</i>	
sing.	Unë	my		mine	
	Ti	your		yours	
	Ai	his		his	
	Ajo	her		hers	
plural	Ne	our		ours	
	Ju	your		yours	
	Ata	their		theirs	
	Ata	their		theirs	

Lesson 9 / Mësimi nëntë
Ninth Lesson / Mësimi i nëntë
Vocabulary / Fjalorth

disa, ca, pak - *some, several, a few*
jap - *(to) give*
ka (ai, ajo) - *has*
kam - *(to) have*
kameriër - *waiter*
kokë; (në) krye - *head; on top*
mik. shok - *friend*
ndonjë, cilindó, ca - *any*

njërëz - *people*
pakëtë, pako - *packet; package*
prapa - *behind, at the back*
sirtar - *drawer*
tabaka, pjatancë - *tray*
vetëm - *only*
xhakëtë - *jacket*
Zotëri (without the last name) - *sir*

Ka, është, gjendet, ndodhet - *There is*; **Ka, janë, gjenden, ndodhen** - *There are*
Ka, është, gjendet, ndodhet (*there is* - singular) and **ka, janë, gjenden, ndodhen** (*there* plural) are adverbs of quantity. They are used for both countable or uncountable nouns.

Ka is used for singular and plural. Sometimes, these phrases may be accompanied by the of place **aty** or **atje** (*there*).

Atje mbi tavolinë është një kuti.
Mbi tavolinë ndodhen disa kuti, atje.
Aty mbi tavolinë ka ca kripë.
Mbi tavolinë ndodhen disa libra, aty.

There is a box on the table.
There are some boxes on the table.
There is some salt on the table, there.
There are some books on the table.

Indefinite adjectives **ca, disa (some, few), pak (few, a few), etc.**

Ca, disa (*some, several*), **shumë** (*much, many, a lot of, a number of*), **pak** (*few, a few*), (*enough*), (**i, e, të**) **gjithë** (*all*), (**i, e, të**) **tërë** (*whole*), (**i, e, të**) **tërë** (*all*), **ndoca** (*any*), etc., are used for an indefinite quantity of people and of things. Examples:

Unë kam ca (disa) shokë.
Unë kam shumë libra.
Ai ka mjaft njohuri për veturat.

I have some friends.
I have many books.
He knows enough about cars.

Disa, ca, pak, shumë, mjaft do not show any gender; and they are not subject to any inflections, either.

Pak, mjaft and **shumë** may be indefinite pronouns, or adverbs.

Indefinite adjectives - **ndonjë, ndoca (any), ndonjëri, ndonjëra (any of you)**
Ndonjë, ndoca, ndonjëri, ndonjëra (*any*) are used in interrogative and negative sentences of the indicative mood. They express doubt or uncertainty.

Ndonjë and **ndoca** are used for both genders (masculine and feminine), **ndonjëri**, for masculine, singular, **ndonjëra**, for feminine, singular.

Lesson 9 / Mësimi nëntë

Aty janë disa kuti	or	Aty ndodhën disa kuti.	<i>There are some boxes.</i>
A ka ndonjë libër?	or	A ndodhet ndonjë libër, aty?	<i>Are there any books?</i>
Atjë nuk ka këpucë	or	Nuk ka ndonjë këpucë.	<i>There aren't any shoes.</i>

The verb për të pasur (kam - to have)

Për të pasur (*to have*) is in present tense, indicative mood. It will also be conjugated affirmative, interrogative and negative.

Affirmative	Interrogative	Negative
Unë kam - <i>I have</i>	A kam unë? - <i>Have I?</i>	Unë nuk kam - <i>I have not</i>
ti ke - <i>you have</i>	A ke ti? - <i>Have you?</i>	ti nuk ke - <i>you have not</i>
ai ka - <i>he has</i>	A ka ai? - <i>Has he?</i>	ai nuk ka - <i>he has not</i>
ajo ka - <i>she has</i>	A ka ajo? - <i>Has she?</i>	ajo nuk ka - <i>she has not</i>
ne kemi - <i>we have</i>	A kemi ne? - <i>Have we?</i>	ne nuk kemi - <i>we have not</i>
ju keni - <i>you have</i>	A keni ju? - <i>Have you?</i>	ju nuk keni - <i>you have not</i>
ata kanë - <i>they have</i>	A kanë ata? - <i>Have they?</i>	ata nuk kanë - <i>they have not</i>
atë kanë - <i>they have</i>	A kanë atë? - <i>Have they?</i>	atë nuk kanë - <i>they have not</i>

The negative particle **nuk** is replaced by **s'**, as in these examples:

Unë nuk kam	or	Unë s'kam	<i>I have not</i>
ti nuk ke	or	ti s'ke	<i>you have not</i>
ai nuk ka	or	ai s'ka	<i>he has not</i>
ajo nuk ka	or	ajo s'ka	<i>she has not</i>
ne nuk kemi	or	ne s'kemi	<i>we have not</i>
ju nuk keni	or	ju s'keni	<i>you have not</i>
ata nuk kanë	or	ata s'kanë	<i>they have not</i>
atë nuk kanë	or	atë s'kanë	<i>they have not</i>

Use the negative particles **jo nuk** or **jo s'**, in answering to interrogative sentence
Examples:

A je mësues?	Jo, (unë) nuk jam.	Jo, (unë) s'jam.
<i>Are you a teacher?</i>	<i>No, I am not.</i>	<i>No, I'm not.</i>

Cardinal numbers - Part One

0, 1, 2, 3, 4, 5, etc., are cardinal numbers. See numbers from zero (0) to nineteen (19)

Zëro	0	Dhjetë	10
Një	1	Njëmbëdhjetë	11
Dy	2	Dymbëdhjetë	12
Tërë (Tërë)	3	Trembëdhjetë	13

Lesson 9 / Mësimi nëntë

Katër	4	Katërmëdhjetë	14
Pesë	5	Pesëmbëdhjetë	15
Gjashtë	6	Gjashtëmbëdhjetë	16
Shtatë	7	Shtatëmbëdhjetë	17
Tetë	8	Tetëmbëdhjetë	18
Nëntë	9	Nëntëmbëdhjetë	19

Cardinal number - tre and tri (three)

Numbers, as a rule, do not change their form. The number 3 is subject to changes, so as to match with the gender of the noun.

Tré is used with masculine nouns. Trí is used with feminine ones. Examples:

Masculine

tré djëm - three boys

tré burra - three men

tré vjet - three years

tré muaj - three months

Feminine

trí vajza - three girls

trí gra - three women

trí dite - three days

trí javë - three weeks

Further usages of prepositions

në: vë në dukje - to highlight, to emphasize; vë në shfrytëzim - to use, to exploit; vë në gjë - to try; vë në peshorë - to weight; vë buzën në gaz - to smile; vë në siklet - to annoy; vë në shprehje - to frustrate; vë në vend - to put in place, to decide, to realize; vë në marrë - to harm someone; marr në (nëpër) gjuhë - to speak evil, to gossip; marr në mbrojtje - to protect, to defend; lë në mes - to interrupt; lë në mes të rrugës - to abandon; dal në krye - to succeed, to lead; dal në dritë - to succeed; dal në pah - to appear; më del në shprehje - to take advantage; hyj në zemër - to be pleasing to someone; hyj në lojë - to be involved; marrëveshje - to deal; bie në kurth - to be caught by the trap, to be in difficulties; bie në qafë - to be caught by the trap, to be caught by the trap, to be in difficulties; bie në sy - to be distinguished, to become famous, important; i bie në qafë - to provoke, to accuse, to hit; i bie në të - to be exact, to hit the target; bie në ujdë - to deal with someone; i vajti në - to hear something; (mua) më shkon në mendje - to remind; (mua) më shkon në mendje për - to think about something; e kam në dorë - to possess.

Conversation (Track 10)

- Xhoni:** Në dhomë ndódhën tre njërzë: ¹⁾ Dr. Bégu, gruaja ime dhe unë. (Someone knocks at door). Te dëra është një njëri. ²⁾ (The door is open). Ah, është kamerieri me pijet tóna. Ai i ka gótat mbi një tabaka.
- Kamerieri:** Ja pijet tua, zotëri. Një uiski me sódë, dhe dy góta me vérë të kuqe.
- Xhoni:** Faleminderit shumë. ³⁾
- Kamerieri:** A është kjo gjithçka, ⁴⁾ zotëri?

- Xhoni:** Po, falemindërit. Tani për tani kjo është e tëra.⁵⁾
(The waiter leaves the room). Z. Bégu, ja ku është uiski juaj.⁶⁾
- Iliri:** Falemindërit.
- Helena:** A është kjo gotë me verë të kúqe ímja?
- Xhoni:** Po, jótja është. Helénë, a ke cigare? Jépi një Dr. Bégut.
- Helena:** Në sirtar është një pakétë. Ja ku është. Oh, Zot i madh!⁷⁾
Aty janë vetëm dy.⁸⁾ Sille prapë kamerierin.⁹⁾
- Iliri:** Oh, jo! Unë kam disa cigare në xhepin e xhakëtës sime.¹⁰⁾

Explanations: 1) Ka (janë, ndodhen) tre njerëz. - There are three men. - 2) Te dera është një njeri, te dera është dikush; dikush është te dera. - There is a man at the door. - 3) Ju falemindërit shumë. - Thank you very much. - 4) Kjo është e gjithë?; A është kjo gjithëçka? (It means: A dëshironi diçka tjetër? - Do you want anything else?) - Is that all? 5) Për tani kjo është e gjithë. (It means: Tani për tani kjo është e gjithë - Now, we don't need anything else.). - That's all for now. - 6) Ja ku është uiski juaj; Ja ku e ke uiskin. - There is your whisky. - 7) Oh, Zot! - Oh, My Lord!, Oh, dear! - 8) Janë vetëm dy; Kanë mbetur vetëm dy; Ndodhen vetëm dy - There are only two. - 9) Sille prapë kamerierin; Le të vijë kamerier përsëri - Bring the waiter back. - 10) Në xhepin e xhakëtës sime. - in my jacket pocket.

Notes about the conversation: 1) Një njeri and njëri. if used to show a 'human being' or 'a person' require the verb in singular, as in: Në rrugë është një njeri - There is a man in the street.; Le të flasë njëri nga ju - Let one of you speak. Use ka to make a sentence in plural: Në dhomë ka disa njerëz - There are some people in the room. 2) Zotëri (Sir) is used in vocative case if the name of a person is not mentioned, as in the following example: A është kjo e gjithë, zotëri? - Is that all, sir?

Reading exercises

1) Kuti, tavolinë: A ka ndonjë kuti mbi tavolinë? - Po, ka. Kuti, tavolinë: A ka ndonjë kuti mbi tavolinë? - Po, ka. - Valixhe, shtrat: A është një valixhe mbi shtrat? - Po, është. Portokall, tokë: A ndodhet një portokall në tokë? Po, ndodhet. - Mjek, aeroplan: A ka ndonjë mjek në aeroplan? - Po, ka. - Gotë, tabaka: A ka ndonjë gotë në tabaka? Po, ka.

2) Telefon, shtëpi: Në shtëpinë time nuk ka telefon. Telefon, shtëpi: Në shtëpinë time nuk ka telefon. - Cigare, xhep: Në xhepin tim nuk ndodhen cigare. - Dollap, dhomë: Në dhomën time nuk ka dollap. - Laps, sirtar: Në sirtarin tim nuk ndodhen lapsa. - Pije, gotë: Në gotën time nuk ka pije.

3. Telefon, hotel: A keni telefon në hotelin tuaj? Telefon, hotel: A keni telefon në hotelin tuaj? - Karrige, dhomë: A ke karrige në dhomën jote (tënde - your)? - Foto, gazetë: A ka ndonjë foto në gazetën tënde? - Shami dore, çantë: A ke një shami në çantë? - Këmishë, dollap: A ke këmishë në dollapin tënd?

4. Laps: A ke një laps? (xhepin e xhakëtës): Po, në xhepin e xhakëtës (sime). Laps: A ke një laps? (xhepin e xhakëtës): Po, në xhepin e xhakëtës (sime). - Verë e kuqe: A ke verë të

Po, në gotën time të verës.- Cigare: A ke ndonjë cigare? Po, në paketën e cigareve. -
A ke valixhe? Po, në dhomën time të hotelit.- Fotografi: A ke një fotografi? Po, në
tim.

Practice exercises

1) Make 5 (five) affirmative sentences with **ka, është, gjendet** (*there is*), and then change them to plural, by using **ka, janë, gjenden** (*there are*). Turn them into interrogative and give answers to the questions.

2) Make ten sentences with the verb **për të pasur (kam)** - *to have*, in present tense, and use the cardinal numbers you learned in this lesson.

3) Note this example: *Sa bëjnë tre edhe dy?* (What are three and two?) - *Tre edhe dy bëjnë pesë.* (Three and two are five), and then answer to the following questions: 1. *Sa bëjnë tre dhe katër?* - 2. *Sa bëjnë gjashtë dhe dy?* - 3. *Sa bëjnë tre dhe shtatë?* - 4. *Sa bëjnë tetë dhe pesë?* - 5. *Sa bëjnë njëmbëdhjetë dhe katër?* - 6. *Sa bëjnë nëntë dhe tetë?*

4) Translate these sentences into English: 1. Ku janë cigaret e mia? - Aty nuk ka asnjë. - 2. A ke cigare ti? - Po, unë kam tri cigare. - 3. Z. Begu, ja ku është uiski yt. - 4. A është në gotë? - Jo, kjo është e Xhonit. - 5. Në dhomën tuaj ka njerëz. Kush janë ata? - Ata janë Z. Benedikt. - 6. Tre dhe pesë bëjnë tetë. - 7. Në bufë janë tri gota me verë të kuqe: njëra e Z. Benedikt. - 8. E kujt është kjo xhakëtë? - E juaja është? - Jo, ajo është e tija. - 9. Kamrieri sjell tri gota mbi tabaka. - 10. A janë katër njerëz (*people*) në këtë dhomë? - Jo, janë dy.

5) Read out loudly and later write on your notebook the following cardinal numbers. If necessary listen to the audio CD (Exercises for lessons 9 and 10 (*Track 12*)): Zéro (0) - Një (1) - Dy (2) - Tre (Trë) (3) - Katër (4) - Pésë (5) - Gjashtë (6) - Shtatë (7) - Tété (8) - Nëntë (9) - Dhjetë (10) - Njëmbëdhjetë (11) - Dymbëdhjetë (12) - Trembëdhjetë (13) - Katërmëdhjetë (14) - Pesëmbëdhjetë (15) - Gjashtëmbëdhjetë (16) - Shtatëmbëdhjetë (17) - Tetëmbëdhjetë (18) - Njëmbëdhjetë (19).

Lesson 10 / Mësimi dhjetë
 Tenth Lesson / Mësimi i dhjetë
 Vocabulary / Fjalorth

autobus - bus
 di, njoh - (to) know
 çdokush, kushdō - any, everyone
 drëkë or darkë - dinner
 jo larg - not far
 orë dore - watch (noun)
 për - for

shoh, vizitoj, kuptoj - (to) see
 të gjithë, të gjitha - all
 Tiranë - Tirana
 veturë, automobil - car
 vëlla - brother
 vështroj, ruaj - (to) watch
 shkoj - (to) go

Interrogative and negative sentences

Below are some features of the auxiliary verbs **jām** (për të qënë) - *to be*, and **kām** (për të pasur) - *to have*. Here they are:

Affirmative

Pranë shtrëtit është një llampë.
 Këtu brënda ka disa njerëz.
 Ai ka një shtëpi të bukur.
 Unë kam disa letra në këtë kuti.

*There is a lamp beside the bed.
 There are some people in here.
 He has a nice house.
 I have some letters in this case.*

Negative

Pranë shtrëtit nuk ka ndonjë llampë.
 Atje nuk ka ndonjë njeri.
 Ai nuk ka një shtëpi të bukur.
 Unë nuk kam ndonjë letër në këtë kuti.

*There isn't a lamp beside the bed.
 There aren't any people, there.
 He hasn't a nice house.
 I haven't any letters in this case.*

Interrogative

A është një llampë pranë shtrëtit?
 A ka ndonjë njeri këtu?
 A ka ai një shtëpi të bukur?
 A ke ndonjë letër në këtë kuti?

*Is there a lamp beside the bed?
 Are there any people in here?
 Has he a nice house?
 Have you any letters in this case?*

Note: Instead of saying **nuk kam ndonjë** (*I do not have any ...*), you can also say **nuk kam asnjë** (*I have no ...*), as in the following examples:

Unë nuk kam ndonjë cigare.
 Unë nuk kam asnjë cigare.
 Unë nuk kam aspak kohë.

*I have not any cigarettes.
 I have no cigarettes.
 I have no time.*

Masculine plural - indefinite - again

The following are nouns that make the plural by changing their noun stem. The examples both in singular and plural, indefinite:

-r to -j: **bir** (a son) - **bij** (sons), **lepur** (a rabbit) - **lepuj** (rabbits), **flamur** (a flag) - **flamuj** (flags), etc.

-ll to j(e): **yll** (a star) - **yje** (stars), **pyll** (a forest) - **pyje** (forests), etc.

-nj ending: **gju** (a knee) - **gjunj** (knees), **ulli** (an olive) - **ullinj** (olives), **hero** (a hero) - **heroj** (heroes), **mi** (a mouse) - **minj** (mice), **mulli** (a mill) - **mullinj** (mills), **qiri** (a candle) - **qirinj** (candles), etc.

-enj ending: **lumë** (a river) - **lumënj** (rivers), **përrua** (a brook, a stream) - **përrënj** (brooks, streams), etc.

-inj ending: **gjarpër** (a snake) - **gjarpërinj** (snakes), **shkop** (a stick) - **shkopinj** (sticks), etc.

-ua to onj ending: **ftua** (a quince) - **ftonj** (quinces), **thua** (a nail) - **thonj** (nails), **potkë** (a horse-shoe) - **potkonj** (horse-shoes), etc.

Exceptions: **krua** (a water spring) - **króje** (water springs), **zgjua** (a bee-hive) - **zgjoje** (bee-hives), etc.

-rë ending: **brí** (a horn) - **brirë** (horns), **trá** (a balk) - **trarë** (balks), **krye** (a head) - **kryerë** (heads), etc.

-kë, or -qe (double plural): **byrék** (a pie) - **byrékë/byréqe** (pies), **ibrik** (a tea pot, a kettle) - **ibrikë/ibríqe** (tea pots, kettles), **oxhak** (a fireplace, a chimney) - **oxhakë/oxhaqe** (fireplaces, chimneys), etc.

Cardinal numbers - Part Two

In lesson 9 you have seen the cardinal numbers from zero (0) to nineteen (19). Now let's see the number twenty (20):

Njëzët	20	Njëqind e një	101
Njëzët e një	21	Njëqind e dy	102
Njëzët e dy	22	Njëqind e tridhjetë e një	131
Tridhjetë	30	Njëqind e dyzët e një	141
Tridhjetë e një	31	Treqind e gjashtëdhjetë e nëntë	369
Tridhjetë e dy	32	Një mijë	1000
Dyzët	40	Një mijë e një	1001
Pesëdhjetë	50	Dy mijë	2000
Gjashtëdhjetë	60	Dy mijë e një	2001
Shtatëdhjetë	70	Trë mijë	3000
Tetëdhjetë	80	Dhjetë mijë	10.000
Nëntëdhjetë	90	Njëqind mijë	100.000
Njëqind	100	Një milion	1.000.000



Conversation (Track 11)

- Iliri: Tani éjani me mua dhe takoni ¹⁾ gruan time dhe birin tim. Éjani dh
të hamë darkë në shtëpinë tonë.
- Helena: Oh, sa mirë! ²⁾ Xhon, shko dhe sill Élsën nga ³⁾ dhoma e saj. Ajó nu
ka orë.
- Xhoni: A ka ndonjë autobus nga këtu déri në shtëpinë tuaj, Z. Bégu?
- Iliri: Jo, nuk ka ndonjë autobus. Por nuk është larg. Dhe unë ka
automobilin tim përpára hotelit.
- Xhoni: A e di Z. Bégu, ⁴⁾ ne nuk kemi ndonjë mik në Tiranë. Në këtë hote
janë tridhjetë e pesë dhoma. Dhe në çdo ⁵⁾ dhomë ka vetëm shqiptari
Dhe . . . ne ju njohim vetëm juve. ⁶⁾
- Iliri: Epó, ne kemi pesë dhoma në shtëpinë tonë, dhe dy janë për ju.
- Helena: Xhon! Shko dhe sill Élsën!

Explanations: 1) dhe takoni - and meet, and see. - 2) Sa mirë! (It means:
Ju faleminderit! Jeni shumë i sjellshëm! - Oh, it's good!, Thank you! It's very kind of you
You are very kind! That's very nice. - 3) Shko dhe sill Élsën nga - Go and bring Elsa from .

This verb is used with prepositions of place nga, or prej (from). These ones denote
a location and movement from one place to another. Nga, requires the nominative case (Sill
Élsën nga dhoma e saj); prej, requires the ablative case (Sill Élsën prej dhomës së saj).- 4) A
di, Z. Bégu- You know Mr. Bégu, or Do you know Mr. Bégu ... - 5) në çdo; në secilën - in every.
6) dhe . . . ne ju njohim vetëm ju(ve). - But we only know you.

Note: In the conversation there is the following sentence: 'dhe ne ju njohim vetëm
ju(ve)', which is translated in this way: 'and we know only you'. The verb which is used here is
për të njohur (to know). The English verb to know, has two meanings: 1) për të njohur (Unë
njoh) and 2) për të ditur (Unë di). See below the difference of the Albanian usage. Examples

Unë nuk e njoh mësuesin tim.
Ne e njohim mirë bótën e kafshëve.
Unë e di mirë mësimin e historisë.
Ata dinë të lexojnë mirë shqip.

I don't know my teacher.
We know the world of animals well.
I know the lesson of the history well.
They know how to read Albanian well.

Reading exercises

1) Tri, cigare, gazetë: Janë tri cigare nën gazetën tuaj: Tri, cigare, gazetë: Janë tr
cigare nën gazetën tuaj. - Katër kuti, shtrat: Nën shtrat janë (ndodhen) katër kuti. - Një shkrepëse
gotë: Nën gotën tuaj ndodhet një shkrepëse. - Dy qen, karrige: Nën karrigen tuaj ndodhen dy qen
- Gjashtë foto, letër: Nën letren tuaj ka gjashtë foto.

2) A ke ndonjë cigare? Dr. Bégu: A ka Dr. Bégu ndonjë cigare?: A ke ndonjë cigare
Dr. Bégu: A ka Dr. Bégu ndonjë cigare? - Elsa: A ka Elsa ndonjë cigare? - Ata (ato): A kanë at
(ato) ndonjë cigare? - Miqtë tuaj: A kanë miqtë tuaj ndonjë cigare? - Ti: A ke ti ndonjë cigare?

Dr. Çale: A ka ai djalë ndonjë cigare?

3) A keni ndonjë portokalle? Cigare: A ke ndonjë cigare?: A ke ndonjë portokalle?

Cigare: A ke ndonjë cigare? - Cigare: A ke ndonjë cigare?- Shkrepëse: A ke ndonjë shkrepëse? -

Cigare: A ke ndonjë gazetë?- Hotel, dhoma: A ke ndonjë dhomë hoteli?- Portokaj të vegjël: A

ke ndonjë portokall të vogël? - Orë grash: A ke ndonjë orë grash?

4) Benediktët nuk kanë ndonjë mik. Elsa: Elsa nuk ka ndonjë mik: Benediktët nuk

kanë ndonjë mik. Elsa: Elsa nuk ka ndonjë mik.- Bija ime: Bija ime nuk ka ndonjë mik.- Ne: Ne

kanë ndonjë të njohur. - Dr. Begu: Dr. Begu nuk ka ndonjë mik. - Unë nuk kam ndonjë mik.

Exercises for lessons 9 and 10 (Track 12)

Një, dy, tre, katër, pesë	1, 2, 3, 4, 5,
Gjashtë, shtatë, tetë, nëntë, dhjetë	6, 7, 8, 9, 10,
Njëmbëdhjetë, dymbëdhjetë	11, 12,
Trembëdhjetë	13,
Katërmëdhjetë, pesëmbëdhjetë	14, 15,
Gjashtëmbëdhjetë, shtatëmbëdhjetë	16, 17,
Tetëmbëdhjetë, nëntëmbëdhjetë	18, 19,
Njëzët	20,
Njëzët e një, njëzët e dy	21, 22,
Njëzët e tre, njëzët e katër	23, 24,
Njëzët e pesë, njëzët e gjashtë	25, 26,
Njëzët e shtatë, njëzët e tetë	27, 28,
Njëzët e nëntë, tridhjetë, dyzët	29, 30, 40,
Pesëdhjetë, gjashtëdhjetë	50, 60,
Shtatëdhjetë	70,
Tetëdhjetë, nëntëdhjetë	80, 90,
Njëqind	100,
Njëqind e një	101,
Njëqind e dy	102,
Njëqind e njëzët	120,
Njëqind e njëzët e pesë	125,
Njëqind e pesëdhjetë e pesë	155,
Dyqind	200,
Dyqind e dymbëdhjetë	212,
Treqind	300,
Treqind e njëzët e katër	324,
Katërqind, pesëqind	400, 500,
Gjashtëqind, shtatëqind	600, 700,
Tetëqind, nëntëqind	800, 900,
Një mijë.	1000.

Practice exercises

1) Turn these sentences into negatives: 1) Unë kam një vëlla. - 2) Ajo ka një çantë dorë. - 3) Ne kemi një mik të mirë. - 4) Unë e kam adresën tuaj. - 5) Ti ke çader. - 6) Ata kanë një shtëpi pranë stacionit. - 7) Babai im ka një karrige të rehatshme. - 8) Kamerieri ka disa gota. - 9) Ti ke disa këpucë. - 10) Ata studentë kanë disa lapsa.

2) Turn these sentences into interrogatives: 1) Pranë shkallëve ka një telefon. - 2) Mbrapa shtëpisë është një aeroplan. - 3) Mbi mur ka disa piktura. - 4) Në rrugë ka disa njerëz. - 5) Mbi tavolinë është një uiski me sodë. - 6) Tek dera është një grua e lodhur dhe e etur. - 7) Në dhomë ka shtatë njerëz.

3) Change these sentences into interrogatives according to this pattern: Ti ke një qen: ke ti një qen? - 1) Ata kanë një bijë. - 2) Ti ke adresën tonë. - 3) Ti ke disa miq në këtë rrugë. - 4) Ai ka nënë dhe baba. - 5) Ne kemi disa shkrepëse në shtëpi. - 6) Ai njeri i mirë ka një karrige të rehatshme. - 7) Ata njerëz të etur kanë pije. - 8) Të gjithë miqtë tuaj kanë telefona. - 9) Shtëpia ka tetë dritare të mëdha. - 10) Ju keni disa portokaj.

4) Change the sentences into interrogatives: 1) Në dhomën tuaj të gjumit është një dollap. - 2) Pranë stacionit ndodhet një hotel. - 3) Në rrugë ka pesë dyqane. - 4) Në çantë ka disa portokaj të këqij. - 5) Në shtëpi ka një mjek. - 6) Në atë kuti ka disa shkrepëse. - 7) Treni ynë është në stacion. - 8) Babai im është atje. - 9) Në hotel ka disa afaristë. - 10) Nën tavolinë në tokë ka disa gazeta.

5) Read the following cardinal numbers, and then write them in your note book: 20, 21, 22, 30, 31, 32, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 101, 102, 131, 141, 369, 1000, 1001, 2000, 2001, 3000, 10.000, 100.000, 1.000.000.

6) Read out loudly and later write in your notebook the following cardinal numbers. If it's necessary, listen to the audio CD (Exercises for lessons 9 and 10 (Track 12): Njëzet - 20, Njëzet e një - 21, njëzet e dy - 22, Njëzet e tre - 23, njëzet e katër - 24, Njëzet e pesë - 25, njëzet e gjashtë - 26, Njëzet e shtatë - 27, njëzet e tetë - 28, Njëzet e nëntë - 29, tridhjetë - 30, dyzetë - 40, Pesëdhjetë - 50, gjashtëdhjetë - 60, Shtatëdhjetë - 70, Tetëdhjetë - 80, nëntëdhjetë - 90, Njëqind - 100, Njëqind e një - 101, Njëqind e dy - 102, Njëqind e njëzet - 120, Njëqind e njëzet e pesë - 125, Njëqind e pesëdhjetë e pesë - 155, Dyqind - 200, Dyqind e dymbëdhjetë - 212, Treqind - 300, Treqind e njëzet e katër - 324. Katërqind - 400, pesëqind - 500, Gjashtëqind - 600, shtatëqind - 700, Tetëqind, 800, nëntëqind - 900, Një mijë - 1000.

7) Read, and later write these nouns in your notebook by dividing the page in two columns for singular and plural of the nouns: bir - **bij**, lepur - **lepuj**, flamur - **flamuj**, yll - **yje**, pyll - **pyje**, gju - **gjunj**, ulli - **ullinj**, hero - **heronj**, mi - **minj**, mulli - **mullinj**, qiri - **qirinj**, lumë - **luménj**, përrua - **përrénj**, gjarpër - **gjarpërinj**, shkop - **shkopinj**, ftua - **ftonj**, thua - **thonj**, potkua - **potkonj**, krrua - **króje**, zgjua - **zgjóje**, brí - **brírë**, tra - **trarë**, krye - **krérë**, byrëk - **byrëkë/byréqe**, ibrik - **ibrikë/ibrique**, oxhak - **oxhakë/oxhaqe**.

Lesson 11 / Mësimi njëmbëdhjetë
Eleventh Lesson / Mësimi i njëmbëdhjetë
Vocabulary / Fjalorth

ai, ajo (for inanimate things) - *it*

asaj - *her*

atij - *him (to him)*

atyre - *them*

bëj - (to) *do*

flas, bisedoj - (to) *talk*

flakë - *hair*

shij me furçë, furços - (to) *brush*

furçë - *brush*

gjatë, përgjatë - *along*

këtë mbrëmje - *this evening*

lexoj - (to) *read*

lë, iki, largohem - (to) *leave*

mua, më - *me*

ndalim, ndalësë - *stop* (noun)

ndaloj, ndalem - (to) *stop*

ne, neve - *us*

nësër - *tomorrow*

nxitój, ngutem - (to) *hurry up*

shtëpi - *home*

pse, përsë - *why*

pikërisht - *just*

ti, ty (sing., sec. person) - *you,*

ju, juve (plural, sec. person) - *you*

The present participle and the gerund

There are three invariable verb forms. These forms are as follows:

Infinitive: për të biseduar, për të lexuar, për të ndaluar, për të nxituar, etc.

Participle: (kam) biseduar, (kam) lexuar, (kam) ndaluar, (kam) nxituar, etc.

Gerund: duke biseduar, duke lexuar, duke ndaluar, duke nxituar, etc.

Dëshira për të lexuar e ka shoqëruar (atë) gjatë tërë jetës së tij.

The desire to read has accompanied him during his whole life.

Libri i botuar së fundi u lexua nga shumë lexues.

The recently published book was read by many readers.

Të shëtiturit të bën mirë.

Walking is good for you.

Some grammarians, on the other hand, consider the negative form of the gerund as a separate form, for example: **pa biseduar, pa lexuar, pa ndaluar, pa nxituar**, etc., though this is merely a form of the gerund. Example:

Ai vraponte pa vështruar njerëzit përrëth tij.

He was running without watching at the people around him.

The stem of the verb which forms the participle may be similar to the simple past or simple present, but occasionally it may also be different. The participle of the verbs is formed by means of the following suffixes: **-ë, -në, -ur, -rë/-r**.

Table no. 27 (Verbs and participle endings)

-ë:	bëj - bërë, hyj - hyrë, dal - dalë, marr - marrë, mbjell - mbjellë, vjel - vjelë, etc.
-në:	vë - vënë, lë - lënë, nxë - nxënë, zë - zënë, shpie - shpënë, shtie - shtënë, etc.
-ur:	mbaj - mbajtur, hap - hapur, djeg - djegur, nis - nisur, ngre - ngritur, etc.
-rë/-r	laj - larë, vras - vrarë, pi - pirë, thaj - tharë, blej - blerë, punoj - punuar, fyej - fyer, etc.

The progressive form is made by using the particle **duke**, which is placed before the participle of the verb, as in the following examples: (Ai është) **duke biseduar** (He is talking); (Ai është) **duke lexuar** (He is reading); (Ai është) **duke ndaluar** (He is stopping); (Ai është) **duke nxituar** (He is hurrying up); (Ai është) **duke bërë** (He is doing); (Ai është) **duke vjelë** (He is harvesting), etc. The Albanian particle **duke**, in English is represented by the **-ing** form. Here are some examples:

Infinitive	Progressive	Participle
për të lexuar - (to) read	duke lexuar - reading	lexuar
për të fjetur - (to) sleep	duke fjetur - sleeping	fjetur
për të ngrënë - (to) eat	duke ngrënë - eating	ngrënë
për të arritur - (to) arrive	duke arritur - arriving	arritur
për të mbërritur - (to) arrive	duke mbërritur - arriving	mbërritur
për të pasur - (to) have	duke pasur - having	pasur
për të pirë - (to) drink	duke pirë - drinking	pirë
për të vënë - (to) put	duke vënë - putting	vënë
për të fituar - (to) win	duke fituar - winning	fituar

In some verbs, the **simple past** and the **participle** may differ from one another. The ones are called irregular verbs. **Jap** (to give) is an irregular verb. See this verb in first person singular; present tense, indicative mood; in simple past tense and in progressive form: (Unë) **jap** (I give, (first person, sing.); (Unë) **dhashë** - I gave (simple past); and (Unë **jam duke dhënë** I am giving (progressive). See below similar examples of some irregular verbs:

Ha (to eat): **hëngra** - (duke) **ngrënë**; **jam** (to be): **qëshë** - (duke) **qënë**; **kam** (to have): **pata** - (duke) **pasur**; **rri** (to stay): **ndénja** - (duke) **ndénjur**; **shoh** (to see): **pashë** - (duke) **parë**; **vij** (to come): **érdha** - (duke) **árdhur**; **them** (to say): **thashë** - (duke) **thënë**.

The pre-articled participle forms a variety of adjectives, such as: **punój** - to work, cultivate (i **punuar**, i **papunuar**); **laj** - to wash (i **larë**, i **palarë**); **ha** - to eat (i **ngrënë**, i **pangrënë**), etc.

Using the suffix **-ie**, or **-je**, one can make other nouns, as in the following examples:

them (to say) is **thënie** (saying), from **ha** (to eat) is **ngrënie** (eating), from the verb **shes** (sell) is **shitje** (sale), etc.

Present continuous tense

The continuous form has two tenses: I) **Present**, and II) **Past progressive tense**. There are two ways how to make progressive tenses. They are as follows:

1) **subject + forms of the verb për të qënë + duke + participle of the main verb of the clause.**

2) **subject + po + the main verb of the clause.**

I) Subject + verb + duke + participle:

a) **Present progressive: subject + forms of the verb për të qënë (jam, je, është, jemi, janë) in present tense + duke + participle of the main verb of the clause. Example:**

Unë jam duke folur. *I am (in the act of) talking (right now).*

b) **Past continuous: subject + forms of the verb për të qënë (qeshë, qe, qe, qëmë, qëtë, qënë) + duke + participle of the main verb of the clause. Example:**

Unë qeshë duke folur. *I was (in the act of) talking (right then).*

II) Subject + po + main verb:

a) **Present progressive: po + verb (present, indicative) of the clause. Example:**

Unë po flas. *I am (in the act of) talking (right now).*

b) **Past continuous: po + verb (imperfect, indicative) of the clause. Example:**

Unë po flisja. *I was (in the act of) talking (right then).*

Examples:

Present tense, singular

(unë) jam duke lexuar

(ti) je duke lexuar

(ai/ajo) është duke lexuar

Present tense, plural

(ne) jemi duke lexuar

(ju) jeni duke lexuar

(ata/ato) janë duke lexuar

Past tense, singular

(unë) qeshë duke lexuar

(ti) qe duke lexuar

(ai/ajo) qe duke lexuar

Past tense, plural

(ne) qëmë duke lexuar

(ju) qëtë duke lexuar

(ata/ato) qënë duke lexuar

Lesson 11 / Mësimi njëmbëdhjetë

Present tense, singular

(unë) po lexoj
(ti) po lexon
(ai/ajo) po lexon

Present tense, plural

(ne) po lexojmë
(ju) po lexoni
(ata/ato) po lexojnë

Past tense, singular

(unë) po lexoja
(ti) po lexoje
(ai/ajo) po lexonte

Past tense, plural

(ne) po lexonim
(ju) po lexonit
(ata/ato) po lexonin

You may also say **unë lexoj** (present tense - *I read*), or **unë jam duke lexuar**; **unë lexoj** (*I am reading*). These usages have two aspects:

1. **Unë e lexoj gazetën në mbrëmje** (*I read my newspaper in the evening*) which means during the evening. **Unë (I), usually e lexoj gazetën (read the newspaper) në mbrëmje (in evening)**. This example shows habitual actions.

2. **Unë po lexoj gazetën**, or **Unë jam duke lexuar gazetën** (*I am reading newspaper*), which means now. **Unë (I), jam duke lexuar gazetën (am reading my newspaper now, at this very moment)**. **Ai po lexon gazetën (He is reading his newspaper)**, while I speak see he is reading his newspaper. These examples show temporary actions.

The present tense, as in English, is also used to show events or actions that will take place in a near future. Instead of saying: **Unë do të nisem nesër**, you can say: **Unë nisem nesër** (*I am leaving tomorrow*). The interrogative sentences are made by inverting the subject and the verb. Examples:

Unë jam duke lexuar.	or	Unë po lexoj.	<i>I am reading.</i>
A jam (unë) duke lexuar?	or	A po lexoj unë?	<i>Am I reading?</i>
Ti je duke lexuar.	or	Ti po lexon.	<i>You are reading.</i>
A je (ti) duke lexuar?	or	A po lexon ti?	<i>Are you reading?</i>
Ju jeni duke lexuar.	or	Ju po lexoni.	<i>You are reading.</i>
A jeni (ju) duke lexuar?	or	A po lexoni ju?	<i>Are you reading?</i>

The following is the construction of negative sentences:

Subject + nuk or s' (not) + finite forms of the verb për të qënë (to be) + participle

Unë nuk jam duke lexuar	Unë nuk po lexoj	<i>I am not reading</i>
Ti nuk je duke lexuar	Ti nuk po lexon	<i>You are not reading</i>
Ai/ajo nuk është duke lexuar	Ai/ajo nuk po lexon	<i>He/she is not reading</i>
Ne nuk jemi duke lexuar	Ne nuk po lexojmë	<i>We are not reading</i>
Ju nuk jeni duke lexuar	Ju nuk po lexoni	<i>You are not reading</i>
Ata/ato nuk janë duke lexuar	Ata/ato nuk po lexojnë	<i>They are not reading</i>

Lesson 11 / Mësimi njëmbëdhjetë

This construction is made in this way, too: *Unë s'po lexoj. Unë s'jam duke lexuar, ti lexon. ti s'je duke lexuar*, etc.

If a sentence contains a pronoun or an interrogative adverb, these ones are placed at the beginning of the sentence, as in the following examples:

Ku po shkójmë ne?	or Ku jëmi (ne) duke shkuar?	<i>Where are we going?</i>
Çfarë po ndodh?	or Çfarë është duke ndodhur?	<i>What is happening?</i>
Kush po vjén?	or Kush është duke ardhur?	<i>Who is coming?</i>

Personal pronouns used as objects: *mua ... më (me); ty ... të (you)*, etc.

Personal pronouns, if used as objects, change their forms, and play the role of the subject in the sentence.

The following table will give you an overview of the personal pronouns used as indirect and direct objects:

Table no. 28 (Personal pronouns as objects)

Personal pronouns	English objective pronouns	Indirect objects (Dative)	Direct objects (Accusative)
<i>Unë - I</i>	<i>me</i>	<i>mua, më</i>	<i>mua, më</i>
<i>ti - you</i>	<i>you</i>	<i>ty, të</i>	<i>ty, të</i>
<i>ai - he</i>	<i>him</i>	<i>atij, i</i>	<i>atë, (a)të, e</i>
<i>ajo - she</i>	<i>her</i>	<i>asaj, i</i>	<i>atë, (a)të, e</i>
<i>ne - we</i>	<i>us</i>	<i>neve, na</i>	<i>ne, na</i>
<i>ju - you</i>	<i>you</i>	<i>juve, ju</i>	<i>ju, ju</i>
<i>ata - they</i>	<i>them</i>	<i>atyre, u</i>	<i>ata, (ta), i</i>
<i>ato - they</i>	<i>them</i>	<i>atyre, u</i>	<i>ato, (to), i</i>

As in: *Ëni më ndihmón mua*
Ëni të ndihmón ty
Ëni e ndihmón atë
Ëni e ndihmón atë
Ëni na ndihmói neve
Ëni ju ndihmói juve
Ëni i ndihmói ata
Ëni i ndihmói ato

Eni helps me
Eni helps you
Eni helps him
Eni helps her
Eni helped us
Eni helped you
Eni helped them (masc.)
Eni helped them (fem.)

Table no. 29 (Personal pronouns as indirect and direct objects)

Number	Person	As a subject (nom.) (kush?)	As an indirect object (dative) (kujt?)	As a direct object (acc.) (kë?)	Agglutinated ind. object + dir. obj. (dat. + acc.) (kujt?, kë?)	Agglutinated forms ind. obj. + dir. obj. (dat. + acc.) (kujt?, kë?)
Singular	1 st 2 nd 3 rd	unë ti ai, ajo	mua, më ty, të atij, asaj i	mua, më ty, të atë, e	ma (më+e) ta (të+e) ia (i+e)	m'i (më+i) t'i (të+i) ia (i+i)
Plural	1 st 2 nd 3 rd	ne ju ata, ato	neve, na juve, ju atyre, u	ne, na ju, ju ata, ato i	na e (na+e) jua (ju+e) ua (u+e)	na i (na+i) jua (ju+i) ua (u+i)

Singular

- (Unë) Shoku **ma** (më+e) tregoi (mua) shtëpinë. *My friend showed me the house.*
 (Ti) Shoku **ta** (të+e) tregoi (ty) shtëpinë. *My friend showed you the house.*
 (Ai) Shoku **ia** (i+e) tregoi (atij) shtëpinë. *My friend showed him the house.*
 (Ajo) Shoku **ia** (i+e) tregoi (asaj) shtëpinë. *My friend showed her the house.*
 (Ne) Shoku **na e** (na+e) tregoi (neve) shtëpinë. *My friend showed us house.*
 (Ju) Shoku **jua** (ju+e) tregoi (juve) shtëpinë. *My friend showed you the house.*
 (Ata) Shoku **ua** (u+e) tregoi (atyre) shtëpinë. *My friend showed them the house.*
 (Ato) Shoku **ua** (u+e) tregoi (atyre) shtëpinë. *My friend showed them the house.*

Plural

- (Unë) Shoku **m'i** (më+i) tregoi (mua) shtëpitë. *My friend showed me the houses.*
 (Ti) Shoku **t'i** (të+i) tregoi (ty) shtëpitë. *My friend showed you the houses.*
 (Ai) Shoku **ia** (i+i) tregoi (atij) shtëpitë. *My friend showed him the houses.*
 (Ajo) Shoku **ia** (i+i) tregoi (asaj) shtëpitë. *My friend showed her the houses.*
 (Ne) Shoku **na i** (na+i) tregoi (neve) shtëpitë. *My friend showed us the houses.*
 (Ju) Shoku **jua** (ju+i) tregoi (juve) shtëpitë. *My friend showed you the houses.*
 (Ata) Shoku **ua** (u+i) tregoi (atyre) shtëpitë. *My friend showed them the house.*
 (Ato) Shoku **ua** (u+i) tregoi (atyre) shtëpitë. *My friend showed them the house.*

There is another construction regarding the use of personal pronouns as objects.

- 1) **Mua ma** tregoi shtëpinë shoku. *My friend showed me the house.*
 2) **Mua m'i** tregoi shoku shtëpitë. *My friend showed me the houses.*

Table no. 30 (Summary of declension of the personal pronouns as objects)

Niveli	Person	Personal pronouns	Objective pronouns	Nominative	Genitive	Dative	Accusative	Ablative
1. personë	1	I	me	unë	-	mua, më	mua, më	(prej) meje
	2.	you	you	ti	-	ty, të	ty, të	(prej) teje
	3	he	him	ai	i (e) atij	atij, i	atë (të), e	(prej) atij (tij)
		she	her	ajo	i (e) asaj	asaj, i	atë (të), e	(prej) asaj (saj)
2. grup	1.	we	us	ne	-	neve, na	ne, na	(prej) nesh
	2.	you	you	ju	-	juve, ju	ju, ju	(prej) jush
	3.	they	them	ata	i (e) atyre	atyre, u	ata (ta), i	(prej) atyre (tyre)
		they	them	ato	i (e) atyre	atyre, u	ato (to), i	(prej) atyre (tyre)

In written and spoken Albanian you may come across with contracted forms of the personal pronouns. They are used as direct or indirect objects as in the following examples:

Mos fol për të (atë).

Don't speak about him (her, it).

Mos fol për ta (atá).

Don't speak about them. (masc., pl.)

Mos fol për to (atô).

Don't speak about them. (fem., pl.)

Note: The objective forms may be used in sentence with prepositions, as such: **me mua** (me), **për mua** (for me), **prej meje** (from me, by me), etc.

Conversation (Track 13)

Doroti: Petrít! Çfarë je duke bërë? ¹⁾

Petríti: Ënë jam duke lexuar ²⁾ gazetën.

Doroti: Mírë, mírë, ndaló tani dhe vish xhakétën. ³⁾

Petríti: Përsé? Çfarë po ndódh?

Doroti: Jánë duke árdhur Benedíktët. Babaí po i sjell ata në shtëpí. Ata do të hanë darkë ⁴⁾ me ne këtë mbrëmje.

Petríti: Oh, mírë! ⁵⁾ Elsa, bíja e tyre, është e bukur, apó jó?

Doroti: Po, është. Ulu me të gjatë darkës ⁶⁾ dhe fol me të ... Nésër ata do të largóhen nga ⁸⁾ hotéli dhe do të vijnë këtu.

Petríti: Oh, mírë.

Doroti: Petrít, nxitó! ⁹⁾ Ma jep mua atë gazetë. Darka është gati, por ti nuk

je énde.
 Petriti: Po, po, jam..., jam pikërisht duke kréhur flókët.
 Doroti: Më lërë të të shoh. ¹⁰⁾ H'm - po, po - jo keq. ¹¹⁾
 Petriti: Vetura është duke ardhur përgjatë rrugës. ¹²⁾
 (Mr. Begu's car is heard)
 Doroti: Ata tashmë janë tek dëra!
 Petriti: Po, ja ku janë!

Explanations: 1) Çfarë po bën?, Çfarë je duke bërë? - What are you doing? - 2) Po lexoj; Jam duke lexuar - I'm reading. - 3) vish xhakëtën - Put your jacket on - 4) Ata do hanë drekë - They are having dinner. - 5) Mirë. - Good. - 6) me të (me atë) në darkë (during dinner). - With her at dinner. - 7) foli (asaj - her), fol me të (fol me atë) - talk to her. - 8) do të ikin; do të largohen nga (hoteli) - Are leaving. - 9) Nxito!, Shpejtohu!, Shpejt! - Hurry up, Move on. - 10) Më lër të të shikoj!; Prit të të shoh!; Pa të shohim! - Let me see you. - 11) Jo keq - Not bad. - 12) Sapo është duke ardhur; Ja tek duket në rrugë; Po vjen pikërisht përgjatë rrugës. - Is just coming along the street.

Notes about the conversation: Flók (sing., masculine, indefinite), flóku (sing., masculine, definite), flókë (plural, indefinite) and flókët (plural, definite) - Hair.

This word has two forms: 1) Singular: Flóku im është shumë i fortë (My hair is very strong), and 2) Plural: Flókët e mí janë shumë të butë (My hair is very soft).

The following examples may be translated in this way: Flóku im është i gjatë; Flókët e mí janë të gjatë - My hair is long.

Shtëpí. means a house. This word includes the building, that is, the house in which people live. Famílje. means a home. That is the place in which a family lives, by including furniture, books, equipment, feelings, and all what is connected with the life of a family. Examples:

Kjo është shtëpia ime.	This is my house.
Unë jam në shtëpi.	I am (at) home.
Po shkoj në shtëpi	I am going home.
Jam duke shkuar në shtëpi.	I am going home.

Reading exercises

1. a. Petriti, kreh flokët: Ai është duke krehur flokët: Petriti, kreh flokët: Ai është duke krehur flokët. - Vetura, vjen përgjatë rrugës: Ajo po vjen përgjatë rrugës. - Znj. Begu, i flet birit të saj: Ajo po i flet birit të saj. - Petriti, lexon, gazetën: Ai është duke lexuar gazetën.

1. b. Z. dhe Znj. Benedikt, vijnë tek dera: Ata po vijnë tek dera: Z. dhe Znj. Benedikt vijnë tek dera: Ata po vijnë tek dera. - Telefoni, zija: Po bie zija e telefonit. - Autobusi, ndalon: Ai është duke ndaluar. - Z. Benedikt, heq pallton: Ai është duke hequr pallton.

2. Ata vijnë, këtu: Ata do të vijnë këtu nesër: Ata vijnë, këtu: Ata do të vijnë këtu nesër. - Ai, hajë drekë me ta nesër: Ai do të hajë drekë me ta (with them) nesër. - Ata, vijnë nesër këtu:

Ata do të vijnë nesër këtu. - **Ata**, sjellin Elsën: **Ata** do të sjellin Elsën nesër. - **Unë**, shkoj në stacion: **Unë** do të shkoj në stacion nesër. - **Ti**, shohësh nënën tënde: **Ti** do të shohësh nënën tënde nesër.

3. Eja në stacion: Jo, nuk do të vij: Eja në stacion: Jo, nuk do të vij. - **Shko te shtëpia e Dr. Begut:** Jo, nuk do të shkoj. - **Shko në dhomën tënde:** Jo, nuk do të shkoj në dhomën time. - **Shko te dritarja:** Jo, nuk do të shkoj te dritarja. - **Eja për drokë nesër:** Jo, nuk do të vij. - **Eja në Tiranë:** Jo, nuk do të vij në Tiranë.

4. Petriti, lexuar: Çfarë është duke lexuar ai? (gazetë): Ai po lexon gazetën. Petriti, lexuar: Çfarë është duke lexuar ai? (gazetë): Ai po lexon gazetën. - **Znj. Begu, shkuar: Ku është duke shkuar ajo? (stacion):** Ajo është duke shkuar te stacioni. - **Elsa, ulur. Ku është ulur ajo? (karrige):** - Ajo është ulur në karrige. - **Z. dhe Znj. Benedikt janë duke qëndruar: Ku po qëndrojnë ata? (me familjen Begu):** Ata po qëndrojnë me familjen Begu.

Practice exercises

1) Translate the following sentences into Albanian: 1. He is leaving me. - 2. She is talking to me. - 3. They are staying with us. - 4. I am telephoning her. - 5. He is giving his book to ...

2) Use the right form of the verb. Which one? 1. Ai ... (shkuar) në shtëpi me mua. - 2. Ajo ... (qëndruar) me atë. - 3. Ata ... (çojnë) në shtëpi. - 4. A ... (jam) ajo me atë?

3) Turn these sentences into negative: 1. Unë jam duke qëndruar në këtë hotel. - 2. Studentët po çojnë librat e tyre në shtëpi. - 3. Kamberi është duke sjellë pijet tona. - 4. Biri ynë dhe bija jonë janë duke biseduar. - 5. Ne jemi duke u ulur (sitting down).

4) Turn these sentences into questions: 1. Ti po flet. - 2. Ai do të vijë këtë mbrëmje. - 3. Ne jemi duke e lënë qenin në shtëpi. - 4. Ata njerëz po shkojnë në shtëpi tani. - 5. Miqtë tuaj janë të gjithë duke u ulur mbi shtrat - 6. Ti dhe vëllai yt jeni duke lexuar këta libra. - 7. Ai afaristi është duke pirë një gotë me uiski.

5) Translate these sentences into English: 1. Kamberi po u sjell pije të gjithë miqve. - 2. Ne largohemi nga hoteli nesër. - 3. Ajo veturë nuk po ndalon. - 4. Kush po telefonon? - 5. Çfarë po ndodh në shtëpinë e vëllait tënd? - 6. Unë nuk po e vesh xhakëtën time.

6) Write down the elements of the objective forms, as in the following example: **ma** = **më** + **e**; **ta** = **të** + **e**, etc.: **ma** = __ + __, **ta** = __ + __, **ia** = __ + __, **ia** = __ + __, **na e** = __ + __, **jua** = __ + __, **ua** = __ + __, **ua** = __ + __, **m'i** = __ + __, **t'i** = __ + __, **ia** = __ + __, **ia** = __ + __, **na i** = __ + __, **jua** = __ + __, **ua** = __ + __, **ua** = __ + __.

Lesson 12 / Mësimi dymbëdhjetë
 Twelfth Lesson / Mësimi i dymbëdhjetë
 Vocabulary / Fjalorth

atëherë, pastaj - *then*
bëj (krijoj, ndërtoj) - (to) *make*
dëgjoj - (to) *listen*
díell - *sun*
djalë - *boy*
drékë - *lunch*
dréjt, ndershmërisht - *fairly*
dhómë ndénjëse - *sitting-room*
ëci, shëtis - (to) *walk*
i (e, të) qetë - *quiet*
i (e, të) hapur - *open*
i (e, të) lumtur, me fat - *lucky*
i (e, të) dashur, i (e, të) shtrënjtë - *dear*
i ri, e re, të rinj, të réja - *young*
i (të) tmërrshëm - *terrible*
hap - (to) *open*
gatuaj - (to) *cook*
jashtë - *out, outside*
jashtë prej (ngã) - *out of*

luj, i bít - *një instrumenti* - (to) *play*
kuzhínë - *kitchen*
ndoshta, mbase - *perhaps*
ndihmój - (to) *help*
ndriçoj, shkëlqej, shndrit - (to) *shine*
mbyll - (to) *shut*
qëndroj; rri më këmbë - (to) *stay; (to) stand*
piano - *piano*
pórtë, deríqkë - *door, gate*
shkruaj - (to) *write*
shoh, shikoj; vështroj - (to) *look ; (to) watch*
shpresë - *hope*
shpresoj - (to) *hope*
tjetri, tjetra, të tjerët - *next*
vajzë - *girl*
vazhdój - (to) *get on*
zhurmë - *noise*

Feminine nouns derived from masculine ones

Some feminine nouns, due to endings added to the indefinite masculine nouns, become feminine ones. The following are some examples that show the endings of the masculine nouns to make feminine nouns:

- **e ending**: **mjek** (a doctor) - **mjéke**, **gjysh** (a grandfather) - **gjýshe** (a grandmother), **punëtor** (a worker) - **punëtóre** (a worker), **dentist** (a dentist) - **dentíste** (a dentist), **amerikan** (an American) - **amerikáne** (an American), **anglëz** (an Englishman) - **angléze** (an Englishwoman), **shqiptár** (an Albanian) - **shqiptáre** (an Albanian), **mësues** (a teacher) - **mësúese** (a teacher), **nxënës** (a student) - **nxënëse** (a student), etc.

- **eshë ending**: **mbret** (a king) - **mbretërëshë** (a queen), **princ** (a prince) - **princëshë** (a princess), **doktór** (a doctor) - **doktorëshë** (a doctor), **drejtór** (a director) - **drejtorëshë** (a directress), **mik** (a boy friend) - **mikëshë** or **míke** (a girl friend), etc.

- **ushë ending**: **arí** (he - bear) - **arushë** (she - bear), etc.

- **ë ending**: **plak** (an old man) - **plakë** (an old woman), **zog** (a bird) - **zögë** (a pullet), etc.

- **onjë ending**: **ujk** (a wolf) - **ujkónjë**, or **ulkónjë** (she - wolf), etc.

- **icë**: **búall** (a buffalo) - **buallicë** (a she- buffalo), etc.

- **k to q + e**: **shok** (a boy friend) - **shóqe** (a girl friend), etc.

Lesson 12 / Mësimi dymbëdhjetë

Masculine nouns derived from feminine ones

- mace (a cat) - maçok (a tom cat), patë (a goose) - patók (a gander), rosë (a duck),
sak (a drake), etc.

Neuter nouns, indefinite - singular and plural

The following are some examples to illustrate the plural of the neuter indefinite nouns:

Indefinite singular

të bërtitur (a shout)

të klíthur (a scream)

të buzëqëshur (a smile)

të qarë (a cry)

Indefinite plural

të bërtitura (shouts)

të klíthura (screams)

të buzëqëshura (smiles)

të qara (cries)

Transitive and intransitive verbs

An action may go from the subject to the object. Example: **Unë shkelmój topin** - *I kick the ball*. In this sentence, the action is connected with the person who performs the action, with the receiver of the action. In this case the action goes from **Unë** (*I*) to **topin** (*the ball*).

The verbs that take an object are transitive verbs. It's only the transitive verbs that take objects. According to the function in a sentence, the verb may be transitive or intransitive. Examples:

Intransitive

Bie zílja.

The bell rings.

Déra u hap.

The door was opened.

Transitive

Kameriéri i bie zíles.

The waiter rings the bell.

Djali hapi dérën.

The boy opened the door.

Thus, if a verb takes a **direct object**, it is transitive; if it takes an **indirect object**, it is intransitive. Examples:

Transitive

kalova rrugën - *I crossed the street*

lexój një líbër - *I read a book*

thírra shókët - *I called my friends*

Intransitive

kaloj rrugës - *I walk along the street*

humbi në turmë - *He was lost in the crowd*

thírra nga gëzimi - *I cried of joy*

The transitive verbs, in active voice, take objects which are expressed by a noun or pronoun, in **dative**, or **accusative**, without any prepositions, as in: **Unë shkruaj** (*I write*) **një letër**, **unë lexój** (*I read*) **një líbër**, **unë përkthëj** (*I translate*) **një tregim**, etc.

Intransitive verbs don't take objects in active voice. They show state-of-being, or movements, etc., as in the following verbs: **rri** (*to stay*), **dal** (*to go out, to get out*), **fle** (*to sleep*),

vrapoj (to run), éci (to walk), etc.

To show the difference between transitive and intransitive verbs, sometimes a different form is used. Examples: **Pëma u rrëzua.** (The tree fell down - passive form), and **Druvëri prëu pëmën** (The woodman cut the tree - active form).



Ordinal numbers (Track 14)

I parë - first (masculine, indefinite, singular), **të parë** - first (masculine, plural, indefinite), **i pari** - the first (masculine, definite, singular), **të parët** - the first (masculine, definite, plural); and **e parë** - first (feminine, singular, indefinite), **të para** (feminine, plural, indefinite), **e para** - the first (feminine, singular, definite), **të parat** - the first (feminine, plural, definite), are all ordinal numbers.

Listen to the speaker on the audio CD regarding the ordinal numbers from 1st to 30th. They are masculine, indefinite, and in nominative case, for example **i parë, i dytë, i tretë, katërt**, etc.

i (e, të, së) parë - 1st

i (e, të, së) dytë - 2nd

i (e, të, së) tretë - 3rd

i (e, të, së) katërt - 4th

i (e, të, së) pestë - 5th

i (e, të, së) gjashtë - 6th

i (e, të, së) shtatë - 7th

i (e, të, së) tetë - 8th

i (e, të, së) nëntë - 9th

i (e, të, së) dhjetë - 10th

i (e, të, së) njëmbëdhjetë - 11th

i (e, të, së) dymbëdhjetë - 12th

i (e, të, së) trembëdhjetë - 13th

i (e, të, së) katërbëdhjetë - 14th

i (e, të, së) pesëmbëdhjetë - 15th

i (e, të, së) gjashtëmbëdhjetë - 16th

i (e, të, së) shtatëmbëdhjetë - 17th

i (e, të, së) tetëmbëdhjetë - 18th

i (e, të, së) nëntëmbëdhjetë - 19th

i (e, të, së) njëzetë - 20th

i (e, të, së) njëzetënjë - 21st

i (e, të, së) njëzetedytë - 22nd

i (e, të, së) njëzetetretë - 23rd

i (e, të, së) njëzetekatërt - 24th

i (e, të, së) njëzetepesë - 25th

i (e, të, së) njëzetegjashtë - 26th

i (e, të, së) njëzeteshtatë - 27th

i (e, të, së) njëzetetetë - 28th

i (e, të, së) njëzetënjëntë - 29th

i (e, të, së) tridhjetë - 30th

The ordinal numbers of Albanian change according to number, gender, and case. They agree with gender and number of the noun. Examples:

Sokoli është i pari që mbërriti në kohë. Sokol is the first to arrive on time.

Enida qe e para që krëu detyrat.

Enida was the first that did her assignments.

Djemtë mbërritën të parët.

The boys were the first to arrive.

Vajzat mbërritën të parat.

The girls were the second to arrive.

See how the ordinal number **i parë** - first, changes according to gender, form, number and case. This ordinal number is in nominative case. Examples:

Lesson 12 / Mësimi dymbëdhjetë

Masculine: **i parë** - first (indefinite, singular);
 i pari - the first (definite, singular);
 të parë - first (indefinite, plural);
 të parët - the first (definite, plural);

Feminine: **e parë** - first (indefinite, singular);
 e para - the first (definite, singular);
 të para - first (indefinite, plural);
 të parat - the first (definite, plural);

Table no. 31 (Indefinite masculine and feminine, singular)

Singular				
Cardinal number	Cardinal number	Masculine, indefinite	Ordinal number	Feminine, indefinite
	one	i parë	first	e parë
	two	i dytë	second	e dytë
	three	i tretë	third	e tretë
	four	i katërt	fourth	e katërt
	five	i pestë	fifth	e pestë
	six	i gjashtë	sixth	e gjashtë
	seven	i shtatë	seventh	e shtatë
	eight	i tetë	eighth	e tetë
	nine	i nëntë	ninth	e nëntë
	ten	i dhjetë	tenth	e dhjetë

Table no. 32 (Definite masculine and feminine, singular)

Singular				
Cardinal number	Cardinal number	Masculine, indefinite	Ordinal number	Feminine, indefinite
	one	i pari	the first	e para
	two	i dyti	the second	e dyta
	three	i treti	the third	e treta
	four	i katërti	the fourth	e katërta
	five	i pesti	the fifth	e pesta
	six	i gjashti	the sixth	e gjashta
	seven	i shtati	the seventh	e shtata
	eight	i teti	the eighth	e teta
	nine	i nënti	the ninth	e nënta
	ten	i dhjeti	the tenth	e dhjeta

Lesson 12 / Mësimi dymbëdhjetë

Table no. 33 (The declension of definite ordinal numbers - *i pari, e para*)

No	Cases	Masc. / Singular	Masc. / Plural	Fem. / Singular	Fem. / Plural
1.	Nom.	<i>i pari</i>	<i>të parët</i>	<i>e para</i>	<i>të parat</i>
2.	Gen.	<i>i, e, (të) parit</i>	<i>i, e, (të) parëve</i>	<i>i, e (së) parës</i>	<i>(i, e) të parave</i>
3.	Dat.	<i>të parit</i>	<i>të parëve</i>	<i>së parës</i>	<i>të parave</i>
4.	Accus.	<i>të parin</i>	<i>të parët</i>	<i>të parën</i>	<i>të parat</i>
5.	Abla.	<i>prej të parit</i>	<i>prej të parëve</i>	<i>prej së parës</i>	<i>prej të parave</i>
1.	Nom.	<i>i dyti</i>	<i>të dytët</i>	<i>e dyta</i>	<i>të dytat</i>
2.	Gen.	<i>i, e, të dytit</i>	<i>i, të, dytëve</i>	<i>(i, e)së dytës</i>	<i>(i,e) të dytave</i>
3.	Dat.	<i>të dytit</i>	<i>të dytëve</i>	<i>së dytës</i>	<i>të dytave</i>
4.	Accus.	<i>të dytin</i>	<i>të dytët</i>	<i>të dytën</i>	<i>të dytat</i>
5.	Abla.	<i>prej të dytit</i>	<i>prej të dytëve</i>	<i>prej së dytës</i>	<i>prej të dytave</i>

Table no. 34 (Changes of ordinal numbers when used as **adjectives**)

	Singular		Plural	
	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
Ind.	(një) nxënës i parë (një) nxënës i dytë (një) nxënës i tretë	(një) nxënëse e parë (një) nxënëse e dytë (një) nxënëse e tretë	disa nxënës të parë disa nxënës të dytë disa nxënës të tretë	disa nxënëse të para disa nxënëse të dyta disa nxënëse të treta
Def.	nxënësi i parë nxënësi i dytë nxënësi i tretë	nxënësja e parë nxënësja e dytë nxënësja e tretë	nxënësit e parë nxënësit e dytë nxënësit e tretë	nxënëset e para nxënësit e dyta nxënësit e treta

The months of the year

The months of the year may be written with a capital letter or with a small one. The months of the year are as follows. Read from left to right:

janar - January

mars - March

maj - May

korrik - July

shtator - September

nëntor - November

shkurt - February

prill - April

qershor - June

gusht - August

tetor - October

dhjetor - December

If you write a letter starting with the month, and later with the date and the year, month is written with a capital letter as in the following example: **Mars** 18, 1967, **Maj** 6, 19 etc. If you write a letter starting with the date, and then with the month, and finally with year, you should use small letters for the months, as in: 20 **janar** 2003; 18 **mars** 1967; 6 **prill** 1982, or **në janar** (in January). **gjatë janarit** (during January).

Lesson 12 / Mësimi dymbëdhjetë

The following is the **pattern** used in Albanian regarding dates, months and the years: **day/month/year**. The dates may be written in numbers, for example: 21/11/95, 21-11-95, or 21.11.95.

Vit, vjet, vjeç and vjeçe; i vjeter, e vjetër, të vjetër, të vjetra - year(s); old
Vit, vjet, vjeç ore **vjëçe**, are translated **year**. **Një vit** is translated **one year**. **dy vjet** - two years, **tre vjet** - three years. **një qind vjet** - one hundred years, etc.

(Një) **Vit** (a, one year) is masculine, indefinite, singular: **viti** (the year) is definite, singular; **vite** (years) is indefinite, plural, and **vitet** (the years), is definite plural.

Vjeç is used for masculine nouns as in: **Ai është 21 vjeç**. - He is 21 years old.

Vjëçe is used for feminine nouns as in: **Ajo është 21 vjëçe** - She is 21 years old.

I vjetër, e vjetër, të vjetër, të vjetra are adjectives. They mean **old**.

Below a few examples with **vit** and **vjet**:

Ky është një vit shumë i mbarë.

Vitet e fundit ...

Vitet e rinisë,

Vitet e fëmijërisë.

Vitin e kaluar.

Unë do të shkëlqoj në Egjipt vitin që vjen.

Vjet ne shkluam në Kôrcë.

Një vit, dy vjet,

tre vjet, katër vjet

Parvjet, vitin që shkoi; vitin e ardhshëm

Ajô ka studiuar dy

vjet kimi.

Ka mbetur edhe një vit.

Ai është shumë i vjetër.

Ajô është shumë e vjetër.

Ata janë shumë të vjetër.

Atô janë shumë të vjetra.

This is a very good year.

Last years ...

The years of youth.

The years of childhood.

Last year.

I will go to Egypt next year.

We went to Korça last year.

One year, two years,

three years, four years

Last year; next year

She has studied chemistry

for two years.

There is one year to go.

He is very old.

She is very old.

They are too old.

They are too old.

How to write a letter in Albanian

If you want to write a personal letter, it is important to write down the exact address of the recipient, whether the letter is to be addressed to an acquainted person or to a friend.

The address of the sender is written on top, on the left side of the letter. Be careful to write it completely, by writing down the name of the town, the date and the proper year.

The name of the addressee is never written in the beginning of the letter. Just below the address of the sender, you may write the date of the letter. Here is an example:

Rruga Budi, Nr. 32
Tiranë/Shqipëri

Tiranë, më 18 mars, 2011

As a general rule, the date is written with cardinal numbers followed by the month, and finally by the year.

Naturally, in business letters or in formal ones, the address of the sender is put on the left of the paper, on top. Just below it, on the left, you should write the formula or the greeting of the beginning of a letter. In such a case, you don't need to write words like: *Shkëlqesia juaj* (Your excellency, Your honour), or *Lartmadhëria juaj* (Your majesty), etc.

If you happen to write to people you know, but you don't have any close relationship, write **I dashur**, or **E dashur** - *Dear ...* (singular), or **Të dashur**, **Të dashura** - *Dear ones ...* (plural). In this case, the level of the friendship or relationship, is expressed by words that follow it.

If you are addressing to a close friend or a member of the family, or to a very dear person, after **I dashur**, just add his or her name, for example: **I dashur Ilir**, **E dashur Arta**, etc.

If you want to show yourself too friendly, say: **I dashuri im Ilir** (My dear Ilir), **Shumë e dashura ime Arta** (My dearest Arta), or **Të dashur prindër** (My dear parents).

If addressing to people whom you know well, but you do not wish to use their names, use similar phrases like these ones: **I dashur Z. ...** (Dear Mr. ...), or **E dashur Znj.** (Dear Mrs. ...), or **E dashur Znjsh. ...** (Dear Miss ...) followed by his or her last name.

Be careful in using **I dashur Zotëri**, or **Zotni** (Dear Sir), **E dashura Znj.** (Dear Madam). All these expressions are followed by a comma.

After this, start to write the letter, by making sure you begin with a capital letter and to leave a margin from both sides of the paper. The closure of the letter and the greetings do not change.

If the letter has started with **I dashur Z.** (Dear Sir), then the letter may end with these expressions: **Sinqerisht juaji** (Yours sincerely), if the letter has started with **I dashur Z. Bëgu** (Dear Mr. Begu), then end the letter with this expression: **Juaji me besnikëri** (Yours faithfully).

I juaji përgjithnjë ..., **E juaja përgjithmonë ...** (Yours ever ...) are used if you are addressing the letter to your friends or to your acquaintances. These expressions are written just down below the letter, on the left (at the bottom) followed by a comma.

Leave a certain distance from the last line of the letter to write the name or the signature of the sender.

Juaji (Yours) is always written in capital letter. For people with whom you are linked by affection and love, the above expression is substituted with the following expression: **Dashuri nga ...** (Love from...), **Me dashuri ...** (With love ...), etc.

For greetings, in business letters, feelings are not expressed, but in a private one, you may say: **Përsëndëttjet e mia më të mira** (My best regards), or **Të fala të përzëmërta** (With kind regards), or **Me urimet më të mira** (With best wishes), or **Me shumë dashuri** (With much love), etc. The closing phrase **Me dashuri** shows relationship and affection.

Conversation (Track 15)

(John Benedict is reading the letter he has written to his sister at home). This is the letter:

... Pikërisht tani ¹ shtëpia është fare ² e qetë. Unë jam duke qëndruar në dhomën dhe po ju shkruaj juve këtë letër. Znj. Bégu është në kuzhinë. Ajó po gatuan drékën dhe Heléna është duke e ndihmuar.

Dy të rinjtë, ³ Elsa dhe Petriti, janë në dhomën e ndénjjes. Élsa po luan në piano dhe Petriti po e dëgjon.

Atá po bëjnë ⁴ një zhúrmë të tmërrshme; por déra është e mbyllur. Tani jam duke qëndruar jashtë dritares. Nuk është duke rënë shi; dhe dielli po shndrit. Njerëzit po shpeshin përgjatë rrugës.

Kalaja 'Rozafa', Shkodër
The castle of 'Rozafa', Shkodra



Dhe gra. me një djalë dhe një vajzë, po rrinë ⁵ pranë portës. Ató janë duke parë tek émri i Dr. Bégu ⁶ mbi portë dhe tani ató po vijnë brenda.

Ató po kërkojnë mjékun. Ne jémi me këta njerëz ⁷ fat; ne po qëndrojmë me këta njerëz të bujarë për dy javët e ardhshme, pastaj, ndóshta do të shkójmë në Shkódër. Si po ia kalóni andej nga shtëpia? ⁸

Shpresój që ...
Me dashuri,
Juaji, Xhóni

Explanations: 1) Tani: Pikërisht tani - Just now. - 2) mjaft, tepër. fare (mirë, bukur) - 3) dy të rinjtë - the two young people. - 4) Ata po bëjnë. Ata janë duke bërë - they are making. - 5) po rrinë: po qëndrojnë - are standing, are staying. - 6) emrin (the name and name of the family) - name. - 7) Ne po rrimë me këta njerëz bujarë (mikpritës, të sjellshëm, të sjellshëm, të mirë). - We are staying with these kind people. - 8) Si po ia (i + i) andej nga shtëpia?, Si ia (i + i) çoni në shtëpi? - How are you getting on at home?

Reading exercises

1. Ku po sheh Xhon Benedikt? Jashtë dritares: Ai po sheh jashtë dritares. Ku po sheh Benedikt? Jashtë dritares: Ai po sheh jashtë dritares. - Te letra e tij: Ai është duke parë te letra e tij.

Lesson 12 / Mësimi dymbëdhjetë

- Prapa pianos: Ai është duke parë prapa pianos. - Nën karrige, e tij: Ai po sheh nën karrigen e tij. - Në xhepin e tij: Ai po sheh në xhepin e tij.

2. Vëre lapsin mbi tryezë: Unë po e vë atë mbi tryezë. Vëre lapsin mbi tryezë: Unë po e vë atë mbi tryezë. - Në sirtar: Unë po e vë në sirtar. - Nën libër: Unë po e vë atë nën libër. - Pranë telefonit: Unë po e vë atë pranë telefonit. - Pranë valixhes: Unë po e vë atë pranë valixhes.

3. Shkoj, stacion: Ajo po shkon në stacion: Shkoj, stacion: Ajo po shkon në stacion. - Flas, djalë: Ajo po i flet djalit. - Dëgjoj, zhurmë: Ajo po dëgjon zhurmën. - Telefon, mjek: Ajo po i telefonon mjekut. - Shkoj, hotel: Ajo po shkon në hotel. - Eja, shtëpi: Ajo po vjen në shtëpi.

4. Largoj, qëndroj: A po largohesh? Ti nuk po largohesh, ti po qëndron. - Largoj, qëndroj: A po largohesh? Ti nuk po largohesh, ti po qëndron. - Nxitoj, shëtis: A po nxiton ti? Ti nuk po nxiton, ti po shëtit. - Gatuj, ha: A je duke gatuar? Ti nuk je duke gatuar, ti je duke ngrënë. - Shkruaj, lexoj: A je duke shkruar? Ti nuk je duke shkruar, ti je duke lexuar. - Qëndro, ulem: A je duke qëndruar më këmbë? Ti nuk je duke qëndruar, ti je duke u ulur.

Sentences and phrases for lessons 11 and 12

Kush po e gatuan drékën?

Who is cooking the dinner?

Çfarë është duke gatuar ajo?

What is she cooking?

Unë po i shkruaj nënës sime.

I am writing to my mother.

Dëgjomë! (Më dëgjó!)

Listen to me!

Vështró atë. (Shikó atë!)

Look at that; . . . at him; . . . at her!

A jeni duke kërkuar qéntë tuaj?

Are you looking for your dogs?

Sa dhóma kéné në shtëpi?

How many rooms have you at home?

Jané dhjété dhóma, me

There are ten rooms, with the

gjíthë kuzhínën.

kitchen.

Në rrugë janë disa njerëz.

There are some people in the street.

Ata po rrinë jashtë shtëpisë.

They are staying outside this house.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Ty po të sheh ai burri. - 2. Ajo nuk është duke bërë mësimin. - 3. Çfarë po ndodh? (Ç'po ndodh?). - 4. Lëre xhakëtën në veturën tënde. - 5. Ato vajzat po i bëjnë prapë pianos dhe babai i tyre është duke i dëgjuar. - 6. Përse po ndalon ajo veturë pranë shtëpisë suaj? - 7. A jeni duke kërkuar babanë tuaj? - 8. Vëllai juaj është duke folur me ata burrat. - 9. Këmbëmbërja nuk është duke rënë shi. - 10. Çfarë po shkruajnë ata njerëz?

2) Change the conversation into the form of a letter. First write your address, then the opening, then write the text of the letter, and finally close the letter. The writer is a brother who is writing to his father.

6) Translate the following letter into English:

Shumë e dashur Méri,

Po të shkruaj nga shtëpia e Dóroti Bégut, një shóqja íme. Ka dy javë që po rri këtu.

■ Jam shumë mirë. Ajo dhe kuzhiniërja e saj po gatujnë drékën në kuzhinë.

■ Dr. Bégu është në sallën dhe po dëgjon Petrítin që po i bie pianos, ndërsa unë jam të shkruar ty këtë lëter.

■ Këtu jemi duke e kaluar shumë mirë me ta. Jashtë shkëlqën dielli dhe nuk ka fare më. Është me të vërtetë një shtëpi e qetë dhe jemi me fat që jemi këtu.

Shpresoj të jesh mirë. Me shkrúaj. Prés lëter nga ty.

Me dashuri,

Jótja, Elsa

Lesson 13 / Mësimi trembëdhjetë

Thirteenth Lesson / Mësimi i trembëdhjetë

Vocabulary / Fjalorth

blej - (to) buy
 budallë, budallaqe - silly, stupid
 dal; nxjerr - (to) go out; (to) pull out
 dua të them. ka kuptim - (to) mean
 fjalë - word
 garazh - garage
 go më - rubber
 go më, kopertón - tire
 kuptoj - (to) understand

motoçiklëte - motorbike
 mendoj - (to) think
 nuhas. mbaj erë - (to) smell
 pëlqej. më pëlqën - (to) like (I like)
 pas, prapa, mbrapa - behind, at the back
 rrrotë - wheel
 shoh. vështroj - (to) look
 dukem - (to) seem (I seem)
 zog pule (mish pule) - chicken

Verbs - conjugation groups

The present tense of the indicative mood of Albanian verbs, is given in two ways: 1) by the present tense, if the verb shows state-of-being, feelings or common actions; and 2) by the present continuous tense, if it shows a temporary and concrete action. There are three major conjugation groups. These conjugation groups are:

1. **First conjugation.** The verbs of this group in present tense, singular, take the ending. **Punoj** (to work), **lexoj** (to read), **pëlqej** (to like), **shkruaj** (to write) are verbs of the first group.

2. **Second conjugation.** The stems of the verbs of this group end with a consonant. In the present tense, singular they do not take any endings. **Hap** (to open) **kap** (to catch), **jap** (to give), are verbs of the second group.

3. **Third conjugation.** This group includes verb stems that end with a vowel. These verbs do not change in first, second, and third person singular, and do not take any endings, either. **Pij** (to drink), **fle** (to sleep), **di** (to know), **lë** (to leave, to let), **vë** (to put), **zë** (to catch, to seize) are verbs of the third group.

Moods

The mood expresses the connection between the action of the verb and reality.

Moods are 6 (six). The moods are as follows:

1) The **indicative mood** shows that the speaker presents the actions as real and the fact as true in **present, past** and **future**. The Indicative has all tenses, that is, **present, past, and future**. Examples: (unë) **kam, jam, mësoj, fitoj, marr**, etc.

2) The **subjunctive mood** shows that the speaker presents the actions as probable, compulsive, or desirable in **present** and **past**. Examples: (unë) **të kem, të jem, të mësoj, të fitoj, të marr**, etc.

3) The **conditional mood** shows that the speaker presents the actions as probable in **present** and **past**. The actions may be completed, if the condition is fulfilled. The conditional has

tenses: a) **present**, and b) **present perfect**. Examples: (unë) **do të kisha**, **do të isha**, **do të mësoja**, **do të fitoja**, **do të merrja**.

4) The **admirative mood** shows that the speaker presents the actions as real and the facts as true by expressing surprise, and doubt in **present**, **past** and **future**. Examples: (unë) **paskam**, **makam**, **mësokam**, **marrkam**, etc.

5) The **optative mood** shows that the speaker presents the actions as desirable in the form of a wish, or a curse in **present**, and **past**. Examples: (unë) **paça**, **qofsha**, **mësofsha**, **fitofsha**.

6) The **imperative mood** shows that the speaker presents the actions in the form of a command, a request, or an advice in the **present**, and in some cases it shows actions which are repeated from time to time, and are on the way to be performed. Examples: (ti) **ki**, **(kini)**; **ji**, **mëso (mësoni)**, **fito (fitoni)**, **merr (merrni)**, etc.

The **infinitive** and the **participle**, which have been explained in past lessons, are also considered moods.

Table no. 35 (Moods and mood modalities)

Group	Mood	Modality
First	a) indicative , b) admirative	true facts, and real actions
Second	a) subjunctive , b) conditional	probability
Third	a) optative , b) imperative	wishes, commands, and orders

Tenses

Tenses are **3 (three)**. The tenses are follows: 1) **Present**, 2) **Past**, and 3) **Future tense**.

1. **Present tense**: This tense shows that the action is being performed at the moment of speaking: (unë) **shkruaj**, (unë) **lexoj**, (unë) **punoj**.

2. **Past tense**: This tense shows that the action was being performed or was performed before the moment of speaking. It includes:

2.1. **Imperfect**: (unë) **shkrûaja**, (unë) **lexôja**, (unë) **punôja**.

2.2. **Simple past**: (unë) **shkrôva**, (unë) **lexôva**, (unë) **punôva**.

2.3. **Present perfect**: (unë) **kam shkruar**, (unë) **kam lexuar**, (unë) **kam punuar**.

2.4. **Past perfect**: (unë) **kisha shkruar**, (unë) **kisha lexuar**, (unë) **kisha punuar**.

2.5. **Pluperfect**: (unë) **pata shkruar**, (unë) **pata lexuar**, (unë) **pata punuar**.

3. **Future tense**: This tense shows that the action will be performed after the moment of speaking. It includes:

3.1. **Future**: (unë) **do të shkruaj**, (unë) **do të lexoj**, (unë) **do të punoj**.

3.2. **Future perfect**: (unë) **do të kemi shkruar**, (unë) **do të kemi lexuar**, (unë) **do të kemi punuar**.

The **indicative mood** has all tenses. Other moods have parts or a few parts of the **indicative mood**. The stems of the verb may change during the conjugation according to the

tense, mood, person, and number.

Persons and numbers

Verbs have persons. Persons are three:

- 1) **first** (I),
- 2) **second** (II) and
- 3) **third** person (III).

Verbs have numbers. The numbers are two:

- 1) **singular** and
- 2) **plural**.

The following is the conjugation of the verb **mendój** (*to think*). It will be in the present tense, indicative mood, singular and plural, and also in present continuous tense. Here it is:

Present

Unë mendoj - *I think*
ti mendón - *you think*
aí mendón - *he thinks*
ajo mendón - *she thinks*
ne mendójmë - *we think*
ju mendóni - *you think*
atá, ató mendójnë - *they think*

Present continuous tense

unë jam duke menduar - *I am thinking*
ti je duke menduar - *you are thinking*
ai është duke menduar - *he is thinking*
ajo është duke menduar - *she is thinking*
ne jemi duke menduar - *we are thinking*
ju jëni duke menduar - *you are thinking*
atá, ató janë duke menduar - *they are thinking*

Negative answers

In lesson 3, you have learned how to answer to the interrogative sentences. Use **Jo!** (*No!*) for a negative answer, add the negative particle **nuk** or **s'** (*not*) and then add other parts of the sentence.

	A je i lodhur?	<i>Are you tired?</i>
	Jo, (unë) nuk jam (i lodhur)	<i>No, I'm not (tired)</i>
or	Jo, nuk jam (i lodhur)	<i>No, I'm not (tired)</i>
	A e njeh atë njeri?	<i>Do you know that man?</i>
	Jo, nuk e njoh (atë).	<i>No, I don't (know him).</i>

Verb conjugation

See below conjugation of the verb **mësoj** (*to teach*), active and passive voice:

Lesson 13 / Mësim i trembëdhjetë

Table no. 36 (Moods and tenses of the verb **mësoj** - to teach, first person, singular, **active voice**)

Tenses	Tenses & Moods	Indicative Dëftore	Subjunctive Lidhore	Conditional Kushfore	Admirative Habitore	Optative Dëshirore	Imperative Udhërore
Present	Present <i>E tashme</i>	(unë) mësoj	të mësoj	do të mësoja	mësokam	mësófsha	mësó, mësoni
Past	Imperfect <i>E pakryer</i>	(unë) mësoja	të mësoja	-	mësokështa	-	-
	Simple past <i>E kryer e thjeshtë</i>	(unë) mësova	-	-	-	-	-
	Present perfect <i>E kryer</i>	(unë) kam mësuar	të kem mësuar	dotë kisha mësuar	paskam mësuar	paça mësuar	-
	Past perfect <i>E kryer e plotë</i>	(unë) kisha mësuar	të kisha mësuar	-	paskështa mësuar	-	-
	Pluperfect <i>E kryer e fejskuar</i>	(unë) pata mësuar	-	-	-	-	-
Future	Future <i>E ardhme</i>	(unë) do të mësoj	-	-	-	-	-
	Future perfect <i>E ardhme e përpamë</i>	(unë) do të kem mësuar	-	-	-	-	-

Table no. 37 (mësoj - to teach; active voice; participle - mësuar)

Indicative mood		Conditional mood	
Present (unë) mësoj (ti) mëson (ai/ajo) mëson (ne) mësojmë (ju) mësoni (ata/ato) mësojnë	Present perfect kam mësuar ke mësuar ka mësuar kemi mësuar keni mësuar kanë mësuar	Present do të mësoja do të mësoje do të mësonte do të mësonim do të mësonit do të mësonin	Present perfect do të kisha mësuar do të kishe mësuar do të kishte mësuar do të kishim mësuar do të kishit mësuar do të kishin mësuar
Imperfect	Past perfect	Admirative mood	
(unë) mësoja (ti) mësoje (ai/ajo) mësonte (ne) mësonim (ju) mësonit (ata/ato) mësonin	kisha mësuar kishe mësuar kishte mësuar kishim mësuar kishit mësuar kishin mësuar	Present mësuakam mësuake mësuaka mësuakemi mësuakeni mësuakan	Present perfect paskam mësuar paske mësuar paska mësuar paskemi mësuar paskeni mësuar paskan mësuar
Simple past (unë) mësova (ti) mësove (ai/ajo) mësoi (ne) mësuam (ju) mësuat (ata/ato) mësuat	Pluperfect pata mësuar pate mësuar pati mësuar patëm mësuar patët mësuar patën mësuar	Imperfect mësuakësja mësuakëshe mësuakësh mësuakëshim mësuakëshit mësuakëshin	Past perfect paskësja mësuar paskëshe mësuar paskësh mësuar paskëshim mësuar paskëshit mësuar paskëshin mësuar
Future	Future in the past	Optative mood	
(unë) do të mësoj (ti) do të mësosh (ai/ajo) do të mësojë (ne) do të mësojmë (ju) do të mësoni (ata/ato) do të mësojnë	do të kem mësuar do të kesh mësuar do të ketë mësuar do të kemi mësuar do të keni mësuar do të kenë mësuar	Present mësofsha mësofsh mësoftë mësofshim mësofshi mësofshin	Present perfect paça mësuar paç mësuar paste mësuar paçim mësuar paçi mësuar paçin mësuar
Subjunctive mood		Imperative mood	
Present (unë) të mësoj (ti) të mësosh (ai/ajo) të mësojë (ne) të mësojmë (ju) të mësoni (ata/ato) të mësojnë	Present perfect të kem mësuar të kesh mësuar të ketë mësuar të kemi mësuar të keni mësuar të kenë mësuar	(ti) meso	(ju) mësoni
Imperfect (unë) të mësoja (ti) të mësoje (ai/ajo) të mësonte (ne) të mësonim (ju) të mësonit (ata/ato) të mësonin	Past perfect të kisha mësuar të kishe mësuar të kishte mësuar të kishim mësuar të kishit mësuar të kishin mësuar	Infinitive Gerund Participle	për të mësuar duke mësuar mësuar

Lesson 13 / Mesimi trembedhjete

Table no. 38 (Moods and tenses of the verb **mësohem** - to be taught, first person, singular, **passive voice**)

<i>Tenses</i>	<i>Tenses & Moods</i>	<i>Indicative Dëftore</i>	<i>Subjunctive Lidhore</i>	<i>Conditional Kushtore</i>	<i>Admirative Habitore</i>	<i>Optative Dëshirore</i>	<i>Imperative Urdhërore</i>
Present	Present <i>E tashme</i>	(unë) mësohem	të mësohem	do të mësohesha	u mësokam	u mësofsha	mësohu, mësohuni
Past	Imperfect <i>E pakryer</i>	(unë) mësohesha	të mësohesha	-	u mësokësha	-	-
	Simple past <i>E kryer e thjeshtë</i>	(unë) u mësova	-	-	-	-	-
	Present perfect <i>E kryer</i>	(unë) jam mësuar	të jem mësuar	do të isha mësuar	qënkam mësuar	qofsha mësuar	-
	Past perfect <i>E kryer e plotë</i>	(unë) isha mësuar	të isha mësuar	-	qënkësha mësuar	-	-
	Pluperfect <i>E kryer e tejshkuar</i>	(unë) qëshë mësuar	-	-	-	-	-
Future	Future <i>E ardhme</i>	(unë) do të mësohem	-	-	-	-	-
	Future perfect <i>E ardhme e përparme</i>	(unë) do të jem mësuar	-	-	-	-	-

Lesson 13 / Mësimi trembëdhjetë

Table no. 39 (mësohem - to be taught, passive voice; participle - mësuar)

Indicative mood		Conditional mood	
Present (unë) mësohem (ti) mësohesh (ai/ajo) mësohet (ne) mësohemi (ju) mësoheni (ata/ato) mësohen	Present perfect jam mësuar je mësuar është mësuar jemi mësuar jeni mësuar janë mësuar	Present do të mësohesha do të mësoheshe do të mësohej do të mësoheshim do të mësoheshit do të mësoheshin	Present perfect do të isha mësuar do të ishte mësuar do të ishte mësuar do të ishim mësuar do të ishit mësuar do të ishin mësuar
Imperfect	Past perfect	Admirative mood	
(unë) mësohesha (ti) mësoheshe (ai/ajo) mësohej (ne) mësoheshim (ju) mësoheshit (ata/ato) mësoheshin	Isha mësuar ishe mësuar ishte mësuar ishim mësuar ishit mësuar ishin mësuar	Present u mësua kam u mësua ke u mësua ka u mësua kemi u mësua ken u mësua kan	Present perfect qen kam mësuar qen ke mësuar qen ka mësuar qen kemi mësuar qen ken mësuar qen kan mësuar
Simple past (unë) u mësova (ti) u mësove (ai/ajo) u mësua (ne) u mësua m (ju) u mësua t (ata/ato) u mësua n	Pluperfect qeshë mësuar qe mësuar qe mësuar qemë mësuar qetë mësuar qenë mësuar	Imperfect u mësua kështu u mësua kështu u mësua kështu (mësua ke) u mësua kështu u mësua kështu u mësua kështu	Past perfect qenkështu mësuar qenkështu mësuar qenkështu mësuar qenkështu mësuar qenkështu mësuar qenkështu mësuar
Future	Future in the past	Optative mood	
(unë) do të mësohem (ti) do të mësohesh (ai/ajo) do të mësohet (ne) do të mësohemi (ju) do të mësoheni (ata/ato) do të mësohen	do të jem mësuar do të jesh mësuar do të jetë mësuar do të jemi mësuar do të jeni mësuar do të jenë mësuar	Present u mësosh u mësosh u mësosh u mësoshim u mësoshit u mësoshin	Present perfect qofsh mësuar qofsh mësuar qoftë mësuar qofshim mësuar qofshit mësuar qofshin mësuar
Subjunctive mood		Imperative mood	
Present (unë) të mësohem (ti) të mësohesh (ai/ajo) të mësohet (ne) të mësohemi (ju) të mësoheni (ata/ato) të mësohen	Present perfect të jem mësuar të jesh mësuar të jetë mësuar të jemi mësuar të jeni mësuar të jenë mësuar	(ti) mësohu	(ju) mësohuni
Imperfect (unë) të mësohesha (ti) të mësoheshe (ai/ajo) të mësohej (ne) të mësoheshim (ju) të mësoheshit (ata/ato) të mësoheshin	Past perfect të isha mësuar të ishte mësuar të ishte mësuar të ishim mësuar të ishit mësuar të ishin mësuar	Infinitive Gerund Participle	për t'u mësuar duke u mësuar mësuar

The negative and interrogative form of the auxiliary verbs

The negative form is formed by the negative particles **nuk**, or **s'**, as in the following

Examples: **unë nuk jam** (**unë s'jam**), **unë nuk kam** (**unë s'kam**), **unë nuk bëj** (**unë s'bëj**), etc.

Follow this rule to make negative sentences. Examples: **Unë nuk shkruaj**; or **Unë s' shkruaj**. - *I do not write*.

Subject	+	nuk (s')	+	the main verb of the clause
Unë		nuk		shkruaj.
Unë		s'		shkruaj.
I		do not		write.
Ti		nuk (s')		shkruan.
You		do not		write.
Ai		nuk (s')		shkruan.
He		does not		write.
Ajo		nuk (s')		shkruan.
She		does not		write.

The negative of the verbs **dua**, **dëshiroj** (to want), **pëlqej** (to like), etc.

Here is the negative form of the present tense, indicative mood of the verbs **dua** (**dëshiroj**), translated as (to) *want*, and the present continuous tense of the verb **shkruaj** (to)

Present indicative/Negative

Unë nuk dua (**dëshirój**)

I do not want

ti nuk do (**dëshiron**)

you do not want

ai nuk do (**dëshiron**)

he does not want

ajo nuk do (**dëshiron**)

she does not want

ne nuk duam (**dëshirojmë**)

we do not want

ju nuk doni (**dëshironi**)

you do not want

ata nuk duan (**dëshirojnë**)

they do not want

atë nuk duan (**dëshirojnë**)

they do not want

Present continuous/Negative

Unë nuk jam duke shkruar

I am not writing

ti nuk je duke shkruar

you are not writing

ai nuk është duke shkruar

he is not writing

ajo nuk është duke shkruar

she is not writing

ne nuk jemi duke shkruar

we are not writing

ju nuk jeni duke shkruar

you are not writing

ata nuk janë duke shkruar

they are not writing

atë nuk janë duke shkruar

they are not writing

The interrogative form of the verbs

In Albanian, the interrogative form of the verbs is made by means of inversion of the subject and predicate, that is, from **subject + predicate**, to **predicate + subject**. Here is an example with the verb **punój** (*për të punuar - to work*):

The main verb of the sentence		+	subject
A	punój		unë?
Do	I		work?
A	punón		ti?
Do	you		work?
A	punón		ai?
Does	he		work?
A	punón		ajo
Does	she		work?
A	punojmë		ne?
Do	we		work?

Below is the interrogative form of the verb **flas** (*to speak; to talk*), in present tense indicative mood, and the present continuous tense of this verb:

Present tense/Indicative

A flas unë?	Do I speak?	... talk?
A flet ti?	Do you speak?	... talk?
A flet ai?	Does he speak?	... talk?
A flet ajo?	Does she speak?	... talk?
A flasim ne?	Do we speak?	... talk?
A flisni ju?	Do you speak?	... talk?
A flasin ata?	Do they speak?	... talk?
A flasin ato?	Do they speak?	... talk?

Present continuous/Indicative

A jam unë duke folur?	Am I speaking?	... talking?
A je ti duke folur?	Are you speaking?	... talking?
A është ai duke folur?	Is he speaking?	... talking?
A është ajo duke folur?	Is she speaking?	... talking?
A jemi ne duke folur?	Are we speaking?	... talking?
A jeni ju duke folur?	Are you speaking?	... talking?
A janë ata duke folur?	Are they speaking?	... talking?
A janë ato duke folur?	Are they speaking?	... talking?

Usages with the verb pëlqej (to like)

The Albanian verb pëlqej (*to like*), doesn't match with English constructions. Pëlqej means **to be pleasing to**, therefore, it projects the **dative case** (mua/më). In English, it is in the **accusative case**: *I like*, etc.

This verb is used with the contracted form of the personal pronouns, that is, as indirect objects: **mua/më** (*me*), **ty/të** (*you*), **atij, i** (*him*), **asaj i** (*her*), **nëve/na** (*us*), **jëve/ju** (*you*), **atyre/u** (*masculine - them*), and **atyre/u** (*feminine - them*).

In English, on the other hand, this construction is made with a personal pronoun which matches with the subject. See the difference between the Albanian and English constructions:

Mua më pëlqën të lexuarit.	<i>I like reading.</i>	(Reading is pleasing to me)
Ty të pëlqen të lexuarit.	<i>You like reading.</i>	(Reading is pleasing to you)
Atij i pëlqen të lexuarit.	<i>He likes reading.</i>	(Reading is pleasing to him)
Asaj i pëlqen të lexuarit.	<i>She likes reading.</i>	(Reading is pleasing to her)
Nëve na pëlqen të lexuarit.	<i>We like reading.</i>	(Reading is pleasing to us)
Jëve ju pëlqen të lexuarit.	<i>You like reading.</i>	(Reading is pleasing to you)
Atyre u pëlqen të lexuarit.	<i>They like reading.</i>	(Reading is pleasing to them)
Atyre u pëlqen të lexuarit.	<i>They like reading.</i>	(Reading is pleasing to them)

In addition, if we say **Mua më pëlqën kjo kafëja** (*I like this coffee*), literally, it means: *this coffee pleases me*, that is, *this particular coffee is pleasing to me*.

Generally speaking about coffee, we will have this construction regarding this verb: **Unë pëlqej kafënë** (*I like coffee*); **Ti e pëlqën kafënë** (*You like coffee*), etc., which is similar to the English construction. See it below:

Unë e pëlqej kafënë.	<i>I like coffee.</i>
Ti e pëlqen kafënë.	<i>You like coffee.</i>
Ai e pëlqen kafënë.	<i>He likes coffee.</i>
Ajo e pëlqen kafënë.	<i>She likes coffee.</i>
Ne e pëlqejmë kafënë.	<i>We like coffee.</i>
Ju e pëlqeni kafënë.	<i>You like coffee.</i>
Ata e pëlqejnë kafënë.	<i>They like coffee.</i>
Atë e pëlqejnë kafënë.	<i>They like coffee.</i>

The negative of the imperative mood

The negative form of the imperative mood, is made by putting the negative particle **mos** (*not*), or **mos u** before the verb. Examples:

(Ti) Mos u bëj budalla!	(You) Don't be silly!
(Ti) Mos shkruaj!	(You) Don't write!
(Ju) Mos bëni zhurmë!	(You) Don't make any noise!

Relative pronouns - që, i cili, e cila, të cilët, të cilat (that)

Që, i cili, e cila, të cilët, të cilat (*that*), are relative pronouns. **Që** has only one form for both numbers (singular and plural), and for both genders (masculine and feminine).

Që is used to play the role of a subject or a direct object, if it is used instead of a noun in nominative, or in accusative case without a preposition. It is used for both masculine and feminine nouns, and for singular and plural. Examples:

Durrësi është një qytet që (i cili) më pëlqen shumë. (Nominative)

Durrës is a town that (which) I like very much.

Shoqja që (të cilën) takova, quhet Lira. (Accusative)

The friend that (which) I met is called Lira.

I cili (masculine, singular) and **e cila** (feminine, singular) have special forms regarding number, gender and case. For more about this, see also lesson 43. Below is the table that shows the declension of the relative pronouns **i cili, e cila**:

Table no. 40 (The declension of relative pronoun **i cili, e cila** - *that*)

Masculine			Feminine	
Case	Singular	Plural	Singular	Plural
Nominative	i cili	të cilët	e cila	të cilat
Genitive	i, e, të cilit	i, e, të cilëve	i, e, së cilës	i, e, të cilave
Dative	të cilit	të cilëve	së cilës	të cilave
Accusative	të cilin	të cilët	të cilën	të cilat
Ablative	prej të cilit	prej të cilëve	prej së cilës	prej të cilave

The relative pronoun performs several functions in a sentence. It may play the role of a subject, a direct object, an indirect object, a modifier, or an attribute. Examples:

[Që ti je këtu] është gjithçka që kam nevojë të di.(predicate nominative)

[That you are here] is all I need to know.

Fustani [që të rri më mirë] është fustani i kuq.

The dress [that fits you best] is the red one. (attribute/modifier)

Future tense

The future tense shows that the action is expected to be performed after the moment of speaking. This is formed by using **do** and the particle **të** of the present tense of the subjunctive mood. **Do të** is translated *will, shall, going to*. Examples:

Unë do të lexoj një gazetë.

I will read a newspaper.

Ne do të shkëjmë në kinema.

We will go to the cinema.

Unë do të shkruaj një letër.

I am going to write a letter.

Lesson 13 / Mësimi trembëdhjetë

Unë nuk do të flas.

Çfarë do të bëni nesër?

Unë do të mbaroj këtë punë.

I am not going to talk.

What are you going to do tomorrow?

I will finish this work.



Conversation (Track 16)

Elsa: A do të dalësh tani, Petrit? ¹⁾

Petriti: Po, do të shkoj te dyqanet. ²⁾ A dëshiron të vish me mua?

Elsa: Po, të lutem! Por unë nuk jam gati.

Petriti: Ti dukesh shumë e mirë tani.

Helena: Élsa! Ku do të shkosh? Ne tani jemi duke gatuar drékën.

Elsa: E di, ³⁾ ajo mban ërë shumë të mirë. Çfarë jeni duke gatuar?

Helena: Zóg pulë.

Petriti: Ah, mirë! Më pëlqën zógu i pulës.

Elsa: A e di ti nënë që unë kuptoj shqip shumë mirë.

Helena: Po, e di që ti e kuptón shqipën e Petritit. Tani Élsa, mos u vonó të lutem. ⁴⁾

Elsa: Jo, nuk mendój se do të shkojmë shumë larg. ⁵⁾

Petriti: Unë dëshirój të blëj një gómë të re për motoçiklétën time.

Elsa: Ç'do të thótë "gómë"? ⁶⁾

Petriti: Ajó është një sënd prej góme, a e di, që vendóset në rrótë. ⁷⁾

Elsa: A ke ti një motoçiklétë?

Petriti: Po, ajó po rri në garazh me autoveturën e babaít. Éja me mua nesër mbrapa motoçiklétës síme! ⁸⁾

Explanations: 1) A do të dalësh tani?, Po dilni tani? - *Are you going out now?* - 2)

per dyqane (to do one's shopping). - *To the shops.* - 3) E di. - *I know it.* - 4) mos u vononi;

is qëndroni gjatë. - *Don't be long.* - 5) Nuk mendoj se do të shkojmë shumë larg. - *I don't*

we are going very (too) far. - 6) Ç'do të thotë fjala 'gomë'? Cili është kuptimi i fjalës

'gomë'? - *What does the word 'gomë' mean?* - 7) Ajó vendoset në rrotë. - *It goes on the wheel.* -

mbrapa. prapa; në ndenjësën e prapme - *On the back.*

Reading exercises

1. Petriti po lexon: Ai lexon çdo mbasdite: Petriti po lexon: Ai lexon çdo mbasdite. - Dr. është duke ardhur: Ai vjen çdo mbasdite. - Znj. Benedikt është duke dëgjuar muzikë: Ajo lexon muzikë çdo mbasdite. - Elsa po del: Elsa del çdo mbasdite. - Dielli po ndriçon: Ai ndriçon mbremje.

2. Ai, shkon në, shtëpi: Ai dëshiron të shkojë në shtëpi: Ai, shkon në, shtëpi: Ai dëshiron të shkojë në shtëpi. - Ajo blen një fund: Ajo dëshiron të blejë një fund. - Petriti blen një gomë: Petriti dëshiron të blejë një gomë. - Elsa, del me Petritin: Elsa dëshiron të dalë me Petritin. - Ai, është në motoçikletë: Ai dëshiron ta marrë atë në motoçikletë.

3. Ai e pëlqen kafënë: A e pëlqen ai kafënë?: Ai e pëlqen kafënë: A e pëlqen ai kafënë? -

Ajo duket e bukur: A duket e bukur ajo? - Ai shkruan çdo ditë: A shkruan ai çdo ditë? - Nëna gatuan çdo mëngjes: A gatuan nëna çdo mëngjes? - Ajo e ndihmon atë: A e ndihmon ajo atë?

4. Ajo kupton: Ajo nuk e kupton atë? Unë mendoj se ajo e kupton atë: Ajo kupton: Ai nuk e kupton atë? Unë mendoj se ajo e kupton atë. - Ai, sheh: Ai nuk e sheh atë. Unë mendoj se ai e sheh atë. - Ai nënkupton: Ai nuk e nënkupton atë. Unë mendoj se ai nuk e nënkupton atë. - Ai, nuhat: Ai nuk e nuhat atë. Unë mendoj se ai e nuhat atë. - Ai, luan: Ai nuk e luan atë. Unë mendoj se ai e luan atë.

Practice exercises

1) Turn these sentences into affirmatives: 1. Unë nuk e njoh atë. - 2. Ata nuk e pëlqejnë këtë shtëpi. - 3. Ti nuk kupton. - 4. Ajo karrigë nuk duket e rehatshme. - 5. Dreka jonë nuk mbart erë të mirë. - 6. Ata nuk duan të qëndrojnë këtu. - 7. Unë nuk mendoj se ai është sirtari yt. - 8. Kjo fjalë nuk do të thotë "gomë".

2) Use Ç', Çfarë to make interrogative sentences. Example: Ajo kupton: Çfarë kupton ajo?: 1. Ajo kupton ... - 2. Ai djalë dëshiron ... - 3. Kjo fjalë do të thotë ... - 4. Unë mendoj ... - 5. Ata pëlqejnë ...

3) Translate into English: 1. Darka që po përgatitni ju, bie erë shumë të mirë. - 2. A do të vini me ne? - 3. Të gjithë këta njerëz kuptojnë shqip. - 4. A dëshironi të shihni këtë libër? - 5. Ku jeni tani? - 6. A mendoni se ai më njeh mua? - 7. Unë po shikoj pikturën dhe ajo më pëlqen. - 8. Miku juaj duket shumë i ri. - 9. Si po e kaloni në shtëpi? - 10. Ne po qëndrojmë këtu për disa javë.

4) Translate into Albanian: 1. Where are you going tomorrow? I don't know, I think I'll go home, where the Benedicts are waiting to see me. - 2. Do you want to come with me? Yes, because I want to buy a chicken for lunch. - 3. I don't like chicken. Please, don't buy it. - 4. You look tired, why don't you stay here with us? - 5. I'm hungry and I want to go home, I am not tired. - 6. My motorbike is in the garage, take it out. - 7. Look at John, he's reading the newspaper and doesn't think the Benedicts are coming for dinner. - 8. Is Petrit playing the piano? - 8. Yes, but now he isn't playing it. - He's talking to his father. Is Elsa playing the piano? - No, that's not Elsa. - 9. The chicken smells good. - 10. Don't you understand me? Yes, I understand you very well.

Lesson 14 / Mësimi katërbëdhjetë

Part One / Pjesa 1

Fourteenth Lesson / Mësimi i katërbëdhjetë

Review of lessons 1-13. This is not a new lesson, therefore it doesn't have any vocabulary. This lesson will help students to repeat what they have learned so far. It's divided into two parts: **Part one** (pp. 97 - 103); **Part Two** (pp. 104 - 111).

Noun

Noun is one of the most important part of speech. Nouns have **forms**, **genders** and **numbers**. Forms are two: 1) **indefinite** and 2) **definite**. Genders are three: 1) **masculine**, 2) **feminine** and 3) **neuter**. Numbers are two: 1) **singular** and 2) **plural**.

Nouns - indefinite

Një (*a, an, one*) is indefinite article. It is used to show things or objects in a general way, **indefinitely**: (një) **komb** - *a nation*, (një) **djalë** - *a boy*, (një) **libër** - *a book*, (një) **ditë** - *a day*, (një) **shtëpi** - *a house*, (një) **të folur** - *a talk*, (një) **të qarë** - *a cry*, are **indefinite** singular nouns. The indefinite article, in general, **is not used in everyday speech or in writing**.

Nouns - definite

The definite form is made by endings added to the indefinite form, or occasionally, due to **omission** of one of the vowels or changes of the noun stem. This form denotes things or objects in a particular way, that is, **definitely**: **kombi** - *the nation*, **djali** - *the boy*, **libri** - *the book*, **dita** - *the day*, **shtëpia** - *the house*, **të folurit** - *the talk*, **të qarët** - *the cry*, are **definite** singular nouns.

Noun genders

The gender of the noun is distinguished by the endings of the noun of the **definite form**, in the **nominative case, singular**.

Masculine noun endings - indefinite

Indefinite masculine nouns, in general, end with a consonant, or/with a vowel. The **typical** vowel endings are: **-a, -e, -ë, -i, -u**:

- **consonant** endings: (një) **fshat** - *a village*, (një) **portokall** - *an orange*, (një) **burim** - *a water spring*, (një) **zog** - *a bird*, etc.
- **a** ending: (një) **krua** - *a water spring*, (një) **përrua** - *a brook, a stream*, (një) **baba** - *a grandfather*, etc.
- **e** ending: (një) **atdhë** - *a country*, (një) **mëmëdhë** - *a country*, etc.
- **ë** ending: (një) **burrë** - *a man*, (një) **lumë** - *a river*, etc.
- **i** ending: (një) **ullí** - *an olive tree*, **qirí** - *a candle*, etc.
- **u** ending: (një) **dru** - *a tree, wood*, (një) **kërcu** - *a log*, etc.

Lesson 14 / Mësimi katërmëdhjetë

Masculine noun endings - definite

Indefinite masculine nouns, in general, end with a consonant, or/with a vowel. The typical vowel endings are: -i, -(r)i, -u. In some cases, the nouns change the word stem:

-i ending: **fshati** - the village, **portokalli** - the orange, **burimi** - the water spring, **lumi** - the river, **burri** - the man, **krroi** - the water spring, **përroi** - the brook, the stream, **babai** - the father, etc.

-r (i) ending: **ulliri** - an olive tree, **druri** - the tree, the wood, **kërcuri** - the stump, the log, etc.

-u ending: **zogu** - the bird, **atdheu** - the country, **mëmëdheu** - the country, **qiriu** - the candle, etc.

Demonstrative pronouns - singular

Table no. 41 (The demonstrative pronouns - singular)

No.	Albanian	English	Examples	
1	ky kjo	this	Ky është (një) libër. Kjo është (një) kuti.	This is a book. This is a box.
2	ai ajo	that	Ai është (një) mur. Ajo është (një) shtëpi.	That is a wall. That is a house.

Demonstrative pronouns - plural

Table no. 42 (The demonstrative pronouns - plural)

No.	Albanian	English	Examples	
1	këta këto	these	Këta janë libra. Këto janë kuti	These are books. These are boxes.
2	ata ato	those	Ata janë burra. Ato janë gra.	Those are men. Those are women.

Table no. 43 (The number and gender of demonstrative pronouns)

Number	Masculine	Feminine
Singular	ky, ai	kjo, ajo
Plural	këta, ata	këto, ato

Table no. 44 (Demonstrative pronouns in relation with the speaker)

Number	Near	Far away
Singular	ky, kjo	ai, ajo
Plural	këta, këto	ata, ato

Feminine noun endings - indefinite

Indefinite feminine nouns, in general end with a consonant or/with a vowel. The typical

endings are -a, -e, -ë, -i:

- any consonants endings: (një) *végël* - a tool, (një) *kóðër* - a hill, etc.

-a ending: (një) *kalá* - a castle, a citadel, (një) *shaká* - a joke, etc.

-e ending: (një) *gjéthe* - a leaf, (një) *lule* - a flower, (një) *dritarë* - a window, (një) *bananë* - a banana, (një) *karrige* - a chair, etc.

-ë ending: (një) *fjalë* - a word, (një) *vájzë* - a girl, (një) *rrúgë* - a road, etc.

-i ending: (një) *kuti* - a box, (një) *shtëpi* - a house, (një) *liri* - a freedom, (një) *ligësi* - wickedness, a maliciousness, etc.

Feminine noun endings - definite

The main endings of definite feminine nouns are: -a, -ia, -ja:

-a ending: *fjala* - the word, *vajza* - the girl, *rruga* - the road, *kutia* - the box, *shtëpia* - house, *liria* - the freedom, *kod/ra* - the hill, *ligësia* - the wickedness, the maliciousness, etc.

-(i)a ending: *banan/ia* - the banana, *karrig/ia* - the chair, etc.

-(j)a ending: *kalaja* - the castle, the citadel, *shakaja* - the joke, *gjeth/ja* - the leaf, *lul/ja* - flower, *dritar/ja* - the window, etc.

Personal pronouns

Unë (I), *ti* (you), *ai* (he), *ajo* (she), and *ai, ajo* (it) are personal pronouns, singular.

Ne (we), *ju* (you), *ata* (they - masculine), *ato* (they - feminine), are personal pronouns,

First person (singular and plural): refers to person(s) speaking or writing;

Second person (singular and plural): refers to person(s) being spoken or written to;

Third person (singular and plural): refers to person(s) or thing(s) being spoken or about.

Table no. 45 (Declensions of the dem. pron. - ai, ajo, ata, ato)

Case	Singular		Plural	
	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
Nominative	ai	ajo	ata	ato
Genitive	i (e, të) atij	i (e, të) asaj	i (e, të) atyre	i (e, të) atyre
Dative	atij	asaj	atyre	atyre
Accusative	atë	atë	ata	ato
Ablative	prej atij	prej asaj	prej atyre	prej atyre

Noun numbers

Numbers are two: 1) singular and 2) plural.

Singular

Një (a, an or one) is used to denote the singular nouns. For more on this see lesson 1

Plural

There are many ways how to make the plural of the nouns. Below are some typical ways of plural. The nouns are both in singular and plural.

Masculine plural - indefinite

- no change: (një) sy (an eye) - (dy) sy (two eyes), (një) mësues (a teacher) - (dy) mësues (two teachers), etc.

-a ending: **grip** (a hook) - **grëpa** (hooks), **telefon** (a telephone) - **telefonë** (telephones), **autobus** (a bus) - **autobusë** (buses), etc.

-e ending: **mal** (a mountain) - **male** (mountains), **shall** (a scarf) - **shalle** (scarves), **komb** (a nation) - **kombë** (nations), **vit** (a year) - **vite** or **vjet** (years), etc.

-ë ending: **diplomat** (a diplomat) - **diplomatë** (diplomats), **mjek** (a doctor, a physician) - **mjekë** (doctors, physicians), **shok** (a friend) - **shokë** (friends), etc.

-ë omitted: **ëmër** (a name, a noun) - **ëmra** (names, nouns), **libër** (a book) - **libra** (books), **teatër** (a theater) - **teatro** (theaters), etc.

-ër ending (and occasionally a to e): **prind** (a parent) - **prindër** (parents), **shtrat** (a bed) - **shtrë** (beds), etc.

-nj ending: **bari** (a shepherd) - **barinj** (shepherds), **hero** (a hero) - **heronj** (heroes), **zotëri** (a master) - **zotërinj** (masters), etc.

-lnj ending: **shkëmb** (rock) - **shkëmbinj** (rocks), **shkop** (stick) - **shkopinj** (sticks), etc.

-enj ending: **lëmë** (river) - **lëmenj** (rivers), **lëmë** (threshing floor) - **lëmenj** (threshing floors), etc.

Lesson 14 / Mësimi katërmbëdhjetë

- ër + inj ending: **gisht** (a finger) - **gishta/gishtërinj** (fingers), **zot** (a master) - **zotërinj** (masters), etc.
- ra ending: **fshat** (a village) - **fshatra** (villages), **mall** (goods) - **mallra** (goods), etc.
- ëra ending: **bar** (herb) - **bārëra** (herbs), **gjak** (a drop of blood) - **gjakëra** (drops of blood), etc.
- ira ending: **shi** (a drop of rain) - **shira** (drops of rain), etc.
- rë ending: **dre** (a deer) - **drërë** (two) deer, **krye** (a head) - **krërë** (heads), etc.

Gender, number and cases of i, e, të, së proclitic articles

The **i, e, të, së** articles have **gender, number and case**. The gender, number and case of the articles is determined by the gender of the noun placed before each of them.

See below connection among **gender, number and case**, of the articles as above:

- **i**: - if ownership is masculine: **biri i tij** (his son), **biri i saj** (her son);
- **e**: - if ownership is feminine: **motra e tij** (his sister), **motra e saj** (her sister);
- **të**: - if the ownership genders is in plural: **të kunëtërit e tij** (his brothers in-law), **të kunëtërit e saj** (her bothers-in-law), **të kunëtërit e tyre** (their bothers-in-law);
- **së**: - if ownership is feminine: **motrës së tij** (his sister), **motrës së saj** (her sister).

Relative pronouns - Kush? (who?), cili?, cila?, cilët?, cilat? (who?, which?)

Kush (Who?) refers to people. It is used in singular and plural. **Cili** (which, who), masculine, singular, **cilët** (which, who), masculine, plural; **cila** (which, who), feminine, singular, **cilat** (which, who), feminine, plural, refer to people and to things. **Cili?, cila?, cilët?, cilat?** change according to number, gender and case.

Table no. 46 (Declension of interrogative pronouns)

			Masculine		Feminine	
			Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	kush		cili	cilët	cila	cilat
Gen.	i (e, të) kujt		i (e, të) cilit	i (e, të) cilëve	i (e, të) cilës	i (e, të) cilave
Dat.	kujt		cilit	cilëve	cilës	cilave
Acc.	<u>kë</u>		<u>cilin</u>	<u>cilët</u>	<u>cilën</u>	<u>cilat</u>
Ab.	(prej) kujt		(prej) cilit	(prej) cilëve	(prej) cilës	(prej) cilave

Possessive adjectives

Possessive adjectives have **person, number, gender and case**. The gender of the possessive adjectives, in general, is based on the gender of nouns they define.

Table no. 47 (Possessive adjectives *im, ime, e mi, e mia* - my)

Pers. pron.	English	Masc. Sing.	Fem. Sing	Masc. Plural	Fem. Plural
Unë - I	my	im	ime	e mi	e mia
ti - you	your	yt	jote	e tu	e tua
ai - he	his	i tij	e tij	e tij	e tij
ajo - she	her	i saj	e saj	e saj	e saj
ne - we	our	ynë	jonë	tanë	tona
ju - you	your	juaj	juaj	tuaj	tuaja
ata - they	their	i tyre	e tyre	e tyre	e tyre
ato - they	their	i tyre	e tyre	e tyre	e tyre

Possessive pronouns

The possessive adjectives if used separately from the noun they qualify, are called possessive pronouns. Possessive pronouns have **number** and **gender**. These possessive pronouns are in nominative case.

Table no. 48 (The possessive pronouns: *imi, imja, të mitë, të mia* - mine)

Pers. pronouns	English	Masc. Sing.	Fem. Sing.	Masc. Plural	Fem. Plural
Unë - I	mine	imi	imja	të mitë	të mia
ti - you	yours	yt	jotja	të tutë	të tuat
ai - he	his	i tij	e tija	të tijtë	të tijat
ajo - she	hers	i saj	e saja	të sajtë	të sajat
ne - we	ours	yni	jona	tanët	tonat
ju - you	yours	juaji	juaja	tuajt	tuajat
ata - they	theirs	i tyre	e tyreja (e tyre)	të tyre	të tyre
ato - they	theirs	i tyre	e tyreja (e tyre)	të tyre	të tyre

- 1) - i: - imi, yni, yt, juaji, i tiji, i saj, i tyre (masculine, singular);
- 2) - a: - imja, jotja, e tija, e saja, jona, juaja, e tyreja (feminine, singular);
- 3) - t(ë) - të mitë, të mia, tanët, tonat, të tutë, të tuat, tuajt, tuajat, të tijtë, të sajtë, të tijat, të sajat, të tyre, të tyre

The possessive adjectives and possessive pronouns, correspond with personal pronouns. The following possessives are in nominative case.

Table no. 49 (Possessive adjectives and possessive pronouns - summary)

		Possessive adjectives		Possessive pronouns	
third	Unë Ti Ai Ajo	my your his her	Im, Ime, e mi, e mia yt, jote, e tu, e tua i tij, e tij, e tij, e tij i saj, e saj, e saj, e saj	mine yours his hers	imi, imja, të mitë, të miat yti, jotja, të tutë, të tuat i tiji, e tijja, të tijtë, të tijat i sajii, e sajja, të sajtë, të sajat
plural	Ne Ju Ata Ato	our your their their	ynë, jonë, tanë, tona juaj, juaj, tuaj, tuaja i tyre, e tyre, e tyre, e tyre i tyre, e tyre, e tyre, e tyre	ours yours theirs theirs	yni, jona, tanët, tonat juajt, juaja, tuajt, tuajat i tyre, e tyreja, të tyre, të tyre i tyre, e tyreja, të tyre, të tyre

Masculine plural - indefinite

- a - e: plak (an old man) - pleq (old men), djalë (a boy) - djëm (boys), lak (a trap) - lëqe (traps), mashkull (a male) - meshkuj (males), etc.
 - a - e + ër: atë (a father) - ëtër (fathers), shtrat (a bed) - shtrëtër (beds), kunat (a father-in-law) - kunëtër (brothers-in-law), etc.
 - e - a: rreth (a circle) - rrathë (circles), thes (a sack) - thasë (sacks), dash (a ram) - mesh (rams), etc.
 - e - i: breg (a hillock, a rim, a (river) bank) - brìgje (hillocks, rims, (river banks), shteg (a path) - shtigje (paths), etc.
 - k - q: mik (a friend) - miq (friends), bujk (a farmer) - bujq (farmers), peshk (fish) - peshq (fish(es), etc.
 - k - qe: bllok (a block) - blloqe (blocks), cak (a limit) - caqe (limits), park (a park) - parqe (parks), shkak (a reason) - shkaqe (reasons), lak (a trap) - lëqe (traps), etc.
 - g - gj: zog (a bird) - zogj (birds), murg (a monk) - murgj (monks), etc.
 - g - gje: shteg (a path) - shtigje (paths), treg (a trade) - trëgje (trades), varg (a verse, a range) - vargje (verses, ranges), breg (a hillock, a rim, a (river) bank) - brìgje (hillocks, rims, (river banks), etc.
 - ll - to - j: shekull (a century) - shekuj (centuries), akull (an ice) - akuj (ices), etc.
- Exceptions: shall (a scarf) - shalle (scarves), háll (a problem, a matter) - halle (problems, matters), mall (goods) - mallra (goods), etc.

Lesson 14 / Mësimi katërbëdhjetë

Part One / Pjesa 2

Fourteenth Lesson / Mësimi i katërbëdhjetë

Masculine plural - indefinite

-r to -j: *bir* (a son) - *bij* (sons), *lepur* (a rabbit) - *lepuj* (rabbits), *flamúr* (a flag) - *flamuj* (flags);

-ll to j(e): *yll* (a star) - *yje* (stars), *pyll* (a forest) - *pyje* (forests), etc.

-nj ending: *gju* (a knee) - *gjunj* (knees), *ullí* (an olive) - *ullínj* (olives), *heró* (a hero) - *herónj* (heroes), *mi* (a mouse) - *minj* (mice), *mullí* (a mill) - *mullínj* (mills), *qiri* (a candle) - *qirínj* (candles), etc.

-enj ending: *lumë* (a river) - *luménj* (rivers), *përrua* (a brook, a stream) - *përrénj* (brooks, streams), etc.

-inj ending: *gjarpër* (a snake) - *gjarpërinj* (snakes), *shkop* (a stick) - *shkopínj* (sticks), etc.

-ua - onj ending: *ftua* (a quince) - *ftonj* (quinces), *thua* (a nail) - *thonj* (nails), *potkua* (a horse-shoe) - *potkonj* (horse-shoes), etc.

Exeptions: *krua* (a water spring) - *króje* (water springs), *zgjua* (a bee-hive) - *zgjóje* (bee-hives), etc.

-rë ending: *brí* (a horn) - *brirë* (horns), *trá* (a balk) - *trarë* (balks), *krye* (a head) - *krérë* heads), etc.

-kë, or -qe (double plural): *byrék* (a pie) - *byrékë/byréqe* (pies), *oxhak* (a fireplace, a chimney) - *oxhakë/oxhâqe* (fireplaces, chimneys), etc.

Feminine plural - indefinite

The feminine plural is made by changing the endings of the indefinite nouns and/or by changing the noun stem. Some nouns keep the same form as in singular. The examples below are indefinite nouns, both in singular and plural:

-e or -i ending (no noun changes): *shtëpí* (a house) - *shtëpí* (houses), etc. Exceptions: *çudí* (a surprise) - *çudí* or *çudíra* (surprises), *kóhë* (a time) - *kóhë* or *kóhëra* (times), *shaká* (a joke) - *shaká* or *shakára* (jokes), etc.

-ë ending (no noun changes): *dítë* (a day) - *dítë* (days), *cópë* (a piece) - *cópë* (pieces), *jávë* (a week) - *jávë* (weeks), etc. Exeptions: *dérë* (a door) - *dýer* (doors), *dórë* (a hand) - *dúar* (hands), etc.

-a ending: *drítë* (a light) - *dríta* (lights), *vajzë* (a girl) - *vájza* (girls), *dhómë* (a room) - *dhóma* (rooms), *nënë* (a mother) - *nëna* (mothers), *gótë* (a glass) - *góta* (glasses), etc.

-ë omitted: *végël* (a tool) - *vég/la* (tools), *zëmër* (a heart) - *zëm/ra* (hearts), *létër* (a paper, a letter) - *lét/ra* (papers, letters), *môtër* (a sister) - *môt/ra* (sisters),

-a - e: *natë* (a night) - *net* (nights), etc.

-ra ending: *gjë* (a thing) - *gjëra* (things), *lojë* (a game) - *lojëra* (games), etc.

-any consonants + a: *pétull* (a pancake) - *pétulla* (pancakes), etc.

Lesson 14 / Mësimi katërbëdhjetë

Cardinal number - tre and tri (three)

The number 3 is subject to gender changes, so that, to match with the gender of the noun. **Trë** is used with masculine nouns, **tri** is used with feminine ones. Examples:

Masculine

trë djëm - three boys

trë burra - three men

trë vjet - three years

trë muaj - three months

Feminine

tri vajza - three girls

tri gra - three women

tri ditë - three days

tri javë - three weeks

Personal pronouns used as objects

Personal pronouns, if used as objects, change their forms, and play the role of the subject of the sentence.

Table no. 50 (Personal pronouns as objects)

Personal pronouns	English objective pronouns	Indirect objects (Dative)	Direct objects (Accusative)
Unë - I	me	<i>mua, më</i>	<i>mua, më</i>
ti - you	you	<i>ty, të</i>	<i>ty, të</i>
ai - he	him	<i>atij, i</i>	<i>atë, (a)të, e</i>
ajo - she	her	<i>asaj, i</i>	<i>atë, (a)të, e</i>
ne - we	us	<i>neve, na</i>	<i>ne, na</i>
ju - you	you	<i>juve, ju</i>	<i>ju, ju</i>
ata - they	them	<i>atyre, u</i>	<i>ata, (ta), i</i>
ato - they	them	<i>atyre, u</i>	<i>ato, (to), i</i>

Table no. 51 (Personal pronouns as indirect and direct objects)

Number	Person	As a subject (nom.) (kush?)	As an indirect object (dative) (kujt?)	As a direct object (acc.) (kë?)	Agglutinated ind. object + dir. obj. (dat. + acc.) (kujt?, kë?)	Agglutinated forms ind. obj. + dir. obj. (dat. + acc.) (kujt?, kë?)
Singular	1 st	unë	mua, më	mua, më	ma (më+e)	m'i (më+i)
	2 nd	ti	ty, të	ty, të	ta (të+e)	t'i (të+i)
	3 rd	ai, ajo	atij, asaj i	atë, e	ia (i+e)	ia (i+i)
Plural	1 st	ne	neve, na	ne, na	na e (na+e)	na i (na+i)
	2 nd	ju	juve, ju	ju, ju	jua (ju+e)	jua (ju+i)
	3 rd	ata, ato	atyre, u	ata, ato i	ua (u+e)	ua (u+i)

Singular

- (Unë) Shoku **ma** (më+e) tregoi (mua) shtëpinë. *My friend showed me the house.*
 (Ti) Shoku **ta** (të+e) tregoi (ty) shtëpinë. *My friend showed you the house.*
 (Ai) Shoku **ia** (i+e) tregoi (atij) shtëpinë. *My friend showed him the house.*
 (Ajo) Shoku **ia** (i+e) tregoi (asaj) shtëpinë. *My friend showed her the house.*
 (Ne) Shoku **na e** (na+e) tregoi (neve) shtëpinë. *My friend showed us the house.*
 (Ju) Shoku **jua** (ju+e) tregoi (juve) shtëpinë. *My friend showed you the house.*
 (Ata) Shoku **ua** (u+e) tregoi (atyre) shtëpinë. *My friend showed them the house.*
 (Ato) Shoku **ua** (u+e) tregoi (atyre) shtëpinë. *My friend showed them the house.*

Plural

- (Unë) Shoku **m'i** (më+i) tregoi (mua) shtëpitë. *My friend showed me the houses.*
 (Ti) Shoku **t'i** (të+i) tregoi (ty) shtëpitë. *My friend showed you the houses.*
 (Ai) Shoku **ia** (i+i) tregoi (atij) shtëpitë. *My friend showed him the houses.*
 (Ajo) Shoku **ia** (i+i) tregoi (asaj) shtëpitë. *My friend showed her the houses.*
 (Ne) Shoku **na i** (na+i) tregoi (neve) shtëpitë. *My friend showed us the houses.*
 (Ju) Shoku **jua** (ju+i) tregoi (juve) shtëpitë. *My friend showed you the houses.*
 (Ata) Shoku **ua** (u+i) tregoi (atyre) shtëpitë. *My friend showed them the houses.*
 (Ato) Shoku **ua** (u+i) tregoi (atyre) shtëpitë. *My friend showed them the houses.*

Table no. 52 (Summary of declension of the personal pronouns as objects)

	Person	Personal pronouns	Objective pronouns	Nominative	Genitive	Dative	Accusative	Adative
1.	1	<i>I</i>	me	unë	-	mua, më	mua, më	(prej) meje
2.	2	<i>you</i>	you	ti	-	ty, të	ty, të	(prej) teje
3.	3.	<i>he</i>	him	ai	<i>i (e) atij</i>	atij, i	atë (të), e	(prej) atij (tij)
		<i>she</i>	her	ajo	<i>i (e) asaj</i>	asaj, i	atë (të), e	(prej) asaj (saj)
1.	1.	<i>we</i>	us	ne	-	neve, na	ne, na	(prej) nesh
2.	2	<i>you</i>	you	ju	-	juve, ju	ju, ju	(prej) jush
3.	3.	<i>they</i>	them	ata	<i>i (e) atyre</i>	atyre, u	ata (ta), i	(prej) atyre (tyre)
		<i>they</i>	them	ato	<i>i (e) atyre</i>	atyre, u	ato (to), i	(prej) atyre (tyre)

Neuter nouns, indefinite - singular and plural

The following are some examples to illustrate the form of the neuter indefinite nouns:

Indefinite singular

të bërtitur (*a shout*)

të klithur (*a scream*)

të buzëqëshur (*a smile*)

të qarë (*a cry*)

Indefinite plural

të bërtitura (*shouts*)

të klithura (*screams*)

të buzëqëshura (*smiles*)

të qara (*cries*)

The months of the year

In Albanian, the months of the year may be written with a capital letter or with a small

The months of the year are as follows. Read from left to right:

janar - *January*

mars - *March*

maj - *May*

korrik - *July*

shtator - *September*

nëntor - *November*

shkurt - *February*

prill - *April*

qershor - *June*

gusht - *August*

tetor - *October*

dhjetor - *December*

The verb - conjugation groups

There are three major conjugation groups. These conjugation groups are:

1) **First conjugation.** The verbs of this group in present tense, singular, take the -j ending. **Punoj** (to work), **lexoj** (to read), **pëlqëj** (to like), **shkruaj** (to write) are verbs of the first group.

2) **Second conjugation.** The stems of the verbs of this group end with a consonant. In present tense, singular they do not take any endings. **Hap** (to open) **kap** (to catch), **jap** (to give), are verbs of the second group.

3) **Third conjugation.** This group includes verb stems that end with a vowel. These verbs do not change in first, second, and third person singular, and do not take any endings, either. **P** (to drink), **fle** (to sleep), **di** (to know), **lë** (to leave, to let), **vë** (to put), **zë** (to catch, to seize) are verbs of the third group.

Moods

The mood expresses the connection between the action of the verb and reality.

Moods are 6 (six). The moods are as follows:

1) The **indicative mood** shows that the speaker presents the actions as real and the facts as true in **present, past** and **future**. The Indicative has all tenses, that is, **present, past, and future**. Examples: (unë) **kam, jam, mësoj, fitoj, marr**, etc.

2) The **subjunctive mood** shows that the speaker presents the actions as probable, compulsory, or desirable in **present, and past**. Examples: (unë) **të kem, të jem, të mësoj, të marr**, etc.

3) The **conditional mood** shows that the speaker presents the actions as probable in the **present and past** tense. The actions may be completed, if the condition is fulfilled. The conditional has two tenses: a) **present**, and b) **present perfect**. Examples: (unë) **do të kisha, do të isha, do të mësoja, do të fitoja, do të marrja**.

4) The **admirative mood** shows that the speaker presents the actions as real and the facts as true by expressing surprise, and doubt in **present, past and future**. Examples: (unë) **paskam, qenkam, mësokam, marrkam**, etc.

5) The **optative mood** shows that the speaker presents the actions as desirable in the form of a wish, or a curse in **present, and past**. Examples: (unë) **paça, qofsha, mësofsha, fitofsha**, etc.

6) The **imperative mood** shows that the speaker presents the actions in the form of a command, a request, or advice in the **present**, and in some cases it shows actions which are repeated from time to time, and are about to be performed. Examples: (ti) **ki, (kini); ji (jeni - mëso (mësoni), fito (fitoni), merr (merrni)**, etc.

The infinitive and the participle, which have been explained in past lessons, are also considered moods.

Tenses

Tenses are **3 (three)**. The tenses are as follows: 1) **Present**, 2) **Past**, and 3) **Future tense**.

1. **Present tense**: This tense shows that the action is being performed at the moment of speaking: (unë) **shkrúaj**, (unë) **lexó**, (unë) **punó**.

2. **Past tense**: This tense shows that the action was being performed or was performed at the moment of speaking. It includes:

2.1. **Imperfect**: (unë) **shkrúaja**, (unë) **lexója**, (unë) **punója**.

2.2. **Simple past**: (unë) **shkróva**, (unë) **lexóva**, (unë) **punóva**.

2.3. **Present perfect**: (unë) **kam shkrúar**, (unë) **kam lexúar**, (unë) **kam punuar**.

2.4. **Past perfect**: (unë) **kisha shkrúar**, (unë) **kisha lexúar**, (unë) **kisha punuar**.

2.5. **Pluperfect**: (unë) **pata shkrúar**, (unë) **pata lexúar**, (unë) **pata punuar**.

3. **Future tense**: This tense shows that the action will be performed after the moment of speaking. It includes:

3.1. **Future**: (unë) **do të shkrúaj**, (unë) **do të lexó**, (unë) **do të punó**.

3.2. **Future perfect**: (unë) **do të kém shkrúar**, (unë) **do të kém lexúar**, (unë) **do të kem punuar**.

The indicative mood has all tenses. Other moods have parts or a few parts of the indicative mood. The stems of the verb may change during the conjugation according to the mood, person, and number.

Persons and numbers

Verbs have persons. Persons are three:

1) **first (I)**,

2) **second (II)** and

3) **third person (III)**.

Verbs have numbers. The numbers are two:

1) **singular** and

2) **plural**.

See the conjugation of the verb **mendó** (*to think*). This is a verb of the first group conjugation. It is in present tense, indicative mood, singular and plural, and also in present continuous tense. Here it is:

Present

Unë mendó - *I think*

ti mendón - *you think*

ai mendón - *he thinks*

ajo mendón - *she thinks*

Present continuous tense

unë jam duke menduar - *I am thinking*

ti je duke menduar - *you are thinking*

ai është duke menduar - *he is thinking*

ajo është duke menduar - *she is thinking*

ne mendojmë - we think

ju mendoni - you think

ata, atë mendojnë - they think

ne jemi duke menduar - we are thinking

ju jeni duke menduar - you are thinking

ata, atë janë duke menduar - they are thinking

Usages with the verb pëlqej (to like)

Pëlqej means to be pleasing to, therefore, it projects the dative case (mua/më).

This verb is used with the contracted form of the personal pronouns, that is as in the following objects: mua/më (me), ty/të (you), atij, i (him), asaj i (her), neve/na (us), juve/ju (you), a (they) (masculine - them), and atyre/u (feminine - them). See it below:

Mua më pëlqën të lexuarit.

Ty të pëlqen të lexuarit.

Atij i pëlqen të lexuarit.

Asaj i pëlqen të lexuarit.

Nëve na pëlqen të lexuarit.

Juve ju pëlqen të lexuarit.

Atyre u pëlqen të lexuarit.

Atyre u pëlqen të lexuarit.

I like reading.

You like reading.

He likes reading.

She likes reading.

We like reading.

You like reading.

They like reading.

They like reading.

(Reading is pleasing to me)

(Reading is pleasing to you)

(Reading is pleasing to him)

(Reading is pleasing to her)

(Reading is pleasing to us)

(Reading is pleasing to you)

(Reading is pleasing to them)

(Reading is pleasing to them)

Mua më pëlqën kjo kafëja (I like this coffee), literally, means: this coffee pleases me, that is, this particular coffee is pleasing to me.

Generally speaking about coffee, we will have this construction regarding this verb: Unë e pëlqej kafënë (I like coffee); Ti e pëlqen kafënë (You like coffee), etc., which is similar to the English construction. See it below:

Unë e pëlqej kafënë.

Ti e pëlqen kafënë.

Atij e pëlqen kafënë.

Ajo e pëlqen kafënë.

Ne e pëlqejmë kafënë.

Ju e pëlqeni kafënë.

Ata e pëlqejnë kafënë.

Atë e pëlqejnë kafënë.

I like coffee.

You like coffee.

He likes coffee.

She likes coffee.

We like coffee.

You like coffee.

They like coffee.

They like coffee.

Relative pronouns

Që, i cili, e cila, të cilët, të cilët (that) are relative pronouns. Që has only one form for both numbers (singular and plural), and for both genders (masculine and feminine).

I cili (masculine, singular) and e cila (feminine, singular) have special forms regarding number, gender and case.

Lesson 14 / Mësimi katërmbëdhjetë

Table no. 53 (The declension of relative pronoun *i cili, e cila - that*)

Masculine			Feminine	
Case	Singular	Plural	Singular	Plural
Nominative	i cili	të cilët	e cila	të cilat
Genitive	i, e, të cilit	i, e, të cilëve	i, e, së cilës	i, e, të cilave
Dative	të cilit	të cilëve	së cilës	të cilave
Accusative	të cilin	të cilët	të cilën	të cilat
Ablative	prej të cilit	prej të cilëve	prej së cilës	prej të cilave

Future tense

The future tense shows that the action is expected to be performed after the moment of speaking. This is formed by using **do** plus the particle **të** of the present tense of the subjunctive mood. **Do të** is translated *will, shall, going to*. Examples:

Unë do të lexoj një gazetë.
 Ne do të shkojmë në kinemá.
 Unë do të shkruaj një lëter.
 Unë nuk do të flás.
 Çfarë do të bëni nesër?
 Unë do të mbaroj këtë punë.

*I will read a newspaper.
 We will go to the cinema.
 I am going to write a letter.
 I am not going to talk.
 What are you going to do tomorrow?
 I will finish this work.*

Lesson 15 / Mësimi pesëmbëdhjetë

Fifteenth Lesson / Mësimi i pesëmbëdhjetë

Vocabulary / Fjalorth

dërgoj - (to) send

ditë - day

gjithnjë, gjithmonë - always

javë - week

kinema - cinema

i ri, e re, të rinj, të réja - new

filloj, nis - (to) begin

laj - (to) wash

lavanteri - laundry

kishë - church

klub - club

kolëgj - college

kopsht - garden

kurrë, asnjëherë - never

mblëdhje, takim - meeting

mbaj - (to) hold

mbrëmje - evening

mëngjës - morning

mirë, në rrëgull, posë - well

ndonjëherë, nganjëherë - sometimes

pasdite - afternoon

pastroj - (to) clean

pis, i fëlliqur - dirty

punë - work

punoj - (to) work

radio - radio

rrobe, veshje - clothes

sa shpesh - how often

sot - today

shpesh - often

vërtet, me të vërtetë - really

zakonisht - usually

Adverbs

An adverb is an unchangeable part of speech. It may modify or limit the meaning of a verb, of an adjective, or of another adverb.

An adverb may be used as a modifier or as an attribute. Ask these questions to find out the adverb: 1) *kur* (when), 2) *ku* (where). *dëri në ç'mase; dëri në cilën shkallë* (to what extent) or *si* (how).

Adverbs may be: adverbs of time, place, manner, quantity, cause, or adverb of purpose. The following are some of them:

Adverbs of time: *dje* (yesterday), *sot* (today), *tani* (now), *dikur* (in the past, once upon the time, sometime ago), *njëherë* (once upon a time), *asnjëherë* (never), *gjithmonë*, *gjithnjë*, *gjithherë*, *përhërë* (always), *gjithsaherë* (every time, whenever), *kurdoq*, *kurdohërë* (any time), *kur* (when), *kurrë* (never), etc.

Adverbs of place: *atje*, *aty* (there), *këtu* (here), *afër* (near), *larg* (far away, too far off), *póshhtë*, *ndën*, *nën* (beneath, underneath, under, below), *djathtas*, *në të djathtë* (on the right), *majtas*, *në të majtë* (on the left), *matanë*, *tej*, *përtëj* (across, beyond), *diku*, *gjkund* (somewhere), *gjithkund* (everywhere), *kurkund*, *asgjkund*, *askund* (nowhere), *gjithandëj* (everywhere), *gjetu*, *gjetkë* (somewhere else, elsewhere), *gjithkah* (everywhere), etc.

Adverbs of manner: *bukur* (nice, fine), *mirë* (well), *keq* (bad), *shpëjt* (fast), *ngadalë* (slow), *pastër* (clean), *qëtë* (still), etc.

Lesson 15 / Mësimi pesëmbëdhjetë

Adverbs of quantity: mjaft (*enough*), gjithësjt (*all, in all*), gjithaq (*as much ... as*), pak (*a few*), shumë, tepër (*many*), gjithë (*all, whole, entire*), etc.

Adverbs of cause and purpose: pse, përsé (*why*), sepsé (*because*), etc.

To help the students understand and use some of the indefinite adverbs of time, below is a scale of frequency from 0 % to 100 %. Here it is:

0 %	kurrë, kurrësi, asnjëherë	never
	pothuajse kurrë	almost never
	tepër rrallë	hardly ever
	rrallë	seldom
	ndonjëherë, nganjëherë	sometimes
	shpesh	often
	zakonisht	usually
	pothuajse gjithnjë	almost always
100 %	gjithnjë, gjithmonë, përhërë	always

Here are some of them used in sentences:

Ata na shkruajnë nganjëherë.	<i>They write us sometimes.</i>
Kjo ndodh shpesh.	<i>This happens often.</i>
Unë nuk kam kurrë urë.	<i>I am never hungry.</i>
Ajo shkon çdo ditë për të punuar.	<i>She goes to work every day.</i>
Unë i shkruaj nënës gjithmonë.	<i>I always write to my mother.</i>

For sentences that express an habitual action, which, in this case is expressed by the present tense, the adverbial clause may be found at the beginning of the sentence, as in the following example:

Të shtunave në mbrëmje, ai shkon në kinema.
On Saturday evenings he goes to the cinema.

The verb bëj (to do)

The verb **bëj** (*to do*), is an auxiliary verb. Performing an action, it has an independent action. Examples:

Unë bëj punën time çdo mëngjes.	<i>I do my work every morning.</i>
A i bëni mësimet tuaja në mëngjes?	<i>Do you do your lessons in the morning?</i>
Çfarë bëni të dielave?	<i>What do you do on Sundays?</i>
Unë nuk i bëj kurrë mësimet e mia në mbrëmje.	<i>I never do my lessons in the evening.</i>

In the last sentence are used two negatives: 1) **nuk**, which is a negative particle and

2) **kurrë** (*never*), which is an adverb of time. In English, you cannot use two negative particles in the same sentence. In Albanian, on the other hand, this is a common construction, as in the following examples:

Unë nuk kam asgjë për të thënë.	<i>I have nothing to say.</i>
Aí nuk lodhet kurrë.	<i>He is never tired.</i>
Aí nuk është kurrë i lodhur.	<i>He is never tired.</i>

or

Unë nuk i bëj kurrë mësimt e mia në mbrëmje.
<i>I never do my lessons in the evening.</i>

The following is a common sentence used in everyday speaking. This is used in conversations to ask someone about his or her health. This is the question:

(Ti) Sí jé?, or (Ju) Sí jéni?	<i>How are you?, or How are you doing?</i>
-------------------------------	--

In usual conversations in a family, or in conversations with people you have a kind of intimacy, this phrase might be like this: **Si po ía çon?, Ç'kémi? Ç'kémi ndonjë gjë të re** which mean: How are you? or How are you doing?

The days of the week

The days of the week are as follows:

E díel	<i>Sunday</i>
E hënë	<i>Monday</i>
E martë	<i>Tuesday</i>
E mërkurë	<i>Wednesday</i>
E ënjte	<i>Thursday</i>
E prëmtë	<i>Friday</i>
E shtunë	<i>Saturday</i>

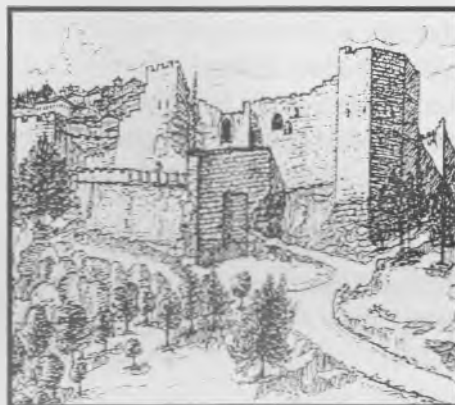
In using the days of the week, the definite adverb of time is expressed by the preposition **të** (*on*); but if you want to show the months or the seasons, use the preposition **në** (*in*).

Unë shkój në kishë çdo të díel.	<i>I go to church every Sunday.</i>
Të díelën në mëngjës.	<i>On Monday morning.</i>
Të martën mbas díte.	<i>On Tuesday afternoon.</i>
Të mërkurën në mbrëmje.	<i>On Wednesday evening.</i>

Note: The days of the week are always written in small letters, except if you write it at the beginning of a sentence, as in the following examples:

E díela është një ditë pushími.	<i>Sunday is a holiday.</i>
Të hënë unë do të níssem në Berat.	<i>On Monday I will leave for Berat.</i>

Kalaja e Beratit. Shqipëri
The castle of Berat, Albania



Conversation (Track 17)

Elsa: Petrit, çfarë bëni ju të gjithë
çdo ditë? ¹⁾

Petriti: A do ta dish me të vërtetë? ²⁾
Epó, të hënën ne fillojmë
punën për javën. Të martën,
nëna zakonisht pastrón
kuzhínën. Pastaj të mërkurën
dërgojmë në lavanderí rrobat tona të papastra; nëna nuk i lan ato.
Të enjten, babaí im sjell shpesh në shtëpí miqtë e tij për darkë.
Klubi im bën mbledhje një herë në javë, ³⁾ zakonisht ⁴⁾ të prëmtën.
Dhe të shtunën ne shkojmë të gjithë në kinema.

Elsa: Sa shpesh shkóni në kishë?

Petriti: Çdo të diel në mëngjës. Të dielën mbas dite babaí punon në
kopsht.

Elsa: A e dëgjóni shpesh radion?

Petriti: Epó, unë nuk e dëgjoj kurrë, por nëna e dëgjon çdo mbasdite.

Elsa: A shkon më këmbë ⁵⁾ në shkollë?

Petriti: Ndonjëherë shkoj më këmbë, dhe nganjëherë shkoj me móto-çikletë.
Sot po éci më këmbë.

Explanations: 1) Çfarë bëni ju të gjithë çdo ditë? (this question is asked to learn what
the members of the family do every day). - What do you all do every day? - 2) A do
me të vërtetë? Vërtet do ta dish?; Me të vërtetë do ta dish? - Do you really want to
- 3) bën (mban, zhvillon) mbledhje. - Holds a meeting. - 4) zakonisht - Usually. - 5) A
më këmbë?; A shëtit? - Do you walk?

Reading exercises

- Shkon, punë, kurrë: Ai nuk shkon kurrë në punë: Shkon, punë, kurrë: Ai nuk shkon
në punë. - Ndhmon nënën e tij, shpesh: Ai e ndihmon nënën e tij shpesh. - Dëgjon radion,
nganjëherë: Ai nganjëherë dëgjon radion. - Pëlqen, portokalle, me të vërtetë: Ai me të vërtetë i
pëlqen portokallet. - Ulet pranë meje, gjithnjë: Ai ulet gjithnjë pranë meje (near me).
- Të hënën, Dr. Begu do të vije për drekë: E di. Ai vjen çdo të hënë: Të hënën, Dr. Begu
do të vije për drekë: E di. Ai vjen çdo të hënë. - Të dielën ata do të shkojnë në kishë: E di. Ata

shkojnë çdo të diel. - Të mërkurën do të bjerë shi: E di. Bie shi çdo të mërkurë. - Të shtunë mbrëmje ai do të dëgjojë radion. E di. Ai dëgjon çdo të shtunë në mbrëmje.

3. Merr, libër. Ai merr një libër çdo të shtunë: Merr, libër. Ai merr një libër çdo të shtunë. - Lexon, gazeta: Ai lexon dy gazeta çdo të diel. - Merr, letër: Ai merr tri letra çdo të diel. - Portokalle: Ai blen katër portokalle çdo të martë. - Sjell, studentë: Ai sjell pesë studentë çdo të mërkurë. - Gatuan, dreka: Ai gatuan gjashtë dreka çdo të enjte. - Takon, vajza: Ai takon shtatë vajza çdo të premte.

4. Është e pistë, shpesh: A është shpesh e pistë? Po, është shpesh e pistë: Është e pistë, shpesh: A është shpesh e pistë? Po, është shpesh e pistë. - Ai është budalla nganjëherë: A është ai budalla nganjëherë? Po, ai nganjëherë është budalla. - Ata lexojnë gjithnjë: A lexojnë ata gjithnjë? Po, ata lexojnë gjithnjë.

Sentences and phrases for lessons 13 and 15

Shóku yt është duke ardhur.

Your friend is coming.

Po, e di që ai po vjen.

Yes, I know he's coming.

Grúaja ime nuk e pëlqén atë.

My wife doesn't like him (her, it).

A mendóni se ai është njëri i mirë?

Do you think he is a good man?

Unë nuk e kuptój atë.

I don't understand him.

A kuptón ai shqíp?

Does he understand Albanian?

Aí dëshiron të qëndrójë këtu.

He wants to stay here.

Unë i shkruaj atíj çdo javë, por unë nuk po i shkruaj taní.

I write to him every week, but I am not writing to him now.

Ne shkójmë në kinema nganjëherë.

We sometimes go to the cinema.

Ajó i bít shpesh pianos.

She often plays the piano.

Ata shkójnë në punë çdo dítë.

They go to work every day.

Ju nuk më ndihmóni kurrë.

You never help me.

Ju kurrë nuk më ndihmóni.

You never help me.

Ajó nuk vjen në shkóllë gjithnjë.

She doesn't always come to school.

Lesson 15 / Mësimi pesëmbëdhjetë

Practice exercises

1) Put the adverbs of time (in parentheses) in the right place: 1. Ky autobus shkon në stacion (gjithmonë). - 2. Ajo nuk qëndron në shtrat (kurrë). - 3. Unë shkruaj me penën e vëllait tim (nganjëherë). - 4. Ai djalë nuk e ndihmon nënën e tij (gjithnjë). - 5. Unë i kam duart të pista (nganjëherë). - 6. Ne shkojmë në kishë (një herë në javë). - 7. Dyert janë të mbyllura (zakonisht). - 8. Ata shkojnë në kinema (çdo të diel). - 9. A e gatuan ajo drekën (zakonisht)? - 10. Ti nuk je qetë (zakonisht).

2) Rewrite the following sentences and use the right form of the verbs (in parentheses). That is, the simple present or present continuous tense: 1. Dy shokët e tu (presin) jashtë tani. - 2. Ai gjithnjë (ulet) në atë karrigë. - 3. Unë (dëgjoj) radion sot. - 4. Ajo (dëgjon) radion çdo ditë. - 5. Unë (mendoj) ai të (iki) tani.

3) Fill in the blank space with the appropriate adverbs, as in **never** - *kurrë*, *kurrësesi*, *nganjëherë*, etc. For this exercise, later you may consult the chart in page number 113.

<i>never</i>	(.....)
<i>almost never</i>	(.....)
<i>hardly ever</i>	(.....)
<i>seldom</i>	(.....)
<i>sometimes</i>	(.....)
<i>often</i>	(.....)
<i>usually</i>	(.....)
<i>almost always</i>	(.....)
<i>always</i>	(.....)

4) Fill in the blank space with the appropriate Albanian month of the year, as in: **Sunday** - *diel*, etc.

<i>Sunday</i>	(.....)
<i>Monday</i>	(.....)
<i>Tuesday</i>	(.....)
<i>Wednesday</i>	(.....)
<i>Thursday</i>	(.....)
<i>Friday</i>	(.....)
<i>Saturday</i>	(.....)

Lesson 16 / Mësimi gjashtëmbëdhjetë
 Sixteenth Lesson / Mësimi i gjashtëmbëdhjetë
 Vocabulary / Fjalorth

anë - a side

atëherë, pastaj - then

besoj - (to) believe

drëjt; i (e, të) drëjtë - straight; right

djathtas - on the right

drejtëj, ngas (veturën) - (to) drive

gabim, i gabuar - wrong

gomar - ass, donkey

kostum - suit, costume

lejoj - (to) allow

majtas - (on the) left

mëshirë, keqardhje - pity

ose, a, apo - or

mendoj - (to) think

pa - without

parkoj - (to) park

patëntë - driving license

pse, përse - why

sepsë - because

tjetër (një), tjetri, tjetra, tjetrën -
 another one, next, (the) other

një tjetër - another

them - (to) say

vend parkimi - parking place, ~ loc

Questioning and answering

Po! - Yes! Is for affirmative answers. **Jo!** - No!, is for negative answers. In answer to a question use the same verb of the interrogative sentence. The personal pronouns and changeable parts of the speech should agree with the number, gender, and person of the Examples:

A është ai një qen?

Jo, ai nuk është një qen.

A është mjek vëllai jua?

Jo, ai nuk është mjek.

Is that a dog?

No, it isn't a dog.

Is your brother a doctor?

No, he isn't.

Mendoj (se) po; Mendoj (që) po; Besoj (se) po; Besoj (që) po, are translated *I think (Yes, I believe) she does*; and **Mendoj (se) jo; Mendoj që jo. Besoj (se) po; Besoj (që) jo** are translated *No, I think (No, I believe) she doesn't, or I do not think (believe) she does*. Examples:

A kupton ajo vajzë shqip?

Po, mendoj se po.

Po, mendoj që po.

Po, mendoj se ajo kupton.

Jo, nuk besoj se po.

Jo, s' besoj që kupton.

Jo, s' besoj se ajo kupton.

Does that girl understand Albanian?

Yes, I think she does.

Yes, I think she does.

Yes, I think she does.

No, I don't think she does.

No, I don't think she does.

No, I don't think she does.

In negative answers it is the main verb (in this case the verbs **mendoj, besoj**) takes the negative particle **nuk** or **s'** (**nuk mendoj, s'besoj**), as in the above examples.

Lesson 16 / Mësimi gjashtëmbëdhjetë

Unë e di (*I know it*), may take this form: **Po, e di**, or **Po, e di që është imi**, or simply

Ky është libri tuaj.

This is your book.

Po, e di, or **Po, e di që është imi**, or **Po.**

Yes, I know, or Yes, I know it is mine, or Yes.

If **E di** is used in a negative sentence, as in **Ky nuk është libri juaj**, the answer would be **Nuk është, e di** or **E di që nuk është**, but sometimes it may be like this: **Po, e di që nuk**

to state this sentence in English use the negative particle *no*. Example: *No, I know it is not.*

Ky nuk është trëni yt.

Nuk është, e di. E di që nuk është.

Po, nuk është.

This is not your train.

No, I know it isn't.

No, it isn't.

Nouns used in singular

Dashuri (love), **rërë** (sand), **kos** (yogurt), **uthull** (vinegar), **nxehtësi** (heat), **guxim** (courage), **kollë** (cough), **veri** (north), **jug** (south), **lindje** (east), **përëndim** (west), **spinaq** (spinach), **qale** (chale), **borë** or **dëborë** (snow), **vësë** (dew), **vapë** (heat), etc., have singular meaning:

Nouns used in plural

Krëndet (the brans), **qelqurinat** (the glasswork, the glasses), **të korrat** (the harvests), **të mbjellat** (the sowing), **të vjellat** (the picking, the reaping), **të fitimet** (the profits), **prangat** (the hand-cuffs), **rrathët** (the circles), **skitë** (the skis), **dhëntë** (the drops), **lajkat** (the flattery), **të palarat** (the dirty things), **éthet** (the fevers), **Alpet** (the Alps), **viset** (the valleys), **viset** (the country, the region, the land), etc., have a plural meaning:

Definite nouns/plural, masculine

The endings of masculine nouns are: **-t**, **-të**, and **-it**. Below is a list of indefinite and definite masculine nouns, singular and plural with **-t** ending.

-t ending

Indefinite singular	Definite singular	Indefinite plural	Definite plural
mal (a mountain)	mal-i (the ~)	male (mountains)	male-t (the ~)
dyqan (a shop)	dyqan-i (the ~)	dyqane (shops)	dyqane-t (the ~)
komb (a nation)	komb-i (the ~)	kombe (nations)	kombe-t (the ~)
vite (years)	vite-t (the ~)	vite / vjet (years)	vite-t / vjetët (the ~)

-it ending

Indefinite singular	Definite singular	Indefinite plural	Definite plural
lexues (a reader)	lexues-i (the ~)	lexues (readers)	lexues-it (the ~)
përkthyes (a translator)	përkthyes-i (the ~)	përkthyes (translators)	përkthyes-it (the ~)
udhërrëfyes (a tour guide)	udhërrëfyes-i (the ~)	udhërrëfyes (tour guides)	udhërrëfyes-it (the ~)
zgjedhës (a voter)	zgjedhës-i (the ~)	zgjedhës (voters)	zgjedhës-it (the ~)

Lesson 16 / Mësimi gjashtëmbëdhjetë

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>rresht</i> (a row) <i>top</i> (a ball) <i>telefon</i> (a telephone) <i>trandafil</i> (a rose)	<i>rresht-i</i> (the ~) <i>top-i</i> (the ~) <i>telefon-i</i> (the ~) <i>trandafil-i</i> (the ~)	<i>rreshta</i> (rows) <i>topa</i> (balls) <i>telefona</i> (telephones) <i>trandafila</i> (roses)	<i>rreshta-t</i> (the ~) <i>topa-t</i> (the ~) <i>telefona-t</i> (the ~) <i>trandafila-t</i> (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>arkëtar</i> (a cashier) <i>doktor</i> (a doctor) <i>fotograf</i> (a photographer) <i>dhëmb</i> (a tooth)	<i>arkëtar-i</i> (the ~) <i>doktor-i</i> (the ~) <i>fotograf-i</i> (the ~) <i>dhëmb-i</i> (the ~)	<i>arkëtarë</i> (cashiers) <i>doktorë</i> (doctors) <i>fotografë</i> (photographers) <i>dhëmbë</i> (teeth)	<i>arkëtarë-t</i> (the ~) <i>doktorë-t</i> (the ~) <i>fotografë-t</i> (the ~) <i>dhëmb-ët</i> (the ~)



Conversation (Track 18)

- Iliri:** Tungjatjeta, Petrit. Ç'po bën këtu?
- Petriti:** 'Njatjeta baba. Ky polici thotë se unë jam duke parkuar në anën e gabuar të rrugës.¹⁾
- Polici:** Mirëmëngjës, zotëri. A jeni ju babai i këtij djaloshi?
- Iliri:** Po, unë jam.
- Polici:** A është kjo vetura juaj?
- Petriti:** Oh...!, Ah...!
- Iliri:** Jo, nuk është. Është imja.
- Polici:** Ashtu! A e drejtón ai shpesh veturën tuaj?
- Iliri:** Po, e drejtón.
- Polici:** Ai nuk ka asnjë patëntë me vete.²⁾ Por ai thotë se ka një patëntë në shtëpi.
- Iliri:** Po, mendoj se ka.
- Polici:** A e shihni se ku është vetura, zotëri?
- Iliri:** Po, e shoh. Është në krahun e djathtë të rrugës.
- Polici:** Ju nuk jeni të lejuar të parkoni³⁾ në këtë anë të rrugës të hënave, të mërkurave dhe të premteve.
- Iliri:** Oh! Sa keq!⁴⁾
- Polici:** A e di, djalosh, se sot është e premte?
- Petriti:** Po, e di, por ti e kuptón...⁵⁾
- Polici:** Atëherë, përse e parkón veturën e babait tuaj në anën e gabuar të rrugës?
- Petriti:** Sepse në anën e majtë nuk ka vend.
- Polici:** Dhe përse e nget veturën pa patëntë?

Lesson 16 / Mësimi gjashtëmbëdhjetë

Petríti: E kam në xhëpin e kostumit tjetër.
Iliri: Oh! Petrít, ti je gomar fare! ⁶⁾

Explanations: 1) në anën a gabuar të rrugës - on the wrong side of the street. - 2) nuk u lejohet të parkoni. - You aren't allowed to park. - 3) me vete. - with him. - 4) Sa keq. Kjo është për të ardhur keq! - That's a pity! - 5) por ju e shihni, ju e kuptoni - But you see - 6) ti je gomar fare; qenke gomar! (Qenke hajvan! Ti je një gomar!, Ti je fare!). - You are an ass, you are a donkey, you are a fool.

Notes about the conversation: 1) The negative phrase ... **nuk ka**, is translated ... doesn't have. The negative particle **asnjë** (no), functions as an indefinite pronoun, therefore, for a good translation use ... **nuk ka asnjë**, which means: **asnjë patentë**. Examples:

Petríti nuk ka patentë.	<i>Petrít doesn't have a driving license.</i>
Petríti nuk ka asnjë patentë.	<i>Petrít has no driving license.</i>
Petríti nuk ka ndonjë patentë.	<i>Petrít doesn't have any driving license.</i>

2) The preposition **pa** (without) if followed by a singular noun that denotes concrete or countable matter, requires the nouns in indefinite, as in the following example:

Unë e ngas veturën pa patentë.	<i>I drive without a driving license.</i>
---------------------------------------	---

3) **Djathtas**, and/or **në të djathtë**, are translated *on the right*. **Majtas** and/or **në të majtë**, are translated *on the left*. **Drejt**, and **saktë**, are adverbs, they mean *right*. **I saktë, e saktë, të saktë; i rrëgulltë, e rrëgulltë, të rrëgulltë, i drëjtë, e drëjtë, të drëjtë** are all adjectives.

They are also translated *right*. **I gabuar, e gabuar, të gabuar**, are adjectives, they mean *be mistaken, or to be wrong*. **Gabim**, is a noun and means *mistake, error, fault, wrong*. As in:

Unë kam të drëjtë.	<i>I am right.</i>
Ti je gabim.	<i>You are wrong.</i>
Ti e ke gabim.	<i>You are wrong.</i>
Ûlu në të djathtën time.	<i>Sit on my right.</i>
Vëre líbrin në të majtën time.	<i>Put the book on my left.</i>

4) **Të lejohesh, të kesh léje, të jesh i autorizuar për të bërë një veprim**, are translated *be allowed to*. These ones are followed by verbs in the infinitive.

5) **Sa keq!, Është për të ardhur keq, or Më vjen keq!**, are translated *That's a pity!* For example: **Është keq të ..., Është mëkat të ... ! or Sa keq që ...!**

Reading exercises

1. **A dëshiron ti një kapelë të re? Po, dëshiroj: A dëshiron ti një kapelë të re? Po, dëshiroj.** - A janë ata burra miqtë tuaj? Po, janë. - A kupton ajo shqip? Po, kupton. - A është i urtë ai qen? Po, është. - A ka një pije për mua? - Po, ka.

2. A ka ndonjë njeri këtu? Jo, nuk ka: A ka ndonjë njeri këtu? Jo, nuk ka. - A kanë Benediktët një veturë? Jo, nuk kanë. - A ka Dr. Begu një bijë? - Po, ka. - A jam ulur unë në karrigen tuaj? Jo, nuk je ulur (Jo, s'je ulur). - A je ti mjek? Jo, nuk jam (Jo, s'jam).

3. A kupton Elsa shqip? Po, mendoj se po: A kupton Elsa shqip? Po, mendoj se po. - A është Iliri mjek? Po, mendoj se është. - A janë miqtë e tu këtu? Po, mendoj se po. - A e takojnë ata shpesh atë? Po, mendoj se po. - A bie shi zakonisht të henave? Po, mendoj se po.

4. Miku yt nuk është këtu. Po, e di që nuk është: Miku yt nuk është këtu. Po, e di që nuk është. - Unë nuk jam mjek. - Po, e di që nuk je. - Ai nuk kupton shqip. Po, e di që nuk kupton. - Ajo nuk po dëgjon. Po, e di që nuk po dëgjon. - Tryeza nuk ka sirtar. Po, e di që nuk ka.

Practice exercises

1) Give short answers to the following questions: (Example: *A është miku yt këtu?* - *Po, është.*; - *Jo, nuk është.* 1. *A jam unë duke ardhur me ty?* - *A është dreka gati?* - *A ka ndonjë shamë në sirtar?* - 4. *A i pëlqen atij djaloshi të vera e kuge?* - 5. *A ke ti dhe vëllai yt një motoçikletë?* - 6. *A jemi në trenin e duhur?* - 7. *A ka një piano në shtëpi?* - 8. *A ka xhaketa juaj një xhep të madh?* - 9. *A e fillojnë ata punën zakonisht në shtatë?* - 10. *A po më kërkojnë mua këta njerëz (looking for me)?*

2) Give positive answers to these questions using **Po, e di** (Yes, I know it). Example: *Miku juaj është atje?* *Po, e di* or *Po, e di që është*: 1. *Këtë mbrëmje ka një mbledhje.* - 2. *Të gjitha dyert janë të mbyllura.* - 3. *Gratë zakonisht gatuajnë për ne.* - 4. *Ato piktura nuk duken shumë të bukura (të mira).* - 5. *Rri urtë! Unë po dëgjoj radion.* - 6. *Ky djalë nuk ka orë.* - 7. *Në dollap nuk ka asnjë rrobë.* - 10. *Autobusët shkojnë pranë shtëpisë.*

3) Translate the following sentences into English: 1. *Polici i thotë Petritit se po e parkon veturen në anën e gabuar të rrugës.* - Kur vjen babai i atij djaloshi, polici i thotë: *"E juaja është kjo veturë?"*. - Babai i Petritit thotë se vetura nuk është e Petritit, por e tija. - Atëherë polici i thotë Ilirit se vetura është parkuar në anën e djathtë të rrugës dhe se të hënave, të mërkurave dhe të premteve parkimi është i ndaluar në atë anë të rrugës. - Petriti nuk e ka patentën me vete, ai thotë se e ka në shtëpi, në xhepin e kostumit tjetër.

Lesson 17 / Mësimi shtatëmbëdhjetë
 Seventeenth Lesson / Mësimi i shtatëmbëdhjetë
 Vocabulary / Fjalorth

akoma. ende - yet
bójë (shkrimi) - ink, paint, colour
bukë - bread
çaj (noun); **çaj** (verb) - to tear; to split
disi, thuajse, më saktë - rather (than)
duhan - tobacco
dru, pyll - wood
ftohtë - cold
fund; më në fund - (the) end; finally
djathë - cheese
gjalpë - butter
gjithë ditën - all the day
i (e, të) djegur - burnt
i (të) padurueshëm - impatient
i (e, të) dhjamur; dhjamë - fat
i (e, të) lagur, i qëllur - wet
ushqim - food
lule - flower
marrë hua - (to) borrow
metál - metal
mish - meat

muzikë - music
nevojë - need
në vend të ... - instead of
kafë (kafé) - coffee
kam nevojë, më nevojitet - (to) need
karaméle, sheqërka - sweets
jap hua - (to) lend
pambuk - cotton
pres (për) - (to) wait (for)
pres - (to) cut
para (njësi monetare) - money
pastërma - bacon
proshutë, sallam - ham
qumësht - milk
sigurisht - surely, certainly, of course
sterlinë, lirë - pound (sterling)
supë - soup
sheqër - sugar
ujë - water
vërë - wine
vonë - late

Definite nouns - again

A noun can be definite if:

1) It is used as a subject in a sentence without other definite nouns. Example:

Shtëpia zhurmonte për shkak të këngëve.
The house was quite noisy because of the songs.

2) The subject is mentioned again in the next main clause. Example:

Na ishte një herë një vajzë. Vajza ... !
Once upon a time there was a girl. The girl ... !

3) The subject speaks about things or people, which have been mentioned earlier, or if they are already known by all of the speakers. Example:

Lesson 17 / Mësimi shtatëmbëdhjetë

Mua nuk më pëlqejnë lulet që këni këtu.
I do not like the flowers you have here.

This is also for singular nouns that show ideas, thoughts or an uncountable quantity of things. It also includes nouns of matter or things that show quality. Examples:

Mua nuk më pëlqén sheqéri. *I do not like sugar.*

(Generally speaking, because we cannot say: “një sheqër”, “dy sheqër” to show a part of the matter, in this case, sugar itself).

A të pëlqén kaféja? *Do you like the coffee?*

(Generally speaking, it's the liquid we drink, and not a particular cup of coffee).

To make it definite, we may say:

Kaféja nuk është e mirë. *The coffee is not good.*

(Now, we are not talking in general, but we are talking about a cup of coffee, that is about this particular cup of coffee).

Cases

Nouns have declensions. There are four noun declensions. They are as follows: **First, second, third and fourth** declension. See below the noun endings of the definite singular nouns of the nominative case:

- **First declension:** masculine nouns which in definite end with **-i**: lis - lis/i, mal - mal/i, lëmë - lëm/i, vëll - vëll/i, etc.

- **Second declension:** masculine nouns which in definite end with **-u**: shok - shok/u, mik - mik/u, zog - zog/u, breg - breg/u, etc.

- **Third declension:** feminine nouns which in definite end with **-a, -ia, or -ja**: vajzë - vajzë/a, fushë - fushë/a, shtëpi - shtëpi/a, déle - déle/ja, lule - lule/ja, etc.

- **Fourth declension:** neuter nouns which in definite end with **-t(ë), or -it**: të ftohtë - të ftohtë/t, të vërdhë - të vërdhë/t, të zi - të zi/të, të ëcur - të ëcur/it, etc.

Table no. 54 (The cases and their functions)

No	Case	Basic functions
1.	Nominative	Designation (it names the subject in a sentence)
2.	Genitive	Description (it qualifies the word it modifies, possession)
3.	Dative	Reception (it expresses the indirect object of the verb)
4.	Accusative	Limitation (the action extends to and is limited to the object)
5.	Ablative	Separation (is used after prepositions prej - by whom?, from whom?)

Lesson 17 / Mësimi shtatëmbëdhjetë

Ask the following questions to find out the case of singular nouns:

Table no. 55 (Questions to ask for cases, singular)

No	Case	Questions to ask to find the proper case
1	Nominative	<i>kush?, cili?, cila?</i> (who?, which?)
2	Genitive	<i>i kujt?, i cilit?, i cilës?</i> (whose?)
3	Dative	<i>kujt?, cilit?, cilës?</i> (to whom?)
4	Accusative	<i>kë?, cilin?, cilën?</i> (with whom?)
5	Ablative	<i>prej kujt?, prej cilit?, prej cilës?</i> (by whom?, from whom?)

Examples:

Nominative **Gëzimi** është shoku im. (Kush? - Gëzimi).

Gëzim is my friend. (Who? - Gëzim)

Genitive **Bijtë e Gëzimit** janë të mençur. (Të kujt? - Të Gëzimit).

Gëzim's sons are smart. (Whose? - Gëzim's)

Dative **Thua** Gëzimit atë histori. (Kujt? - Gëzimit)

Tell Gëzim that story. (Whom? - Gëzim)

Accusative **Unë do të takoj Gëzimin.** (Kë? - Gëzimin)

I will see Gëzim. (Whom? - Gëzim)

Ablative **Gëzimi** u largua prej shtëpisë. (Prej cilës? - Prej shtëpisë)

Gëzim left his house. (From which? - from Gëzim).

Ask the following questions to find out the case of plural nouns:

Table no. 56 (Questions to ask for cases, plural)

No.	Case	Questions to ask to find the proper case
1	Nominative	<i>- kush?, cilët?, cilat?</i> (who?, which?)
2	Genitive	<i>- i (e) kujt?, i (e) cilëve?, i (e) cilave?</i> (whose?)
3	Dative	<i>- kujt?, cilëve?, cilave?</i> (to whom?)
4	Accusative	<i>- kë?, cilët?, cilat?</i> (with whom?)
5	Ablative	<i>- prej kujt?, prej cilëve?, prej cilave?</i> (by whom?, from whom?)

Table no. 57 (First declension: *-i* ending, definite singular)

No.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>libër, lis</i>	<i>libër-i, lís-i</i>
2.	Genitive	<i>i libër-i, i lís-i</i>	<i>i libër-it, i lís-it</i>
3.	Dative	<i>libër-i, lís-i</i>	<i>libër-it, lís-it</i>
4.	Accusative	<i>libër, lis</i>	<i>libër-in, lís-in</i>
5.	Ablative	<i>prej libër-i, lís-i</i>	<i>prej libër-it, lís-it</i>

Table no. 58 (Second declension: *-u* ending, definite singular)

No.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>mik, zog</i>	<i>mík-u, zög-u</i>
2.	Genitive	<i>i mik-u, i zög-u</i>	<i>i mík-ut, i zög-ut</i>
3.	Dative	<i>mik-u, zög-u</i>	<i>mík-ut, zög-ut</i>
4.	Accusative	<i>mik, zog</i>	<i>mík-un, zög-un</i>
5.	Ablative	<i>prej mik-u, zög-u</i>	<i>prej mík-ut, zög-ut</i>

Table no. 59 (Third declension: *-a, -ia, or -ja* endings, def. singular)

No.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>fushë</i>	<i>fush-a</i>
2.	Genitive	<i>i fush-e</i>	<i>i -fush-ës</i>
3.	Dative	<i>fush-e</i>	<i>fush-ës</i>
4.	Accusative	<i>fushë</i>	<i>fush-ën</i>
5.	Ablative	<i>prej fush-e</i>	<i>prej fush-ës</i>

Table no. 60 (Plural: masculine)

No.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>miq, zogj</i>	<i>míq-të, zögj-të</i>
2.	Genitive	<i>i miq-ve, i zögj-ve</i>	<i>i mík-ve, i zögj-ve</i>
3.	Dative	<i>miq-ve, zögj-ve</i>	<i>mík-ve, zögj-ve</i>
4.	Accusative	<i>miq, zogj</i>	<i>míq-të, zögj-të</i>
5.	Ablative	<i>prej miq-sh, zogj-sh</i>	<i>prej mík-ve, zögj-ve</i>

Neuter nouns are declined in the same way as the nouns of the first declension, but in nominative and accusative cases they take *-t* (të) or *-it* endings. See the table below:

Table no. 61 (Declension of neuter nouns: të folurit, të ftohtët)

No	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	të folur, të ftohtë	të folur-it, të ftohtë-t
2.	Genitive	i të folur-i, i të ftohtë-i	i të folur-it, i të ftohtë-it
3.	Dative	të folur-i, të ftohtë-i	të folur-it, të ftohtë-it
4.	Accusative	të folur, të ftohtë	të folur-it, të ftohtë-t
5.	Ablative	prej të folur-i, të ftohtë	prej të folur-it, të ftohtë-it

Table no. 62 (Summary of the endings of noun declensions)

Case	Singular						Plural	
	1 st declension		2 nd declension		3 rd declension		1 st , 2 nd , 3 rd declension	
	Ind.	Def.	Ind.	Def.	Ind.	Def.	Ind.	Def.
Nom.	-	-i	-	-u	-	-a, -ja	-	-it, -t, -të
Gen.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-ve	-ve
Dat.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-ve	-ve
Acc.	-	-in, -në	-	-un	-	-ën, -n, -në	-	-it, -t, -të
Abl.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-sh, -ish	-ve

Indefinite pronouns **ca**, **disa** (some, few); **pak**, **një çikë** (few, a few)

Ca, **disa**, **pak**, **një çikë**, etc., are indefinite pronouns. They are used to show indefinite quantity or inanimate objects. Examples:

Më jep pak ujë, të lutem.

Give me some water, please.

A mund të pi një çikë ujë?

May I drink a little water?

Tani kam ca kohë të lirë.

Now I have some time available

Unë kam shumë pak shokë.

I have just a few friends.

Use **ca**, **pak** (some), even if the idea of the definite quantity is clear, as in this following example: **Më jep pak ujë, të lutem.** - Give me some water, please.

The interrogative sentence is made by inversion of the parts of the sentence, that is, changing the places of the subject and verb. Examples:

A ka bukë në shtëpi?

Is there any bread in the house?

Jo, në shtëpi nuk ka bukë.

No, there isn't any bread in the house.

Jo, në shtëpi s'ka bukë.

No, there isn't any bread in the house.

Ca and **disa** are not used if they are followed by a cardinal number, or by an adverb of quantity, as in the following examples:

Lesson 17 / Mësimi shtatëmbëdhjetë

A këni ndonjë libër?	<i>Have you any books?</i>
Po, (unë) kam dy.	<i>Yes, I have two.</i>
Jo, (unë) nuk kam ndonjë.	<i>No, I haven't any.</i>

Disa (*some*) is used in positive sentences, and **ndonjë** (*any*) in negative and interrogative sentences. Examples:

Unë kam disa libra.	<i>I have some books.</i>
A këni ndonjë libër?	<i>Have you any books?</i>
Unë nuk kam ndonjë libër.	<i>I haven't any books.</i>

Pak (*few*), is used in negative sentences. **Disa**, **ca** (*a few*) are used to show a certain number, a real amount of people or things, as in the following sentences:

Aí ka pak shokë.	<i>He has few friends.</i>
(this means that his friends are few in number, not many).	

Aí ka disa shokë.	<i>He has a few friends.</i>
(this means he has some friends, but the number of friends is small).	

Shumë pak, **tëpër pak** are translated *very little*. **Shumë pak**, **shumë të paktë** (*very few*) have the same meaning, but in this case they should be followed by a countable noun.

Double negation

Albanian sentences may get two negatives, that is, double negation. Examples:

Jo, (unë) nuk kam asgjë.	<i>No, I do not have anything.</i>
Jo, (unë) nuk kam asnjë.	<i>No, I have none.</i>
Unë nuk kam bërë asgjë të këqe.	<i>I have done nothing wrong.</i>
Unë nuk di asgjë.	<i>I know nothing.</i>



Conversation (Track 19)

Elsa:	Unë dua ca gjalpë dhe ca djathë, ju lutem.
Shitësi:	Sigurisht, ¹⁾ zonjushë.
Elsa:	Dhe a këni ndocë proshutë?
Shitësi:	Po, zonjushë. Ja ku është.
Elsa:	H'm. Proshuta është me shumë dhjamë. ²⁾ Më jep ca sallam në vend të saj, të lutem.
Shitësi:	Fo, zonjushë.
Elsa:	Tani, unë kam nevojë për ca lëtrë dhe për ca bojë. Mirë! Ajo letra duket e mirë. Dhe pambuk: A këni ndocë pambuk? ³⁾
Shitësi:	Oh, pambuku është në anën tjetër ⁴⁾ të dyqanit, zonjushë.

- Petriti:** Elsa, a do të vish taní? Më duhet të blej gómën. Jémi vonë për drékën.
- Elsa:** Mos u bëj i padurúeshëm, ⁵⁾ Petrit. Dëshirój të blej ca duhan për Babanë dhe disa karaméle për Nënë. Ti shko dhe bli gomën, dhe éja përsëri tek unë. Mirupafshim . . . Taní, kam nevojë për disa ... Oh, Petrit! Prit, prit! Unë nuk kam pará me véte! Petrit!
Ndal, ndal! Mos ik taní. ⁶⁾ A ke pará? Më jep hua një apó dy mýjë lëké.
- Petriti:** Ja një mýjë lëké. Nuk kam dy mýjë. Më dúhen paratë për të blérë gomën. *(She goes away and comes back after a while).*
Elsa, éja taní! Mos do të qëndrósh këtú gjithë ditën? Jam i sigúrt se súpá është ftóhur dhe míshi është djégur.
- Elsa:** Jo, nuk do të qëndrój. ⁷⁾ Taní jam gati - le të shkójmë. Unë dúá të dëgjój ca muzíkë në radio.
- Petriti:** Ah, këtë grátë! ⁸⁾

Explanations: 1) Sigurisht; Me siguri (this is a way of answering someone who is asking about something, or answering your supervisor or your friend: **Menjëhërë!**, **Sí mbëron!**, **Po Zotëri!**). - *Certainly (Sir!)* - 2) **Proshúta është me shumë dhjamë**, or **Proshuta është tépër e májme**. - *The bacon's rather fat.* - 3) **Ca pambúk** - *any cotton, some cotton*; **pe pambúku**, **pe prej pambúku** - *cotton thread, thread made of cotton* - 4) **nga ana tjetër**, **nga tjetri tjetër** - *At the other end.* - 5) **Mos u bëj i padurueshëm**, or **mos u bëj i paduruar** - *don't be impatient*; 6) **Mos ik; megjithatë mos u largó** - *Don't go yet.* - 7) **Jo, nuk dúá** - *No, I don't.* - 8) **Ah, këtë grátë!**; **Ah, grátë!** - *Oh, the women!*

Reading exercises

- Lule, ujë: Kjo lule ka nevojë për ujë:** Lule, ujë: Kjo lule ka nevojë për ujë. - **Gjalpë: Kjo bukë ka nevojë për gjalpë.** - Kafe, sheqer: Kjo kafe ka nevojë për sheqer. - **Çaj, qumësht:** Ky çaj ka nevojë për qumësht. - Ushqim, verë: Ky ushqim ka nevojë për verë.
- Supë: Unë dua ca supë, të lutem:** Supë: Unë dua ca supë, të lutem. - **Penë: Unë kam nevojë për një penë, të lutem.** - **Pambuk: Kam nevojë për ca pambuk, të lutem.** - **Gomë: Unë kam nevojë për një gomë, të lutem.** - **Birrë: Unë dua ca birra, të lutem.**
- Lekë, një mýjë: Dua të marr hua një mýjë lekë, të lutem. Nuk kam një mýjë lekë.** - **Ja janë pesëqind:** Lekë, një mýjë: Dua të marr hua një mýjë lekë, të lutem. Nuk kam një mýjë lekë. - **Ja ku janë pesëqind.** - **Valixhe, çantë: Unë dua të marr hua një valixhe, të lutem. Unë nuk kam nevojë për një valixhe, ja një çantë.** - **Kostum, një xhakëtë: Dua të marr hua një kostum, të lutem. Unë nuk kam nevojë për një kostum, ja një xhakëtë.** - **Veturë, motoçikletë: Dua të marr hua një veturë, të lutem. Unë nuk kam nevojë për një veturë, ja një motoçikletë.** - **Penë, një laps: Unë dua të marr hua një laps, të lutem. Unë nuk kam nevojë për një laps.**
- Proshutë, pastërma: Kam nevojë për ca proshutë, të lutem. Sigurisht, ja ku e ke.** - **Pastërma, pastërma: Kam nevojë për ca proshutë, të lutem. Sigurisht, ja ku e ke.** - **Pastërma:**

Lesson 17 / Mësimi shtatëmbëdhjetë

Kam nevojë për ca pastërma, të lutem. Sigurisht, ja ku e ke. - Kafe, çaj: Dëshiroj ca kafe. -
lutem. Sigurisht, ja ku e ke. - Dhe unë dëshiroj ca çaj. Sigurisht, ja ku e ke. - Gjalpë, djathë: Unë
dua ca gjalpë, të lutem. Sigurisht, ja ku e ke. Dhe unë dua ca djathë.

Sentences and phrases for lessons 16 and 17

A e kupton të gjithë këtë?

Do you understand all of this?

Po, e kuptoj.

Yes, I do.

Në dollap ka disa ushqime

There is some food in the cupboard.

Po, e di që ka.

Yes, I know there is.

Ne nuk kemi bukë.

We haven't any bread.

Po, e di që nuk kemi.

No, I know we haven't.

A i pëlqen kafëja shokut yt?

Does your friend like the coffee?

A e pëlqen kafënë shoku yt?

Does your friend like the coffee?

Jo, nuk mendoj se i pëlqen (kafëja).

No, I don't think he does like it.

Jo, nuk mendoj se e pëlqen (kafënë).

No, I don't think he does like it.

A ka ndonjë kinema këtu pranë?

Are there any cinemas near here?

Po, besoj se po.

Yes, I think there are.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Mua më pëlqen qumështi.- 2. Jepi ca kafe atij.- 3. Në muze
nuk ka njerëz. - 4. A keni parë?- 5. A ju pëlqen muzika?- 6. Mbi tavolinë ka ca ushqime.- 7. Ne
qumështi ne bëjmë (we make) djathin dhe gjalpën.- 8. Ai djalë nuk ka
patentë.- 9. Ne kemi supë për drekë.-10. Ajo dëshiron të pijë çaj. Asaj i pëlqen shumë çaji.

2) Fill the blank space by putting the right word and complete the words in the following
sentences: **një** (a, an) **ca**, **disa** (some), **ndopak**, **ndonjë** (any), **shumë** (very, much), **nga** (from
of): 1. Mua më pëlqen ... muzika. - 2. Ne kemi ... qen. - 3. Pa shiko! Elsa nuk ka ... kafe. - 4. Ai
po bëjnë ... tryezë nga ... copa dërrase. - 5. Merr ... duhan dhe bëj ... cigare. - 6. Ne nuk kemi
... ushqim për nesër. - 7. A ka ... garazh prapa shtëpisë? - 8. Ne i prodhojmë paratë ... metali. - 9.
Vër ... gjalpë mbi bukë. - 10. Gjalpi nuk është ... i shtrenjtë sot. - 11. Muzika në klubin tonë është
... e bukur. - 12. Unë dua të dëgjoj ... muzikë në radio këtë mbrastë. - 13. A keni ... pambuk?
14. Proshut ... është mish, dhe pastërma ... është mish.- A ka ... djath në kuzhinë?

Lesson 18 / Mësimi tetëmbëdhjetë

Eighteenth Lesson / Mësimi i tetëmbëdhjetë

Vocabulary / Fjalorth

bankë - bank

ca, disa, pak - few

çek (bankar) - check (bank)

ha - (to) eat

i (e, të) sigurt - safe

kështu, kështu që, në këtë mënyrë - so

kohë - time

në kohën kur - at a time when

kushtoj, kushton - (to) cost

më kushton shumë - it costs me a lot

mbas, pas - after

mbyll - (to) shut

mik, mysafir - guest

mjaft, mjaftueshëm - enough

në rregull, shumë mirë - all right; OK!

pak, një çikë - a little

pushim, ditë feste - holiday

Sarandë - Saranda

shpenzoi - (to) spend

shumë, një sasi, një shumicë me - a lot (of)

shumë (for countable nouns) - many,
a lot (of)

shumë, tepër (for uncountable nouns)
- much

shumë, me shumicë - plenty of

tërhëq (from the bank) - (to) get out

udhëtim - journey

ushqim - food

Prepositions and cases

Preposition shows the relationship between a noun or pronoun with another word. The following are some of the prepositions:

përmes - across **gjatë** - during

afër - near

dréjt - toward

nën - below **prej, nga** - from

mbi - on

me - with

Some noun groups are used as prepositions: **anë** (side), **ballë, përballë** (in front of), **për** **për arsye** (because of), **për hir të, në sajë të** (thanks to), **në përputhje me** (in conformity with), **në krahasim me** (in comparison to, with), etc.

Certain preposition are used with certain cases to form prepositional phrases. There is a relationship between prepositions and cases. Below are several prepositions which are used according to cases:

1) **Nominative** (it names the subject - **kush?, çili?, çila?, çilët?, çilat?** ... (who?, which?))
- **nga** (from), **të, ték** (to).

2) **Genitive** (it shows possession - **i kujt?, e kujt?, të kujt?, i çilit?, i çilës?, i çilëve?**, etc.) (whose?).

- **në mes (të)** - in the middle of; **në drejtim (të)** - in direction to; **në vend (të), në këmbë** **mbas (të)** - in the middle of; **në lëmin (e)** - in the field of; **në dëm (të)** - in harm of; **në dobi** **të të mirë (të)** - in favor of; **me anë (të), me anën (e)** (by means of), **me rastin (e)** - on the

Lesson 18 / Mësimi tetëmbëdhjetë

occasion of; **me përjashtim (të)** - with the exception of; **për shkak (të), nga shkak (i), për arsye (të)** - because of, due to, owing to; **për nder (të)** - in honor of; **për faj (të)** - because of one's fault; **për hir (të)** - because of, for the sake of; **nga ana (e), në sajë (të)** - thanks to, etc.

3) Dative (it expresses the indirect object - **kujt?, çilit?, cilës?, cilëve?, cilave?** ... (to whom?):

- **buzë** - edge; **majë** - top, peak; **mes, midis** - middle; **anë** - side, edge; **rrëzë** - (at) foot. **pranë, afër** - near; **larg** - far, away; **lart, sipër** - up; **poshtë** - down; **brënda** - in, inside; **jashtë** - out, outside; **gjatë** - during, along; **drejt** - straight, toward (s); **veç, përveç, përpos** - save, except; **rreth, rrrotull** - (a)round; **anës, ndanë** - near, beside; **krahas** - alongside; **para** - before, in front of; **prapa, pas, mbas** - behind of; **tej** - far, away; **këtëj** - hither, this way; **kundër, kundërt, ndaj** - against, toward (s); **falë** - thanks to; **shkuar, kaluar** - past; **përmes** - through, across; **ndërmjet** - between; **nëpërmjet** - through, by means of; **përpara, përballë, ballë për ballë, përkundërt** - in front of, before; **përrëth** - (a)round; **përkrah, përbrë** - next to, close to; **përtëj, matanë** - across, over there; **sipas** - according to; **rreth e rrrotull, rreth e qark, rreth e përqark** - (a)round; **mes për mes** - across, etc.

4) Accusative (it shows action as limited to the object: **kë?, çilin?, çilën?, çilët?, çilat?** ... (whom?, with whom?):

- **në** - in; **me** - with; **pa** - without; **për** - for; **mbi** - on, over; **nën** - under, beneath, underneath; **më** - on, in; **nëpër** - through; **ndër** - among, between; **përmbi** - over; **përjashtuar** - excepted; **përfshirë në** - included in; **lidhur me** - connected to; **në lidhje me** - in connection with; **bashkë me** - together with; **në kundërshtim me** - contrary to, in contrast with; **krahasuar me** - compared with; **në krahasim me** - in comparison with (to); **në bashkëpunim me** - in cooperation with; **në raport me** - in comparison with; **ngjitur me** - next to, close to, etc.

5) Ablative (it is used with the preposition **prej kujt?, prej çilit?, prej cilës?, prej cilëve?, prej cilave?** ... (by whom?, from whom?):

- **prej** - from, by; **ndaj** - toward (s), against; **për** - for; **midis, mes** - middle, among, between; **larg** - far away; **afër, pranë** - near; **poshtë** - down, below; **brënda** - in, inside; **në mes** - in the middle; **sipër** - up, above; **rreth, përrëth, rrrotull** - about, (a)round; **drejt** - straight; **para** - in front; **pas, mbas** - after; **kundër** - against; **përballë, kundërt, përkundërt** - in front toward (s); **ndërmjet** - among, between; **përkrah, përbrë** - beside, next to; **veç, përveç** - except; **tej, përtëj** - beyond, across; **jashtë** - out (side), **sipas** - according to, etc.

Note: Some prepositions, if used in a particular context, may take different cases. In lessons to come, you will have a number of prepositions used in one occasion or another.

Adjectives and adverbs of quantity

Shumë, is used for both uncountable and countable nouns. If it used to show uncountable amounts, is translated *much*, and if used to show countable amounts, that is, **një sasi prej**

Lesson 18 / Mësimi tetëmbëdhjetë

■ quantity of), një sasi me (a quantity with) is translated many, a lot of, a great number of.
Examples:

Unë kam shumë para.

I have much (a lot of) money.

Ne kemi shumë shokë.

We have many (a lot of) friends.

Sa shokë ke ti?

How many friends have you?

Unë nuk kam shumë shokë.

I haven't many friends.

Disa, ndonjë and ca, if followed by a noun are translated some, but ca (prej), pak (nga), translated a little or some. Examples:

Në kuzhinë ka pak ushqim.

There is a little food in the kitchen.

Në kuzhinë ka ca ushqim.

There is a little food in the kitchen.

Indefinite pronouns shumë, tepër (many, much), mjaft (enough)

Mjaft (enough) is used for both nouns: countable or uncountable ones. If it is followed by

■ noun, it has the same construction as in English. Examples:

Ajó ka mjaft punë për të bërë.

She has enough work to do.

Është mjaft mirë për mua.

It's good enough for me.

Një sasi e madhe prej (me), një numër i madh prej (me) are translated plenty of.

Examples:

Ajó ka një numër të madh shokësh.

She has plenty of friends.

Ne kemi shumë kohë.

We have plenty of time.

Shumë tepër (too much, very much, pretty much, so much), is used to show a great
■ countable quantity. Shumë tepër or tepër shumë (too many, very many, so many) are also
■ used to show a countable amount of things. Examples:

Ne kemi tepër shumë libra në shtëpi.

We have too many books at home.

Ai djalë është shumë tepër i mençur.

That boy is pretty much smart.

Fëmijët e vegjël pijnë tepër shumë qumësht.

The little kids drink too much milk.

Lesson 18 / Mësimi tetëmbëdhjetë

Here are some adverbs of quantity according to the rate they express that quantity, starting from 0% to 100%:

0%	asujë, asgjë	none, nothing
	pak, disa	few, some
	ca, disa	a few
	jo shumë	not many
	disa	several
	shumë	a lot of
	shumë, tepër	many
	pjesa më e madhe e	most of
	pothuajse i gjithë	nearly all
100 %	gjithë, (i, e, të) gjithë	all

Usages of adverbs

Adverbs used with pairs of adverbs, form adverbial phrases. See below pairs of adverbs, which hopefully, will help the students understand and build up similar ones.

Examples:

- **copë - copë** = into pieces; **dallgë - dallgë** = in waves; **fije - fije** = in details; **grupe - grupe** = in groups; **pälë - pälë** = in groups, one after another; **shkallë - shkallë** = gradually consecutively; **vënde - vënde** = here and there, in places; **dita - ditës** = day by day, every day; **dora - dórës** = hand by hand, as a beginning, at the beginning; **hërë - hërë** = once in a while time after time; **hëra - hërës** = every time, time after time; **anës e anës** - indirectly; **rreth e rreth** - round, around, indirectly; **varg e varg** - in succession, one after another; **copë e çikë** - ruined, destroyed; **dítë e natë, natë e dítë** - day and night; **orë e çast** - every moment; **tym e flakë** - flames, burnt out, etc.

Sa (how much, how many)

Sa (how much, how many) is used to ask questions about quantity (for both countable and uncountable nouns), as in the following examples:

Sa libra dëshironi të blëni?

How many books do you want to buy?

Sa sheqër dëshironi të blëni?

How much sugar do you want to buy?

Po! (Yes!) and Jo! (No!) answers with adverbs of quantity

You may say **Po!** (Yes!), or **Jo!** (No!) to answer to the questions in which are used adverbs

of quantity. The use of the auxiliary verb of the interrogative sentence is not an obligation. Examples:

A ke ndonjë mik në Vlorë?

Have you any friends in Vlorë?

Po, disa.

Yes, a few.

A ka shumë sheqer në filxhanin tim?

Is there much sugar in my cup?

A ke ndoca para?

Have you any money?

A ka shumë njerëz në rrugë?

Are there any people in the street?

A njihni shumë njerëz këtu?

Do you know many people here?

A ka ndopak bukë?

Is there any bread?

A ka ai shumë para?

He has a lot of money.

Po, shumë.

Yes, plenty.

Po, por jo mjaft.

Yes, but not enough.

Po, shumë.

Yes, a lot.

Jo, jo shumë.

No, not many.

Po, pak, jo shumë.

Yes, a little; not much.

Po, shumë ka.

Yes, he has plenty.

Ka (*he has*), which is used in the last sentence is repeated because it is confirming an assertion that is made by someone else.



Conversation (Track 20)

Xhoni: Unë do të shkoj në bankë; dëshiroj të tërheq ca para.¹⁾

Helena: A kemi shumë para në Amerikë?

Xhoni: Jam i sigurt se kemi mjaft, por një udhëtim për në Sarandë kushton shumë para.

Helena: Nuk na nevojiten ato ende.²⁾

Xhoni: Jo, por dua që të tërheq pak tani, ndoshta, disa mijëra lekë për Elsen.

Helena: Ne nuk jemi duke shpenzuar ³⁾ shumë para, apo jo?

Xhoni: Jo, ne jemi miqtë e Dr. Bëgut, kështu që po shpenzojmë shumë pak. A dëshiron të vish me mua në bankë?

Helena: Nuk mendoj se po.⁴⁾ Në rrugë ka shumë njerëz. Përsë do të shkosh këtë mëngjes? Përsë nuk shkon mbas drékës? Atëherë, nuk ka shumë njerëz në rrugë.

Xhoni: Banka mbyllet në orën tre, apo jo?

Helena: Po, por ne e mbarojmë drékën në dy. Ti ke shumë kohë.

Xhoni: Epó mirë, ëja me mua mbas drékës.

Helena: Në rrëgull. Ç'do të bësh tani?

Xhoni: Tani unë jam pikërisht duke plotësuar një çek.⁵⁾

Helena: A ke mjaft çeqe?

Xhoni: Ah, po, ky është një bllok i ri me çeqe dhe ka shumë çeqe në të; mendoj njëzët e katër.

Helena: Oh, janë mjaft ⁶⁾ për këto pushime!

Explanations: 1) Dëshiroj (dua) të tërheq ca para. - *I want to get some money out.* -

2) Nuk na duhen ende; nuk kemi ende nevojë për shumë para. - *We don't need that yet.* -

3) nuk jemi duke shpenzuar; nuk po shpenzojmë. - *We aren't spending.* - 4) Nuk mendoj po; mëndoj se jo; nuk mendoj që po. - *I don't think I do.* - 5) Tani unë jam pikërisht duke plotësuar një çek; Unë tani po plotësoj pikërisht një çek. - *Now, I'm just writing a check.* - 6) Janë mjaft; atë mjaftojnë - *It's enough.*

Reading exercises

1. **Miq:** Unë kam shumë miq. - **Ushqim:** Unë kam shumë ushqim: **Miq:** Unë kam shumë miq. - **Ushqim:** Unë kam shumë ushqim. - **Para:** Unë kam shumë para. - **Libra:** Unë kam shumë libra. - **Bojë:** Unë kam shumë bojë. - **Lule:** Unë kam shumë lule. - **Sheqer:** Unë kam shumë sheqer. - **Cigare:** Unë kam shumë cigare.

2. **Ushqim:** A ka shumë ushqim në shtëpi? - **Ushqim:** A ka shumë ushqim në shtëpi? - **Para:** A ka shumë para në shtëpi? - **Bukë:** A ka shumë bukë në shtëpi? - **Proshutë:** A ka shumë proshutë në shtëpi? - **Qumësht:** A ka shumë qumësht në shtëpi?

3. **Pena:** Në shtëpi nuk ka shumë pena: **Pena:** Në shtëpi nuk ka shumë pena. - **Zarfa:** Në shtëpi nuk ka shumë zarfa. - **Lapsa:** Në shtëpi nuk ka shumë lapsa. - **Portokaj:** Në shtëpi nuk ka shumë portokaj. - **Kamele:** Në shtëpi nuk ka shumë kamele.

4. **Unë nuk kam shumë miq.** - **Unë kam shumë para:** Unë nuk kam shumë miq. Unë kam shumë para. - **Para:** Unë nuk kam shumë para. - **Kam:** Unë kam shumë para. - **Rroba:** Unë kam shumë rroba. - **Cigare:** Unë kam shumë cigare. - **Unë nuk kam:** Unë nuk kam shumë cigare. - **Sheqer:** Unë nuk kam shumë sheqer. - **Miq:** Unë nuk kam shumë miq.

5. **Para, bankë, mjaft:** Në bankë nuk ka shumë para. **Jo, por ka mjaft:** Para, bankë, mjaft: Në bankë nuk ka shumë para. **Jo, por ka mjaft.** - **Çek, bllok, disa:** Në bllokun e çeqeve nuk ka shumë çek. **Jo, por mendoj se ka disa.** - **Mysafirë:** hotel, pak: Në hotel nuk ka shumë mysafirë. **Jo, por mendoj se ka disa.** - **Ujë, gotë, pak:** Në gotë nuk ka shumë ujë. **Jo, por mendoj se ka pak.** - **Qumësht, kuzhinë, mjaft:** Në kuzhinë nuk ka shumë qumësht. **Jo, por mendoj se ka mjaft.**

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Sa libra keni ju këtu? - 2. Sa para kanë ata? - 3. Jashtë në rrugë ka shumë njerëz. - 4. Në këtë stilograf nuk ka shumë bojë. - 5. Unë kam pak para. - 6. Ai po luan disa këngë në piano. - 7. Në dhomë janë pak karrige. - 8. Ne kemi nevojë për disa lule dhe për pak ujë. - 9. A ka shumë sheqer në çajin tim? - 10. Mos pini shumë cigare.

2) Turn these sentences into interrogative and into negative ones: 1. Unë dua shumë duhan. - 2. Asaj i pëlqen të hajë shumë kamele. - 3. Ata dëgjojnë shumë muzikë. - 4. Ai shkruan shumë letra.

3) Translate into Albanian: 1. Bring me some sweets. - 2. How many do you want? - 3. I want just a few. - 4. There are not many flowers in your garden. - I have too many flowers. - 5. How many people are there at Dr. Begu's house? - 6. I want to help you, but I don't have enough time. - 7. Can you lend him some money? - He only needs a few thousands of lëkë. because he doesn't need much money. - 8. I am sure enough there is plenty of soup in the plate for you and for Mary. - 9. You are too late for lunch. - 10. They are very impatient. - 11. Don't

and over there all the day long.

4) Fill in the blank spaces, by putting the appropriate adverbs of quantity:

0%	_____	<i>none, no one, nothing</i>
	_____	<i>few</i>
	_____	<i>a few</i>
	_____	<i>not many</i>
	_____	<i>some</i>
	_____	<i>a lot of</i>
	_____	<i>many</i>
	_____	<i>most</i>
	_____	<i>nearly all</i>
100 %	_____	<i>all</i>

Lesson 19 / Mësimi nëntëmbëdhjetë
 Nineteenth Lesson / Mësimi i nëntëmbëdhjetë
 Vocabulary / Fjalorth

afersisht, rrëth - *about, around*
barakë, plevicë, musëndër - *a shed*
benzinë - *petrol*
birrë - *beer*
brókë, kanë - *jug*
cisternë, serbator - *tank*
copë; pjesë e - *piece; part of*
çantë - *bag*
djeg, shpenzoi - *(to) burn*
filxhân, kûpë, gôtë (plastic) - *cup*
kartolinë - *postcard*
galon - *gallon*
grumbull, pîrg, tóg - *pile, bunch*
grup - *group*
gur - *stone*
muj - *month*
mullar - *heap*
një dorë (plot) me ... - *a handful of*
një lugë (plot) me ... - *a spoonful of*
një xhep (plot) me ... - *a pocketful of*

patate - *potato*
paund (liquid) - *pound*
pémë - *tree*
përdor - *(to) use*
pi - *(to) drink*
pint (473 gr.) - *pint*
pikë (of water, of a tear) - *droplet*
lëshój (on the ground) - *(to) drop*
qymyr druri, ~ koks - *charcoal, coke*
qymyr guri - *coal*
rërë - *sand*
ziej, valój - *(to) boil*
shíshe - *bottle*
ton - *ton*
thes - *sack*
ujëngróhës - *boiler*
vít - *year*
zyrë - *office*
zarf - *envelope*
zjarr - *fire*

Preposition and cases - again

The examples which are brought here, may be used with different cases. We advise the students to pay special attention to the following, because it will help them to understand and learn the usage of proper prepositions in specific cases:

The usage of cases:

I. Nominative: kush?, çili?, çila?, çilët?, çilat? ... (who?, which?)

1) Subject of a sentence (indefinite and definite):

- **Shqipëria** është në mes të Evropës.
- **Vetura** u nis drëjt qytetit.
- **Një zë** u dëgjua në errësirë.

2) Determinative of the verb **jam** - *to be* (indefinite or definite):

- **Ai** është mjek.
- **Puna** është nder.
- **Qe dímër** i ashpër.

3) Determinative of two words that come after one-another (indefinite):

- Teçuta u zgjodh **deputéte**.

4) Determinative of a noun which denotes profession, position, duty, title (indefinite):

- **Inxhiniér** Iliri filloi punën në ministri.
- **Mësues** Teutën e transferuan në një shkollë tjetër.

5) Nomination of a person or a thing if the speech is addressed to (generally indefinite):

- **Doktor**, më vizito edhe mua.
- Si e ke ëmrin, **bir**?
- Si e ke ëmrin, **hiri** im?

6) Determinative of a verb or another word with prepositions **nga**, **tek**, **te** (definite):

- Ai doli **nga** (from) **shtëpia** herët në mëngjes.
- Do të kthehem **nga** (about lunch time) **drëka**.
- Shpesh më vete mëndja **tek** (to) **Atdhëu**, **te** (to) **nëna**, **te** (to) **shokët**.

II. Genitive: i kujt?, e kujt?, të kujt?, i cilit?, i cilës?, i cilëve?, i cilave? ... (whose?)

1) Determinative of a noun to denote:

a) Appertainings:

- Pyjet e **Shqipërisë** janë të pasura.
- Biblioteka e **shkollës** ka libra të shumtë.

b) Types, matter, quantity:

- Këngët e **dasmës** janë shumë të bukura.
- Nën kaltërsinë e **qieilit** dallgët préknin brégun.

c) Completness:

- Ajo hëngri vëtem një pjesë të **bukës** që kishte sjellë me vete.

d) Nomination of a place or a thing:

- Qyteti i **Beratit** është shumë i vjetër.
- Kulla e Orës së **Tiranës** është shumë e lartë.

2) Determinative of a verb or another word with prepositions **me anë (të)**, **nga ana (e)**, **shkak (të)**, **në drejtim (të)**, **për arsye (të)**, **në mes (të)**, **në bazë (të)**, **në vend (të)**, **për hir** etc.

- Ai jetonte në mes të **pyjeve**.
- Postjéri po largóhej në drejtim të **qytetit** të vogël.
- Fëmijët nuk erdhën për **shkak të kohës** së keqe.

III. Dative: kujt?, cilit?, cilës?, cilëve?, cilave? ... (to whom?)

1) Indirect object to denote:

a) An object the action is addressed to:

- Shkrúaj **nënës** një lètër.
- Príndërit i blénë **vájzës** një biçíklètë.
- I dërgova **Teútës** një kartolinë.

b) A person that experiences a situation:

- **Flúturës** nuk i rrihej pa folur.

c) A complement of a verb to denote place, time, cause:

- Ai écte **rrugës** i menduar.
- **Maleve** bie borë.

d) A complement of a verb or another word, preceded by prepositions such as: **buzë**, **mes**, **midis**, **anë**, **rrëzë**, **pranë**, **afer**, **larg**, **gjatë**, **prapa**, etc., to denote place or time:

- Ta shpiem tavolinën **rrëzë murit**.
- Dëti është shumë i bukur **buzë mbrëmjes**.
- Gjatë **vítit** do të kthëhem përsëri.

IV. Accusative: **kë?**, **cilin?**, **cilën?**, **cilët?**, **cilat?** ... (whom?, with whom?)

1) Direct object of a verb to denote the object acted upon:

- Une shkrova **një létër** për nënën.
- Ai bëri **kërkësë** për t'u pranuar anëtar i Shoqatës së Gjuetarëve.
- I ftova **shokët** për darkë.

2) Complement of two words coming after one another:

- Atë e caktuan **mësuese** në një shkollë fshati.

3) Complement of a verb to denote time:

- Gjithë **natën** ra shi.
- **Dimrin** e kaluam së bashku.

4) Complement of a verb preceded by prepositions such as: **në** (in), **me** (with), **pa** (without), **për** (for), **mbi** (on, over), **nën** (under, beneath, underneath), **më** (on, in), **uëpër** (through), **ndër** (between, among), **përmby** (above, over), **në lidhje me** (in connection with), **bashkë me** (together with), **në kundërtshim me** (in opposition with), **në krahasim me** (in comparison with), etc.

- Po shkoj **në punë**.
- Ai vuri **mbi tryezë librin** e Gjuhës Shqipe.
- Unë udhëtoj çdo ditë **me tren**.
- **Nëpër qytët** kalon një lumë.
- Ata vajtën në teatër **me shokët**.

V. Ablative: **prej kujt?**, **prej cilit?**, **prej cilës?**, **prej cilëve?**, **prej cilave?** ... (by whom from whom?)

1) Determinative of an indefinite noun to denote:

a) Appertaining:

- Pëmët lëviznin si dallgë **dëti** nga të gjitha drejtímet.
- Studëntët écnin nëpër atë rrugë **fshati** të përdorur nga njërëzit e kafshët.

b) Quality, type:

- Qe një ditë e ftohtë **dímri**.
- Ai i dhuroi mësuesit një túfe **lúlesh**.

c) Completeness of a part:

- Ajo bléu një gjysmë buke.
- Ata qëndruan pa folur një çerëk ore.

d) Matter:

- Shprësa banónte në Korçë prej vítesh
- Do të nisem pas dy dítësh.
- Pas një víti ata do të kthéhen në qytétin e tyre.
- Pas disa dítësh fillóva të kuptoja diçka.

Prepositions me, prej, nga (of)

Me, prej and **nga** are prepositions. They are used to show parts of a matter, or material.

■ In this case they are translated *of*. **Me** (*with*), if followed by a noun in accusative case, it shows

■ function of the verb; **prej** (*of*) and **nga** (*of, from*) show movement, and origin.

Here are some examples to illustrate the use of the prepositions **me, prej** and **nga**:

Një cöpë búke (... prej buke).

A piece of bread.

Dy théla mishi (... prej mishi).

Two pieces of meat.

Tri cöpë djathë (... më djathë).

Three pieces of cheese.

Kjo çantë është bërë nga lëkura.

This bag is made of leather.

Kjo çantë është bërë me lëkurë.

This bag is made of leather.

If **prej** shows matter or material, it is not used and the modifier of matter is placed after

■ noun. In this case the preposition plays the role of the attribute. See the following sentences:

Kjo çantë është prej lëkure (a bag made of leather).

This bag is made of leather.

Një çantë lëkure (a bag made of leather).

A bag made of leather.

Një çantë lëtre (a bag made of paper)

A paper bag.

Një çantë me letra (a bag containing letters).

A bag of papers.

Some examples with **me** and **prej** prepositions:

Studentët e prítën me gëzim lajmin e mirë.

The students received the good news with joy.

Studenti shkruan me laps.

The student writes with a pencil.

Ilíri po bisedón me Agímín.

Ilir is talking with (to) Agim.

Lesson 19 / Mësimi nëntëmbëdhjetë

See the usage of the prepositions **nga** (requires nominative case), and **prej** (requires ablative case):

Iliri është **nga** Shqipëria.

Ilir is from Albania.

Mësuesi është **nga** Vlora.

The teacher is from Vlora.

Agimi është **prej** Tepelëne.

Agim is from Tepelena.

Mësuesi është **prej** Vlorë.

The teacher is from Vlora.

Usages of prepositions - again

Below are two prepositions: **në** and **për** and their respective prepositional phrases:

- **në**: **kam në mend** - I intend, I think; **jam në dijeni** - I know, I am informed; **jam (s'jam) në vete** - I am (I am not) insane; **jam në formë** - I am in good shape, I am in good mood. **është për të vënë duart në koke** - it is terrible; **mbaj në krah** - to bear someone, to be patient. **mbaj në kurriz** - to bear someone, to be patient; **shkel në kallo** - to tread somebody's toes; to harm someone's interests; **më rëndon në shpirt** - to suffer; **përplas në sy (në fytyrë)** - to say the truth bluntly; **brof në këmbë** - to get up; **vritem në shpirt** - to be hurt, to be insulted; **hidhem në zjarr** - to risk; **qëlloj në shënjë** - to hit the target; **çelem në fytyrë** - to be happy, to have a happy face; **vrëjtem në fytyrë** - to be worried, to be angry, sad; **nxihem në fytyrë** - to be worried, to be angry, sad; **shtangem në vend** - to be surprised; **kap në flagrancë** - to catch someone doing wrong; **shkrihem në gaz** - to laugh; **trëtem si kripa në ujë** - to be lost; **hedh në lëter** - to write; **pres në bësë** - to betray; **mbëtem në vend** - to remain in one place; **vij në ndihmë** - to help; **më hyn lëpuri në bark** - to be afraid, to be scared; **në tym** - in vain, aimless

- **për**: **ditë për ditë** - every day; **javë për javë** - every week; **orë për orë** - every hour. **ballë për ballë** - face to face; **dhëmb për dhëmb** - tooth for tooth; **flakë për flakë** - directly instantly; **mik për koke** - close friend; **aty për aty** - instantly, immediately; **sot për sot** - today for today, for today; **tani për tani** - for now, now; etc.

Conversation (Track 21)

Helena: A keni ndonjë oxhak "në dhomën tuaj të ndénjjes? A djeg ai shumë qymyr guri?

Doroti: Po, shumë tepër. Ai djeg pesë ton qymyr guri çdo vit.

Helena: Dhe a përdorni qymyr guri në ngrëhësin e ujit në kuzhinë?

Doroti: Jo, ne përdorim qymyr druri për të. Ai djeg rreth gjashtë ton qymyr druri në vit. Kjo do të thotë se ne përdorim dhjetë thasë me qymyr druri çdo muaj.

Helena: Vetura e Dr. Bëgut është tepër e madhe. Sa benzinë mban serbatōri i saj?

Doroti: Mendoj se mban pesëdhjetë litra benzinë.

Helena: Sa kushton një liter benzinë?

Doroti: Besoj se kushton rreth 120 lekë.

Helena: A pi biri juaj shumë qumësht?

- Doroti: Po, ai pi një gjysmë litër qumësht çdo ditë.
 Helena: Çfarë ha ai ²⁾ për mëngjës?
 Doroti: Ai ha vetëm një copë bukë me gjalpë, dhe një filxhan me çaj.
 Helena: Kjo nuk është e mjaftueshme ³⁾ për një djallë të ri, apo jo?
 Doroti: Epë, ndoshta nuk është. ⁴⁾ Por atij nuk i pëlqen shumë mëngjësi. ⁵⁾
 Helena: A hidhni sheqer në çajin tuaj?
 Doroti: Po, dy luge me sheqer, ⁶⁾ të lutem.

Explanations: 1) Oxhak, vatër (fire-place). - *An open fire, fire-place.* - 2) Çfarë ha ai; Çfarë pëlqen të hajë në mëngjës. - *What does he have.* - 3) kjo nuk është e mjaftueshme - *this is not enough.* - 4) ndoshta nuk është - *perhaps it isn't.* - 5) nuk i pëlqen shumë mëngjësi (të gërenit mëngjës) - *he doesn't like eating breakfast.* - 6) dy luge me sheqer - *two spoonfuls of sugar.*

1) Djeg (to burn) is a transitive verb. But it becomes intransitive if it is used as **digjem** (to get burned). Here is an example for each case:

Ne djegim qymyr në dimër (transitive).

We burn coal in the winter.

Qymyri po digjet në oxhak (intransitive).

The coal is burning in the fire place.

2. **Pi (to drink)** is a verb. It means **pi**, but **pije** is a noun and is translated *a drink*.

Reading exercises

1. **A njihi shumë njerëz? (shumë):** Po, unë njoh shumë njerëz. **A njihi shumë njerëz? (shumë):** Po, unë njoh shumë njerëz. - **A keni shumë kohë? (shumë):** Po, unë kam shumë kohë. - **A hani shumë gjalpë? (shumë):** Po, unë ha shumë gjalpë. - **A keni shumë parë? (shumë):** Po, unë kam shumë parë. - **A pini shumë çaj? (shumë):** Po, unë pi shumë çaj. - **A e pëlqeni gjalpin? (shumë):** Po, unë e pëlqej shumë gjalpin.

2. **Kafe: Unë dëshiroj një filxhan me kafe, të lutem. - Kek: Unë dëshiroj një copë kek, të lutem.** Kafe: Unë dëshiroj një filxhan me kafe, të lutem. - Kek: unë dëshiroj një copë kek, të lutem. - **Djathë: Unë dua një copë djathë, të lutem. - Dërrasë: Unë dua një copë dërrasë, të lutem. - Bukë dhe gjalpë: Unë dua një copë bukë me gjalpë. - Çaj: Unë dua një filxhan me çaj, të lutem.**

3. **Sa letër dhe sa zarfa kemi në zyrë?:** Sa letër dhe sa zarfa kemi në zyrë? - **Ne kemi shumë letër, por nuk kemi shumë zarfa. - Sa bukë dhe sa gjalpë kemi në shtëpi? - Ne kemi shumë bukë, por nuk kemi shumë gjalpë. - Sa benzinë dhe sa vaj kemi në veturë? - Ne kemi shumë benzinë, por nuk kemi shumë vaj. - Sa lapsa dhe sa pena kemi në dollap? - Ne kemi shumë lapsa, por nuk kemi shumë pena. - Sa qymyr guri dhe sa qymyr druri kemi në musëndër? - Ne kemi shumë qymyr guri, por nuk kemi shumë qymyr druri. - Sa letra kemi në kutinë e postës, dhe sa kartolina? - Ne kemi shumë letra, por nuk kemi shumë kartolina. - Sa sheqer kemi në tavolinë dhe sa qumësht? - Ne kemi shumë sheqer, por nuk kemi shumë qumësht. - Sa qumësht dhe sa birra**

kemi në dollap? - Ne kemi shumë qumësht, por nuk kemi shumë birra.

Sentences and phrases for lessons 18 and 19

Sa letra ke ti?

How many letters do you have?

Unë kam dyqind e pesëdhjetë letra.

I have two hundred and fifty letters.

Ju këni një sasi të madhe me letra.

You have a lot of letters.

Po, unë kam.

Yes, I have.

Sa letër kemi ne në zyrë?

How much paper do we have in the office?

Ne kemi një sasi të madhe me letër, por nuk kemi shumë zarfa.

We have a lot of paper, but we do not have many envelopes.

Ne kemi nevojë për pak bojë dhe për disa kartolina.

We need a little ink and a few postcards.

Jo, unë mendoj se ne kemi mjaft kartolina, dhe ka shumë bojë.

No, I think we have enough postcards, and there is plenty of ink.

Një copë letër dhe një shishe me bojë.

A piece of paper and a bottle of ink.

Një kuti me zarfa dhe një paketë me kartolina

A box of envelopes and a packet of postcards.

Një kapicë (grumbull, tog, një grusht) me lapsa.

A pile (a bunch, a great number, a handful) of pencils.

Practice exercises

1) Fill in the blank with the correct prepositions and complete the following sentences by using the following prepositions: **me, mbi, në**, etc.: 1) A dëshironi një gotë . . . ujë?- 2) Në kuzhinë është një kanë . . . qumësht.- 3) Në kanë nuk ka shumë qumësht.- 4) Të lutem, më sjell një shishe . . . birrë.- 5) Ai djalë është ulur . . . një grumbull rëre.- 6) Një grup i vogël . . . njerëz është duke pritur në kopsht.- 7) Paratë janë . . . çantën tuaj.- 8) Unë dua dy lugë . . . sheqer në kafënë time. - 9) Unë po i jap atij djali një grusht . . . karamele.- 10) Kur ai vjen në mësim, në xhup mban gjithnjë shumë lapsa.

Lesson 20 / Mësimi njëzet
 Twentieth Lesson / Mësimi i njëzetë
 Vocabulary / Fjalorth

çerék - *quarter*
 durim - *patience*
 i (të) durueshëm (adj.) - *patient*
 i (e, të) zënë - *busy*
 i (e, të) pasur - *rich*
 i (e, të) varfër - *poor*
 fund (the bottom of sth.) - *bottom*
 fillim, nisje - *beginning, start*
 gjysmë - *half*
 majë, kúl - *top*

mes, midis (place) - *middle*
 ndiej - (to) *feel*
 orë (time) - *hour*
 pacient (a noun) - *patient*
 pjesë (of a quantity) - *part*
 pjesa e përparme, përballë - (in) *front*
 pushoj, prëhem - (to) *rest*
 spital - *hospital*
 shumë tepër - *too much, too many*
 tepër shumë - *too much, too many*

Pjesë e, një pjesë e, një pjesë të (a part of)

Pjesë, një pjesë e, një pjesë të, are translated as (a) *part of*. Sometimes, pjesë, may be used in other constructions, as in the following ones: një pjesë prej or njërën pjesë të.

Unë kam në xhep një pjesë të parave.
I have part of my money in my pocket.
 Unë kam në xhep njërën pjesë të parave.
I have a part of my money in my pocket.

If një pjesë e (one part of, a part of) plays the role of a subject and is followed by a singular noun, then the verb should be singular, too. If it is followed by a noun in the plural, the verb must be plural. Examples:

Një pjesë e bukës sime është këtu. *One part of my bread is in here.*
 Një pjesë e librave të mi janë atje. *A part of my books are there.*

Një pjesë, një çikë, and pak may also have the meaning of disa and ndonjë (some).

If një pjesë, or disa pjesë, show a part or parts of something, then një pjesë is followed by the preposition prej (of). Example:

Një pjesë prej parave të mia janë në bankë. *Some of my money is in the bank.*

To say një shoku juaj, disa nga shokët e tu, ky shoku juaj and other pronominal phrases, you need to use the following paraphrases:

Një nga shokët e tu. *One of your friends.*
 Një shoku juaj. *A friend of yours.*

Lesson 20 / Mësimi njëzet

	Disa nga shokët tuaj.	<i>Some of your friends.</i>
or	Disa nga shokët e tu.	<i>Some friends of yours.</i>
and	Ky shoku juaj.	<i>This friend of yours.</i>

Pjësja më e madhe e ... , pjesët më të mëdha të ..., which should be translated as *of* are used in this way:

Pjësja më e madhe e parave të mia është në bankë.

Most of my money is in the bank.

Pjësja më e madhe e librave të mi janë këtu.

Most of my books are here.

If **pjesa** ... is singular, the verb should be in singular. If **pjesët** ..., is plural, the should be in plural, too. Examples:

Pjësja më e madhe e punës sime përfundoi. *Most of my work is finished.*

Pjesët më të mëdha të punës sime përfunduan. *Most parts of my work are finished.*

Tërë, and i tërë, e tërë, e tëra, të tërë, të tëra (all) - again

Tërë is an indefinite pronoun. If it is used with **i, e, të, së** articles, it becomes an adjective **i tërë** (masculine, indefinite, singular), **i tëri** (masculine, definite, singular), **të tërë** (masculine, indefinite, plural), **të tërët** (masculine, definite, plural); **e tërë** (feminine, indefinite, singular), **e tëra** (feminine, definite, singular), **të tëra** (feminine, indefinite, plural), **të tërat** (feminine, definite, plural), **së tërë, së tëra**, are indefinite adjectives, and are translated *all, whole, en*. Examples:

Tërë librat janë mbi tavolinë.

All the books are on the table.

Tërë miqtë e tij janë burra.

All his friends are men.

Ai na tregoi tërë historinë e tij.

He told us all his story.

Ju të tërë, ëjani pas mëje.

You all come after me. (follow me)

Të tëra studentet qënë në klasë.

All the students were in the class-room.

Ató ërdhën të tëra në mblëdhje.

They all came to the meeting.

Ata të tërë janë këtu.

All of them are here.

or **Ata janë këtu të tërë.**

They are all here.

Të tërë, like **të gjithë**, may also be used after a personal pronoun, as in the following examples:

Ne të tërë e njohim atë.

We all know him.

Ne të gjithë e njohim atë.

We all know him.

Lesson 20 / Mësimi njëzet

This kind of construction is not acceptable in negative sentences. Examples:

Jo të tërë (të gjithë) studentët janë këtu. *Not all of the students are here.*

Jo të tëra (të gjitha) studentet janë këtu. *Not all of the students are here.*

Tërë, i tërë, e tërë, të tërë, të tëra, have gender and number. If used alone, they are subject to declensions, if not, it is the noun which is subject to the declension.

Table no. 63 (the declension of the indefinite pronoun të tërë - all)

No.	Cases	Masculine	Feminine
1.	Nominative	të tërë	të tëra
2.	Genitive	i të tërëve	i të tërave
3.	Dative	të tërëve	të tërave
4.	Accusative	të tërë	të tëra
5.	Ablative	prej të tërëve	prej të tërave

Gjysmë, gjysma e (half of), çerek, çereku i (a quarter of)

Gjysmë (a half) or **gjysma e** (singular - the half of), and **gjysmat e** (plural - the halves) are used to show a half of the entirety, completeness, or wholeness. Examples:

Unë kam gjysmën e librave të mi këtu.

I have half of my books here.

Unë kam gjysmën e tyre këtu.

I have half of them here.

Gjysmë is also used to show time and time duration, as in the following examples:

Gjysmë ore.

Half an hour.

Dy orë e gjysmë.

Two and a half hours.

Kam gjysmë ore që të pres.

I have half an hour that I wait for you.

Çerek and **një çerek** are translated a quarter. These words are followed by **i, e, të, së** according to the number and gender used in the sentence. Examples:

Ky është çereku i kopshtit tonë.

This is a quarter of our garden.

Këta janë çerekët e librave të mi.

Those are the quarters of my books.

If **nga** or **prej** are used after numerals, these two prepositions should be translated as *of*. Examples:

	Dhjetë nga studentët e mi. (nom. case)	Ten of my students.
or	Dhjetë prej studentëve të mi. (abl. case)	Ten of my students.



Conversation (Track 22)

Xhoni: A është kjo dhoma e Petritit?

Iliri: Jo, dhoma e tij është në krye të shtëpisë.¹⁾ Kjo është pjesa ime e shtëpisë.²⁾ Unë përdor tri prej dhomave të shtëpisë për punën time.

Xhoni: A e bëni këtë të gjithë punën tuaj?

Iliri: Jo, këtu bëj një pjesë të saj, dhe një pjesë e bëj në spital.³⁾

Disa nga pacientët e mi janë të pasur, dhe disa prej tyre janë të varfër. Ndoshta pjesa më e madhe e tyre janë të varfër. Unë zakonisht punoj në spital gjithë mëngjesin, pastaj vij në shtëpi për drëkën. Mbas drëkës unë punoj pak.⁴⁾ Por në mesditë pushoj gjysmë ore.

Xhoni: Në shtëpi?

Iliri: Oh! Jo, jo këtë; atje ka shumë zhurmë. Unë kam një plevicë të vogël në fund të kopshtit.⁵⁾

Xhoni: Në fund të ... ?

Iliri: Epó, dua të them në anën tjetër të kopshtit!

Xhoni: A e ke pjesën më të madhe të punës në fillim të javës? ⁶⁾

Iliri: Jo, jam i zënë gjatë gjithë kohës. Në fund të javës ndihem tëpër i lodhur.

Xhoni: Jam i sigurt që po! ⁷⁾

Explanations: 1) në krye të shtëpisë; në pjesën e sipërme të shtëpisë (papafingo). At the top of the house (attic). - 2) Pjesa ime e shtëpisë - my part of the house. - 3) këtë bëj një pjesë të saj, dhe një pjesë e bëj në spital - I do part of it here, and part of it at the hospital. - 4) unë punoj pak; punoj ca, një çikë. - I do a little work. - 5) në fund të kopshtit; te fundi kopshtit - At the bottom (end) of the garden. - 6) pjesën më të madhe të punës në fillim të A të vjen puna më e madhe në ...?, A e ke punën më të madhe në ...? - Does most of your work come ...?. - 7) Jam i sigurt që po!; Jam i sigurt se po! Jam i sigurt se ndihesh i lodhur - I'm sure you do!

Notes about the conversation: Dua të them; ka kuptimin e ...; në kuptimin e ... are translated *to mean*, as in the following examples: Ç'doni të thoni? - What you mean?, kjo do të thotë ... - This means; Kjo fjalë ka kuptimin e ... - This word means..., etc.

The following examples will help you to understand the previous sentences: dua të them doja të shpreh. pata ndër mend të thosha, are translated *I mean*, or *it means*, and so on.

Ç'do të thuash?, Përsë e ke fjalën?, or Cili është kuptimi i kësaj që po thua?, are very often used in everyday speech. The best way to translate them is this one: What you mean? What do you mean?

Lesson 20 / Mësimi njëzet

Sentences and phrases

Në fillim të mbledhjes.

At the beginning of the meeting.

Në fund të mësimit.

At the end of the lesson.

Në anën tjetër të dyqanit.

At the other end of the shop.

Indefinite and definite nouns/plural, masculine

The endings of masculine nouns are: - t, - të, and - it. Below is a list of indefinite and definite masculine nouns, singular and plural.

- t ending

Indefinite singular	Definite singular	Indefinite plural	Definite plural
a rain	shi-u (the ~)	shira (rains)	shira-t (the ~)

- t ending

Indefinite singular	Definite singular	Indefinite plural	Definite plural
a name	emri (the ~)	emra (names)	emra-t (the ~)
a book	libri (the ~)	libra (books)	libra-t (the ~)
a theater	teatro (the ~)	teatro (theaters)	teatro-t (the ~)

- it ending

Indefinite singular	Definite singular	Indefinite plural	Definite plural
a king	mbret-i (the ~)	mbretër (kings)	mbretër-it (the ~)
a parent	prind-i (the ~)	prindër (parents)	prindër-it (the ~)
a bed	shtrat-i (the ~)	shtretër (beds)	shtretër-it (the ~)

- të ending

Indefinite singular	Definite singular	Indefinite plural	Definite plural
a finger	gisht-i (the ~)	gishta / gishtërinj (fingers)	gishta-t / gishtërinj-të (the ~)
a priest	prift-i (the ~)	priftërinj (priests)	priftërinj-të (the ~)
a master	zotëri-a (the ~)	zotërinj (masters)	zotërinj-të (the ~)
a candle	qiri-u (the ~)	qirinj (candles)	qirinj-të (the ~)

- t ending

Indefinite singular	Definite singular	Indefinite plural	Definite plural
a village	fshat-i (the ~)	fshatra (villages)	fshatra-t (the ~)
a sea	det-i (the ~)	detra (seas)	detra-t (the ~)
goods	mall-i (the ~)	mallra (goods)	mallra-t (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>pleh (a fertilizer)</i> <i>gjak (a blood)</i>	<i>pleh-u (the ~)</i> <i>gjak-u (the ~)</i>	<i>plehëra (fertilizers)</i> <i>gjakëra / gjaqe (bloods)</i>	<i>plehëra-t (the ~)</i> <i>gjakëra-t / gjaqet (the ~)</i>

Reading exercises

1. A e ke në bankë një pjesë të parave? Po, një pjesë të tyre. A e ke pjesën më të madhe të parave në bankë? Po, pjesën më të shumtë: A e ke në bankë një pjesë të parave? Po, një pjesë të tyre. A e ke pjesën më të madhe të parave në bankë? Po, pjesën më të shumtë. - A është shumica e parave të tua në bankë? Po, shumica e tyre. - A ke një pjesë të vogël të parave në bankë? Po, një pjesë të vogël e tyre. - A është pjesë e parave të tua në bankë? Po, pjesë e tyre janë. - A i ke të gjitha paratë e tua në bankë? Po, të gjitha. - A është gjysma e parave të tua në bankë? - Po, gjysma e tyre.

2. Sa nga miqtë tuaj janë shqiptarë? (Katër): Katër prej miqve të tij janë shqiptarë, or Katër nga miqtë e tij janë shqiptarë: Sa nga miqtë tuaj janë shqiptarë? (Katër): Katër prej miqve të tij janë shqiptarë, or Katër nga miqtë e tij janë shqiptarë. Sa nga fundet e saj janë të kuq? (Dy): Dy nga fundet e saj janë të kuq, or Dy prej fundeve të saj janë të kuq. - Sa nga librat janë të rinj? (Dhjetë): Dhjetë nga librat janë të rinj. - Sa nga pemët janë mollë? (Pjesa më e madhe): Pjesa më e madhe e pemëve janë mollë. - Sa nga bankat janë hapur? (Të gjitha): Të gjitha bankat janë të hapura. - Sa nga restorantet janë të mira? (Asnjë): Asnjë nga restorantet nuk është i mirë. -

3. Kur u larguat? (në fillim): Unë u largova në fillim të mbledhjes. - Kur u larguat? (në mes): Unë u largova në mes të mbledhjes: Kur u larguat? (në fillim): Unë u largova në fillim të mbledhjes. - Kur u larguat? (në mes): Unë u largova në mes të mbledhjes. - Kur u larguat? (në fund): U largova në fund të mbledhjes.

4. Ku është dhoma e Petritit? (sipër, shtëpisë): Ajo është sipër shtëpisë: Ku është dhoma e Petritit? (sipër, shtëpisë): Ajo është sipër shtëpisë. - Ku është karrigia e Dr. Begut? (në fund, të kopshtit): Ajo është në fund të kopshtit. - Ku është stacioni? (në anën tjetër, të rrugës): Ai është në anën tjetër të rrugës. - Ku është kopshti? (në anën tjetër, të shtëpisë): Ai është në anën tjetër të shtëpisë. - Ku është çanta e saj? (sipër, shkallëve): Ajo është sipër shkallëve.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Kuzhina jonë është në fund të shkallëve.- 2. Njëra nga shtëpitë tona është nga ana tjetër e Tiranës. - 3. Kutia juaj është në krye (top) të shkallëve.- 4. Në krye të shkallëve është një dhomë e vogël.- 5. Ajo ulet gjithnjë në radhën e parë kur shkon në kinema.- 6. Kopshti ynë është nga ana tjetër e shtëpisë. - 7. Ne zakonisht pijmë një filxhan me çaj nga mesi i paradites. - 8. Ne do të shkojmë në shtëpi në fund të javës.- 9. Vendosi këto rroba në anën e pasme (prapme) të veturës. - 10. Pjesën më të madhe të ditës ai e kalon në kopsht duke lexuar.

Lesson 21 / Mësimi njëzet e një

Twenty-first Lesson / Mësimi i njëzetënjëtë

Vocabulary / Fjalorth

afërsisht, pothuaj, pothuajse - *nearly*

dje - *yesterday*

fle - (to) *sleep*

fushë ore - *face of a clock;*

i (e, të) kaluar; i (e, të) shkuar - *past*

i (të) pasjellshëm - *unkind*

hap - (to) *open*

hërët - *early*

mbasditë - *P. M. (Post Meridiem)*

më vonë - *later*

minútë - *minute*

natë - *night*

ngrihem, çohem - (to) *get up*

një tjetër - *another*

ngadalë, mbrapa, prapa (ora) - *slow*

orë muri, orë tavoline - *clock*

orë dore - *watch*

orë me zile - *alarm clock*

paradite - *A. M. (Ante Meridiem)*

përde - *curtain*

përsëri, prapë - *again*

sakt; saktësisht - *exact; exactly*

shkoj të fle - (to) *go to sleep*

shkyç, mbyll, fik - (to) *turn off*

shpejt, para, përpapa (ora) - *fast*

shtyj - (to) *push*

tëndë (dyqani) - *awning*

vëzë - *egg*

vonë - *late*

zgjohem - (to) *wake up*

How to ask and tell the time

The most usual questions to ask about the time are the following ones:

Sa është ora?

Sa e keni orën?

A mund të më tregoni sa është ora,

ju lutem?

A e dini sa është ora?

What time is it?; What's the time?

What time is it?; What's the time?

Can you tell me the time,

please?

Do you have the time?

The time is shown by the numerals 1 to 12 (or 13:00 - 24:00). If both hands of a clock watch are on number 12, then say **Óra është 12:00 e natës** (It's 12:00 o'clock A. M.), or **Është mesnatë** (It's midnight). **Óra është 12:00 e ditës** (It's 12:00 o'clock P. M.), or **Óra është 12:00 e mesditës** (It's noon, It's midday).

With radio signals, TV, or in scientific usage, you will hear people say **Óra 20:00** (It is 20:00 hours), instead of **Óra është tetë e mbrëmjes**. To tell the complete time, first of all you should tell the hour, as in **Është ora tetë**, or **Óra është tetë e mëngjesit** (in the morning), which should be translated *It is eight o'clock A.M.*, and **Është ora tetë**, or **Óra është tetë e mbrëmjes** (in the evening) - *It is eight o'clock P. M.*

Say: **Óra është tetë e gjysmë** to tell that *It's half past eight*, and **Óra është tetë e një** to tell *It's a quarter past eight*.

Lesson 21 / Mësimi njëzet e një

To show the minutes, tell the hour first, then add the appropriate minutes, as in the following examples: **Óra është tétë e dhjëtë minúta** (*It's ten past eight o'clock, or It's 8:10*); **Óra është tétë e pesëmbëdhjëtë**, or **Tétë e një çerek** (*It's 8:15*); **Tétë e njëzët e pësë** (*8:25*); **Tétë e gjysmë** (*8:30*), and so on.

As explained earlier, **e** (*dhe, édhe*) stands for *past*, and **pa** stands for *to*.

Use **e** to tell the minutes from **12:00** to **6:00**, and **pa** (*to*) for telling the time from **6:00** to **12:00**. Examples: **Óra është pësë e dhjëtë** (*It's five past ten*), **Óra është pësë pa dhjëtë** (*It's ten to five*); **Óra është nëntë pa njëzët minúta** (*It's twenty to nine, or 8:40*); **Óra është nëntë pa një çerek** (*It's a quarter to nine, or 8:45*); **Nëntë pa dhjëtë minúta** (*It's ten to nine, or 8:50*), and **Nëntë pa një minútë** (*It's one minute to nine, or 8:59*). Examples:

Óra është tre e gjysmë	<i>It is half past three.</i>
Óra është dhjëtë e njëzët.	<i>It's twenty past ten.</i>
Óra është një e gjashtë minúta.	<i>It is six minutes past one.</i>

There is not any fixed rule to tell the exact time by using **minútë** (*singular*), or **minúta** (*plural*), it is almost implied. You may say: **Óra është tétë e dhjëtë minúta**, or **Óra është tétë e dhjëtë**; **Óra është nëntë pa dhjëtë minúta**, or **Óra është nëntë pa dhjëtë**. Examples:

Óra është pësë pa një çerek. (It's a quarter of an hour to five, or a quarter to five)	<i>It's a quarter to five.</i>
Óra është katër pa njëzët. (It's twenty minutes to four)	<i>It's twenty to four.</i>
Óra është nëntë pa tre minúta. (It's three minutes to nine)	<i>Three minutes to nine.</i>
Óra është pësë e një çerek. (It's a quarter of an hour past five)	<i>It's a quarter past five.</i>
Óra është katër e njëzët. (It's twenty minutes past four)	<i>It's twenty past four.</i>
Óra është nëntë e tre minúta. (It's three minutes past nine)	<i>It's three past nine.</i>

Note: In Albanian there is no need to use any personal pronouns to tell the time. In addition, the Albanian word **ora**, is rendered with the English personal pronoun *it*, as in **Óra është shtatë**, or simply **Është shtatë**, which means *It's seven o'clock*), or **Óra është pësë**, or simply **Është pësë** (*It's five o'clock*). Examples:

Është ora nëntë e mëngjës.	<i>It's nine o'clock in the morning.</i>
Është ora katër e pasdites.	<i>It's four o'clock in the afternoon.</i>
Është ora shtatë e mbrëmjes.	<i>It's seven o'clock in the evening.</i>
Është ora dhjëtë e gjysmë e natës.	<i>It's half past ten at night.</i>

Óra është saktësisht tétë e pësë.
Óra është afërsisht tétë e dhjëtë.
Óra është rrëth tétë e një çerek.
Óra ime tregon shtatë pa pësë.
Óra e kuzhinës është në rrëgull.

*It's exactly five past eight.
It's nearly ten past eight.
It's about a quarter past eight.
My watch says five to seven.
The kitchen clock is right.*

To tell the time for train or airplane time-tables, for fixed bus-lines, it is a common thing to say: **3:15** (*three-fifteen*), **5:25** (*five-twenty-five*), etc.

Tréni i órës tre, or **Ky është tréni i órës pësë** are respectively translated *Three-o'clock train* and *This is five-o'clock train*, or *five-o'clock train*. For this, first use the word **tréni**, then add the word **i órës**, as in the following examples:

Tréni (Autobusi) i órës tre.	<i>The three - (o'clock) train (bus).</i>
Tréni (Autobusi) i órës shtatë e pësë.	<i>The seven-five - (o'clock) train (bus).</i>
Tréni (Autobusi) i órës njëzet e pësë.	<i>The twenty-five - (o'clock) train (bus).</i>

Say: **Mirëmëngjës!** (*Good morning!*), from **6.00 A.M.** to **10.00 A.M.**

Say: **Mirëdita!** (*Good day!*), from **10.00 A.M.** to **6.00 P.M.**

Say: **Mirëmbërma!** (*Good evening!*), if you meet someone in the evening.

Say: **Natën e mirë!** (*Good night!*), if you leave someone at night.

If your watch is fast, say: **Óra ime është para (përpára)** - *My watch is fast*; if it is slow, **Óra ime është prapa (mbrápa)** - *My watch is slow*; **Óra ime është ndalur**, or **Óra ime ka ndaluar** - *My watch is stopped*.

Óra është para (përpára), should be translated *It's fast*; **Óra është prapa (mbrápa)**, should be translated *It's slow*; and **Óra është ndalur** or **Óra ka ndaluar**, should be translated *It's stopped*. Here are some examples:

Óra juaj është prapa.	<i>Your clock is slow.</i>
Óra juaj është para.	<i>Your clock is fast.</i>
Óra ime është pësë minúta përpára.	<i>My watch is five minutes fast.</i>
Óra juaj është pësë minúta mbrápa.	<i>Your watch is five minutes slow.</i>
Óra e kullës ka ndaluar.	<i>The tower clock has stopped.</i>
Óra e kullës është ndalur.	<i>The tower clock has stopped.</i>

Conversation (Track 23)

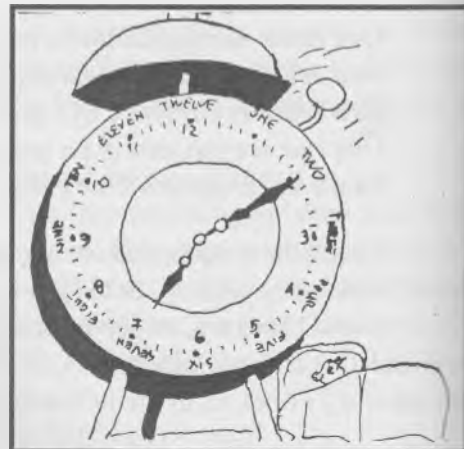
Xhoni: (*Sleepy*) **Përsé po më shtyn?** ¹⁾

Helena: **Xhon, sa është ora?**

Xhoni: **Óra ime tregon shtatë pa një çerek.**

Helena: **Kaq është!? ²⁾ Jam e sigurt se është më vonë. Óra me zile tregon se është shtatë pa pësë.**

Ndalóje atë zile!
Turn that thing off!



- Xhoni:** Óra íme është gjithnjë e saktë.
- Helena:** Jam e sigurt se të paktën është dhjetë minuta mbrapa.
- Xhoni:** Helénë, shko për të fjetur prapë.³⁾
- Helena:** Jo, është koha për t'u ngritur.
- Xhoni:** Ndóshta është koha për ty, por jo për mua... Mbylli ato pérdet!
Po më bie dielli në fytyrë.⁴⁾
- Helena:** Ja përsé po i hap ato!⁵⁾
- Xhoni:** Helénë, ti je shumë e pasjellshme. A nuk e kuptón se jam i lodhur mbas gjithë asaj mbrëmjeje të vonë dje.⁶⁾
- Helena:** Bah! ⁷⁾ Përsé je i lodhur? Unë nuk jam e lodhur.
(The alarm clock rings)
- Xhoni:** Oh, ndalóje atë zile!⁸⁾
- Helena:** Posí, taní është koha për t'u ngritur me të vërtetë.
- Xhoni:** Óra shtatë është shumë hérët për t'u ngritur!
Dua të fle edhe një orë tjetër.
- Helena:** Éja ⁹⁾ Xhon, zgjóhu! Proshútë me vëzë, bukë të thëkur, djathë, qumësht dhe gjalpë për mëngjës!
- Xhoni:** Ah, pó. Më pëlqëjnë këto mëngjëset shqiptare.

Explanations: 1) Përsé po më shtyn?, Përsé je dúke më shtyrë - *Why are you pushing me?* - 2) Kaq është!, Kjo është e gjithë?, Kjo është e gjitha? - *Is that all?* - 3) shko për të fjetur prapë, shko prapë për të fjetur, or shko dhe fli prapë - *Go to sleep again.* - 4) Po më bie në fytyrë dríta e diellit. - *It is shining on my face.* - 5) Ja përsé po i hap ato (pérdet)! - *That's why I'm opening them (the curtains)!* - 6) mbas gjithë asaj mbrëmjeje të vonë dje, pas qëndrimit vonë dje mbrëma. - *After our late evening yesterday* - 7) Bah! - *Poof!* - 8) Fíke (turn it off, stop it) atë zile. - *Turn that thing off.* - 9) Jépi; Éja taní! (This means: Çohu Ngríhu!). - *Come on! (Get up!).*

Notes about the conversation: In the following sentence *Është koha për t'u ngritur* (*It's time to get up*), is used the verbal phrase *për t'u ngritur*, which simply means *it's time that* *unë* (*I*), *ti* (*you*), *ai, ajo* (*he, she*), *ne* (*we*) and *ata, ato* (*they*) to get up. Similar to this

the following one: **Është koha që të çohesh**, which means: **Është koha që ti (Xhon) të çohesh; që ti (Xhoni) të ngrihesh nga shtrati**, that is translated: *It's time for you (for you John) to get up*. **Shkoj për të fjetur përsëri; Shkoj për të fjetur prapë**, has the following meaning: *I'm going back to sleep*. **(Ti) Shko për të fjetur**, means! *(You) go back to sleep!*

Më vonë (later) is the comparative degree of the adverb **vonë (late)**.

Bah!, in English is expressed by *Pooh!* It's an exclamation, it shows a kind of disrespect, or disregard expressed by the speaker. Sometimes it has a sense of ridicule or irony.

Shuaaj, fik, shkyç, mbyll are verbs. They, in this case, have the following meaning: *to turn off*, or *to switch off*. These verbs show things that function by electric power, for example: a lamp, a radio, a TV, an engine, and other similar device.

Reading exercises

1. **Është koha për t'u ngritur. Dil jashtë: Është koha për të dalë jashtë: Është koha për t'u ngritur. - Dil jashtë: Është koha për të dalë jashtë. - Bëj çaj: Është koha për të bërë çaj. - Shko në punë: Është koha të shkosh në punë. - Shko në shtrat: Është koha të shkosh në shtrat. - Është brenda: Është koha të vish brenda. - Iki: Është koha të ikësh.**

2. **Minutë, orë: Një orë ka gjashtëdhjetë minuta: Minutë, orë: Një orë ka gjashtëdhjetë minuta. - Orë, ditë: Një ditë ka njëzet e katër orë. - Ditë, javë: Një javë ka shtatë ditë. - Muaj, vit: Një vit ka dymbëdhjetë muaj. - Javë, vit: Një vit ka pesëdhjetë e dy javë. - Javë, muaj: Një muaj ka katër javë.**

3. **Autobusi shkon nga Kombinati në Kino-Studio për njëzet e pesë minuta. Niset më 11:20 (njëmbëdhjetë e njëzet). Në ç'orë mbërrin? Ai mbërrin në orën 11:45 (dymbëdhjetë pa një çerek): Autobusi shkon nga Kombinati në Kino-Studio për njëzet e pesë minuta. Ai niset më 11:20 (njëmbëdhjetë e njëzet). Në ç'orë mbërrin ai? Ai mbërrin në orën 11:45 (dymbëdhjetë pa një çerek). - Në ç'orë mbërrin ai? - Ai mbërrin në orën shtatë pa pesë (6:55). - Ai niset në orën dy e një çerek (2:15). - Në ç'orë mbërrin ai? Ai mbërrin në orën tre pa pesë (2:40). - Ai niset në orën shtatë pa pesë (6:55). - Ora ime është shtatë pa pesë (6:55), është shtatë. - Ora është njëzet (20) minuta mbrapa. Është mbrapa. Ora është afërsisht shtatë e një çerek (7:15). - Ora është pesë e dhjetë (5:10). Ora ime tregon pesë e dhjetë. - Ajo është një çerek ore përpara. - Ajo është përpara. - Ora është rreth pesë pa pesë (4:55). - Ora është tre. - Ora ime tregon tre. - Ora është pesë minuta përpara. - Ora është rreth tre pa pesë (2:55). - Ora është tre pa pesë (2:45). - Ora ime tregon nëntë pa njëzet e pesë (8:35). - Ora është një çerek ore mbrapa. Ora ime mbrapa, ajo është rreth nëntë pa dhjetë (8:50).**

Sentences and phrases for lessons 20 and 21

Unë kam një pjesë të parave në shtëpi, dhe një pjesë në bankë.

I have part of my money at home, and part of it in the bank.

Ai sjell disa nga miqtë e tij në shtëpi për drëkë.

He brings some of his friends home to dinner.

Pjesa më e madhe e miqve të mi janë burra, por disa prej tyre janë gra.

Most of my friends are men, but a few are women.

Gjysma e kësaj zyre është e babait tim, dhe gjysma e saj është imja.

Half of this office is my father's and half of it is mine.

Ai harxhón gjysmë ore për drékën.

He takes half an hour for lunch.

Zy ra jónë është në këtë anë të Lanës, e juaja është në anën tjetër

Our office is on this side of Lana, yours is on the other side.

Dita ka njëzet e katër orë, dhe ora ka gjashtëdhjetë minuta.

There are twenty-four hours in a day, and sixty minutes in an hour.

Është ora gjashtë e mëngjesit.

It's six o'clock in the morning.

Óra është shtatë e gjysmë e mbrëmjes.

It's half past seven in the evening.

Óra është njëmbëdhjetë pa një çerek e natës.

It's a quarter to eleven at night.

Óra është saktësisht katër e tre minuta e mbasditës.

It's exactly three minutes past four in the afternoon.

Practice exercises

1) Read aloud the following time-tables, starting with **Óra është** (*It's*):

4:30 e mëngjesit	7:35 e mbasditës.	12:50 e mbasditës.
2:15 e mbasditës	1:05 e mëngjesit.	11:17 e mëngjesit
6:23 e mbasditës	9:49 e mëngjesit.	11:42 e mbasditës
7:10 e mëngjesit	3:55 e mbasditës.	10:23 e mëngjesit

2) Read the time-table in this way: **9:15** (*Nëntë e një çerek*) and then add time phrases **e mbasditës** (*in the afternoon*), **e mëngjesit** (*in the morning*), **e natës** (*at night*). Here is a common bus time-table service:

Niset nga Kombinati më 11:20 të mëngjesit.

Mbërrin në Kino-Studio më 11:45 të mëngjesit.

Niset nga Qendra më 11:47 të mëngjesit.

Mbërrin në Sauk më 12:03 të mbasditës.

3) Make a simple time-table showing the time of arrival and departure of a bus which has six bus-stops (bus-stations) in your area or in your town.

4) Look at your watch and say: **Tani óra është saktësisht dy e pesë** - *Now it's exactly five past two*, or whatever your watch tells the time. Then do this exercise again saying: **pésë e dhjetë** - *five past ten*, and try to put it in the form of a time-table.

5) Read the time according to the time-table that follows, and fill in the blank space by putting **e paradites** (*A.M.*), or **e mbasditës** (*P.M.*):

Lesson 21 / Mësimi njëzet e një

6) Read the schedule below, and then write it in your note, by trying to make questions, as this one: **A nisët trëni në orën 1:30.** - *Is the train leaving at 1:30?*

1:30 ...	3:00 ...	7:30 ...	8:45 ...	3:15 ...
6:10 ...	1:20 ...	12:15 ...	12:40 ...	3:50 ...

7) Translate the following sentences into English: 1. Xhon, sa është ora tani?- Nuk e di se saktësi.- Di se është herët.- Unë dua të fle përsëri disa minuta.- Nuk është herët. - Ora ime rregon 7:30 e mbrëmjes.- Është koha për t'u ngritur.- Ora juaj është përpara.- Jo, jo, ora ime rregon gjithnjë kohën e saktë.- Çohu tani!- Unë dua të fle për pak kohë, sepse ndihem i lodhur.- Nuk e sheh ti se po të bie dielli në fytyrë? - Unë po e them edhe një herë se është koha për t'u ngritur.- Unë do të qëndroj edhe pesë minuta në krevat.- Le të çohen fëmijët në fillim.- Unë dua të ha mëngjesin me ta në orën nëntë pa një çerek.- Unë e di se ata nuk shkojnë sot në shkollë, sepse është e diel dhe se e diela është pushim. - Në rregull, atëherë fli pesë minuta, por jo më shumë se pesë minuta.

8) Translate in Albanian the following sentences, by making it in this way: It's 12:00 o'clock: **Óra është dymbëdhjetë**, etc.: 1) It's 12:00 o'clock (It's 12:10; It's 12:15; It's 12:30; It's 12:40; It's 12:45; It's 12:55; It's 13:00; 2) It's 13:05; It's 13:20; It's 13:30; It's 13:35; It's 13:50; It's 11:00; 3) It's 11:10; It's 11:25; It's 11:30; It's 11:45; It's 11:50; It's 11:55.

Lesson 22 / Mësimi njëzet e dy

Twenty-second Lesson / Mësimi i njëzetedytë

Vocabulary / Fjalorth

hukurí, hukur, mirë - *nicely; nice*

datë - *date*

dëgjój - *(to) hear*

dorëzë - *knob, handle*

shfaq - *(to) show*

(një) këmbë (length) - *foot*

fik, shkyç, mbyll - *(to) switch off*

fillój, nis - *(to) start*

drejtój, administroj - *(to) run*

i dyti - *the second*

i dymbëdhjéti - *the twelfth*

i katërmëdhjéti - *the fortieth*

i katërti - *the fourth*

i nënti - *the ninth*

i pari - *the first*

i pésti - *the fifth*

i téti - *the eighth*

i tréti - *the third*

i tridhjéti - *the thirtieth*

i (të) vlëfshëm - *valid, worthy*

jap mësim (transitive verb) - *(to) teach*

javë - *week*

këmbë (dy) - *(two) feet*

kur - *when*

lëviz - *(to) move*

gjatë - *during*

mbaj - *(to) keep*

kujdës; me kujdës - *care; carefully*

menjëherë - *at once*

mësój - *(to) learn*

mësues (masc.); mësuese (fem.) - *teach*

motor - *engine*

mund - *can*

ndënjëse - *seat*

ndez, hap - *(to) switch on*

nxënës (m.); nxënëse (f.) - *learner*

para, përpara - *before*

paténtë - *driving license*

përpíqim, provoj - *(to) try*

tútje, larg - *away*

tërhëq - *(to) pull*

pedale - *pedal*

së shpëjti, së afërmi - *soon*

vështrój, shikój - *(to) watch*

me sigurí, sigurisht - *of course, surely*

vrapoj - *(to) run*

Prepositions of time **para, përpara (before)** and **pas, mbas (after)**

This lesson will explain some prepositions and phrases of time. See below:

para (përpara) - *before*

para dárke - *before dinner*

para mblëdhjes - *before the meeting*

përpara agímit - *before the dawn*

përpara mëngjësít - *before the break*

pas (mbas) - *after*

pas mësimít - *after the lesson*

pas provímit - *after the examination*

mbas një nate vónë - *after a late night*

mbas drékës - *after lunch*

mbas shfaqjes - *after the show*

mbas punës - *after work*

Note: The prepositions **para, përpara (before)** and **pas, mbas (after)**, may also be conjunctions in a clause of time. In sentences where these prepositions are present, the subject should

■ subjunctive mood, but in English the verb is in indicative one. Examples:

Hap portën e garazhit, para se të nisësh veturën.

Open the garage door, before you start the car.

Pasi të takojë doktorin, ai do të vijë në shtëpi.

After he sees the doctor, he will come home.

Kur (*when*) is followed by a verb in subjunctive mood. The verb of the main clause could be in future tense. In an English sentence, the verb, if used after *when*, should be in present tense, indicative mood. Examples:

Kur të jëtë gati, ai do të fillojë punën.

He will start his work when he is ready.

Kur të vij unë, do të flasim për ta.

When I come, we will talk about them.

Prepositions of place: *te, tek* (at); *mbi, përmbi* (on, over), etc.

Te, tek - *in, at*

Të pashë te porta. - *I saw you at the gate.*

Shkuam tek agjencia. - *We went to the agency.*

Mbi - *on*

Ai e vuri librin mbi tryezë. - *He put the book on the table.*

- *mbi tryezë* - *on the table*; *mbi dyshemë* - *on the floor*

Përmbi - *over*

Ai e vuri librin përmbi oxhak. - *He put the book over the fire-place.*

- *përmbi oxhak* - *on the table*; *përmbi mur* - *on the wall*

Në - *in*

Unë parapëlqej të rri në shtëpi. - *I prefer to stay at home.*

- *në mëngjes* - *in the morning*; *në shtëpi* - *in the house*; *në qershor* - *in June*; *në vërë* - *summer*; *në mbasdite* - *in the afternoon*; *në orën gjashtë* - *at six o'clock*; *në qoshe të tryezës* - *the edge of the table*; *në agim* - *at the daybreak*; *në mbrëmje* - *in the evening*, etc.

Nën - *under*

Qëni është nën tavolinë. - *The dog is under the table.*

Ndër - *in, between, among(st)*

Ajo e mbante fëmijën ndër duar. - *She was holding the child in her hands.*

Anë - *side, wedge*

Në anë të rrugës qe një qën. - *At the edge of the street there was a dog.*

Brënda - in, inside

Ata po qëndrojnë brënda në shtëpi. - They are staying inside the house.

Mes - in the middle

Mes ërës dhe shiut. - In the middle of the wind and the rain.

Afer - near

Ai po qëndronte afer dritares. - He was staying near the window.

Larg - far, far away

Ata u takuan larg fshatit. - They met far away from the village.

Lart, sipër - above, at the top

Ai u ngjit lart në mal. - He climbed high in the mountain.

Babai u ul sipër barit të thatë. - The father sat on top of the hay.

Poshtë - down, beneath, underneath

Ai u var poshtë malit. - He went down from the mountain.

Jashtë - out, outside

Ai doli jashtë shtëpisë. - He went out of the house.

Ndane - at the edge, at the side of

Ata u takuan ndanë fshatit. - They met at the edge of the village.

Para, përpara - before, in front of

Ai u ul para méje. - He sat in front of me.

Prapa, pas, mbas - behind, at the back of

Ai u fsheh prapa murit. - He hid himself behind the wall.

Drejt - towards, in direction to

Djali u nis drejt qytetit. - The boy went towards the town.

Note: The prepositions **mbi**, **përmbi** are not used in the same way as the English one **on**. The English preposition **on**, if not preceded by **next** - **tjetër**, **e kaluar**, and **last** - **i fundit**, **e fundit**, **të fundit**, is used with the days of the week as a modifier for a definite time.

Thus, (**next**) **tjetër**, and (**last**) **i fundit**, **e fundit**, **të fundit**, do not take any prepositions if they are not used with the days of the week. The Albanian sentence is made in a different way

Ai do të vijë **të shtunën**.

He will come on Saturday.

Ajo do të vijë **të shtunën tjetër**.

She will come next Saturday.

Ata érdhën të dielën e kaluar.

They came last Sunday.

- menjëherë, përnjëherë - *at once, immediately*

Unë dua të filloj menjëherë.

I want to begin at once.

- gjithë (tërë) kohën, vazhdimisht, pa pushim - *all the time*

Ajo flet gjithë kohën

She talks all the time.

Ai flet vazhdimisht.

He talks all the time.

Ata flasin tërë kohën.

They talk all the time.

Ata flasim pa pushim.

They talk all the time.

Conversation (Track 24)

Elsa: Petrit, a do të më mësosh së shpejti të ngas veturën.¹⁾

Petriti: Me të vërtetë dëshiroj të mësosh, Elsa?

Elsa: Sigurisht që po.²⁾ Kur do të fillosh?

Petriti: Epo, çfarë date është sot? Dymbëdhjetë korrik! Në rrëgull. Mësimi yt i parë do të jetë javën e ardhshme, të hënë, më shtatëmbëdhjetë korrik.

Elsa: Por ajo është tepër vonë! Unë dua një mësim sot, menjëherë.

Petriti: Ti nuk ke ndonjë patentë kursanti, apo jo? ³⁾

Elsa: Po, kam. Ja tek është. Ajo është e vlefshme nga njëmbëdhjetë korriku deri më dhjetë tetor.

Petriti: Oh, fare mirë, në rrëgull! Le të fillojmë. Jo, ti ulu te ndënjësja tjetër, jo në ndënjësen e shoferit.⁴⁾ Në fillim, përpara se ta provosh, do të të tregoj Tani shih me kujdes.⁵⁾ Kur të jesh gati për t'u nisur, ndiz motorin.⁶⁾ Tani, kur unë të rrotulloj çelësin, ndizet motori. A kupton?

Elsa: Jo, nuk kuptoj, por po dëgjoj!

Petriti: Tani ajo po ecën shumë mirë,⁷⁾ dhe ne mund të lëvizim tutje.⁸⁾ Unë e mbaj këmbën gjatë gjithë kohës mbi këtë pedale.⁹⁾ Tani, e vë këmbën tjetër mbi këtë pedalen, dhe pastaj ... (he drives the car into the garage door). Oh, Zot! ¹⁰⁾ Nuk kam hapur dërrën e garazhit. ¹¹⁾

Elsa: Oh, Petrit!

Explanations: 1) A do të më mësosh së shpejti të ngas veturën? - *Are you going to me to drive soon?* - 2) Sigurisht që po; Natyrisht që po; Patjetër që dëshiroj të të mësoj - *course, I am.* - 3) patentë (a student's certificate, or a temporary driving license) - *A learner's license, a driving license.* - 4) ndënjësja e shoferit; vendi ku qëndron shoferi. - *Driver's seat.* - 5) tani shih (vështro, shiko) me kujdes. - *Now, watch carefully.* - 6) kur të jesh

gati për t'u nisur, ndiz motorin - *When you are ready to go, switch on the engine.* - 7) Shumë bukur; Fare mirë; Për bukuri - *Very nicely.* - 8) Të lëvizim; Të nisemi; Të lëvizim që këtej - *Move away.* - 9) Unë e mbaj këmbën gjithë kohën (vazhdimisht) mbi këtë pedale. - *I keep my foot on this pedal all time.* - 10) Oh, Zot! - *Oh, Lord!* - 11) derën (porten) e garazhit - *the garage door.*

Notes about the conversation: In the previous conversation there is a sentence with the verb **mund** (*can*): **Ne mund të lëvizim; Ne mund të nisemi** - *We can move.* This verb means **të jesh në gjendje të ..., të jesh i aftë të ..., or të mundesh të bësh diçka** (*to be able to do something*).

The verbs **nis** and **filloj**, which are translated *to start* and *to begin*, have their own meanings. **Nis** (transitive), and **nisem** (intransitive, passive voice), refer to moments of departure, to the very moment one leaves, or starts a trip.

Petriti is asking this question: **Me të vërtetë dëshiron ta mësosh?** - *Do you really want to know?* Elsa's answers to his question is this: **Sigurisht që po** (*Of course, I do*). This is a short answer, and it is a common answer in Albanian.

The answer might be: **Sigurisht që dua ta mësoj; Natyrisht që dëshiroj ta mësoj Patjetër që dëshiroj ta mësoj.**

The same answer is in the following sentence. Petrit is asking: **Ti nuk ke ndonjë patentë kursanti, apo jo?** - *You haven't a learner's license, have you?* Elsa's answer is this: **Po, unë kam** (*Yes, I have*). In this case the answer might be: **Po unë kam patentë shoferi; Po, unë kam patentë kursanti** (*Yes, I have a learner's license*).

Reading exercises

1. **Çfarë do të bëni? (shkruaj një letër). Unë do të shkruaj një letër:** Çfarë do të bëni (shkruaj një letër). Unë do të shkruaj një letër. - **Çfarë do të bëjë ajo?** (mësojë të ngasë veturën. Ajo do të mësojë të ngasë veturën. - **Çfarë do të bëjë ai?** (do të mësojë atë (*her*) të ngasë veturën. Ai do ta mësojë atë (*her*) të ngasë veturën. - **Ç'do të bëjnë ata?** (ngasin veturën). Ata do të ngasin veturën. - **Ç'do të bësh ti?** (hap një kuti). Unë do të hap një kuti. - **Ç'do të bëjnë ata?** (hanë darkë). Ata do të hanë darkë. - **Ç'do të bëjë ai?** (të ndezë motorin). Ai do të ndezë motorin.

2. **Dita fillon, dielli lind: Dita fillon kur lind dielli:** Dita fillon, dielli lind: Dita fillon kur lind dielli. - **Vetura nis:** ndez: Vetura nis kur ndizet motori. - **Bëhet errësirë, dielli perëndon:** Bëhet errësirë kur dielli perëndon. - **Ajo nuk dëshiron të përgjigjet, unë e pyes:** Ajo nuk dëshiron të përgjigjet kur unë e pyes. - **Ata nuk mund të na shohin, ata mbyllin sytë:** Ata nuk mund të na shohin kur mbyllin sytë. - **Ai shkon në shtrat, është i lodhur:** Ai shkon në shtrat, është i lodhur. - **Unë përgjigjem, dëgjoj zilen:** Unë përgjigjem, kur dëgjoj zilen. - **Ai shkon të flirë, dëgjon muzikë:** Ai shkon të flejë, kur ai dëgjon muzikë.

3. **Janar: Janari ka 31 (tridhjetë e një) ditë:** Janar: Janari ka 31 (tridhjetë e një) ditë - **Prill: Prilli ka 30 (tridhjetë) ditë.** - **Shkurt, zakonisht: Shkurti zakonisht ka 28 (njëzet e tetë) ditë** - **Qershor: Qershori ka 30 (tridhjetë) ditë.** - **Shkurt, nganjëherë: Shkurti nganjëherë ka 29 (njëzet e nëntë) ditë.** - **Një javë ka 7 (shtatë) ditë.** - **Një vit, zakonisht: Një vit zakonisht ka 365 (treqind**

(gjashtëdhjetë e pesë) ditë.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Ai po e mbyll radion.- 2. Sa para do të shpenzosh ti?- 3. Kur do ta shkruajnë ata atë letër? - 4. Unë nuk mund të pres shumë.- 5. Kush mund të më huajë tre mijë lekë? - 6. Eja të më takosh të martën.- 7. Zakonisht ne zgjohemi në orën shtatë e gjysmë.- 8. Më telefono kur të kesh lajme të mira.- 9. Ai do të pastrojë me furçë xhaketën përpara se të fillojë darka.- 10. Unë mendoj (besoj) se ajo do të vijë sot shumë herët.

Lesson 23 / Mësimi njëzet e tre
Twenty-third Lesson / Mësimi i njëzetetretë
Vocabulary / Fjalorth

birrari, pijetóre - pub
breg (lumi) - (river) bank
gjëllë, vakt ngrënieje - meal
hyj, futem brënda - (to) get in
hÿrje - way in, entry, entrance
i (e, të) búkur - beautiful
i (e, të) búkur - fine, nice
i (të) mundshëm - possible
i (e, të) pástër - clean
i (e, të) rrumbullakët - round
i (e, të) shkëlqyer - splendid
kënaqem, zbavitëm - (to) enjoy

lúmë - river
mot - weather
ndërtësë - building
qytët - city
rrugë, shteg, udhë; mënyrë - way
stacion autobúsi - bus-stop, bus station
shesh trëgu - market-square
udhëtim - trip, tour
varkë - boat
vizitój - (to) visit
vozís (a boat) - (to) row

The past tense of the verbs

The past tense of English matches with imperfect and/or with simple past of Albanian.
 The **simple past** is used to translate the past tense of English verbs, if the verb denotes an action that doesn't have any connection with the present.

The past tense of the verbs jam (to be) and kam (to have)

See the imperfect and simple past tense of the auxiliary verbs **jam** (to be) and **kam** (to have).

Imperfect and simple past of the verb jam (to) be

Present tense		Imperfect	Simple past
(Unë)	jam (I am)	isha (I was)	qeshë (I was)
(ti)	je	ishe	qe
(ai, ajo)	është	ishte	qe
(ne)	jemi	ishim	qemë
(ju)	jeni	ishit	qetë
(ata, ato)	janë	ishin	qenë

That's all about the verb **jam**. Now let's see the verb **kam** (to have):

Present tense		Imperfect	Simple past
(Unë)	kam (I have)	kisha (I had)	pata (I had)
(ti)	ke	kishe	pate
(ai, ajo)	ka	kishte	pati
(ne)	kemi	kishim	patëm
(ju)	keni	kishit	patët
(ata, ato)	kanë	kishin	patën

The past tenses of some common verbs

Let's see some verbs in present, imperfect and in simple past tense, in indicative mood. The verbs are as follows: (I) **ndihmoj** (to help), (II) **hap** (to open), and (III) **pi** (to drink).

Present tense

(Unë)	ndihmoj (I help)
(ti)	ndihmon
(ai, ajo)	ndihmon
(ne)	ndihmojmë
(ju)	ndihmoni
(ata, ato)	ndihmojnë

Imperfect

ndihmoja (I helped)
ndihmoje
ndihmonte
ndihmonim
ndihmonit
ndihmonin

Simple past

ndihmova (I helped)
ndihmove
ndihmoi
ndihmuam
ndihmuat
ndihmuan

Present tense

(Unë)	hap (I open)
(ti)	hap
(ai, ajo)	hap
(ne)	hapim
(ju)	hapni
(ata, ato)	hapin

Imperfect

hapja (I helped)
hapje
hapte
hapnim
hapnit
hapnin

Simple past

hapa (I opened)
hape
hapi
hapëm
hapët
hapën

Present tense

(Unë)	pi (I drink)
(ti)	pi
(ai, ajo)	pi
(ne)	pimë
(ju)	pini
(ata, ato)	pinë

Imperfect

pija (I drank)
pije
pinte
pinim
pinit
pinin

Simple past

piva (I drank)
pive
piu
pimë
pitë
pinë

Below is a list of verbs in present, imperfect and in simple past tense, first person singular:

Present tense

ziej - (to) boil
furços - (to) brush
gatuaj - (to) cook
përfundoj - (to) finish
ndez - (to) switch
nxitoj - (to) hurry
pëlqej - (to) like
dëgjoj - (to) listen
shoh - (to) look
lëviz - (to) move

Imperfect

zieja
furçosja
gatuaja
përfundoj
ndizja
nxitoja
pëlqeja
dëgjoja
shihja
lëvizja

Simple past

zieva
furçosa
gatova
përfundova
ndeza
nxitova
pëlqeja
dëgjova
pashë
lëviza

shëtis - (to) walk	shëtisja	shëtita
parkoj - (to) park	parkoja	parkova
luaj - (to) play	luaja	luajta
tërhëq - (to) pull	tërhiqja	tërhoqa
shtyj - (to) push	shtyja	shtyva
tregoj - (to) show	tregoja	tregova
nis - (to) start	nisja	nisa
ndalój - (to) stop	ndaloja	ndalova
flas - (to) talk	flisja	folta
provój - (to) try	provoja	provova
kthej - (to) turn	ktheja	ktheva
përdor - (to) use	përdorja	përdora
pres - (to) wait	prisja	prita
pres - (to) cut	prisja	preva
dëshiroj - (to) want	dëshiroja	dëshirova
laj - (to) wash	laja	lava
vështrój - (to) watch	vështroja	vështrova
punój - (to) work	punoja	punova
zgjedh - (to) select	zgjedhja	zgjodha
zgjidh - (to) untie	zgjidhja	zgjidha

The negative and interrogative in past tenses

To form the negative and the interrogative of the past tense you may also apply the general rules applied for the present tense.

Thus, just replace the singular negative and interrogative forms of the present tense of the auxiliary verb **jam** (**nuk (s') jam**, **nuk (s') je**, **nuk (s') është**) and the plural forms **nuk (s') jemi**, **nuk (s') jeni**, **nuk (s') janë**) with the forms of the negative and interrogative of the imperfect or simple past of this verb, such as **nuk (s') isha** or **nuk (s') qeshë** (singular), and **nuk (s') ishim** or **nuk (s') qemë** (plural), etc.

Present/negative

Unë nuk jam - I am not
 ti nuk je - you are not
 ai/ajo nuk është - he/she is not
 ne nuk jemi - we are not
 ju nuk jeni - you are not
 ata/ato nuk janë - they are not

Past/negative

Unë nuk isha, nuk qeshë - I was not
 ti nuk ishe, nuk qe - you were not
 ai/ajo nuk ishte, nuk qe - he/she was not
 ne nuk ishim, nuk qemë - we were not
 ju nuk ishit, nuk qetë - you were not
 ata/ato nuk janë, nuk qenë - they were not

Lesson 23 / Mësimi njëzet e tre

Present/interrogative

A jam unë? - *am I?*
 a je ti? - *are you?*
 a është ai/ajo? - *is he/she?*
 a jemi ne? - *are we?*
 a jeni ju? - *are you?*
 a janë ata/ato? - *are they?*

Past/interrogative

A isha unë?, a qeshë unë? - *was I?*
 a ishte ti?, a qe ti? - *were you?*
 a ishte ai/ajo?, a qe ai/ajo? - *was he/she?*
 a ishim ne?, a qemë ne? - *were we?*
 a ishit ju?, a qetë ju? - *were you?*
 a ishin ata/ato?, a qenë ata/ato? - *were they?*

Note: The **simple past** and **imperfect** are not the same in Albanian. The simple past denotes an action that has occurred in the past and has no connections with the present: (unë) **shkrova** - *I wrote*, (unë) **lexova** - *I read*, (unë) **punova** - *I worked*.

The imperfect, on the other hand, denotes a repeated action in the past: (unë) **shkruaja** - *I used to write*; (unë) **lexoja** - *I used to read*; (unë) **punoja** - *I used to work*.

See below examples of the interrogative form of the verb **ndihmoj** - *to help*, in simple past and imperfect. The verb is conjugated according to the tense, number and gender.

Simple past

A ndihmova unë?
 a ndihmove ti?
 a ndihmoi ai/ajo?
 a ndihmuam ne?
 a ndihmuat ju?
 a ndihmuan ata/ato?

Imperfect

A ndihmoja unë?
 a ndihmoje ti?
 a ndihmonte ai/ajo?
 a ndihmonim ne?
 a ndihmonit ju?
 a ndihmonin ata/ato?

Past tense

did I help?
 did you help?
 did he/she help?
 did we help?
 did you help?
 did they help?

Simple past

Unë nuk ndihmova
 ti nuk ndihmove
 ai/ajo nuk ndihmoi
 ne nuk ndihmuam
 ju nuk ndihmuat
 ata/ato nuk ndihmuan

Imperfect

Unë nuk ndihmoja
 ti nuk ndihmoje
 ai/ajo nuk ndihmonte
 ne nuk ndihmonim
 ju nuk ndihmonit
 ata/ato nuk ndihmonin

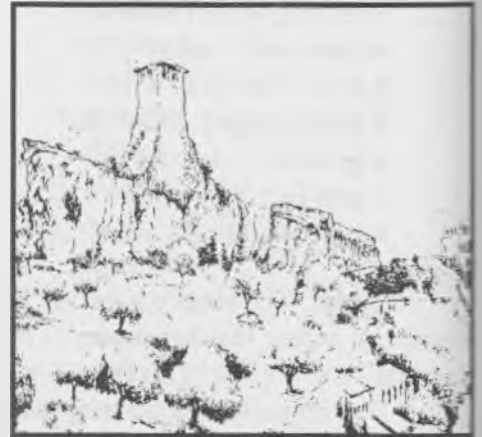
Past tense

I did not help
 you did not help
 he/she did not help
 we did not help
 you did help
 they did help

Conversation (Track 25)

Iliri: A u kënaqët me ditën që kaluat dje në Krujë? ¹⁾
Helena: Oh, po, të faleminderit ty Dr. Begu, ishte e shkëlqyer. Ne ishim me fat. Kóha mbajti mírë gjithë ditën.²⁾ E parkuam veturën te shëshi i trëgut. Pastaj, shëtitëm nëpër qytét.³⁾ Ndërtësat e vjétra dhe kópshtet dúkeshin shumë të búkura.
Iliri: A e vizitúat kështjéllën?
Helena: Po, i kaluam rreth e qark. Disa turístë ishin dúke vizitúar Muzéun "Gjergj Kastrioti Skënderbéu".

Kështjella e Krujës.
The castle of Kruja



- Iliri:** Shpresoj se e vizituat Muzéun Etnografík, Znj. Benedíkt, apo jo?
- Helena:** Dëshëm ta vizitonim, por nuk qe e mýndur.
- Iliri:** Përsé, çfarë ndodhi? ⁴⁾
- Helena:** Kur u përpóqëm të hynim brénda, porta ishte e mbyllur.
- Iliri:** Vërtét? Ju nuk e shtytë atë fort, apo jo? ⁵⁾
- Helen:** Jo, nuk u lejuam të hynim brénda. ⁶⁾ Por kópshti ishte shumë i búkur.
- Iliri:** Si e díní që ishte i búkur?
- Helena:** Po ja, së pári i hódhëm një vështrím përmbí mur. Pastaj i folëm një burri dhe aí na fúti brénda. ⁷⁾ Ah, po. Krúja na pëlqéu shumë. Por kur mbarúam shëtítjen, unë në të vërtétë isha shumë e lodhur. Pastaj, rreth órës shtatë, u nísëm të kthehëshim. ⁸⁾
- Iliri:** A nuk ndalúat për të ngrënë? ⁹⁾
- Helena:** Po, gjatë rrúgës për në shtëpí ndaluam tek një birrarí. ¹⁰⁾
- Iliri:** Kështu pra, qenkéni kënaqur. Shumë mirë.

Explanations: 1) A u kënaqët në Krujë?, Si e kaluat ditën në Krujë? - *Did you enjoy your day in Kruja?* - 2) gjatë gjithë ditës ishte (mbajti) kohë e bukur. - *Stayed fine all day.* - 3) ne shëtitem përreth qytetit; ne vizituam qytetin më këmbë. - *We walked around the city.* - 4) Përsé, çfarë ndodhi? - *Why, what happened?* - 5) Ju nuk e shtytë fort. - *You didn't push hard enough.* - 6) ne nuk u lejuam që të hynim brenda. - *We weren't allowed to go in.* - 7) ai na tregoi rrugën nga të hynim - *He showed us the way in.* - 8) ne u nisëm të ktheheshim; ne u nisëm për t'u kthyer. - *We started back.* - 9) A nuk u ndalët për të ngrënë? - *Didn't you stop for a meal?* - 10) rrugës për në shtëpi. - *On the way home.*

Reading exercises

1. Ziej pulën, të lutem. E zieva dje: Ziej pulën, të lutem. E zieva dje. - Të lutem, pastroje xhaketën. E pastrova dje. - A do t'i lëvizësh valixhet e tua sot? I lëviza dje. - Provoi këpucët e reja. I provova dje. - Përdore veturën. E përdora dje.

2. Furços këpucët e tua. I furçosa dje: Furços këpucët e tua. I furçosa dje. - Oh, të lutem.

gatuj darkën. E gatova dje. - Përfundoje punën. E përfundova dje. - Tani ndihmo nënën. E ndihmova dje.

3. **Unë nuk kam nevojë për këtë xhaketë. Ti pate nevojë dje:** Unë nuk kam nevojë për këtë xhaketë. Ti pate nevojë dje. - Po laj duart. Ti i lave dje. - Po nis të shkruaj një letër. Ti nise ta shkruash dje. - Dua veturën tani. Ti e deshe dje.

4. **Pi, cigare. A piu ajo një cigare?** Pi, cigare: A piu ajo një cigare? - Ziej, vezë: A zieu ajo një vezë? - Hap, derën: A e hapi ajo derën? - Telefonoj, mik: A i telefonoi ajo një miku? - Përdor, penë: A përdori ajo një penë?

Sentences and phrases for lessons 22 and 23

Ne të gjithë ishim gati në orën tëtë.	<i>We were all ready at eight o'clock.</i>
Unë isha duke punuar dje.	<i>I was working yesterday.</i>
Ku ishit ju pas mëngjesit?	<i>Where were you after breakfast?</i>
Ne punuam gjithë mbasditën.	<i>We worked all afternoon.</i>
Në mbrëmje unë nuk isha i lodhur.	<i>In the evening I wasn't tired.</i>
Unë ndihmova babain tim.	<i>I helped my father.</i>
1 janar	<i>The first of January.</i>
2 shkurt	<i>The second of February.</i>
3 mars	<i>The third of March.</i>
4 prill	<i>The fourth of April.</i>
5 maj	<i>The fifth of May.</i>
6 qershor	<i>The sixth of June.</i>
7 korrik	<i>The seventh of July.</i>
8 gusht	<i>The eighth of August.</i>
9 shtator	<i>The ninth of September.</i>
10 tetor	<i>The tenth of October.</i>
11 nëntor	<i>The eleventh of November.</i>
12 dhjetor	<i>The twelfth of December.</i>

Practice exercises

1) Use ten verbs introduced in this lesson and make sentences that describe actions finished just one day ago. Example: *Iliri më tregoi dje shtëpinë e tij.* (Ilir showed me his house yesterday).

2) Choose ten verbs from the verb list and make sentences that describe actions that you were not able to perform a day ago. Example: *Ai nuk punoi dje.* (He didn't work yesterday).

3) Choose ten verbs from the verb list and make questions based on what happened one day ago. Example: *A ziet ujë dje?* (*Did you boil the water yesterday?*).

4) Change the following sentences to past tense, using the time clauses in brackets. Example: *dje* (yesterday), *në orën nëntë* (at nine o'clock), *më katër shtator* (on the fourth of September): 1. *Ai po shkon në zyrë.* - 2. *Unë zakonisht e parkoj veturën time këtu.* - 3. *Unë po pres për ty.* - 4. *Ne po qëndrojmë sot në shtëpi.* - 5. *Vetura niset gjithnjë menjëherë.*

5) Change to negative and interrogative the sentences you made in exercise 1.

6) Copy the list of the verbs in page 165, 166 and beside each English verb, write the imperfect and simple past tense of the appropriate form of the Albanian verb, and give their meanings that you have learned from the past lessons.

7) Translate into English: 1. Kruja më pëlqeu shumë. - Koha ishte e bukur dhe ndërtësat dukeshin shumë të bukura.- 2. Ne deshëm të vizitonim Muzeun Etnografik, por nuk - lejuam të hynim brenda.- 3. Ne shëtitëm përgjatë qytetit dhe pastaj u ndalëm pranë një kopshti të bukur.- 4. A ra shi dje në Krujë?- Jo, dje nuk ra shi në Krujë. 5. Unë po ju prisja, përse nuk erdhët? - 6. Përse nuk më dëgjoni ti?- 7. Unë të dëgjoj gjithmonë.- 8. Unë punoj sot, por dje nuk punova. - 9. Në orën 10:15 ne ishim gati, por ai erdhi vetëm në orën 10:45.

Lesson 24 / Mësimi njëzet e katër

Twenty-fourth Lesson / Mësimi i njëzetekatërt

Vocabulary / Fjalorth

afrohëm - to come up to, to come near

biletë, pusullë - ticket

çështje, rast; kuti - case

dicka - something

falendëroj - (to) thank

fare, aspak, asgjë fare - (not) at all

harroj - (to) forget

i bie borisë - (to) hoot

kokë - head

mbret - king

me vlerë; i (të) vlefshëm - valuable

përmes, nëpër, tejpërtëj - through

ndonjë gjë, diçka - anything

në çdo rast - in any case

ngadalë (adv.) - slowly

pasaportë - passport

përgjigje - answer

për të qeshur, qesharake - funny

polic, polici - policeman, police

posaçërisht, veçanërisht - (c) specially

pyes, kërkohet - (to) ask

vazhdoj - (to) go on, to continue

Adjective

An adjective is a word that modifies, or describes a noun or pronoun, and tells what kind,

many, or which one. It limits or makes clearer the meaning of the noun or pronoun.

I mirë (good), **i keq** (bad), **e shkurtër** (short), **e gjatë** (long), **të hollë** (thin), **të trashë** (thick), **besnik** (faithful), **flisnik** (proud), **guximtar** (brave), are adjectives.

The adjectives are put after the nouns they modify. In emphasizing cases, we put them before the nouns, as in: **i shkrëti djalë** (the poor boy), **e zëza nënë** (the poor mother), **i lumi unë** (blessed I), etc.

The following questions are used to get information about the noun or pronoun:

1) **Çfarë lloj?**, **Ç'loj?** (What kind?), 2) **Sa?** - (How many?), and 3) **Cilin?**, **Cilën?**, **Cilët?**, **Cilat?** (Which one?).

Features of adjectives:

1) Adjectives agree with nouns in **number, gender and case**;

- in **number**: **mësues i ri, qen i vogël, mësuese e re, dhomë e madhe** (singular); **mësues të rinj, qen të vegjël, mësuese të reja, dhoma të mëdha** (plural);

- in **gender**: **mësues i ri, student i durueshëm, djalë i ndershëm** (masculine singular); **mësuese e re, studente e durueshme, vajzë e ndershme** (feminine, singular);

- in **case**: **mësuesi i ri** (nominative); **i, e, të mësuesit të ri** (genitive); **mësuesit të ri** (dative); **mësuesin e ri** (accusative); and **mësuesit të ri** (ablative).

2) Most of them are preceded by the **i, e, të** proclitic articles: **i bukur, e bukur, të bukur, i mençur, e mençur, të mençur, i gjatë, e gjatë, të gjatë**, etc.

3) If the adjectives modify more than two nouns, then it agrees with the closest one: **mësues dhe studente të reja; vajza dhe djem të shkathët**.

4) If the adjectives are used as a predicate of subjective nouns or as direct objects which might have different genders, the adjective will be in plural, in masculine gender: **Ky djalë dhe**

kjo vajzë janë tepër të aftë. (*This boy and this girl are very capable*).

5) They form nouns: **i (e, të) bukur** (*beautiful*) - **bukurí** (*beauty*), **i (e, të) mençur** (*wise*) - **mençurí** (*wisdom*), **i (e, të) lumtur** (*happy*) - **lumturí** (*happiness*), **i (e, të) vjetër** (*old, ancient*) - **vjetërsí** (*antiquety*), **i (e, të) ditur** (*knowledgable*) - **diturí** (*knowledge*), **i (e, të) njohur** (*well-known, famous*) - **njohurí** (*knowledge, recognition*), **i dashur** (*lovable*) - **dashurí** (*love, affection*), etc.

6) Adjectives have genders. a) **i mirë, i bukur, i mençur, punëtor**, are masculine; **e mirë, e bukur, e mençur, punëtore**, are feminine. In some cases feminine adjectives are formed from masculine adjectives by changing the particle **i** to **e**: **nxënës i mirë** - **nxënëse e mirë**, **djalë i aftë** - **vajzë e aftë**, etc.

7) The adjectives have numbers: **vajzë e mirë, djalë i mirë**, are singular; **vajza të mira, djem të mirë**, are plural, etc.

The following is a pattern (**noun + adjective + adjective**), which shows the functions of the **i, e, të, së** articles, according to gender, number, and the form of the noun (indefinite, or definite). Examples:

i/i	- djalë i sjellshëm dhe i bindur (<i>masculine, indefinite, singular</i>)
i/i	- djali i sjellshëm dhe i bindur (<i>masculine, definite, singular</i>)
e/e	- vajzë e sjellshme dhe e bindur (<i>feminine, indefinite, singular</i>)
e/e	- vajza e sjellshme dhe e bindur (<i>feminine, definite, singular</i>)
të/të	- djem të sjellshëm dhe të bindur (<i>masculine, indefinite, plural</i>)
të/të	- vajza të sjellshme dhe të bindura (<i>feminine, indefinite, plural</i>)
e/të	- djemtë e sjellshëm dhe të bindur (<i>masculine, definite, plural</i>)
e/të	- vajzat e sjellshme dhe të bindura (<i>feminine, definite, plural</i>)

8) They have degrees of comparisons: 1) **positive** (this is the basic form of the comparison. It denotes the quality of the adjective and doesn't express a comparison); 2) **relative** (this degree signifies that the quality exists in a higher degree than in other adjectives); and 3) **superlative** (this indicates the highest level of the comparison).

Positive	Relative	Superlative
i bukur (<i>nice</i>)	më i bukur (<i>nicer</i>)	shumë i bukur (<i>the nicest</i>)
e pasur (<i>rich</i>)	më e pasur (<i>richer</i>)	shumë e pasur (<i>the richest</i>)
të pasur (<i>rich</i>)	më të pasur (<i>richer</i>)	shumë të pasur (<i>the richest</i>)
guximtar (<i>brave</i>)	më guximtar (<i>braver</i>)	shumë guximtar (<i>the bravest</i>)

The superlative degree is also formed by using adverbs, such as: **shumë, mjaft, tepër, krejt, fort**, etc. Use **po ... aq sa** (*as ... as*); **më pak ... se** (*less ... than*); **më ... se** (*the most ... of*); **më keq ... se** (*worse ... than*), etc., to compare two qualities.

Some adjectives are not preceded by any articles: **punëtor** (*a hard-working one*), **trim**

guximtar (*brave*), **besnik** (*faithful*), etc.

There are also two kinds of adjectives in Albanian: 1) **articled** adjectives (**i, e, të**), and 2) **un-articled** adjectives.

Examples of **articled** adjectives:

- **i ve** (*a widower*), **i keq** (*bad*), **i kuq** (*red*), **i bardhë** (*white*), **i plotë** (*complete*), **i rëndë** (*heavy*), **i vogël** (*small*), **i bukur** (*nice*), **i ëmbël** (*sweet*), **i zoti** (*able*), **i mirë** (*good*), **i famshëm** (*famous*), **i çmueshëm** (*precious*), **i mrekullueshëm** (*wonderful*), are **articled** adjectives, **masculine, singular**.

- **të ve** (*widowers*), **të këqij** (*bad*), **të kuq** (*red*), **të bardhë** (*white*), **të plotë** (*complete*), **të rëndë** (*heavy*), **të vëgjël** (*small*), **të bukur** (*nice*), **të ëmbël** (*sweet*), **të zotë** (*able*), **të mirë** (*good*), **të famshëm** (*famous*), **të çmueshëm** (*precious*), **të mrekullueshëm** (*wonderful*), are **adjectives, masculine, plural**.

- **e ve** (*a widow - a widowed woman*), **e këqe** (*bad*), **e kúqe** (*red*), **e bardhë** (*white*), **e plotë** (*complete*), **e rëndë** (*heavy*), **e vogël** (*small*), **e bukur** (*nice*), **e ëmbël** (*sweet*), **e zônja** (*able*), **e mirë** (*good*), **e famshme** (*famous*), **e çmueshme** (*precious*), **e mrekullueshme** (*wonderful*), are **adjectives, feminine, singular**.

- **të véja** (*widows - widowed women*), **të këqija** (*bad*), **të kúqe** (*red*), **të bardha** (*white*), **të plota** (*complete*), **të rënda** (*heavy*), **të vëgla** (*small*), **të búkura** (*nice*), **të ëmbëla** (*sweet*), **të zônja** (*able*), **të mira** (*good*), **të famshme** (*famous*), **të çmueshme** (*precious*), **të mrekullueshme** (*wonderful*), are **adjectives, feminine, plural**.

Examples of **un-articled** adjectives:

- **besnik** (*faithful*), **fisnik** (*able*), **krenar** (*proud*), **guximtar** (*brave*), **përparimtar** (*progressive*), **shqiptar** (*Albanian*), are **adjectives, masculine, singular**.

- **besnike** (*faithful*), **fisnike** (*able*), **krenare** (*proud*), **guximtare** (*brave*), **përparimtare** (*progressive*), **shqiptare** (*Albanian*), are **adjectives, feminine, singular**.

Simple past and participle of irregular verbs

The irregular verbs are characterized by the following features:

a) the stem of the verb in simple past, and the stem of the participle are different from the stem of the present tense;

b) the particular phonetic changes do not match with any of the verb conjugation groups.

Some irregular verbs may look similar to some regular ones, but they have nothing in common

with the particular verb conjugation groups. Below is a list of some irregular verbs:

Present

jap - *to give*

bie - *to fall*

bie - *to bring*

ha - *to eat*

Simple past

dhashë - *I gave*

rashë - *I fell*

prura - *I brought*

hëngra - *I ate*

Participle

dhënë - *given*

rënë - *fallen*

prurë - *brought*

ngrënë - *eaten*

Lesson 24 / Mësimi njëzet e katër

jam - to be	qëshë - I was	qënë - been
kam - to have	pata - I had	pasur - had
rri - to stay	ndenja - I stayed	ndénjur - stayed
shoh - to see	pashë - I saw	përë - seen
vij - to come	ërdha - I came	ërdhur - come
dua - to want	dëshë - I wanted	dëshur - wanted
them - to say	thashë - I said	thënë - said
vdes - to die	vdiqua - I died	vdëkur - died
vete - to go	vajta - I went	vajtur - went

Imp. and simp. past of the verbs them (to say), jap (to give), shkoj (to go)

Below is the conjugation of the verb **them (to say)**, in present, imperfect and simple past tense.

Present	Imperfect	Simple past
(Unë) them (I say)	thosha (I said)	thashë (I said)
(ti) thua	thoshe	the
(ai/ajo) thotë	thoshte	tha
(ne) themi	thoshim	thamë
(ju) thoni	thoshit	thatë
(ata/ato)	thoshin	thanë

Present	Simple past (interrog.)	Simple past (negative)
... jap	A dhashë ... (Did I give?)	... nuk dhashë (I didn't give)
... bie	A rashë ... (Did I fall?)	... nuk rashë (I didn't fall)
... bie	A prura ... (Did I bring?)	... nuk prura (I didn't bring)
... ha	A hëngra ... (Did I eat?)	... nuk hëngra (I didn't eat)
... jam	A qeshë ... (Was I?)	... nuk qeshë (I was not)
... kam A pata ...	(Did I have?)	... nuk pata (I had not)
... rri	A ndenja ... (Did I stay?)	... nuk ndenja (I didn't stay)
... shoh	A pashë ... (Did I see?)	... nuk pashë (I didn't see)
... vij	A ërdha ... (Did I come?)	... nuk ërdha (I didn't come)
... dua	A desha ... (Did I want?)	... nuk desha (I didn't want)
... them	A thashë ... (Did I say?)	... nuk thashë (I didn't say)
... vdes	A vdiq ... (Did I die?)	... nuk vdiq (I didn't die)
... vete	A vajta ... (Did I go?)	... nuk vajta (I didn't go)

Note: The dots above show the place of the subjects (*personal pronouns*) as in following examples: ... **jap** (unë jap), a dhashë ...? (a dhashë unë?), ... **nuk dhashë** (unë dhashë). Now let's see some other verbs:

Them - (to) say

This verb is used in direct and indirect speech, if the indirect object is not shown.

Ne thamë "Mirupafshim".
Ajo tha se ishte e lodhur.

We said "Goodbye".
She said she was tired.

Jap - (to) give

Të lutem, jepi atij paratë.
Të lutem, jepja paratë atij.

Please, give him the money.
Please, give the money to him.

Shkoj - (to) go

Ata po shkójnë në shtëpi taní.

They are going home now.

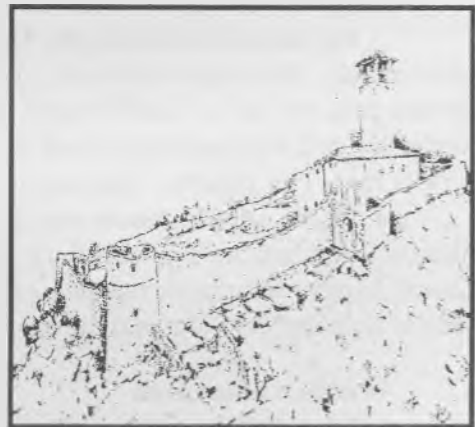
Conversation (Track 26)

Helena: Mbasí lámë birrarínë, dhe kishim marrë rrugën për në shtëpi, ndódhí diçka për të qëshur.¹⁾

Iliri: Oh! Ç'ishte ajo?

Helena: Një veturë na érdhi nga mbrapa,²⁾ dhe fillóí t'i binte borísë.³⁾ Ne nuk e dínim se kush ishte. Xhóni mendóí se ishte polici. Shoféri vazhdonte t'i binte borísë.⁴⁾ Xhóni e ulí shpejtësinë, dhe vetúra tjetër parakalóí⁵⁾ dhe ndaloí. Shoféri zbrítí nga vetúra.

Kalaja e Prezës, Tiranë.
The castle of Preza, Tirana.



Ilir: Dhe ju e njëhnit atë?

Helena: Jo, ne nuk e njëhnim aspak. Ne ndénjëm ulur dhe prítëm.⁶⁾ Aí érdhi te ne⁷⁾ dhe vështróí përmés dritares. "Mirëmbërëma", tha aí. "A mos kéní ngrënë⁸⁾ te "Kóka e Luanit?" (Ky ishte émri i birrarisë). "Po, hëngrëm." u përgjégj Xhóni. "Oh, në rrégull, ju jéní njërézit e dúhur.⁹⁾ Epó, ju harrúat çantën e dórës, zónjë! Kështú që e sólla me véte, dhe ja ku është." Dhe aí më dha çantën. E falënderóva dhe e pyéta, "A érdhët posaçërisht mbas nesh?"¹⁰⁾ "Jo, jo" tha aí. "Sídoqóftë po shkoj në Tiranë". E sheh, a nuk ishte ky fat?¹¹⁾

Iliri: A kíshte ndonjë gjë me vlérë në çantë?¹²⁾

- Helena:** Në çantë kisha të gjitha paratë, pasaportën time dhe bilëtat tona për në Amerikë.
- Iliri:** Atëherë, ju me të vërtetë paskeni qënë me fat!

Explanation: 1) Ndodhi diçka për të qeshur; Diçka për të qeshur ndodhi; ndodhi diçka e çuditshme - *something funny happened*. - 2) na erdhi nga prapa; na u afrua nga pas - *he came up behind us*. - 3) filloi t'i binte borisë - *began hooting*. - 4) vazhdonte t'i binte borisë - *went on hooting*. - 5) kaloi; parakaloi - *went past*. - 6) ne ndenjëm ulur dhe pritëm; pritëm të ulur - *we sat and waited*. - 7) na erdhi; ua u afrua - *came up to us*. - 8) A mos hëngrët drekë?; A mos keni ngrënë drekë? - *Did you have a meal?* - 9) ju jeni pikërisht njerëzit; ju jeni njerëzit e duhur. - *you are the right people*. - 10. A erdhët mbas nesh (neve) posaçërisht? - *Did you come after us specially?* - 11. A nuk ishte fat ky? (This means: A nuk ishim me fat?) - *wasn't that lucky?* - 12. A kishte ndonjë gjë me vlerë? - *Was there anything valuable?*

Reading exercises

1. Filloj, mësim: Ata filluan mësimin: Filloj, mësim: Ata filluan mësimin. - Sjel, ushqim: Ata sollën ushqimin. - Harroj, para: Ata harruan paratë. - Di, kohë: Ata e dinin kohën. - Lë, hotel: Ata lanë hotelin.

2. Ne, pushime të mbara: Ne nuk patëm pushime të mbara: Ne, pushime të mbara: Ne nuk patëm pushime të mbara. - Ai, veturë të bukur: Ai nuk pati veturë të bukur. - Ajo, emër të gjatë: Ajo nuk pati aspak emër të gjatë. - Dr. Begu, këmishë të pastër: Dr. Begu nuk kishte aspak këmishë të pastër.

3. Më pëlqeu udhëtimi, shi: Më pëlqeu udhëtimi, por nuk më pëlqeu shiu: Më pëlqeu udhëtimi, shi: Më pëlqeu udhëtimi, por nuk më pëlqeu shiu. - Prita për ty, Ilir: Unë prita për ty, por nuk prita për Ilirin. - Solla sheqer, qumësht: Solla sheqer, por nuk solla qumështin. - Lashë hotelin, qytet: Lashë hotelin, por nuk lashë qytetin. - Mora hua ca parë, veturë: Mora hua ca parë, por nuk mora hua veturën. - Harrova letrën, adresën: Harrova letrën, por nuk harrova adresën.

4. Çfarë ndodhi mbasi ata lanë hotelin? Një veturë u erdhi nga pas: Çfarë ndodhi mbasi ata lanë hotelin? Një veturë u erdhi nga pas. - Ç'bëri ai? Ai filloi t'i binte borisë. - Ç'bën Xhoni? Ai ngau veturën me ngadalë. - A e njihnin shoferin tjetër? Jo, nuk e njihnin aspak. - Çfarë i dha ai Helenës? Ai i dha asaj një çantë.

Practice exercises

1) Change these sentences to the simple past tense. Example: Unë mendoj se ai është në shtëpi sot (Unë mendova se ai ishte në shtëpi dje). - Ai do të vijë nesër (Ai erdhi dje). - 1. Pushimet tona fillojnë sot. - 2. Kush është duke ngarë veturën? - 3. Unë gjithnjë ngrihem në orën gjashtë. - 4. Policia e di emrin e tij. - 5. Ajo vajza e harron gjithnjë emrin e saj. - 6. A do t'i jepni atij burri një çek? - 7. Burri i moshuar ulet në këtë ndenjësë. - 8. Ajo nuk e sjell me vete librin e saj. - 9. Unë mendoj se ai do të largohet të premtën. - 10. Ne zakonisht hamë mëngjes në orën tetë.

2) Change these negative sentences to positive ones. Example: *Ai nuk erdhi (Ai erdhi).* Try to do this exercise without looking at the verb list: 1. *Ne nuk patëm pushime të mëdha.* - 2. *Ai nuk e dinte se ju ishit aty.* - 3. *Ai nuk shkoi me ata.* - 4. *Mysafirët nuk sollën ndonjë ushqim.* - 5. *Unë nuk harrova të merrja patentën.* - 6. *Ju nuk u dhatë atyre shumë kohë.* - 7. *Studentët nuk thanë "Mirëmëngjes".* - 8. *Ata nuk filluan punë në orën nëntë.* - 9. *Qeni nuk erdhi menjëherë.* - 10. *Ti nuk ke ndonjë cigare në xhep.*

3) Re-write the sentences from exercise 2) in the form of questions. Example: *Ai nuk erdhi.* - *A erdhi ai?*, etc.

Lesson 25 / Mësimi njëzet e pesë

Twenty-fifth Lesson / Mësimi i njëzetepesë

Vocabulary / Fjalorth

akoma, ende; i (e, të) qetë-still

dikú - somewhere

ditar - diary

duhet, duhej - must, due

frútë - fruit

hamall - porter

gjithashtú - too

përcjell - (to) see off

i (e, të) shqetësuar; i (e, të) merakosur - worried

kuptoj - (to) understand

(më) i miri, e mira, të mirët, të mirat - (the) best

në kohën e duhur - in due time

platformë - platform

të dy, të dyja - both (of)

urim, dëshirë - wish (noun)

valixhe - suitcase

The past tense of some regular verbs

The majority of Albanian verbs are regular. They are subject to some specific rules which are applied during the conjugation. Here are some regular verbs in present, simple past and past participle:

Infinitive

për të jetuar - to live

për të vepruar - to act

Simple past

jetova

vepova

Participle

jetuar

vepruar

Below is a list of some verbs, with their forms in present tense, simple past, negative and interrogative. Here are the verbs:

Present

blej - (to) buy

kap - (to) catch

ndiej - (to) feel

mbaj - (to) keep

mësoj - (to) learn

marr borxh - (to) borrow

dua të them - (to) mean

dërgoj - (to) send

fle - (to) sleep

nuhâs - (to) smell

shpenzôj - (to) spend

mësoj - (to) teach

dëgjoj - (to) hear

bëj - (to) make

udhëhëq - (to) lead

Simple past

bleva

kapa

ndjeva

mbajta

mësova

mora borxh

desha të them

dërgova

fjeta

nuhata

shpenzova

mësova

dëgjova

bëra

udhëhoqa

Negative

nuk bleva

nuk kapa

nuk ndjeva

nuk mbajta

nuk mësova

nuk mora borxh

nuk desha të them

nuk dërgova

nuk fjeta

nuk nuhata

nuk shpenzova

nuk mësova

nuk dëgjova

nuk bëra

nuk udhëhoqa

Interrogative

a bleva?

a kapa?

a ndjeva?

a mbajta?

a mësova?

a mora borxh?

a desha të them?

a dërgova?

a fjeta?

a nuhata?

a shpenzova?

a mësova?

a dëgjova?

a bëra?

a udhëhoqa?

Lesson 25 /Mësimi njëzet e pesë

paguaj - (to) <i>pay</i>	pagova	nuk pagova	a pagova?
pi - (to) <i>drink</i>	piva	nuk piva	a piva?
lexoj - (to) <i>read</i>	lexova	nuk lexova	a lexova?
vrapij - (to) <i>run</i>	vrapija	nuk vrapija	a vrapija?
shikoj - (to) <i>see</i>	pashë	nuk pashë	a pashë?
marr - (to) <i>take</i>	mora	nuk mora	a mora?
zgjoj - (to) <i>wake</i>	zgjoja	nuk zgjoja	a zgjoja?
shkruaj - (to) <i>write</i>	shkrova	nuk shkrova	a shkrova?
qëndrojmë - (to) <i>stand</i>	qëndrova	nuk qëndrova	a qëndrova?
kuptoj - (to) <i>understand</i>	kuptova	nuk kuptova	a kuptova?
vë - (to) <i>put</i>	vura	nuk vura	a vura?
mbyll - (to) <i>shut</i>	mbylla	nuk mbylla	a mbylla?
godas - (to) <i>hit</i>	godita	nuk godita	a godita?
vendos - (to) <i>set</i>	vendosa	nuk vendosa	a vendosa?

Some difficult verbs

The following are some verbs that cause problems for students: **shtrij** (*to lie*) and **shtroj** (*to lay*); **ulem** (*to sit*); **vë, vendos** (*to set, to put*); **ngrihem, çohem** (*to rise*), **ngre** (*to raise*), **zgjedh** (*to select, to choose, to elect*), **zgjidh** (*to untie, to unbind, to resolve*) and finally **di, njoh** (*to know*).

Shtrij (lie) and shtroj (lay)

Present	Simp. past	Participle	Present participle
shtrij (<i>lie</i>)	shtriva (<i>lay</i>)	shtrirë (<i>lain</i>)	duke shtrirë (<i>lying</i>)
shtroj (<i>lay</i>)	shtrova (<i>laid</i>)	shtruar (<i>laid</i>)	duke shtruar (<i>laying</i>)

Shtrij (*lie*) is *intransitive*; it doesn't take an object. **Shtroj** (*lay*) is *transitive*; it does take an object.

Shtrihu mbi dysheme, të lutem. *Lie on the floor, please.*
(no object)

Shtroje librin mbi tavolinë. *Lay the book on the table.*
(object)

Ulem (to sit); vë, vendos (to set, to put)

Ulem means *be seated*. **Vë, vendos** mean *to place or put in a certain position*. Do not confuse the principal parts of these verbs.

Present	Simp. past	Participle	Present participle
ulem (<i>sit</i>)	u ula (<i>sat</i>)	ulur (<i>sat</i>)	duke u ulur (<i>sitting</i>)
vë (<i>set</i>)	vura (<i>set</i>)	vënë (<i>set</i>)	duke vënë (<i>setting</i>)

Lesson 25 / Mësimi njëzet e pesë

Ulem (*sit*) is *intransitive*; it doesn't take an object. **Vë, vendos** (*set, put*) is usually *transitive*; it does take an *object*. Examples:

Ulu në karrigen pranë oxhakut. (no object)	<i>Sit in the chair by the fireplace.</i>
Të lutem, vëre tryezën për mua. (object)	<i>Please, set the table for me.</i>

Ngrihem (rise) and **ngre** (raise)

The verb **ngrihem** (*rise*) means *get up* or *get into a standing position*. The verb **ngre** (*raise*) means *lift*.

Present	Simp. past	Participle	Present participle
ngrihem (<i>rise</i>)	u ngrita (<i>rose</i>)	ngritur (<i>risen</i>)	duke u ngritur (<i>rising</i>)
ngre (<i>raise</i>)	ngrita (<i>raised</i>)	ngritur (<i>raised</i>)	duke ngritur (<i>raising</i>)

Ngrihem is *intransitive*; it doesn't take an object. **Ngre** is *transitive*; it does take an *object*. Examples:

Pa maja, buka nuk do të ngrihet. (no object)	<i>Without yeast, the bread will not rise.</i>
Mbasi fituan lojën, ata ngritën flamurin e shkollës. (object)	<i>After they won the game, they raised the school banner.</i>

Zgjedh (to select, to choose, to elect) and **zgjidh** (to untie, to resolve)

Zgjedh (*to select, to choose, to elect*), and **zgjidh** (*to untie, to unbind, to resolve*).

These verbs are both *transitive*, that is, they take an *object*. Examples:

Present	Simp. past	Participle	Present participle
zgjedh	zgjodha	zgjedhur	duke zgjedhur
zgjidh	zgjidha	zgjidhur	duke zgjidhur

Examples:

Ai nuk i zgjedh fjalët.	<i>He doesn't choose his words.</i>
Ne i zgjedhim mollët një nga një.	<i>We select our apples one by one.</i>
Ai u zgjodh kryetar i shoqatës.	<i>He was elected the chairman of the company.</i>
Ata e zgjidhën problemin e tyre.	<i>They resolved their problem.</i>

Di, njoh (to know)

Di (*to know*) is *transitive* and *intransitive*. As a *transitive* verb it takes an *object*. **Di** is used to show: 1) general or special knowledge about something or somebody, as in: **Ai di dy**

Lesson 25 / Mësimi njëzet e pesë

gjuhë të huaja (*He knows two foreign languages*), **Unë di shumë gjëra për të** (*I know many things about him*); 2) ability (know how) as in: **Ai di të lexojë** (*He knows how to read*), **Ai di t'i bjerë kitarës** (*He knows how to play a guitar*); 3) understanding, experience, as in: **Ai di të udhëheqë** (*He knows to lead*).

As an intransitive verb, it doesn't take any *objects*. In this case it is used to show ability how to do or to understand something, as in: **Ai e bëri pa e ditur**. (*He did it without knowing it*), **Unë di diçka nga muzika**. (*I know something about the music*), etc.

Njoh, which is also translated as *to know*, is a transitive verb. As a transitive verb it takes an *object*. It is used to show: 1) exact knowledge about things or natural features, as in: **Unë i njoh ligjet e zhvillimit**. (*I know the laws of development*), **Unë e njoh botën**. (*I know the world*); 2) special knowledge about a speciality, works, as in: **Unë e njoh mirë letërsinë shqipe**. (*I know Albanian literature well*); 3) knowledge about someone's life, as in: **Nuk e njoh këtë njeri**. (*I don't know this man*), **A më njeh ti mua?** (*Do you know me?*), **Unë i njoh sendet e mia**. (*I know my things*), etc.

Present	Simp. past	Participle	Present participle
di	dita	ditur	duke ditur
njoh	njoha	njohur	duke njohur

Past continuous tense

There are two ways to make this tense: a) by using the **imperfect** tense of the verb **jam**, plus the particle **duke**, and then by adding the **participle** of the main verb, and b) by using the particle **po**, plus the **imperfect** tense of the main verb. Examples:

a) Unë isha duke punuar.	<i>I was working.</i>
b) Unë po punoja.	<i>I was working.</i>

Here is the complete conjugation of the verb **punoj** (*to work*) in past continuous:

unë isha duke punuar	unë po punoja	<i>I was working</i>
ti ishe duke punuar	ti po punoje	<i>you were working</i>
ai/ajo ishte duke punuar	ai/ajo po punonte	<i>he/she was working</i>
ne ishim duke punuar	ne po punonim	<i>we were working</i>
ju ishit duke punuar	ju po punonit	<i>you were working</i>
ata/ato ishin duke punuar	ata/ato po punonin	<i>they were working</i>

Here are some other examples in affirmative, negative and interrogative form:

Affirmative	Negative	Interrogative
isha duke punuar	nuk isha duke punuar	A isha duke punuar?
po punoja	nuk po punoja	A po punoja?



Conversation (Track 27)

Doroti: A arritën Benediktët të kapin autobusin në kohë? ¹⁾
Petriti: Po, i pashë në stacion. Ata dërguan urimet më të mira për ju të dy.

Shtëpi karakteristike, Korçë.
 Characteristic houses, Korça.



Doroti: A e keni adresën e tyre në Korçë? Apo harruam t'i pyesim?
Petriti: Jo, ata ma dhanë përpara se të iknin. E shkrova dikujt në ditarin tim. Ah, po, ja ku është.
Doroti: Faleminderit Petrit. Pra, çdo gjë vajti mirë? ²⁾
Petriti: H'm. ³⁾ Elsa u vonua shumë për autobusin.
Doroti: U vonua? ⁴⁾ Po përse kështu?
Petriti: E çova në stacion ⁵⁾ me taksì, kushtoi pesëqind lekë. Pastaj i mbajta valixhen, dhe shkova e blëva disa fruta. Ajo donte një gazetë, gjithashtu. Mendoj se ajo i shpenzoi të gjitha paratë, sepsë u vonua shumë. ⁶⁾ Autobusi sipas orarit duhej të nisej në orën dhjetë. ⁷⁾ Në dhjetë pa pesë, ajo nuk ishte kthyer ende. U shqetësova shumë. ⁸⁾
Doroti: Jam e sigurt se po!
Petriti: Por pastaj ajo vrapoi drejt meje ⁹⁾ dhe mori valixhen. "Jëpi, vrapo!", tha ajo. E hipa në autobus saktësisht në orën dhjetë. Shoferi mbylli dyert. Dhe pastaj, mbas gjithë këtyre, autobusi u nis me vonësë dhe unë qëndrova për dhjetë minuta në stacion.

Explanations: 1) A e arritën Benediktët autobusin në kohë? - Did the Benedicts get the bus all right? - 2) Kështu çdo gjë vajti mirë?; Kështu, gjithçka shkoi mirë?; Pra, gjithçka shkoi mirë? - So, all went well? - 3) H'm - H'm! - 4) Ashtu?; Ishte vonë?; U vonua? - Was she late? - 5) E çova me taksì - I took her in a taxi. - 6) ajo u vonua; ajo qëndroi; ajo harxhoi - she took. - 7) duhej të nisej; ishte koha për t'u nisur - was due to leave. - 8) u shqetësova shumë; u bëra shumë merak; u merakosa shumë. - I was worried. - 9) vrapoi drejt meje - then ran to me.

Notes about the conversation: Zë, kap, arrij, marr are translated *to get*, as in these examples: A e zunë Benediktët autobusin në kohë?, A e kapën ...?, A e arritën ...?, A e morën ...?.

Autobusi duhej të nisej në orën dhjetë - *The bus was due to leave at ten.* The phrase duhej të nisej (*was due*), has other meaning: i parashikuar, i fiksuar, i programuar, or në orarën e caktuar.

Të dy, të dyja, që të dy, të dy ju, ju të dy, të dyve, të dy bashkë, in English are translated *both, you both, or both of you*. This phrase is used if you deal with two people, or two things.

Kërkon kohë; do kohë; ka nevojë për kohë are translated *it takes (needs) time*.

Reading exercises

1. Jam e lodhur. Çfarë tha ajo? Ajo tha se ishte e lodhur: Jam e lodhur. Çfarë tha ajo? Ajo tha se ishte e lodhur. - Jam e uritur. Çfarë tha ajo? Ajo tha se ishte e uritur. - Më vjen keq. Ç' tha ajo? Ajo tha se i vinte keq. - Po i dërgoj atij para. Ç' tha ajo? Ajo tha se ishte duke i dërguar atij para. - Po i huaj atij pesë mijë lekë. Ç' tha ajo? Ajo tha se ishte duke i huajtur atij pesë mijë lekë. - Po i shkruaj atij një letër. Ç' tha ajo? Ajo tha se ishte duke i shkruar atij një letër.

2. Ai nuk qëndroi këtu (atje). Ai nuk qëndroi këtu, ai qëndroi atje: Ai nuk qëndroi këtu (atje). Ai nuk qëndroi këtu, ai qëndroi atje. - Ata nuk morën një autobus (një taksì). Ata nuk morën një autobus, ata morën një taksì. - Ajo nuk na vizitoi ne (ata). Ajo nuk na vizitoi ne, ajo vizitoi ata. - Unë nuk hapa derën (një dritare). Unë nuk hapa derën, hapa një dritare. - Unë nuk e vizitova birin e saj (bijën). Unë nuk e vizitova birin e saj, vizitova bijën (e saj).

3. Kuptoj: A e kuptove atë? Po, e kuptova: Kuptoj: A e kuptove atë? Po, e kuptova. - Dëgjoj: A e dëgjove atë? Po, e dëgjova. - Pëlqej: A e pëlqeve atë? Po, e pëlqeva. - Zgjoj: A e zgjove atë? Po e zgjova. - Harroj: A e harrove atë? Po, e harrova.

4. Bukë, ujë. Ajo më dha ca bukë, por nuk më dha ca ujë: Bukë, ujë. Ajo më dha ca bukë, por nuk më dha ca ujë. - Frutë, verë: Ajo më dha ca fruta, por nuk më dha ca verë. - Punë, para: Ajo më dha ca punë, por nuk më dha ndonjë para. - Gjalpë, djathë: Ajo më dha ca gjalpë, por nuk më dha ca dhjathë. - Bojë, letër: Ajo më dha ca bojë, por nuk më dha ca letër.

Sentences and phrases for lessons 24 and 25

A ikën dje miqtë tuaj?

Did your friends leave yesterday?

Jo, ata ikën (u larguan) të hënë.

No, they left on Monday.

Çfarë tha ajo?

What did she say?

Ajo tha se ishte e zënë.

She said she was busy.

Lëtra juaj nuk erdhi mbrëmë, ajo erdhi këtë mëngjes.

Your letter didn't come last night, it came this morning.

Pushimet tona filluan dje.

Our holiday began yesterday.

Ai e përplasi veturën te dëra e garazhit.

He drove into the garage door.

Në çfarë ore u ngritët këtë mëngjes?

What time did you get up this morning?

Unë u ngrita në orën shtatë.

I got up at seven o'clock.

Ata më njihnin mua, por unë nuk i njihja ata.

They knew me, but I didn't know them.

Ajo i harroi paratë, por ajo nuk i harroi bilëtat.

She forgot her money, but she didn't forget the tickets.

Ata dolën të gjithë në orën tre.

They all went out at three o'clock.

Ajo i dha atij një laps, dhe ai shkroi emrin e tij në një copë letër.

She gave him a pencil, and he wrote his name on a piece of paper.

Pastaj ajo e mori letrën dhe e vuri në xhëpin e saj.

Then she took the paper and put it in her pocket.

Practice exercises

1) Use the forms of verbs in lesson 25 (pages 178-179) to make five (5) short affirmative sentences.

2) Turn the sentences you formed in exercise 1) into questions. Do not write the questions, but try to read them aloud. Example: *Ai qëndroi pranë derës* - *A qëndroi ai pranë derës?*, etc.

3) Change the sentences into negatives and read them aloud. Example: *Ai nuk qëndroi pranë derës*.

4) Change the following sentences to affirmative. Follow these examples: *Ai nuk qëndroi pranë derës*. *Ai qëndroi pranë derës*. 1. *Ai nuk dëgjoi zhurmë*. - 2. *Ai burrë nuk na mësoi neve shqip*. - 3. *Ajo nuk shpenzoi shumë parë*. - 4. *Vajza nuk mbajti një dorë plot me lule*. - 5. *Unë nuk e lexova letrën tënde*. - 6. *Ai nuk e përqendroi qumështin*. - 7. *Ata nuk u zgjuan herët*. - 8. *Mjeku nuk vizitoi ndonjë pacient këtë mëngjes*. - 9. *Unë nuk hyra brenda dhe nuk e mbylla derën*. - 10. *Ai nuk u ndje i lodhur mbas punës së tij*.

5) Show the forms of the present and imperfect in these sentences: *Të lutem, më dërgo një letër menjëherë*. - *Unë e dërgova dje*. - *Ku e vure xhakëtën time?* - *E vura në shpinën e karriges*. - *Sa kushtoi fundi? Nuk kushtoi gjë fare, e bëri nëna për mua*. - *Unë kalova dje dy orë me të*. - *Ajo më dha ca parë, por nuk më dha ushqime*. - *Kush e shkroi këtë libër?* - *A e more lapsin tim?* - *Jo, e mori Fredi*. - *A do ta vizitosh kishën?* - *Jo, e vizitova dje*.

Lesson 26 / Mësimi njëzet e gjashtë

Twenty-sixth Lesson / Mësimi i njëzetegjashtë

This lesson, like lesson 14, does not present any new words. This one will serve you only to review some of the grammatical categories you have learned so far. Let's start:

Nouns

Nouns have forms, numbers and genders. Forms are two: 1) **indefinite** and 2) **definite**. Numbers are two: 1) **singular** and 2) **plural**. Genders are three: 1) **masculine**, 2) **feminine**, and 3) **neuter**.

The singular indefinite nouns are preceded by the indefinite article **një** (*a, an*). The plural indefinite nouns are preceded by **ca**, **disa** (*some*). Examples:

Singular: (një) **burrë**, (një) **vajzë**, (një) **djalë**, (një) **gjethe**, (një) **dorë**.
Plural: (disa) **burra**, (disa) **vajza**, (disa) **djem**, (disa) **gjethe**, (disa) **duar**.

The definite nouns in masculine, singular, take the definite article **-i** or **-u**, while feminine nouns take, as a general rule, the ending **-a**. Examples:

Masculine: (një) **burrë** - **burri**, (një) **djalë** - **djali**, (një) **krah** - **krahu**.
Feminine: (një) **vajzë** - **vajza**, (një) **dorë** - **dora**, (një) **fëmë** - **femra**.

	Singular (një - a, an)	Plural (disa - some)
Masculine:	djalë , burrë , krah	djem , burra , krahë
Feminine:	vajzë , grua , nënë	vajza , gra , nëna
Plural:	Indefinite	Definite
Masculine:	djem , burra , krahë	djemtë , burrat , krahët
Feminine:	vajza , gra , nëna	vajzat , gratë , nënat

The nouns nominate:

- Animate subjects: **njeri**, **burrë**, **grua**, **fëmijë**, **aktor**, **nxënës**, etc.
- Inanimate subjects: **tavolinë**, **rrugë**, **shtëpi**, **biçikletë**, etc.

The nouns are:

- **Proper:** **Martin Camaj**, **Jeronim de Rada**, **Migjeni**, **Lasgush Poradeci**, etc.
- **Concrete:** **shtëpi**, **qytet**, **veturë**, **muzikë**, **mermër**, **horizont**, etc.
- **Common:** **lopë**, **apartament**, **rrugë**, **demokraci**, **qytet**, etc.
- **Abstract:** **dashuri**, **drejtësi**, **krijimtari**, **bujari**, **frymëzim**, etc.
- **Compound:** **zemërgjerësi**, **mikpritje**, **dashamirësi**, etc.

- Collective: rinia, grania, pleqëria, etc.

Noun genders

Masculine

1. Ends with a consonant (indefinite, singular): **vaj, krah, fshat**, etc.
2. Takes an unstressed **-ë** vowel (indefinite, singular): **burrë, djalë, atë, lumë, gjalpë, ujë, djathë, babë**, etc.
3. Takes the ending (definite, singular) **-i** or **-u**: **dhëmb- dhëmbi, thes-thesi, bir- biri, shofer- shoferi, krah-krahu, breg-bregu, njeri- njeriu**, etc.

Feminine

1. Ends with an unstressed **-ë** vowel (indefinite, singular): **derë, furrë, orë, fushë**, etc.
2. Ends with stressed or unstressed (indefinite, singular) **-a, -e, -o** vowels: **gjethe, depo, kalë**, etc.
3. Shows natural gender (indefinite, singular): **vajzë, grua, nënë, mbesë, shtëplake, motër**, etc.
4. Ends with **-ll** (indefinite, singular): **kumbull, mjegull, tjegull, vetull, kukull**, etc.
5. Ends with a stressed **-i** (indefinite, singular): **liri, dituri, dashuri, Shqipëri**, etc.

Neuter

1. Nouns derived from adjectives: **të ftohtët, të bardhët**, etc.
2. Nouns formed from the nominal participles: **të ushqyerit, të ecurit, të kënduarit**, etc.

Gender changes of nouns

The change of gender corresponds to the sex. Here are a few examples:

Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
djalë	vajzë	maçok	mace
baba	nënë	patok	patë
vëlla	motër	rosak	rosë
xhaxha	teze	derr	dosë
nip	mbesë	ka	lopë
gjysht	gjyshe	kalë	pelë

Gender changes of some plural masculine nouns:

Masculine nouns

mal - male; mall - mallra

Noun numbers

Singular: **libër, shtëpi, mal, fushë, breg, lumë, shkëmb, kishë, zonjë**, etc.

Plural: **libra, shtëpi, male, fusha, brigje, lumenj, shkëmbinj, kisha, zonja**, etc

End-changing in plural

- e:	mal - male
- ë:	mjek - mjekë
- a:	kodër - kodra, zemër - zemra
- nj:	kalli - kallinj
- ër:	prind - prindër, atë - etër
- enj:	lumë - lumenj, përrua - përrenj
- ra:	fshat - fshatra

Sound-changing

-k to -q:	mik - miq, fik - fiq
-g to -gj:	zog - zogj
-ll to -j:	kungull - kunguj
-ir to -ij:	bir - bij
-a to -e:	dash - desh, ka - qe
-g to -gje:	varg - vargje, breg - brigje, shteg - shtigje, pellg - pellgje
-ll to -j(e):	fyell - fyej (fyje), yll - yje
-e to -a:	thes - thasë
-ë to -er:	derë - dyer
-a to -ua:	kalë - kuaj, etc

No changes in plural

(një) rrugë - (shumë) rrugë, (një) fole - (shumë) fole, (një) mësues - (shumë) mësues, (një) nxënës - (shumë) nxënës, (një) shtëpi - (shumë) shtëpi, etc.

Noun declensions

Nouns have four declensions. They are as follows: **first, second, third and fourth** declension. The forms (indefinite and definite) and the numbers (singular and plural) of the noun are declinable.

Singular

1st declension -i

Nom..	vëlla, i
Gen.	i vëllai, t
Dat.	vëllai, t
Accus.	vëlla, në
Ablat.	vëlla, it

2nd decl. -u

mik, u
i miku, t
miku, t
mik, un
miku, ut

3rd declension -a, -ia, -ja

vajz, ë/a; shtëpi, a; lul, c/ja
vajz, e/ës, i shtëpi, c/së, lule, je
vajz, e/ës, shtëpi, c/së, lule, je
vajzë/n, shtëpi, në, lule, en
vajzë/s, shtëpi, e/së, lule, je/s

Plural

1st declension -i

Nom.	vëllezër
Gen.	i, e vëllezërve

2nd decl.-u

miq
i, e miqve

3rd declension -a, -ia, -ja

vajza, t; shtëpi, të; lule, t
vajzave; shtëpive; luleve

Lesson 26 / Mësimi njëzet e gjashtë

Dat.	vëllezërve	miqve	vajzave; shtëpive; luleve
Accus.	vëllezër	miq	vajza,t; shtëpi, të; lule, t
Abla.	vëllezërish	miqsh	vajza,sh/ve;shtëpi,sh/ve;lule, sh/ve

Fourth declension: - it or -t(ë) endings (neuter nouns, singular)

Case	Indefinite	Definite
Nominative	të folur, të ftohtë	të folur-it, të ftohtë-t
Genitive	i të folur-i, i të ftoht-i	i të folur-it, i të ftoht-it
Dative	të folur-i, të ftoht-i	të folur-it, të ftoht-it
Accusative	të folur, të ftohtë	të folur-it, të ftohtë-t
Ablative	të folur-i, të ftoht-i	të folur-it, të ftoht-it

Adjectives

The adjectives agree with nouns in **number**, in **gender** and in **case**. The adjectives, as a general rule, are placed after the noun they modify, with the exception when we want to emphasize them or to express a figure of speech. Examples:

Kjo është një shtëpi e bukur	<i>This is a pretty house.</i>
Ky është një libër interesant.	<i>This is an interesting book.</i>
Këto janë shtëpi të bukura.	<i>These are pretty house.</i>
Këta janë libra interesantë.	<i>These are interesting books.</i>
Ky është një mjek i ri.	<i>This is a new doctor.</i>
Kjo është një mjëke e re.	<i>This is a new doctor.</i>
Këta janë mjekë të rinj.	<i>These are new doctors.</i>
Këto janë mjëke të reja.	<i>These are new doctors.</i>

Articled adjectives

- ë endings: i mirë, i zënë, i parë, i verdhë, i singertë, i fortë, etc.
- (ë)m, (ë)t endings: i ftohtë, i ngrohtë, i mefshtë, i ngeshëm, i cekët, etc
- no endings: i hapur, i dashur, i shtirur, i kulluar, etc.

Un-articled adjectives

fisnik, besnik, aktiv, heroik (masculine, singular), and **fisnike, besnike, aktive, heroike** (feminine, singular), etc.

Adjective declensions

The adjectives have declensions. The forms, (indefinite and definite), the numbers (singular and plural) and the genders (masculine, feminine and neuter) of the adjectives are declinable. See examples below:

Lesson 26 / Mësimi njëzet e gjashtë

Table no. 64 (The declension of adjectives, masculine)

Number	Case	Indefinite	Definite
Singular	Nominative	<i>një mal i lartë</i>	<i>mali i lartë</i>
	Genitive	<i>(i,e)një mali të lartë</i>	<i>(i,e) malit të lartë</i>
	Dative	<i>një mali të lartë</i>	<i>malit të lartë</i>
	Accusative	<i>një mal i lartë</i>	<i>malin e lartë</i>
	Ablative	<i>prej një mali të lartë</i>	<i>prej malit të lartë</i>
Plural	Nominative	<i>ca male të larta</i>	<i>ca male të larta</i>
	Genitive	<i>(i, e) ca maleve të larta</i>	<i>(i, e) ca maleve të larta</i>
	Dative	<i>ca maleve të larta</i>	<i>ca maleve të larta</i>
	Accusative	<i>ca male të larta</i>	<i>ca male të larta</i>
	Ablative	<i>prej ca malesh të larta</i>	<i>prej ca malesh të larta</i>

Table no. 65 (The declension of adjectives, feminine)

Number	Case	Indefinite	Definite
Singular	Nominative	<i>një fushë e gjerë</i>	<i>fusha e gjerë</i>
	Genitive	<i>(i, e) një fushe të gjerë</i>	<i>(i, e) fushës së gjerë</i>
	Dative	<i>një fushe të gjerë</i>	<i>fushës së gjerë</i>
	Accusative	<i>një fushë e gjerë</i>	<i>fushën e gjerë</i>
	Ablative	<i>prej një fushe të gjerë</i>	<i>prej fushës së gjerë</i>
Plural	Nominative	<i>fusha të gjera</i>	<i>fushat e gjera</i>
	Genitive	<i>(i, e) fushave të gjera</i>	<i>(i, e) fushave të gjera</i>
	Dative	<i>fushave të gjera</i>	<i>fushave të gjera</i>
	Accusative	<i>fusha të gjera</i>	<i>fushat e gjera</i>
	Ablative	<i>prej fushash të gjera</i>	<i>prej fushave të gjera</i>

Table no. 66 (The declension of adjectives, neuter)

Number	Case	Indefinite	Definite
Singular	Nominative	<i>një të folur</i>	<i>të folurit</i>
	Genitive	<i>i, e një të foluri</i>	<i>i, e të folurit</i>
	Dative	<i>një të foluri</i>	<i>të folurit</i>
	Accusative	<i>një të folur</i>	<i>të folurit</i>
	Ablative	<i>prej një të folur</i>	<i>prej të folurit</i>
Singular	Nominative	<i>një të ecur</i>	<i>të ecurit</i>
	Genitive	<i>i,e një të ecuri</i>	<i>i,e të ecurit</i>
	Dative	<i>një të ecuri</i>	<i>të ecurit</i>
	Accusative	<i>një të ecur</i>	<i>të ecurit</i>
	Ablative	<i>prej një të ecuri</i>	<i>prej të ecurit</i>

Table no. 67 (Summary of case ending, plural (masculine and feminine))

Case	Plural	
	Indefinite	Definite
Nominative	-	- t (ë), - it
Genitive	- ve	- ve
Dative	- ve	- ve
Accusative	-	- t(ë), - it
Ablative	- sh, - ish	- ve

Adjectives serve as stems in word formation, as in: **zemërbardhë** (kind, generous), **dritëshkurtër** (short-sighted), **rrënjëdalë** (poor, crazy, fancy). From the following adjectives you may form nouns: **e drëjtë** (**e drëjta**, **drejtësi** - justice), **e mirë** (**e mira**, **mirësi** - goodness), **e ligë** (**e liga**, **ligësi** - evilness), **e bardhë** (**e bardha**, **bardhësi** - whiteness), etc.

To emphasize the attribute of a noun, or to express a figure of speech, the adjective is placed before the nouns it modifies, as in **Të bûkur** *sjalë që na the!* (What a nice word you said!), **E bûkura dhe e liga!** (The beauty and the beast!)

Pronouns

Indefinite

The indefinite pronouns show indefinite animate objects or things. Here are some of them which are used for:

- **things**: *disa, ca, pak, ndopak, shumë, mjaft, plot, diçka, gjithë, ndonjë*, etc.
- **animate objects**: *kush, dikush, gjithkush, askush, asnjëri, ndonjëri, kushdo*, etc.
- affirmative sentences**: *disa, ca, pak, shumë, mjaft, plot, diçka*, etc.
- **interrogative sentences**: *ndonjë, ndonjëri, dikush, kush*, etc.
- **negative sentences**: *asgjë, asnjë, asnjëri, asnjë ri, askush, kurrëgjë, hiçgjë*, etc.

Ndopak, ndonjë, ndoca - any

-in interrogative sentences: **A sôlle ndonjë cigare?** - Did you bring any cigarettes?

-in negative sentences: **Unë nuk dua ndonjë kek.** - I don't want any cake.

-in negative interrogative sentences: **A nuk dëshe ndopak bûké?** - Didn't you want any bread?

-in hypothetical sentences: **Po të kesh ca para, ...** - If you have any money, ...

-in affirmative sentences, meaning *çfarëdó, cilindó, cilëndó*: **Zgjidh cilindó fund që të pëlqën.** - Choose any dress you like.

Verbs - transitive and intransitive

Verbs may or may not take an object. According to this, verbs are:

1) **Transitive:** a) Verbs that take a **direct object**, as in: **lexoj librin, kaloj lumin, qëlloj zogun**, etc.; b) Verbs that take an **indirect object**: **i hipi veturës, i zbriti kalit**;

2) **Intransitive:** Verbs that do not take any objects, as in: **lexoj, punoj, shkruaj**, etc.

Verbs have **voice**. Voice indicates whether the subject performs or receives the action of the transitive verb. The voices are these ones:

1) **active voice**, if the subject performs the action completed by an object, as in: **mendoj, shkruaj, hartoj**;

2) **passive voice**, if the subject receives the action of the verb, that is, if the subject is acted upon, as in: **u laga, u çlirua, u pagëzua, u dogj**, etc.;

3) **reflexive voice**, if the verb has a passive voice and shows an action performed by the subject itself, and if this subject is acted upon. The following are some verbs in **reflexive voice**:

1) Proper reflexive: **lahem, vishem, mburrem, krihem**, etc.

2) Reciprocal reflexive: **fejohem, martohem, bashkohem, takohem**, etc.

3) Middle reflexive: **hidhem, kthehem, nisem, gëzohem, mendohem, rruhem, lagem, çlirohem**, etc.

The verb conjugation groups

I) **First conjugation** includes verbs which have a vowel, or a vowel cluster. In first person, present tense singular the verbs end with **-j (-aj, -ej, -ëj, -ij, -oj, -yj)**, such as: **shkru-aj (to write), blu-aj (to grind); bl-ej (to buy), kth-ej (to turn); b-ëj (to do), shpërb-ëj (to dismantle); mbërr-ij (to arrive); fsh-ij (to wipe); lex-oj (to read), pun-oj (to work); h-yj (to enter), shfr-yj (to blow)**, etc.

II) **Second conjugation** includes verbs which end with a consonant, in first person singular, indicative mood, such as: **hap (to open), mat (to measure), jap (to give), kap (to catch)**, etc.

Some verbs of this conjugation have zero endings in first, second, and third person singular, indicative mood, such as: **dredh - to wind (unë dredh, ti dredh, ai/ajo dredh), heq - to take off, to take away (unë heq, ti heq, ai/ajo heq)**, etc.

III) **Third conjugation** includes verbs which end with a vowel, or a vowel cluster. These verbs have zero endings in first, second, and third person singular, indicative mood, such as: **vë - to put (unë vë, ti vë, ai/ajo vë); zë - to catch (unë zë, ti zë, ai/ajo zë); di - to know (unë di, ti di, ai/ajo di); shpie, - to bring, to send, to convey (unë shpie, ti shpie, ai/ajo shpie)**, etc.

The invariable forms of the verbs

The invariable forms of the verb are as following:

1) Infinitive: për të lexuar (*to read*), për të shkruar (*to write*), për të kapur (*to catch*), për të matur (*to measure*), për të vajtur (*to go*);

2) Gerund: duke lexuar (*reading*), duke shkruar (*writing*), duke kapur (*catching*), duke matur (*measuring*), duke vajtur (*going*) - *active voice*, and duke u lexuar (*being read*), duke u shkruar (*being written*), duke u kapur (*being caught*), duke u matur (*being measured*) - *passive*, and pa lexuar (*without reading*), pa shkruar (*without writing*), pa kapur (*without catching*), pa matur (*without measuring*) - *negative active*, and

3) Participle: lexuar (*read*), shkruar (*written*), kapur (*catching*), matur (*measuring*), vajtur (*going*), etc.

Lesson 27 / Mësimi i njëzet e shtatë

The twenty-seventh Lesson / Mësimi i njëzeteshtatë

Vocabulary / Fjalorth

bashkëshórt - husband

bie të fikët - (to) faint

ç', çfarë - what

flas - (to) speak

gjuhë (e huaj) - language

humbas - (to) lose

humbas rrugën - (to) lose one's way

kafené (lokal) - café

kek - cake

kohë dréke - lunchtime

mbase, ndóshta - probably

me shpejtësi, me të shpëjtë, shpejt

(adverb) - quickly

më shumë, më tépër

(comp. degree) - more

në qoftë se, nësé, sikur - if

nuk ka rëndësi, s'ka problém -

it doesn't matter

ose (ose ... ose) - either (either...or)

pallto - coat

pardesë, mushamë - raincoat

vëtëm, i vëtëm - only, alone

Modal and aspectual verbs

Verbs that form the modal compound predicate and help other verbs to be expressed by themselves, are called modal or half-auxiliary verbs.

1) **Mund** (can, may), **duhet** (must, ought to, should), **do** (this is a particle), **kam** (to have), **jam** (to be), **dua** (to want, to desire, to love), form the modal compound predicate;

2) **Filloj** (to start, to begin), **nis** (to start, to begin), **zë** (to get, to catch), **vazhdoj** (to continue), **vijoj** (to follow, to continue), **mbaroj** (to finish), **pushoj** (to stop, to rest, to come to an end), are aspectual verbs and help to form aspectual compound predicates. All these ones, are called modal verbs. The particle **le të** (to let), plays the same role. Here are some examples:

Le (të) - to let

Le të vijë motra juaj.

Let your sister come.

Le të hyjnë të gjithë.

Let them all come in.

Le të mësojmë shqip.

Let's learn Albanian.

Le të shkojmë të shëtisim.

Let's go for a walk.

Le të dëgjojmë mësuesen.

Let's listen to the teacher.

Le të mos vonohemi për në shkollë.

Let's not get late for our school.

Le të hídhem në një çështje tjetër.

Let's skip to another subject.

Dúhet (të) / dúhej (të)

- must, have to / had to

Dúhet të punój déri vonë.

I must work till late.

Dúhet ta kem humbur librin tim.

I must have lost my book.

Dúhet të nxitój të arríj tréinin.

I should hurry up to catch my train.

Nuk dúhet të vish.

You must not come.

Dúhej të punój déri vonë.

I had to work till late.

Lesson 27 / Mësimi i njëzet e shtatë

Duhej të kisha nxituar.

Nuk duhej të vije.

I should have hurried.

You should not have come.

Mund (të) (can, may). Present indicative is **mund**, simple past is **munda** and imperfect **mundja**. It is used in present conditional sentences.

It shows ability, capability, permission, supposition to do or say something.

Use **mund (may)** to ask permission to do or say something.

Unë mund të ndihmoj gruan time.

Unë mund të ndihmoja nënën time.

Nuk mundëm të punonim deri vonë.

Ai mund të ngasë veturën.

Ai nuk mund të flasë.

A mund ta hap dritaren, të lutem?

A mund të flas me ty, Xhon?

I can help my wife.

I could have helped my mother.

We couldn't work till late.

He can drive.

He can't speak.

May I open the window, please?

May I talk to you, John?

Kam nevojë (I need, I want)

Kam nevojë, më nevojitet (I need; I am in need ...). The negative of this verb is **unë nuk kam nevojë, nuk më nevojitet (I don't need; I am not in need ...).** Examples:

Nuk është nevoja (që ti) të ikësh.

Kam nevojë të flas me përkthyesin.

Më nevojitet të dal jashtë.

Më duhet të nxitoj të jem në kohë.

You do not need to go.

I need to talk to the interpreter.

I need to get out.

I need to hurry up to be in time.

Filloj - to begin

Sokoli fillon të lexojë gazetën.

Mësimi fillon në orën 09:00.

Sokol begins to read his newspaper.

The lesson begins at nine o'clock A.M.

Vazhdoj - to continue

Unë vazhdoj të punoj çdo ditë.

Vazhdon të bjerë shi përsëri.

I continue to work every day.

It is still raining.

Future tense do të (will, shall, going to)

This tense includes:

1) **future simple**, which is used to show that the action we will occur after the moment of speaking (*do të shkruaj, do të punoj, do të laj*); and

2) **future perfect**, which shows an action that should have taken place before another action (*do të kem shkruar, do të kem punuar, do të kem larë*).

Lesson 27 / Mësimi i njëzet e shtatë

Do + të (*will, shall, going to*) + plus the main verb in present tense, indicative mood make the future simple. Future negative is made by means of the negative particle **nuk + do + të** (particle of the subjunctive mood) and by the main verb of the sentence (*will not, shall not, not going to*). You may use **nuk**, or **s'** to make negative sentences.

Unë do të vij me ty.

I will come with you.

Unë do t'i shkruaj atij një letër.

I'm going to write him a letter.

Unë nuk do të shkoj pa ty.

I won't go without you.

Unë s'do të shkruaj letra.

I won't write letters.

Here is a pattern of the conjugation of the verb **do të punoj** (*I will work*).

Future simple

Affirmative

Unë do të punoj

ti do të punosh

ai do të punojë

ajo do të punojë

ne do të punojmë

ju do të punoni

ata do të punojnë

ato do të punojnë

Negative

Unë nuk do të punoj

ti nuk do të punosh

ai nuk do të punojë

ajo nuk do të punojë

ne nuk do të punojmë

ju nuk do të punoni

ata nuk do të punojnë

ato nuk do të punojnë

Interrogative

A do të punoj unë?

A do të punosh ti?

A do të punojë ai

A do të punojë ajo?

A do të punojmë ne?

A do të punoni ju?

A do të punojnë ata?

A do të punojnë ato?

Future perfect

Affirmative

Unë do të kem punuar

ti do të kesh punuar

ai do të ketë punuar

ajo do të ketë punuar

ne do të kemi punuar

ju do të keni punuar

ata do të kenë punuar

ato do të kenë punuar

Negative

Unë nuk do të kem punuar

ti nuk do të kesh punuar

ai nuk do të ketë punuar

ajo nuk do të ketë punuar

ne nuk do të kemi punuar

ju nuk do të keni punuar

ata nuk do të kenë punuar

ato nuk do të kenë punuar

Interrogative

A do të kem punuar unë?

A do të kesh punuar ti?

A do të ketë punuar ai

A do të ketë punuar ajo?

A do të kemi punuar ne?

A do të keni punuar ju?

A do të kenë punuar ata?

A do të kenë punuar ato?

Short answer

Short answers to the questions are made by using the same main verb of the interrogative sentences. Examples:

A duhet të presim këtu?

Must we wait here?

Po, duhet.

Yes, we must.

Jo, nuk duhet.

No, we must not.

A mund të luajë ajo në piano?

Can she play the piano?

A kemi nevojë të presim këtu?

Do we need we wait here?

A do të furçosës xhaketën time?

Will you brush my jacket?

A do të bjerë shi këtë mbasdite?

Will it rain this afternoon?

Po, mundet.

Yes, she can.

Po, kemi (nevojë).

Yes, we need.

Po do ta furços.

Yes, I will.

Po, do të bjerë.

Yes, it will.

Jo, nuk mundet.

No, she can't.

Jo, nuk kemi (nevojë).

No, we don't need.

Jo, nuk do ta furços.

No, I won't.

Jo, nuk do të bjerë.

No, it won't.

Definite nouns/feminine, plural

The endings of the feminine nouns are as follows: - t, and - të. Below is a list of indefinite and definite feminine nouns, singular and plural:

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>ditë (a day)</i>	<i>dita (the ~)</i>	<i>ditë (days)</i>	<i>ditë-t (the ~)</i>
<i>këngë (a song)</i>	<i>kënga (the ~)</i>	<i>këngë (songs)</i>	<i>këngë-t (the ~)</i>
<i>mollë (an apple)</i>	<i>molla (the ~)</i>	<i>mollë (apples)</i>	<i>mollë-t (the ~)</i>
<i>javë (a week)</i>	<i>java (the ~)</i>	<i>javë (weeks)</i>	<i>javë-t (the ~)</i>
<i>kohë (a time)</i>	<i>koha (the ~)</i>	<i>kohë (times)</i>	<i>kohë-t (the ~)</i>

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>kodër (a hill)</i>	<i>kodra ((the ~)</i>	<i>kodra (hills)</i>	<i>kodra-t (the ~)</i>
<i>zemër (a heart)</i>	<i>zemra (the ~)</i>	<i>zemra (hearts)</i>	<i>zemra-t (the ~)</i>
<i>letër (a letter)</i>	<i>letra (the ~)</i>	<i>letra (letters)</i>	<i>letra-t (the ~)</i>
<i>motër (a sister)</i>	<i>motra ((the ~)</i>	<i>motra (sisters)</i>	<i>motra-t (the ~)</i>
<i>vegël (a tool)</i>	<i>vegla (the ~)</i>	<i>vegla (tools)</i>	<i>vegla-t (the ~)</i>

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>lutje (a prayer)</i>	<i>lutja (the ~)</i>	<i>lutje (prayers)</i>	<i>lutje-t ((the ~)</i>
<i>anije (a ship)</i>	<i>anija (the ~)</i>	<i>anije (ships)</i>	<i>anije-t (the ~)</i>
<i>zile (a bell)</i>	<i>zilha (the ~)</i>	<i>zile (bells)</i>	<i>zile-t (the ~)</i>
<i>shkrepëse (a match box)</i>	<i>shkrepësja (the ~)</i>	<i>shkrepëse (match boxes)</i>	<i>shkrepëse-t (the ~)</i>
<i>kufi (a box)</i>	<i>kutia (the ~)</i>	<i>kufi (boxes)</i>	<i>kufi-të (the ~)</i>



Conversation (Track 28)

Xhoni: A do të dälësh taní, Helénë?

Helena: Po, do të dal. Dúa të shkoj déri te ¹⁾ Rruga "Themistoklí Gërmenjí".

Xhoni: Oh, ç'do të bësh atjë?

Helena: Epó, ndóshta do të blej disa gjëra.²⁾

- Xhoni:** A ke mjaft parë,³⁾ apo do të kesh nevojë për ca më shumë?⁴⁾
- Helena:** Mendoj se kam mjaft. Nuk kam nevojë të blej shumë gjëra.⁵⁾
A do të vish me mua?
- Xhoni:** Jo, nuk mendoj se do të vij. Ndihej i lodhur dhe dëshiroj të pushoj.⁶⁾
- Helena:** Atëherë në vëndin tënd mund të vijë me mua Elsa. Nëse shkoj vetëm do të humbas rrugën.⁷⁾ Nuk i kuptoj se ç'thonë korçarët.
- Xhoni:** Ti duhet të kuptosh mënyrën sesi flasin ata.
- Helena:** E di. Por ne do të jemi këtu vetëm për disa ditë, dhe unë nuk mund të mësoj ta bëjë atë kaq shpejt. Xhon, a duhet ta marr mushamane e shiut? A mendon se do të bjerë shi?
- Xhoni:** Jo, nuk do të bjerë shi këtë mëngjes. Nuk është nevojë që të marrësh mushama. A nuk ke nevojë për të ngrënë mëngjes?⁸⁾
- Helena:** Jo, vërtet jo.⁹⁾
- Xhoni:** Epo, ti duhet të hash diçka para se të dalësh. Do të kesh uri!¹⁰⁾
përpara kohës së drëkës.
- Helena:** Jo, nuk do të kem. Do të marr një filxhan me kafë dhe kek në një kafënë.
- Xhoni:** Mirë, në rregull!¹¹⁾ Por nuk duhet të të bjerë të fikët!¹²⁾ në rrugë.
- Helena:** S'ka problem.¹³⁾ Elsa do të jetë me mua.
- Shoni:** As ajo nuk i kupton korçarët!

Explanations: 1) të shkoj deri te - *to go along*. - 2) disa gjëra; pak gjëra; disa sende; ca sende - *a few things*. - 3) mjaft parë; para të mjaftueshme - *enough money*. - 4) ca më shumë - *some more*. - 5) shumë gjëra; shumë sende - *many things*. - 6) pushoj; prehem; çlodhem - *to rest*. - 7) do të humbas rrugën (udhën) - *I'll lose my way*. - 8) A nuk do të hash mëngjes? - *Don't you want any breakfast?* - 9) me të vërtetë jo; në të vërtetë jo; në të vërtetë nuk dua - *not really*. - 10) Do të kesh uri; do të të marrë uria - *you will be hungry*. - 11) Mirë, në rregull!; Dakord, në rregull! - *Well, all right* - 12) Nuk duhet të të bjerë të fikët! Mos të të bjerë të fikët! - *But you mustn't faint* - 13) S'ka rëndësi; S'prish punë; Punë e madhe! - *It doesn't matter*.

Reading exercises

1) **A do të dilni? Po, do të dal:** A do të dilni? Po, do të dal. - A është ai vetëm? Po, është. - A po më flet mua? Po, po të flas. - A ke shumë parë? Po, kam. - A ke patur qen ato ditë? - Po, kam patur. - A ishte ajo e uritur? Po, ishte. - A të pëlqen kafeja? Po, më pëlqen. - A e kuptoi ai? Po, e kuptoi. - A do të vish me mua? Po, do të vij. - A do të blejnë ata rroba? - Po, do të blejnë.

2. **Po bie shi. - Mendoj se do të bjerë nesër, gjithashtu:** Po bie shi. - Mendoj se do të bjerë nesër, gjithashtu. - Ai po telefonon. Mendoj se ai do të telefonojë nesër, gjithashtu. - Ata janë duke pritur. Mendoj se ata do të presin nesër, gjithashtu. - Ajo do të ikë. - Mendoj se ajo do të ikë nesër, gjithashtu. - Ata janë duke dëgjuar. Mendoj se ata do të dëgjojnë nesër, gjithashtu.

3. **A do të jetë ai këtu nesër? Jo, nuk do të jetë:** A do të jetë ai këtu nesër? Jo, nuk do

të jetë. - A do të na dëgjojnë ata? Jo, nuk do të na dëgjojnë. - A do të na shkruajnë ata? Jo, nuk do të na shkruajnë.

4. A duhet të presim këtu? Po, duhet. Nuk mendoj se duhet. Po, por ndoshta nuk kemi nevojë: A duhet të presim këtu? Po, duhet. Nuk mendoj se duhet. Po, por ndoshta nuk kemi nevojë. - A duhet që ata të bëjnë atë zhurmë? Po, duhet. Nuk mendoj se kanë nevojë. Po, ndoshta ata nuk kanë nevojë. - A duhet të jetë ajo të enjten? Po, duhet. Nuk mendoj se është nevoja. Po, posi, mbase nuk është nevoja. - A duhet ta bëjë ajo këtë? Po, duhet. Nuk mendoj se është nevoja. Po, posi, ndoshta nuk është nevoja.

Practice exercises

1) Translate the following sentences into English: 1. Unë jam i sigurt se ne mund të të huajmë një çerek litër qumësht. - 2. A mendoni se atyre do t'u pëlqejë udhëtimi? - 3. Unë kam ndërmend të mbyll radion. - 4. Ju duhet të vini së shpejti për drekë me ne. - 5. Nuk është nevoja që të nxitojmë, unë jam i sigurt se ne do të arrijmë në kohë. - 6. A mund të telefonojë nesër yt shoq? - 7. Ne nuk do të qëndrojmë jashtë shumë kohë përpara se të kthehemi në shtëpi. - 8. Sa herë duhet që ne të shkojmë në bankë? - 9. Ti mos harro të më shkruash, por nuk është nevoja të më dërgosh fotografi.

2) Write the answers to these questions: 1. Ku dëshiron të shkojë Helena? - 2. Ku janë Helena dhe Xhoni? - 3. Çfarë do të bëjë ajo? - 4. A ka ajo nevojë të blejë shumë sende? - 5. A do të dojë ajo ndonjë parë më shumë nga bashkëshorti i saj? - 6. Përse Xhoni nuk do të shkojë me të? - 7. Kush duhet të shkojë me të, në vend të tij? - 8. Përse nuk do ajo të shkojë vetëm? - 9. A mendon Xhoni se do të bjerë shi? - 10. A ka nevojë ajo për pardesë? - 11. Çfarë do të hajë ajo për mëngjes? - 12. A do të jetë ajo e uritur?

3) Translate into English: 1. Nuk keni nevojë që ju të vini me mua. - Unë e di rrugën dhe mund të shkoj atje pa ty. - 2. Ti nuk duhet të besosh se unë nuk dua të gatuj (to cook), por nuk di si të gatuj. - 3. Për disa ditë ne do të qëndrojmë te familja Benedikt, dhe të shtunën do të nisemi për në Shkodër ku na pret Diku. - 4. Unë nuk kuptoj se çfarë po thua. - Ti duhet të flasësh ngadalë. - 5. A dini të flisni shqip? Po, di.

Lesson 28 / Mësimi njëzet e tetë

The twenty-eighth Lesson / Mësimi i njëzetetetë

Vocabulary / Fjalorth

cópë, pjesë muzikore - *piece of music*

dikush, ndonjëri, ndonjë - *somebody*

dirigjént - *conductor*

himn - *anthem*

instrumentíst - *player*

interval - *interval*

i (të) ndryshëm - *different*

klarínétë - *clarinet*

kombëtar - *national*

kujtoj - (to) *remember*

njëkër - *beard*

numër - *number*

orkéstër - *orchestra*

program - *program*

radhë - *row*

sekretar (e) - *secretary*

si, sikur, sikurse - *as if*

simfoni - *symphony*

sigurisht, me siguri - *certainly*

tashmë, tani - *already*

Negative interrogative sentences - again

When and how can we use the negative interrogative sentences? Let's have an example.

My friend and I agree to go to the theater. I go to meet him on time at his house. Let's say it's 5:30 P.M. My friend is not ready yet. I get angry with him. I ask him the following questions:

Përsé nuk je gati?

Why aren't you ready?

A nuk do të shkëjmë në teatër?

Aren't we going to the theater?

Below are some patterns of negative interrogative sentences:

A nuk është kjo kapélja juaj?

Isn't this your hat?

A nuk janë gati ato letra?

Aren't those letters ready?

A nuk ishte e vléfishme pasapórta e tij?

Wasn't his passport valid?

A nuk keni ca kohë tani?

Haven't you any time now?

A nuk ka ajo ndonjë mik?

Hasn't she any friends?

A nuk do të vonohet autobúsi?

Won't the bus be late?

A nuk mund të shkosh të fleh?

Can't you go to sleep?

A nuk ishin të dréjta përgjigjet e mia?

Weren't my answers right?

A nuk flet ai shqip?

Doesn't he speak Albanian?

A nuk duhet t'i marrim ne ato lule?

Mustn't we take these flowers?

A negative interrogative sentence usually starts with one of the following words: **pse**, **përsé** (*why*), **ku** (*where*), **ç'**, **çfarë** (*what*), **kur** (*when*), **kush**, **cili**, **cilët**, **cila**, **cilat** (*who*), **kë** (*whom*), **kujt** (*whom, whose*), etc. Examples:

Çfarë çantash nuk kemi ne nevojë të marrim me vete?

What bags needn't we take with us?

Cila nga vajzat nuk është këtu?

Which of the girls isn't here?

Kush nuk do të vijë përsëri?

Who won't come back?

Përse nuk janë gati ata?

Why aren't they ready?

Ku nuk shkua ju?

Where didn't you go?

Noun - adjective gender agreement

As stated earlier, the adjectives, as a rule, agree in gender with the nouns they modify. There are a few occasions in which, some masculine nouns take feminine adjectives. Some of these nouns are as follows: 1) Singular (indefinite and definite): **mal - mali, qytet - qyteti, mendim - mendimi, aksion - aksioni**, etc. 2) Plural (indefinite and definite): **male - malet, qytete - qytetet, mendime - mendimet, aksione - aksionet**, etc. Examples:

1) Nouns that take - e ending in plural, as in the following

Singular

Ky mal i lartë.

This high mountain.

Aksion i shpejt.

Fast action.

Mali ynë.

Our mountain.

Mendim i drejtë.

A right thought.

Metali i çmuar.

A precious metal.

Qyteti i madh.

A big town.

Plural

Këto male të larta.

These high mountains.

Aksione të shpejta.

Fast actions

Malet tona.

Our mountains.

Mendime të drejta.

Right thoughts

Metale të çmuara.

Precious metals.

Qytete të mëdha.

Big towns.

1) Nouns that take the ending - ra in plural, as in the following examples:

Singular

Ky mall është i lirë.

This item is cheap.

Mall i shtrenjtë.

Plural

Këto mallra janë të lira.

These items are cheap.

Mallra të shtrenjta.

Lesson 28 / Mësimi njëzet e tetë

An expensive item.

Ky është pleh kimik.

This is a chemical fertilizer.

Ky ujë është i ftóhtë.

This water is cool.

Expensive items.

Plëhra kimike.

Chemical fertilizers.

Ujëra të ftóhta.

Cool waters.

Some more examples:

Incorrect:

Correct:

Incorrect:

Correct:

Këta male të lartë;

Këto male të larta;

Këta qytete të mëdhenj;

Këto qytete të mëdha;

“Apo jo?” (Is it?, Isn't it?)

Lessons 16 and 27 talk about answering to questions. Interrogative sentences end with a very short question phrase, that is **apó jo?** (*Is it?, Isn't it?*). **Apó jo** is used both for affirmative and negative interrogative sentences. Examples:

Këta njerëz duan të na ndihmojnë, apo jo?

Those people want to help us, don't they?

Pasaporta e tij ishte e vlefshme, apo jo?

His passport was valid, wasn't it?

Ne iu përgjigjëm letrës suaj, apo jo?

We answered your letter, didn't we?

Unë nuk do të vij me ty, apo jo?

I am not coming with you, am I?

Unë do të vij me ty, apo jo?

I am coming with you, aren't I?

Autobusi do të vonohet, apo jo?

The bus will be late, won't it?

Vajzat duhet të qëndrojnë në shtëpi, apo jo?

The girls must stay at home, mustn't they?

Sekretarja ime nuk e dërgoi letrën, apo jo?

My secretary didn't send the letter, did she?

Ti s'ke ndonjë cigare, apo jo?

You haven't any cigarettes, have you?

Unë nuk jam vonë, apo jo?

I am not late, am I?

Unë jam vonë, apo jo?

I am late, aren't I?

Usages of prepositions - again

- me (with): me zemër, me dashamirësi - whole-heartedly; me gjithë shpirt - all heartedly; me mish e me shpirt - with all one's power; i rrahur me vaj e me uthull - having great experience; me buzë - angry, sad; me lot në sy - crying; me bisht të syrit - to look secretly at; i bie me këmbë të mirës - to underestimate the goodness, the blessings; zë me gojë - remind; me gjak - to sacrifice; me gojë hapur - surprised; luaj me zjarrin - to consider risk, to play with fire; flas me këmbë e me duar - to speak with much agitation; me përdhunë, me pahir, me zor - violently, by hook or by crook; me merak - with much care, concern; (bie) shi me gjyma - it is raining cats and dogs; me natë - at night; me radhë - in turn; me ngut - in haste; me vrap - in rush; me të mirë - peacefully; me të keq - violently; me të butë - softly; me të shpejtë - in haste; me të lutur - asking, praying; me të qeshur - with laughter, kidding, not seriously; me të egër - wildly; me anë të - thanks to, by means of; me përjashtim të - with the exception of.

- më (in, at, from): rrugë më rrugë - everywhere, from street to street; breg më breg - from coast to coast; shteg më shteg - in every path, everywhere; derë më derë - from door to door, everywhere; degë më degë - from branch to branch; gojë më gojë - from mouth to mouth; buzë më buzë - from lip to lip; vesh më vesh - from ear to ear; fshat më fshat - from village to village; mal më mal - from mountain to mountain; shtëpi më shtëpi - from house to house.



Conversation (Track 29)

Helena: Këto janë vëndet tona, apo jo?

Xhoni: Po, mendoj se po. Radha F, numri pesë, gjashtë dhe shtatë.
Në rrëgull!

Helena: A nuk do të blëni një program?¹⁾

Xhoni: Sigurisht që jo. Elsa blëu dje tre, apo jo Elsa?

Elsa: Po, ja ku janë.

Helena: Dhe ti do të dëshiroje një pije gjatë intervalit, apo jo?

Xhoni: Po, sigurisht që do të dëshiroja.

Elsa: Ne prej këtij mund të shkëjmë të gjithë në bar²⁾ apo jo?

Helena: Cila është pjesa e parë muzikore në program? Një simfonie e Bethovenit, apo jo?

Xhoni: Po, por mendoj se ata gjithnjë në fillim luajnë Himnin Kombëtar.

Elsa: Babë, ti njeh dikë në orkestër, apo jo?

Xhoni: Po, babaxhanin Gjergj Duka, klarinetistin e parë.⁴⁾ A nuk të kujtohet? Ai ërdhi në shtëpinë tonë për pushime kur ti ishe vajzë e vogël.

Elsa: Ishte ai burri me mjekër të thijnur, apo jo?

Helena: Po, ai është ai burri.⁵⁾ Xhon, a nuk është Gjergji duke hyrë tanë?
A nuk duket ai ndryshe pa mjekër?

Xhoni: Sigurisht që duket ndryshe, sepsë ai nuk është aspak Gjergji.
Gjergji është ulur tashmë. Ja atje, ti mund ta shohësh, apo jo?

Helena: Unë nuk kam nevojë ta heq kapëlen,⁶⁾ apo jo?

Lesson 28 / Mesimi njëzet e tetë

Xhoni: Jo, bëj si të të pëlqejë.⁷¹

Helena: Ah, ja dirigjënti.

Explanations: 1) A nuk do të bleni një program - *Aren't you going to buy a program?*
- 2) ne të gjithë mund të shkojmë te bari që këtej; ne mund të shkojmë drejtpërdrejt në bar nga këtu - *we can all go through to the bar from here.* - 3) ata gjithnjë luajnë himnin kombëtar në fillim - *they always play the National Anthem first.* - 4) klarinetist - *clarinet player.* - 5) Po, ai është; Po, ai është ai burri - *Yes, that's the man.* - 6. Nuk kam nevojë ta heq kapelen; Nuk është nevoja ta heq kapelen - *I needn't take my hat off.* - 7) bëj si të duash; bëj ç'të duash; bëj si të të pëlqejë - *do what you wish; do as you like it.*

Reading exercises

1. **Ti mund të lexosh. Nuk mund të lexosh ti?:** Ti mund të lexosh. Nuk mund të lexosh ti?- Ora e tij është mbrapa. A nuk është mbrapa ora e tij?- Miq të tuaj ishin këtu. A nuk ishin aty miq të tuaj?- Ajo do të jetë e uritur. A nuk do të jetë ajo e uritur? - Ata duan të shkojnë. A nuk duan ata të shkojnë? - Ai mund të shpenzojë paratë e veta. A nuk mund të shpenzojë ai paratë e veta?

2. **Shoqja jote është jashtë. Shoqja jote është jashtë, apo jo?:** Shoqja jote është jashtë, apo jo?. Shoqja jote është jashtë, apo jo? - Ata po gatuajnë darkën tonë. Ata po gatuajnë darkën tonë, apo jo?- Ai ka dy vëllezër. Ai ka dy vëllezër, apo jo? - Ajo fillon në (orën) nëntë. Ajo fillon në (orën) nëntë, apo jo? - Ajo u zgjua herët. Ajo u zgjua herët, apo jo?

3. **Ç'bën ai? (nget, autobus). Ai nget një autobus, apo jo?:** Ç'bën ai? (nget, autobus). Ai nget një autobus, apo jo?- Ç'bën ai? (i bie klarinetës). Ai i bie klarinetës, apo jo? - Ç'bën ai? (dirigjon, orkestër). Ai dirigjon një orkestër, apo jo? - Ç'bën ai? (jep hua, para). Ai jep para hua, apo jo?- Ç'bën ai? (jep mësim, fëmijë). Ai u jep mësim fëmijëve, apo jo? - Ç'bën ai? (bën, këpucë). Ai bën këpucë, apo jo?

Sentences and phrases for lessons 27 and 28

Tani nuk po bie shi, por do të bjerë nesër.

It isn't raining now, but will rain tomorrow.

Ai mund të flasë shqip, por nuk mund të shkruajë.

He can speak Albanian, but he can't write.

Unë duhet të shkoj, por ti nuk ke nevojë të shkosh.

I must go, but you don't need to go.

A nuk mund ta bëjë ajo atë?

Can't she do it?

A nuk do ta ndihmojnë atë ata burra?

Won't those men help her?

Practice exercises

1) Make the following sentences negative interrogative, as in this pattern: *Ti mund të lexosh: A nuk mund të lexosh ti?* 1. *Bija jote duhet të të ndihmojë.* - 2. *Ora e tij është mbrapa.* -

Lesson 28 / Mësimi njëzet e tetë

3. Të gjithë miqtë tuaj ishin atje. - 4. Në rrugë ishte një polic. - 5. Ajo do të jetë e uritur. - 6. Jam duke e bërë me kujdes. - 7. Ata duan të ikin të gjithë. - 8. Sekretarja e shkroi këtë letër. - 9. Ai mund të shpenzojë të gjitha paratë e tij. - 10. Ai shkon në mbledhje çdo të premte.

2) Put the question phrase 'apo jo?' in the following sentences: 1. Miqtë tuaj janë duke pritur jashtë. - 2. Gratë po gatujnë darkën tonë. - 3. Ndërtesa është shumë e bukur. - 4. Dje ishte një ditë e bukur. - 5. Ai ka dy vëllezër. - 6. Ti duhet t'i falënderosh ata. - 7. Ne duhet të nxitojmë. - 8. Programi fillon në nëntë. - 9. Ti flë në këtë dhomë. - 10. Helena u zgjua herët.

3) Put the question phrase 'apo jo?' in the following sentences: 1. Nuk është një ditë shumë e bukur. - 2. Ne nuk do të qëndrojmë këtu gjatë. - 3. Mbi zarf nuk kishte një pullë. - 4. Njerëzit e moshuar (old people) nuk ishin të lodhur. - 5. Ti nuk e njeh atë. - 6. Ajo orë nuk punon shumë mirë. - 7. Hamalli nuk i solli valixhet tona. - 8. Kjo ndërtesë nuk ka një derë të pasme (back door). - 9. Ju nuk do të bëheni (to be late) jeni vonë. - 10. Ne nuk kemi nevojë të presim për të. - 11. Zsh. Ferguson nuk mund të punojë për ne.

Lesson 29 / Mësimi njëzet e nëntë

Twenty-ninth Lesson / Mësimi i njëzetënëntë

Vocabulary / Fjalorth

dal huq, gabój, mungój; **kam** mall,

më merr malli - (to) miss

disa - several

drejt, drejtpërdrejt - straight

drejtó - (to) direct

fal, shfajësó - (to) excuse

i (e, të) cëkët - shallow

i (e, të) gjërë - wide

i (e, të) hollë - thin

i (të) kujdesshëm - careful

i (e, të) lartë - high, tall

i (e, të) lartë, shtatlartë - tall

i (e, të) ngushtë - narrow

i (e, të) shkurtër - short

i (e, të) thellë - deep

i (e, të) ulët - low

i (e, të) trashë - thick

inç (masë gjatësie) - inch

jard; oborr (masë gjatësie) - yard

këmbë (masë gjatësie) - foot

kënaqësi - pleasure

kodër - hill

kthësë, kthim - turning

magazinë - storehouse; storehouses

mbi, përmbi - above

milje (masë gjatësie) - mile

muzé - museum

pamje, panoramë - view

quaj, thërras - (to) call

quhem, thirrrem - (to) be called

rrugë, údhë, shteg - road, street, a path

sidoqoftë - anyway

shëtitje - walk

krejt, fare, plotësisht - quite

Measurement systems

Learn the measurement systems used in Europe, because they are not the same as those used in the United States of America, United Kingdom, and in Commonwealth countries. Below is a general overview of the decimal systems. Along with these systems, see their equivalent measurement systems used in English speaking countries.

Linear Measures / Masa të gjatësisë (European)

1 milimetër	= 1 mm	= 0.039 inch
1 centimetër	= 10 mm	= 0.394 inch
1 decimetër	= 10 cm	= 3.94 inches
1 metër	= 10 dm	= 1.094 yards
1 hektometër	= 100 m	= 109.4 yards
1 kilometër	= 1.000 m	= 0.6214 mile

Square measures / Masa të sipërfaqes

1 centimetër katror	= 1 cm ²	= 0.155 sq. inch
1 metër katror	= 1 m ²	= 1.196 sq. yards
1 ar	= 100 m ²	= 119.6 sq. yards
1 hektar	= 100 arë	= 2.471 acres
1 kilometër katror	= 1 km ²	= 0.386 sq. mile

Cubic measures / Masa të vëllimit

1 centimetër kub	= 1 cm ³	= 0.061 cu. inch
1 metër kub	= 1 m ³	= 1.308 cu yards

Liquid measures / Masa të lëngjeve

1 mililitër		= 0.002 pint (<i>British</i>)
1 centilitër	= 10 ml	= 0.018 pint
1 decilitër	= 10 cl	= 0.176 pint
1 litër	= 10 dl	= 1.76 pint
1 dekalitër	= 10 l	= 2.20 gallons
1 hektolitër	= 100 l	= 2.75 bushels
1 kilolitër	= 1.000 l	= 3.44 quarters

Weight measures / Masa të peshës

1 miligram		= 0.015 grain
1 centigram	= 10 mg	= 0.154 grain
1 decigram	= 10 cg	= 1.543 grains
1 gram	= 10 dg	= 15.43 grains
1 dekagram	= 10 gr.	= 5.64 drams
1 hektogram	= 100 g	= 3.527 ounces
1 kilogram	= 1.000 g	= 2.205 pounds
1 ton (metrik)	= 1.000 kg	= 0.984 (long) ton

Linear Measures / Masa të gjatësisë (British and American)

1 inch		= 25.4 milimetra or 2.54 cm
1 foot	= 12 inches	= 0.3048 metër
1 yard	= 3 feet	= 0.9144 metër
1 mile	= 1.760 yards	= 1.609 kilometra

Square measures / Masa të sipërfaqes

1 square inch		= 6.45 centimetra katror
1 square foot	= 144 sq. in.	= 9.29 decimetra katror
1 square yard	= 9 sq. ft.	= 0.836 metër katror
1 acre	= 4,840 sq. yd.	= 0.405 hektar
1 square mile	= 640 acres	= 259 hektarë

Cubic measures / Masa të vëllimit

1 cubic inch		= 16.4 centimetra kub
1 cubic foot	= 1.728 cu. in.	= 0.0283 metër kub
1 cubic yard	= 27 cu. ft.	= 0.765 metër kub

Liquid measures / Masa të lëngjeve (British)

1 pint	= 20 fluid oz. = 34.68 cu. in.	= 0.568 litër
1 quart	= 2 pints	= 1.136 litra
1 gallon	= 4 quarts	= 4.546 litra
1 peck	= 2 gallons	= 9.092 litra
1 bushel	= 4 pecks	= 36.4 litra
1 quarter	= 8 bushels	= 2.91 hektolitra

Liquid measures / Masa të lëngjeve (American dry)

1 pint	= 33.60 cu. in.	= 0.550 litër
1 quart	= 2 pints	= 1.101 litra
1 peck	= 8 quarts	= 8.81 litra
1 bushel	= 4 pecks	= 35.3 litra

Liquid measures / Masa të lëngjeve (American liquid)

1 pint	= 16 fluid oz. = 28.88 cu. in.	= 0.473 litër
1 quart	= 2 pints	= 0.946 litër
1 gallon	= 4 quarts	= 3.785 litra

Weight measures / Masa të peshës

1 grain		= 0.065 gram
1 dram		= 1.772 gramë
1 ounce	= 16 drams	= 28.35 gramë
1 pound	= 16 pounds = 7.000 grains	= 0.4536 kilogram
1 stone	= 14 pounds	= 6.35 kilogramë
1 quarter	= 2 stones	= 12.70 kilogramë
1 hundredweight	= 4 quarts	= 50.80 kilogramë

Note: To obtain the equivalent units of British or American measure systems multiply the European metric units by the appropriate unit of British or American measure system.

To obtain the British or American measure units, make the vice-versa actions. For example: Centimeter x 0.0394 in = ... and inches x 2.54 cm = ..., etc.

Here are some sentences having some of these measure units:

Të ngasësh veturën me 80 km. në orë.	<i>To drive at eighty km. an hour.</i>
Dhoma është 7 m. e gjatë.	<i>The room is seven m. long.</i>
Dhoma është 5 m. e gjerë.	<i>The room is five m. wide.</i>
Dhoma është 3 m. e lartë.	<i>The room is three m. high.</i>
Ai është 5 këmbë dhe 10 inç i gjatë.	<i>He is five feet ten inches tall.</i>
Ky lumë është 3 m. i thellë.	<i>This river is three meters deep.</i>
Ky libër është 4 cm. i trashë.	<i>The book is four cm thick.</i>

Shtëpia ime është rreth dyqind metra për gjatë rrugës.

My house is about two hundred meters yards along the street.

Mali i Bardhë është rreth 4.500 metra i lartë.

Mount Blanc is about 4, 500 meters high.

Note: In Celsius system, the water boils at 100 ° and freezes at 0 °.

In Fahrenheit system, water boils at 212 ° and freezes at 32 °.

To turn a certain temperature from Celsius system to Fahrenheit, multiply it by 9, divide by 5, and then add 32. To turn a certain temperature from Fahrenheit to Celsius, subtract 32, multiply by 5, and then divide by 9. Example: $37^{\circ} \text{ } ^{9/5} + 32 = 98.6^{\circ} \text{ F}$, or $32^{\circ} \text{ F } ^{5/9} - 32 = 0^{\circ} \text{ C}$.

Albanian currency and money system in Albania

The official Albanian currency is **lek** (*singular*) or **lekë** (*plural*). This new monetary system omits one zero from the old one. Since people, in doing their shopping, use both systems, they get confused. This is why they ask the following question: 'Të reja, apo të vjetra?', which means: 'Is it new, or old system?' Below is the new system and the old one:

New system	Old system
0.5 lek	5 lekë
10 lekë	100 lekë
20 lekë	200 lekë
50 lekë	500 lekë
100 lekë	1000 lekë
200 lekë	2000 lekë
500 lekë	5000 lekë
1000 lekë	10000 lekë
5000 lekë	50000 lekë
10.000 lekë	100.000 lekë
100.000 lekë	1.000.000 lekë

0.5, 10, 20, 50 and 100 lekë are coins. 200, 500, 1000, and 5000 are bills.

The adjectives i lartë (high, tall), and i gjatë (long)

I lartë, e lartë, të lartë, të larta (*high*) are used to show high or tall things. The adjectives **i gjatë, e gjatë, të gjatë, të gjata** (*long*) are used to show the length of things.

But **i (e) gjatë** and **i lartë (e) lartë** are used interchangeably, especially to specify things.

I (e, të) gjatë are also used to tell that a man or a woman is tall. Examples:

Kjo pemë është dhjetë metra e lartë.

This tree is ten meters tall.

Kjo pemë është shtatë metra e gjatë.

This tree is seven meters tall.

Lesson 29 / Mësimi njëzet e nëntë

Kjo ndërtesë është shumë e lartë.
Shtëpitë janë pesë metra të larta
Vëllai im është dy metra i gjatë.
Gruaja ime është shumë e gjatë.

*This house is very high.
The houses are five meters high.
My brother is two meters tall.
My wife is very tall.*

Note: The **longitude**, and **latitude** modifiers, which in this case are expressed by adjectives, such as: **i, e, të gjatë, të gjata (long)**; **i, e, të ngushtë, të ngushta (narrow)**; **i, e, të gjerë, të gjera (wide)**; **i, e, të thellë, të thella (deep)**; **i, e, të, lartë, të larta (high, tall)**; **i, e, të, cekët, të cekëta (shallow)**, etc., are placed after measurement units.

A është larg? (Is it far?)

Larg, tutje are translated *far, far away, or far off*. These are used in interrogative and negative sentences. **Rrugë e gjatë** or **rrugë e largët**, are used in affirmative sentences, meaning *a long way*. Examples:

Sa larg është shtëpia jua nga
stacioni?

*How far is your house from the
station?*

Nuk është larg deri në shtëpinë time.

It isn't far to my house.

A është larg rruga deri te kisha?

Is it a long way to the church?

A është e gjatë rruga deri tek ambasada?

Is it a long way to the embassy?

Rrugë e gjatë or **rrugë e largët** show distance. These are translated *it is a long way, it is a long way off* or *it is far away*. Examples:

Shtëpia ime nuk është larg.

My house isn't far away.

Për te kisha është rrugë e gjatë.

To the church it is a long way off.

Use length measures to make sentences that show a precise distance. Examples:

Shtëpia ime është dy kilometra deri te stacioni.

My house is two kilometers to the station.

Shtëpia e tyre është dhjetë kilometra larg nga plazhi.

Their house is ten kilometers away from the beach.

The same is for other adverbial clauses:

Banka është njëqind metra (larg) prej këtij.

The bank is a hundred meters (away) from here.

Pesëqind metra tej (përtëj, përgjatë) rrugës.

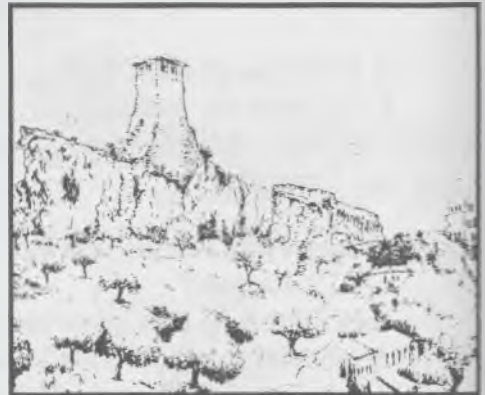
Five hundred meters down (up, along) the road.



Conversation (Track 30)

- Xhoni: Mirëmëngjës zotëri! Më falni, a mund të më drejtoni për tek super-marketi 'Tabaku'?
- Burri: Supermarkëti 'Tabaku'?! ¹⁾ Taní, le të mendothem. Oh, po, sigurisht. Vazhdo drejt përgjatë rrugës ²⁾ për rreth një çerëk kilometri. Merr kthesën e tretë nga e djathta. ³⁾ Mendoj se është e trëta, por nuk jam shumë i sigurt. Sidoqoftë, nuk ke pse të mos e vësh re, ⁴⁾ mbasi është pranë një kishë. Një rrugë e ngushtë, vetëm gjatë métra e gjërë.

Fortesa e Petrelës, Tiranë
The fortress of Petrela, Tirana



- Xhoni: Supermarkëti është në të majtë, rreth nëntëqind métra deri te rruga.
- Burri: Pra, nuk është shumë larg prej këtú?
- Xhoni: Oh, jo, është një e écur rreth dhjetë minúta. ⁵⁾ Është një ndërtesë e lartë, rreth dymbëdhjetë métra e lartë.
- Burri: Ah, Muzéu i Artit Mesjetar është aty pranë, ⁶⁾ gjithashtú, apó jo?
- Xhoni: Oh, jo, ai është shumë larg. ⁷⁾ Do të bënit mirë ⁸⁾ të mérrnit një taksí. Ai është larg të paktën rreth një kilometër e gjysmë.
- Burri: Falemindërit.
- Xhoni: Ajó kódra qúhet 'Kódra e Princëshës', apó jo?
- Burri: Po, pikërisht.
- Xhoni: Prej andej mund të jëtë një pámje shumë e búkur! ⁹⁾
- Burri: Po, ajó është rreth treqind métra mbi qytétin.
- Xhoni: Epó, falemindërit shumë.
- Burri: S'ka përsé, është kënaqësi për múa.
- Xhoni: A e di, únë kuptóva çdo fjalë që tha ai búrri!
- Burri: Epó, sigurisht që po, ai nuk ishte fare nga Kórça. ¹⁰⁾
- Xhoni: Na qëlloi që të pyesim një nga Tirána për rrugën! ¹¹⁾

Explanations: 1) A mund të më drejtoni te Super marketi 'Tabaku'? - Can you direct me to the Super Market 'Tabaku'? - 2) Mbani drejt kësaj rruge; Ecní përgjatë kësaj rruge - keep straight along the this road. - 3) Merrni kthesën e tretë nga e djathta; Merrni kthesën e tretë djathtas - take the third turning on the right. - 4) nuk mund të mos e vësh re:

nuk mund të kaloni pa e vënë re - *you can't miss it.* - 5) është rreth dhjetë minuta më këmbë; është një e ecur rreth dhjetë minuta - *it's about ten minutes' walk* - 6) aty pranë; atje pranë - *near there.* - 7) ajo është shumë larg; ajo është tepër larg - *that's a long way off.* - 8) do të bënit mirë - *You had better.* - 9) prej andej sipër; që nga andej sipër - *from up there.* - 10) ai nuk ishte fare nga Korça - *he wasn't from Korça at all.* - 11) na qëllloi të pyesnim një (dikë) nga Tirana për rrugën - *we happened to ask a man from Tirana the way.*

Reading exercises

1. **Ai, i gjatë:** Ai nuk është i gjatë, apo jo?: Ai, i gjatë: Ai nuk është i gjatë, apo jo. - Ajo, larg: Ajo nuk është larg, apo jo? - Ti, i uritur. - Ti nuk je i uritur, apo jo? - Ne, vonë: Ne nuk jemi vonë, apo jo? - Bie, shi: Nuk është duke rënë shi, apo jo? - Ti, i lodhur: Ti nuk je i lodhur, apo jo?

2. **Lumë, pesë metra i thellë:** Lumi është pesë metra i thellë: Lumë, pesë metra i thellë: Lumi është pesë metra i thellë. - Mur, dy metra i lartë: Muri është dy metra i lartë. - Burri, 1.80 m. i gjatë, Burri është 1.80 m. i gjatë. - Rruga, gjerë dymbëdhjetë metra: Rruga është dymbëdhjetë metra e gjerë.

3. **Drejt: Shko drejt përgjatë rrugës:** Drejt: Shko drejt përgjatë rrugës. - Tre, djathtas: Ktheu djathtas tek kthesa e tretë. - Dy, majtas: Ktheu majtas tek kthesa e dytë. - Pesë, djathtas: Merr kthesën e pestë djathtas.

4. **Stacion, një kilometër: Sa larg është deri tek stacioni? Oh, është rreth një kilometër, mendoj:** Stacion, një kilometër: Sa larg është deri tek stacioni? Oh, është rreth një kilometër, mendoj.- Kisha, gjysmë kilometër: Sa larg është kisha? Oh, mendoj (se) është rreth gjysmë kilometër.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. A është larg nga këtu deri te dyqanet?- 2. Mos u shqetësoni, nuk është shumë larg.- 3. A mund të më thoni sa larg është stacioni i trenit?- 4. Shtëpia e tyre është njëqind metra përgjatë kësaj rruge.- 5. Kutia është tetëmbëdhjetë centimetra e gjatë.- 6. Mali Everest është 8840 m. i lartë.- 7. Llampa është dy - tri këmbë mbi kokat tona.- 8) Ki (*Be careful*) kujdes nga ai lumë, sepse është shumë i thellë.- 9. Kjo rrugë është shumë e ngushtë, apo jo?- 10. Sa kilometra larg është Universiteti i Tiranës?

Lesson 30 / Mësimi tridhjetë
Thirtieth Lesson / Mësimi i tridhjetë
Vocabulary / Fjalorth

autoditor, sallë - hall
baulle - trunk
cóhë e léhtë me të cílën bëhen
funde me pala - tweed
dàrkë - supper
dembël - lazy
dùhet - must, should, ought to
dúkem, dúket - (to) seem
fund (fustan) - skirt
fund skocéz - kilt
kap, rrok, zë - (to) catch

koncért - concert
i (e, të) gëzuar - glad
menaxhó, ia dal në krye -
 (to) manage
plot - full
premtó, (to) promise
pres me padurím, dëshiroj të
 (to) look forward to
kundërshtó, (to) refuse
sinqerisht - sincerely
ushtrím - exercise

Verbs followed by the particle të (to)

Some verbs which are used in subjunctive mood take the particle **të**. Examples:

U përpoqëm të hynim brénda.
Aí kërkoí të hynte brénda.
Ata filluan të nxitónin që të
arrínin në kóhë.

We tried to get in.
He asked to come in.
They hurried up so that
they could be on time.

The verbs below need to be followed by the particle **të**, as in these examples:

(Unë) jam dakord të ... - I agree to; **(Unë) vendos të ...** - I decide to; **(Unë) dëshiroj të ...** - I desire to; **(Unë) pres të ...**, **(Unë) shpresoj të ...** - I hope to, I expect to; **(Unë) kam ndër mend të ...** - I intend to; **(Unë) kam nevojë të ...** - I need to; **(Unë) kam në plan të ...** - I plan to; **(Unë) përgatitem të ...** - I prepare to; **(Unë) premtó, (to) promise**; **(Unë) refuzoj të ...** - I refuse to; **(Unë) kërkoj të ...** I ask to; **(Unë) dëshiroj të ...** - I want to; **(Unë) lejohem të** - I am allowed to; etc.

Here is the conjugation of the verbs **jam** (to be), **kam** (to have), and **laj** (to wash) in subjunctive mood, present tense:

Unë	të jem	të kem	të laj
ti	të jesh	të kesh	të lash
ai, ajo	të jetë	të ketë	të lajë
ne	të jemi	të kemi	të lajmë
ju	të jeni	të keni	të lani
ata, ato	të jenë	të kenë	të lajnë

Lesson 30 / Mësimi tridhjetë

Other tenses of the subjunctive mood:

Imperfect	Present perfect	Pluperfect
(Unë) të laja	të kem larë	të kisha larë
(ti) të laje	të kesh larë	të kishe larë
(ai, ajo) të lante	të ketë larë	të kishte larë
(ne) të lanim	të kemi larë	të kishim larë
(ju) të lanit	të keni larë	të kishit larë
(ata, ato) të lanin	të kenë larë	të kishin larë

More examples of this subject:

- falënderoj - (to) *thank*

Të falënderoj që më ke shkruar.

I thank you for writing me.

- shpresoj - (to) *hope*

Shpresoj ta takoj së shpejti.

I hope to see him soon.

Shpresoj të drejtoj këtë kompani.

I hope to manage this company.

- premtoj - (to) *promise*

Premtoj që t'ju pres.

I promise to wait for you.

kundërshtoj - (to) *refuse*

Ajo refuzoi të më shihte.

She refused to see me.

- kujtoj - (to) *remember*

Kujtohu ta dërgosh atë letër.

Remember to send that letter.

- dukém, dukét - (to) *seem*

Dukesh se të pëlqen ai libër.

You seem to enjoy that book.

- dua, dëshirój - (to) *want*

A dëshironi të vini me ne?

Do you want to come with us?

- arrij të rregullój diçka; drejtój - (to) *manage*

Arritë të hap derën.

I managed to open the door.

See below are some examples of the negative form of the subjunctive mood with negative particle **nuk**, **s'** (*not*), or **të mos** (*not to*).

Ai nuk premtói të largóhej.

He didn't promise to go away.

Ai premtói të mos largóhej.

He promised not to go away.

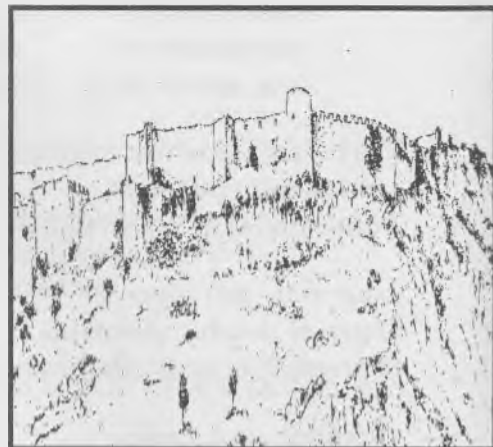
Unë nuk u kujtova ta dergoja letrën.
 Ai nuk u kujtua ta dërgonte letrën.
 Ai s' u kujtua ta dërgonte letrën.
 Kujtohu t'i flasësh atij.
 Kujtohu të mos i flasësh atij.

*I didn't remember to send the letter.
 He didn't remember to send the letter.
 He didn't remember to send the letter.
 Remember to speak to him.
 Remember not to speak to him.*

Kështjella e "Rozafës", Shkodër
 The castle of "Rozafa", Shkodra

Mund (can, may) and duhet (must, should, ought to) are formed in the same way as explained above regarding the use of the particle të. Examples:

Ai duhet të studiojë.
 He ought to study.
 Unë nuk mund të vij.
 I cannot come.
 Më duhet të iki pikërisht tani.
 I ought to leave right now.



Conversation (Track 31) A letter to Mrs. Begu

E dashura Znj. Bégu,

E shihni! Unë nuk harrova t'ju shkruaj. Ne po kalojmë një kohë të mrekullueshme në Shkodër. Më duket i butë. Xhoni dëshiron që këtë mbasdite të ngjitet në majën e Kështjellës "Rozafa". Por unë kundërshtoj të shkoj me të. Ndoshta ngaqë jam dembéle.

Në të vërtetë nuk më pëlqën të ecurit më këmbë. Ai thotë se unë duhet të bëj më shumë ushtrime.

Të hënën ne shkuam në një koncert të bukur. Salla ishte e mbushur plot, por Xhoni ia doli mbanë të gjente bilëta. Në orkëstër luan një mik i vjetër i Xhonit.

Mbas koncertit, shkuam mbrapa skenës dhe kërkuam ta takonim. Ne dëshëm t'i thoshim sesa shumë na pëlqeu muzika. Ai u gëzua që na takoi, dhe ne të gjithë shkuam të hanim darkën së bashku. Duket se atij i pëlqën të luajë në atë orkëstër. Ata luajnë shpesh në radio, kështu ne mund t'i dëgjojmë ata përsëri në Tiranë.

Tani duhet të ndalem. Premtova të shkoj me Elsën dhe ta ndihmoj të bliejë një fund me pala. Ne të gjithë presim me padurim që t'ju takojmë përsëri. Shpresojmë të kapim autobúsën e orës njëmbëdhjetë të së shtunës, dhe na duhet të jemi në Tiranë përpara orës shtatë të mbrëmjes.

Të lutem, kujtohu që t'i bësh të falat tona më të mira Dr. Bëgut dhe Petritit.

Singerisht e juaja,
Heléna Benedíkt

Notes about the conversation: This time, instead of a conversation, you have the text of a letter that *Helen Benedict*, while in Shkodra, writes to *Dorothy Begu* in Tirana.

Mrs. Benedict is using some verbs followed by the infinitive of other verbs, for example: **premtoj të** (*I promise*); **kundërshtoj të** (*I refuse to*); **rregulloj, ia dal mbanë të, arrij të** (*I manage to*), etc.

Pëlqej (*to like*) is followed by a verb in subjunctive mood: **Pëlqej të luajë**. In English, on the other hand, the verb *to like* should be followed by a gerund (*playing*). Examples: **Më pëlqen të luaj shah çdo ditë.** - *I like playing chess every day.*

Nuk më pëlqen të eci me këmbë, Nuk më pëlqen ecja me këmbë, or Nuk më pëlqen të ecurit me këmbë - *I don't like walking.*

Duket se atij i pëlqen të luajë në atë orkestër - *It seems he likes to play in that orchestra.*

Pres me padurim të ..., mezi pres të ... - *I look forward to*, is used to show a great expectation, special feelings or pleasure, or a great event in the future.

This construction is also in subjunctive mood, present tense. In English translation this verb is a gerund. Examples:

Po présim me padurim që t'ju takojmë përsëri.

We are looking forward to meeting you again.

Pres me padurim që të dëgjój lajme nga ty.

I look forward to hearing from you.

Here are some other examples:

Unë premtova të shkoj me Élsën dhe ta ndihmoja për të blerë një fund.

I promised to go with Elsa and help her to buy a skirt.

Unë premtova të shkoj me Élsën, për ta ndihmuar të bljëjë një fund.

I promised to go with Elsa to help her to buy a skirt.

Moti duket të jetë i butë.

The weather seems to be mild.

Ne dëshirojmë të hamë darkë të gjithë së bashku.

We want to have dinner together.

Ne shpresojmë të kapim tréin e e orës njëmbëdhjetë.

We hope to catch the eleven - o'clock - train.

Definite nouns/plural, masculine

The endings of masculine nouns are: - t, - të, and - it. Below is a list of indefinite and definite masculine nouns, singular and plural.

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>mashkull (a male)</i> <i>popull (a people)</i>	<i>mashkull-i (the ~)</i> <i>popull-i (the ~)</i>	<i>meshkuj (males)</i> <i>popuj (peoples)</i>	<i>meshkuj-t (the ~)</i> <i>popuj-t (the ~)</i>

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>rreth (a circle, a district)</i> <i>thes (a sack)</i>	<i>rreth-i (the ~)</i> <i>thes-i (the ~)</i>	<i>rathë (circles)</i> <i>thasë (sacks)</i>	<i>rathë-t (the ~)</i> <i>thasë-t (the ~)</i>

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>breg (a hillock, a rim)</i> <i>shëq (a path)</i>	<i>breg-u (the ~)</i> <i>shëq-u (the ~)</i>	<i>brigje (hillocks, rims)</i> <i>shëqje (paths)</i>	<i>brigje-t (the ~)</i> <i>shëqje-t (the ~)</i>

- të ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>armik (an enemy)</i> <i>mik (a friend)</i> <i>plak (an old man)</i>	<i>armik-u (the ~)</i> <i>mik-u (the ~)</i> <i>plak-u (the ~)</i>	<i>armiq (enemies)</i> <i>miq (friends)</i> <i>pleq (old men)</i>	<i>armiq-të (the ~)</i> <i>miq-të (the ~)</i> <i>pleq-të (the ~)</i>

- të, it ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>zog (a bird)</i> <i>murg (a monk)</i>	<i>zog-u (the ~)</i> <i>murg-u (the ~)</i>	<i>zogj (birds)</i> <i>murgj (monks)</i>	<i>zogj-të (the ~)</i> <i>murgj-it (the ~)</i>

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>bllok (a block)</i> <i>park (a park)</i> <i>rrezik (a danger)</i> <i>shkak (a reason)</i>	<i>bllok-u (the ~)</i> <i>park-u (the ~)</i> <i>rrezik-u (the ~)</i> <i>shkak-u (the ~)</i>	<i>blloqe (blocks)</i> <i>parqe (parks)</i> <i>rreziqe (dangers)</i> <i>shkaqe (reasons)</i>	<i>blloqe-t (the ~)</i> <i>parqe-t (the ~)</i> <i>rreziqe-t (the ~)</i> <i>shkaqe-t (the ~)</i>

Reading exercises

1. **Duket, dëgjon: Duket se ai dëgjo!** Duket, dëgjon: Duket se ai dëgjo! - Përpqet, ndaloj: Ai u përpoq të ndalonte.- Kundërshtoj, ndihmoj: Ai kundërshtoi të ndihmonte.- Arrij, të vijë: Ai arriti të vinte. - Kërkoj, shkoj: Ai kërkoi të shkonte.

2. **Premtoj, shkruaj: A premtoi ajo të shkruante?** Premtoj, shkruaj: A premtoi ajo të shkruante? - Kujtoj, pres: A u kujtua ajo të priste? - Harroj, ndaloj: A harroi ajo të ndalonte? - Dëshiroj, dëgjoj: A dëshironte ajo të dëgjonte?- Ndhmoj, gatuaj: A ndihmoi ajo të gatuate?

3. **Premtoj, budalla: Ai premtoi të mos bëhej budalla:** Premtoj, budalla: Ai premtoi të mos bëhej budalla.- Kujtoj, thuaj asgjë: Ai u kujtua të mos thoshte asgjë. - Kundërshtoj, shoh bijën time: Ai kundërshtoi të shihte bijën time. - Duket, dëgjoj: Ai dukej të mos më dëgjonte. - Përpqem, dëgjoj: Ai u përpoq të mos dëgjonte.

Practice exercises

1) Give the right answers to the questions using the verb in brackets, as in this pattern:
A ka ai një veturë? Jo, por ai shpreson të ketë një; 1. *A po pushon? Jo, por (përpqem - try).* - 2. *A do të shkojë ai tani? (duhet të - ought to).* - 3. *A e shkruat letrën? (premtoj - promise).* - 4. *A mund të flasë shqip ai? (mësojë - learn).* - 5. *A është uji duke valuar? (do të - will).* - 6. *A je duke i djegur këto letra? (duhet të - must).* - 7. *A është gruaja juaj një kuzhinierë e mirë? (dëshiron - wants).*

2) Translate into English: 1. Ne urojmë që ju të merrni shpejt letër prej tyre.- 2. Unë premtoj që të mos e hap dollapin tuaj - 3. Duket se ajo nuk kupton.- 4. A do të kujtohesh t'i telefonosh mjekut?- 5. Këta burra nuk duan të qëndrojnë këtu.- 6. Unë duhet të kujtohem që të mos largohem para orës shtatë.- 7. Ne nuk mund të premtojmë të të ndihmojmë.- 8. A arrite të gjesh një gazetë të mbrëmjes (evening newspaper)? - 9. Unë kërkova të shikoja pasaportën time.- 10. Ai kundërshtoi të merrte para.

3) Use the letter addressed to Mrs. Begu, and try to write another letter to one of your friends and describe a trip, and things you have made and seen. Write the date and your address.

Lesson 31 / Mësimi tridhjetë e një
Thirty-first Lesson / Mësimi i tridhjetenjëte
Vocabulary / Fjalorth

bëj (bëhem) **gati** - (to) *get ready*
bezdí, mërztje - *nuisance*
dëri, derisa - *until*
dliomë gjumi - *bedroom*
i (e, të) nxëhtë - *hot*
i (e, të) zbëhtë - *pale*
kthej, shkund - (to) *turn out*
musëndër - *box room*

përgatis - (to) *prepare*
që, i cili, e cila, të cilat - *which*
rregulloj, zgjidh, sistemoj
(a question, a matter - (to) *settle*
stof, basmë - *cloth*
shpresoj, pres - (to) *expect*
tregoj, them - (to) *tell*
vë re, shqetësohem - (to) *mind*

The verb and infinitive

Verbs that show commands, wills, wishes, invitations or requests are made by placing the verb of the main clause before the subject of the subordinate clause. The verb of the subordinate clause should be in the subjunctive mood. Example:

Të lutem, thua!i Xhōnit të vijë këtu. *Please, tell John to come here.*

Që (*that*) is a conjunction. As is In English, it may or may not be used. Example:

Ajo më pyëti (që) t'i tregoja emrin tim. *She asked me (that) to tell her my name.*

Pyes (*to ask a question*) is used to get information about a name, about someone or something.

Kërkoj (*to ask a favor*) is used to ask permission, to take or do something, or to invite someone to do something for you. Such constructions that have this verb should use the dative case and subjunctive mood. Examples:

Ajo m'u lut që unë të prisja. *She asked me to wait.*
Ajo më kërkoi që unë të prisja jashtë. *She asked me to wait outside.*

Shpresoj, pres, kujtoj, pandeh, ma merr méndja, ma ha méndja, and **besoj** are translated *to expect*. If used to mean **shpresoj** or **pres** (*to expect*) the constructions require the accusative case and subjunctive mood. Example:

Ne shpresojmë që ti ta mbarosh këtë punë.
We expect you to finish this work.

Below is a group of examples showing the use of the verbs explained in this lesson:

Aí kërkoj të shkonte me ne.

He asked to go with us.

Ai shpreson ta mbarojë punën së shpejti.

He expects to finish the work soon.

Ajo pret që unë ta ndihmoj çdo mëngjes.

She expects me to help her every morning.

Unë shpresoj që ata të ikin në orën shtatë.

I expect them to leave at seven.

Mbush mendjen, bind, kandis, shtyj mean *to get someone to*. For this verbs use accusative case and subjunctive mood. Example:

Unë do ta bind atë ta shkruajë letrën përsëri.

I will get her to write the letter again.



Conversation (Track 32)

Iliri: Dóroti, më thuaj ç'ka në letrën e Heléna Benedíktit. Ti dukesh shumë e zbëhtë. ¹⁾

Doroti: Kjo është e tmërrshme! Benedíktët priten të kthehen përsëri ²⁾ të shtunën në mbremje!

Iliri: Oh, Zot! Kjo është një bezdi. Ata nuk na thanë me saktësi se në cilën ditë shpresonin të ktheheshin.

Doroti: Jo, unë harrova t'i pyesja se sa gjatë kishin ndërmend të qëndronin në Shkódër. Por nuk ma mërrte mendja që të vinin përpërsëri së hënës. Nëna jote do të jetë këtu ende të shtunën, ajo do të qëndrojë deri të dielën. Nuk kemi dhomë për Z. Benedíkt.

Iliri: Ne nuk mund t'i themi Nënës të shkójë në shtëpi ³⁾ një ditë më herët.

Doroti: A mund t'u shkruaj atyre dhe t'u lutem të qëndrojnë edhe dy ditë më shumë?

Iliri: Jo, është tepër vonë. Ata nuk do ta mërrnin ⁴⁾ letrën. Do të bënim mirë ta vinim Petrítin të flinte në musëndër. Ai nuk do të kundërshtojë. ⁵⁾ Dhe kjo është vetëm për dy ditë. Pastaj ne mund t'i lutemi Nënës që të kalojë ⁶⁾ në dhómën e tij.

Doroti: A nuk mendoni se ajo nuk do të kundërshtojë ta bëjë atë? ⁷⁾

Iliri: Jo, jam i sigurt se ajo nuk do e vërë re.

Doroti: Atëherë a do të flasësh ti me të menjëherë? Dua që kjo punë të zgjidhet. ⁸⁾

Iliri: Në rrégull.

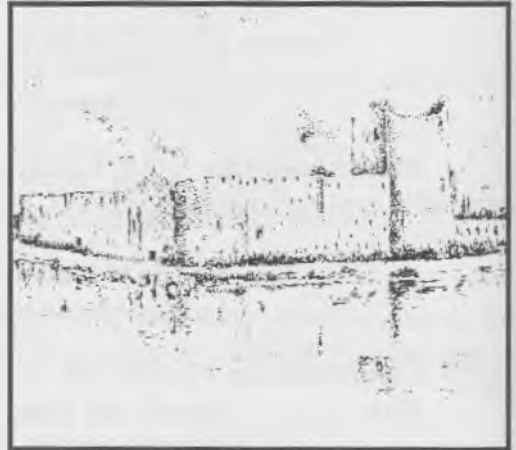
Doroti: Do të bëja mirë t'i thosha Znj. Banko ta ndihmonte nënën tënde për të lëvizur sendet e saj. ⁹⁾ Dhe pastaj t'i mbush mendjen që të

Lesson 31 / Mësimi tridhjetë e një

pastrojë¹⁰⁾ dhomën e madhe të gjumit, dhe ta përgatitë për Benediktët.

Iliri: E shikoni! Do të rregullohem fare mirë!

Kështjella e Butrintit, Sarandë.
The castle of Butrint, Saranda.



Explanations: 1) Ti dukesh shumë e zbehtë - *You look quite pale.* - 2) ata priten të vijnë; të kthehen - *expect to be back.* - 3) të shkojë në shtëpi - *to go home.* - 4) ata nuk do ta merrnin - *they won't get it* - 5) Ai nuk do të kundërshtojë; Ai nuk do të mërzitet - *He won't mind.* - 6) të kalojë në; të shkojë në - *to move into.* - 7) do të kundërshtonte po të bënim atë; do të mërzitej po ta bënim atë - *she'll mind doing that.* - 8) dëshiroj që kjo punë të zgjidhet; dua që kjo punë të rregullohet - *I want to have it settled.* - 9) të lëvizë plaçkat e saj; të heqë plaçkat e saj - *to move her things.* - 10) Do ta çoj ta sistemojë; do ta dërgoj ta shtrojë (rregullojë) - *I'll get her to turn out.*

Notes about the conversation: - Do të bëja mirë t'i thosha Znj. Banko ta adihmonte nënën tënde për të lëvizur sendet e saj (*I had better tell Mrs. Banko to help your mother move her things*), is a very good example of using the accusative with the infinitive. -

- Musëndër (*box room, spare room*) is a place where people can put different things, such as boxes, luggage, etc. In special cases, if needed, this may be used as a sleeping room. - Kundërshtoj, kam kundërshtim, nuk e vras mendjen, nuk merakosem are translated *I do not mind*. See the following example for this verb: A ke kundërshtim (a e ke problem, a shqetësohesh) ta mbyllësh derën? (*Do you mind closing the door?*).

- Dua të them, kam ndërmend are translated *I mean* (present tense) and *desha të them, pata ndër mend* - *I meant* (simple past tense). Example: Sa kohë keni ndër mend të qëndroni në Shqipëri? - *How long do you mean to stay in Albania?*

- Bëj gati (active voice) or bëhem gati (passive voice) are translated *to get ready*, as in the following sentence: Bëj gati drekën time, të lutem! (*Get my lunch ready, please!*); Ju duhet të bëheni gati që të dilni jashtë - *You ought to get ready to go out.*

Reading exercises

1. Ngrihu: A ke kundërshtim të ngrihesh? Ngrihu: A ke kundërshtim të ngrihesh? - Largohu tutje: A ke kundërshtim të largohesh tutje? - Lëviz: A e ke problem të lëvizësh? - Hiqe,

Lesson 31 / Mësimi tridhjetë e një

Kapelën: A e ke problem ta heqësh kapelën? - Mos pi duhan: A ke kundërshtim të mos pish
- Mos e bëj atë zhurmë: A e ke problem të mos bësh atë zhurmë?

2. Thuaji të vijë: Të lutem thuaji atij të vijë këtu: Thuaji të vijë: Të lutem thuaji atij
të vijë këtu. - Pyet, të telefonosh: Të lutem, pyete atë të telefonojë.- Bindë, (Mbushja mendjen),
të thotë ty: Të lutem mbushja mendjen të thotë ty. - Ndihmë, të ngrihet: Të lutem, ndihmoje
atë të ngrihet.

3. Mësoj, të ngas veturën: Kush të mësoi të ngasësh veturën?: Mësoj, të ngas veturën:
Kush të mësoi të ngasësh veturën? - Kërkoj, flas: Kush të kërkoi të flasësh? - Dua, luaj: Kush
deshi që ti të luaje? - Them, shkoj: Kush të tha të shkosh?- Shpresoj, di: Kë (*Whom*) shpresoje
të shihje?

4. Kur do të vijnë përsëri Benediktët? Të shtunën në mbrëmje: Kur do të vijnë përsëri
Benediktët? Të shtunën në mbrëmje. - Ku janë Benediktët? Në Shqipëri. - Kur shpresonte Zonja
Begu që ata të ktheheshin përsëri? - Të hënën. - Sa kohë do të qëndrojnë nëna e Dorotisë? - Deri
të dielën. - Sa kohë do të flerë Petrëti në musëndër? Për dy ditë.

Sentences and phrases for lessons 29 and 31

Aí premtói që të mos largóhej.

He promised not to go away.

A arríte të hapësh dérën?

Did you manage to open the door?

Dúket se asáj i pëlqén aí líbër.

She seems to enjoy that book.

Mos harró t'i pyesësh ata për adrésën e tyre.

Don't forget to ask them for their address.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Ne do t'ju presim nesër në mëngjes në orën nëntë.- 2. A nuk
i ke thënë atij që të vërë një pullë mbi zarf? - 3. A mendon se ai nuk do ta presë nënën e tij?- A
dëshironi që të më ndihmoni që unë të mësoj këtë mësim?- 5. Përse nuk i mbush mendjen atij që
të të ndihmojë?- 6. Unë jam i sigurt se të thashë që të mos bëje kafe për mua.- 7. Unë besoj se do
ta arrij autobusin.- 8. Ata pretendojnë që ne të punojmë dymbëdhjetë orë në ditë.- 9. Ti nuk më
bind që të të jap pesëqind dollarë për një veturë të vjetër.- 10. Të lutem, thuaji asaj gruajë që është
para teje të heqë kapelën.

2) Translate into Albanian: 1. Tell the Benedicts to stay two days in Saranda. - 2. He told
me he was going to stay in Albania one more month. - 3. She asked me if I am alone? - 4. He told
John to go to the concert with him. - 5. I don't want you to go out alone. - 6. Do you mind going
with Elsa to Shkodra? - 7. You had better tell them not to wait for us. - 8. I believe I come
tomorrow. - 9. My parents expected me to study on Sunday.- 10. I get my brother to work hard.

Lesson 32 / Mësimi tridhjetë e dy
Thirty-second Lesson / Mësimi i tridhjetedytë
Vocabulary / Fjalorth

arrij, mbërrij - (to) arrive
babi, baba - daddy
blúzë - blouse
malësi, vend malor - highland

qëndroј, rri brénda (në shtëpi) -
(to) stay in
vallë, vallëzim - dance
vallëzój - (to) dance

The verb and the infinitive - again

As we have said earlier in lesson 31, verbs of the subordinate clauses that show commands, wills, wishes, invitations or requests should be in the subjunctive mood. Examples:

(Unë) Dua që ti të shkosh. *I want you to go.*
or **(Unë) Dua që ti të shkosh.** *I want that you go.*

Dua and **dëshirój** if used to show wish, will, or strong feelings, should be in the subjunctive mood. In this case the sentence will be in this way: **Unë do të dëshiroja të ...** (*I would like to ...*). Here are some other examples:

Unë do të dëshiroja që ai të më ndihmonte. *I'd like him to help me.*
Ne do të dëshironim që ju të rrínit me ne. *We'd like you to stay with us.*
A do të dëshironit që unë të largohesha? *Would you like me to go away?*

Mësoј (to teach) is a transitive verb. It means to instruct or to train someone. **Mësoј** (to learn) is an intransitive verb. Examples:

Unë mësoј Elsën të vallëzoјë. *I teach Elsa how to dance.*
Unë mësoј çdo ditë. *I learn every day.*

Usages of the verb bëј (to do, to make)

The verb **bëј** is translated *to do, to make*. It shows actions, or results. **Prodhój, ndërtój, krijój** or **hartój**, have similar meanings with the English verbs, like: *do, make, produce, perform*, etc.

Bëј is used in many idiomatic phrases and sentences. See the examples below:

bëј (to do, to perform an action)
bëј një punë
do a job
bëј detyrat
do my homework
bëј biznes (me dikë)

bëј (to make, to bring into existence)
bëј një kek
make a cake
bëј paqe
make peace
bëј një takim

do business (with someone)

bëj punë shtëpiake

do the housework

bëj gatim (gatua)

do the cooking

bëj ushtrime fizike

do physical exercises

bëj një nder

do a favor

bëj mirë

do well

i bëj diçka dikujt

do something to someone

bëj ç'të dua

I do what I like

make an appointment

bëj luftë

make war

bëj një përshtypje të mirë

make a good impression

bëj përparim

make progress

bëj gabim

make a mistake

bëj rrëmujë

make a fuss

bëj një thirrje telefonike

make a phone call

marrë një vendim

make a decision

The verb **bëj** (to do) followed by the infinitive

1. If **bëj** (to do) is followed by a verb in the subjunctive mood, see if the action expressed by this verb is in active or passive voice.

2. If the action expressed by the verb is in active voice, which means the action is performed by the subject of the subordinate clause, and if **bëj** shows an obligation, compulsion, or things similar to this, like **prodhoj**, **ndërtoj**, then the verb should be translated *to make*, instead of *to do*. Examples:

Babai i saj bëri (e detyroi) që ajo të vinte në shtëpi.

Her father made her come home.

Muzika do t'ju bëjë (detyrojë) të vallëzoni.

The music will make you dance.

Ata e bënë (e detyruan) që ai të fliste.

They made him to speak.

3. If **bëj** means to convince, to make up one's mind, or persuade, then the English translation will be with the verb *to get* and not with *to do* or *to make*.

E bëra që të vinte me mua.

I got him to come with me.

Dua ta bëj të lërë duhanin.

I want to get him to quit smoking.

The imperative mood with the verb **le të** (to let)

Le të (to let), responds to the subjunctive mood. It expresses commands, but in a polite and kind way. **Le të**, is also used to allow something to be done or be said. Examples:

Le ta bëj unë atë.

Let me do that.

Lërmë (lejómë) ta bëj unë.

Let (allow) me do that.

Le të shkojmë të gjithë!

Let us all go!

Le të hyjë ai.

Let him come in.

Le të mos vijnë i sëmurë.

Do not let the sick man come.

Të dy ne, ne të dy, ne të dyja (both, both of us, we both)

Të dy is for masculine, të dyja is for feminine. They mean *both* (both of us, we both). See below the respective declensions:

Table no. 68 (The declension of të dy, të dyja - both)

Case	Masculine	Feminine
Nominative	të dy	të dyja
Genitive	i (e) të dyve	i (e) të dyjave
Dative	të dyve	të dyjave
Accusative	të dy	të dyja
Ablative	prej të dyve	prej të dyjave

Usages of prepositions

- pas: hap pas hapi - *step by step*; brez pas brezi - *generation by generation*; dorë pas dore - *hand to hand*; kohë pas kohe - *time after time*; herë pas here - *time after time*.

- nga ... në: nga dita në ditë - *from day to day, every day*; nga çasti në çast - *from moment to moment, soon*; nga ora në orë - *from hour to hour*, nga shiu në breshër - *from bad to worse*.

- në ... me: në lidhje me - *in connection with, with regard to*; në bashkëpunim me - *in co-operation with*; në kundërshtim me - *contrary to, in opposition to*; në përputhje me - *in conformity with, in harmony with*.



Conversation (Track 33)

Elsa: Nënë, a mund të shkoj sonte ¹⁾ në Mbrëmjen e Këngëve dhe Vallëve Popullore? Do të jëtë diçka e bukur.²⁾ Mua më pëlqën muzika popullore, ajo më bën që të kem dëshirë³⁾ për të vallëzuar.

Helena: Epó e dashur, unë nuk jam e sigurt.⁴⁾ Nuk dua që ti të lodhesh. Dhe mos harro, nësër do të nisemi hérët. Nga ana tjetër, nuk dua të të detyroj të rrish brénda,⁵⁾ nësë dëshiron me të vërtetë të shkosh.

Xhoni: Oh, ti duhet ta lejosh të shkojë, Helénë. Një vajzë e re dúhet të shkojë në vallëzime!⁶⁾

Helena: Por, kush do të shkojë me të? Ti nuk mund të shkosh vetëm Élsa.

Elsa: A nuk do të vini që të dy me mua?

Helena: Oh, jo e dashur ... unë nuk mundem. Ndihem tépër e lodhur. Xhon,

- përsé nuk e çon ti Élsën në vallëzím?
- Xhoni: Epó, a do të dëshiróje që unë të vij me ty Élsa?
- Elsa: Oh, po, sigurisht, Bã! Por a je i sigúrt se dëshiron të vish?
- Xhoni: Po, do të dëshiroja të vija.⁷⁾ Por mos shpresó që unë të vallëzój.
- Elsa: Përsé jo? Sigurisht që ti dúhet të vallëzosh.⁸⁾ Ti vallëzón shumë mírë.
- Xhoni: Po, por unë nuk di t'i bëj ató vället e malësisë së veriut.
- Elsa: Do të të mësoj unë t'i bësh. Dhe muzíka do të të bëjë të vallëzosh.⁹⁾
- Xhoni: Mírë, në rrégull, ndóshta do të vallëzój.¹⁰⁾
- Elsa: Oh, mírë. Jam e sigúrt se do të kënaqesh!

Explanation: 1) A mund të shkoj?; A më lejoni të shkoj? - *Can I go?* - 2) Do të jetë shumë bukur - *It will be very nice.* - 3) Më bën të; më ngjall dëshirën të; më nxit të, më shtyn të ... - *It makes me want to.* - 4) Epo e dashur; unë nuk jam e sigurt - *Well, dear, I am not sure.* - 5) Nga ana tjetër; unë nuk dua që ti të rrish brenda (në shtëpi) - *On the other hand, I don't want to make you stay in.* - 6) në vallëzime - *to dances.* - 7) Po, do të dëshiroja ... ; do të kisha dëshirë ... - *Yes, I would like to.* - 8) Sigurisht (Natyrisht) ti duhet të vallëzosh - *Of course you must dance.* - 9) muzika do të të bëjë të vallëzosh - *the music will make you dance.* - 10) ndoshta unë do të vallëzój - *perhaps I will.*

Reading exercises

1. Do të dëshiroja të dilja jashtë. Mírë, le të dalim jashtë: Do të dëshiroja të dilja jashtë. Mírë, le të dalim jashtë. - Do të dëshiroja të arrija herët. Mírë, le të arrijme herët. - Do të dëshiroja të merrja një taksí. Mírë, le të marrim një taksí. - Do të dëshiroja të vizitoja Tiranën. Mírë, le të vizitojmë Tiranën. - Do të dëshiroja të filloja darkën. Mírë, le të fillojmë darkën.

2. Më ndihmo. Do të dëshiroja që ti të më ndihmoje: Më ndihmo. Do të dëshiroja që ti të më ndihmoje. - Do të dëshiroja që t'i tregoje atij. - Sille atë. - Do të dëshiroja që ti ta sillje atë. - Mësoi ata. Do të dëshiroja që ti t'i mësoje ata.

3. Luaj në piano. A do të dëshironit të luanit në piano?: Luaj në piano. A do të dëshironit të luanit në piano? - Hape radion. A do të dëshironit të hapnit radion. - Mbaroje pijen. A do të dëshironit të mbaroni pijen? - Shkruaji nënës. A do të dëshironit t'i shkruanit nënës? - Hiqe pallton. A do të dëshironit të hiqnit pallton?

4. Ai nuk deshi të lexonte librin, por unë e bëra ta lexonte: Ai nuk deshi të lexonte librin, por unë e bëra ta lexonte. - Pije birrën. Ai nuk deshi ta pinte birrën, por unë e detyrova ta pinte. - Luaj në piano. Ai nuk deshi të luante në piano, por unë e bëra të luante. - Merr autobusin. Ai nuk deshi të merrte autobusin, por unë e bëra ta merrte. - Vishe pallton. Ai nuk deshi ta vishte pallton, por unë e binda ta vishte.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Unë nuk di si ta filloj. - 2. Ajo nuk ka ndërmend të lëvizë nga karrigia e vet. - 3. A do të dëshironit të shijoni kafënë time? - 4. Ajo dëshiron që të mbarojë etëm punën e saj. - 5. A je i sigurt se nuk do të dëshiroje që unë ta mbaja këtë libër për ty? -

Lesson 32 / Mësimi tridhjetë e dy

6. Unë jam shumë i gëzuar që të takoj.- 7. A nuk mund t'i bëni ata djemtë të rinë urtë?- 8. Sa njerëz mendoni ju të çoni në kinema? - 9. Unë besoj se ne mund ta bindim Z. Shtëpani që të na lërë të përdorim zyrën e tij.- 10. A nuk do ti që disa shokë të tu t'i flisnin më parë atij?

Lesson 33 / Mësimi tridhjetë e tre
 Thirty-third Lesson / Mësimi i tridhjetetretë
 Vocabulary / Fjalorth

bà, babi, babà - *daddy*
brénda, në brendësi - *inside*
kamerlér - *waiter*
kameriére - *waitress*
limonadë - *lemonade*
kush, cili, cila, cilet, cilat,
i cili, që - *who*

partnér, kavalier, damë (in a dance)
 - *partner*
turmë, grumbull - *crowd*
zgjedh - (to) *choose*
zónja, zonjushe - *ladies*
zonjë - *lady*
zotëri, zotni - *gentleman*

The infinitive and short answers

If a verb is used in a short answer, and if the general meaning of this verb is completed by the subjunctive mood, then this may or may not be expressed, because it's implied. Examples:

A shkúat në Shkodër?
Did you go to Shkodra?
Oh jo, unë dëshja (të shkôja), por nuk munda.
Oh no, I wanted to, but I couldn't.
A do ta bësh këtë?
Will you do this?
Unë nuk dua (ta bëj), por duhet ta bëj.
I don't like doing this, but I must (do it).

This is also valid for the contrastive clauses, if the verb of the main clause is in subjunctive, that is, the same as the verb of the subordinate clause. Examples:

Unë dëshja ta bëja, por harrova (ta bëja).
I wanted to do it, but I forgot to (do it).
Unë kisha ndërmend ta bëja, por nuk munda (ta bëja).
I meant to do it, but I couldn't (do it).

The verb of the main clause should be in subjunctive mood, as in these examples:

A dëshironi të vallëzoni sonte?	<i>Are you going to dance tonight?</i>
Po, dëshiroj (të vallëzoj).	<i>I want to.</i>
A e dërgove atë letër?	<i>Did you send that letter?</i>
Oh, jo, harrova (ta dërgoja).	<i>Oh, no, I forgot to.</i>
Përsé duhet që unë ta mbaroj këtë punë?	<i>Why must I finish this work?</i>
Sepsé dua (ta mbarosh).	<i>Because I want you to.</i>

Definite nouns/feminine, plural

The endings of the feminine nouns are as follows: - t, and - të. Below is a list of indefinite and definite feminine nouns, singular and plural:

- të ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>çudi</i> (a surprise) <i>mrekulli</i> (a wonder) <i>shaka</i> (a joke)	<i>çudia</i> (the ~) <i>mrekullia</i> (the ~) <i>shakaja</i> (the ~)	<i>çudi</i> (surprises) <i>mrekulli</i> (wonders) <i>shaka</i> (jokes)	<i>çudi-të</i> (the ~) <i>mrekulli-të</i> (the ~) <i>shaka -të-</i> (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>kumbull</i> (a plum) <i>petull</i> (a pancake) <i>vetull</i> (an eyebrow)	<i>kumbulla</i> (the ~) <i>petulla</i> (the ~) <i>vetulla</i> (the ~)	<i>kumbulla</i> (plums) <i>petulla</i> (pancakes) <i>vetulla</i> (eyebrows)	<i>kumbulla-t</i> (the ~) <i>petulla-t</i> (the ~) <i>vetulla-t</i> (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>gjë</i> (a thing) <i>lojë</i> (a game, a toy) <i>grua</i> (a woman)	<i>gjëja</i> (the ~) <i>loja</i> (the ~) <i>gruaja</i> (the ~)	<i>gjëra</i> (things) <i>lojëra</i> (games, toys) <i>gra</i> (women)	<i>gjëra-t</i> (the ~) <i>lojëra-t</i> (the ~) <i>gra-të</i> (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>pulë</i> (a chicken) <i>dhuratë</i> (a gift) <i>nënë</i> (a mother)	<i>pula</i> (the ~) <i>dhurata</i> (the ~) <i>nëna</i> (the ~)	<i>pula</i> (chickens) <i>dhurata</i> (gifts) <i>nëna</i> (mothers)	<i>pula-t</i> (the ~) <i>dhurata-t</i> (the ~) <i>nëna-t</i> (the ~)



Conversation (Track 34)

Elsa: Jam shumë e nxéhtë, ¹⁾ mbas atij vallëzimi.

Khoni: A të të sjell një gotë me limonadë?

Elsa: Po, do të dója të më sillje një. ²⁾ Ba, le të shkójmë të dy dhe ta marrim. ³⁾ Këtu është një túrmë e madhe, do të bënim mírë të qëndronim bashkë. ⁴⁾

Khoni: Në rregull. Éja pra. ⁵⁾ Më falni, më falni. Dúkesh se i kuptón shumë mírë këto vallëzime, Élsa.

Elsa: Po filloj t'i kuptoj. Por, në fund të fundit, unë kam një partnër të

- mrekullueshëm.
- Xhoni:** Po, por ti po vallëzon gjithë kohën me mua, por nuk dúhet. Nuk është e drëjtë. Ti dúhet të vallëzosh me ndonjë nga këta djemtë e rinj.
- Elsa:** Do të vallëzój nëse më lúten.⁶⁾
- Xhoni:** Epó, ja ku është bari. Dy limonada, të lútem.
- Kamerieria:** Njëqind e dyzét lékë, ju lútem.
- Xhoni:** Njëqind e dyzet lekë? Mirë. Falemindërit shumë.
- Mjeshtri i**
- Ceremonisë:** Zonja dhe zotërinj! Zgjidhni partnerin tuaj për një potpuri vallesh!
- Elsa:** Potpuri vallesh! O Perëndi! Unë nuk i di këto.⁷⁾
- Xhoni:** Në rrégull, ja një djalósh që kërkon t'ju mësójë.
- Djaloshi:** A do të dëshironit ta kërcëni këtë valle me mua?
- Elsa:** Po, do të dëshiroja shumë.⁸⁾
- Djaloshi:** Zotëri, a do të më fální?
- Xhoni:** Po, sigurisht.
- Elsa:** Shihëmi më vónë, Ba.⁹⁾

Explanations: 1) Kam vapë; Plasa vape; Sa vapë që kam! - *I'm hot.* - 2) Do të dëshiroja; do të doja të më sillje një (një gotë me limonadë) - *I'd like you to bring one.* - 3) Le të shkojmë të dy dhe ta marrim - *But let's both go and get it.* - 4) Të rrinim bashkë; të qëndronim së bashku - *to stay together.* - 5) Atëherë, eja të shkojmë; Atëherë le të shkojmë - *come along then.* - 6) Nëse ata më luten të vallëzoj; Nëse ata kërkojnë të vallëzojnë me mua - *if they ask me to.* - 7) (Unë) Nuk e di këtë vallëzim (valle) - *I don't know this one.* - 8) (Unë) Do të kisha shumë dëshirë - *I'd like to very much.* - 9) Shihëmi më vonë, Ba; Shihëmi së shpejti, Ba; Mirupafshim, Ba - *See you later, Daddy.*

Reading exercises

1. **Bind:** A e bëri ajo atë? **Po, e binda që ta bënte:** Bind: A e bëri ajo atë? Po, e binda që ta bënte. - **Ndihmoj:** A e bëtë atë ju të dy? Po, e ndihmova ta bënte. - **Mësoj:** A mund të vallëzojë ai një potpuri vallesh? Po, e mësova si t'i vallëzojë. - **Kërkoj:** A vallëzoi ajo me ty? Po, iu luta të vallëzonim. - **Them:** A do ta sjellë ai veturën? Po, i thashë që ta sjellë.

2. **Dëshiroj:** A vallëzuat me të? **Jo, nuk desha:** Dëshiroj: A vallëzuat me të? Jo, nuk desha. - **Bëj përpjekje:** A e ngatë veturën atje? Jo, nuk bëra përpjekje. - **Kujtoj:** A e shkrove atë letër? Jo, nuk u kujtova. - **Kërkoj:** A shkuaat në Tiranë? Jo, nuk kërkova të shkoja. - **Dëshiroj:** A luajtët në piano? Jo, nuk desha. - **Shpresoj:** A e takuat vëllain tuaj? Jo, nuk shpresoja.

3. **A do të më ndihmosh? Do të përpiqem, por nuk besoj se mund të të ndihmoj:** A do të më ndihmosh? Do të përpiqem, por nuk mendoj se mund të të ndihmoj. - **Të lutem, luaj në piano!** Do të përpiqem, por nuk mendoj se mund. - **Sill veturën nesër:** Do të bëj përpjekje, por nuk mendoj se mund ta sjell. - **A do të dëshironi të vallëzoni?** Do të bëj përpjekje, por nuk mendoj se mund të vallëzoj.

4. **Ne, rrimë bashkë. Do të bënim mirë të rrinim bashkë:** Ne, rrimë bashkë. Do të

bënim mirë të rrinim bashkë. - Të na thonë: Ata do të bënin mirë të na thoshin.- Dr. Begu, zgjohej: Dr. Begu do të bënte mirë të zgjohej.- Pëpiquni të ndihmoni: Ju do të bënit mirë të përpiqeshit të ndihmoni.- Ti, kujto letrën: Do të bëje mirë të kujtoje letrën.

Sentences and phrases for lessons 32 and 33

Ata prisnin që unë të bëja të gjithë punën e tyre.

They expected me to do all their work.

Ju nuk do të dëshironit të humbisnit paratë tuaja, apo jo?

You wouldn't like to lose your money, would you?

A nuk dështe ti që ai ta largonte atë?

Didn't you want him to take it away?

Mjéku e detyroi të rrinte në shtëpi.

The doctor made her stay at home.

Ju mund të më lejoni të marr një çek më vonë.

You can let me get a check later.

A e dërguat atë létër?

Did you send that letter?

Oh, jo, harrova (ta dërgoja).

Oh, no, I forgot to.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. *Ai dëshiron që unë të rri në shtëpinë e tij, por unë nuk dua të rri atje.* - 2. *A e gatuan ajo darkën e hurrit të saj?* - *Epo, ajo përpiket ta gatujë, por nuk mundet.* - 3. *A do t'i jepni atij një mijë lekë?* - *Po, do t'i jap atij një mijë lekë, nëse ti do të dëshiroje që unë t'i jepja një mijë lekë.* - 4. *Ai nuk flet shqip ende, por gruaja e tij po përpiket që ta mësojë të flasë shqip.* - 5. *Unë nuk dua që t'i të shohësh brenda në zarf.* - *Jo, premtoj të mos shoh brenda tij.* - 6. *A do të shkojë ai në Amerikë?* *Po, ai shpreson të shkojë atje së shpejti.*

Lesson 34 / Mësimi tridhjetë e katër
 Thirty-fourth Lesson / Mësimi i tridhjetekatërt
 Vocabulary / Fjalorth

drítë trafiku - (a) traffic light (s)
dyfishoj - (to) double
dyshemë - floor
i bie kryq, i bie tërthor, kryqëzoj,
 përshkoj **tejpërtëj** - (to) cross
i (e, të) sigurt - certain
këmbësor - pedestrian
kthej, kthéhem; **rrotull**oj,
 rrotullóhem nga ana tjetër -
 (to) turn
fiksoj, **ndreq, rregull**oj - (to) fix
gjej (zbuloj) - (to) find (out)
makinë **shkr**imi - type writer
mbi dyshemë - on the floor
më i (e, të) gjërë - wider
motorist, **shof**ér, **drejt**ues
 automjeti - motorist
një çikë, **pak, pakëz** - a bit

ndërtoj - (to) build
ndërtoj, **ngre** - (to) put up
ndryshoj - (to) change
ngre, marr (díkë, diçká) nga një vend
 - (to) pick up
paralajmëroj, **njoft**oj - (to) warn
problëm - problem
qeveri - government
që nga kóha, **qysh prej**;
 qëkursë - since
raft - shelf
rrégull, rregullim - regulation
rrit - (to) grow
rritem - to be grown
trafik - traffic
luftë - war
vend - place
zgjidh - (to) solve

The present perfect tense

The present perfect tense is used about events or conditions that occurred at some time in the past and it may still continue in the present, by producing, in this case, results or consequences. This tense is made by the forms of the auxiliary verb **kam** (**kam, ke, ka, kemi, keni, kanë** - *to have*), followed by the participle of the main verb of the sentence. Examples:

Koncerti ka filluar.

The concert has started.

Unë i kam lëvizur librat e tu.

I have moved your books.

Ekípi ynë i nótit ka arritur rezultate të míra.

Our swimming team has achieved good results.

The past tense of the active voice is made by the auxiliary verb **kam** (*to have*).

The passive is made by means of the auxiliary verb **jam** (**jam larë** - *present perfect*), (**isha larë** - *past perfect*), (**qeshë larë** - *pluperfect*), (**do të jem larë** - *future perfect*), etc.

The sentence **Koncerti ka filluar**, shows that the concert has really begun, and actually, it is going on. The following sentence **Unë i kam lëvizur librat e tu**, means the books are in another place.

Lesson 34 / Mësimi tridhjetë e katër

To make sentences in passive, instead of using the verb **kam**, use the auxiliary verb **jam** (to be). Examples:

Unë jam larguar në orën pesë.

I have left at five o'clock.

Sinjali i trafikut është kthyer në të kuqe.

The traffic light has changed to red.

Numri i automjeteve është dyfishuar.

The number of the cars has doubled.

Laj (to wash) in present perfect, active voice:

Affirmative

Unë kam larë (I have washed)

ti ke larë

ai, ajo ka larë

ne kemi larë (we have washed)

ju keni larë

ata, ato kanë larë

Interrogative

A kam larë unë? (Have I washed?)

A ke larë ti?

A ka larë ai, ajo?

A kemi larë ne? (Have we washed?)

A keni larë ju?

A kanë larë ata, ato?

Negative

Unë nuk kam larë (I have not washed)

ti nuk ke larë

ai, ajo nuk ka larë

ne nuk kemi larë (we have not washed)

ju nuk keni larë

ata, ato nuk kanë larë

Laj (to wash) in present perfect, passive voice:

Affirmative

Unë jam larë (I am washed)

ti je larë

ai, ajo është larë

ne jemi larë (we are washed)

ju jeni larë

ata, ato janë larë

Interrogative

A jam larë unë? (Am I washed?)

A je larë ti?

A është larë ai, ajo?

A jemi larë ne? (Are we washed?)

A jeni larë ju?

A janë larë ata, ato?

Negative

Unë nuk jam larë (I am not washed)

ti nuk je larë

ai, ajo nuk është larë

ne nuk jemi larë (we are not washed)

ju nuk jeni larë

ata, ato nuk janë larë.

Lesson 34 / Mësimi tridhjetë e katër

The **past perfect** and **pluperfect** express actions completed before some past time stated or implied. For the past perfect tense we use forms of the imperfect of the verb **kam** (**kisha**, **kishe**, **kishte**, **kishim**, **kishit**, **kishin** - *had*), followed by the participle of the main verb. Example:

Ai kishte shkuar për të marrë librin e tij. *He had gone to pick up his book.*

Laj (*to wash*) in the past perfect tense, indicative mood:

Affirmative

Unë kisha larë (*I had washed*)

ti kishe larë

ai, ajo kishte larë

ne kishim larë (*we had washed*)

ju kishit larë

ata, ato kishin larë

Interrogative

A kisha larë unë? (*Had I washed?*)

A kishe larë ti?

A kishte larë ai, ajo?

A kishim larë ne? (*Had we washed?*)

A kishit larë ju?

A kishin larë ata, ato?

Negative

Unë nuk kisha larë (*I had not ...*)

ti nuk kishe larë

ai, ajo nuk kishte larë

ne nuk kishim larë (*we had not ...*)

ju nuk kishit larë

ata, ato nuk kishin larë

The **pluperfect** is made by means of the forms of simple past of **kam** (**pata**, **pate**, **pati**, **patëm**, **patët**, **patën** - *had*), in indicative mood, followed by the participle of the main verb.

Laj (*to wash*), in the pluperfect, indicative mood:

Affirmative

Unë pata larë (*I had washed*)

ti pate larë

ai, ajo pati larë

ne patëm larë (*we had washed*)

ju patët larë

ata, ato patën larë

Interrogative

A pata larë unë? (*Had I washed?*)

A pate larë ti?

A pati larë ai, ajo?

A patëm larë ne? (*Had we washed?*)

A patët larë ju?

A patën larë ata, ato?

Negative

Unë nuk pata larë (*I had not washed*)

ti nuk pate larë

ne nuk patëm larë (*we had not washed*)

ju nuk patët larë

ai, ajo nuk pati larë

ata, ato nuk patën larë

Participle of the verbs and conjugation groups

The form of the participle of Albanian verbs is not the same as the form of the simple past. Below is a list of the verbs you have seen in our lessons:

Verbs of the first conjugation

First person	Translation	Simple past	Participle
administrôj	(to) <i>manage</i>	administrôva	administruar
bisedoj	(to) <i>talk</i>	bisedova	biseduar
dëgjoj	(to) <i>listen</i>	dëgjova	dëgjuar
dëshiroj	(to) <i>want</i>	dëshirova	dëshiruar
drejtoj	(to) <i>direct</i>	drejtova	drejtuar
dyfishoj	(to) <i>double</i>	dyfishova	dyfishuar
falënderoj	(to) <i>thank</i>	falënderova	falënderuar
fërkoj	(to) <i>rub</i>	fërkova	fërkuar
gatuj	(to) <i>cook</i>	gatova	gatuar
kërkoj	(to) <i>ask</i>	kërkova	kërkuar
kryqëzoj	(to) <i>cross</i>	kryqëzova	kryqëzuar
kthej	(to) <i>turn</i>	kthëva	kthyer
kujtoj	(to) <i>remember</i>	kujtova	kujtuar
laj	(to) <i>wash</i>	lâva	lârë
luaj	(to) <i>play</i>	luajta	luajtur
mbërrij	(to) <i>arrive</i>	mbërrita	mbërritur
mungoj	(to) <i>miss</i>	mungova	munguar
ndaloj	(to) <i>stop</i>	ndalova	ndaluar
ndihmoj	(to) <i>help</i>	ndihmova	ndihmuar
nxitoj	(to) <i>hurry</i>	nxitova	nxituar
ndryshoj	(to) <i>change</i>	ndryshova	ndryshuar
paralajmëroj	(to) <i>warn</i>	paralajmërova	paralajmëruar
parkoj	(to) <i>park</i>	parkova	parkuar
pastroj	(to) <i>clean</i>	pastrova	pastruar
pëlqej	(to) <i>like</i>	pëlqëva	pëlqyer
përfundoj	(to) <i>finish</i>	përfundova	përfunduar
premtoj	(to) <i>promise</i>	premtova	premtuar
provoj	(to) <i>try</i>	provova	provuar
punoj	(to) <i>work</i>	punova	punuar
pushoj	(to) <i>rest</i>	pushova	pushuar
qëndroj	(to) <i>stay</i>	qëndrova	qëndruar
quaj	(to) <i>call</i>	quajta	quajtur
refuzoj	(to) <i>refuse</i>	refuzova	refuzuar

Lesson 34 / Mësimi tridhjetë e katër

shkëmbëj	(to) <i>exchange</i>	shkëmbëva	shkëmbyer
shikoj	(to) <i>look</i>	shikova	shikuar
shpresoj	(to) <i>expect</i>	shpresova	shpresuar
shtyj	(to) <i>push</i>	shtýva	shtýrë
telefonoj	(to) <i>telephone</i>	telefonova	telefonuar
vallëzoj	(to) <i>dance</i>	vallëzova	vallëzuar
vështroj	(to) <i>watch</i>	vështrova	vështruar
vizitoj	(to) <i>visit</i>	vizitova	vizituar
ziej	(to) <i>boil</i>	zieva	zierë

Verbs of the second conjugation

fal	(to) <i>excuse</i>	fala	falur
furços	(to) <i>brush</i>	furçosa	furçosur
hap	(to) <i>open</i>	hapa	hapur
lëviz	(to) <i>move</i>	lëviza	lëvizur
ndez	(to) <i>switch</i>	ndëza	ndëzur
ndodh	(to) <i>happen</i>	ndódha	ndódhur
nis	(to) <i>start</i>	nisa	nisur
ndreq	(to) <i>fix</i>	ndréqa	ndréqur
përdor	(to) <i>use</i>	përdora	përdorur
përgatit	(to) <i>prepare</i>	përgatita	përgatitur
pres	(to) <i>wait</i>	prita	pritur
pres	(to) <i>cut</i>	préva	prérë
tërhëq	(to) <i>pull</i>	tërhoqa	tërhéqur
vozit	(to) <i>row</i>	vozita	vozitur
zgjedh	(to) <i>elect, select</i>	zgjódha	zgjédhur
zgjidh	(to) <i>solve</i>	zgjidha	zgjidhur

Verbs of the third conjugation

éci	(to) <i>walk</i>	éca	écur
bie	(to) <i>fall</i>	rashë	rënë
bie	(to) <i>bring</i>	prúra	prurë
di	(to) <i>know</i>	dita	ditur
fle	(to) <i>sleep</i>	fjéta	fjetur
ha	(to) <i>eat</i>	hëngra	ngrënë
lë	(to) <i>leave, quit, let</i>	lashë	lënë
ngre	(to) <i>lift, raise, erect</i>	ngríta	ngritur
nxë	(to) <i>learn</i>	nxura	nxënë
pi	(to) <i>drink</i>	piva	pirë
rri	(to) <i>stay, sit</i>	ndénja	ndénjur
shpíe	(to) <i>take, lead</i>	shpúra	shpurë

Lesson 34 / Mësimi tridhjetë e katër

shtie	(to) pour out, put	shtëva	shtënë
vëte	(to) go	vajta	vajtur
vë	(to) put	vúra	vënë
zë	(to) catch, occupy	zúra	zënë

For more about verbs we will talk again in lesson 35.

Adverbs and clauses of time

Tashmë - *already*

This adverb is used to denote an action performed at a certain time. Examples:

Të lutem, hape dëren.	<i>Please, open the door.</i>
Por unë e kam hapur tashmë.	<i>But I have opened it already.</i>
Por unë tashmë e kam hapur.	<i>But I have already opened it.</i>

Akoma ... jo; ende ... jo - *not ... yet*

A janë këtu shokët e tu?	<i>Are your friends here?</i>
Jo, akoma nuk kanë mbërritur.	<i>No, they have not yet arrived.</i>
Jo, nuk kanë mbërritur ende.	<i>No, they haven't arrived yet.</i>

Qëkursë, qysh prej, që nga - *since*

Unë nuk e kam parë që nga e prëmtja.	<i>I have not seen her since Friday.</i>
---	--

Ai nuk ka lexuar ndonjë libër qysh prej vitit të kaluar.
He hasn't read any books since last year.

Sapo, pikërisht tani, në këtë çast - *just*. These ones are used to denote actions performed just before the time we are talking about.

Unë sapo e kam mbaruar darkën.	<i>I have just finished my dinner.</i>
Ai sapo ka mbërritur.	<i>He has just arrived.</i>
Ai ka mbërritur pikërisht tani.	<i>He has just arrived.</i>

Indefinite pronouns

The indefinite pronouns are used to denote:

Things

dikë, ndonjë gjë (affirmative)	-	something
çdo gjë, gjithçka (affirmative)	-	everything
ndonjë gjë, ndonjë send (interrogative)	-	anything
asgjë, asnjë gjë, asnjë send (negative)	-	nothing

People

dikush, dikujt, dikë (affirmative)	-	somebody
kushdó, këdó, çdo njeri (affirmative)	-	everybody
ndonjë, dikush (interrogative)	-	anybody
askush, asnjëri, kurrkush (negative)	-	nobody

Places

dikë, në ndonjë vend (affirmative)	-	somewhere
kudó, në çdo vend, gjithkund (affirmative)	-	everywhere
ndokund, në ndonjë vend (interrogative)	-	anywhere
asgjëkund, askund, në asnjë vend (negative)	-	nowhere

The indefinite pronouns need the verb in singular.

Ndonjë (anybody), **ndonjë gjë** (anything), **kudo, në çdo vend** (anywhere), are also used in negative sentences. Examples:

Unë nuk mund të shikoj ndonjë gjë.	<i>I can't see anything.</i>
Unë nuk mund të shikoj asgjë.	<i>I can see nothing.</i>
Nuk ka ndonjë njeri.	<i>There isn't anybody.</i>
Nuk ka asnjë njeri.	<i>There is nobody.</i>



Conversation (Track 35)

Helena:	Përsé kemi ndaluar? Përsé nuk vazhdon të ecë taksia?
Xhoni:	Nuk mundet. Sinjali i trafikut është kthyer në të kuqe.
Helena:	Në Tiranë ka shumë trafik, apo jo?
Shoferi:	Këni shumë të drejtë, Zónjë. Ka shumë trafik. Dhe që nga viti 1992 problemi po rritet ¹⁾ dhe numri i automjeteve është shumëfishuar.
Xhoni:	A ka bërë qeveria ndonjë gjë për këtë? ²⁾
Shoferi:	Oh, posí. Qeveria ka ndrequr disa vënde ku kalimtarët mund të kalojnë rrugën. Dhe ka vënë disa drita ngjyrë portokalli për të paralajmëruar drejtuesit e automjeteve.
Helena:	Po, po. Ató janë idé shumë të mira, apo jo? ³⁾
Shoferi:	Dhe policia ka vënë rrégulla për parkimin. Ajo ndihmon paksa. ⁴⁾ Dhe disa rrugë i kanë bërë më të gjëra. Por në të vërtetë nuk e kanë zgjidhur problemin; dhe çdo vit ka trafik gjithnjë e më shumë.

- Xhoni: Kjo është një ndalësë e gjatë, apo jo?
 Shoferi: Drita sapo është duke u ndryshuar, ah, tani u kthye ⁵⁾ në të gjelbër.
 Helena: Përsë u kthye shoferi në të majtë? ⁶⁾
 Xhoni: Kjo është rruga e shkurtër për tek ⁷⁾ shtëpia e familjes Bégu.
 Helena: Xhon, mendoj se më ka rënë ⁸⁾ çanta mbi dyshemënë e taksisë.
 Xhoni: Oh, në rrégull. E kam marrë unë. Ja ku e ke. ⁹⁾
 Helena: Oh, falemindërit!

Explanations: 1) Problemi po rritet; Problemi po shtohet - *The problem's growing.*
 - 2) A ka bërë ndonjë gjë qeveria për të? - *Has the government done anything about it?* - 3) Ato janë ide shumë të mira - *Those are very good ideas.* - 4) Kjo ndihmon paksa (pak); Kjo ndihmon pakëz - *That helps a bit.* - 5) u kthye; u ndryshua, ndryshoi, është ndryshuar - *it's changed.* - 6) Përsë u kthye shoferi në të majtë?; Përsë u kthye shoferi majtas? - *Why has the driver turned to the left?* - 7) kjo është rruga e shkurtër për te ... - *this is the short way to...*
 - 8) mendoj se më ka rënë - *I think I've dropped* - 9. Ja ku e ke - *Here it is.*

Notes about the conversation: In the sentence *Drita sapo është duke u ndryshuar* (*The light's just changing*), the verbal phrase *është duke u ndryshuar* (*is changing*) is in present continuous tense, passive voice. The main verb is a form of the infinitive *ndryshoj* (*to change*). The next sentence *ah, tani u kthye* (or *tani u ndryshua*), is translated *it's changed*. To translate this one use the forms of the present perfect tense of the verb *kam* (*to have*).

Të merresh me diçka për të gjetur një zgjidhje, or të bësh diçka për të, means *to do something about it*.

Kanë ndrequr disa vende - *They have fixed certain places ...*, in this case the subject is in plural, and this is expressed by an impersonal pronoun (*they*). This is often used in reference to what has been said before, so to say, about the government (*për qeverinë*), we would say:

Ata të qeverisë ... - *The people of the government ..., Those of the government ...*

Policia (*the police*) is used in singular.

Bëj, shkaktoj të bëhet diçka, ndërtoj, should be translated *to make*, or *to cause* as in the following examples:

Puna më lodh.

My work makes me tired.

Kjo zhurmë më lodh shumë.

This noise makes me tired.

Reading exercises

1. *Të lutem, hape dritaren. Unë e kam hapur tashmë: Të lutem, hape dritaren. Unë e kam hapur tashmë.* - *Të lutem, përgjigju letrës së tyre. Unë tashmë i jam përgjigjur.* - *Të lutem, laj duart. Unë tashmë i kam larë.* - *Të lutem, ndihmo babanë. Unë e kam ndihmuar tashmë.* -

Të lutem, laje veturën. Unë e kam larë tashmë.

2. Mbërrij: A kanë mbërritur ata tashmë?: Mbërrij: A kanë mbërritur ata tashmë? - Përpigem: A janë përpjekur ata tashmë? - Telefon: A kanë telefonuar ata tashmë? - Nis: A janë nisur ata tashmë? - Lëviz: A kanë lëvizur ata tashmë? - Shoh: A kanë parë ata tashmë?

3. Shoh, të premtën: Unë nuk e kam parë që nga e premtja: Shoh, të premtën: Unë nuk e kam parë që nga e premtja. - Bëj punë, të dielën: Nuk e kam bërë punën qysh prej së dielës. - Kam, këtë mëngjes: Nuk e kam patur që nga ky mëngjes. - Dëgjoj, maj: Nuk kam dëgjuar që nga maji. - Lexoj, gusht: Nuk e kam lexuar qysh prej gushtit.

4. Gjë, dollap: A ka ndonjë gjë në dollap?: Gjë, dollap: A ka ndonjë gjë në dollap? - Njeri, dhomë: A ka ndonjë njeri në dhomë? - Njeri, hotel: A ka ndonjë njeri në hotel? - Send, kuti: A ka ndonjë send në kuti? - Njeri, shtëpi: A ka ndonjë njeri në shtëpi? - Njeri, veturë: A ka ndonjë njeri në veturë?

Practice exercises

1) Make simple sentences using regular verbs in the present perfect. Examples: Unë i jam përgjigjur letrës së tij - *I have answered his letter*; - Ata kanë mbërritur në shtëpi - *They have arrived at the house*; Ai ka kërkuar të vijë - *He has asked to come*, etc.

2) Translate into English: 1. Ata i janë përgjigjur letrës suaj. - 2. Ajo akoma nuk i ka ndërruar rrobat e saj. - 3. A e keni marrë tashmë gazetën e sotme? - 4. Ajo zhurmë ka pushuar tashmë. - 5. Unë sapo e kujtova emrin e tij, or Sapo m'u kujtua emri i tij. - 6. A keni ngrënë mëngjes? - 7. Ata nuk e kanë gjetur akoma vajzën e tyre. - 8. Ky djalë është rritur shumë që nga viti i kaluar. - 9. Kush e ka marrë motoçikletën time? - 10. Akoma nuk keni zgjedhur ndonjë libër?

Lesson 35 / Mësimi tridhjetë e pesë
 Thirty-fifth Lesson / Mësimi i tridhjetepeshtë
 Vocabulary / Fjalorth

aparati fotografik - camera
bëbë, foshnjë - baby
frikësohem, trëmbem - (to) be afraid
lehtësim (çlirim nga një shqetësim) -
relief
mbaj, bart - (to) carry
mbrëmë - last night
ndërsa, ndërkaq - while

paketoj (valixhen) - (to) pack, wrap
porosi, urdhër - order
pronë - property
shpaketoj, nxjerr plaçkat nga valixhja -
(to) unpack, unwrap
takoj, plotësoj - (to) meet
Zyra e Sëndeve të Humbura - Lost
Property Office

Irregular verbs - again

In lessons 23, 24, 25 and 34 we have talked about conjugations of regular and irregular verbs. Below is another list of some irregular verbs:

First person	Translation	Simple past	Participle
jam	(to) be	qeshë	qënë
bie	(to) fall	rashë	rënë
bie (sjell)	(to) bring	prúra	prurë
ha	(to) eat	hëngra	ngrënë
kam	(to) have	pata	pasur
rri	(to) stay	ndénja	ndénjur
shoh	(to) see	pashë	parë
vij	(to) come	érdha	ardhur
dua	(to) want	dëshja	dashur
them	(to) say	thashë	thënë
vdes	(to) die	vdíqa	vdëkur
vete	(to) go	vajta	vajtur

Simple past and present perfect

The simple past is used to indicate that the events or conditions have taken place in a specified time in the past. Examples:

Unë po shëtisja dje në rrugë, kur takova Xhórxhin.
I was walking along the road yesterday, when I met George.
Aí eci me mua për te banka, dhe hymë brënda së bashku.
He walked with me to the bank, and we went in together.

Lesson 35 / Mësimi tridhjetë e pesë

The simple past is used with adverbs of time or time phrases, like: **dje** (yesterday), **javën e kaluar** (last week), **vitin e kaluar** (last year), **në orën gjashtë** (at six o'clock), etc.

The present perfect tense is used to show events that have been completed in the past, at some unspecified time. If the results of the events extend to the present, then you should use present perfect, as in these examples:

Nuk kam urí, unë sapo kam ngrënë darkën.

I am not hungry, I have just had my dinner.

Dhoma është e ftohtë sepsë dikush ka hapur dritaren.

The room is cold because somebody has opened the window. Examples:

Ka kohë që s'të kam parë. *I have not seen you in a long time.*

Shiu ka pushuar tashmë. *The rain has stopped already.*

Ndërsa, ndërkaq (while, whereas)

Ndërsa (while, when, whereas) and some similar time phrases, such as: **ndërkaq**, **ndërkohë**, **në kohën që** are translated *at a time when, during this time, meanwhile, in the mean time, at this moment*. Examples:

Qëndroni këtu, ndërkohë unë do të kërkoj atin tim.

Stay here, while I look for my father.

Ju lutem, prisni në kuzhinë ndërkaq ne do të mbarojmë mëngjésin.

Please, wait in the kitchen while we finish our breakfast.

Ndërsa, is often used in the present perfect. Example:

A ka telefonuar ndokush ndërsa unë kam qënë jashtë?

Has anybody telephoned while I have been out?

Ndërsa, is also used to show events or actions that continue. Examples:

Ajo u ul dhe prití, ndërsa unë po lexoja gazetën.

She sat and waited while I was reading the newspaper.

Unë gatuj supën, ndërsa ti lexo gazetën.

I cook the soup while you read the paper.

Për një kohë, për një farë kohe, për ca kohë, për një kohë të shkurtër (awhile) are prepositional phrases. Examples:

Ne iu lutëm miqve tanë të qëndronin për pak kohë.

Ne iu lutëm miqve tanë të qëndronin për një farë kohe.

Ne iu lutëm miqve tanë të qëndronin për ca kohë.

Ne iu lutëm miqve tanë të qëndronin për një kohë të shkurtër.

Lesson 35 / Mësimi tridhjetë e pesë

We asked our guests to stay awhile.

Unë kam qenë jashtë (*I had been out*), shows that the person has just returned in the office, at home, etc. Use the simple past tense to ask a question like this one:

A telefonoi (ndonjë) njeri ndërsa unë isha jashtë?

Did anybody telephone while I was out?

Gjatë (*during.*), **gjatë kohës së** (*during the time*).

Të lutem, mos më fol gjatë (kohës së) ngrënies së mëngjesit.

Please, don't talk to me during breakfast.

Ka shkuar (has gone) and ka qenë (has been)

The participle of the verb **shkoj** (*to go*) is **shkuar** (*gone*). Examples:

Ku është Xhorxhi? Ka shkuar në bankë.

Where is George? He has gone to the bank.

To show the idea of going and coming back from one place, replace the participle of the verb **shkuar** (*gone*) with **qenë** (*been*), as in the following sentences:

A do të shkosh në bankë?

Are you going to the bank?

Jo, unë tashmë kam qenë në bankë këtë mëngjes.

No, I have already been to the bank this morning.

Ne kemi qenë në kinema gjashtë herë këtë javë.

We have been to the cinema six times this week.



Conversation (Track 36)

Xhoni: Helénë, a do ta shpaketosh valixhen tënde? ¹⁾

Helena: Unë tashmë e kam shpaketuar.

Xhoni: Ç'ke bërë me gjërat? ²⁾

Helena: Pjesën më të madhe të tyre i kam vënë në dollap dhe në sirtare.

Përsë? A ka ndonjë gjë që të dúhet? ³⁾

Xhoni: Po. A e gjete aparatin tim?

Helena: Jo, nuk besoj se ishte në valixhen time. Ti e pate, ⁴⁾ apo jo?

Xhoni: Nuk e di. Mendoj se e kam humbur.

Helena: A nuk e vure në valixhen tënde?

Xhoni: Kam nxjerrë çdo gjë jashtë nga valixhja, dhe aparati nuk është aty.

Helena: Mos e le në Kërçë?

Xhoni: Nuk mendoj kështu. ⁵⁾ Ne të dy pëmë me shumë kujdës përrëth

- dhomës, dhe aty nuk kishte asgjë.⁶⁾
- Helena: Jam e sigurt se të pashë duke e mbajtur kur morëm taksinë.
- Xhoni: Epë, kam frikë se e kam humbur.
- Helena: Ti duhet të telefonosh tek Zyra e Sëndeve të Humbura. Por ja ku është Elsa, le ta pyesim atë.⁷⁾
- Elsa: Tungjatjeta! A po kërkon aparatin? E kam vënë mbi tavolinën time. Ti e le në taksí dhe unë e mora.⁸⁾
- Xhoni: Në rrégull! Më lehtësove!⁹⁾

Explanations: 1) A a do ta shpaketosh valixhen tënde; a do të nxjerrësh sendet nga valixhja jote? (This means: të nxjerrësh sendet, plaçkat e mbështjella, të palosura - *to unpack*) - Are you going to unpack your suitcase? - 2) Çfarë ke bërë me plaçkat (me gjërat)? - What have you done with the things? - 3) A ke nevojë për ndonjë gjë? - Is there something you want? - 4) Ti e pate - You had it. - 5) Unë nuk mendoj kështu - I don't think so. - 6) me shumë kujdes përreth dhomës dhe nuk kishte asgjë - around the room very carefully, and there wasn't anything. - 7) Le të pyesim atë; Prit të pyesim atë - Let's ask her. - 8) dhe unë e mora - I picked it up. - 9) Më lehtësove! Më çlirove! - That's a relief!

Notes about the conversation: 1. Present perfect: Unë tashmë e kam shpaketuar (I've already unpacked it). The action of opening the luggage is connected to the present.

2. Present perfect: Ç'ke bërë me gjërat? (What have you done with the things?).

John wants to know where his belongings are, that is, his clothes, his things, which are now in the luggage.

3. Present perfect: I kam vënë në dollap dhe në sirtare (I've put them away). The action is connected to the present.

4. Simple past: A e gjete aparatin tim? (Did you find my camera?). It's the action or the event (gjej - *to find*), which is emphasized. Such events may happen in a specified period of time in the past and don't extend into the present.

5. Simple past: Ti e pate (You had it). The event is connected to an action which has happened in the past during the trip, it means, he had his camera.

6. Present perfect: Mendoj se e kam humbur (I think I have lost it). John is speaking about his actual situation, that is, he has no camera.

7. Simple past: A nuk e vure në valixhe? (Didn't you put it in the suitcase?). In this case is emphasized only an action in the past is emphasized, that is, packing their things.

8. Present perfect. Çdo gjë e kam nxjerrë jashtë nga valixhja (I have taken everything out). John is speaking about the present situation. Now the luggage is empty.

9. Simple past: A e le në Korçë? (Did you leave it in Korça?). It means when they left Korça. But Helen might have said: Mos e ke lënë në Korçë? (Have you left it in Korça?). This is in present perfect, and means: Kush e di, mbase tani mund të jetë atje (Who knows, now it might be there).

10. Simple past: Ne të dy pamë me shumë kujdes përreth dhomës (We both looked

around the room). The action has taken place in the past (in a room, in Korça), in a specified period of time. Compare: **Ne kemi parë nëpër dhomë** (*We have looked around the room*).

If John wanted to say this, then he should have said: **Ne kemi parë mirë në dhomën ku ndodhemi tani**, that is, the action might have a connection to the present.

11. Simple past: Të pashë duke e mbajtur kur kapëm taksinë (*I saw you carrying it when we caught the taxi*). This is an action performed in the past, that is, in a certain period of time, specified by a time phrase: **Kur ne morëm autobusin** (*When we caught the taxi*).

12. Present perfect: E kam vënë mbi tavolinën time (*I have put it on my table*). The action is connected to the present: now the camera is on Elsa's table.

13. Simple past: Ti e le në taksi dhe e mora unë (*You left it in the taxi and I picked it up*). These events have taken place in the past and do not extend into the present. **E ke lënë në taksi** (*You have left it in the taxi*), this might mean that the lost camera is still in the taxi, but this is not true.

Reading exercises

1. Ndiz dritën. Përse nuk e ke hapur dritën? Ndiz dritën. Përse nuk e ke hapur dritën? - Hape radion. Përse nuk e ke hapur radion? - Hiqe kapelen. Përse nuk e ke hequr kapelen? - Vishe pallton. Përse nuk e ke veshur pallton? - Sill qenin. Përse nuk e ke sjellë qenin?

2. Shpaketoj: Ç'ke bërë me këmishat e tua? I kam shpaketuar. Shpaketoj: Ç'ke bërë me këmishat e tua? I kam shpaketuar. - Humb: Çfarë u ka ndodhur librave të tu? I kam humbur. - Paketoj: Ku është pasaporta jote? E kam paketuar. - Ha: A nuk hëngrët mëngjes?: Kam ngrënë. - Sjellë: Nuk i ke sjellë paratë? I kam sjellë. - Marrë: Ku është ora ime? E kam marrë unë.

3. Shoh, e premte: Ku është macja? Nuk e kam parë macen qysh të premten: Shoh, e premte: Ku është macja? Nuk e kam parë macen qysh të premten. - Blej, dje: A ka ndopak bukë? Nuk kam blerë bukë qysh dje. - Humb, e premte: Ti shpesh e humbet librin e tij. Nuk e kam humbur librin që nga e premja. - Lexoj, korrik: A e ke lexuar atë gazetë që nga korriku? - Flas, 1995: Shqipja juaj është shumë e mirë. Nuk kam folur shqip që nga viti 1995. - Shkruaj, janar: Ti më ke shkruar një letër. Nuk kam shkruar letër qysh prej janarit.

4. I uritur, blej darkë: Unë nuk jam i uritur, dikush sapo më ka blerë darkën: I uritur, blej darkë: Unë nuk jam i uritur, dikush sapo më ka blerë darkën. - Ftohtë, mbyll dritaren. Nuk kam ftohtë, dikush sapo e ka mbyllur dritaren. - I ctur, më jep për të pirë. Unë nuk jam i etur, dikush sapo më ka dhënë për të pirë. - I lumtur, dërgoj lajm të keq. Unë jam i lumtur, dikush më ka dërguar një lajm të keq. - I varfër, lë ca para. Unë nuk jam i varfër, dikush sapo më ka lënë ca para. - I pasur, merr çantën time. Unë nuk jam i pasur, dikush sapo më ka marrë çantën.

Sentences and phrases for lessons 34 and 35

Ju duhet të rrini urtë, koncerti ka filluar.

You must be quiet, the concert has begun.

A ka qënë ndonjë njeri këtu, ndërsa unë kam qënë jashtë?

Has anybody been here while I have been out?

Po, dikush ërdhi rreth orës dymbëdhjetë.

Yes, somebody came at about twelve o'clock.

Ku e ke vënë porosinë e tyre?

Where have you put their order?

Ata nuk na e kanë dërguar ende.

They haven't sent it to us yet.

Ju nuk na këni thënë të réjat tua.

You haven't told us your news.

A dëshironi të hani mëngjës?

Do you want some breakfast?

Jo, falemindërit, unë tashmë kam ngrënë mëngjës.

No, thanks, I've already had my breakfast.

Kush e ka lëvizur makinën e shkrimit?

Who's moved the type-writer?

Unë nuk mund ta shoh atë.

I cannot see it.

A nuk është kthyer ende ajo nga pushimet?

Hasn't she come back from holiday, yet?

Po, ajo ka ardhur në zyrë këtë mëngjës dhe duket shumë mirë.

Yes, she's come to the office this morning and she looks very well.

Përsë nuk e ke ndëzuar dritën?

Why haven't you switched on the light?

Shpresoj se punëtorët e kanë rregulluar atë raftin në dhomën time të gjumit.

I hope the workers have fixed that shelf in my bedroom.

Practice exercises

1) Find the verbs and underline the appropriate tenses (present perfect or simple past):

1. Darka juaj është gati, dhe e kam lënë mbi tavolinë.- 2. A i dërguat dje ato letra? - 3. Ai nuk e ka gjetur ende orën e tij që humbi javën që shkoi.- 4. Ne mund ta mbyllim radion sepse unë i kam dëgjuar tashmë lajmet.- 5. I dëgjova në orën nëntë këtë mëngjes.- 6. Ne e pëlqyem koncertin mbrëmë.- 7. Na pëlqeu qëndrimi në Shqipëri dhe na vjen keq që t'ju themi mirupafshim.- 8. Ti ke lëvizur orën time? Nuk mund ta gjej. Çfarë ka ndodhur në rrugë? Aty është një turmë me njerëz.- 10. Jam i sigurt se e kisha xhakëtën kur u nisëm nga dhoma.

2) Translate into Albanian: 1. John has lost his camera, because he cannot find it in his case. - 2. His wife asked him if he left it in Korça, but he doesn't think so, because he can remember that they looked for it around the room before they left and it was nowhere. 3- Helen remembers he had

the camera when they took the taxi. - 4. They think to telephone to the Lost Property Office, but in the meantime Elsa comes in and says that her father has left his camera in the taxi, and she has picked it up and has taken it to her room. - 5. It was a true relief for her father.

Lesson 36 / Mësimi tridhjetë e gjashtë

Thirty-sixth Lesson / Mësimi i tridhjetegjashtë

Vocabulary / Fjalorth

abaci - *abbey*
 afarizëm, tregti - *business*
 fabrikë - *factory*
 gjithnjë - *ever*
 herën e fundit - *last time*
 interes - *interest*
 i (e, të) vërtetë - *true*
 katedrale - *cathedral*
 kohë - *time*
 kopsht zoologjik - *zoo*
 kryesor (adj.) - *main*
 kullë - *tower*
 menaxher - *manager*

më parë, i (e, të) shkuar - *ago*
 modern - *modern*
 mund - *can*
 mundësia - *could*
 në fund të fundit, përfundimisht - *finally*
 pas së gjithash - *after all*
 parlament - *parliament*
 periudhë dyjavore - *fortnight*
 personël - *personnel*
 serioz - *serious*
 vizitë - *visit*
 zakonisht - *usual*
 zhvillim - *development*

Present perfect - again

The present perfect *cannot* be used with definite adverbs or phrases of time, such as **dje** (*yesterday*), **vitin e kaluar** (*last year*), etc. With this tense use **shpesh** (*often*), **gjithnjë** (*always*), **kurrë** (*never*), etc. Examples:

A ke qënë ndonjëherë në Paris?
 Jo, unë nuk kam qënë kurrë në Paris.
 Po, unë kam qënë shpesh në Paris.

Have you ever been to Paris?
No, I have never been to Paris.
Yes, I have often been to Paris.

The present perfect may have connection with the present, as in the following examples:

Kur shkuaat në Paris?
 Unë sapó kam qënë në Paris.

When did you go to Paris?
I have just been to Paris.

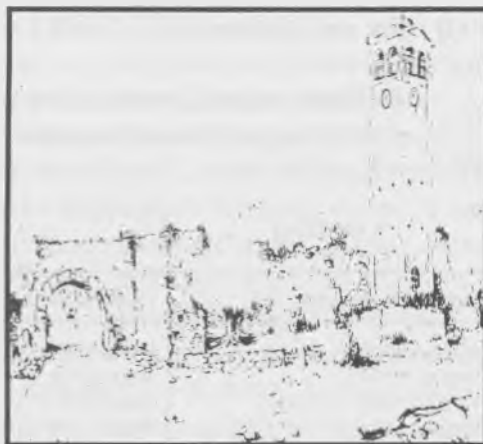
Introduction to the conversation

John and Helen Benedict are talking to Dr. Ilir Begu about their visits in some tourist sites, such as: **Parlaménti** (*The Parliament*), **Kopshti Botanik i Tiranës** (*Tirana Botanic Garden*), **Katedralia e Shën Palit** (*Saint Paul's Cathedral*), **Kopshti Zoologjik i Tiranës** (*Tirana Zoo*), etc.

John is saying that they have seen **të gjitha gjërat e zakonshme** - *all the usual things*.

Dr. Begu promises to take them to visit a steel production factory in Elbasan, an industrial city in central Albania.

Kulla e orës dhe Kalaja e Elbasanit.
The clock tower and the castle of Elbasan.



Conversation (Track 37)

- Iliri:** Xhon, çfarë do të bëni këtë javë?
- Xhoni:** Epë, në të vërtetë nuk e dimë.¹⁾
- Iliri:** Përsë të mos vizitoni Kopshtin Botanik të Tiranës?²⁾
- Helena:** Epë, ne kemi qënë aty.
- Xhoni:** Po, ne i kemi parë të gjitha gjërat e zakonshme: Kullën e Orës së Tiranës, Kopshtin Zoologjik, dhe Parlaméntin.
- Iliri:** A e keni vizituar Katedralen e Shën Palit?
- Xhoni:** Po, ne shkëm atjë dy javë më parë. Por unë nuk kam vizituar ende Kishën Katolike, qëkurse kam qënë këtu në vitin 1992.
- Helena:** Unë e kam parë!³⁾ Kam qënë aty dy apo tri herë.
- Xhoni:** Por unë duhet të mendoj për anën e biznesit të vizitës sime.⁴⁾
- Iliri:** Po! Ti duhet të vizitosh një uzinë për prodhimin e çelikut.⁵⁾ Në fund të fundit, ai është interesimi juaj kryesor.
- Xhoni:** Kjo është e vërtetë. Unë nuk kam qënë ende tek ndonjë. Shpresoj se gjërat kanë ndryshuar që nga viti 1992.
- Iliri:** Jam i sigurt se kanë ndryshuar. Po, ka patur disa ndryshime tepër të mëdha qëkurse ti ke qënë për herë të fundit. Më thua, a do të dëshironit të shkonit dhe të vizitoni Uzinën e Prodhimit të Çelikut në Elbasan?⁶⁾
- Xhoni:** Po, do të dëshiroja.⁷⁾
- Iliri:** Ata kanë një uzinë moderne tepër të madhe, dhe më ka qelluar të njoh menaxherin e personëlit aty.
- Helena:** A mund të vij dhe unë, gjithashtu?⁸⁾

Explanation: 1) Epë, në të vërtetë nuk e dimë - Well, we don't really know. - 2) Përsë nuk vizitoni Kopshtin Botanik të Tiranës? - Why not visit Tirana Botanic Garden? - 3) Unë e kam parë; Unë e kam vizituar - I have. - 4) të mendoj për anën e biznesit të vizitës sime - to think about the business side of my visit. - 5) uzinë për prodhimin e çelikut - a steel production factory. - 6) Uzinën e Prodhimit të Çelikut në Elbasan - The Steel Production

Lesson 36 / Mësimi tridhjetë e gjashtë

Factory in Elbasan. 7) Po, mua do të më pëlqente të shkoj - Yes, I would like to. - 8. A mund të vij edhe unë, gjithashtu? - Could I come, too?

Definite nouns/masculine plural

The endings of masculine nouns are: - **t**, - **të**, and - **it**. Below is a list of indefinite and definite masculine nouns, singular and plural.

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>shëng</i> (a path) <i>treg</i> (a trade) <i>varg</i> (a verse, a range) <i>lëng</i> (a liquid)	<i>shëng-u</i> (the ~) <i>treg-u</i> (the ~) <i>varg-u</i> (the ~) <i>lëng-u</i> (the ~)	<i>shëngje</i> (paths) <i>tregje</i> (trades) <i>vargje</i> (verses, ranges) <i>lëngje</i> (liquids)	<i>shëngje-t</i> (the ~) <i>tregje-t</i> (the ~) <i>vargje-t</i> (the ~) <i>lëngje-t</i> (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>pyll</i> (a forest) <i>kapitull</i> (a chapter) <i>popull</i> (a people) <i>shekull</i> (a century)	<i>pyll-i</i> (the ~) <i>kapitull-i</i> (the ~) <i>popull-i</i> (the ~) <i>shekull-i</i> (the ~)	<i>pyje</i> (forests) <i>kapituj</i> (chapters) <i>popuj</i> (peoples) <i>shekuj</i> (centuries)	<i>pyje-t</i> (the ~) <i>kapituj-t</i> (the ~) <i>popuj-t</i> (the ~) <i>shekuj-t</i> (the ~)

- it ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>atë</i> (a father) <i>kunat</i> (a son-in-law) <i>peshk</i> (a fish)	<i>at-i</i> (the ~) <i>kunat-i</i> (the ~) <i>peshk-u</i> (the ~)	<i>etër</i> (fathers) <i>kunetër</i> (sons-in-law) <i>peshq</i> (fishes - kinds)	<i>etër-it</i> (the ~) <i>kunetër-it</i> (the ~) <i>peshq-it</i> (the ~ - kinds)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>lepur</i> (a rabbit) <i>flamur</i> (a flag)	<i>lepur-i</i> (the ~) <i>flamur-i</i> (the ~)	<i>lepuj</i> (rabbits) <i>flamuj</i> (flags)	<i>lepuj-t</i> (the ~) <i>flamuj-t</i> (the ~)

- të ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>gju</i> (a knee) <i>ulli</i> (an olive) <i>pe</i> (a thread)	<i>gju-ri</i> (the ~) <i>ulli-ri</i> (the ~) <i>pe-ri</i> (the ~)	<i>gjunj</i> (knees) <i>ullinj</i> (olives) <i>penj</i> (threads)	<i>gjunj-të</i> (the ~) <i>ullinj-të</i> (the ~) <i>penj-të</i> (the ~)

Reading exercises

1. **A e kanë vizituar ata atë?** Po, e kanë vizituar: A e kanë vizituar ata atë? Po, e kanë vizituar. - A ka qenë Elsa atje? Po, ka qenë. - A ka mbërritur Petriti? Po, ka mbërritur. - A e kanë vizituar Sarandën Benediktët? Po, e kanë vizituar. - A ka rënë shi këtë javë? Po, ka rënë. - A e kanë parë ata atë dramë? Po, e kanë parë.

2. **Ndërtoj, shtëpi:** A keni ndërtuar ndonjëherë një shtëpi? Ndërtoj, shtëpi: A keni ndërtuar ndonjëherë një shtëpi? - Ngas, taksi: A keni ngarë ndonjëherë një taksi? - Gatuj, darkë: A keni gatuar ndonjëherë darkë? - Ziej, vezë: A keni zier ndonjëherë një vezë? - Shkruaj, libër: A keni shkruar ndonjëherë një libër? - Vallëzoi, vals: A keni vallëzuar ndonjëherë një vals?

3. **Erdha këtu, tri ditë:** A e ke parë motrën tënde? Nuk e kam parë qëkurse kam ardhur këtu tri ditë më parë: Erdha këtu, tri ditë: A e ke parë motrën tënde? Nuk e kam parë qëkurse kam ardhur këtu tri ditë më parë. - Ai mbërriti, një orë: A e keni parë Dr. Begun? Jo, nuk e kam parë qëkurse ai mbërriti këtu një orë më parë. - Ai hyri brenda, dhjetë minuta: A e keni parë Petritin? Nuk e kam parë qëkurse ai erdhi këtu dhjetë minuta më parë. - Ajo na dha darkë, dy orë: A e keni parë Znj. Begu? Nuk e kam parë qëkurse ajo na dha darkë dy orë më parë. - Ne dëgjuam në radio, gjysmë ore: A i keni parë Benediktët? Nuk i kam parë qëkurse ne dëgjuam radion gjysmë ore më parë.

4. **Vizitoj Tiranën, më 1995:** A e keni vizituar Tiranën? Po, e kam vizituar në vitin 1995: Vizitoj Tiranën, më 1995: A e keni vizituar Tiranën? Po, e kam vizituar në vitin 1995. - Lexoj këtë libër: A e keni lexuar këtë libër? - Vizitoj vëllanë tuaj: A e keni vizituar vëllanë tuaj? - Po, e vizitova këtë mëngjes. - Dëgjoj lajmet, në orën tetë: A i ke dëgjuar lajmet? - Po, i dëgjova në orën tetë. - Ngas këtë veturë më 1997: A e keni ngarë këtë veturë? - Po, e kam ngarë më 1997. - Sjell valixhet tuaja, dje: A i keni sjellë valixhet tuaja dje? - Po, i solla dje.

Practice exercises

1) Answer these questions and translate them into English: *Çfarë do të bëjnë Benediktët këtë javë?* - 2. *A kanë qenë ata në Kopshtin Botanik të Tiranës?* - 3. *Çfarë mendoni ju kanë parë ata kur shkuan në Kopshtin Botanik të Tiranës?* - 4. *Ku është ndërtesa e parlamentit?* - 5. *Kur shkuan ata në Katedralen e Shën Palit?* - 6. *Su herë ka qenë Helena në Katedralen e Shën Palit?* - 7. *Cili është biznesi serioz i vizitës së Xhonit?* - 8. *A kanë ndryshuar uzinat e prodhimit të çelikut që nga viti 1992?* - 9. *Ku kërkon Iliri që të shkojë Xhoni?* - 10. *A njeh ai ndonjë njeri atje?*

2) Translate into English: 1. Familja Benedikt ka parë tashmë shumë gjëra në Tiranë, gjëra të zakonshme që i shohin të gjithë njerëzit kur shkojnë në Tiranë. - 2. Ata kanë qenë në Kullën e Orës së Tiranës, në Kopshtin Zoologjik dhe në Parlament. - 3. Dy javë më parë ata vizituan Katedralen e Shën Palit, por ata nuk kanë shkuar ende të vizitojnë Kishën Katolike.

Lesson 37 / Mësimi tridhjetë e shtatë
 Thirty-seventh Lesson / Mësimi i tridhjeteshtatë
 Vocabulary / Fjalorth

arsimim, edukim arsimor - education

i (të) ngjashëm; si - like; as

i (e, të) rëndë; i (e, të) vështirë - hard

i (të) përgjithshëm - general

interesante - interesting

interesohej në - (to) be interested in

inxhinier elektrik - electrical engineer

inxhinier ujësjellësi - water-supply
engineer

inxhinier kimik - chemical engineer

inxhinier mekanik - mechanical engineer

vendos - (to) decide

inxhinier ndërtimi - civil engineer

jashtë shtetit - abroad

furnizim me ujë - water-supply

jëtë - life

jetoj - (to) live

kam ndër mend - (to) intend

karriërë - career

kimikat - chemical

kurs - course

lloj, tip - sort

lloj; i (të) sjellshëm - kind; kind

mekanik - mechanical

mundësi, rast - opportunity

posaçërisht, veçanërisht - especially

punë, nëpunësi - job

fshat - country

urë - bridge

universitet - university

Future tense - again

This tense is used to show events or conditions which will occur after the moment of speaking. There are two forms of the future: 1) **future simple** and 2) **future perfect**.

1) **Future simple**: do + të + present tense, indicative mood: (unë) **do të flas** (I will speak), (unë) **do të heq** (I will remove), (unë) **do të mësoj** (I will learn), (unë) **do të kuptoj** (I will understand), (unë) **do të marr** (I will take; I will get), (unë) **do të sjell** (I will bring), (unë) **do të lë** (I will leave), (unë) **do të vë** (I will put), (unë) **do të nxë** (I will contain) are future tense.

2) **Future perfect**: do + present perfect of the subjunctive mood + participle of the main verb of the sentence: (unë) **do të kem folur** (I will have spoken), (unë) **do të kem hequr** (I will have removed), (unë) **do të kem mësuar** (I will have learned), (unë) **do të kem kuptuar** (I will have understood), (unë) **do të kem marrë** (I will have taken), (unë) **do të kem sjellë** (I will have brought), (unë) **do të kem lënë** (I will have left), (unë) **do të kem vënë** (I will have put), (unë) **do të kem nxënë** (I will have contained) are future perfect.

The passive voice of this is made with verb **jam** (to be), instead of **kam** (to have): (unë) **do të jem rritur** (I will be grown up), (unë) **do të jem nisur** (I will be left), (unë) **do të jem larë** (I will be washed), (unë) **do të jem larguar** (I will be left), etc. Examples:

Future

Nesër do të shkoj në Durrës.

I will go to Durres tomorrow.

Future perfect

Nesër, do të kem shkuar në Durrës.

Tomorrow I will have gone to Durrës.

Lesson 37 / Mësimi tridhjetë e shtatë

Do të shkruaj një letër të gjatë.
I will write a long letter.

Nesër, do të kem shkruar një letër të gjatë.
Tomorrow I will have written a long letter.

More on the future simple:

jam (to be)

Unë do të jem - I will be
ti do të jesh
ai, ajo do të jetë

ne do të jemi - we will be
ju do të jeni
ata, ato do të jenë

kam (to have)

Unë do të kem - I will have
ti do të kesh
ai, ajo do të ketë

ne do të kemi - we will have
ju do të keni
ata, ato do të kenë

Verbs of I conjugation - punoj (to work)

Unë do të punoj
ti do të punosh
ai, ajo do të punojë

ne do të punojmë
ju do të punoni
ata, ato do të punojnë

Verbs of II conjugation - jap (to give)

Unë do të jap
ti do të japësh
ai, ajo do të japë

ne do të japim
ju do të jepni
ata, ato do të japin

Verbs of III conjugation - rri (to stay)

Unë do të rri
ti do të rrish
ai, ajo do të rrijë

ne do të rrimë
ju do të rrini
ata, ato do të rrinë

More on future perfect:

jam (to be)

Unë do të kem qenë - I will have been
ti do të kesh qenë
ai, ajo do të ketë qenë

ne do të kemi qenë - we will have been
ju do të keni qenë
ata, ato do të kenë qenë

kam (to have)

Unë do të kem patur - I will have have
ti do të kesh patur
ai, ajo do të ketë patur

ne do të kemi pasur - We will have have
ju do të keni pasur
ata, ato do të kenë pasur

Verbs of I conjugation - punoj (to work)

Unë do të kem punuar	ne do të kemi punuar
ti do të kesh punuar	ju do të keni punuar
ai, ajo do të ketë punuar	ata, ato do të kenë punuar

Verbs of II conjugation - jap (to give)

Unë do të kem dhënë	ne do të kemi dhënë
ti do të kesh dhënë	ju do të keni dhënë
ai, ajo do të ketë dhënë	ata, ato do të kenë dhënë

Verbs of III conjugation - rri (to stay)

Unë do të kem ndenjur	ne do të kemi ndenjur
ti do të kesh ndenjur	ju do të keni ndenjur
ai, ajo do të ketë ndenjur	ata, ato do të kenë ndenjur



Conversation (Track 38)

- Helena:** A e ka zgjedhur tashmë karriérën e tij biri juaj, Znj. Bégu? Ç'do të bëjë ai kur të mbarojë shkollën? A do të bëhet mjek si i ati? ¹⁾
- Doroti:** Oh, jo. Ai ka vendosur të mos bëhet mjek. Ai ka parë anën e vështirë të jëtës që ka një mjek. Jo, atij i është mbushur mendja të bëhet inxhinier. ²⁾
- Helena:** Oh! Kjo është shumë interesante. Inxhinier mekanik, si burri im?
- Doroti:** Jo, jo i atij lloji. ³⁾ Sigurisht, Petriti është shumë i interesuar për veturat, gjithashtu, por ai nuk do që t'i prodhohjë atë.
- Helena:** Janë disa lloje inxhinieri, apo jo? Inxhinierë elektrik, inxhinierë kimik ...
- Doroti:** Oh, jo. Petriti është duke ndjekur një kurs të përgjithshëm për Inxhinieri Ndërtimi në Universitetin e Tiranës. Ti e di, një inxhinier ndërtimi është ai që bënë rrugë dhe ura dhe gjëra të këtij lloji. Kur të mbarojë kursin e përgjithshëm, ai do të ndjekë një kurs të posaçëm për ujësjellës.
- Helena:** Oh, atëherë kur të këtë mbaruar arsimimin e tij, ndoshta do të gjëjë një punë jashtë shtetit. ⁴⁾ Atje ka shumë mundësira ⁵⁾ për inxhinierë ujësjellës, veçanërisht në disa vende.

Explanations: 1) mjek si i ati - a doctor like his father. - 2) Atij i është mbushur mendja të bëhet inxhinier, or Ai e ka mbushur mendjen të bëhet inxhinier - He's made up his mind to be an engineer. - 3) jo ai lloj; jo atë degë - not that sort. - 4) ai do të marrë (gjejë) një punë jashtë shtetit - he'll take (get) a job abroad. - 5) ka shumë mundësira; ka mundësira të shumta - there are a lot of opportunities (to get a job, to find a job).

Notes about the conversation: We remind you that *si*, and *sikurse* are translated *like*. These are used to show things which are alike. Examples:

Mjek si i ati i tij.

A doctor like his father.

Inxhinier mekanik sikurse im shoq.

A mechanical engineer like my husband.

Bëj, bëhem (*to be, to become*) is used to mean *to practice a profession* or *to exhibit a mastery, a skill*. The phrases **për t'u bërë inxhinier** or **për t'u bërë mjek**, in English should be translated in this way: *to be (become) an engineer* and/or *to be (become) a doctor*. Examples: **ai është mjek** - *he is a doctor*; **ajo është mësuese** - *she is a teacher*, etc.

Gjëra (*things*) is plural and **lloj** (*a kind*) is singular. In some cases both words may be plural (**lloje të tjera gjërash**), or the first word may be singular and the second one plural (**një lloj tjetër gjërash**).

The following adjectives: **interesante** (*interesting*), and **i, e, të interesuar** (*interested*) are taken from the verb (**interesoj**). This means: **paraqet interés, më tërheq** (*show concern, interest*). Examples:

Interesant (interesting)

Ky është libër interesant

This is an interesting book.

Kjo është idé interesante.

This is an interesting idea.

Ajo histori është shumë interesante.

That story is very interesting.

I interesuar (interested)

Unë jam i interesuar për historinë e Shqipërisë.

I am interested in the history of Albania.

Ai interesohet për ushqimet.

He is interested in food.

Unë nuk jam i interesuar për ndërtësat e vjetra

I am not interested in old buildings.

Reading exercises

1. **Shkoj, gati:** Unë do të shkoj kur të jem gati: **Shkoj, gati:** Unë do të shkoj kur të jem gati. - **Tregoj, i uritur:** Unë do të tregoj kur të jem i uritur. - **Ndihmoj, përfundoj:** Unë do të ndihmoj kur të përfundoj. - **Vij, i sigurt:** Unë do të vij kur të jem i sigurt. - **Nis, i interesuar:** Unë do të nis kur të jem i interesuar.

2. **Kreh, flokët e mi:** Kur mund të vij unë? **Kur ti të kesh krehur flokët:** Kreh, flokët e mi: Kur mund të vij unë? Kur ti të kesh krehur flokët. - **Mbaroj darkën:** Kur mund të vij unë? Kur ti të kesh mbaruar darkën. - **Bëj, mësimin tuaj:** Kur mund të vijë unë? Kur ti të kesh bërë mësimin

tuaj. - Ndihej, nënën tënde: Kur mund të vijë unë? Kur ti të kesh ndihmuar nënën tënde. - Lexoj gazetën tuaj: Kur mund të vijë unë? Kur ti të kesh lexuar gazetën tënde.

3. Hua, libër, lexoj: Të lutem, ma huaj atë libër kur ta kesh lexuar: Hua, libër, lexoj: Të lutem, ma huaj atë libër kur ta kesh lexuar. - Dërgoj, letër, shkruaj: Të lutem, dërgoje atë letër kur ta kesh shkruar. - Them, tregim, dëgjoj: Të lutem, ma thuaj atë tregim kur ta kesh lexuar. - Shkruaj, datë, fiksoj: Të lutem, më shkruaj atë datë kur ta kesh fiksuar. - Jap, vezë, ziej: Të lutem, ma jep atë vezë kur ta kesh zierë.

Sentences and phrases for lessons 36 and 37

A i ke dëgjuar të réjat e fundit?

Have you heard the news?

Jo, çfarë ka ndodhur?

No, what's happened?

Ajó nuk ka lexuar kurrë ndonjë nga atá libra.

She's never read any of those books.

Unë nuk kam qënë në Shqipëri që nga koha kur isha vajzë e re.

I haven't been to Albania since I was a young girl.

A ke banuar ndonjëherë në Tiranë?

Have you ever lived in Tirana?

Sa kohë më parë ke banuar atjë?

How long ago did you live there?

Oh, kjo ka qënë rreth njëzet e pesë vjet më parë.

Oh, it was about twenty-five years ago.

Por që nga ajo kohë ne kemi banuar në Elbasan.

But since then we've lived in Elbasan.

Thuaji sekretares sime të shkojë në shtëpi kur të këtë mbaruar së lexuari të gjitha letrat.

Tell my secretary to go home when she's finished reading all the letters.

Aí nuk do të vizitojë Shqipërinë derisa të këtë mësuar shqip.

He will not visit Albania until he's learned Albanian.

Nëse ti ke mbaruar me librat e mi, m'i kthe prapë.

If you've finished with my books, let me have them back.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Ai ka zgjedhur një karrierë shumë interesante. - 2. A ke vendosur të bëhesh inxhinier elektronik? - 3. Puna në uzina nuk më intereson. - 4. A ju pëlqeu jeta si studente në universitet? - 5. Unë kam patur shumë raste të vizitoj këtë vend. - 6. Ai njeri mbi të gjitha, interesohet për arsimimin. - 7. Ai ka banuar jashtë shtetit për një kohë të gjatë. - 8. Një numër i madh kalimtarësh sapo kaluan në anën tjetër (përtej, mepërmes, përmes - *through across*) të urës.

2) I biri i Znj. Begu tashmë e ka vendosur se çfarë do të bëhet kur të mbarojë universitetin: ai do të bëhet inxhinier elektronik dhe jo mjek si i ati, sepse ai e ka parë se jeta e mjekut (*e një*

njeku) është shumë e vështirë. Te prodhuarit e automjeteve është gjë e bukur, por ai parapëlqen të ndërtojë shtëpi, ura, rrugë, dhe të tjera gjëra të këtij lloji. Kur ai ta ketë përfunduar kursin, do të ndjekë një kurs specializimi për ujësjellës (*water-supply*). Ndoshta ai do të shkojë jashtë shtetit në ndonjë vend ku ka shumë mundësira (*opportunities*) për inxhinierë ujësjellës.

Lesson 38 / Mësimi tridhjetë e tetë
 Thirty-eighth Lesson / Mësimi i tridhjetetetë
 Vocabulary / Fjalorth

bójë (vaji, smalto) - *paint*
drejtori - *department*
e huaj (gjuhë e huaj) - *foreign (language)*
i (e, të) ngrohtë - *warm*
i (e, të) shkëlqyer - *excellent*
i (e, të) huaj - *foreigner*
i (të) mrekullëshëm - *wonderful*
i (e, të) frëskët; fresk - *cool*
inxhinieri - *engineering*
kimí - *chemistry*
kaloj pranë, përshkój,
kalój këtëj pranë - *(to) go by*
kimia ngjyrosëse, kimia e bojërave
- color chemistry
më (i, e, të) mirë - *better*

ngjyrë - *dye, color*
përfundimtar - *final*
praktik (adj.) - *practical*
pyetje, çështje - *question*
Si është puna? Ç'ka ndodhur? -
- What on earth?,
- What's the matter?
studioj - *(to) study*
shijoj - *(to) taste*
shqyrtim, provim, provë - *exam,*
examination
shtrihem - *(to) lie*
tingëlloj; tingull - *(to) sound; a sound*
tokë - *land, earth*
zhvilloj - *(to) develop earth*

Time duration in Albanian sentences

Use the present tense to express an action that has begun in the past and extends to the present, as in: **Unë banoj këtu që prej dy vjetësh**, which should be translated in this way: *I have lived here (for) two years*. This same sentence may also be formed by means of present perfect continuous tense: *I have been living here (for) two years*.

To emphasize the beginning of the action and not the time duration, use the following phrases of time: **që nga, qysh prej, që më (since)**, as in the sentences that follow:

Unë banój këtëj që nga 1960.	<i>I have been living here since 1960.</i>
Unë banoj këtu qysh prej 1960.	<i>I have been living here since 1960.</i>
Unë banoj këtu që më 1960.	<i>I have been living here since 1960.</i>

Use this pattern to make negative sentences. Examples:

Ka një muaj që nuk të kam parë.
It has been a month since I have seen you.
Ka një vit qëkurse nuk e kam parë.
It's been a year since I have seen him.
Nuk kam vallëzuar qysh prej vitit 1960.
I haven't danced since 1960.
Ka tre muaj që nuk ka rënë shi.
It hasn't rained for three months.

Lesson 38 / Mësimi tridhjetë e tetë

The idea of duration of an action or event (*duration form*), or the state-of-being is simply given by **present tense**, or **present perfect**. Examples:

Aí është i shtrirë në shtrat (tani).

He is lying on his bed (now).

Aí ka qënë i shtrirë në shtrat për dy orë (dhe aí është ende i shtrirë atje).

He has been lying on his bed for two hours (and he is still lying there).

Aí është i shtrirë në shtrat (*He is lying on his bed*), is an example of the use of present tense, and **Aí ka qënë i shtrirë në shtrat** (*He has been lying on his bed*), is a clear example of the use of present perfect tense.

The present perfect continuous tense is used with verbs that express events without any movements, such as: **ulem** (*to sit*), **shtrihem** (*to lie*), **prehem**, **pushoj** (*to rest*), **pres** (*to wait*), **banoj** (*to live*), **studioj** (*to study*), etc. Examples:

Çfarë keni bërë këtë mëngjes?

What have you done this morning?

Kam qënë duke shkruar letra.

I have been writing letters.

(The speaker has spent all the morning writing letters).

Here are some similar examples:

Këtë mëngjes kam shkruar dhjetë letra.

I have written ten letters this morning.

(This is what I have done: the letters are **already** written).

Kam qënë duke shkruar letra tërë mëngjesin.

I have been writing letters all morning.

(This is how I have spent my time in the **morning**: writing letters).

Ajo është e lodhur dhe ka vapë sepsë ka qënë duke gatuar.

She is tired and hot because she has been cooking.

(It's a long time she's cooking, but it is not supposed that she is still cooking).

Sa kohë?, Prej sa kohësh? (*How long?*), and **Që kur?, Që nga ç'kohë?** (*Since when?*) to make interrogative sentences. To show events or actions for an unspecified period of time, the verbs should be in present, or in present continuous tense. Examples:

Sa kohë ka që ndodheni këtu? or Prej sa kohësh jeni këtu?

How long have you been here?

Që kur jeni duke mësuar shqip? or Që nga ç'kohë jeni duke mësuar shqip?

How long when have you been studying Albanian?

Që kur nuk ka shkruar ai? or Sa kohë ka që nuk ka shkruar ai?

How long is it since he wrote? or How long is it since he has written?

I fundit, e fundit, të fundit - (the) last

Për dy vitet e fundit.

For the last two years.

Qëkursë të kemi parë herën e fundit.

Since we saw you last.



Conversation (Track 39)

Iliri: Tungjatjeta Z. Benedikt. Eja brënda, të lutem. Dukësh i nxëhtë.

Xhoni: Po, kam qënë duke ndënjur në diell, në kopsht.

Iliri: A dëshironi një pije? ¹⁾

Xhoni: Oh, po! Shpresoja se do ta bëje këtë! ²⁾

Iliri: Mendoj se kjo birrë është shumë e frëskët. Më thuaj, çfarë ka qënë duke bërë Elsa qëkursë ju kemi takuar herën e fundit?

Xhoni: Gjatë dy viteve të fundit, ajo ka qënë duke studiuar kiminë e ngjyrave.

Iliri: Ç'të jëtë vallë kimia e ngjyrave? Duket si shumë interesante? ³⁾

Xhoni: Po, është shumë interesante, dhe gjithashtu shumë praktike. Është kimia e bojërave dhe e ngjyrave.

Iliri: Dhe ajo ka studiuar dy vjet për këtë, apo jo?

Xhoni: Po, ka edhe një vit për të studiuar. ⁴⁾ Kur të japë provimin përfundimtar, dëshiroj që ajo të vijë në Shqipëri.

Iliri: Me të vërtetë? Përsë kështu? ⁵⁾

Xhoni: Epë, në Fakultetin e Shkencave të Natyrës është një departament shumë i mirë i kimisë, dhe ajo do të bëjë aty një vit punë. Do të na marrë malli për të, ⁶⁾ sepse gjatë kursit universitar ajo ka banuar në shtëpi.

Iliri: Po, por një vit kalon shumë shpejt!

Xhoni: Po, dhe do të jëtë mirë për të që të studiojë në një vend të huaj.

Ajo mund të këtë mundësi më të mira për të zënë një punë të mirë. ⁷⁾

Explanations: 1) A dëshironi një pije?; A dëshironi të pini diçka?; A të pimë ndonjë pije? - *Have a drink?* - 2) shpresoja se do ta bëje këtë; shpresoja (prisja, mendoja) ta bënit këtë - *I've been hoping you would say that.* - 3) Tingëllon si shumë interesante; Duket si tepër interesante - *It sounds rather interesting.* - 4) Ka edhe një vit për të bërë; or I ka mbetur edhe një vit për të bërë - *there is one year to go.* - 5) Me të vërtetë!; Vërtet! Përsë kështu? - *Really? Why is that?* - 6) Do të na marrë malli për të; or Do ta ndiejmë mungesën e saj - *We'll miss her.* - 7) Për të zënë (për të gjetur) një punë të mirë - *getting a good job.*

Notes about the conversation:

1) Do të - will (past - would)

Unë mendoj se do ta pëlqeni atë.

I think you will like it.

Unë mendova se do ta pëlqenit atë.

I thought you would like it.

Lesson 38 / Mësimi tridhjetë e tetë

2) Të bën mirë - *it's good for you*

Qumështi të bën mirë.

Ju bën mirë të pini qumësht.

Do të ishte mirë për të që të
studionte në Tiranë.

Milk is good for you.

It is good for you to drink milk.

*It will be good for her
to study in Tirana.*

3) Të bën keq - *it's bad for you*

Duhani ju bën keq.

Puna deri vonë natën të bën keq.

Smoking is bad for you.

Working late at night is bad for you.

4) Mundësi, rast - *opportunity*

Nuk kam patur rast t'ju takoj.

I haven't had an opportunity to meet you.

5) Duket, tingëllon, ka pamjen - *to sound*

Duket (*it seems*), **ka pamjen** (*it looks*), and **tingëllon** (*it sounds*), are used to show something you hear, instead of something you see. They are used in simple present tense, instead of present continuous tense. Examples:

Ka pamjen (*it looks*) is used quite often instead of **duket** (*it seems*) to show that you *feel it, see it, hear it*, generally speaking, to express something you feel, see, or hear.

(Ajo) Duket idë e mirë.

That sounds like a good idea.

(Ajo) Duket e shkëlqyer.

That sounds splendid.

(Ai) Duket búrrë shumë i mplakur.

He sounds like a very old man.

Ç'është ajo zhúrmë? Duket (tingëllon) si zile telefoni.

What is that noise? It sounds like a telephone bell.

The verbs **ndiej** (*to feel*), **shijoj** (*to taste*), **nuhas** (*to smell*), and some similar verbs, show feelings. They are used in the same way.

Reading exercises

1. **Mendoj, pëlqej:** Mendova se do ta pëlqenit: Mendoj, pëlqej: Mendova se do ta pëlqenit. - Di, takoj atë: E dija se do ta takoja atë. - Shpresoj, takoj ata: Shpresova se do t'i takoja ata. - Them, vendos atë: Thashë se do ta vendosnit atë. - Shpresoj, të na vizitosh: Shpresova se do të na vizitonit.

2. **Tingëllon, zile:** Tingëlloi si një zile: Tingëllon, zile: Tingëlloi si një zile. - Ndiej, dorë: U duk si një dorë. - Shijoj, vezë: Kishte shijen e një veze. - Nuhas, portokall: Kishte erën e një portokalli. - Duket, gur: Duket si gur. - Duket, portë: U duk si një portë.

3. Jetoj, jashtë shtetit, tre vjet: Kam jetuar jashtë shtetit tre vjet: Jetoj, jashtë shtetit. tre vjet: Kam jetuar jashtë shtetit tre vjet. - Dëgjoj atë, gjysmë ore: Kam dëgjuar atë gjysmë ore. - Vështroj, dhjetë minuta: Kam qenë duke të vështruar për dhjetë minuta. - Ngas, veturën, pesë minuta: Kam qenë duke ngarë veturën për pesë minuta. - Shtrihem, këtu, tri ditë: Kam qenë i shtrirë këtu për tri ditë.

4. Ai, jetoj këtu, katërmëdhjetë ditë: Ai ka jetuar këtu katërmëdhjetë ditë rresht: Ai, jetoj këtu, katërmëdhjetë ditë: Ai ka jetuar këtu katërmëdhjetë ditë rresht. - Shi, orë: Ka rënë shi një orë rresht. - Presim, dhjetë minuta: Kemi pritur dhjetë minuta rresht. - Ai, flas, dy orë: Ai ka folur dy orë rresht. - Unë, pres ata, javë: I kam pritur një javë rresht.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Unë shpresoj se nuk ke pritur shumë kohë (*for a long time*). - 2. Ajo po rri me miqtë e saj që prej dy javësh (*a fortnight*). - 3. Ti nuk i je përgjigjur akoma pyetjes sime. - 4. Gjatë javëve të kaluara ka pasur disa mbledhje të ndryshme. - 5. Çfarë ke bërë ti gjatë gjithë mëngjesit? - 6. Unë kam ndihmuar Elsen të zgjedhë një kapelë dhe ajo zgjodhi një të gjelbër. - 7. Shoqëria (*My company*) ime po zhvillohet (*has been developing*) ngadalë prej shumë vitesh. - 8. Ka shumë raste të shkëlqyera për një djalosh (*a young man*) në një uzinë moderne. - 9. Kimia mua më intereson prej shumë vitesh, por nuk kam patur rast ta studioj (Jam interesuar për kiminë ...). - 10. Ti nuk mund ta kalosh lumin këtu, sepse ata akoma nuk kanë ndërtuar një urë.

2) Translate into Albanian: 1. You look great after your vacation. - 2. He seemed very tired when I telephoned him. - 3. We have hoped that other people would come to help us. - - What is the meaning of the phrase 'What on earth?' - 5. He is a clever engineer. - 6. It's hot in our house. - 7. How long do they live in Shkodra? - 8. Have you already passed the last examination? - 9. Do you want me to sleep in your room? - 10. I have left some of my belongings in your room. - 11. After I am gone you will miss me.

Lesson 39 / Mësimi tridhjetë e nëntë
 Thirty-ninth Lesson / Mësimi i tridhjetenentë
 Vocabulary / Fjalorth

bashkëpunues - *co-operative*

daktilografist - *typist*

ekonomik - *economic*

jam në një mendje me -

(to) agree with (to)

gazetar - *journalist*

i (e, të) fortë, i (e, të) vështirë - *hard*

i (e, të) mirënjohur - *well-known*

i (e, të) sëmurë - *ill*

lajmëtar; folës - *announcer; speaker*

kabinët - *cabinet*

flas, bisedoj - *(to) talk*

me shpresë - *hopeful*

ministër - *minister*

ministër kabinëti - *Cabinet Minister*

opinion - *opinion*

përmirësuj - *(to) improve*

pagë, rrogë - *wages*

politikan - *politician*

punëtor - *worker*

që, se - *that*

rus; rusisht - *Russian; Russian language*

sindikatë - *Trade-Union*

situatë - *situation*

shkoj mirë - *(to) go right*

shkoj në shtrat - *(to) go to bed*

shkoj keq - *(to) go wrong*

shpjegoj - *(to) explain*

shpresoj - *(to) hope*

tregti - *trade*

Direct and indirect speech

Below are some features regarding the direct speech into indirect speech and vice-versa.

1. If the verb of the main clause of the direct speech is in present or in future tense, then the tense of the verb in indirect speech remains the same. Examples:

Direct speech: Ajo thotë: "Unë shkova mbrëmë në shtrat herët" (*simple past*).

She says: "I went to bed early last night."

Indirect speech: Ajo më thotë se mbrëmë shkoi herët në shtrat (*simple past*).

She tells me she went to bed early last night.

Direct speech: Ai mendon: "Unë kam punuar shumë" (*present perfect*).

He thinks, "I have done enough work"

Indirect speech: Ai mendon se ka punuar mjaft (*present perfect*).

He thinks he has done enough work..

2. If the verb of the main clause of the direct speech is in the past tense, then this verb remains unchanged in indirect speech, but the present tense of the subordinate clause should be in simple past. Examples:

Direct speech: Ai tha: "Jam i uritur" (*present*).

He said, "I am hungry"

Indirect speech: Ai tha se ishte i uritur (*simple past*)

He said he was hungry.

Lesson 39 / Mësimi tridhjetë e nëntë

Direct speech:	Ata thanë: “Ne nuk mund ta bëjmë atë” (<i>present</i>) They said, “We can’t do it”.
Indirect speech:	Ata thanë se nuk mund ta bënin atë (<i>simple past</i>). They told us they couldn’t do it.
Direct speech:	Ajo tha: “Unë do të përpiqem të të ndihmojë” (<i>future</i>). She said, “I will try to help you...”
Indirect speech:	Ajo tha se do të përpiqej të na ndihmonte (<i>conditional</i>). She said she would try to help us.

In affirmative sentences, the simple past is changed to pluperfect: **pata** (**kisha** – participle (*had* + *past participle*)), as in **pata shkuar**, **isha larguar** (*I had gone*), etc. Examples:

Direct speech:	Sokoli tha: “Im atë u largua para një ore” (<i>simple past</i>). Sokol said, “My father went away an hour ago”.
Indirect speech:	Sokoli tha se babai i tij ishte larguar para një ore (<i>pluperfect</i>).

Sokol said his father had gone away an hour ago.

Personal pronouns in indirect speech

Unë (*I*) and ti (*you*) are respectively changed to **ai** (*he*), **ajo** (*she*) and **ai, ajo** (*it*), according to the meaning of the sentence.

Ne (*we*) and ju (*you*) are changed to **ata**, **ato** (*they*), if the subject of the main clause is in third person, otherwise they remain unchanged.

Possessive adjectives in indirect speech

Let’s see the changes of the possessive adjectives from direct to indirect speech:

Possessive adjectives of first person	Im, imi, ime (<i>my</i>) and imi, imja (<i>mine</i>) are changed to i tij, i tiji (<i>his</i>), i saj, e saj (<i>her</i>); i saji, e saja, të sajat (<i>hers</i>); i tij, e tij, i saji, e saja (<i>its</i>), that is, according to the meaning in the sentence. Yni, jonë, tanë, tona (<i>our</i>), and tanët, tonat (<i>ours</i>) are changed to i tyre, e tyre, të tyre (<i>their</i>) and të tyre, të tyre (<i>theirs</i>);
Possessive adjectives of second person	Yt, yti, jote, e tu, e tua (<i>your</i>); juaji, juaja, tuajt, tuajat (<i>yours</i>) are changed to im, imi, ime (<i>my</i>); imi, imja, të mitë, të miat (<i>mine</i>) if they refer to the speaker, but they remain unchanged if referred to the listener. Juaj, tuaj, tuaja (<i>your</i>); tuajt, tuajat (<i>yours</i> , plural) are changed to yni, jonë, tanë, tonat (<i>our</i>) and tanët, tonat (<i>ours</i>), if they refer to the speaker, but they remain unchanged if referring to the listener. Examples:

First person

He said: "Librat e mi janë interesantë." Ai tha se librat e tij janë ...

They said: "Librat tanë janë interesantë." Ata thanë se librat e tyre janë...

Second person

He said: "Librat e tu janë interesantë." Referring to mua (*me*), to the speaker:

Ai tha se librat e mi janë ...

Referring to ty (*you*): you are present and you are listening to:

Ai tha se librat e tu janë ...

They said: "Librat tuaj janë interesantë." Referring to neve (*us*), talking about the books:

Ata thanë se librat tanë janë ...

Referring to juve (*you*): you are present and you are listening now to:

Ata thanë se librat tuaj janë ...

Adverbs of time in direct and indirect speech

tani (<i>now</i>)	is changed to	atëherë, pastaj (<i>then</i>)
këtu (<i>here</i>)	-	aty, atje (<i>there</i>)
nesër (<i>tomorrow</i>)	-	të nesërmen (<i>the next day</i>)
dje (<i>yesterday</i>)	-	dje, para një dite (<i>the day before</i>)
sot (<i>today</i>)	-	këtë ditë (<i>this day</i>)

Adverbs of time used in sentences

Direct speech: Ai më tha: "Do t'ju takoj nesër"

He said to me, "I will see you tomorrow."

Indirect speech: Ai më tha se do të më takonte të nesërmen.

He told me he would see me the next day.

Direct speech: Ajo tha: "Unë shkova atje dje (or javën që shkoi)"

She said, "I went there yesterday (or last week) "

Indirect speech: Ajo tha se kishte qenë atje para një dite (jave).

She said she had been there the day (week) before.

Duhet (must, ought to)

The verb duhet (*must, ought to*), doesn't change in simple past tense:

Direct speech: Ai tha: "Unë duhet të filloj së shpejti".

He said, "I must start soon." (*I ought to start soon*).

Indirect speech: Ai tha se ai duhet të fillojë së shpejti.

He said he must start soon (*He ought to start soon*).

Demonstrative pronouns in indirect speech

ky, kjo (<i>this</i>)	are changed to	ai, ajo (<i>that</i>)
këta, këto (<i>these</i>)	-	ata, ato (<i>those</i>)

Some other verbs frequently used in affirmative sentences in indirect speech:

- di, njoh (*dija, njihja*) - (*to*) *know (knew)*
E dija që ishte aty. *I knew you were there.*
- shpjegoj (*shpjego*) - (*to*) *explain (explained)*
Ai shpjegoi se nuk mund të vinte. *He explained that he couldn't come.*
- kuptoj (*kupto*) - (*to*) *understand (understood)*
E kuptoj se ndihesh i sëmurë. *I understand that you feel ill.*
- mendoj (*mendo*) - (*to*) *think (thought)*
Ai mendoi se unë desha të rrija në shtëpi. *He thought I wanted to stay at home.*

The conjunctions që, se (*that*)

Që and se (*that*) are used interchangeably. In everyday speech, after some common verbs, they are often omitted without changing the meaning of the sentence. Examples:

- | | |
|--------------------------------|---|
| Ajo më tha që ndihej e lodhur. | <i>She told me (that) she felt tired.</i> |
| Ajo më tha se ndihej e lodhur. | <i>She told me (that) she felt tired.</i> |
| Ajo më tha ndihej e lodhur. | <i>She told me (that) she felt tired.</i> |



Conversation (Track 40)

- Folësi: Ju ishit duke dëgjuar Artan Shéhun duke folur për témën "Shqipëria Sot dhe Nësër"
- Xhoni: Kjo ishte një bisédë interesante. A ishte ky një ministër i qeverisë?
- Iliri: Oh, jo! Artani nuk është aspak politikan, por një gazetar shqiptar i mirënjohur.
- Xhoni: Unë nuk e dëgjova fillimin. Çfarë tha ai?
- Iliri: Ai po fliste për situatën ekonomike dhe tha se kishte shprësë.
- Xhoni: Eh! Kishte shprësë! Edhe unë kam.
- Iliri: Ai shpjegoi se ekonomia shqiptare ishte përmirësuar gjatë dymbëdhjetë muajve të fundit.
- Xhoni: Oh! A mendon ai se do të vazhdë të përmirësohet?
- Iliri: Po, nëse gjithsecili do të punonte shumë.
- Xhoni: A po thoshte ai diçka për sindikatat?
- Iliri: Oh posí - ishte pikërisht ajo kur ju hëtë brénda.¹⁾ Ai tha se sindikatat kishin qënë shumë bashkëpunues, dhe se ata duhet të vazhdojnë të jenë bashkëpunues.

Lesson 39 / Mësimi tridhjetë e nëntë

- Xhoni:** Po përsá u përkét rrógave të punëtórëve?
Iliri: Aí tha se punëtórët dúhet të kénë rróga të míra, por vétëm nësé bënín púnë të mírë. Dhe në përgjithësí, mendón aí, nësé asgjë nuk shkon keq,²⁾ çdo gjë do të shkojë mírë.
Xhoni: Çfarë mendón tí?
Iliri: Oh, unë jam dakórd me të.³⁾ Mendój se ka shumë të dréjtë.
Xhoni: Po, mendój se i kam dëgjúar të gjitha ato opiníone më parë. Në fund të fundít, ndóshta ajo nuk ishte⁴⁾ aspak një bisedë interesánte.

Explanations: 1) ishte pikërisht ajo kur ju hytë brenda - *that was just when you came in.* - 2) nëse çdo gjë nuk shkon keq; nëse çdo gjë shkon mirë (mbarë) - *if nothing goes wrong.* - 3) unë jam dakord me të; jam në një mendje me; jam me një mendje - *I do agree with him.* - 4) ndoshta ajo nuk ishte aspak një bisedë interesante; me sa duket nuk qe bisedë aq interesante - *perhaps it wasn't a very interesting talk.*

Reading exercises

1. Unë jam i uritur, thotë ai: Ai thotë se është i uritur: Unë jam i uritur, thotë ai: Ai thotë se është i uritur. - Unë shkova mbrëmë heret në shtrat, më thotë ai: Ai më thotë se mbrëmë shkoi herët në shtrat. - Ne nuk mund ta bëjmë, thonë ata të gjithë: Ata të gjithë thonë se nuk mund ta bëjnë atë. - Unë kam bërë mjaft punë, mendon ai: Ai mendon se ka bërë mjaft punë. - Unë tani jam gati, thua ti. Ti thua se tani je gati.

2. Unë jam i lodhur, tha ai. Ai tha se ishte i lodhur: Unë jam i lodhur, tha ai. Ai tha se ishte i lodhur. - Ne, nuk mund ta bëjmë atë, thanë ata: Ata thanë se nuk mund ta bënin atë. - Unë do të përpiqem të të ndihmojë, tha ai: Ai tha se do të përpiqej të më ndihmonte. Ne do të shkojmë së shpejti, na thanë ata: Ata na thanë se do të shkonin së shpejti. - Unë luaj në piano, tha ai: Ai tha se kishte luajtur në piano.

3. Petriti thotë se ai dëshiron të flasë me ne. Petriti tha se ai dëshironte të fliste me ne: Petriti thotë se ai dëshiron të flasë me ne. Petriti tha se ai dëshironte të fliste me ne. - Elsa më thotë se do të vijë nesër: Elsa më tha se do të vinte të nesërmen. - Mendoj se do të bjerë shi javën e ardhshme: Mendova se kishte rënë shi javën e shkuar. - Ajo premton se do ta lërë duhanin sot: Ajo premtoi se do ta linte duhanin. - Ai thotë se dëshiron të na vizitojë së shpejti. Ai tha se dëshironte të na vizitonte së shpejti.

Sentences and phrases for lessons 38 and 39

Unë kam punuar në këtë fabrikë, që nga viti 1948.

I've been working in this factory since nineteen forty - eight.

Ai më tha se po shkruante një libër gjatë tre viteve të fundit.

He told me he'd been writing a book for the past three years.

Sa kohë keni që po prisni?

How long have you been waiting?

Oh, unë mbërrita këtu tri minuta më parë dhe po vështroj trafikun.

Oh, I got here about five minutes ago, and I've been watching the traffic.

Ajó thotë se është e sëmurë dhe nuk mund të vijë për të punuar nesër.

She says she's ill, and can't come to work tomorrow.

Epó, thuaj asaj se ajo duhet të vizitohet te mjeku.

Well, tell her she must see a doctor.

A ju tha ai se ishte i interesuar për inxhinierinë elektrike?

Did he tell you he was interested in electrical engineering?

Po, dhe ai tha se kish ndër mend ta lejonte birin e tij që të studionte në universitet.

Yes, and he said he intended to let his son study it at the university.

Practice exercises

1) Turn the following sentences into direct speech: Let's imagine that Artan Shehu, an Albanian journalist (*një gazetar shqiptar*) is reading his speech on the radio. Here is an example: *Ai tha se kishte shpresë* (Ai tha: "Unë kam shpresë"): 1. *Ai shpjegoi se ekonomia ka qenë përmirësuar gjatë dymbëdhjetë muajve të fundit.* - 2. *Ai mendonte se ajo do të vazhdonte të përmirësohej nëse secili do të punonte fort* - 3. *Ai tha se Bashkimet e Sindikatave kanë qenë bashkëpunuese.* - 4. *Ai tha se punëtorët duhet të marrin rroga të mira, por vetëm nëse ata punonin mirë.* - 5. *Ai mendon se nëse asgjë nuk shkon keq, çdo gjë do të shkojë mirë.*

2) Turn the following sentences into indirect speech: *Unë jam i uritur* (Ai tha se ...), të shndërrohet në *Ai tha se ishte i uritur.* - 1. *Unë jam duke dalë jashtë.* (Ai tha se ...). - 2. *Ne lishim shumë rehat.* (Ata thanë se ...). - 3. *Unë dëshiroj të flas me Fredin* (Iliri thotë se ...). - 4. *E ke gabim.* (Elsa i tha Petritit se ...). - 5. *Ne nuk kemi mbaruar ende.* (Të dy burrat shpjeguan se ...). - 6. *Unë do t'i përgjigjem telefonit.* (Daktilografisti thotë se ...). - 7. *Unë do t'i përgjigjem telefonit.* (Daktilografisti tha se ...). - 8. *Paratë janë të miat.* (Z. Smith i tha secilit se ...). - 9. *Unë e pashë atë dje.* (Gruaja e tij na tha se ...). - 10. *Më vjen keq që jam vonë.* (Ti duhet të thuash se ...).

3) Translate into English: 1. Ai tha: "Eshtë një bashkëbisedim interesant, apo jo?". Por unë nuk mendoja se ishte interesant. - 2. Ai tha "Do të vij nesër". Ai tha se do të vinte të nesërmen. - 3. Ministri mendonte se të gjithë duhej të kishin rroga të mira. - 4. Ministri tha: "Të gjithë punëtorët duhet të kenë rroga të mira". - 5. Ai pyeti: "Ku janë librat e mi?". - 4. Ai pyeti se ku ishin librat e tij. 6. Unë thashë: "Tani nuk mund të vij, do të vij nesër". - 7. Unë thashë se nuk mundja të shkoja atëherë, do të shkoja të nesërmen. - 8 Ti më the: "Këto valixhe nuk janë të miat". Ti më the se këto valixhe nuk ishin te tuat. - 9. Unë thashë se nuk doja te flisja me atë. - 10. Ai më tha: "Kur të vish këtu, më sill atë letrën". (*Translate this sentence and turn into indirect speech*).

Lesson 40 / Mësimi dyzet
Fortieth Lesson / Mësimi i dyzetë
Vocabulary / Fjalorth

arkëtar në bankë - *cashier*
 dashurëj, dua, pëlqëj - *(to) love*
 formulë, modelë - *form*
 fut, vendos - *(to) put in*
 ha - *(to) eat*
 i (e, të) çuditur; i (e, të) habitur -
 surprised
 i (e, të) gjëndur; i (të) dobishëm,
 i gatshëm për të ndihmuar -
 helpful
 karrige - *chair*

këshillëj, sugjerëj - *(to) suggest*
 kravatë, kollare - *neck-tie*
 kredi bankare - *(bank) credit*
 llogari (bankare) - *(bank) account*
 mbaj - *(to) keep*
 mbush, plotësoj - *(to) fill in (a form)*
 nëpunës - *clerk*
 përparëj - *(to) advance*
 siguri, garanci - *security*
 sjell, bër - *(to) bring, (to) fetch*
 shënim, pusullë - *note*

Final clauses

The final clauses are expressed by the verb in subjunctive mood. Example:

Ai shkoi të hapë dërrën.

He went to open the door.

Ai e zgjoi të sëmurin për t'i (të + i) dhënë atij një pije.

He woke the patient to give him a drink.

If the subordinate clause has a clear meaning, then the connection of the two clauses is made by **që (that)** or **me qëllim që (in order that)**, or **që të (so that)**.

After these conjunctions you should place **të mund (may)**, or **që të mundja (might)**, according to the appropriate tense and the verb of the main clause in subjunctive mood. Example:

Ai hapi dërrën me qëllim që ajo të mund të hynte brënda.

He opened the door so that she could come in.

If the verb of the main clause is in present tense, in the present perfect or in the future, then in final clauses use the modal verb **mund (can, may)**. If it's in imperfect or in simple past, then use the verb **të mundja (might)**. Examples:

Do ta çoj (këtë) në shtëpi me qëllim që ti të mund ta shohësh (atë).

I shall take it home so that you can see it.

E solla në shtëpi që ajo të mund ta shihte

I brought it home so that she could see it.

In final clauses you may also use the preposition **për (for)**, while the verb should be in

the subjunctive mood. Thus, the last example may have this form:

E solla në shtëpi për ta parë ajo.

I brought it home for her to see it.

Nouns and adjectives in final clauses

The infinitive is often subject to the noun or the adjective which it serves, as in the following sentence:

Karrigia është diçka për t'u ulur.

A chair is a thing to sit on.

Për, if used with adjectives specifies the object of the sentence. Examples:

Unë kam sjell një karrige për ty që të ulësh (në të).

I have brought a chair for you to sit on.

Ky ushqim është i mirë për ty (për ta ngrënë).

This food is good for you (to eat).

With some adjectives, except with final modifiers, you may use a modifier of cause, as in this example:

Jam i gëzuar që të shoh përsëri.

Gëzohem që të shoh përsëri.

I am glad to see you again.



Conversation (Track 41)

Helena: Xhon, si është puna? Dukësh i shqetësuar.

Xhoni: Oh, s'është gjë. Sapo kam qënë në bankë, për të tërhequr ca para.¹⁾ Nëpunësi i bankës m'u lut të prisja një minutë, dhe shkoi të gjente arkëtarin. Arkëtari shkoi të sillte menaxhërin. Menaxhëri më tha se në llogarinë time nuk kishte mbetur asgjë.²⁾ U habita shumë.

Helena: Por ti i shkrëve bankës sënë³⁾ javën që shkoi për t'u kërkuar atyre një kredi të re, apo jo?

Xhoni: E di.⁴⁾ Ia thashë menaxhërit atë,⁵⁾ por ai tha se kredia nuk kishte mbërritur ende. Nuk dija ç'të bëja.

Helena: A nuk munda menaxhëri që të sugjeronte ndonjë gjë?

Xhoni: Po, në të vërtetë ai ishte shumë i gatshëm për të ndihmuar.⁶⁾ Ai tha se ishte i gatshëm të më jepte paraprakisht ca para, pikërisht atëherë sa për të na mbajtur⁷⁾ derisa të mbërrinte kredia.

Helena: Oh mirë, kjo është në rrëgull.

Xhoni: Por ai tha se ishte një formular që unë duhet të plotësoja.⁸⁾ Dhe ai tha se unë duhet të gjëja një garanci.⁹⁾

Helena: Ç'do të thotë ajo?¹⁰⁾

Xhoni: Epë, do të ishte mirë sikur Dr. Bégu t'i shkruante një shënim

bankës.¹¹⁾ Atë e njohin atë shumë mirë, ai ka llogarinë e tij aty.
Helena: Oh, jam e sigurt se Dr. Bégu nuk do të kundërshtojë.¹²⁾

Explanations: 1) Për të marrë ca (disa) para (për të tërhequr ca para) - *to get some money out.* - 2) nuk kishte mbetur asgjë në llogarinë time - *there was nothing left in my account.* - 3) bankës sonë (bankës së qytetit tonë) - *to the bank at home.* - 4) Unë e di tani; E di tashmë - *I know.* - 5) atë ia thashë menaxherit; ia thashë menaxherit atë - *I told the manager that.* - 6) ai në të vërtetë më ndihmoi shumë (ai ishte shumë i gjindshëm) - *he was very helpful really.* - 7) për të na mbajtur (për ta shtyrë ...) - *to keep us.* - 8) Ishte një formular që unë duhet të plotësoja - *there was a form for me to fill in.* - 9) të gjeja një garanci; të gjeja një siguri - *find security.* - 10) Ç'do të thotë ajo? (Ç'kuptim ka ajo?) - *What does that mean?* - 11) një shënim - *a note.* - 12) ai nuk do të kundërshtojë - *he won't mind.*

Notes about the conversation: - A ka ndonjë problem?, A ka diçka që nuk shkon? Si është puna me ...; Si është çështja me ... *What's the matter with ... ?*

See these examples: Si është puna (çështja) me orën tuaj? Çfarë ka ora tuaj? - *What's the matter with your watch?* The following sentences are similar to previous examples:

Compare the following sentences: S'ka gjë; Nuk prish punë; S'ka rëndësi. - *It doesn't matter.*

- sjell - *to fetch, to bring*

In Albanian the verb **sjell** has a very clear meaning. This verb implies bringing something from one place to another, for example:

Më sill një karrige që të ulem.

Bring me a chair to sit on.

Na sillni propozimet tuaja.

Bring us your proposals.

If the verb **sjell** is used in a sentence, translate it *to bring*, or *to fetch*. Examples:

Eja nesër dhe sill motrën tënde me vete.

Come tomorrow and bring your sister with you.

Shko dhe sill motrën tënde këtu!

Go and fetch your sister here!

- sugjeroj, këshilloj - *to suggest*

Sugjeroj që tani të shkojmë në shtëpi. The verb of this sentence (të shkojmë) is in subjunctive, therefore the English translation requires an attributive clause. The following is a possible translation: *I suggest (that) we go home now*, and not *I suggest going home now*.

Definite nouns/plural, masculine

The endings of masculine nouns are: - **t**, - **të**, and - **it**. Below is a list of indefinite and definite masculine nouns, singular and plural with -**t** ending.

Lesson 40 / Mësimi dyzet

- të ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>lumë</i> (a river) <i>përnu</i> (a brook, a stream) <i>fukara</i> (a poor man)	<i>lum-i</i> (the ~) <i>përri-oi</i> (the ~) <i>fukara-i</i> (the ~)	<i>lumenj</i> (rivers) <i>përrenj</i> (brooks, streams) <i>fukarenj</i> (poor men)	<i>lumenj-të</i> (the ~) <i>përrenj-të</i> (the ~) <i>fukarenj-të</i> (the ~)

- të ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>drapër</i> (a sickle) <i>gjarpër</i> (a snake) <i>shkop</i> (a stick)	<i>drapër-i</i> (the ~) <i>gjarpër-i</i> (the ~) <i>shkop-i</i> (the ~)	<i>drapërinj</i> (sickles) <i>gjarpërinj</i> (snakes) <i>shkopinj</i> (sticks)	<i>drapërinj-të</i> (the ~) <i>gjarpërinj-të</i> (the ~) <i>shkopinj-të</i> (the ~)

- të ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>flua</i> (a quince) <i>thua</i> (a nail) <i>krua</i> (a water spring), <i>zgju</i> (a bee-hive)	<i>fl-oi</i> (the ~) <i>th-oi</i> (the ~) <i>kr-oi</i> (a water spring) <i>zgj-oi</i> (a bee-hive)	<i>flonj</i> (quinces) <i>thonj</i> (nails) <i>kroje</i> (water springs) <i>zgjoje</i> (bee-hives)	<i>flonj-të</i> (the ~) <i>thonj-të</i> (the ~) <i>kroje-i</i> (the ~) <i>zgjoje-i</i> (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>bri</i> (a horn) <i>dre</i> (a deer) <i>tra</i> (a balk) <i>krye</i> (a head, a chapter)	<i>bri-ri</i> (the ~) <i>dre-ri</i> (the ~) <i>tra-ri</i> (the ~) <i>kr-eu</i> (the ~)	<i>brirë</i> (horns) <i>drerë</i> (deer) <i>trarë</i> (balks) <i>krerë</i> (heads, chapters)	<i>brirë-t</i> (the ~) <i>drerë-t</i> (the ~) <i>trarë-t</i> (the ~) <i>krerë-t</i> (the ~)

- t ending

<i>Indefinite singular</i>	<i>Definite singular</i>	<i>Indefinite plural</i>	<i>Definite plural</i>
<i>byrek</i> (a pie) <i>hendek</i> (a ditch) <i>ibrik</i> (a tea pot) <i>oxhak</i> (a chimney)	<i>byrek-u</i> (the ~) <i>hendek-u</i> (the ~) <i>ibrik-u</i> (the ~) <i>oxhak-u</i> (the ~)	<i>byrekë/byreqe</i> (pies) <i>hendekë/hendeqe</i> (ditches) <i>ibrikë/ibriqe</i> (tea pots) <i>oxhakë/oxhaqe</i> (chimneys)	<i>byrekë-t; byreqe-t</i> (the ~) <i>hendekë-t; hendeqe-t</i> (the ~) <i>ibrikë-t; ibriqe-t</i> (the ~) <i>oxhakë-t; oxhaqe-t</i> (the ~)

Reading exercises

1. **Shko, hap portën: Ai shko për të hapur portën:** Shko, hap derën: Ai shko për të hapur portën. - Nxito, bëhu gati: Ai nxito që të bëhej gati. - Prit, dëgjo lajmet: Ai prit të dëgjonte lajmet. - Më zgjo (Zgjomë), më jep një pije: Ai më zgjo për të më dhënë një pije. - Vrapo, kap trenin: Ai vrapo që të kapte trenin.

2. **Prit, mua, hap portën: Ai prit për mua që të hapte portën:** Prit, mua, hap portën: Ai prit për mua që të hapte portën. - Sille, atë, shih tek: Ai e solli për atë që ta shihte. - Lëviz,

mua, të kaloj: Ai lëvizi për mua që unë të kaloja.- Hap, dritën, ne, shikojmë: Ai hapi dritën për ne që të shikonim.- Mbylle radion, ata, të dëgjojmë atë: Ai mbylli radion për ata që ta dëgjojnë.

3. Sill, një karrige, ulu në të: Silli asaj një karrige për t'u ulur në të: Sill, një karrige, ulu në të: Silli asaj një karrige për t'u ulur në të.- Sill, ca qumësht, të pije: Silli asaj ca qumësht për të pirë. - Çoj, ca fruta, ngrënë: Çoji asaj ca fruta për të ngrënë. - Çoj, një libër, lexo: Çoji asaj një libër për ta lexuar.- Blej, një gazetë, parë: Bleji asaj një gazetë për ta parë.

4. Unë, ha: A ka ndonjë gjë për mua për të ngrënë?: Unë, ha: A ka ndonjë gjë për mua për të ngrënë? - Thuaj, ulu: A ka ndonjë gjë për mua për t'u ulur? - Ti, më thuaj: A ka ndonjë gjë për të më thënë mua? - Elsa, bërë: A ka ndonjë gjë për Elsen për të bërë? - Ne, dëgjuar radion: A ka ndonjë gjë për ne për të dëgjuar në radio?

Practice exercises

1) Answer these questions and start every sentence with **për të ...** Example: *Përse shkoi ai te dritarja?* - *Për të parë jashtë, or Për ta hapur, or Për të parë çfarë po ndodhte jashtë.* 1. *Përse po nxitoni?* - 2. *Përse po shkon ajo jashtë në kopsht?* - 3. *Përse erdhën këtu ata burra?* - 4. *Çfarë po dëgjoni në radio?* - 5. *Përse mori ai në telefon?* - 6. *Përse po pret ai?* - 7. *Përse kanë ardhur ata në Tiranë?* - 8. *Përse po shkon ai në dyqan?* - 9. *Përse po shikon në tokë?* - 10. *Përse po ndalojmë?*

2) Answer these questions and start every sentence with **për të ...** Example: *Përse e ke siellë këtë libër?* - *Për motrën time për ta lexuar.* - 1. *Përse shërben kjo bufe?* - 2. *Përse po e çon djalin në spital?* - 3. *Përse shërben ky laps?* - 4. *Përse janë duke e gatuar atë zogun e pulës?* - 5. *Përse janë të gjitha këto letra?* - 6. *Përse kemi blerë ne pesë makina shkrimi të reja?*

3) Make a summary of the conversation of this lesson, and indicate the essential facts. Use the personal pronoun of the third person, in singular (*ai, ajo*).

Lesson 41 / Mësimi dyzet e një
Forty-first Lesson / Mësimi i dyzetënjëtë
Vocabulary / Fjalorth

çuditëm, vras mëndjen - (to) wonder
dërgoj, postoj - (to) send off
duhet, jam i detyruar të - (to) have to
gjej, zbuloj - (to) find out
i (e, të) siguruan - insured
i (e, të) veçantë - special
fakt - fact
gjyshe - grandmother
kafë (ngjyrë) - brown

me vlërë, që ka vlërë, ia vlen
 - (to) be worth
në fakt - in fact
nësë, në qoftë se, po qe se - whether
pako - parcel
parajsë - Heaven, Paradise
peshoj - (to) weigh
qiell - sky
shënjë - mark (noun)

Indirect interrogative speech

Indirect interrogative speech depends on some certain verbs such as: **pyes, kërkoj** (to ask); **pyes veten, çuditëm, vras mëndjen** (to wonder); **dëshiroj** or **uroj** (to wish); **dua, dëshiroj** (to want); **di** or **njoh** (to know); **të mos di** or **të mos njoh** (not to know), and **zbuloj, gjej, kërkoj** (to find out).

In indirect interrogative speech, the tenses of the verb remain the same as in direct speech. The subordinate clause is connected by **nësë, në qoftë se** (if or whether).

To turn a direct interrogative speech into an indirect one, you should change the verbs of the main clause, as in: **Unë do të bëj** (I will do), will become **Unë do të bëja** (I would do) and **Unë mund** (I can), will become **Unë mundja** (I could). Thus, the **simple past** and the **present perfect** become **past perfect**. Examples:

- | | |
|-------------------------|--|
| Direct speech: | Ai më tha: "A po vini?" (present).
He said to me, "Are you coming?" |
| Indirect speech: | Ai më pyeti nësë unë isha duke ardhur (simple past).
He asked me if I was coming. |
| Direct speech: | Ai i tha asaj: "A do të më ndihmoni?" (future).
He said to her, "Will you help me?" |
| Indirect speech: | Ai e pyeti atë nësë ajo do ta ndihmonte (simple past).
He asked her if she would help him. |
| Direct speech: | Ai i tha asaj: "A mund të vish?" (present).
He said to her, "Can you come?" |
| Indirect speech: | Ai e pyeti atë nësë ajo mund të vinte (simple past).
He asked her if she could come. |
| Direct speech: | Ai më tha: "A i pe ata?" (simple past).
He said to me, "Did you see them?" |

Lesson 41 / Mësimi dyzet e një

Indirect speech:	Aí më pyeti nësë i kam parë atë (<i>present perfect</i>). <i>He asked me if I had seen them (past perfect).</i>
Direct speech:	Ai më tha: "A i ke parë atë?" (<i>present perfect</i>). <i>He said to me "Have you seen them?"</i>
Indirect speech:	Aí më pyeti nësë unë i kisha parë atë (<i>past perfect</i>). <i>He asked me if I had seen them.</i>

The direct interrogative speech may begin with pronouns or interrogative adverbs, like: Çfarë? (*What?*), Kush? (*Who?*), Ku? (*Where?*), Pse?, Përsë? (*Why?*), Si?, Qysh? (*How?*), etc.

Direct speech	Indirect speech
Ku po shkon? <i>Where are you going?</i>	Aí më pyeti se ku po shkoja. <i>He asked me where I was going.</i>
Çfarë mund të bëjmë? <i>What can we do?</i>	Ajo më pyeti se çfarë mund të bënim. <i>She asked me what we could do.</i>
Sa kohë keni qënë duke pritur? <i>How long have you been waiting?</i>	Ajo e pyeti sesa kohë kishte qënë duke pritur. <i>She asked him how long he had been waiting?</i>
Kush jeni ju? <i>Who are you?</i>	Atë pyetën se kush ishte ajo. <i>They asked who she was.</i>

Pse?, Përsë? in indirect interrogative speech should be translated *why* and not *because*.

Example:

Aí më pyeti përsë nuk shkrova letër.
He asked me why I didn't write a letter.

Kur? (*When?*) in indirect interrogative speech may be followed by verbs in the future tense.

Tregoj (*to tell, to show*), them (*to say*), shpjegoj (*to explain*), jap mësim (*to teach*), kujtoj (*to remember*), harroj (*to forget*), mësoj, nxë (*to learn*), mbaj, duroj (*to hear*), shikoj (*to see, to look*), kuptoj (*to understand*), vendos (*to decide*) are used in indirect interrogative speech. Examples:

Si mund ta rregulloj unë këtë raft?	<i>How can I fix this shelf?</i>
Unë do të tregoj si ta rregullosh.	<i>I will show you how to fix it.</i>
Unë do ta shpjegoj si ta rregullosh.	<i>I will explain to you how to fix it.</i>



Conversation (Track 42)

Xhoni:	Tungjatjeta Helënë. A jam vonë?
Helena:	Sigurisht që je! Po vrisnim mëndjen se ku ishte. ¹⁾
Xhoni:	Kam qënë duke dërguar ato pakot. ²⁾
Helena:	Përsë u vonëve kaq shumë? ³⁾

- Xhoni:** Më duhej t'u përgjigjesha pyetjeve të shumta! Para së gjithash, ata dëshën të dinin se ku isha duke i dërguar pakot. Pastaj ata panë në një libër për të gjetur se cilat ishin rregullat.⁴⁾ Në të vërtetë pyetjet nisën mbas kësaj.⁵⁾ Ata më pyetën për emrin dhe adresën time në Amerikë. Më pyetën sesa pako isha duke dërguar dhe sa peshonin. Ata dëshën të dinin nëse pakot ishin të siguruara dhe sa. Tjetër, ata pyetën se si dukeshin pakot.⁶⁾ Unë u thashë se ato ishin pikërisht pako, me lëter ngjyrë kafë rreth tyre. Por ata dëshën të dinin nëse mbi to kishte ndonjë shenjë të veçantë.⁷⁾ Dhe pastaj, sigurisht, ata pyetën se çfarë kishte brënda dhe ku ishte prodhuar dhe çfarë vlere kishin.
- Helena:** O Zot i Madh! Sa shumë pyetje! A pyetën gjë për ngjyrën e syve të gjyshes tënde?
- Xhoni:** Afërsisht.⁸⁾ Epó, kur unë u isha përgjigjur të gjitha atyre pyetjeve, nuk isha i sigurt nëse dështa t'i dërgoja ato pako më në fund! ⁹⁾ Por i dërgova, dhe pastaj shkova për të pirë një pije të madhe. Në fakt, dy pije të mëdha.
- Helena:** Dhe ne do të fëlim që u vonove.

Explanations: 1) ku ishe, ku qe - *where you were*. - 2) Isha duke dërguar ato pakot. Isha duke postuar ato pakot - *I've been sending those parcels off*. - 3) Përse u vonove kaq shumë? - *Why did you take so long?* - 4) Cilat qenë rregullat (cilat ishin rregullat) - *What the regulations were*. - 5) në të vërtetë pyetjet nisën pas kësaj, or vërtet pyetjet filluan mbas kësaj - *the questions really began after that* - 6) si dukeshin pakot; ç'pamje kishin pakot - *what the parcels looked like*. - 7) - nëse mbi to kishte ndonjë shenjë të veçantë (posaçme) - *if there were any special marks on them*. - 8) Afërsisht!, Pothuajse!, Aty afër! Fare afër! - *Very nearly!* - 9) më në fund as vetë nuk isha i sigurt nëse dëshiroja t'i dërgoja pakot. - *I was not sure if I wanted to send the parcels after all!*

Reading exercises

1. A je duke ardhur? Ai më pyeti nëse unë isha duke ardhur: A je duke ardhur? Ai më pyeti nëse unë isha duke ardhur. - A do të më ndihmosh? Ai më pyeti nëse unë do ta ndihmoja. - A mund të luash në piano? Ai më pyeti nëse unë mund të luaja në piano. - A e njeh ti atë? Ai më pyeti nëse unë e njihja atë. - A do ti takosh ata? Ai më pyeti nëse unë do t'i takoja ata.

2. Ku po shkon? Ai më pyeti se ku po shkoja: Ku po shkon? Ai më pyeti se ku po shkoja. - Çfarë mund të bësh ti? Ai më pyeti pres. Ai më pyeti sesa kohë do të prisja. - Kë do të pyesësh? Ai më pyeti se kë do të pyesja.

3. A ishte ai aty? Nuk më kujtohet nëse ai ishte aty: A ishte ai aty? Nuk më kujtohet nëse ai ishte aty. - A e pa ajo atë? Nuk më kujtohet nëse ajo e pa atë. - A thanë ata ndonjë gjë? Nuk më kujtohet nëse ata thanë ndonjë gjë. - A mund të notojë ai? Nuk më kujtohet nëse ai mund të

notojë. - A është ai duke ardhur me tren? Nuk e di nëse ai është duke ardhur me tren.

Sentences and phrases for lessons 40 and 41

Ajo e pyeti atë se ku kishte qënë.

She asked him where he'd been.

Ai i tha asaj se kishte qënë në bankë për të marrë ca para.

He told her that he'd been to the bank to get some money.

Në qoftë se ti nuk di se ç'të bësh tjetër, pyet drejtörin.

If you don't know what to do next, ask the manager.

Ai do t'ju thotë se çfarë kërkon të bësh ti.

He will tell you what he wants to do.

Situata ishte shumë e këqe, dhe qeveria nuk dinte si ta përmirësonte atë.

The situation was very bad, and the government didn't know how to improve it.

Të gjithë ishin në një mendje se ata duhej të bënin diçka.

Everybody agreed that they ought to do something.

A mund të ma shpjegosh këtë problem?

Can you explain this problem to me?

Unë nuk e di nëse dikush mund ta zgjidhë.

I don't know if anybody can solve it.

Ne kemi nevojë për dy javë apo më shumë për ta përfunduar këtë punë.

We need a fortnight or more to finish this work.

Unë habitem që e dëgjoi këtë, mendova se ju e keni bërë tashmë.

I'm surprised to hear that, I thought you'd already done it.

Practice exercises

1) Turn the following sentences into indirect interrogative ones. Apply this pattern: *A është gati ai?* (Is he ready?), *Përpiku ta gesh nëse ai është gati.* (Try to find out if he is ready):
 1. *A i janë përgjigjur tashmë ata letrës?* - 2. *Çfarë po ndodh?* - 3. *Ku po shkojnë ata njerëz?* - 4. *Përse e bëre atë?* - 5. *Me kë je duke folur?* - 6. *Ku keni qenë?* - 7. *A është në shtëpi vëllai juaj?* - 8. *Përse ka dalë jashtë Iliri?* - 9. *A mund të më japësh ca para paraprakisht?* - 10. *Sa perde do të ketë nevojë ajo?*

2) Translate into English: 1. *Situata është gjithnjë duke u përmirësuar.* - *Ne të gjithë duhet të punojmë shumë.* - 3. *Si është puna me këmbën?* - 4. *Dukesh i çuditur që po dëgjon lajmet e reja.* - 5. *Në këtë valixhe nuk ka më asgjë.* - 6. *Kam frikë se ka disa formularë që ti duhet të mbushësh.* - 7. *Jam i sigurt se nuk të vjen keq ta ndihmosh atë, apo jo?* - 8. *Shko të gesh një gjë.* - 9. *Ai punon jashtë shtetit që prej dy-tre muajsh.* - 10. *Sa interesante që është ajo!*

Lesson 42 / Mësimi dyzet e dy
Forty-second Lesson / Mësimi i dyzetedytë
Vocabulary / Fjalorth

banjë - a bathroom; a restroom
bie, rrëzohem - (to) fall
çelës - a switch
dhomë gjumi - a bedroom
elektrik dore, fenër - a torch
i (e, të) ërrët - dark

kantinë, qilar - a cellar
korrent, rrymë elektrike - current
kutí sigurése - a fuse-box
parmak - a nail
sigurësë - a fuse
shkëputje, ndërprërje - a breakdown

Final clauses - again

To express the purpose in implied sentences, the verb should be in the subjunctive mood. To emphasize the meaning of the sentence use these phrases: **në mënyrë që, për të, që të** (so as to), **me qëllim që** (in order to), or **kështu që** (so that).

Ai qëndron mbi një mur të ulët në mënyrë që të shohë më mirë.
He stands on a low wall so as to see better.

To make negative sentences use the following phrases: **që të mos, për të mos, në mënyrë që të mos** (so as not to, in order not to), as in this example:

Ai shkoi në dhomën e vet të gjumit që të mos e dëgjonte zhurmën.
He went to his bedroom so as not to hear the noise.



Conversation (Track 43)

Elsa: Petrit, a je aty? Çfarë ka ndodhur? Si është puna me dritat?
Petriti: Nuk e di. Do ta shoh brënda një minúte.
Elsa: Por aty është kaq errësirë.
Petriti: Mos u shqetësó!
Elsa: Përsé po shkon në qilar, Petrit?
Petriti: Sepse kutia e siguresave është aty poshtë. Do të shoh nëse sigurésat janë në rrégull.¹⁾ Ki kujdës! Mbahú tek parmakú që mos të rrëzohesh.²⁾ Ja ku është kutia e siguresave. Elsa, mbaje këtë fenër me qëllim që unë të mund të përdor të dy duart.
Elsa: Në rrégull. Këtë do të thúash?
Petriti: Po, në rrégull. Më dúhet të mbyll korrentin për të nxjerrë sigurésat. Mbaje fenërin në këtë anë, në mënyrë që të ndriçojë përballë. Mirë! Sigurésa e parë është në rrégull. E dyta, dhe e tréta. Cila është djégur?! Ka diçka që nuk véte me secilën nga këtë siguresa.³⁾ Ç'drëqin ka ndodhur?

Elsa: Mbyll kutinë dhe hap korrëntin. Jo, prapë errësirë.

Iliri: Petrít! Unë sapo telefonova për të pyetur si është puna. Ata thonë se ka një avari.⁴⁾ Do të rregullohet për dhjetë minúta.

Explanations: 1) Do të shoh nëse siguresat janë në rregull - *I'm going to see if the fuses are all right.* - 2) që mos të rrëzohesh (që të mos rrëzohesh), që të mos biesh - *so as not to fall, in order not to fall.* - 3) me secilën nga këto siguresa - *with any of these fuses.* - 4) Thonë se ka një avari (ndërpreje, shkëputje) rryme - *They say there is a power breakdown.*

Reading exercises

1. **Them, dëshiroj:** Ajo tha se çfarë dëshironin ata: Them, dëshiroj: Ajo tha se çfarë dëshironin ata. - Pyes, dua të them: Ajo pyeti se çfarë dëshën të thoshin ata. - Na thuaj, mendoj: Ajo na tha se çfarë mendonin ata. - Ha, gatuaj: Ajo hëngri çka kishin gatuuar ata. - Kujtoj, bëj: Ajo kujtoi se çfarë kishin bërë ata.

2. **Ngrihem, shoh:** Ai u ngrit me qëllim që të shihte: Ngrihem, shoh: Ai u ngrit me qëllim që të shihte. - Shkoj atje, studioj: Ai shkoi atje që të studionte. - Vë vesh, dëgjoj: Ai vuri vesh, në mënyrë që të dëgjonte. - Mbaj shënim, kujtoj: Ai mbajti shënim në mënyrë që të kujtonte. - Shkoj në banjë, laj: Ai shkoi në banjë që të lahej.

3. **Hap dritën, shoh:** Ajo hapi dritën në mënyrë që ata të shihnin: Hap dritën, shoh: Ajo hapi dritën në mënyrë që ata të shihnin. - Gatuaj një gjellë të mirë, ha: Ajo gatoi një gjellë të mirë që ata të mund të hanin. - Blej librat, mësoj: Ajo bleu librat që ata të mund të mësonin. - Mbush dy gota, pi: Ajo mbushi dy gota që ata të pinin. - Ndaloj së foluri, dëgjoj: Ajo ndaloj së foluri me qëllim që ata të mund të dëgjonin.

Practice exercises

1) Join the pairs of the sentences according to this pattern: a) *Ai deshi të lahej (He wanted to be washed).* b) *Ai shkoi në banjë (He went to the bathroom): Ai shkoi në banjë që të lahej (He went to the bathroom so as to be washed).* Use the following phrases: **me qëllim që, në mënyrë që për të, që të** (so as to or so that). - 1. *Ata dëshën të shkonin atje me të shpejtë. Ata shkuan me shpejtë.* - 2. *E sëmura deshi që të hapte dritën pa u ngritur nga shtrati. Ata vendosën një çelës pranë shtratit.* - 3. *Unë desha të punoja. Mbylla derën.* - 4. *Ai mbante librin lart. Ai deshi që secili ta shihte.*

2) Translate into English: 1. *Ai i hoqi këpucët.* - 2. *Mjeku më tha se unë nuk kam gjë (nuk kam asgjë të keqe, d.m.th., se jam mirë, se gjendja ime shëndetësore është fare e mirë).*

3. *Do të ishte mirë sikur ti të çoheshe herët nesër në mëngjes.* - 4. *Kam shumë uri! (or Unë jam shumë i uritur!)* - 5. *Do të shohim si do të ndihesh nesër.* - 6. *A kanë vendosur ata se ç'do të bëjnë?* - 7. *Më duket se ata po flisin për (about) tregtinë e jashtme (foreign trade).* - 8. *Po, ti je plotësisht të drejtë, ta them unë.* - 9. *A je dakord me mua?* - 10. *Përse e kanë vënë kutinë e siguresave poshtë në qilar, apo që kështu të mos mund ta gjejmë pa dritë?*

Lesson 43 / Mësimi dyzet e tre
Forty-third Lesson / Mësimi i dyzetetretë
Vocabulary / Fjalorth

botë - world

flotë metal; llamarinë - metal sheet

grup timóni - steering (wheel)

i cili, të cilin, të cilët; e cila, të cilën,
të cilat - which; that

i (e, të) plotë - complete

i (të) ngjashëm, një lloj; i një lloji - alike

i (e, të) vet - own

i (të) zhurmshëm, me zhurmë - noisy

i (e, të) shtrenjtë - expensive

i (e, të) tërë; i, e, të gjithë - whole

i (e, të) lirë - cheap

i (e, të) lirë, me çmim të ulët - cheap,
 cheaply

që - that; which

quhet, i quajtur - called

kamion - truck

karrocëri - body

kënd - angle

kënd, qoshe, cep - corner, edge

kompani, shoqëri - firm, company

linjë montimi - assembly-line

makinë - machine (a press machine)

më i zhurmshmi - (the) noisiest

ndaj, pjesëtó - (to) divide

postoj - (to) post

presë, stampë - press

presó, stampoj - (to) press

prodhim - product

prodhime në seri, prodhime masive
 mass-production

repárt - department

secili, çdonjëri - each

shasi - chassis

traktór - tractor

Relative pronouns in attributive clauses

The attributive clause changes or limits the meaning of the noun, the subject or the object of the main clause.

I cili, të cilin (masculine, singular), **të cilët** (masculine, plural), **e cila, të cilën** (feminine singular), **të cilat** (feminine, plural) and **që** (masculine and feminine, singular and plural), are relative pronouns. They are used to show inanimate objects.

The relative pronoun **që** may be replaced by **i cili, të cilin, të cilët, e cila, të cilën, të cilat** (which, that). Examples:

Shtëpia që është në qoshe të rrugës ... or **Shtëpia e cila është në qoshe të rrugës ...**
 The house that is at the corner of the street ...

Që, has a limiting function, it plays the role of an attribute. If the English relative pronoun *that* (**që, i cili, e cila, të cilët, të cilat**), plays the role of an object, it may be omitted but not if it is a subject. This doesn't happen in Albanian. Examples:

The attributive clause **që është ...**, is used to qualify, individualize and specify the noun **shtëpia** (the house), **libri** (the book). Examples:

Shtëpia që keni në qoshen e rrugës ...

The house (that) you have at the corner of the street ...

Libri që ju më huajtët javën e kaluar (object).

The book (that) you lent me last week.

I cili, të cilin, të cilët, e cila, të cilën and të cilat (which), if used in attributive clauses, are generally separated by a comma from the main clauses. These ones are used with or without prepositions.

If **që** is playing the function of the subject and the object of the verb, then it is used without a preposition. For this, see also lesson 13. Examples:

Kjo është vetura me të cilën do të udhëtojmë ne.

This is the car which we will travel with.

or **Ajo është vetura që do të udhëtojmë ne.**

That is the car which we will travel with.

Ky është lapsi me të cilin unë do të shkruaj një letër.

This is the pen that I will write a letter with.

or **Ky është lapsi që unë do të shkruaj një letër.**

This is the pen (that) I will write a letter with.

Fotografia që ju po shihnit.

The photo at which you were looking.

or **Fotografia të cilën ju po shihnit.**

The photo which you were looking at.

Unë kam një orë e cila tregon ditët e muajit.

or **Unë kam një orë që tregon ditët e muajit.**

I have a watch that tells the days of the month.

Table no. 69 (The declension of relative pronoun **i cili, e cila, etc.**)

Masculine			Feminine	
Case	Singular	Plural	Singular	Plural
Nominative	i cili	të cilët	e cila	të cilat
Genitive	i (e) të cilit	i (e) të cilëve	i (e) së cilës	i (e) të cilave
Dative	të cilit	të cilëve	së cilës	të cilave
Accusative	të cilin	të cilët	të cilën	të cilat
Ablative	prej të cilit	prej të cilëve	prej së cilës	prej të cilave

The attributive clauses of place begin with the adverb of place **ku** (*where*). The attributive clauses of time, begin with **kur** (*when*). See the following examples:

Fabrika ku (në të cilën) unë punoj The factory where I work
Më kujtohet dita kur (në të cilën) ju pashë për herë të parë.
I remember the day when I saw you first.

Kështjella e Beratit, Shqipëri.
 The castle of Berat, Albania.



Conversation (Track 44)

- Doroti:** Z. Benedíkt, na trego tani mbi uzínën ku ti punon.
- Xhoni:** A do të dëshironit me të vërtetë ta díní? ¹⁾
- Iliri:** Po, le të dëgjojmë për të. ²⁾
- Xhoni:** Epó, siç e díní, firma për të cilën punoj unë, prodhón autovetúra. Por ne prodhojmë gjithashtu kamionë dhe traktorë; por autoveturat janë prodhími ynë kryesor.
- Iliri:** Dhe autoveturat që prodhóni ju - a janë shumë të shtrénjta?
- Xhoni:** Jo, ato janë të një lloji që duken të shtrénjta, por që në të vërtetë janë të líra. Është prodhími në serí që e bën këtë të mundshme.
- Doroti:** Do të thúash, ju prodhóni qíndra vetúra të gjitha njësoj?
- Xhoni:** Po, dhe kështu ne mund t'i prodhójmë ató lirë. Ne e ndajmë të gjithë uzínën në reparte dhe secili repart ka púnën e vet të posaçme. ³⁾
- Ka një repart që ndërtón shasítë, një tjetër që bën sistémín e drejtímit, dhe kështu me radhë. Dhe pastaj është línja kryesóre e montímit.
- Doroti:** Ç'është ajo? ⁴⁾
- Xhoni:** Oh, ajo është véndi ku të gjitha pjesët bashkóhen për të bërë një veturë të plotë.
- Iliri:** Dhe repartí júaj?
- Xhoni:** Repartí të cílin drejtoj unë ⁵⁾ quhet repartí i presímit. ⁶⁾ Aí është plot me makinerí të mëdha që stampójnë flétën e llamarínës për kabínat e autoveturave. ⁷⁾
- Doroti:** A është aí shumë i zhurmshëm?
- Xhoni:** I zhurmshëm! Është véndi më i zhurmshëm në botë!

Explanations: 1) A do të dëshironit me të vërtetë ta díní? - *Would you really like to know it?* - 2) le të dëgjojmë për të; pa le të dëgjojmë për të - *let's hear about it.* - 3) punën e vet të posaçme (të veçantë) - *its special job.* - 4) Ç'është ajo? - *What's that?* - 5) Repartí që

Lesson 43 / Mësimi dyzet e tre

drejtoj unë; Reparti të cilin drejtoj unë - *The department I run.* - 6) Reparti i presimit; reparti i presave; reparti i stampimit - *the press shop.* - 7) Stampon (preson) fletën e llamarinës për kabinat (karrocëritë e veturave) - *press out the sheet metal for the bodies of the cars.*

Reading exercises

1. Gazetë, lexoj: Gazeta që unë lexoj është shumë e mirë: Gazetë, lexoj: Gazeta që unë lexoj është shumë e mirë. - Restorant, ha: Restoranti në të cilin unë ha është shumë i mirë. - Veturë, ngas veturën: Vetura që unë drejtoj është shumë e mirë. - Ushqim, ha: Ushqimi që ha unë, është shumë i mirë. - Birrë, pi: Birra që unë pi, është shumë e mirë.

2. Uzinë, punoj: Kjo është uzina ku unë punoj: Uzinë, punoj: Kjo është uzina ku unë punoj. - Dhomë, fle: Kjo është dhoma ku unë fle. - Qytet, banoj: Ky është qyteti ku unë banoj. - Restorant, ha: Ky është restoranti ku unë ha. - Hotel, qëndroj: Ky është hoteli ku unë qëndroj.

3. Ata kanë blerë një shtëpi. Ata do të na tregojnë shtëpinë që kanë blerë. - Ai ka shkruar një libër. Ai do të na tregojë librin që ka shkruar. - Ai dëshiron një motoçikletë. Ai do të na tregojë motoçikletën që dëshiron. - Ata shkojnë në kishë. Ata do të na tregojnë kishën në të cilën shkojnë. - Ajo do të blejë një fund. Ajo do të na tregojë fundin që dëshiron të blejë.

Sentences and phrases for lessons 42 and 43

Ulu pranë mëje që unë të mund të shoh se çfarë po bën.

Sit down beside me, so that I can see what you're doing.

Pastaj unë mund të ta tregoj si ta bësh.

Then I can show you how to do it.

Ai qëndroi pranë dritares për të parë se çfarë po ndodhte jashtë.

He stood near the window, so as to see what was happening outside.

Të lutem hapë radion që të dëgjojmë lajmet.

Please turn on the radio, so that we can hear the news.

Çfarë ke bërë me atë letrën që të dhësh për të postuar?

What have you done with that letter I gave you to post?

Ai ka gjetur punë në një fabrikë e cila bënë vetura.

He's got a job in a factory that makes cars.

Ai është në repartin që ndërtón shasitë.

He's in the department that builds the chassis.

Reparti ku unë punoj quhet sektori i stampimit.

The department where I work is called the press shop.

Sa kushtonte vetura që po shihnim dje?

How much did that car we were looking at yesterday cost?

Practice exercises

1) From the conversation of this lesson try to show: 1. Five sentences where që (that) is used as a subject. - 2. Two sentences containing the adverb of place ku (where).

2) Translate into English: 1. Si e ka emrin klubi që i bën mbledhjet në këtë sallë?
- 2. A nuk është ky lloji i muzikës që të pëlqen? - 3. Kemi marrë përgjigje nga të gjitha firmat të cilave u kemi dërguar letër.- 4. A është kjo kutia ku ti mban dokumentet (*papers, records*)e mia?
- 5. Ai nuk dëshiron një orë që nuk tregon orën e saktë.- 6. Kur do të shkojmë ne të shohim atë veturën e mrekullueshme për të cilën na fole? - 7. Kinemaja dhe jo radioja i pëlqen me të vërtetë atij.- 8. Po shkojmë në një vend të vogël e të qetë që e di unë.- 9. Duhet t'i harrosh të gjitha librat që ke lexuar dhe të gjitha pikturat që ke parë. - 10. A është kjo shtëpia ku banon Z. Begu?

3) Translate into Albanian: Many modern car factories produce trucks and tractors. - But cars are their main product.- They are cheap, but they look nice. - This is possible because of mass-production. - Factories are divided into many departments. - Each department has its own special job. - One builds the chassis, and another makes the steering. - Finally, there is the assembly-line, where all parts are put together. - It's here where all the nice cars are produced. the cars we see in the streets of our town that help you go within a few minutes to towns which are many kilometers away.

Lesson 44 / Mësimi dyzet e katër
 Forty-fourth Lesson / Mësimi i dyzetekatërt
 Vocabulary / Fjalorth

çështje - *affair*
 dëgjoj - *(to) hear, (to) listen*
 djalë, djalósh - *chap, lad*
 infermière - *nurse*
 rregullisht - *regularly*
 i (e, të) ménçur; i aftë - *smart, able*
 i (e, të) rrëgullt - *regular*
 i (të) zakónshëm - *common*
 mjekoj, kurój - *(to) cure*
 môtër (in a hospital) - *sister*
 paciéntë të jashtëm (ambulatorë) -
out-patients
 paciént i shtruar në spítal - *inpatient*
 person, njeri - *person*
 postíer - *postman*
 pothuaj, pothuajse - *almost, nearly*

punonjës i asistencës sociale - *social*
worker
 punonjës social - *social worker*
 repart ambulator - *outpatients'*
department; ward, pavilion;
surgery (same - day surgery)
 sëmundje - *disease, illness*
 sistematik - *systematic*
 shitës markéti - *grocer salesman*
 specialist - *specialist*
 shoqëror, social - *social*
 të ftohtë (noun) - *coldness*
 trajtim, terapí, kurím mjekësór -
illness (medical) treatment
 vesh (hearing organ) - *ear*

Attributive clauses · again

Kush - *who*, (for this see lesson 4), is used only for people. It becomes **i kujt, e kujt, të kujt** (*whose*) in genitive case and **kë, cilin, cilët; cilën, cilat** (*whom*), if used as an object (accusative case).

Që (*that*) is used in attributive clauses to name people. In common language this **që** is replaced by **kush** (*who*).

Që (*that*) is used after a comparison of the superlative degree (see lesson 49), or after an ordinal number. Examples:

Kush është ai, ajo, ata, ato që ... (*who is it that ?*).

Që is also used after **gjithë, të gjithë** (*all*), **ndonjë** (*any*), **vetëm** (*only*), **asgjë** (*nothing*), **asojë** (*none*), **secili, secila, secilët, secilat** (*anyone*). Examples:

Ti je i vetmi njeri që nuk e pëlqen këtë libër.
You are the only one that does not like this book.
Kush ishin të gjithë ata që takove tek stacioni i trenit?
Who were all of them that you met at the train station?

Që (*that*), **cilin, cilët, cilën, cilat** (*that, whom*), if they play the role of an object, may not be omitted as in English constructions. Examples:

Njeriun që pashë unë ...

The man (whom) I saw...

Njeriun të cilin unë e pashë ...

The man (whom) I saw...

Të cilin, të cilët, të cilën, të cilat (*whom*) are used with prepositions. Put the preposition in the right place in the sentence. In English, generally speaking, the prepositions are found at the end of the sentence. Examples:

Njeriun me të cilin unë po flisja... .

The man whom I was talking to...

Fotografia që ju po shihnit

The photo that you were looking at.



Conversation (Track 45)

Iliri: Ky është pavijoni i të sëmurëve ambulatorë.¹⁾

Helena: H'm! Të sëmurë ambulatorë! E ç'janë ata?

Iliri: Ata janë njerëz të sëmurë, por që nuk kanë nevojë të qëndrojnë në spital. Ja, ata njerëzit që ju shihni aty të ulur në ato ndënjese - ata janë të sëmurët ambulatorë.²⁾

Xhoni: Disa prej tyre duken si në shtëpinë e tyre këtu! ³⁾

Iliri: Oh po, ka disa që vijnë këtu rregullisht për kurim. Për kurimin e disa sëmundjeve kërkohet kohë e gjatë.⁴⁾

Helena: Cila ishte ajo zonjusha me të cilën po bisedonit? A ishte infermiere?

Iliri: Jo, ajo ishte një punonjëse shoqërore, një farë punonjëseje shoqërore, e cila ndihmon të sëmurët në çështjet e tyre shtëpiake.⁵⁾

Helena: Taní ajo është një grua, puna e së cilës duket interesante.

Xhoni: Po, e dashur - por nuk është ai lloj pune që mund të bësh ti! ⁶⁾

Helena: Jo, unë nuk jam mjaft sistematike. Meqë ra fjala, Dr. Bégu, kush ishte ai burri që takuam në korridor? Ai nuk ishte i sëmurë, apo jo?

Iliri: Jo, ai është një mjek i ri që njoh unë. Ai është specialist për sëmundjet e veshit, të hëndës dhe të grykës. Një djalosh shumë i aftë.⁷⁾ Ai mund të kurorë pothuajse gjithçka. Por mos shko tek ai nëse ke ndonjë të ftohtë!

Xhoni: Përsë jo? ⁸⁾

Iliri: Nuk e di? Ajo është e vëtmja gjë që ne mjekët nuk shërojmë - të ftohtët e zakonshëm!

Explanations: 1) Ky është pavijoni i të sëmurëve ambulatorë (të jashtëm) - *This is the out - patients' department* - 2) janë të sëmurë të jashtëm (të shërbimit ambulator) - *they are out - patients.* - 3) Disa prej tyre duken si në shtëpinë e tyre; Disa prej tyre e ndiejnë veten si në shtëpinë e tyre - *Some of the them look quite at home here!* - 4) Duhet një kohë e gjatë për të kuruar disa sëmundje; Kërkohet një kohë e gjatë për kurimin e disa sëmundjeve - *It takes a long time to cure some illnesses.* - 5) i ndihmon të sëmurët për problemet e tyre

shtëpiake (familjare) - *helps the patients with their domestic affairs.* - 6) ai lloj pune që ti mund të bësh - *the sort of job you can do.* - 7) një djalosh shumë i zoti (i shkathët, i aftë) - *A very clever (able) chap.* - 8) Përse jo?; - *Why not?*

Notes about the conversation: 1. The adjective **i, e, të sëmurë**, shows that someone is sick, or is suffering from a disease. If this adjective is used as a predicate and not as a qualitative adjective, translate it *ill*, as in this example: **Ai njeri është i sëmurë** (*That man is ill*).

The sentence **Ai është një njeri i sëmurë**, in English would be translated in this way: *He is a sick man.* A good translation requires the use of the adjective *sick*.

This one has the function of an attribute. But, **i sëmurë, e sëmurë, të sëmurë** in Albanian are also used as nouns, therefore, in this case, use *a patient*, or *patients*. Since **pacientë, klientë** are customers of a doctor, you may use *patients*, or *practice*, accordingly: Examples:

	Mjeku im ka shumë klientë.
or	Mjeku im ka shumë pacientë.
	<i>My doctor has many patients;</i>
or	Mjeku im ka një praktikë të madhe.
	<i>My doctor has a large practice.</i>

2. **Në shtëpi; Si në shtëpinë (tuaj)** - *at home.* Note the expression: **Rrini si në shtëpinë tuaj!** - *Make yourself at home!*

3. **Ndihmoj (ndihmoj në diçka, or ndihmoj për diçka)**, is used for the object with a preposition after the verb, and is translated *to help with*, as in these examples: **A mund t'ju ndihmoj për ...?** (*May I help you with ...?*); **Ndihmoje nënën për të pastruar shtëpinë** (*Help our mother with cleaning the house*).

4. **Meqë ra fjala; meqë e solli fjala; me qenë se e solli biseda**, etc., are translated *by the way*. Example: **Meqë ra fjala, na trego për udhëtimin tuaj në Itali** - *By the way, tell us about your trip to Italy.*

Reading exercises

1. **Postier, sjell letrat:** Postieri është njeriu që sjell letrat: Postier, sjell letrat: Postieri është njeriu që sjell letrat. - **Doktor, kuron të ftohtin tuaj:** Doktor është njeriu që kuron të ftohtin tuaj. - **Punonjësi shoqëror, ndihmoj të sëmurët:** Punonjësi shoqëror është njeriu që ndihmon të sëmurët. - **Shitës ushqimor, shet sheqer:** Shitësi ushqimor është njeriu që shet sheqer. - **Drejtori, drejton uzinën:** Drejtori është njeriu që drejton uzinën.

2. **A ia dhe librin djaloshit? Po, ai është djaloshi që ia dhashë librin:** A ia dhe librin djaloshit? Po, ai është djaloshi që i dhashë librin. - **A e vendosët librin mbi tavolinë?** Po, ajo është tavolina mbi të cilën e vendosa librin. - **A u ulët në atë karrige?** Po, ajo është karrigia që u ula unë. - **A deshët të shkoni në atë (tek ajo) dramë?** Po, ajo është drama në të cilën (tek e cila) unë desha të shkoja.

3. Ja tek është ai. Ne e pamë dje atë njeri. Po, ai është njeriu që e pamë dje: Ja tek është ai. Ne e pamë dje atë njeri. Po, ai është njeriu që e pamë dje.- Shihe atë. Ne e pamë atë veturë javën e shkuar. Po, ajo është vetura që pamë javën e shkuar.- Kush është ai? Ne folëm më parë me atë djalosh. Po, është ai djaloshi me të cilin folëm më parë. - Sa vajzë e gjatë! Ne e pamë atë të shtunën në vallëzim. - A nuk është mjeku ai?- Ne e takuam atë në spital muajin e shkuar. Po, ai është mjeku që e takuam në spital muajin e shkuar.

Practice exercises

1) Answer these questions: 1. *Në cilën pjesë të spitalit janë miqtë tanë?* - 2. *Ç'është një pacient i jashtëm?* - 3. *Përse mendoni se pacientët e jashtëm janë ulur në ndenjësë?* - 4. *Atëherë çfarë është një pacient i shtruar në spital?* - 5. *A është kjo hera e parë që ata kanë qenë në spital?* - 6. *A munden mjekët të kurojnë të gjitha sëmundjet?* - 7. *Ç'është një infermiere spitali?* - 8. *Si quhet një punonjës shoqëror spitali?* - 9. *A është Helena një njeri i përshtatshëm për të qenë një punonjës shoqëror?* - 10. *Ç'është një specialist?* - 11. *Çfarë bëni ju kur keni një të ftohtë?*

2) Define the nouns in this way: *Një dhomë gjumi është një dhomë në të cilën flemë* (A bedroom is a room we sleep in). *Një punonjës i asistencës është një njeri që ndihmon të sëmurët e spitalit* (A social worker is a person who helps patients). Use attributive clauses to explain the meaning of the words. Do the same to define the following nouns. Use the vocabulary at the end of this book: 1. *Makinë shkrimi.* - 2. *Karrige.* - 3. *Laps.* - 4. *Mjek.* - 5. *Shqiptar.* - 6. *Pardey.* - 7. *Drejtor banke.* - 8. *Gazetar.* - 9. *Kopsht zoologjik.* - 10. *Muzikant.*

3) Translate into Albanian: 1. Who is that young lad with whom you were walking along the streets of our town? - 2. I have never met someone who likes that book. - 3. He is the grocer we usually go to. - 4. This is the boy that we found in our garden. - 5. Tell me the name of someone you know in Tirana.

Lesson 45 / Mësimi dyzet e pesë
Forty-fifth Lesson / Mësimi i dyzetëpestë
Vocabulary / Fjalorth

apendicit - *appendicitis*
befasisht: papritmas - *suddenly*
bojaxhi - *painter*
bllok, cöpë - *block*
hallë, téze - *aunt*
i (të) përshtatshëm, i (të)
 - *volitshëm - convenient*
shtëpë, leckë - *mop*
lis - *oak-tree*
lyej me bojë, bojatis - *(to) paint*
shndrit, shkëlqej - *(to) polish, (to) shine*
kujdësem, tregoj kujdës për (diçka, dikë)
 - *(to) look after*

kusht, gjëndje - *condition*
ndonësë, megjithësë - *though*
parkët - *parquet*
punime druri - *woodworks*
 - **punë me dru** - *woodwork*
punë shtëpie (shtëpiake) - *housework*
rrezik - *danger*
shtojcë - *appendix*
turpërohem - *(to) be ashamed;*
 - **bëhem me turp;**
i (të) turpshëm - *(to) be shy*

Transitive verbs and passive voice

The passive voice of the verbs is made by means of the auxiliary verb **jam** (*to be*) followed by other parts of the speech, accordingly.

The verbs of the passive voice are followed by two prepositions: **nga** (this requires the nominative case) or **prej** (this requires the ablative case). These ones are translated *by*. Examples:

Active

Sokoli thëu xhamin e dritares.
Sokol broke the window.
Sokoli përziën supën.
Sokol is stirring the soup.
Librarët porositën libra.
The librarians ordered books.
Mësuesi vlerësoi provimet.
The teacher graded the tests.
Ne do të sjellim kutitë.
We will bring the boxes.
Ne do të sjellim librat.
We will bring the books.
Unë nuk do ta bëj atë punë.
I will not do that work.
Unë nuk do ta bëj atë punë.
I will not do that work.

Passive

Xhami i dritares u thyë nga Sokoli.
The window was broken by Sokol.
Supa po përzihet prej Sokoli.
The soup is being stirred by Sokol.
Librat u porositën prej librarëve.
Books were ordered by librarians.
Provimet u vlerësuan nga mësuesi.
The tests were graded by the teacher.
Kutitë do të sillen nga ne.
The boxes will be brought by us.
Librat do të sillen prej nesh.
The books will be brought by us.
Ajo punë nuk do të bëhet nga unë.
That work will not be done by me.
Ajo punë nuk do të bëhet prej méje.
That work will not be done by me.

Notes: Do not confuse an intransitive verb with a verb in passive voice. It's only the passive voice that requires the verb **jam** (*to be*), while the intransitive verbs in compound tenses require the verb **kam** (*to have*). Examples:

Unë pata ikur (active, intransitive). *I had gone.*
Ajo ishte thyer (passive, transitive). *It was broken.*

Active voice

Dikush	zien	ujin.
Somebody	boils	the water.
Dikush	është duke larë	veturën.
Somebody	is washing	the car.
Dikush	ka marrë	paratë e mia.
Somebody	has taken	my money.
Dikush	ka qenë duke djegur	letra.
Somebody	has been burning	papers.
Dikush	do ta bëjë	atë.
Somebody	will do	it.
Dikush	do ta shkruajë	letrën.
Somebody	is going to write	the letter.
Dikush	hapi	portën
Somebody	opened	the door.
Dikush	ishte duke bërë	pyetje.
Somebody	was asking	questions.
Dikush	kishte parkuar	veturën.
Somebody	had parked	the car.
Dikush	mund ta heqë	këtë gotë.
Somebody	can move	this cup.
Dikush	duhet ta mësojë	atë djalë.
Somebody	ought to teach	that boy.
Dikush	duhet të fshijë	dhomën.
Somebody	must clean	the room.

Passive voice

Uji	është	zier.
The water	is	boiled.
Vetura	është	duke u larë.
The car	is	being washed.
Ajo	do të	bëhet së shpejti.
It	will	be done soon.

Lesson 45 / Mësimi dyzet e pesë

Letra	do të	shkruhet.
<i>The letter</i>	<i>is going to</i>	<i>be written.</i>
Dera	u	hap.
<i>The door</i>	<i>was</i>	<i>opened.</i>
Pyetjet	ishin	duke u bërë.
<i>Questions</i>	<i>were being</i>	<i>asked.</i>
Një veturë	kishte qenë	parkuar.
<i>A car</i>	<i>had been</i>	<i>parked.</i>
Ai	duhet	të mësohet.
<i>He</i>	<i>ought to</i>	<i>be taught.</i>
Dhoma	duhet	të pastrohet.
<i>The room</i>	<i>must</i>	<i>be cleaned.</i>

To turn a sentence from active voice to a passive one you should inverse the subject and the object. The subject should take the place of the object, and the object take the place of the subject. Examples:

Babai im (subject)	shkroi	një letër (object).
<i>My Father</i>	<i>wrote</i>	<i>a letter.</i>
Një letër (subject)	u shkrua	nga babai im (object)
<i>A letter</i>	<i>was written</i>	<i>by my Father.</i>

Examples: **Babai im i dërgoi një letër mjekut të tij.**
My father sent a letter to the doctor.
Një letër iu dërgua mjekut nga babai im.
A letter was sent to the doctor by my father.
Një letër iu dërgua mjekut prej babait tim.
A letter was sent to the doctor by my father.

There is another way to form the passive voice. If an indirect object is present in a sentence, then the indirect object takes the place of the subject. Examples:

Nëna ime dërgoi një një letër tek unë (the subject, active voice)
My mother sent a letter to me.
Mua (the subject) m'u dërgua një letër nga nëna ime. (passive voice)
I was sent a letter by my mother.

This construction is used in these cases: a) if the indirect object is not clearly expressed, b) if the sentence has an impersonal or unspecified form.

Më thanë se ti kishe mbërritur.	<i>I was told you had arrived.</i>
Më pyetën për adresën tuaj.	<i>I was asked for your address.</i>

Active voice

Një grúa po kujdeset për fëmijën tonë.

A woman is looking after our baby.

Passive voice

Për fëmijën tonë është duke u kujdesur një grúa.

Our baby is being looked after.

Other possible translations regarding the passive voice: **Ata dërguan fjalë për mua**, will be translated as follows: *I was sent for* or *They sent for me*, and **Ata më shkruan një letër** - *I was written a letter to*.

I shqetësuar (worried), **i habitur** (surprised), **i interesuar** (interested), are participles which are used as adjectives. Therefore, do not get confused with their usages. Examples:

Jam i shqetësuar.

I am worried.

Ti dukesh i habitur.

You seem surprised.

Ai është i interesuar për biznesin tonë. *He is interested in our business.*



Conversation (Track 46)

Elsa: Znj. Bégu, kjo është një shtëpi shumë e rehatshme, apó jo?

Doroti: Po, ajo është tépër e volitshme. Dhe ajo nuk është në kushte të këqija, megjithatë. Ajo është ndërtuar më 1910. Por më vjen turp për pjesën e jashtme.¹⁾ Punimet prej druri duhet të bojatësen së shpejti.²⁾

Elsa: Sa dyshemë e mrekullueshme që është kjo!

Doroti: Ai qëhet parkët; është bërë prej cópash lísi. Por duhet të lustrohet çdo javë.

Elsa: Znj. Bégu, a mund t'ju ndihmój në punët túaja të shtëpisë?

Doroti: Oh, e dashur, nëse të pëlqén.³⁾ Shtúpën e mbajmë në dollápin poshtë shkallëve ... ! Oh Zot, ky dolláp nuk është pastruar për një kohë të gjatë.⁴⁾ Ja shtëpa, Elsa.

Elsa: Falemindërit.

Doroti: Znj. Benedíkt! Znj. Benedíkt!

Elsa: Si është púna, Znj. Bégu?

Doroti: Sapó më telefonúan dhe më duhet të largóhem menjëherë.⁵⁾ Mótra íme është e sëmúrë.⁶⁾

Helena: Oh, më vjen keq, Znj. Bégu.

Elsa: Është téze Zana?! Si është púna me të?

Doroti: Apendicít. Më thanë në telefon një minútë më parë.⁷⁾ Është një rast i keq.⁸⁾ Apendicíti i është hequr. Mjékët mendójnë se ajo është jashtë rrezikut tashmë. Por i është lënë tépër gjatë; dhe ajo është shumë e sëmúrë me të vërtetë.

Lesson 45 / Mësimi dyzet e pesë

Helena: Oh, atëherë ti duhet të shkosh tek ajo menjëherë.

Doroti: Po, po, mendoj se do të bëja mirë. Jam e sigurt se ata kanë bërë gjithçka që mund të bëhet; por unë do të doja ta shihja. Do të kthëhem përsëri këtë mbrëmje.

Explanations: 1) Më vjen turp për pjesën (anën) e jashtme (të shtëpisë). - *I'm ashamed of the outside.* - 2) duhet të bojatisen së shpejti - *must be painted soon.* - 3) nëse të pëlqen; po të kesh dëshirë; nëse dëshiron - *if you like.* - 4) nuk është pastruar (bojatisur, lyer me bojë) për një kohë të gjatë - *it hasn't been cleaned (painted) for a long time.* - 5) Sapo më telefonuan dhe më duhet të largohem menjëherë (befas, papandehur) - *I've been called away suddenly and I have to leave right away.* - 6) u sëmur - *has been taken ill.* - 7) Ma thanë në telefon një minutë më parë - *I was told on the telephone a minute ago.* - 8) Është një rast i keq - *It is a bad case.*

Reading exercises

1. Njerëzit e përdorin këtë libër në të gjitha vendet. Ky libër përdoret në të gjitha vendet: Njerëzit e përdorin këtë libër në të gjitha vendet. Ky libër përdoret në të gjitha vendet. - Ata e bëjnë stërvitjen në Shqipëri. Stërvitja bëhet në Shqipëri. - Dikush pastron veturat këtu. Veturat pastrohen këtu. - Ne vendosim të gjitha pjesët së bashku. Të gjitha pjesët vendosen këtu. - Ata bëjnë dysheme prej copash lisi. Dyshemeja bëhet prej copash lisi.

2. Ne do t'i bëjmë perdet prej pambuku. Perdet do të bëhen prej pambuku: Ne do t'i bëjmë perdet prej pambuku. Perdet do të bëhen prej pambuku. - Ata po bënin një vrimë në mur. Një vrimë ishte duke u bërë në mur. - Njerëzit mund ta shohin prej këtej. Ajo mund të shihet prej këtej. - Dikush mund ta pastrojë këtë dhomë. Kjo dhomë duhet të pastrohet. - Dikush ka marrë paratë e mia. Paratë e mia janë marrë.

3. Ai duket, i çuditur. Ai u duk i habitur: Ai duket, i çuditur. Ai u duk i habitur. - Ti, m'kesh i mërzitur: Ti u duke i mërzitur. - Ajo, mban erë: Ajo mbante erë të djegur. - Unë, ndiej, m'ban: Unë u ndjeva i humbur. - Ata, qëndrojnë, palëvizur. Ata qëndruan të palëvizur.

Practice exercises

1) Change to passive voice, and if necessary, leave out the subject of the active sentence: 1. Ne mbajmë gjalpë në këtë bufë. - 2. Ata po ndërtojnë një shtëpi të re në anën tjetër të rrugës. - 3. Dikush ka pirë të gjithë birrën time. - 4. Orkestra do të luajë tani "Himnin Kombëtar". - 5. Ne do të shpikojmë këto valixhe. - 6. Ata zgjodhën një vajzë tjetër për punën e sekretares. - 7. Disa njerëz po vendosnin rafte në banjë. - 8. Dikush më pati shpjeguar situatën. - 9. Ti mund ta pastrosh këtë shumë shpejt. - 10. Dikush duhet të sjellë një mjek.

2) Write the following sentences in passive voice. Use these phrases: *disa njerëz* (some people), *disa punëtorë* (some workers), *disa boja:hinj* (some painters), or *ne* (we). Example: *Dikush do të bojatisë punimin prej druri së shpejti* (somebody must paint the woodwork soon).

Lesson 45 / Mësimi dyzet e pesë

The following are verbs in passive voice: 1. *Duhet të pastrohet.* - 2. *Ka nevojë të lustruhet.* - 3. *Mirëmbahet.* - 4. *Nuk ka qenë pastruar.* - 5. *U kërkua të largohet.* - 6. *U tha.* - 7. *U nxorën.* - 8. *Kishte mbetur.* - 9. *Mund të bëhet.*

3) Answer to the following questions applying this example: *Një dyshe me parketi bëhet prej copash lisi* (A parquet floor is made of oak - blocks): 1. *Nga se bëhet një tavolinë?* - 2. *Nga se bëhet një libër?* - 3. *Nga se bëhet një dritare?* - 4. *Nga se është bërë këmbisha juaj?* - 5. *Nga se bëhet një cigare?*

Lesson 46 / Mësimi dyzet e gjashtë
Forty-sixth Lesson / Mësimi i dyzetegjashtë
Vocabulary / Fjalorth

ajo vetë (inanimate nouns) - *herself*
ai vetë - *himself*
ai, ajo vetë - *itself*
arnoj - (to) *mend*
ata vetë, veten e tyre - *themselves*
bëhem më keq - (to) *get worse*
daktilograf - (to) *type*
dëmtoj - (to) *damage*
ekspert, specialist - *expert*
i (e, të) vrazhdë, brutal - *rude, tough*
i zi (të) zinj; e zëzë, (të) zëza - *black*
ju vetë, veten - *yourselves*
frëna - *brakes*
kontrolloj - (to) *overhaul*

mendoj, marr me mend - (to) *suppose*
më keq, më i keq - *worse*
ne vetë - *ourselves*
i (e, të) pafytyrë - *cheek, cheeky*
paguaj (për) - (to) *pay (for)*
përvëç - *besides*
pres - (to) *cut*
radiator - *radiator*
rregulloj, regjistroj - (to) *adjust*
rrjedh, pikon - (to) *leak*
shëmbull - *example*
thyej, copëtoj - (to) *break*
unë vetë, vëtja ime - *myself*
vaj (ulliri) - (olive) *oil*

The reflexive pronouns unë vetë, vetë unë (I myself), etc.

Unë vetë, vetë unë (I myself); **ti vetë, vetë ti** (you yourself); **ai vetë, vetë ai** (he himself); **ajo vetë, vetë ajo** (she herself); **ai vetë, ajo vetë** (itself), **ne vetë, vetë ne** (we ourselves); **ju vetë, vetë ju** (you yourselves); **ata vetë, vetë ata; ato vetë, vetë ato** (they themselves), if used close to a noun or a pronoun, are called **emphatic pronouns**. **Vetë** is used without any prepositions. Examples:

Unë e pashë vetë.
Ato e panë vetë.
Ne e pastruam vetë kopshtin.
Nxënësit e lyen vetë shkollën.

I saw it myself.
They saw it themselves.
We cleaned the garden ourselves.
The students themselves painted the school.

Table no. 70 (Reflexive pronouns)

Person	Singular		Plural	
1st person	unë vetë	I myself	ne vetë	we ourselves
2nd person	ti vetë	you yourself	ju vetë	you yourselves
3rd person	ai vetë	he himself	ata vetë	they themselves
	ajo vetë	she herself	ato vetë	they themselves
	al, ajo vetë	it itself	ata, ato vetë	they themselves

Lesson 46 / Mësimi dyzet e gjashtë

These pronouns help to translate the pronominal phrases, such as: **nga vetë unë, nga unë vetë** (*by myself*), **nga vetë ti, nga ti vetë** (*by yourself*), etc. See the following examples:

E bëra unë vetë.	<i>I did it myself.</i>
E bëra vetë unë.	<i>I did it myself.</i>
E bëmë ne vetë.	<i>We did it ourselves.</i>
E pashë unë vetë.	<i>I saw it myself.</i>
Unë vetë e pashë.	<i>I myself saw it.</i>

(It's preferable to place the reflexive pronoun at the end of the sentence).

Unë do ta bëj atë vetë.

I shall do it myself.

Unë nuk dua t'i shkruaj atij, përse nuk i shkruan ti vetë?

I don't want to write to him, why don't you write yourself?

The possessive adjective vet (i vet, e vet, të vet) - his/her own - again

I vet, e vet, të vet correspond with the English possessive pronouns *his own, her own, or their own*, as in the following examples: **biri i vet** (*his own son*), **bashkëshorti i vet** (*her own husband*), etc. The table below shows the inflection of (**i, e**) **vet** after a noun. See also lessons 5. and 8.

Table no. 71 (Possessive adjective **i vet, e vet** - his/her own)

	Property is singular		Property is plural	
	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
Nom.	i vet	e vet	e vet	e veta
Gen.	i, e, të vet	i, e, së vet	i, e, të vet	i, e, të veta
Dat.	të vet	së vet	të vet	të veta
Acc.	e vet	e vet	e vet	e veta
Abl.	të vet	së vet	të vet	të veta

If **i vet** is used separate from the noun, that is as a possessive pronoun, it will appear in this way:

	Singular	Plural
Masculine:	i veti	të vetët
Feminine:	e veta	të vetat

The emphatic forms of me vete (with me)

This is used with a preposition, but it may be used as a noun, as in the following sentence:

Do ta marr me vete librin.

I will take the book with me.

Lesson 46 / Mësimi dyzet e gjashtë

Ai punon për vete.	<i>He works for himself.</i>
Ai punon për veten e tij.	<i>He works for his won.</i>
Unë e kam librin me vete.	<i>I have my book with me.</i>
Ai flet me veten e tij.	<i>He speaks to himself.</i>

Usages of the verbs duhet (to have) and jam (to be)

Duhet (*have to, must, should, ought to*) is used to indicate necessity need, or constraint.

Examples:

Ai është duke pritur jashtë, ty do të duhet ta takosh.
He is waiting outside, you'll have to see him.
Më duhej ta shihja (or ta takoja atë).
I had to see him.

Use the verb *to do* to translate the Albanian modal verb **duhet** in interrogative sentences.

Examples:

A t'u desh ty të hapje dërrën?	<i>Did you have to open the door?</i>
Sa herë të duhet të shkosh në zyrë?	<i>How often do you have to go to the office?</i>

Duhet, is also used to express the accomplishment of a regular duty. In this case it may be translated with *must* or *to have to*, as in the following examples:

Më duhet të shkoj në zyrë (tani).	<i>I must go to the office (now).</i>
Jam i detyruar të shkoj në zyrë.	<i>I have to go to the office.</i>

To show lack of need, rather than prohibition, or constraint, use the negative of this verb, as in the following phrases: **nuk duhet, nuk është nevoja, s'ka nevojë** (*not to have to*).

Example:

Nëse ti nuk ndihesh mirë, nuk është nevoja të shkosh.
You don't have to go if you don't feel well.



Conversation (Track 47)

Iliri:	Petrít, ajó déra e garazhit që ti théve - nuk është ndréqur ende.
Petríti:	Jo, nuk mendoj se mund të ndréqet. Është e gjitha e thyer. Do të na duhet të blëjmë një dërrë të re.
Iliri:	Ajo do të kushtojë shumë para.
Petríti:	Mendoj se do të më duhet të pagúaj për të. ¹⁾
Iliri:	Epó, në fund të fúndit, ti e théve. ²⁾
Petríti:	Por vetúra nuk u dëmtúa shumë, apó jo?
Iliri:	Jo, por ajó nuk është në kúshte të mira. Duhet t'i bëhet një kontróll i përgjithshëm.

- Petriti:** Bëra që të ndërróhej vaji javën e kaluar.
Iliri: Po, por, ka édhe shumë gjëra të tjera për t'u bërë, përvéc asaj. Për shémbull, radiatori rrjedh.³⁾ Ai do të bëhet édhe më keq nëse nuk riparóhet. Dhe frénat nuk janë duke funksionuar shumë mirë. Ató dúhet të regjistróhen.
Petriti: A e di Babá, nuk dua të jem i áshpër me ty,⁴⁾ por nuk mendoj se ti kujdésesh shumë për veturën tënde.
Iliri: Çfarë! Unë nuk kujdësem për të!
Petriti: Jo, një veturë dúhet të kontrollóhet rregullisht çdo tre muaj. PËyet Z. Benedíkt - ai është eksperti për veturat. Ti nuk e ke çuar për ta bërë këtë për afërsisht një vit. Sigurisht që shkon keq!
Iliri: Mirë, mirë, çfarë paturpësie!⁵⁾ Më lejo të të them, djalósh, flókët i ke shumë të gjata. Shko dhe qéthi!

Explanations: 1) Mendoj se do të më duhet të paguaj për të - *I suppose I shall have to pay for it* - 2) në fund të fundit, ti e theve - *after all, you broke it.* - 3) radiatori rrjedh (pikon) - *the radiator leaks.* - 4) A e di Baba, nuk dua të jem i áshpër me ty (brutal, i pasjellshëm) - *You know, Father, I don't want to be rude to you* - 5) Çfarë paturpësie! Sa i pafytyrë!, Sa i paturpshëm! - *Well, what a cheek!*

Notes about the conversation: See the place of *shumë* (very much) in a sentence:

Vetúra nuk ishte dëmtuar shumë.	<i>The car wasn't damaged very much.</i>
Múa nuk më pëlqén shumë uíski.	<i>I don't like whisky very much.</i>

Generally speaking, the adjectives are put after the nouns they modify, while the adverbs follow the object.

Note the verb **marr me mend** (*to suppose, to guess*). The meaning of this verb is the same with that of the verb **mendoj** (*to think*), or **shpresoj** (*to expect*). Example:

Epo, nëse ti nuk pranon ta bësh punën, mendoj se do të më duhet ta bëj unë.
Well, I suppose I'll have to do the job if you refuse to.

Note the use of the passive voice of the infinitive of the verb **bëj** (*to do*):

Ka shumë gjëra të tjera për t'u bërë.
There are a lot of other things to be done.

Reading exercises

1. **A ia rregulluan orën atij? Jo, ai e riparoj vetë:** A ia rregulluan orën atij? Jo, ai e riparoj vetë. - **A ia sollën asaj pakon? Jo, ajo e solli vetë.** - **A ua gatuan atyre ushqimin? Jo, ata e**

gatuan vetë. - A ia hapën portën atij? Jo, ai e hapi vetë. - A ia ndërruan asaj gomën? Jo, ajo e ndërroi vetë.

2. Xhakëtë: Mua do të më bëhet një xhakëtë javën që vjen. Oh, unë e bëj gjithnjë vetë timen. **Xhakëtë:** Mua do të më bëhet një xhakëtë javën që vjen. - Oh, unë e bëj gjithnjë vetë timen. - Ora ime, riparoi: Mua do të më riparohet ora javën që vjen. - Oh, unë e riparoi gjithnjë vetë timen. - Shtëpi, bojatis: Mua do të më bojatiset shtëpia javën që vjen. - Oh, unë e bojatis gjithnjë vetë timen. - Disa rafte, vendos: Mua do të më vendosen disa rafte javën që vjen. - Oh, unë i vendos gjithnjë vetë të miat. - Veturë, kontrolloj: Mua do të më kontrollohet vetura javën që vjen. - Oh, unë e kontrolloj gjithnjë vetë timen. - Pastroj dhomat: Asaj i janë pastruar dhomat. - Oh, unë i pastroj gjithnjë vetë të miat.

Sentences and phrases for lessons 45 and 46

Shko dhe sill atë burrin për të cilin po flisje, burrin, që të ndihmoi javën e kaluar.

Go and fetch the man you were talking about, the man, who helped you last week.

Kjo muzikë tingëllon më mirë kur luhet në një piano të mirë.

This music sounds better when it's played on a good piano.

Libri u shkrua nga ajo grua që ne pamë në kafënë mbrëmë.

The book was written by that woman we saw at the café last night.

A të kujtohet ajo dritare që u thye para një jave?

Do you remember that window that was broken a week ago?

Atyre u ndërtuan një garazh të ri, kur garazhi i tyre i vjetër ra.

They had a new garage built when their old one fell down.

A është bërë ndonjë gjë për të?

Has anything been done about it?

Na duhet të na e rregullojnë atë.

We ought to have it mended.

Practice exercises

1) Translate into Albanian: 1. He must go home by now. - 2. He always must get up at five o'clock in the morning. - 3. It was dark and I had to use a flash-light. - 4. He told me I had to leave the apartment. - 5. I suppose we had to invite them to dinner. - 6. How many times should you write to him? - 7. There was no need for them to come, if they didn't want to. - 8. He is not forced to work, because he has plenty of money. - 9. They will arrive tomorrow and I look forward to meeting them.

2) Change the following sentences in negative: 1. Ai i kishte vënë fotografitë e tij mbi piano. - 2. Atij iu vunë fotografitë e tij mbi piano. - 3. Më duhej të punoja dje gjithë ditën. - 4. Ai shkoi që të qethet. - 5. Atij i duhet shpesh të shkojë jashtë shtetit. - 6. Unë kam riparuar veturën. - 7. Mua m'u riparua vetura në garazh në Tiranë. - 8. Ajo është e shkëlqyer. - 9. Mua do të më duhet t'i përgjigjem asaj letrë. - 10. Asaj i duhet të pastrojë dhomat. - 11. Asaj iu pastruan dhomat. - 12. Ajo ka pastruar dhomat. - 13. Asaj i duhej t'i pastroheshin dhomat.

Lesson 47 / Mësimi dyzet e shtatë

Forty-seventh Lesson / Mësimi i dyzeteshtatë

Vocabulary / Fjalorth

bëja, i mësuar për të bërë - *used to*
bujqësi - *farming*
dritë dielli - *daylight*
drithë, grurë - *corn, harvest*
prodhim, të kórra (from fields) - *yield*
hujk, fermër - *farmer*
fushë - *field*
gjashhtë pënsë - *sixpence*
jashtë - *outdoor*
lopë - *cow*

përjashta - *outdoors*
keqardhje - *pity*
krenar - *proud*
kundërshtoj - *(to) object*
lëro, plugoj - *(to) plough*
më i larti - *the highest*
mjel - *(to) milk*
rezultat - *result*
heq viza, vizatôj - *(to) draw*
vjel (drithë, fruta) - *(to) reap*

The subjunctive mood

Let's see these sentences: Examples:

Më pëlqen të lexoj (subjunctive). *I like to read.*

Është kënaqësi që të takoj.

It was nice meeting you.

Pres me padurim që të takoj mikun tuaj.

I look forward to meeting your friend.

Which form to choose?

There are verbs which have to be followed either by a verb in the subjunctive mood, or by a neuter nouns. These verbs are: pëlqej (*like*) filloj, (*begin*), nis (*start*). Examples:

Ai filloi të shkruajë. (Subjunctive)

He began to write.

Ai filloi të shkruarit.

He began writing.

Mua më pëlqën të shkruaj. (Subjunctive)

I like to write.

Mua më pëlqën të shkruarit.

I like writing.

Some more examples:

Ai nisi të këndojë sapo mbërriti në shtëpi.

He started to sing as soon as he arrived home.

Ai nisi të kënduarit sapo mbërriti në shtëpi.

He started singing as soon as he arrived home.

Verbs that require subjunctive mood: pyes (*ask*), kundërshtoj (*refuse*), premtoj (*promise*), drejtoj (*manage*), vendos (*decide*), kam ndër mend (*intend*), shpresoj (*hope*).
Example: Shpresoj që puna të shkojë mirë (*I hope the work be a success*).

In some cases, using a certain verb or a certain noun, we change the meaning of the sentence, as in the following sentences:

Ky djalë dëshiron të lajë.
Ky djalë dëshiron një të larë.
Kujtôhu të postosh këtë lëter.
Më kujtôhet se e postova lëtrën.

This boy wants to wash.
This boy needs to be washed.
Remember to post this letter.
I remember posting it.

Shtëpi karakteristike, Shqipëria e veriut.
A characteristic house, northern Albania.



Conversation (Track 48)

- Xhoni:** A do të keni pushime këtë vit ¹⁾ Znj. Bégu?
- Doroti:** Po, jemi duke menduar të vizitojmë vëllain e Ilirit, Ladin, i cili është fermër.
- Xhoni:** Bujqësia është një punë shumë e këndshme, nëse nuk ke kundërshtim për të punuar fort.
- Iliri:** Po, dhe nëse nuk keni kundërshtim të ngriheni në pesë të mëngjesit. ²⁾
- Doroti:** Epô, Ilir, si mjek, ti je mësuar të ngrihesh natën!
- Iliri:** Po, vërtet, ³⁾ dhe këtu kam një lëter nga Ladi. E dashur, hape dritën, a do ta hapësh? Drita e diellit nuk është e mirë për të lexuar.
- Doroti:** A do të kishe kundërshtim të tërhiqje përdet, Z. Benedikt?
- Xhoni:** Oh po, sigurisht.
- Doroti:** Aty! Në rrëgull. Nuk më pëlqën të rri ulur në errësirë.
- Iliri:** Ladi thotë këtu, se gruri i tij është gati për korrje. Dhe ai po mendon që vitin tjetër të blëjë më shumë fusha.
- Xhoni:** Oh, ai duhet t'i këtë punët mirë. ⁴⁾
- Iliri:** Po, mendoj se i ka mirë.
- Doroti:** Ai është shumë krenar që ka patur prodhimin më të lartë të qumështit në krahinën e tij.
- Xhoni:** Shpresoj se ju po prisni me padurim që ta shihni atë.
- Iliri:** Po, sigurisht që jemi. Dhe unë do të bëj disa ushtrime fizike. A e dini se kur isha i ri, isha shumë i mirë për plugim. ⁵⁾ A keni provuar ndonjëherë të plugoni, Z. Benedikt?

Xhoni: Jo, por një herë provova dorën për të mjelë një lopë.⁶⁾ Rezultati ishte i tmerrshëm! Nuk do të harroj kurrë pamjen keqardhëse në fytyrën e asaj lope!

Explanations: 1) A do të keni pushime?, A do të bëni pushime? - *Are you going to have a holiday?* - 2) të ngriheni në pesë të mëngjesit - *to get up at five o'clock in the morning.* - 3) Po, vërtet - *Well, as a matter of fact, Yes, really.* - 4) Ai duhet t'i ketë punët mirë; atij i shkojnë punët mbarë - *he must be doing well.* - 5) Unë kam qenë mjaft i mirë për të pluguar (në plugim, në të lëruar) - *I was quite good at ploughing.* - 6) një herë provova të milja një lopë - *I once tried my hand at milking a cow.*

See some examples using adverbs, adjectives, or gerunds after the verb:

Ti nuk je kúndër që të punohet fort.

You don't object to working hard.

Ti je mësuar shumë që të ngrihesh hërët.

You are quite used to getting up early.

Dríthi është gáti për t'u kórrur.

The corn is ready for reaping.

Drita është e mjaftueshme për lexím.

The light is good enough for reading.

Aí është krenar që është një bujk i mirë.

He is proud of being a good farmer.

Aí provói të shkruante një libër.

He tried his hand at writing a book.

Përpíqem means: **vë forcat, mundohem të bëj një veprim (try to do).** **Provój** (try doing). Examples:

Përpíqu ta mbarësh punën përpára orës pësë.

Try to finish your work before five o'clock.

Provo supën që kam gatúar për ty.

Try the soup I have cooked for you.

Reading exercises

1. **Pirja e duhanit, të bën keq: Të pirit e duhanit të bën keq:** Pirja e duhanit, të bën keq: Të pirit e duhanit të bën keq. - Ndihmë, njerëz, mirësjellje: Të ndihmosh njerëzit është mirësjellje.- Jetoj, jashtë shtetit, ndryshe: Të jetuarit jashtë shtetit është ndryshe. - Nxë shqip interesante: Të nxësh (learning) shqip është interesante. - Shëtit, mirë për ty: Të shëtiturit të bën mirë.- Shkruaj, letra, e vështirë: Të shkruarit e letrave është e vështirë.

2. **Largohem: Çfarë po mendoni të bëni? Po mendoj të largohem:** Largohem: Çfarë po mendoni të bëni? Po mendoj të largohem. - Punoj: Çfarë kundërshtoni të bëni? Kundërshtoj:

Lesson 47 / Mësimi dyzet e shtatë

të punoj.- Vrapoj: Për çfarë je i mirë? Jam i mirë në të vrapuar.- Jap mësim: Për çka je krenar? Jam krenar të jap mësim. - Drejtoj veturën: Për çka je mësuar të bësh? Jam mësuar të drejtoj veturën.

3. Provoj, flas shqip: A keni provuar të flisni shqip?: Provoj, flas shqip: A keni provuar të flisni shqip? - Mendoj për, pi duhan me llullë: A keni menduar për të pirë duhan me llullë? - Jap mësim, lexoj dhe shkruaj: A keni dhënë mësim për lexim dhe shkrim? - Flas për, vizitoj Shqipërinë: A keni folur për të vizituar Shqipërinë? - Filloj, lyej shtëpinë: A keni filluar të lyerit e shtëpisë?

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Ju falenderoj që më shkruat. - 2. Është kënaqësi të dëgjosh muzikë të mirë në radio. - 3. Shiu pushoi dhe dielli po shkëlqen. - 4. Krehja e flokëve ndihmon që të forcohen. - 5. Shpresoj se do të më falësh që bëra gjithë ato pyetje (*that I asked you a lot of questions*). - 6. Nuk ka përse të të vijë turp që të bësh pyetje. - 7. Ka qenë gjithnjë kënaqësi për të punuar në këtë zyrë. - 8. Ai premtoi ta provonte edhe një herë. - 9. Ne nuk e dëgjuam atë program javën e shkuar. - 10. Ai thotë se e kujton me kënaqësi kohën që kaloi me ne. - 11. Unë mendoj se pritëm gjysmë ore. - 12. Unë nuk mund të mos e mendoj se ata do të arrijnë shpejt. - 13. Policia nuk pranoi t'i kthente atij pasaportën. - 14. Kjo veturë ka nevojë për riparim. - 15. Unë më përpiqem të mbaj në rregull dhomën, por ai vazhdon të lërë sende mbi piano. - 16. A u kujtove të fikësh dritat? - 17. Po, më kujtohet që i fika para se të largohesha nga zyra. - 18. Eja të më shikosh pasi të kesh mbaruar së shkruari me makinë shkrimi ato letra. - 19. Unë u lodha së dëgjuari të lloj muzike. - 20. Dëgjimi i një mësimi të gjatë të shqipes mbasditë, më lodh.

2) Answer these questions: 1. Ku do të shkojë familja Begu për pushime? - 2. Cila është ana e Ladit, vëllait të Ilirit? - 3. A mundet që një njeri të kënaqet me punën e fermës? - 4. Përse duhet mjekëve që ndonjëherë të ngrihen natën? - 5. Përse do Iliri që Dorotia të hapë dritën? - 6. Kujt i lutet ajo që të tërheqë perdet? - 7. Ç'ka ndërmend Ladi të bëjë drithin e tij? - 8. Përse mendon Xhoni se Ladi është duke e kaluar mirë? - 9. A do të ishte mirë për Ilirin të vizituarit e fermës?

3) Use the following sentences and try to write a letter to your friend in America: Verën e kaluar, unë vajta për të kaluar pushimet në fshat ku xhaxhai im ka një fermë. Jeta në fshat është e bukur nëse je i mësuar të ngrihesh në orën pesë të mëngjesit dhe të punosh shumë (very hard).

Mua më pëlqen të shkoj në fushë me bujkun për të parë grurin e pjekur dhe për ta korrur. Kam provuar edhe të lëroj. Xhaxhai thoshte se plugoja mirë. Një herë unë provova edhe të mjel llopë. Duhej ta kishe parë vështirimin keqardhës të asaj lope të shkretë.

Lesson 48 / Mësimi dyzet e tetë
Forty-eighth Lesson / Mësimi i dyzetetetë
Vocabulary / Fjalorth

bëj provë (vesh-mbathje) - (to) fit on
bifték - steak
budalla - silly
dyqan kasapi - butcher's shop
i bie ziles - (to) ring
i (e, të) njëjtë - same
lajm, njoftim, mesazh, - news, message
mjaltë - honey
kasap - butcher
pjek, thek në skarë - (to) grill

pöçe, qyp, kavanoz - pot
porosit, urdhëroj - (to) order
provë - fitting
qëllim, synim - purpose
qytët - town, city
rrobaqépës - tailor
telefon - phone (telephone)
telefonoj - (to) call, (to) ring up
tjetër - else
ziej - (to) stew

The indefinite pronoun - tjetër, tjetri (other, the other, else, next) -
Tjetër (other) and **tjetri** (the other) are indefinite pronouns. **Tjetër** means another thing of the same kind, but not that particular one. Examples:

Unë do të vij ndonjë ditë tjetër.
Këtu është vetëm një libër.
Ku është tjetri?

I shall come some other day.
Here is only one book.
Where is the other?

Tjetër may also be used separately. Do not confuse the indefinite pronoun **tjetër** (other) **tjetri** (the other) with **tjetër** (else).

Tjetër (else) is associated by a group of words that have other indefinite pronouns, such as: **diçka** (something), **asnjë, asnjëri, as një njeri** (none, nobody), **kudo** (everywhere), et. Examples:

Asgjë tjetër.
Dikush tjetër.
Ai nuk dinte asgjë tjetër.
Kush tjetër e di këtë ngjarje?

Nothing else.
Someone (or somebody) else.
He didn't know anything else.
Who else knows this story?

A doni diçka tjetër?
 This means: **ndonjë gjë, diçka tjetër.**
Jo, unë nuk dua gjë tjetër.
 This means: **asgjë tjetër,**

Do you want anything else?
No, I do not want anything else;

Një tjetër (edhe një tjetër, edhe një më shumë), is translated *another* (another one), that is, **një tjetër të ndryshëm**, or *one more*. Below are some examples:

Unë do të marr një libër tjetër. (Different from the first one).	<i>I shall take another book.</i>
Unë do të vij një ditë tjetër. (Different from this day).	<i>I shall come another day.</i>
Do të marr edhe një libër tjetër. (A book added to the taken one).	<i>I shall take one more book.</i>

If **tjetër** is used to show the repetition of the action, which may be expressed by the following words, as **përsëri**, **prapë**, **shumë më tepër**, then, in English it should be translated **more**.

A do të dëshironi edhe një çaj tjetër?	<i>Will you have some more tea?</i>
Unë do të blej edhe dy libra të tjerë.	<i>I shall buy two more books.</i>

Tjetër and **tjetri** mean also *next* and/or *the next*. It shows another event or action, as in these examples: **Hërën tjetër** - *Next time*; **Pika tjetër e programit** - *Next item of the program*, etc.

Table no. 72 (The declension of indefinite pronoun (një) tjetër)

Case	Masculine		Feminine	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nominative	një tjetër	të tjerë	një tjetër	të tjera
Genitive	i (e) një tjetri	i (e) të tjerëve	i (e) një tjetre	i (e) të tjerave
Dative	një tjetri	të tjerëve	një tjetre	të tjerave
Accusative	një tjetër	të tjerë	një tjetër	të tjera
Ablative	prej një tjetri	prej të tjerëve	prej një tjetre	prej të tjerave

Tjetër (*else*) is used with interrogative pronouns:

Kush ërdhi tjetër?	<i>Who else came?</i>
Çfarë tha ai tjetër? or Çfarë tjetër tha ai?	<i>What else did he say?</i>
Kush tjetër ishte duke lexuar?	<i>Who else was reading?</i>

I njëjti, e njëjta, të njëjtit, të njëjtat (*same*)

I njëjti, e njëjta, të njëjtit, të njëjtat (*the same*), mean **po ai, po ajo, po atë, po ata, po ato**. Examples:

Ai qëndroi në të njëjtin (në po atë) hotel.

He stayed at the same hotel.

Unë banoj në të njëjtën (në po atë) shtëpi sikursé (sikundër) edhe vëllai im.

I live in the same house as my brother.

The reflexive pronoun - Unë vetë (I myself) - again

Unë vetë (*I myself*) is a reflexive pronoun. See the following sentences:

	Unë vetë e pashë atë.	<i>I saw it myself.</i>
or	Unë e pashë vetë atë.	<i>I myself saw it.</i>
or	Unë e pashë atë vetë.	<i>I myself saw it.</i>

If **vetë** is used to mean **madjë édhe** is translated *even, own*. Examples:

Madjë édhe vetë i ati i tij nuk e dinte.	<i>Even his father did not know it.</i>
Edhe vetë i ati i tij nuk e dinte, madjë.	<i>Even his father did not know it.</i>
Édhe i ati i vetë nuk e dinte atë.	<i>His own father did not know it.</i>
Vetë i ati i tij nuk e dinte.	<i>His father himself did not know it.</i>

Finally, **po ai**, means **pikërisht ai**, **pikërisht ajo**, **pikërisht atë**. It is translated *very and* should be followed by a noun. Examples:

Po atë ditë	<i>That very day.</i>
Pikërisht atë ditë.	<i>That very day.</i>



Conversation (Track 49)

Iliri:	A ka ndonjë mesazh për mua? ¹⁾
Doroti:	Oh, po! Znj. Prifti telefonoi. Fëmija e saj është përsëri e sëmurë.
Iliri:	Oh, Zot i madh!
Doroti:	A mund t'i bësh vizitë sonte? ²⁾
Iliri:	Po, kështu mendoj. A telefonoi dikush tjetër?
Doroti:	Mendoj se ishte dikush tjetër - taní, kush ishte ai? Petrít, ti u përgjigje në telefon: kush telefonoi tjetër përveç Znj. Prifti?
Petríti:	Oh, ishte rrobaqepësi për të thënë se kostumi juaj tjetër i ri ishte gati për provë.
Iliri:	Oh, mirë! Epë, do të bëja mirë të zbrisja atë taní. Por nuk më pëlqen të shkoj në qytet me veturë vetëm me një qëllim. ³⁾ Do të parapëlqëja të bëja diçka tjetër në të njëjtën kohë. A nuk ka ndonjë gjë tjetër që dëshironi të dyqanet?
Doroti:	Oh po, gjithnjë ka diçka tjetër që unë dua të dyqanet. Kam një kek për çajin ..., çfarë tjetër do të dëshironit?
Petríti:	Unë do të dója ca mjaltë.
Doroti:	Oh, kjo është një ide e mirë. Nuk kam fare mjaltë në shtëpi. Ilir, ti mund të marrësh një kavanoz nga markëti.
Iliri:	Markëti! Në rrëgull! Dhe ku duhet të shkoj gjëtkë?
Doroti:	Posi, ti mund të sjellësh nga markëti një kilogram me biftékë.

- Iliri:** Për skarë apo për të zierë?⁴⁾
Doroti: Për të zierë.
Iliri: A ka tani ndonjë gjë tjetër që doni ju ndërsa unë do të jem jashtë?⁵⁾
Doroti: Po, ne duam një ton qymyr guri.
Iliri: Mendón ti se unë do të vë një ton qymyr guri mbrapa veturës!?
Doroti: Oh, sigurisht që jo, gjëpura! Vetëm porosite!⁶⁾

Explanations: 1) A ka ndonjë mesazh (njoftim) për mua? - *Are there any messages for me?* - 2) A mund të bësh vizitë sonte? A mund të telefonosh sonte? - *Can you call this evening?* - 3) Nuk më pëlqen të shkoj në qytet me makinë vetëm me një qëllim - *I don't like driving into town with only one purpose.* - 4) Për skarë apo për të zier - *For grilling or for stewing?* - 5) A ka ndonjë gjë tjetër që doni ju ndërsa unë do të jem jashtë?; A dëshironi ndonjë gjë tjetër të sjell, ndërsa unë do të jem jashtë? - *Is there anything else you want while I'm out?* - 6) Oh, sigurisht (që) jo, gjëpura! Vetëm porosite! - *Oh, of course not, silly! Only order it!*

Reading exercises

1. **Diçka jetër, më jep mua: Më jep mua diçka tjetër:** Diçka tjetër, më jep mua: Më jep mua diçka tjetër. - Vend tjetër, ka banuar ai: A ka banuar ai në një vend tjetër? - Njeri tjetër, ai njih: Ai njih një njeri tjetër. - Njeri tjetër, ne folëm: Ne i folëm një njeriu tjetër. - Vend tjetër, ai di: Unë di një vend tjetër. - Vend tjetër, po shkojmë: A po shkojmë në një vend tjetër?

2. **Unë i pastrova vetë dritaret: Mendova se ti gjete dikë tjetër për t'i pastruar:** Unë i pastrova vetë dritaret: Mendova se ti gjete dikë tjetër për t'i pastruar. - Ai e riparoj vetë dritarën: Mendova se ai gjeti dikë tjetër për ta riparuar atë. - Ne e drejtojmë uzinën vetë: Mendova se ti gjete dikë tjetër për ta drejtuar atë. - Ata i mësojnë fëmijët vetë: Mendova se ata gjetën dikë tjetër për t'i mësuar ata. - Ajo e drejtoi vetë veturën: Mendova se ajo gjeti dikë tjetër për ta drejtuar atë.

3. **Ka: A ka ndonjë vend tjetër?:** Ka: A ka ndonjë vend tjetër? - Nuk ka, njeri: Nuk ka njeri tjetër. - Ka, diçka: Ka diçka tjetër. - Ka, ku: Ka diku tjetër. - Ka, njeri: A ka njeri tjetër? - Ka, gjë: A ka ndonjë gjë tjetër? - Nuk ka, gjë: Nuk ka gjë tjetër.

Sentences and phrases for lessons 47 and 48

Unë gjithnjë kënaqem duke dëgjuar program të mirë në radio.

I always enjoy listening to a good program on the radio.

Ti nuk ndihmón njeri duke qëndruar aty dhe duke mos bërë asgjë.

You are not helping anybody by standing there and doing nothing.

A ka ndonjëri kundërshtim po të mbyll dritaret?

Does anybody object to my shutting the windows?

Rrobat e mia për arnim janë mbi shtrat.

My clothes for mending are on the bed.

Unë kam vënë çdo gjë tjetër në hufë.

I've put everything else in the cupboard.

Drejtori dhe sekretaria e tij janë këtu, a do të vijë dikush tjetër?

The manager and his secretary are here, is anybody else coming?

Kush tjetër dëshiron t'i shikojë këto fotografi?

Who else wants to look at these photos?

Nuk më pëlqën të rri në këtë kafënë, le të shkojmë diku tjetër.

I don't like sitting in this café, let's go somewhere else.

Po, por ku tjetër mund të shkojmë?

All right, but where else can we go?

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Më jep një gjë tjetër për të ngrënë. - 2. A nuk ka ndonjë gjë tjetër për ne për të bërë? - 3. Çfarë gjë tjetër mund të marim ne me vete? - 4. Asnjë njeri tjetër nuk mund t'ju thotë përgjigjen. - 5. Shko dhe kërko të të ndihmojë një person tjetër. - 6. A ka ndonjë person tjetër që po rri jashtë portës? - 7. A ka njerëz të tjerë që janë duke pritur? - 8. Të gjithë njerëzit e tjerë në ndërtesë kanë shkuar në shtëpi. - 9. Në ç'vend tjetër ke ndërmend të shkosh? - 10. A ka banuar ai në ndonjë vend tjetër në Shqipëri? - 11. Kujt personi tjetër i folë ti? - 12. Dikush ka nxjerrë nga kutia të gjitha sendet e mia. - 13. Nëse ndieni shumë vapë pranë zjarra uluni në ndonjë vend tjetër. - 14. Ai nuk më tha ndonjë gjë tjetër rreth udhëtimit të tij. - 15. Dëshiroj që ti të shkosh në bankë, dhe në asnjë vend tjetër.

2) Translate into Albanian: 1. There are some messages for you, on the table, near the telephone. - 2. Except for Ilir, I know many people that would like to walk just a little outside. - 3. I am afraid there is nothing else for you to see. - 4. Do you intend to go to the shops to buy cigarettes? - 5. Do you mind getting a newspaper at the same time? - 6. Don't they say anything else in their letters? - 7. Can you order some paper for your typewriter machine? There is not any paper in the cupboard. - 8. Somebody called me yesterday, was it you or someone else?

3) Translate into English: 1. Unë nuk pata gjë tjetër për të thënë, prandaj ika. - 2. Çfarë tjetër do ti që unë të shkruaj? Unë nuk kam asgjë të re për t'i thënë atij. - 3. A dëshironi gjë tjetër? Po, unë dua një kafe tjetër nëse ka ndonjë. - 4. Unë kam diçka shumë të bukur për të treguar. - 5. Përse nuk ma ke thënë më parë? Sepse unë vetë nuk e dija akoma. - 6. Ky është për ai film që pamë dje. Le të shkojmë në ndonjë vend tjetër. - 7. Kjo nuk më pëlqen. Më jep diçka tjetër. Çfarë tjetër? Çfardo tjetër. - 8. A ke nevojë për gjë tjetër? Jo, unë nuk kam nevojë për gjë tjetër. - 9. Faleminderit. - 10. Jo të gjithëve u pëlqen ajo gjë, apo ajo? - 11. Po atë ditë, erdhi një tjetër letër me lajme të mira.

Lesson 49 / Mësimi dyzet e nëntë
Forty-ninth Lesson / Mësimi i dyzetënëntë
Vocabulary / Fjalorth

amerikan, amerikane - *American*
i (e, të) dashur, i (të) këndshëm - *lovely*
i (e, të) fortë - *strong*
gosti, pritje; parti - *party*
gjatësi - *length*
gjë pa kuptim - *nonsense*
i (të) hajtëm; i (e, të) hollë - *slim*
i (e, të) përsosur - *perfect*
katror, shesh - *square*
kostum (për burra) - *suit*
kostum i qepur me porosi - *tailored suit*

modë - *fashion*
ndryshim - *difference*
në ditët e sotme - *nowadays*
ngjashmëri, ngjasim - *likeness*
pallë, rrudhë - *crease*
pantallona - *trousers*
se, sesa (for comp. degree) - *than*
shpatull, sup - *shoulder*
vesh, mbath - *(to) wear*
veshje për pritje, për mbrëmje -
a party-dress

Comparison degrees of adjectives and adverbs

Adjectives and adverbs have degrees of comparisons. The degrees are 3 (three). Comparisons implies two people or two things. This is typical for positive and comparative degrees. The degrees are as follows: a) **positive degree**, or **equal comparison**, b) **comparative degree**, or **unequal comparison** and c) **superlative degree**.

Positive degree

This degree has two special phrases of comparisons. They are: **po ashtu ... si** (*so ... as*), **po aq ... sa** (*as many ... as; as much ... as*) and **jo aq ... sa, jo ... ashtu si** (*not as many as ...; not as much as ...*), etc.

Po ashtu i mirë si ... or **po aq i mirë sa ...** (*as good ... as*) are used with adjectives. **Po aq ... sa, or si ... edhe** (*as many ... as*) are used when people or things are involved. Examples:

Ai është po aq i mirë sa (edhe) ti.
He is as good as you.
Ai nuk është po aq i mirë sa (edhe) ti.
He is not as good as you.
Unë kam aq shokë sa (edhe) ti.
I have as many friends as you.
Ai nuk është po aq i mirë sa (edhe) ti.
He is not so good as you.
Unë nuk flas shqip aq mirë sa ajo
I don't speak Albanian as well as she does.

Augmentative degree

The augmentative, or otherwise the unequal comparison degree, is used for adjectives and

adverbs. This has two parts.

Part one: is formed by putting the particle **më** (-er, more) before the adjectives and adverbs, as follows: **i madh** (great, big) - **më i madh** (greater, bigger). Examples:

Positive

i madh - great, big
i thellë - deep, profound
i mërzitur - sad
i lumtur - happy
i gjerë - wide, broad
i bukur - nice, beautiful
i përsosur - perfect

Comparative

më i madh - greater, bigger
më i thellë - deeper, more profound
më i mërzitur - sadder
më i lumtur - happier
më i gjerë - wider, broader
më i bukur - nicer, more beautiful
më i përsosur - more perfect

Part two: is preceded by **se**, or **sesa** (than), followed by other parts of the speech, as in **i madh** (great, big) - **më i madh se**, or **më i madh sesa** (greater than, bigger than), etc. Examples:

Aí është më i gjatë se ti.

He is taller than you.

Aí është më inteligjént sesa mendón ti.

He is more intelligent than you think.

With personal pronouns, the second part of the comparison, should respond to the first one. Therefore, if the first part of the comparison has the value of the subject, the second part will use the subjective form of the pronoun. Example:

Aí është më i gjatë se unë.

He is taller than I.

Ajó është më e gjatë se ajo.

She is taller than her.

To compare two adjectives which are connected by the same subject, use **më** (-er, more). The comparative phrase **më shumë se** (sesa), **më tepër se** (sesa), is translated *more than*.

Aí është më i hajtëm se i gjatë.

He is more slim than tall.

Diminutive degree

This comparison is made by using **më pak** (less), followed by the second part of comparison **se**, **sesa** (than): **më pak se** (sesa) - *less than*. Examples:

Aí është më pak i gjatë sesa unë.

He is less tall than I (or than me).

Ajó është më pak interesante sesa e mendóva unë.

It is less interesting than I thought.

Lesson 49 / Mësimi dyzet e nëntë

Më pak se, më pak sesa, will be translated *less than*, if the noun is in singular, and *fewer than*, if the noun is in plural. Examples:

Unë kam më pak flokë sesa ti.

I have less hair than you.

Unë kam më pak shokë sesa ti.

I have fewer friends than you.

Superlative degree

This degree compares more than two people or more than two things. For this use **shumë** (*very much*), **fort** (*very much*), **tepër** (*quite*), **mjaft** (*enough*), etc., before the adjectives or adverbs, like: **shumë i mirë**, **shumë i keq** or **mjaft i mirë**, **mjaft i keq** (adjectives); **shumë mirë**, **shumë keq** or **mjaft mirë**, **mjaft keq** (adverbs). This comparison does respond to the English superlative degree with *most* or *-est*, accordingly. Examples:

Comparative

më i madh - *greater, bigger*

më i thellë - *deeper, profounder*

më i mërzhitur - *sadder*

më i lumtur - *happier*

më i gjërë - *wider, broader*

më i bukur - *nicer, more beautiful*

më i përsosur - *more perfect*

Superlative

shumë i madh - *greatest, biggest*

tepër i thellë - *deepest, most profound*

mjaft i mërzhitur - *saddest*

tëjet i lumtur - *happiest*

shumë i gjërë - *widest, broadest*

tepër i bukur - *nicest, most beautiful*

mjaft i përsosur - *most perfect*

Absolute superlative degree

This degree is used to show that the comparison of things of the same group is at the highest level. For this comparison is used the particle **më** and then the adjective in definite form, like: **më i miri** (*the best*), **më i gjati** (*the longest*), **më punëtori** (*the most hard working one*), **më i vogli** (*the smallest*), **më besniku** (*the most faithful*), etc. After the adjective, to end the sentence add one of these prepositions: **prej** (*of*), **nga** (*of*), **midis** (*among*), **në** (*in*), etc. Examples:

Comparative

Cili është më i nxehhtë nga të dy vëndet? Egjipti apo Nigería?

Which is the warmer of the two countries? Egypt or Nigeria?

Superlative

Cili është më i nxehhti nga të tre vëndet? Egjipti, Nigería apo Shqipëria?

Which is the warmest of the three countries? Egypt, Nigeria or Albania?

Absolute superlative degree

Ai është më i gjati prej vëllëzërve.

He is the tallest of the brothers.

Lesson 49 / Mësimi dyzet e nëntë

More examples on absolute superlative: **më i, më e, nga, midis**

Enida ishte më e mira nga të gjitha shoqet e saja.

Enida was the best of all her friends.

Lorina është më e bukura nga të gjitha shoqet e saja.

Lorina is the most beautiful of all her friends.

Ai është më inteligjenti midis shokëve të mi.

He is the most intelligent among my friends.

The absolute superlative degree of the diminutive comparison is made by means of **më pak i ... , më pak e ... , më pak ...**, which are translated *the least ... of*. Examples:

Ai është më pak i pasuri nga shokët e mi. *He is the least rich of my friends.*

(concerning wealth, he is the last one, he is less rich than others).

If the second part of the superlative degree is a noun, real or imagined, then use the preposition **në** (*in*). Example:

Ai është njeriu më i pasur në botë.

He is the richest man in the world.

If you want to compare members of one family (brothers or sisters), use **më i madh** (*the elder*), and **më i madhi** (*the eldest*). Examples:

Ai është vëllai im më i madh.

He is my elder brother.

Më i madhi vëlla imi është mësues.

My eldest brother is a teacher.

See below the table of the comparative degrees of some adjectives and adverbs:

Table no. 73 (*Comparison of adjectives*)

No.	Positive	Comparative	Superlative degree
1	i mirë - good	më i mirë - better	më i miri (nga, prej) - (the) best
2	i keq - bad	më i keq - worse	më i keqi (nga, prej) - (the) worst
3	i vogël - little	më i vogël - smaller	më i vogli (nga, prej) - (the) smallest
4	shumë - much	më shumë - more	shumë më tepër (nga, prej) - (the) most
5	shumë - many	më shumë - more	shumë më tepër (nga, prej) - (the) most

Table no. 74 (Comparison of adverbs)

No.	Positive	Comparative	Superlative degree
1	mirë - well	më mirë - better	shumë mirë (nga, prej) - (the) best
2	keq - ill	më keq - worse	shumë keq (nga, prej) - (the) worst
3	pak - little	më pak - less	shumë pak (nga, prej) - (the) least
4	larg - far	më larg - farther	shumë larg (nga, prej) - (the) farthest

Gjithnjë e më shumë - more and more; **gjithnjë e më pak** - less and less

Gjithnjë e më shumë, gjithnjë e më pak, if followed by an adjective, are translated in this way:

Po bën gjithnjë e më ftohtë.

Po bën ftohtë e më ftohtë.

It's getting colder and colder.

Ajo duket gjithnjë e më e bukur.

She seems more and more beautiful.

Ajo duket gjithnjë e më pak e bukur.

She seems less and less beautiful.

The comparative phrase **sa më shumë që ... aq më**, and **sa më pak që ... aq më**, if followed by an augmentative or diminutive comparison, should be translated *the more ... the more ... (or the less)*. Examples:

Sa më shumë që studioni, aq më shumë mësoni.

The more you study the more you learn.

Sa më pak që lexon, aq më pak i mban mend fjalët e reja.

The less you read the fewer the new words you can remember.

Sa më shumë që... aq (*the more ... the more*), is another comparative phrase used in comparative degree. See the following examples: **Sa më shumë që studion, aq më shumë mëson** (*The more you study the more you learn*). In this case **sa ... aq** is not used. Example:

Sa më shumë që mplaket, aq më i padurueshëm bëhet.

The older he grows the more impatient he becomes.

Mirë ... e më mirë (*better and better*), **shumë ... e më shumë** (*more and more*), is used to show continuous changes. Examples:

Shitjet tona po shkojnë mirë e më mirë.

Our sales are getting better and better.

Vizitat e tij po bëhen shumë e më shumë të shpeshta.

His visits are growing more and more frequent.

Adverbs of manner

The adverbs are characterized by two special features:

1) The most common way is by adding the **-isht** ending, which responds to **-ly**. **I qetë - qetësisht, i mirë - mirësisht, i plotë - plotësisht, i gjerë - gjerësisht**, etc. **Lirisht** (*freely*), **gjerësisht** (*broadly*), **rregullisht** (*regularly*), **natyrisht** (*naturally*) are adverbs.

2) The majority of the adjectives have the comparative and superlative degrees.

The comparative degree is formed by putting **më** (*more*) before them; the superlative degree is formed by using **shumë, tepër, mjaft, fort, krejt, fare, bukur** just before the adverbs which are translated (*the*) *most*. Examples:

mirë	më mirë	shumë (tepër) mirë
bukur	më bukur	shumë (tepër) bukur
shpejt	më shpejt	shumë (tepër) shpejt
keq	më keq	shumë (tepër) keq
lirisht	më lirisht	shumë (tepër) lirisht
gjerësisht	më gjerësisht	shumë (tepër) gjerësisht
natyrisht	më natyrisht	shumë (tepër) natyrisht
rregullisht	më rregullisht	shumë (tepër) rregullisht

See the use of the particle **më** after the adverb **shumë**: **Ai erdhi shumë më shpejt se ç'pritej** (*He came much earlier than he was expected to*). You are advised not to use the accusative case to make sentences with **se, sesa** (*than*). Examples:

Ai vjen në zyrë më rregullisht se unë.

He comes to the office more regularly than I do.

Ai vrapoi më shpejt sesa polici.

He ran more quickly than the policeman (did).

I ngjashëm (like, alike) and **i ndryshëm** (unlike, different)

To compare people or things, you need say that a thing, or a person is like, alike, or different from other people or things. **I ngjashëm si**, is translated *like*. **I ngjashëm**, is an adjective, **si** is a preposition. **I ndryshëm nga, ndryshe prej** (*different from*), are followed by an adjective and a preposition. **Ndryshe nga, i ngjashëm si unë**, require the nominative case **ndryshe prej, i ngjashëm prej meje**, require the accusative case. Examples:

Lesson 49 / Mësimi dyzet e nëntë

Petriti	i ngjan	nënës së tij.
<i>Petrit is</i>	<i>like</i>	<i>his mother.</i>
Vetura juaj është	e ndryshme	nga e jona.
<i>Your car is</i>	<i>different</i>	<i>from ours.</i>
Ai është ndryshe nga unë.		<i>He is different from me.</i>
Ai ndryshon shumë nga unë.		<i>He is quite different from me.</i>
Ajo është e ngjashme me mua.		<i>She is like me.</i>
Ti je shumë si unë.		<i>You are very much like me.</i>

Nouns that have connection with **i ngjashëm** (*like*), and **i ndryshëm**, **ndryshe** (*different*), are **ngjashmëri** (*likeness*) and **ndryshim** (*difference*). Examples:

Midis dy motrave ka një ngjashmëri të madhe.
There is a strong likeness between the two sisters.
Cili është ndryshimi midis një nëpunësi dhe një arkëtari?
What is the difference between a clerk and a cashier?

The adjectives **i ngjashëm**, **e ngjashme**, **të ngjashëm**, are translated *alike*. These are used after the nouns, but never before them. Example:

Të gjitha veturat në fabrikë janë të ngjashme.
All the cars in the factory are alike.

Një, tjetër (one) and të tjerë (ones)

To avoid the repetition of a noun in a sentence, use **një** (*singular*), and **të tjerë** (*plural*), which are translated respectively *one* and *ones*. Examples:

1. **Mua nuk më pëlqen ai fund.**
2. **Më jep një fund më të gjatë.**
3. **Po, ky fund është shumë i bukur.**
4. **Por fundet e gjelbra te vetrina, janë edhe më të bukur.**
5. **Unë do të provoj disa funde të ndryshëm.**

Now look at the English translation of the above mentioned patterns with **një** (*one*), **një tjetër** (*one*), **të tjerë** (*others*):

- | | |
|--|--|
| 1. Mua nuk më pëlqen ai fund. | <i>I don't like that skirt.</i> |
| 2. Më jep një (tjetër) më të gjatë. | <i>Give me a longer one.</i> |
| 3. Po, ky tjetri është mjaft i bukur. | <i>Yes, this one is quite nice.</i> |
| 4. Por të tjerët të gjelbër në vetrinë janë edhe më të bukur. | <i>But the green ones in the window are still nicer.</i> |

5. Do të provoj disa të tjerë
të ndryshëm.

*I will try several different
ones.*



Conversation (Track 50)

- Elsa: Ti je grúaaja më e sjëllshme që unë njoh, Znj. Bégu!
- Doroti: Oh, gjépura! ¹⁾
- Elsa: Po, po, dhe ky është fustani më i búkur mbrëmjeje, që unë kam parë ndonjëherë.
- Doroti: Ti nuk je aq e gjatë sa unë; ndóshta ai mund të jëtë tépër i gjatë për ty.
- Elsa: Jo, më rri në mënyrë të përsosur. ²⁾
- Doroti: Më lër të shoh. Po, dúket shumë i búkur. E kanë bërë për mua ³⁾ pësë vite më parë. Mbasë atëherë ísha më e hajthme sesa jam taní.
- Elsa: Më pëlqéjnë këto fúnde. Më rrinë më mirë sesa të shkúrtrit.
- Doroti: Mendój se këto díte móda për grátë në një vend është shumë e ngjashme me atë të véndeve të tjéra.
- Elsa: Po. Ka një ndryshím të vógël. Mendój se fémrat shqiptáre véshin fúnde me kuadráte apó të qépur më shpesh sesa véshim ne.
- Doroti: Sigurísht, móda e búrrave túaj është e ndryshme nga jóna. Súpet e xhakétave janë më shumë katróre, dhe ató nuk príten në të njëjtën mënyrë. Oh po, ka ndryshíme të vógla. Por atá të gjithë véshin pantallóna me palë para dhe prápa, dhe të gjithë véshin xhakéta dhe kémísha, e kraváta.
- Doroti: Askúsh tjetër nuk vë kravátë pikërisht si ató amerikánet. ⁴⁾
- Elsa: Oh, disa nga të rinjtë në vëndin tim i vënë!
- Doroti: Mirë e dashur, mendój se sonte do të dúkesh shumë e búkur.
- Elsa: Të falemindérit shumë që po më húan fustánin, Znj. Bégu.

Explanations: 1) Gjepura; gjë e pa kuptimtë; budallallëqe - *nonsense*. - 2) më rri në mënyrë të përsosur; më rri shumë mirë - *It fits me perfectly*. - 3) e kanë bërë për mua; e kam bërë te rrobaqepësi për veten time - *I had it made for me*. - 4) pikërisht si ato (kravatat) amerikane - *quite like the American ones*. - 5) Disa të rinj në vëndin tim; disa nga të rinjtë në vëndin tim i vënë - *some of the younger men in my country do*.

Reading exercises

1. I gjatë, Iliri, Ladi, Xhorxhi: Iliri është i gjatë, por Ladi është më i gjatë; dhe Xhorxhi është më i gjati nga të gjithë: I gjatë, Iliri, Ladi, Xhorxhi: Iliri është i gjatë, por Ladi është më i gjatë; dhe Xhorxhi është më i gjati nga të gjithë. - E hajthme, Helena, Doroti, Elsa: Helena është e hajthme, por Doroti është më e hajthme; dhe Helena është më e hajthmja nga të gjitha. - Shtëpia jonë, shtëpia e tij, shtëpia e Xhorxhit: Shtëpia jonë është e madhe, por shtëpia e tij është më e madhe, dhe ajo e Xhorxhit është më madhja nga të gjitha. - Shpejt, autobusi, treni.

një aeroplan: Autobusi është i shpejtë, por treni është më i shpejtë; dhe aeroplani është më i shpejti nga të gjithë. - I vjetër, ky dyqan, ai pub, kisha: Ky dyqan është i vjetër, por ai pub është më i vjetër; dhe kisha është më e vjetra nga të gjitha.

2. Elsa është më e hajthme sesa Helena. Kështu, Helena nuk është po aq e hajthme sa Elsa. Jo, Elsa është më e shëndosha: Elsa është më e hajthme sesa Helena. Kështu, Helena nuk është po aq e hajthme sa Elsa. Jo, Elsa është më e shëndosha. - Xhorxhi është më i gjatë sesa Iliri. Kështu, Iliri nuk është po aq i gjatë sa Xhorxhi. Jo, Iliri është më i shkurtri. - Xhoni është më i vjetër sesa Petriti. Kështu, Petriti nuk është po aq i vjetër sa Xhoni. Jo, Petriti është më i ri. - Qumështi është më i mirë sesa uji. Kështu uji nuk është po aq i mirë sesa qumështi. Jo, qumështi është më i keq. - Dreka është më herët sesa darka. Kështu darka nuk është po aq herët sa dreka. Jo, darka është më e vona.

3. Vij, rregullisht, grua: Ai vjen më rregullisht sesa gruaja e tij: Vij, rregullisht, grua: Ai vjen më rregullisht sesa gruaja e tij. - Mendoj, shpejt, mësues: Ai mendon më shpejt sesa mësuesi i tij. - Punoj, ngadalë, atë: Ai punon më ngadalë sesa i ati. - Flas, lehtë, motër: Ai flet më lehtë sesa motra e tij.

Practice exercises

1) Translate into English: 1. Ajo është më e re se i vëllai. - 2. Kjo karrige është më e rehatshme se ajo atje. - 3. A mund të shkojmë në një vend më të qetë? - 4. Ai nuk ishte aq i lodhur sa unë. - 5. Ti je vërtet tipi më i padurueshëm që unë njoh. - 6. A mund të jesh pak më i vëmendshëm? - 7. Unë besoj se ky është treni më i ngadalshëm në botë. - 8. Nuk ndiej të kem po aq uri sa dhjetë minuta më parë. - 9. Zyra jonë është po aq moderne sa edhe juaja, ajo është shumë më komode. 10. Kjo është një nga pyetjet më interesante dhe serioze që mund të bësh.

2) Translate into Albanian: 1. She speaks Albanian much better than one year ago. - 2. Please, make less noise. - 3. Our house is farther from the station than your house. - 4. I have never seen such a bad example as that one. - 5. Please, do not talk so harshly to my dog. - 6. She struggled to hear what they were talking about. - 7. You should go abroad more often and learn more foreign languages. - 8. I have studied this problem as completely as you have. - 9. We saw that the poorer people were more polite. - 10. His name is a well-known one, it is much more known than mine.

Lesson 50 / Mësimi pesëdhjetë
Fiftieth Lesson / Mësimi i pesëdhjetë
Vocabulary / Fjalorth

akull - ice
 apartament - flat
 i (e, të) rrafshhtë, i (e, të) shështë - flat
 lë, lëshoj, vë poshtë, ul - (to) put down
 parapëlqej më tepër (më shumë)
 - I would rather prefer
 fluturój - (to) fly

i (e, të) përgjumur - sleepy
 i (e, të) rëndë - heavy
 mizë - fly
 parapëlqej - (to) prefer
 pjatë - plate
 përmirësój, bëj më mirë - (to) get better

Mjaft (enough) and shumë tepër (too much)

Mjaft and **tëpër** (enough, too much and/or quite) are used before the noun to mean **sa duhet**, that is, *enough* or *as much as necessary*. Example:

Ne kemi mjaft bukë.

We have enough bread.

In some cases, they may also be found before certain adjectives or adverbs. Examples

Uji është mjaft nxehët.

The water is hot enough.

Ai është tepër i mirë.

He is quite good.

Ajo është një mësuese mjaft e mirë.

She is quite a good teacher.

Ai është shumë mirë.

He is quite well.

Tepër, and **më shumë sesa duhet**, in the meaning *more than it is necessary* are translated *too* and *too much*.

Tepër (*too*), and **shumë, tepër** (*too much*) are used before the adjectives and adverbs. follows:

Ti je shumë dembël.

You are too lazy.

Ti je shumë i dembelósur.

You are much too lazy.

Është tepër vonë.

It is too late.

Tepër shumë, or **shumë, shumë** (*too much, too many*), are used before nouns, as in the following examples:

Ti ke pirë shumë tepër qumësht.

You have taken too much milk.

Këtu ka shumë, shumë miza.

There are too many flies, here.

Tepër (*too*), **tepër shumë**, **shumë tepër** or **shumë, shumë** (*too much, too many*), may be intensified by such phrases as: **më shumë se ç'duhet**, **më tepër se ç'duhet**, **tej masës**, which are translated *far*. Examples:

Ti ke pírë qumësht më shumë se ç'duhet.

You have taken far too much milk.

Kjo është tej mäsës e mirë.

It's far too good.

Uji është tej mäsës i ngrohtë.

The water is much too hot.

Tepër and **mjaft**, are followed by another prepositional phrase **për** (*for*).

Tepër (*too*) and **mjaft** (*enough*), if followed by the preposition **për** (*for*), end with nouns in accusative case, for example, **për duart e mia**, **për ty**, etc. Examples:

Ka mjaft bukë për dhjetë njerëz.

There is enough bread for ten people.

Uji është tepër i nxhtë për duart e mia.

The water is far too hot for my hands.

Ata gurë janë tepër të rëndë për ty.

Those stones are too heavy for you.

Mjaft, if it means **aq sa duhet** is followed by a sentence with a verb in subjunctive mood. In this case it shows result, or purpose. Examples:

Ai nuk vrapoi aq shpejt sa duhej që të kapte trenin.

He didn't run quickly enough to catch the train.

Ne kemi mjaft para që të na mbajnë për një vit.

We have enough money to keep us for a year.

Ky ujë është tepër i ndotur për ta përdorur.

This water is too dirty to use.

Aq, kaq (so, such)

Aq, kaq are translated *so*. **Aq** and **kaq** are followed by **saqë** (*that*) in a expanded clause, and by **sa** (*as*) in an un-expanded one. Examples:

Unë isha aq i lodhur saqë shkova menjëherë për të fjetur.

I was so tired that I went to sleep at once.

Unë isha kaq i lodhur saqë dëshiroja të flija menjëherë.

I was so tired so that I wanted to sleep at once.

If **kaq** is followed by a singular adjective, or if it is between the noun and the adjective, it may be translated in two ways: *so*, or *such*.

If using **aq** or **kaq** (*so*), start the sentence with a noun, and later use **aq** or **kaq** and finally place the adjective, as in this sentence:

Njeri aq i pasur or Njeri kaq i pasur. *So rich a man.*

I tillë, e tillë, të tillë; i këtillë, e këtillë, të këtillë, kaq - such, such as, as such.

When using these, start the sentence with a noun, and later place the right adjective

Examples:

Njeri i tillë i pasur or Njeri kaq i pasur. *Such a rich man.*

Nuk kam parë kurrë të tillë njeri. *I have never seen such a person.*

Nuk kam parë kurrë të tillë njerëz. *I have never seen such people.*

Nuk kam parë të këtillë njeri. *I have never seen such a person.*

Nuk kam parë të këtillë njerëz. *I have never seen such people.*

I tillë njeri është ai. *He is such a person.*

If the noun is plural, you may use either **aq** (*such*), or **kaq** (*so*), as in:

Njerëz aq të pasur. *Such rich men.*

Njerëz kaq të pasur. *Men so rich.*



Conversation (Track 51)

Iliri: Çfarë do të pëlqënit të bëni këtë mbrëmje, Xhon?

Xhoni: A e di, sonte është kaq ngrohtë saqë unë nuk ndiej se mund të bëj ndonjë gjë.¹⁾ A nuk të duket kjo sikur unë të isha dembel. Jam aq rehat saqë përtoj të lëviz.

Iliri: Po, edhe unë ndihem pikërisht si ti! Por le të ulemi në kopsht. Atje nuk ka shumë miza, dhe do të jete më frëskët sesa në shtëpi.

Helena: A ta sjell radion aty jashtë? Dhe kjo është karrigia.

Xhoni: Oh, jo, ma lër mua ta bëj këtë.²⁾ Ajó është tepër e rëndë për ty për ta mbajtur.

Iliri: Unë do t'ju ndihmój Xhon. Mendój se kjo qóshe e kópshtit është mjaft e sheshtë për karríget që të qëndrojnë drejt.³⁾

Xhoni: Oh, sa bukur që është këtë! E di, ne jemi kënaqur kaq shumë duke qëndruar me ju, saqë nuk dëshirojmë të shkójmë në shtëpi.⁴⁾

Iliri: Ka qënë gjë e bukur që ju kemi patur këtë. Kam vënë ca bírra në akull dhe së shpéjti do të ftohen më shumë se ç'dúhet që të pihen. Helénë, mendój që ti më mirë të píje limonádë. Do të shkoj brénda dhe të sjell píjet për një minutë.

Petriti: A t'i marr unë nëse ti ndíhesh shumë i përgjómur?

Iliri: Znj. Bégu do të kthéhet së shpéjti. Shpresój që ajó të mos jete shumë e lódhur mbas vizítes në spítal.

Petriti: Ajó telefonói paksa më parë.⁵⁾ Motra e saj Zana, po përmirësóhet me shpejtësi.⁶⁾ Ajó shpejt do të bëhet mjaft mirë për t'u ngrítur.

Helena: Oh, jam kaq e gëzuar! ⁷⁾

Explanations: 1) nuk ndiej se mund të bëj ndonjë gjë; nuk më bëhet të bëj asgjë; nuk më vjen të bëj asgjë; nuk ndihem mirë për të bërë ndonjë gjë - *I don't feel like doing anything.* - 2) ma lër mua ta bëj këtë; lërmë ta bëj unë - *let me do that.* - 3) është mjaft (tepër) i sheshtë për karriget që të qëndrojnë drejt - *is flat enough for the chairs to stand up all right.* - 4) saqë nuk na shkohet në shtëpi; saqë nuk duam të shkojmë në shtëpi - *we don't want to go home.* - 5) pak më herët; paksa më herët; një çikë më herët - *a bit earlier.* - 6) po bëhet më mirë me shpejtësi; po përmirësohet me të shpejtë - *is getting better quickly.* - 7) Jam kaq e gëzuar; Sa më bëhet qejfi; Sa e gëzuar që jam - *I'm so glad.*

Reading exercises

1. **I lodhur, flë:** Unë qeshë aq i lodhur saqë fjeta shumë gjatë: I lodhur, flë: Unë qeshë aq i lodhur saqë fjeta shumë gjatë. - I uritur, ha: Unë qeshë aq i uritur saqë hëngra shumë ushqim. - I etur, pi: Unë qeshë aq i etur saqë piva shumë ujë. - Vonë, vrapoj: Unë qeshë aq vonë, saqë vrapova shumë shpejt. - I mençur, shkruaj: Unë qeshë aq i mençur saqë shkrova shumë letra.

2. **Ti nuk ke pirë mjaft qumësht. Po, unë kam pirë shumë:** Ti nuk ke pirë mjaft qumësht. Po, unë kam pirë shumë. - A je i sigurt se ke marrë mjaft sheqer? - Po, kam marrë shumë. - A ju dhashë të hani mjaft ushqim? Po, ju më dhatë shumë ushqim. - A ke mjaft bukë? Po, kam shumë bukë. - A ke marrë shumë gjalpë? Po, kam marrë shumë gjalpë.

3. **Mësim i vështirë, kuptoj: Ky është kaq mësim i vështirë, saqë unë nuk e kuptoj. Është tepër i vështirë që të kuptohet:** Mësim i vështirë, kuptoj: Ky është kaq mësim i vështirë, saqë unë nuk e kuptoj. Është tepër i vështirë që të kuptohet. - Këmishë e pistë, laj: Është kaq këmishë e pistë, saqë unë nuk mund ta laj. Ajo është tepër e pistë që të lahet. - Gur i madh, lëviz: Ai është kaq gur i madh, saqë unë nuk mund ta lëviz. Ai është tepër i madh që të lëvizë. - Gjë e vogël, shikoj: Ajo është kaq gjë e vogël, saqë unë nuk mund ta shikoj. Ajo është tepër e vogël që të shihet. - Veturë e vjetër, ndez: Ajo është veturë aq e vjetër, saqë unë nuk mund ta ndez. Ajo është tepër e vjetër që të ndizet.

Sentences and phrases for lessons 49 and 50

Mëri është gruaja më shtatlartë që kam parë ndonjëherë.

Mary is the tallest woman I have ever seen.

Oh, jo! Margarita është shumë më shtatlartë se ajo.

Ah, no! Margaret is much taller than her.

Do të bëje mirë të mbash valixhen time, nuk është aq e rëndë sa jótja.

You'd better carry my suitcase, it isn't as heavy as yours.

Ndóshta nuk është shumë e rëndë për mua.

Perhaps it isn't too heavy for me.

Koha është mjaft e ngrohtë për të ndénjur në kopsht.

The weather is warm enough to sit in the garden.

Në fakt, është më ngrohtë sot sesa ka qënë në mes të korrikut.

In fact, it's warmer today than it was in the middle of July.

Të lutem, mos më jep më për të pírë.

Please, don't give me any more to drink.

Tashmë unë kam pírë tej masës.

I've drunk far too much already.

Cila është më e madhe nga këtë dy shtëpi?

Which is bigger of these two houses?

Unë mendoj se e jona është shtëpia më e madhe në këtë rrugë.

I think ours is the biggest house in this street.

Practice exercises

1) Make sentences using **tepër** (too), instead of **shumë**. This is the pattern: *Ky mësim është shumë i vështirë: Unë nuk mund ta kuptoj*, should be made like this: *Ky mësim është tepër i vështirë për mua për ta kuptuar*. - 1. *Kjo xhakëtë është shumë e vogël, ai është njeri aq i madh*. - 2. *Ajo është shumë budallage; ajo nuk të kupton*. - 3. *Unë jam shumë i lodhur; unë nuk mund t'i ngjitem një kodre kaq të lartë*. - 4. *Është shumë larg (use far); ne nuk mund të shkojmë atje këtë mbrëmje*. - 5. *Ai mbërriti shumë vonë; mbledhja ka përfunduar*. - 6. *Libri është shumë interesant, një njeri nuk mund ta heqë nga dora*. - 7. *Unë jam shumë i zënë, nuk mund t'ju ndihmoj*. - 8. *Ai tha se ajo ishte shumë e shtrenjtë; ai nuk mund ta blinte*. - 9. *Ishte shumë errët; një njeri nuk mund të shihte rrugën*. - 10. *Ti je shumë i padurueshëm; ne kemi nevojë për një njeri të durueshëm për këtë punë*.

2) Make sentences using **mjaft** (enough). This is the pattern: *Ai qe me shumë fat: ai pa menaxherin*, should be made like this: *Ai ishte me mjaft fat që pa menaxherin*. - 1. *Ata janë ... të pasur: ata kanë katër vetura*. - 2. *Nuk ka ... dritë, ne nuk mund të lexojmë tashmë*. - 3. *Kjo karrige është ... e rehatshme: Unë do të ulem në të*. - 4. *Ai nuk është ... i vjetër: Atij nuk i kujtohet lufta*. - 5. *A ka ai ... parë? A mund të paguajë ai për hiletën?* - 6. *Ka ... ushqim; çdo njeri mund ta hajë*.

3) Use appropriate phrases in these sentences: 1. *Çaji është aq i ftohtë ...* - 2. *Ai ishte mjaft i lodhur saqë ...* - 3. *Ajo dukej aq e zbehtë saqë ...* - 4. *Ishte një ditë kaq e bukur, saqë ...* - 5. *Ai lumë është tepër i gjerë ...* - 6. *A është ai tepër i hajthëm ...?* - 7. *Situata është aq serioze saqë ...* - 8. *Problemi ishte tepër i vështirë*. - 9. *Pati një avari aq të madhe në uzinë, saqë ...* - 10. *Ai qe aq i turpëruar që foli ashpër: saqë ...* - 11. *Ne nuk kemi mjaft parë*. - 12. *Në këtë shtëpi ka aq shkallë ...* - 13. *Ti flet aq qetë saqë ...* - 14. *Kjo është një zyrë aq moderne saqë ...*

4) Translate into English: *Këtë vit ne kemi një verë (summer) mjaft të nxehtë; shumë më të nxehtë se vitin e shkuar. Unë ndihem gjithnjë i lodhur dhe i dembelosur, aq i lodhur saqë nuk kam dëshirë të dal dhe më pëlqen të rri ulur në kopsht dhe të dëgjoj radion e të pi diçka të ftohtë. Por sa më shumë që pi, aq më shumë kam etje. Madje edhe në kopsht ajri nuk është kurrë tepër (or shumë) i freskët.*

Gjatë ditës unë shkruaj dhe lexoj, por pastaj në mbrëmje, ndihem tepër i lodhur për të bërë çfarëdo pune. Duhet të them se një verë kaq e nxehtë nuk është e këndshme. Dimri me borë dhe me të ftohtin është shumë më i mirë, por kur mund të rri në shtëpi ulur pranë një zjarri të nxehtë.

Lesson 51 / Mësimi pesëdhjetë e një
 Fifty-first Lesson / Mësimi i pesëdhjetenjë
 Vocabulary / Fjalorth

biçikletë - *bicycle*
 dëshiroj, dua; uroj - *(to) wish*
 fshat, katund - *village*
 hartë - *map*
 heq, largoj (tutje) - *(to) take away*
 kryqëzim, udhëkryq - *cross-road*
 lindje - *East*
 mes, përmes, mepërmes - *across*
 humbës; humb - *(to) lose; get lost*

i (e, të) ndërprerë; me vizë të ndërprerë
dotted (line)
 jug - *South*
 kohë (orë) e mbylljes - *closing-time*
 mbyll - *(to) close*
 shënoj, bëj shënjë - *(to) mark*
 shteg, monopat - *path*
 udhëheqës - *leader*
 urim, dëshirë - *wish*

The compound hypothetical clauses

These clauses are formed by a main clause and by a conditional subordinate one. This sentence is linked by **nëse, në qoftë se, sikur**, or by a phrase that expresses a condition, like **me kusht që ...**, and by similar phrases. There are three kinds of hypothetical clauses, which are as follows: a) **Open condition**; b) **Improbable future**; c) **Unfulfilled condition**.

a) **Open condition** is used to show a simple real condition, which may or may not be fulfilled.

Nëse ky libër është yti, përsë nuk e heq këtëj?
If this book is yours, why don't you take it away?

If the verb in a conditional clause is in future tense, then the translation must be in present tense.

Nëse do të bjerë shi, unë nuk do të dal për të shetitur.
If it rains, I wouldn't go for a walk.

b) **Improbable future** is used to show an imagined fact, which has little possibilities to be fulfilled, either in present, or in the future.

Nëse vjen ai, jepi adresën time.
(there is little possibility for him to come)
If he should come, give him my address.

The Albanian sentence may not always match with English constructions. See two following examples:

Sikur të vijë ai, jepi adresën time. *Should he come, give him my address.*

Lesson 51 / Mësimi pesëdhjetë e një

Po të vijë ai, jepi adresën time.

If he were to come, give him my address.

c) **Unfulfilled condition** is used to show a condition which is not fulfilled and may not be fulfilled. In this case, the subordinate clause is in indicative mood; the main clause is in conditional:

Sikur të kisha shumë para, do të bléja një veturë të re.

If I had a lot of money (but I don't have), I would buy a new car.

Po të kisha shkuar në mbledhje dje, do ta kisha takuar ...

If I had gone to the meeting yesterday (but I haven't gone), I would have met ...

Notes: In unfulfilled condition clauses, the imperfect of the subjunctive mood of the verb **jam (të isha)**, is translated *were* and **kam (të kisha)** is translated *had*. Example:

Po të isha i pasur do ta kisha blerë atë shtëpi.

If I were rich (but I'm not), I would have bought that house.

Po të kisha shumë para do ta kisha blerë një shtëpi.

If I had a lot of money (but I do not have), I would have bought that house.

Usages of adjectives

andej - këndej = *here and there*; **aty - këtu** = *here and there*; **poshtë e lart** = *up and down*; **rreth e qark, rreth e rreth** - *about, around, round*; **shpejt e shpejt** - *quickly, in haste*; **mirë e mirë** - *well*; **hollë - hollë** - *in detail*; **rëndë - rëndë** - *seriously*; **shumë - shumë** = *about around*.



Conversation (Track 52)

Elsa: Më lër të shoh në hartë, Petrít. Taní, nëse ti sheh me kujdës, do të kuptosh se ne jemi pikërisht - këtu.

Petríti: Jo, nuk jemi, Elsa. Jemi në qoshe.

Elsa: Më fal, Petrít, ne sapó kemi árdhur përmés atíj fshati. Taní, nëse ne do të íshim kthyer djathtas në udhëkryq, do të kishim dalë në rrugën kryesóre. Por ne nuk u kthyem,¹⁾ kështu që taní jemi duke écur ne jug në vend të línjjes.

Petríti: Mírë, ne mund të dalim prapë në rrugën kryesóre. Shíko: nëse écim një gjysmë kilométër tjetër, do të mbërríjmë tek një shteg përtéj fushave. A mund ta shóhësh atë aty, të shënuar me víza të ndërpréra?

Elsa: Oh po, e shoh.

Petríti: Në rrégull, nëse marrím atë shteg, aí do të na çójë te rruga pranë asáj birraríe.

Elsa: Birraríe! Kjo është një idé e mírë.

Petríti: Dhe në qoftë se nxítójmë, mund të arríjmë përpára orarit të mbylljes. Do të dëshirója të kishim biçíklétat.²⁾ Nëse do të kishim

biçiklétat, do të mbërrínim aty për pesë minúta.

Elsa: Mos u shqetëso! Le të vazhdojmë me shpejtësi. Unë jam e étur!

Petriti: Elsa, në qoftë se ti vjen përsëri në Shqipëri vitin tjetër, a do të vish të na takosh? Do të ishim kaq të gëzuar nëse na takón.³⁾

Elsa: Sigurisht që do të vij. Dhe në qoftë se ti dhe unë do të shkojmë bashkë për shëtitje, udhërrëfyesja do të jem unë. Atëherë ne ndóshta nuk do humbasim!

Petriti: Ah, po. E the shumë búkur! ⁴⁾

Explanations: 1) Por ne nuk u kthyëm - *but we didn't turn.* - 2) Do të dëshiroja (do të kisha dashur) që ne të kishim biçikletat - *I wish we had bicycles.* - 3) Do të ishim kaq të gëzuar nëse vjen të na takosh; do të ishim shumë të gëzuar sikur të vije - *We would be so glad if you did.* - 4) E the shumë búkur! Kjo është një e thënë e búkur! - *Ah, yes. There's a nice thing to say.*

Reading exercises

1. Bie shi: A do të shkoni për një shëtitje? Jo, jo nëse bie shi nuk do të shkojmë: Bie shi: A do të shkoni për një shëtitje? Jo, jo nëse bie shi nuk do të shkojmë. - Unë telefonoj: A duhet të shkosh atje? Jo, jo nëse unë telefonoj. - Rritet: A nuk do të jetë ajo tepër e vogël? Jo, jo nëse ajo rritet. - Ata ndihmojnë: A do të jetë ajo punë tepër e vështirë? Jo, jo nëse ata ndihmojnë. - Ai punon: A do të marrë ai një punë? Jo, jo nëse ai punon.

2. I uritur, shkoj në shtëpi: Nëse nuk do të ishte i uritur, ai do të kishte shkuar në shtëpi: I uritur, shkoj në shtëpi: Nëse nuk do të ishte i uritur, ai do të kishte shkuar në shtëpi. - Vonë, flas: Nëse nuk do të ishte vonë, ai do të na fliste. - I zënë, shkruaj ju: Nëse ai nuk do të ishte i zënë, ai do t'ju shkruante. - Ftohtë, heq pallton e tij: Nëse ai nuk do të kishte ftohtë, ai do ta kishte hequr pallton. - I pasur, veturë më të vogël: Nëse ai nuk do të ishte i pasur, do të kishte një veturë më të vogël.

3. Shkoj, takoj: Sikur të kisha shkuar, unë do ta kisha takuar atë: Shkoj, takoj: Sikur të kisha shkuar, unë do ta kisha takuar atë. - Di, largoj: Sikur ta kisha njohur atë, do ta kisha larguar. - Mendoj, sjell: Sikur ta kisha menduar, do ta kisha sjellë atë. - Dëgjoj, ndaloj: Sikur ta kisha dëgjuar, unë do ta kisha ndaluar atë. - Të jem atje, shikoj: Po të kisha qenë atje, unë do ta kisha parë atë.

Practice exercises

1) Fill in the blank spaces and add a main clause in conditional (or in indicative): 1. Sikur ... të ishe me të vërtetë miku im ... - 2. Sikur ajo të kishte hapur pakon menjëherë ... - 3. Nëse ... nuk e nis atë letër sot ... - 4. Nëse ai nuk ka mjaft parë ... - 5. Sikur të mos e kisha njohur atë ... - 6. Nëse ne nuk u kërkojmë atyre që të vijnë në goshinë tonë ... - 7. Sikur ju të mos e kishit ... orën time ... - 8. Po të kishit parë nën tavolinë ... - 9. Nëse Dr. Begu do të kishte qenë këtu ... kohë ... - 10. Në qoftë se ata harrojnë të sjellin biletat e tyre ... - 11. Në qoftë se ju do të kishit studiuar fort për një vit ... - 12. Nëse ata do të kishin mbërritur pak më herët ...

Lesson 51 / Mësimi pesëdhjetë e një

2) Fill in the blank spaces: 1. Sikur ..., unë do t'ju ndihmoj. - 2. Sikur ..., unë do t'ju kishte ndihmuar. - 3. Nëse ..., ne nuk do të kishim humbur rrugën tonë. - 4. Sikur ..., unë do ta kisha larë për ju. - 5. Sikur ..., ata me siguri do të ishin habitur shumë. - 6. Në qoftë se ..., ti do të humbashe autobusin tënd. - 7. Në qoftë se ..., unë do të vesh një pallto më të trashë. - 8. Sikur ..., do të kishim qenë një keqardhje e madhe. - 9. Nëse ..., të lutem jepi asaj urimet tona më të mira (the verb is in present because the hypothetical clause is referring to the future). - 10. Nëse nuk ..., ty nuk do të duhej të shpenzoje kaq shumë para. - 11. Sikur ..., ne mund të kishim kapur trenin.

3) Translate into English: 1. Sikur të dija të vellezoja. - 2. A keni kundërshtim të përgjigjeni në telefon për mua? - 3. Ata ishin tre veta dhe kishin një qëllim të vetëm. - 4. Ai është shumë krenar për djalë të vet të zot (capable, able). - 5. Është padyshim mjaft mirë për njerëz. - 6. Nëse nuk je mësuar, është shumë e vështirë. - 7. Të thuash të vërtetën, mua më pëlqen mendimi për të filluar një punë të re. - 8. Unë besoj se atij do t'i pëlqente të bënte disa lëvizje në ajër të pastër. - 9. Ai bëri një vizatim të Elsës, me një shprehje të çuditshme në fytyrë.

Lesson 52 / Mësimi pesëdhjetë e dy
Fifty-second Lesson / Mësimi i pesëdhjetedytë
Vocabulary / Fjalorth

bujari, mirësjellje - *a kindness*
fat, mbarësi, fatmirësi - *luck*
fërmë, pronë - *a farm*
kalój, pasój - *(to) pass*
kryepunëtor - *a foreman*
i (e, të) kualifikuar - *qualified*
i (e, të) lehtë, më i lehtë - *easy, easier*
i (e, të) moshuar, me moshë të vjetër,
i (e, të) rrëtur - *a senior*

i ndrojtur; i turpshëm - *shy*
me fat; fatlëm, fatmirë, i lumtur - *lucky*
ndërkohë, ndërkaq - *in the meantime*
ngarkoj (me faj) - *to charge*
përgjegjës; përgjegjësi - *responsible;*
a responsibility
zot shtëpie, mikpritës - *a host*
zönjë shtëpie, mikpritëse - *a hostess*
vërtet, me të vërtetë - *indeed, really*

Some particular verbs

This is the last lesson of the course. Verbs, as well as verbs of other languages, play a very important role in the sentence. The Albanian verbs do not change their meaning if they are preceded or followed by prepositions.

The following list will help students to find the verb, or verbal phrase they are studying, or looking for. The verbs below are in indicative mood, present tense, first person, singular.

- | | |
|---|-------------------------|
| - thyej, copëtoj, shkel - | (to) break |
| - shpërthëj (a war) | <i>to break out</i> |
| - shpërthëj, hyj me forcë - | <i>to break in</i> |
| - ndërprës, ndalój, ndahem - | <i>to break off</i> |
| - mbyll, mbaroj - | <i>to break up</i> |
| - prish, pësój avari, dështój - | <i>to break down</i> |
| - jap, nis - | <i>to break into</i> |
| - çlirohëm, shpëtoj (by force), iki, ia mbath - | <i>to break away</i> |
| - çaj, kalój përmës (through) - | <i>to break through</i> |
| | |
| - vij - | (to) come |
| - ndesh, takój rastësisht - | <i>to come across</i> |
| - afróhem, dal përpara - | <i>to come up</i> |
| - kalój pranë, zotëroj - | <i>to come by</i> |
| - vij në vëte, marr véten - | <i>to come round</i> |
| - vij në vëte, marr véten - | <i>to come to</i> |
| - hyj, futem brënda - | <i>to come in</i> |
| - kthëhem - | <i>to come back</i> |
| - ndodh, ngjan - | <i>to come about</i> |
| - dukem, dal në dritë, shfaqem - | <i>to come out</i> |

- gjej -	(to) find
- gjej, zbuloj -	to find out
- marr, gjej, bëj, përgatis -	(to) get
- ngrihem, çohem -	to get up
- dal, ia mbath, nxjerr (news, a secret) -	to get out
- kapërcej, përballoj -	to get over
- arrij, kuptoj -	to get at
- përparoj -	to get on
- përballoj, kapërcëj, dal me suksës (from a trial) -	to get through
- bashkoj, mbledh së bashku -	to get together
- përhap, marr dhënë -	to get abroad
- jap-	(to) give
- bëj lëshim, lejoj, dorëzój, jap -	to give in
- lë, braktis, heq dorë -	to give up
- jap, shpërndaj; tregoj, nxjerr (a secret) -	to give away
- kthej, refuzoj, nuk pranój -	to give back
- njoftoj, botoj, nxjerr, lëshoj, përhap, épem -	to give out
- dorëzój, pushój -	to give over
- mbaj -	(to) keep
- mbaj larg, nuk lë të afróhet -	to keep off
- rri mënjënë, qëndrój larg -	to keep away
- mbétem prapa, fsheh -	to keep back
- mbétem brénda, fshíhem -	to keep in
- mbaj larg, përmbahem -	to keep from
- lë jashtë, nuk lejoj të hyjë -	to keep out
- vazhdój, mbaj -	to keep on
- shoh, dukem -	(to) look
- shoh, vështrój, kontrollój, shqyrtój -	to look at
- shikój nga lart - póshtë, përçmój -	to look down
- kërkój, gjej (in a dictionary), bëj një vizitë -	to look up
- shikój jashtë, hap sytë, bëj kujdës -	to look out
- këqyr, shqyrtój -	to look through
- bëj vizitë (a short one) -	to look in
- shoh me kujdës, rishqyrtój, kam pamjen -	to look over
- pres me padurím, mezi pres -	to look forward to
- shikój (shoh, vështroj) prapa -	to look back
- sodís, vështrój, quaj, konsiderój -	to look on

Lesson 52 / Mësimi pesëdhjetë e dy

- kujdësem për, ndjek me sy -	<i>to look after</i>
- kërkuj, pres -	<i>to look for</i>
- bëj, ndërtoj, krijoj -	(to) make
- trilluj, shpik, plotësoj, faqos, grimoj -	<i>to make up</i>
- shpik, zbuloj, kuptoj, shkruaj, plotësoj -	<i>to make out</i>
- ia mbath me shpejtësi -	<i>to make away</i>
- transferoj, iki tûtje, kthej (a coat) -	<i>to make over</i>
- iki me vrap, largohem tûtje -	<i>to make off</i>
- drejtôhem, iki përpara -	<i>to make for</i>
- vë, vendos -	(to) put
- vesh, mbath, ndez -	<i>to put on</i>
- shtyj, zgjat (the time), heq, zhvendos, fik -	<i>to put off</i>
- kursëj, lë mënjënë, rúaj, shmang, bëj bisht -	<i>to put by</i>
- ndryshoj drejtim, shqetësoj -	<i>to put about</i>
- ngre (the price), ndërtój -	<i>to put up</i>
- shënój, shkruaj, shtyp -	<i>to put down</i>
- mbaj, vùaj, durój -	<i>to put up with</i>
- kryej, çoj në fund (successfully), ia dal, lídhem -	<i>to put through</i>
- fut, ndërhyj, ndërprës, paraqës -	<i>to put in</i>
- vrapoj -	(to) run
- iki, ua mbath -	<i>to run away</i>
- iki me nxitim -	<i>to run off</i>
- ndesh, bashkój (the letters), vazhdój pa pushim -	<i>to run on</i>
- mbarój, mbétem pa -	<i>to run out of</i>
- mbétet, ndal, bie póshtë (health), shtyp -	<i>to run down</i>
- has, takój bėfas, ndesh -	<i>to run across</i>
- ndjek pas, rend pas diçkaje -	<i>to run after</i>
- takój rastësisht, ndesh, përplasem -	<i>to run into</i>
- shikój, lexój me nxitim -	<i>to run through</i>
- marr, çoj (away from the speaker) -	(to) take
- zhvesh, heq, zbath, shkëpus -	<i>to take off</i>
- ndërmarr, vesh, vë -	<i>to take on</i>
- largój, heq -	<i>to take away</i>
- tërhëq, marr mbrapsht -	<i>to take back</i>
- ngjaj dikujt -	<i>to take after</i>
- mbaj shënim -	<i>to take down</i>

Lesson 52 / Mësimi pesëdhjetë e dy

- jepem pas, pëlqej, më hyn në zemër - *to take to*
- marr në dorëzim, marr përsipër - *to take over*
- ngre, marr në dorë, merrem me, shfaq vëmendje - *to take up*

Adverbs and prepositions

From the previous lessons you have learned that in Albanian sentences, words may come after verbs which play the role of an adverb, or the role of a preposition.

Rreth (*about*), **mbi**, **përmbi** (*above, on*); **drejt** (*straight*); **përmes**, **mes për nën** (*through*); **tej**, **përtëj** (*beyond, across, through*); **pas**, **mbas** (*after*); **kundër**, **kundréjt**, **përbasht** (*in front of, against*); **midis** (*among, between*); **rreth**, **përrëth**, **rrótull**, **rreth e rreth**, **rreth e rrótull** (*about, round, around*); **në**, **te**, **tek** (*in, at*); **para**, **përpara** (*before*); **prapa** (*behind*); **poshtë**, **nën** (*below, beneath*); **përbrë**, **përkras**, **kras** (*beside*); **gjatë**, **përgjatë** (*during, along*); **për** (*for*); **prej**, **nga** (*from*); **pranë**, **afër** (*near*); **prej**, **me** (*of*); **që kur**, **qëkurse** (*since*); **lart**, **sipër** (*up, over*); **larg** (*far, far off, far away*); **me** (*with*); **pa** (*without*); **brenda** (*in, inside*); **jashtë** (*out, outside*); **veç** (*but*); etc., could be either adverbs or prepositions according to the place they have in a sentence.

Notes: To distinguish prepositions from adverbs consider these two features: **1)** If the word is following a verb, it is an adverb, **2)** If it is placed before a noun, or preceded by another noun, it's a preposition. Examples:

Adverb:	Dil jashtë!	<i>Get out!</i>
Preposition:	Ai shkoi jashtë shtetit.	<i>He went abroad.</i>

As a rule, the prepositions or the adjectives, may be placed before a noun, pronoun, numerals, or before an un-expanded form of the gerund.

Here are some examples of the adverbial phrases, called prepositional phrases:

rreth <i>about</i>	Treni mbërriti rreth orës dhjetë të mbrëmjes. <i>The train arrived at about ten o'clock.</i>
mbi <i>above</i>	Ai e vendosi tabelën mbi zilen e derës. <i>He put the sign above the doorbell.</i>
përmes <i>across</i>	Aeroplani fluturoi përmes shkretëtirës. <i>The plane flew across the desert.</i>
mbas <i>after</i>	Mbas përfundimit të ndeshjes, ne shkuam në plazh. <i>After finishing the game, we went to the beach.</i>
përgjatë <i>along</i>	Ne vraponim përgjatë bregdetit çdo mëngjes. <i>We ran along the shore each morning.</i>
te, tek <i>at</i>	Iu luta atij të më takonte te palestra. <i>I asked him to meet me at the gym.</i>

Lesson 52 / Mësimi pesëdhjetë e dy

nën	Sokoli e vuri valixhen time <u>nën</u> ndenjësë.
beneath	Sokol put my suitcase <u>beneath</u> the seat.
përbri	Unë e parkova veturën <u>përbri</u> autobusit.
beside	I parked my car <u>beside</u> the bus.
gjatë	<u>Gjatë</u> ligjërimit nuk u dëgjua asnjë tingull.
during	Not a sound was heard <u>during</u> her speech.
përballë	Ai i kërkoi njeriut më të shkurtër që të qëndronte <u>përballë</u> .
in front	He asked the shortest person to stand <u>in front</u> .
mbi	Ai e vendosi trofeun e tij <u>mbi</u> raft.
on	He placed his trophy <u>on</u> the shelf.
përmbi	Ne hodhëm litarin <u>përmbi</u> gardh.
over	We tossed the rope <u>over</u> the fence.
me	Ai shpalli fituesit <u>me</u> kënaqësi.
with	He announced the winners <u>with</u> pleasure.
brenda	Kartolina kishte mbetur <u>brenda</u> palëve të letrës.
within	The card was tucked <u>within</u> the folds of paper.

Here are some other examples:

Ti le dy fjalë jashtë asaj fjalie.	You left two words out of that sentence.
Ti le dy fjalë jashtë.	You left two words out.
Ti le jashtë dy fjalë.	You left out two words.
Fute dorën në xhepin tim.	Put your hand in my pocket.
Fute dorën brenda.	Put your hand in.
Fute brenda dorën.	Put in your hand.
Ai e hoqi kapelen nga karrigia.	He took his hat off the chair.
Ai hoqi kapelen.	He took his hat off.



Conversation (Track 53)

Iliri:	Dhe tani na duhet të thëmi mirupafshim. Benediktët do të kthehen përsëri në vëndin e tyre. ¹⁾
Xhoni:	Po, ata të uzinës po më kërkojnë. Unë kam ngarkuar një prej kryepunëtorëve të mi, ndërsa kam qënë i larguar. Ai ka punuar shumë mirë, ²⁾ por ai nuk mund ta mbajë përgjegjësinë më gjatë.
Doroti:	Epo, ne dëshirojmë që ju të qëndronit me ne më gjatë.
Iliri:	Po, vërtët.
Doroti:	Ne kemi qënë shumë të gëzuar që ju patëm juve. ³⁾
Helena:	Dhe ne u thëmi mirupafshim zotit dhe zónjës së shtëpisë ⁴⁾ dhe ju falënderojmë për gjithë bujarinë tuaj. Ne prësim me padurim që vitin tjetër t'ju shohim në vëndin tonë. Ejani sa më shpejt që të jëtë e mundur.

Mirupafshim! Mirupafshim!
Goodbye! Goodbye!



Xhoni: Dhe na shkruani për të na
thënë të gjitha të réjat
túa.

Petriti: Elsa do të vijnë përsëri në Shqipëri vitin e ardhshëm, ajo do të studiojë kimí në Fakultetin e Shkencave të Natyrës. Dhe ajo ka premtuar të vijnë dhe të na takojë kur të kalojë nëpër Tiranë.⁵¹

Elsa: Atëherë, ti Petrít do të jesh një inxhiniér i kualifikúar, dhe unë do të jem shumë e ndrojtur të flas me ty.

Iliri: Dhe ndërkaq, unë do të vazhdoj të punoj, e të punoj ...

Doroti: Ilir, mjaft taní! Ne duhet t'u thëmi míqve tanë mirupafshim.

Elsa: Mirupafshim, gjithsecilit!

Të gjithë: Mirupafshim! Mirupafshim ... !

Explanations: 1) Në vendin e tyre (vet); në atdheun e tyre - *to their own country* -
2) Ai ka punuar shumë mirë; ai e ka kryer shumë mirë detyrën e tij - *he's done very well* -
3) Ne kemi qenë shumë të gëzuar që ju patëm ju - *We've so much enjoyed having you.* - 4) të
zotit dhe të zonjës së shtëpisë - *our host and hostess.* - 5) meqenëse ajo do të kalojë nëpër
Tiranë; meqë ajo do të vijë në Tiranë; ndërsa, mbasi do të kalojë nëpër Tiranë - *as she
passes through Tirana.*

Reading exercises

1. Qëndroj në uzinë. Të lutem, qëndro në uzinë: Qëndroj në uzinë: Të lutem qëndro në uzinë. - Eja përsëri së shpejti: Të lutem, eja përsëri së shpejti. - Dëgjoje këtë, këngë: Të lutem dëgjoje këtë këngë. - Na shkruaj letër: Të lutem, na shkruaj letër. - Premtoj të vizitoj ata: Të lutem, vizitoj ata.

2. Bëj, të madhe: Bëje aq të madhe sa të jetë e mundur: Bëj, të madhe: Bëje aq të madhe sa të jetë e mundur. - Drejtoj, veturën shpejt: Drejtoje veturën aq shpejt sa të jetë e mundur. - Shkruaj, letër, të gjatë: Shkruaje letrën aq të gjatë, sa të jetë e mundur. - Pres, qepë, hollë: Preje qepën aq të hollë, sa të jetë e mundur.

3. Pres gjysmë ore, ha darkë: Nëse ti pret gjysmë ore, ne do të hamë darkë: Pres gjysmë ore, ha darkë: Nëse ti pret gjysmë ore, ne do të hamë darkë. - Vij më vonë, përfundo!

Lesson 52 / Mësimi pesëdhjetë e dy

mësimin: Në qoftë se vini më vonë, ne do të përfundojmë mësimin. - Vizitoj, ne, të martën, kemi një gosti: Nëse ti na viziton të martën, ne do të kemi një gosti. - Telefonoj, nesër, pres për ty: Nëse ti telefonon nesër, ne do të presim për ty. - Eja të na takosh, bëj çaj: Nëse vini të na takoni, ne do të bëjmë çaj.

Sentences and phrases for lessons 51 and 52

Nëse ne nuk fillojmë menjëherë, do të humbasim tréin.

If we don't start at once, we'll miss the train.

Çfarë do të bëni nëse tréni do të jëtë nísur kur ju të mbërrini në stacion?

What will you do if the train has already gone when you get to the station?

Po të kishim më shumë para, do të mund të kishim bléré një traktor tjetër.

If we had more money, we would buy another tractor for the farm.

Puna do të ishte shumë më e léhtë, sikúr ne të kishim dy traktóre.

The work would be much easier if we had two tractors.

Përsé nuk príte për múa?

Why didn't you wait for me?

Sikúr të kishe prítur édhe pësë minúta më shumë, ti do të më kíshe takúar (múa).

If you had waited five more minutes, you would have seen me.

Nëse qëndron këtë, ti do të mësósh shpejt të bëhesh një punëtor i shkëlqyer.

If you stay here, you will soon learn to be an excellent worker.

Practice exercises

1. Translate into English: Po të kërkoje fjalët në fjalor (*to look up in a dictionary*), ti nuk do të bëje shumë gabime në detyrën e shtëpisë (*your homework*). - 2. Ai djalë i ngjan shumë atit të tij. - 3. Sikur të mos kisha qenë unë, ty do të kishte shtypur vetura. - 4. Na u desh të shtynim (*postpone*) mbledhjen, për shkak të një ndërprerjeje energjie (*power failure*). - 5. U përhap lajmi se Benediktët (*the Benedicts*) nuk kishin shkuar në Nju-Jork. - 6. Xhoni dhe Elsa ishin grindur (*had a quarrel*), por përpara se Elsa të nisej, ata u pajtuan (*got reconciled*). - 7. Nëse unë do t'i kaloj provimet, do të pëlqeja të shkoja në Shqipëri për të studiuar kimi. - 8. Mbaje shënim umrin e tij të telefonit dhe përpiku t'i telefonosh. - 9. Po ta shohësh atë, përpiku të mësosh përsëri mbetur ngushtë (*to be in need of; to run short of*) për para në një kohë kaq të shkurtër. - 10. Ky është mësimi i fundit i kursit dhe mirupafshim. **Mirupafshim!**

LET'S LEARN ALBANIAN

Answers to Selected Exercises

Lesson 1 / Practice exercises

1) This is a dog. - 2. This is a book. - 3. This is a pen. - 4. This is a door. - 5. What is that? - 6. That is an orange. - 7. What is this? - 8. This is an airplane. - 9. This is a bell. - 10. That is a book. - 11. This is an orange.

Lesson 2 / Practice exercises

4) Kjo është një llampë. - 2. Këto janë shkrepëse. - 3. Çfarë janë këto? - Këto janë kuti. - 4. A janë këto portokalle? - 5. A janë mure këto dhe a është kjo një dritare? - 6. Ato janë dritare dhe kjo është një derë. - 7. Çfarë është ajo? - 8. Ajo është zile telefoni. - 9. Këta janë qen. - 10. Ato janë zile. - 11. A është kjo një penë? - 12. Ky është një laps dhe ato janë pena.

Lesson 3 / Practice exercises

3) 1. A është kjo një dritare? - Po, kjo është një dritare. - 2. A është kjo një derë? - Jo, kjo nuk është një derë. - 3. Çfarë është kjo? - A është kjo një penë? - Jo, kjo nuk është një penë, ky është një laps. - 4. Çfarë është ajo? - Ajo është një llampë. - 5. A janë këto kuti? - Jo, këto nuk janë kuti. - 6. Ata janë zogj. - 7. Ky nuk është një tren. - 8. Ata nuk janë lapsa. - Çfarë janë ato? - Ato janë pena. - 9. Kjo është një kus dhe këto janë shkrepëse. - 10. A është ky një tren? - Po, ky është një tren.

Lesson 4 / Practice exercises

1) 1. Kush janë ato? - 2. Këto gra janë shtëpiake. - 3. Ato janë studente. - 4. A janë ato gra mjekë? - 5. Jo, ato nuk janë. - 6. Ç'janë ata njerëz? - 7. Ata nuk janë afaristë.

3) 1. Who is this man? - It's Mr. Benedict. - 2. Is he a doctor? - 3. No, Mr. Benedict is not a doctor. - Mr. Benedict and Dr. Begu are men. - 4. These are businessmen. - 5. Who is this? - It's Ilir Begu. - 6. Who is this man? - This is Ilir Begu. - 7. Mrs. Begu is not a doctor, she is a teacher. - 8. These are housewives. - 9. Mrs. Benedict is a housewife. - 10. Is Mr. Begu a student? - No, he is a translator.

Lesson 5 / Conversation

Ilir: Good morning. Are you Miss Benedict?
 Elsa: Yes, it's me. My name is Elsa Benedict. And you are Dr. Begu, aren't you?
 Ilir: Yes, I am. Are these your mother and father?
 Elsa: Oh, no, no! This is my father. Father, this is Dr. Begu.
 John: Good morning Dr. Begu, I'm John Benedict.
 Ilir: Good morning Mr. Benedict. And is this Mrs. Benedict?
 John: Yes, this is my wife, Helen.
 Helen: Good morning.
 Ilir: Good morning, Mrs. Benedict.
 Helen: And this is our daughter, Elsa. She is a student.
 Elsa: Is your son a student, Dr. Begu?
 Ilir: Yes, he is. There they are. That is my son, and that is his mother.
 Helen: What are their names?
 Ilir: Her name is Dorothy, and his name is Petrit. What is that noise?

Answers to Selected Exercises

Elsa: Oh, that's the noise of our airplane.

Practice exercises

2) 1. A je ti biri i tij? - 2. A është ajo bija e tyre? - 3. A është ky qeni juaj? - 4. A është ai mjek? - 5. A janë ata miqtë tuaj? - 6. A janë studente bijat e tij? - 7. A është ky treni ynë? - 8. A është biri juaj afarist?

3) 1. Mirëdita Z. Benedikt. A është kjo bija juaj? - 2. Këta janë Z. Benedikt dhe gruaja e tij, dhe ata janë bijtë e tyre. - 3. A është mjek biri i juaj? Jo, ai është afarist. - 4. Si të quajnë ty? - Mua më quajnë Elsa. - Dhe mua më quajnë Petrit. - 5. Mirupafshim Xhon. - 6. Ky është biri im, dhe emri i tij është Petrit. - Dr. Begu është mjeku ynë. - 8. A është kjo gruaja e tij? - Jo, kjo është bija ime. - 9. Xhoni dhe Iliri nuk janë studentë. - 10. Ç'janë këta njerëz? - 11. Këta janë afaristë dhe ato janë gratë e tyre. 12. Ato janë shtëpiake.

Lesson 6 / Conversation

Ilir: I am Dr. Begu. This man and these women are the Benedicts. This is Mrs. Benedict.
Helen: Where is Elsa?
Elsa: I'm behind you, mother!
Helen: Oh, yes! Where is your father?
Elsa: He's in the shop. He wants a newspaper.
Helen: Where is my handkerchief?
Elsa: Is it in your pocket?
Helen: No, it isn't in my pocket.
Ilir: Is this your handkerchief, in this bag?
Helen: Oh, yes, it's mine. Thank you. Now, we want a taxi.
Ilir: This is your taxi. Where is your hotel?
Helen: The letter from the hotel is in my bag. This is the letter, and this is the address.
Iliri: Oh, yes! The hotel is in "Dëshmorët e Kombit" Boulevard, that's near the Train Station. Where is Mr. Benedict?
John: I'm behind the taxi. Now, our boxes, cases and bags are in the taxi. Goodbye, Dr. Begu, and thank you!
All: Goodbye, Goodbye!

Practice exercises

3) Ku është shamia ime? Ajo është këtu, në xhepin tim. - 2. Ç'është kjo? - Ajo është letra nga hoteli. - 3. Hoteli është pranë Stacionit të Trenit. - 4. Taksia është prapa dyqanit. - 5. Babai im dëshiron një pije. - 6. Shamia (ime) është në çantën time. Ku është çanta ime? - 7. Ajo është përdhe, prapa teje. - 8. Ja taksia, mirupafshim Dr. Begu dhe faleminderit. - 9. Dyqani nuk është prapa stacionit. - 10. Ai është prapa hotelit. - 11. Letra është mbi tryezë, pranë çantës. - 12. Elsa, ku je? - Unë jam pas teje, nënë. - 13. Mirëdita Znj. Bendikt, bija juaj është kjo?

Lesson 7 / Conversation

John: This is our room in the hotel. It's a nice big room. My wife and I are here,

Answers to Selected Exercises

- but our daughter isn't. Her room is near the stairs. Our bed is near the wall and the table is beside the bed. My wife Helen is at the window.
- Helen: John! What's that thing on the wall?
John: Where?
Helen: There, over the bed. Is it a picture?
John: Oh! No, it isn't a picture, it is a photo.
Helen: Are all our cases here?
John: Yes, they are all here.
Helen: Where? Are they in the cupboard?
John: Yes, here they are.
Helen: I want my green dress from the big case. It's under your shirts.
John: Oh, is this the dress?
Helen: Yes, that's it.
Helen: Who is at the door? Is it Elsa?
John: No, it's Dr. Begu. Come in Mr. Begu!
Ilir: Good evening Mrs. Benedict. Good evening Mr. Benedict.

Practice exercises

2) 1. This is the room of our hotel. - It is a big nice room, it has green walls. - 2. Is that a picture over the bed? - No, it's a photo. - 3. I want my dress, it is under your shirts in the big case. - 4. Are here all the cases? - Yes, they are on the ground, near the door. - 5. There is a nice big bed near the door. - 6. Good evening Mr. Begu, come in, please. - 7. What is that on the wall? - 8. We are here, but Elsa is in her room. - 9. Where are the glasses? - They are in the cupboard. - 10. John is near the bed and his wife is in her room, near the stairs.

Lesson 8 / Conversation

- John: Oh, hello Dr. Begu!
Ilir: Oh, hello!
John: Come in, please! Take your coat off.
Helen: John, take Dr. Begu's coat, and put it on the bed.
Ilir: Thank you very much.
Helen: That's good.
John: Are you tired, Dr. Begu? Sit down, please. Is that chair comfortable?
Helen: It's a hard chair.
Ilir: No, it's comfortable, thank you.
Helen: John, Dr. Begu is tired - and thirsty. He wants a drink.
John: Well, we all want a drink.
Ilir: A whisky and soda, please.
Helen: Telephone the bar.
John: Yes. Hello! Is that the bar? Bring a whisky and soda, and two glasses of red wine, please. Yes, room three-two-one. Yes, red wine. Thank you. Now Dr. Begu, how are you and what's your news?
Ilir: I'm very well, thank you. Are you all well?
Helen: Very well, thanks.

Answers to Selected Exercises

Ilir: Mr. Benedict, is this a good hotel?
John: Well, ... it isn't bad.
Ilir: Mr. Benedict, Mrs. Benedict, come and stay with my wife, my son, and me!
Helen: Oh! You are very kind!

Practice exercises

2) 1. Hyni dhe hiqeni pallton. - 2. Kjo verë është shumë e mirë. - 3. Sillni tri gota me ujë, ju lutem. -
- Qëndro këtu me mua. - 5. Ne të gjithë jemi shumë të lodhur. - 6. Ky shtrat nuk është i rehatshëm. - 7.
Vëre atë cigare mbi tavolinë.

Lesson 9 / Conversation

John: There are three people in the room: Dr. Begu, my wife and I. There's a man
at the door. Ah, it's the waiter with our drinks. He has the glasses on a tray.
Waiter: Here are your drinks, sir. A whisky and soda and two glasses of red wine.
John: Thank you very much.
Waiter: Is that all, sir?
John: Yes, thank you, that's all for now. Mr. Begu, here is your whisky.
Ilir: Thank you.
Helen: Is this glass of red wine mine?
John: Yes, that's yours. Helen, have you a cigarette? Give one to Dr. Begu.
Helen: There's a packet in the drawer. Here it is. Oh, dear! There are only two. Bring
the waiter back.
Ilir: Oh, no! I have some cigarettes in my jacket pocket.

Practice exercises

4) 1. Where are my cigarettes? - There is not any cigarettes there. - 2. Do you have any cigarettes?
- Yes, I have three cigarettes. - 3. Mr. Begu, here is your whisky. - 4. Is this glass mine? - No, this is
John's. - 5. There are people in your room. Who are they? - They are Mr. Benedict's friends. - 6. Three
and five are eight. - 7. There are three glasses of red wine in the cupboard: one is mine and two are yours. -
8. Whose is this jacket? - Is it yours? - No, it is his. - 9. The waiter brings three glasses on the tray. - 10.
Are there four people in this room? - No, there are only two.

Lesson 10 / Conversation

Ilir: Come with me now and meet my wife and son. Come and have dinner at our
house.
Helen: Oh! That's very nice! John, go and bring Elsa from her room. She hasn't a
watch.
John: Is there a bus from here to your house, Mr. Begu?
Ilir: No, there aren't any buses. But it is not far. And I have my car in front of the
hotel.
John: You know, Mr. Begu, we haven't any friends in Tirana. There are thirty - five
rooms in this hotel. And in every room there are only Albanians.

And ... we only know you.
Ilir: Well, we have five rooms in our house, and two are for you.
Helen: John! Go and bring Elsa!

Practice exercises

2) 1. A ka ndonjë telefon pranë shkallëve? - 2. A është ndonjë aeroplan prapa shtëpisë? - 3. A ka ndonjë pikturë mbi mur? - 4. A ka ndonjë njeri në rrugë? - 5. A ka ndonjë uiski me sodë mbi tavolinë? - 6. A ka ndonjë grua të lodhur dhe të etur tek dera? - 7. A ka shtatë njerëz në dhomë?

4) 1. A është ndonjë dollap në dhomën tuaj të gjumit? - 2. A është një hotel pranë stacionit? - 3. A ka pesë dyqane në rrugë? - 4. A ka ndonjë portokall të keq në atë çantë? - 5. A ka ndonjë mjek në shtëpi? - 6. A ka ndonjë shkropësc në atë kuti? - 7. A është treni ynë në stacion? - 8. A është atje babai im? - 9. A është ndonjë afarist në hotel? - 10. A është ndonjë gazetë në tokë nën tavolinë?

Lesson 11 / Conversation

Dorothy: Petrit! What are you doing?
Petrit: I'm reading the newspaper.
Dorothy: Well, well, stop now and put your jacket on.
Petrit: Why? What is happening?
Dorothy: The Benedicts are coming. Father is bringing them home with him. They are having dinner with us this evening.
Petrit: Oh, good! Their daughter, Elsa's nice, isn't she?
Dorothy: Yes, she is. Sit with her at dinner and talk to her Tomorrow they are leaving their hotel, and coming here.
Petrit: That's good.
Dorothy: Petrit, hurry up! Give that newspaper to me. The dinner is ready, and you aren't yet.
Petrit: Yes, yes, I am..., I'm just brushing my hair.
Dorothy: Let me see. H'm - yes, yes - not bad.
Petrit: The car is just coming along the street.
Dorothy: They are at the door now!
Petrit: Yes, there they are!

Practice exercises

1) 1. Ai po më lë. - 2. Ajo po më flet mua. - 3. Ata po qëndrojnë me ne. - 4. Unë jam duke telefonuar asaj. - 5. Ai është duke i dhënë librin atij. - 6. Ne jemi duke shkuar me ta.

2) 1. Ai është duke shkuar në shtëpi me mua. - 2. Ne jemi duke qëndruar me atë. - 3. Ata po na çojnë në shtëpi. - 4. A është ajo me atë?

5) 1. The waiter is bringing drinks to all our friends. - 2. We are leaving the hotel tomorrow. - 3. That car is not stopping. - 4. Who is calling? - 5. What is happening at your brother's house? - 6. I am not putting on my jacket.

Lesson 12

John Benedict is reading the letter he has written to his sister at home.

... Just now, the house is fairly quiet. I am sitting in my room, and writing this letter to you. Mrs.

Answers to Selected Exercises

Begu is in the kitchen. She is cooking our lunch, and Helen is helping her. The two young people, Elsa and Petrit are in the sitting - room. Elsa is playing the piano, and Petrit is listening to her. They are making a terrible noise; but the door is shut.

Now I am looking out of the window. It isn't raining; and the sun is shining. The people are walking along the street. Two women, with a boy and a girl are standing near the gate. They are looking at Dr. Begu's name on the door; now they are coming in. They are looking for the doctor.

We are very lucky; we are staying with these kind people for the next two weeks, then perhaps we are going to Shkodra. How are you getting on at home? I hope that ... etc.

With love,
Yours, John

Practice exercises

1) 1. That man is looking at you. - 2. She is not doing her lesson. - 3. What is happening? - 4. Leave your jacket in your car. - 5. Those girls are playing the piano and their father is listening to them. - 6. Why is that car stopping near your house? - 7. Are you looking for your father? - 8. Your brother is talking to those men. - 9. It's not raining this evening. - 10. What are those people writing?

Lesson 13 / Conversation

Elsa: Are you now going out Petrit?
Petrit: Yes, I'm going to the shops. Do you want to come with me?
Elsa: Yes, please! But I'm not ready.
Petrit: You look very nice now.
Helen: Where are you going Elsa? We're now just cooking the lunch.
Elsa: I know, it smells very good. What are you cooking?
Helen: Chicken.
Petrit: Good! I like chicken.
Elsa: Do you know Mother, I understand Albanian very well.
Helen: Yes, I know you understand Petrit's Albanian. Now Elsa, please don't be long.
Elsa: No, I don't think we're going very far.
Petrit: I want to buy a new tire for my motorbike.
Elsa: What does the word "tire" mean?
Petrit: It's a rubber thing, you know, it goes on the wheel.
Elsa: Have you a motorbike?
Petrit: Yes, it's standing in the garage with Father's car. Come out with me tomorrow on the back of the motorbike!

Practice exercises

4) Ku do të shkoni nesër? Nuk e di, mendoj të shkoj në shtëpi, ku Benediktët (*familja Benedikt*) presin të më takojnë. - 2. A dëshironi të vini me mua? Po, sepse dëshiroj të blej një zog pule për mëkë. - 3. Mua nuk më pëlqen zogu i pulës. Të lutem, mos e bli! - 4. Dukesh i lodhur, përse nuk qëndron me ne? - 5. Kam uri dhe dua të shkoj në shtëpi, nuk jam i lodhur. - 6. Motoçikleta ime është në garazh, - 7. Shiko Xhonin, ai është duke lexuar gazetën dhe nuk mendon se do të vijë Benediktët për mëkë. - 8. A po i bie pianos Petriti? - 8. Po, por tani ai nuk po i bie. Ai është duke biseduar me atin e tij.

A është Elsa duke i rënë pianos? Jo, ajo nuk është Elsa. - 9. Zogu i pulës mban erë të mirë. - 10. A nuk kupton? Po, unë të kuptoj shumë mirë.

Lesson 14 / Practice exercises

2) 1. A je duke ndihmuar nënën tënde? - 2. A po bie shi? - 3. A i kuptojnë ata të gjitha këto fjalë - 4. A dëshiron Petriti një gomë të re për motoçikletën e tij? - 5. A është Elsa duke shkruar me ata? - 6. A janë të gjithë djemtë duke dëgjuar pianon? - 7. A ke ti një dhomë shumë të qetë? - 8. A i njeh babai yt të gjithë këta njerëz? - 9. A duket e rehatshme shtëpia? - 10. A duan të vijnë me ne shtatëdhjetë vajza? - 11. A o të thotë fjala "gome" një send që vendoset në rrotë? - 12. A është djali duke parë jashtë dritares? - 13. A duket i uritur djali? - 14. A ka ndonjë gotë në kuzhinë? - 15. A ka ai një motoçikletë?

Lesson 15 / Conversation

Elsa: Petrit, what do you all do every day?
 Petrit: Do you really want to know? Well, on Monday we begin our work for the week. On Tuesday, Mother usually cleans the kitchen. Then on Wednesday we send our dirty clothes to the laundry; Mother doesn't wash them. On Thursday my Father often brings his friends home to dinner. My club holds a meeting once a week, usually on Friday. And on Saturday we all go to the cinema.
 Elsa: How often do you go to church?
 Petrit: Every Sunday morning. On Sunday afternoon Father works in the garden.
 Elsa: Do you often listen to the radio?
 Petrit: Well, I never listen, but Mother listens every afternoon.
 Elsa: Do you walk to the school?
 Petrit: Sometimes I walk, and sometimes I go on my motorbike. Today I'm walking

Practice exercises

1) Ky autobus shkon gjithmonë në stacion. - 2. Ajo nuk qëndron kurrë në shtrat. - 3. Unë shkruaj nganjëherë me penën e vëllait tim. - 4. Ai djalë nuk e ndihmon gjithnjë nënën e tij - 5. I kam duart nganjëherë të pista. - 6. Ne shkojmë në kishë një herë në javë. - 7. Dyert zakonisht janë të mbyllura. - 8. Ata shkojnë në kinema çdo të diel. - 9. A e gatuan ajo zakonisht drekën? - 10. Ti zakonisht nuk je gat.
 2) 1. Dy shokët e tu po presin jashtë tani. - 2. Ai ulet gjithnjë në atë karrige. - 3. Unë jam duke dëgjuar radion sot. - 4. Ajo e dëgjon radion çdo ditë. - 5. Unë mendoj që ai të ikë tani.

Lesson 16 / Conversation

Ilir: Hello, Petrit. What are you doing here?
 Petrit: Hello, Father. This policeman says I've parked on the wrong side of the street.
 Policeman: Good morning, sir. Are you this young man's father?
 Ilir: Yes, I am.
 Policeman: Is this your car?
 Petrit: Oh...!, Ah...!
 Ilir: No, it isn't. It's mine.
 Policeman: Oh! Does he often drive your car?

Answers to Selected Exercises

- Ilir: Yes, he does.
Policeman: He has no driving licence with him. But he says he has a driving licence at home.
Ilir: Yes, I think he has.
Policeman: Do you see where the car is, sir?
Ilir: Yes, I do. It's on the right side of the street.
Policeman: You aren't allowed to park on this side on Mondays, Wednesdays or Fridays.
Ilir: Oh! That's a pity!
Policeman: Do you know today is Friday, young man?
Petrit: Yes, I do, but you see ...
Policeman: Then, why do you park your father's car on the wrong side of the street?
Petrit: Because there's no room on the left side.
Policeman: And why do you drive without a driving licence?
Petrit: It's in the pocket of my other suit.
Ilir: Oh! Petrit, you are an ass!

Practice exercises

3) 1. The policeman says to Petrit that he is parking the car on the wrong side of the street. When the young man's father comes, the policeman says: "*Is that car yours, sir?*" Petrit's father says that the car isn't Petrit's, but his. Then the policeman says to Ilir that the car is parked on the right side of the street, and on Mondays, Wednesdays, and on Fridays the parking is not allowed on that side of the street. Petrit doesn't have a driving license with him, he says he has a driving license in the pocket of his other suit.

Lesson 17 / Conversation

- Elsa: I want some butter and some cheese, please.
Seller: Certainly, miss.
Elsa: And have you any bacon?
Seller: Yes, miss. Here it is.
Elsa: H'm. The bacon's rather fat. Give me some ham instead, please.
Seller: Yes, miss.
Elsa: Now, I need some paper and some ink. Yes. That paper looks very nice. And cotton: do have you any cotton?
Seller: Oh, the cotton is at the other end of the shop, miss.
Petrit: Elsa, are you coming now? I ought to buy my tire. We're late for lunch.
Elsa: Don't be impatient, Petrit. I want to buy some tobacco for Father, and some sweets for Mother. You go and buy your tire, and come back here for me. Goodbye ... Now, I need some ... Oh, Petrit! Wait, wait! I haven't any money! Petrit! Stop, stop! Don't go yet. Do you have you any money? Lend me one or two thousand lekë.
Petrit: Here's one thousand lekë. I haven't two thousand. I need my money for the tire. Now, Elsa, come on! Do you want to stay here all day? I'm sure the soup is cold and the meat is burnt.
Elsa: No, I don't. I'm ready now - let's go. I want to listen to some music on the radio.
Petrit: Oh, women!

Answers to Selected Exercises

Practice exercises

1) 1. I like the milk. - 2. Give him some coffee. - 3. There aren't any people in the street. - 4. Do you have any money? - 5. Do you like the music? - 6. There is some food on the table. - 7. Out of milk we make cheese and butter. - 8. That young man doesn't have any driving license. - 9. We have soup for lunch. - 10. She wants to have some tea. - She likes tea very much.

2) 1. Mua më pëlqen shumë muzika. - 2. Ne kemi një qen. - 3. Pa shiko! Elsa nuk ka shumë kafe. - 4. Ata po bëjnë një tryezë nga disa copa dërrase. - 5. Merr ca duhan dhe bëj disa cigare. - 6. Ne nuk kemi ndonjë ushqim për nesër. - 7. A ka ndonjë garazh prapa shtëpisë? - 8. Ne i prodhojmë paratë nga metali. - 9. Vër ca gjalpë mbi bukë. - 10. Gjalpi nuk është shumë i shtrenjtë sot. - 11. Muzika në klubin tonë është shumë e bukur. - 12. Unë dua të dëgjoj ca muzikë në radio këtë mbasdite. - 13. A keni ndoca pambuk? - 14. Proshuta është mish, dhe pastërmaja është mish. - A ka ndopak djathë në kuzhinë?

Lesson 18 / Conversation

John: I'm going to the bank; I want to get some money out.
Helen: I have we much money in America?
John: I'm sure we have enough, but a journey to Saranda costs a lot of money.
Helen: We don't need that yet.
John: No, but I want to get a little out now. A few thousand lekë for Elsa, perhaps.
Helen: We aren't spending very much, are we?
John: No, we're Dr. Begu's guests, so we're spending very little. Do you want to come with me to the bank?
Helen: I don't think I do. There are a lot of people in the street. Why are you going this morning? Why don't you go after lunch? Then, there aren't many people in the street.
John: The bank shuts at three, doesn't it?
Helen: Yes, but we finish lunch at two. You have plenty of time.
John: All right, come with me after lunch.
Helen: All right. What are you doing now?
John: I'm just writing a check.
Helen: Have you enough checks?
John: Oh yes, this is a new check-book, and it has plenty of cheques in it; twenty-four, I think.
Helen: Oh, It's enough for this holiday!

Practice exercises

1) 1. How many books do you have here? - 2. How much money have they? - 3. There are a lot of people outside in the street. - 4. There is a little ink in that pen. - 5. I have a little money. - 6. She is playing a few songs on the piano. - 7. There are few chairs in the room. - 8. We need some flowers and a little water. - 9. Is there much sugar in my tea? - 10. Don't smoke many cigarettes.

3) 1. Më sill disa karamеле. - 2. Sa doni? - 3. Unë dua vetëm disa. 4. Në kopshtin tuaj nuk ka shumë lule. Unë kam shumë lule. - 5. Sa njerëz ka në shtëpinë e Dr. Begut? - 6. Unë dëshiroj t'ju ndihmoj, por nuk kam mjaft kohë. - 7. A mund t'i huani atij ca para? - Ai dëshiron vetëm disa mijëra lekë, sepse ai nuk ka nevojë për shumë. - 8. Unë jam mjaft i sigurt se në pjatë ka shumë supë për ty dhe për Merin. - 9. Ju jeni shumë vonë për drekë. - 10. Ata janë shumë të padurueshëm. - 11. Ti mos qëndro aty në këmbë gjithë ditën.

Answers to Selected Exercises

Lesson 19 / Conversation

- Helen: Do you have an open fire in the sitting room? Does it burn much coal?
Dorothy: Yes, rather a lot. It burns five tons of coal every year.
Helen: And do you burn coal in the kitchen boiler?
Dorothy: No, we use coke in that. It burns about six tons of coke a year. That is, we use ten sacks of coke every month.
Helen: Dr. Begu's car is rather big. How much petrol does the tank hold?
Dorothy: I think it holds fifty litres of petrol.
Helen: How much does a litre of petrol cost?
Dorothy: I think it costs about 120 lekë.
Helen: Does your son drink plenty of milk?
Dorothy: Yes, he drinks half a litre of milk every day.
Helen: What does he have for his breakfast?
Dorothy: Just a piece of bread and butter, and a cup of tea.
Helen: That isn't enough for a young man, is it?
Dorothy: Well, no, perhaps it isn't. But he doesn't like very much breakfast.
Helen: Do you take sugar in your tea?
Dorothy: Yes, two spoonfuls, please.

Practice exercises

- 1) 1. A dëshironi një gotë *me ujë*? - 2. Në kuzhinë është një kanë *me qumësht*. - 3. Në kanë nuk ka shumë qumësht. - 4. Të lutem, më sill një shishe *me birrë*. - 5. Ai djalë është ulur *mbi* një grumbull rëre. - 6. Një grup i vogël *me* njerëz është duke pritur në kopsht. - 7. Paratë janë në çantën tuaj. - 8. Unë dua dy *lekë me* sheqer në kafënë time. - 9. Unë po i jap atij djali një grusht *me* karamiele. - 10. Kur ai vjen në mësim, në xhep mban gjithnjë shumë lapsa.

Lesson 20 / Conversation

- John: Is this Petrit's room?
Ilir: No, his room is at the top of the house. This is my part of the house. I use three of the rooms at the front of the house for my work. My wife's rooms are at the back.
John: Do you do all your work here?
Ilir: No, I do part of it here, and part of it at the hospital. Some of my patients are rich, and some of them are poor. Perhaps most of them are poor. I usually work at the hospital all morning, then I come home to lunch. After lunch I do a little work. But in the middle of the afternoon I rest for half an hour.
John: In the house?
Ilir: Oh! No, not here; there is too much noise. I have a small shed at the bottom of the garden.
John: At the bottom of ... ?
Ilir: Well, I mean at the other end of the garden!
John: Does most of your work come at the beginning of the week?
Ilir: No, I am very busy all the time. At the end of the week I feel rather tired.
John: I'm sure you do!

Answers to Selected Exercises

Practice exercises

- 1) 1. Our kitchen is at the end of the stairs. - 2. One of our houses is at the other end of Tirana. - 3. Your box is at the top of the stairs. - 4. There is a small shed at the top of the stairs. - 5. She always sits at the first row when she goes to the cinema. - 6. Our garden is at the other end of the house. - 7. We usually take a cup of tea by the mid of the morning. - 8. We go home by the end of the week. - 9. Put these clothes at the back of the car. - 10. He passes most of the day reading in the garden.

Lesson 21 / Conversation

- John: Why are you pushing me?
Helen: What's the time, John?
John: My watch says a quarter to seven.
Helen: Is that all? I'm sure it's later. The alarm clock says five to seven.
John: My watch is always right.
Helen: I'm sure it's at least ten minutes slow.
John: Go back to sleep Helen.
Helen: No, it's time to get up.
John: Time for you to get up, perhaps, but not for me... . Shut those curtains!
The sun is shining on my face.
Helen: That's why I'm opening them!
John: Helen, you are very unkind. Don't you understand that I'm tired, after our late evening yesterday.
Helen: Bah! Why are you tired? I'm not tired.
John: Oh, turn that thing off!
Helen: Well, now it really is time to get up.
John: Seven o'clock is too early to get up! I want to sleep for another hour.
Helen: Come on John, wake up! Bacon and eggs, toast, cheese, milk and butter for breakfast!
John: Oh, yes. I like these Albanian breakfasts.

Practice exercises

- 6) 1. John, what time is it now? - I do not know exactly. - I know it is early. - I want to sleep again some more minutes. - It is not early. - My watch tells 7:30 in the evening. - It's time to get up. - Your watch is fast. - No, no, my watch always tells the exact (right) time. - Get up now! - I want to sleep for a while because I feel tired. - Don't you see the sun is on your face? - I say again it is time to get up. - I will stay in my bed for five more minutes. - Let the children get up first. - I want to have my breakfast with them at a quarter to nine. - I know they aren't going to school today, because it is Sunday and it is a holiday. - All right, then, sleep five minutes, but no more than five minutes.

Lesson 22 / Conversation

- Elsa: Petrit, are you going to teach me to drive soon?
Petrit: Do you really want to learn, Elsa?
Elsa: Of course I do. When are you going to begin?
Petrit: Well, what's the date today? The twelfth of July. All right. Your first lesson is next week, Monday the seventeenth of July.

Answers to Selected Exercises

- Elsa: But that's very late! I want a lesson today, at once.
Petrit: You haven't a learner's license, have you?
Elsa: Yes, I have. Here it is. It's valid from the eleventh of July to the tenth of October.
Petrit: Oh, well, all right! Let's begin. No, sit in the other seat, not in the driver's seat. I am going to show you first, before you try Now watch carefully. When you are ready to go, switch on the engine. Now, when I turn this knob, the engine starts. Do you see?
Elsa: No, I do not see, but I hear!
Petrit: Now she is running very nicely, and we can move away. I keep my foot on this pedal all the time. Now, I put my other foot on this pedal, and then ...
Oh, Lord! I did not open the garage door.
Elsa: Oh, Petrit!

Practice exercises

- 1) 1. He is switching off his radio. - 2. How much money are you going to spend? - 3. When are you going to write that letter? - 4. I cannot wait for a long time. - 5. Who can lend me three thousand dollars? - 6. Come to see me on Tuesday. - 7. We usually get up at half past seven o'clock. - 8. Call me when you have good news. - 9. He is going to brush his jacket before the dinner starts. - 10. I think she is coming early today.

Lesson 23 / Conversation

- Ilir: Did you enjoy your day in Kruja yesterday?
Helen: Oh, yes, thank you Dr. Begu, it was splendid. We were lucky. The weather stayed fine all day. We parked the car in the market-square. Then, we walked around the city. The old buildings and the gardens looked very beautiful.
Ilir: Did you see the castle?
Helen: Yes, we walked around it. Some tourists were visiting the "George Kastriot Scanderbeg" Museum.
Ilir: I hope you visited the Ethnographic Museum, Mrs. Benedict, didn't you?
Helen: We wanted to see it, but it wasn't possible.
Ilir: Why, what happened?
Helen: When we tried to get in, the door was shut.
Ilir: Really? You didn't push it hard enough, did you?
Helen: No, we weren't allowed to go in. But the garden was very nice.
Ilir: How do you know it was very nice?
Helen: Well, first we looked at it over the wall. Then we talked to a man, and he showed us the way in. Oh, yes, we liked Kruja very much. But when we finished our tour, I was really very tired. We started back at about at seven.
Ilir: Didn't you stop for a meal?
Helen: Yes, we stopped at a pub on the way home.
Ilir: So, you really enjoyed your day. That's good.

Answers to Selected Exercises

Practice exercises

4) 1. *Ai shkoi në zyrën e tij në orën nëntë.* - 2. *Unë e parkova veturën këtu dje.* - 3. *Unë dje pram për ty.* - 4. *Ne qëndruam në shtëpi disa ditë.* - 5. *Vetura u nis menjëherë dje.*

7) 1. I liked Kruja very much. - The weather was fine and the buildings looked very nice. - 2. I wanted to see the Ethnographic Museum, but we were not allowed to go in. - 3. We walked around the town and then we stopped by a beautiful garden. - 4. Did it rain in Kruja yesterday? - No, it didn't rain in Kruja yesterday. - 5. I was waiting for you, why didn't you come? - 6. Why don't you listen to me? - 7. I always listen to you. - 8. I work today, but I didn't work yesterday. - 9. We were ready at 10:15 o'clock, but he came only at 10:45 o'clock.

Lesson 24 / Conversation

- Helen: After we left the pub, and we were on the way home, something funny happened.
- Ilir: Oh! What was that?
- Helen: A car came up behind us, and began hooting. We didn't know who it was. John thought it was the police. The driver went on hooting. John drove slowly, and the other car went past and stopped. The driver got out of the car.
- Ilir: And you knew him!
- Helen: No, we didn't know him at all. We sat and waited. He came up to us and looked through the window. "Good evening," he said. "Did you have a meal at 'Lion's Head'?" (*That was the name of the pub*). "Yes, we did," John answered. "Oh, that's good, you are the right people. Well, you forgot your handbag, madam. So I brought it with me, and here it is." And he gave me the bag. I thanked him and asked, "Did you come after us specially?" "No," he said "I'm driving to Tirana in any case." Well, wasn't that lucky?
- Ilir: Was there anything valuable in the bag?
- Helen: I had all my money, my passport, and our tickets to America in it.
- Ilir: Then you really were lucky!

Practice exercises

1) *Pushimet tona filluan dje.* - 2. *Kush ishte duke ngarë veturën?* - 3. *Unë u ngrita në orën gjashtë.* - 4. *Policia e dinte emrin e tij.* - 5. *Ajo vajza e harroi emrin e saj.* - 6. *A i dhatë atij burri një çek?* - 7. *Burri i moshuar u ul në këtë ndenjësë.* - 8. *Ajo nuk e solli me vete librin e saj.* - 9. *Ai u largua të premten.* - 10. *Ne hëngrëm mëngjes në orën tetë.*

Lesson 25 / Conversation

- Dorothy: Did the Benedicts get the bus all right?
- Petrit: Yes, I saw them at the station. They sent their best wishes to both of you.
- Dorothy: Have we their address in Korça? Or did we forget to ask them?
- Petrit: No, they gave it to me before they left. I wrote it somewhere in my diary. Oh, yes here it is.
- Dorothy: Thank you Petrit. So, all went well?
- Petrit: H'm. Elsa was very late for the bus.
- Dorothy: Was she? Why was that?
- Petrit: I took her to the station in the taxi - it cost five hundred lekë. Then I held her

Answers to Selected Exercises

suitcase, and went and bought some fruit. She wanted a newspaper, too. I think she spent all her money, because she took a very long time. The bus was due to leave at ten. At five to ten, she still wasn't back. I was very worried.

Dorothy:

I'm sure you were!

Petrit:

But then she ran to me and took the suitcase. "Come on, run", she said. I put her into the bus at exactly ten o'clock. The driver shut the doors. And then, after all this, the bus started late, and I stood for ten minutes in the station.

Lesson 27 / Conversation

John: Are you going out now, Helen?

Helen: Yes, I am. I want to go to "Themistokli Gërmenji" Street.

John: Oh, what are you going to do there?

Helen: Oh, I'll probably buy a few things.

John: Have you enough money, or will you want some more?

Helen: I think I'll have enough. I needn't buy many things. Will you come with me?

John: No, I don't think I will. I feel tired, and I want to rest.

Helen: Then Elsa must come with me instead. I'll lose my way if I go alone. I can't understand what people of Korça say.

John: You must learn to understand the way they speak.

Helen: I know. But we'll only be here for a few days, and I can't learn to do that so quickly. John, must I take my raincoat? Do you think it'll rain?

John: No, it won't rain this morning. You needn't take a raincoat. Don't you need any breakfast?

Helen: No, not really.

John: Well, you must eat something before you go out. You'll be hungry before lunchtime.

Helen: No, I won't. I'll get a cup of coffee and a cake at a café.

John: Well, all right. But you mustn't faint in the street.

Helen: It doesn't matter. Elsa will be with me.

John: She doesn't understand the people of Korça, either!

Practice exercises

3) 1. You don't need to come with me. - I know the way and I can go there without you. - 2. You must not believe that I don't want to cook, but I do not know how to. - 3. We will stay for a couple of days at the Benedicts, and on Saturday we will leave to Shkodra where Dick is waiting for us. - 4. I do not understand what you are saying. - You must speak slowly. - 5. Do you know to speak Albanian? Yes, I do.

Lesson 28 / Conversation

Helen: These are our seats, aren't they?

John: Yes, I think they are. Row F, number five, six and seven. That's right.

Helen: Aren't you going to buy a program?

John: Of course not. Elsa bought three yesterday, didn't you Elsa?

Elsa: Yes, here they are.

Helen: And you'll want a drink in the interval, won't you?

Lesson 25 / Mësimi njëzet e pesë

- John: Yes, I certainly will.
Elsa: We can all go through to the bar from here, can't we?
Helen: What's the first musical item on the programme? A Beethoven symphony, isn't it?
John: Yes, but I think they always play the National Anthem first.
Elsa: Father, you know somebody in this orchestra, don't you?
John: Yes, the old George Duka, the first clarinet-player. Don't you remember? He came to our house for a holiday when you were a little girl.
Elsa: He was that man with a gray beard, wasn't he?
Helen: Yes, that's the man. John, isn't that George coming in now? Doesn't he look different without his beard?
John: Of course he looks different, because that isn't George at all. George is already sitting down. Over there, you can see him, can't you?
Helen: I needn't take my hat off, need I?
John: No, do just as you like it.
Helen: Ah, here's the conductor.

Lesson 29 / Conversation

- John: Good morning, Sir! Excuse me, can you direct me to Super Market "Tabaku"?
Man: Super Market "Tabaku"! Now, let me see. Oh, yes, of course. Keep straight along the road for about a quarter of a kilometer. Take the third turning on the right. I think it's the third, but I'm not quite sure. Anyway, you can't miss it because it's near a church. A narrow street, only six metres wide.
John: The Super Market is on the left, about nine hundred metres down to the road?
Man: So, it isn't very far from here?
John: Oh, no, it's about ten minutes' walk. It's a tall building, about twelve metres high.
John: Ah, the Museum of Medieval Art is near there, too, isn't it?
Man: Oh, no, that's a long way off. You had better take a taxi. It's at least one kilometer and a half.
John: Thank you.
Helen: That hill is called "The Princess' Hill", isn't it?
Man: Yes, that's right.
Helen: There must be a very fine view from up there!
Man: Yes, it's about three hundred metres above the city.
John: Well, thank you very much.
Man: Not at all, it's a pleasure for me.
Helen: Do you know, I understood every word that man said!
John: Well, of course you did, he wasn't from Korça at all. We happened to ask a man from Tirana the way!

Practice exercises

- 1) 1. Is it far from here to the shops? - 2. Don't worry, it isn't far away. - 3. Can you tell me how far the train station is? - 4. Their house is a hundred meters along this street. - 5. The box is eighteen cm long. - 6. Mount Everest is 8. 840 m. (29, 000 feet) high. - 7. The lamp is forty-sixty cm. (two-three feet)

Answers to Selected Exercises

above our heads. - 8. *Be careful of that river, because it is too deep.* - 9. This road is too narrow, isn't it? - 10. How many kilometers far away is the Tirana University?

Lesson 30 / A letter to Mrs. Begu

Dear Mrs. Begu!

You see! I didn't forget to write to you. We are having a splendid time in Shkodra. The weather seems to be kind. John wants to walk up to the top of "Rozafa" Castle this afternoon. But I refuse to go with him. Perhaps I am lazy. I don't really like walking. He says I ought to have more exercise.

We went to a fine concert on Monday. The hall was very full, but John managed to get tickets. An old friend of John plays in the orchestra.

After the concert, we went round to the back and asked to see him. We wanted to tell him how much we enjoyed the music. He was very glad to see us, and we all went and had supper together. He seems to like playing in that orchestra. They often play on the radio, so we can hear them again in Tirana.

I must stop now. I promised to go with Elsa and help her to buy a tweed skirt. We all look forward to seeing you again. We hope to catch the eleven - o'clock -bus on Saturday, and we ought to be in Tirana before seven.

Please, remember to give our best wishes to Dr. Begu and Petrit.

Yours sincerely,
Helen Benedict

Practice exercises

2) 1. We wish you could take a letter from them very soon. - 2. I promise not to open your record. - 3. She seems not to understand. - 4. Will you remember to call your doctor? - 5. These men not want to stay here. - 6. I ought to remember not to leave before seven o'clock. - 7. We cannot refuse to help you. - 8. Did you manage to get an evening newspaper? - 9. I asked to see my passport. - 10. He refused to get money.

Lesson 31 / Conversation

Ilir: Dorothy, tell me what's in Helen Benedict's letter. You look quite pale.

Dorothy: This is terrible! The Benedicts expect to be back on Saturday evening! Oh, dear!

Ilir: That's a nuisance. They didn't tell us exactly which day they expect to come back.

Dorothy: No, I forgot to ask them how long they meant to stay in Shkodra. But I didn't expect them to come until Monday. Your mother will still be here on Saturday, she's staying until Sunday. We haven't a room for Mr. Benedict.

Ilir: We can't tell Mother to go home one day earlier.

Dorothy: Can I write to them and ask them to stay two more days?

Ilir: No, it's too late. They won't get the letter. We had better get Petrit to sleep in the box room. He won't mind. It's only for two days. Then we can ask Mother to move into his room.

Dorothy: Don't you think she'll mind doing that?

Ilir: No, I'm sure she won't mind.

Answers to Selected Exercises

- Dorothy: Then will you speak to her at once? I want to have it settled.
Ilir: All right.
Dorothy: I'd better tell Mrs. Banko to help your mother to move her things. And then get her to turn out the big bedroom, and get it ready for the Benedicts.
Ilir: You see? We'll manage all right!

Practice exercises

2) 1. Thuaju Benediktëve që të qëndrojnë dy ditë në Sarandë. - 2. Ai më tha se do të qëndrojnë në Shqipëri një muaj më shumë. - 3. Ajo më pyeti nëse unë isha vetëm. - 4. Ai i tha Xhonit që të shkonte në koncert me të. - 5. Unë nuk dua që ti të dalësh vetëm. - 6. A të vjen keq (A ke kundërshtim) të shkosh me Elsen në Shkodër? - 7. Ti do të bëje mirë që t'u thoshe atyre të mos na presin. - 8. Unë besoj se do të vij nesër. - 9. Prindërit e mi shpresonin që unë të studioja të dielën. - 10. Unë do ta bind vëllanë tim të punojë shumë.

Lesson 32 / Conversation

- Elsa: Mother, can I go to the Songs and Dance Folks Evening tonight? It will be very nice. I like Folk music, it makes me want to dance.
Helen: Well, dear, I'm not sure. I don't want you to get tired. And don't forget, we are leaving early tomorrow. On the other hand, I don't want to make you stay in. Do you really want to go.
John: Oh, you must let her go, Helen. A young girl must go to dances!
Helen: But who is going with her? You can't go alone, Elsa.
Elsa: Won't you both come with me?
Helen: Oh, no dear ... I can't. I feel much too tired. John, why don't you take Elsa to the dance?
John: Well, would you like me to come with you, Elsa?
Elsa: Oh, yes, of course, Daddy! But are you sure you want to come?
John: Yes, I would like to. But don't expect me to dance.
Elsa: Why not? Of course you must dance. You dance very well.
John: Yes, but I don't know how to do these northern highland dances.
Elsa: I'll teach you to do them. And the music will make you dance.
John: Well, all right, perhaps I will.
Elsa: Oh, good! I'm sure you'll enjoy it.

Practice exercises

1) 1. I do not know how to start it. - 2. She doesn't think to move from her chair. - 3. Would you like to test my coffee? - 4. She wants to finish her work alone. - 5. Are you sure you will not want me to keep this book for you? - 6. I am very glad to see you. - 7. Can you make those boys to be quiet? - 8. How many people do you think to take to the cinema? - 9. I think we can make Mr. Shtepani let us use his office. - 10. Don't you want that some of your friends talk to him first?

Lesson 33 / Conversation

- Elsa: I'm hot after that dance.
John: Shall I bring you a glass of lemonade?

Answers to Selected Exercises

- Elsa: Yes, I'd like you to. But let's both go and get it, Daddy. There's a crowd here; we'd better stay together.
- John: All right. Come along then. Excuse me, excuse me. You seem to understand these dances very well, Elsa.
- Elsa: I'm beginning to. But after all, I have a splendid partner.
- John: Yes, you're dancing with me all the time, but you ought not to. It isn't right. You must dance with some of these young men.
- Elsa: I will if they ask me to.
- John: Well, here's the bar. Two lemonades, please.
- Waitress: One hundred and twenty lekë, please.
- John: One hundred and twenty lekë? Good. Thank you very much.
- Master of Ceremonies: Ladies and gentlemen! Chose your partner for a potpourri of dances.
- Elsa: A potpourri of dances! Oh dear, I don't know these ones.
- John: Well, here's a young man who wants to teach you.
- Young man: Would you like to dance this one with me?
- Elsa: Yes, I'd like very much.
- Young man: Will you excuse me, sir?
- John: Yes, certainly.
- Elsa: See you later, Daddy.

Practice exercises

1) *He wants me to stay at his house, but I don't want to stay there.* - 2. *Does she cook her husband's dinner?* - *Well, she tries to cook, but she can't cook it.* - 3. *Will you give him a thousand leke?* - *Yes, I will give him a thousand lekë if you would like me to give him a thousand lekë.* - 4. *He can't speak Albanian yet, but his wife is trying to teach him speak Albanian.* - 5. *I don't want you to look inside the envelope.* - *No, I promise not to look inside of it.* - 6. *Is he going to America?* *Yes, he hopes to go there soon.*

Lesson 34 / Conversation

- Helen: Why have we stopped? Why doesn't the taxi go on?
- John: It can't. The traffic light has changed to red.
- Helen: There is a lot of traffic in Tirana, isn't there?
- Driver: You're quite right, Madam. There is lot of traffic. And the problem's grown since 1992, and the number of the cars has multiplied.
- John: Has the government done anything about it?
- Driver: Oh yes. They've fixed certain places where the pedestrians can cross the road. And they've put up those orange lights, to warn the motorists.
- Helen: Yes, those are very good ideas, aren't those?
- Driver: And the police have made regulations about the parking. That helps a bit. And they have made a few roads wider. But they haven't really solved the problem; and there's more and more traffic every year.
- John: This is a long stop, isn't it?
- Driver: The light's just changing, ah, now it's changed to green ...!

Answers to Selected Exercises

- Helen: Why has the driver turned to the left?
John: This is the short cut to the house of Begu's family.
Helen: John, I think I've dropped my bag on the floor of the taxi.
John: Oh, it's all right. I've picked it up. Here it is.
Helen: Oh, thank you!

Practice exercises

2) 1. They have answered your letter. - 2. She has not changed her clothes yet. - 3. Have you already taken today's newspaper? - 4. That noise has already stopped. - 5. I just remembered his name. - 6. Have you taken your breakfast? - 7. They have not found their daughter, yet. - 8. This boy has grown up very much since last year. - 9. Who has taken my motorbike? - 10. Have you not chosen any books yet?

Lesson 35 / Conversation

- John: Helen, are you going to unpack your suitcase?
Helen: I've already unpacked it.
John: What have you done with the things?
Helen: I've put most of them away in the cupboard and drawers. Why? Is there something you want?
John: Yes. Did you find my camera?
Helen: No, I don't think it was in my case. You had it, didn't you?
John: I don't know. I think I've lost it.
Helen: Didn't you put it in your suitcase?
John: I've taken everything out of my case, and the camera isn't there.
Helen: Did you leave it in Korça?
John: I don't think so. We both looked around the room very carefully, and there wasn't anything.
Helen: I'm sure I saw you carrying it when we caught the taxi.
John: Well, I'm afraid I have lost it.
Helen: You must telephone the Lost Property Office. But here's Elsa, let's ask her.
Elsa: Hello! Are you looking for your camera? I've put it on my table. You left it in the taxi, and I picked it up.
John: Well, that's a relief!

Lesson 36 / Conversation

- Ilir: John, what are you doing this week?
John: Well, we don't really know.
Ilir: Why not to visit the Tirana Botanic Garden?
Helen: Well, we've been there.
John: Yes, we've seen all usual things, The Clock Tower of Tirana, the Zoo, and the Houses of Parliament.
Ilir: Have you visited St. Paul's Cathedral?
John: Yes, we went there a fortnight ago. But I haven't yet seen a Catholic Church since I was here in 1992.
Helen: I have! I've been there two or three times.

Answers to Selected Exercises

- John: But I really ought to think about the business side of my visit.
Ilir: Yes! You must visit a steel production factory. After all, that is your main interest.
John: That's true. I haven't been to one yet. I expect things have changed since 1992.
Ilir: I'm sure they have. Yes, there have been some very big developments since you were here last. Tell me, would you like to go and see the Steel Production Factory in Elbasan?
John: Yes, I would.
Ilir: They have a very big modern factory, and I happen to know the Personnel Manager there.
Helen: Could I come, too?

Lesson 37 / Conversation

- Helen: Has your son chosen his career yet, Mrs. Begu? What is he going to do when he finishes the school? Is he going to be a doctor like his father?
Dorothy: Oh, no. He's decided not to be a doctor. He's seen the hard life a doctor has. No, he's made up his mind to be an engineer.
Helen: Oh! That's very interesting. A mechanical engineer, like my husband?
Dorothy: No, not that sort. Of course. Petrit is very interested in cars, too, but he isn't going to make them.
Helen: There are several kinds of engineers, aren't there? Electrical engineers, chemical engineers ...
Dorothy: Oh, no. Petrit is taking a general course on Civil Engineering at the University of Tirana. You know, a civil engineer is a man who makes roads and bridges and that sort of thing. When he finishes school, he'll take a special course on water-supply.
Helen: Oh, when he finishes his education, perhaps he'll take a job abroad. There are a lot of opportunities for water-supply engineers, especially in some countries.

Practice exercises

- 1) 1. He has chosen a very interesting career. - 2. Have you decided to be an electronic engineer? - 3. I am not any more interested about working in factories. - Did you like the life of a student at the university? - 5. I have had many chances to visit this country. - 6. That man, above all, is interested on the education. - 7. He has been living abroad for a long time. - 8. A great number of pedestrians have just passed across the bridge.

Lesson 38 / Conversation

- Ilir: Hello, Benedict, come in. You look warm.
John: Yes, I've been sitting in the garden, in the sun.
Ilir: Have a drink?
John: Oh, yes! I've been hoping you would say that!
Ilir: I think this beer is quite cool. Tell me, what has Elsa been doing since we saw you last?
John: She's been studying colour chemistry for the last two years.

Answers to Selected Exercises

- Ilir: What on earth is colour chemistry? It sounds rather interesting.
John: Yes, it is very interesting, and also very practical. It's the chemistry of paints and dyes.
Ilir: And she's done two years of this?
John: Yes, there's one more year to go. When she's taken her final examination, I want her to come to Albania.
Ilir: Really? Why is that?
John: Well, there's an excellent chemistry department at the Faculty of Natural Sciences, and she'll do a year's work there. We'll miss her, because she's been living at home during her university course.
Ilir: Yes, but a year soon goes by!
John: Yes, And it'll be good for her to study in a foreign country. She'll have a better opportunity of getting a good job.

Practice exercises

1) 1. I hope that you have not waited for a long time. - 2. She is staying with her friends since a fortnight ago. - 3. You have not answered to my question yet. - 4. During past weeks some different meetings took place. - 5. What have you done all the morning? - 6. I have helped Elsa choose a hat and she chose a green one. - 7. My company has been developing slowly after many years. - 8. There are great opportunities for a young man in a modern factory. - 9. It has been a long time ago since I am interested in chemistry, but I have not had any chance to study it. - 10. You cannot get across the river in here, because they have not built a bridge yet.

Answers to Selected Exercises

Lesson 39 / Conversation

- Speaker: You have been listening to Artan Shehu talking about the theme "Albania Today and Tomorrow."
- John: That was an interesting talk. Was that a cabinet minister?
- Ilir: Oh, no! Artan isn't a politician at all, but a well-known Albanian journalist.
- John: I didn't hear the beginning. What did he say?
- Ilir: He was talking about the economic situation and said that it was hopeful.
- John: Hopeful, eh? So am I!
- Ilir: He explained that Albanian economy had improved during the last twelve months.
- John: Oh! Does he think it'll go on improving?
- Ilir: Yes, if everybody worked hard.
- John: Was he saying something about the trade unions?
- Ilir: Oh yes - that was when you came in. He said the trade unions had been very cooperative, and that they must go on being cooperative.
- John: And the workers' wages?
- Ilir: He said the workers ought to have good wages, but only if they did a good job. And in general, he thinks that if nothing goes wrong, everything will go right.
- John: What do you think?
- Ilir: Oh, I agree with him. I think he's quite right.
- John: Yes, I think I've heard all those opinions before. Perhaps it wasn't a very

Answers to Selected Exercises

interesting talk after all.

Practice exercises

1) 1. *I say Albanian economy is improving during the last twelve months.* - 2. *I think it will go on improving if everybody worked hard.* - 3. *I say the Trade Unions are cooperative.* - 4. *I said the workers must have good wages, but only if they do good work.* - 5. *I think that if nothing goes wrong, everything will go right.*

3) 1. He said: "It's an interesting conversation, isn't it?". But I didn't think it might be interesting. - 2. He said: "I will come tomorrow". - He said he would come tomorrow. - 3. The Minister was thinking that all workers could have good wages. - 4. The Minister said: "All the workers must have good wages". - 5. He asked: "Where are my books?". - 4. He asked where his books were. - 6. I said: "I can't come now, I will come tomorrow". - 7. He said he couldn't come then, he could come tomorrow. - 8. He said: "These cases aren't mine". He told me that those cases weren't his. - 9. I said I didn't want to talk to him. - 10. He said to me: "When you come here, bring me that letter".

Lesson 40 / Conversation

Helen: What's the matter, John? You look worried.
John: Oh, it's nothing. I've just been to the bank, to get some money. The clerk of the bank asked me to wait a minute, and went to get the cashier. The cashier went to fetch the manager. The manager told me there was nothing left in my account. I was very surprised.
Helen: But you wrote to the bank at home last week, to ask them for new credit, didn't you?
John: I know. I told the manager that, but he said the credit hadn't arrived yet. I didn't know what to do.
Helen: Couldn't the manager suggest anything?
John: Yes, he was very helpful really. He said he was ready to advance me a little money - just enough to keep us until the credit arrives.
Helen: Oh well, that's fine.
John: But he said there was a form for me to fill in. And he said I must find security.
Helen: What does that mean?
John: Well, I think it will be all right if Dr. Begu, writes a note to the bank. They know him quite well - he has his account there.
Helen: Oh, I'm sure Dr. Begu won't mind.

Lesson 41 / Conversation

John: Hello, Helen. Am I late?
Helen: You certainly are! We wondered where you were.
John: I've been sending those parcels off.
Helen: Why did you take so long?
John: I had to answer so many questions! First of all, they wanted to know where I was sending the parcels. Then they looked in a book, to find out what the regulations were. After that the questions really began. They asked my name and my address in America. They asked how many parcels I was sending, and how much they

Answers to Selected Exercises

weighed. They wanted to know if the parcels were insured, and how much for. Next, they asked what the parcels looked like. I said they were just parcels, with brown paper round them. But they wanted to know if there were any special marks on them. And then, of course, they asked what was inside, and where it was made, and how much it was worth.

Helen: Good heavens! What a lot of questions! Didn't they ask the colour of your grandmother's eyes?

John: Very nearly! Well, when I'd answered all those questions I was not sure if I wanted to send the parcels after all! But I did, and then I went and had a long drink. Two long drinks, in fact.

Helen: And we'll excuse you for being late.

Practice exercises

1) *Menaxheri dëshiron të dijë nëse ata tashmë i janë përgjigjur letrës.* - 2. *Po vras mendjen se çfarë është duke ndodhur.* - 3. *Përpiku të gjesh se ku po shkojnë ata njerëz.* - 4. *Policia dëshiron të dijë përse e pate bërë atë.* - 5. *Do të pyes atë se me kë ishte duke folur.* - 6. *Unë e pyeta atë se ku kishte qenë.* - 7. *Ajo më pyeti nëse vëllai im ishte në shtëpi.* - 8. *Ne të gjithë po pyesnim veten përse Iliri kishte dalë jashtë.* - 9. *Xhoni pyeti menaxherin e bankës nëse ai mund t'i jepte ca para paraprakisht.* - 10. *Unë zbulova se për sa perde kishte nevojë ajo.*

Lesson 42 / Conversation

Elsa: Are you there, Petrit? What's happened? What's the matter with the lights?

Petrit: I don't know. I'll see in a minute.

Elsa: But it's so dark out there.

Petrit: Never mind.

Elsa: Why are you going to the cellar, Petrit?

Petrit: Because the fuse-box is down there. I'm going to see if the fuses are all right. Be careful! Hold the rail, so as not to fall. There's the fuse-box. Elsa, hold this torch, so that I can use both my hands.

Elsa: All right. Is this what you mean?

Petrit: Yes, that's fine. I have to switch off the current, so as to take out the fuses ... Hold the torch on this side, so as to shine on the front. Good! The first fuse is all right. The second, and the third. Which is burnt? There's nothing wrong with any of these fuses. What on earth has happened?

Elsa: Shut the box and switch on. No, still dark.

Ilir: Petrit! I've just telephoned to ask what's wrong. They say there's a power cut. It'll be all right in ten minutes.

Practice exercises

1) 1. *Ata shkuan atje me veturë me qëllim që të shkonin shpejt.* - 2. *Ata vendosën një çelës pranë shtratis që e sëmura të hapte dritën pa u ngitur nga shtrati.* - 3. *Unë mbylla derën në mënyrë që të punoja.* - 4. *Ai mbante librin lart me qëllim që secili ta shihte.*

2) 1. He took off his shoes. - 2. The doctor told me I had nothing bad, that is, my health situation is fairly well. - 3. It would be nice if you get up early in the morning tomorrow. - 4. I am very hungry. - 5.

Answers to Selected Exercises

We will see how you will feel tomorrow. - 6. Have they decided what to do? - 7. It seems to me they were talking about the foreign trade. - 8. Yes, I tell you, you are quite right. - 9. Do you agree with me? Why have they put the fuse-box down there in the basement so we cannot find it without any light?

Lesson 43 / Conversation

- Dorothy: Tell us now about the factory where you work, Mr. Benedict.
John: Would you really like to know?
Ilir: Yes, let's hear about it.
John: Well, as you know, the firm I work for, makes cars. We make trucks and tractors, too; but cars are our main product.
Ilir: And the cars you make - are they very expensive?
John: No, they're the sort that look expensive but are really cheap. It's mass-production that makes this possible.
Dorothy: You mean, you make hundreds of cars all alike?
John: Yes, and so we can make them cheaply. We divide the whole factory into departments and each department has its special job. There's a department that builds the chassis, and another that makes the steering, and so on. And then there's the main assembly-line.
Dorothy: What's that?
John: Oh, that's the place where all the parts are put together, to make the complete car.
Ilir: And your own department?
John: The department I run is called the press shop. It's full of very big machines that press out the sheet metal for the bodies of the cars.
Dorothy: Is it very noisy?
John: Noisy! It's the noisiest place in the world!

Practice exercises

2) What is the name of the club that holds meetings in this hall? - 2. Isn't this the kind of music you like? - 3. We have received responses from all companies we sent a letter to. - 4. Is this the box where you keep my records (*papers*)? - 5. He doesn't want a watch that doesn't tell the right time. - 6. When are we going to look at that wonderful car that you spoke about? - 7. It's the cinema and not the radio what he really likes. - 8. We are going to a small quiet country I know. - 9. You should forget all the books you have read and all pictures you have seen. - 10. Is that the house where Mr. Begu lives?

3) Shumë fabrika moderne automobilësh prodhojnë kamionë dhe traktorë. - Por veturat janë prodhimi i tyre kryesor. - Ato janë të lira, por kanë pamje luksoze. - Këtë e bëjnë të mundur prodhimi në seri i tyre. - Fabrikat janë të ndara në shumë reparte (Çdo repart ka një funksion të vetin). - Njëra që prodhon shasi, një tjetër që bën grupin e timonit. - Së fundi është reparti i montimit, ku bashkohen të gjitha pjesët. - Këtu prodhohen të gjitha veturat e bukura që ne i shikojmë nëpër rrugët e qytetit tonë dhe që ju ndihmojnë të shkoni në pak minuta në qytete që janë shumë kilometra larg.

Lesson 44 / Conversation

- Ilir: This is the outpatients' department.
Helen: H'm! Outpatients! What are they?
Ilir: They are people who are ill, but who needn't stay in the hospital. There, those

Answers to Selected Exercises

- people you see over there, sitting on those seats - they are outpatients.
- John: Some of them look quite at home here!
- Ilir: Oh yes, there are some who come here regularly for treatment. It takes long time to cure some illnesses.
- Helen: Who was that young woman you were talking to? Was she a nurse?
- Ilir: No, she was a sort of social-worker who helps the patients with their home affairs.
- Helen: Now she is a woman whose job sounds interesting.
- John: Yes, my dear - but it isn't the sort of job you can do!
- Helen: No, I'm not systematic enough. By the way, Dr. Begu, who was that man I met in the hall? He wasn't a patient, was he?
- Ilir: No, he's a young doctor I know. He's a specialist in diseases of the ear, nose and throat. A very clever chap. He can cure almost anything. But don't go to him if you have a cold!
- John: Why not?
- Ilir: Don't you know? That's the only thing we doctors can't cure - the common cold!

Practice exercises

- 2) *Një makinë shkrimi është një mjet për të shkruar.* - 2. *Një karrige është një send në të cilin ulemi.* - 3. *Një laps është një send me të cilin shkruajmë.* - 4. *Një mjek është një njeri që viziton dhe kuroshon njerëz të sëmurë.* - 5. *Një shqiptar është një njeri nga Shqipëria.* - 6. *Një pardesy është diçka që vishet në ditët me shi.* - 7. *Një menaxher banke është një drejtor banke.* - 8. *Një gazetar është një njeri që raporton për lajmet.* - 9. *Një kopsht zoologjik është një vend ku kafshët mbahen të mbyllura* (captive, in captivity). - 10. *Një muzikant është një njeri që luan muzikë.*

Lesson 45 / Conversation

- Elsa: This is a very comfortable house, Mrs. Begu, isn't it?
- Dorothy: Yes, it's quite convenient. And it isn't in bad condition, though. It was built in 1910. But I'm ashamed of the outside. The woodwork must be painted soon.
- Elsa: What a splendid floor this is!
- Dorothy: It's called parquet; it's made of oak blocks. But it needs to be polished every week.
- Elsa: Mrs. Begu, may I help you with your housework?
- Dorothy: Oh, if you like, dear. The mop is kept in the cupboard under the stairs ... Oh dear, this cupboard hasn't been tidied for a long time. Here's the mop, Elsa.
- Elsa: Thank you.
- Dorothy: Mrs. Benedict! Mrs. Benedict!
- Elsa: What's the matter, Mrs. Begu?
- Dorothy: I've been called away suddenly. My sister has been taken ill.
- Helen: Oh, I am sorry, Mrs. Begu.
- Elsa: Is it aunt Zana?! What's the matter with her?
- Dorothy: Appendicitis. I was told on the telephone a minute ago. It's a bad case. The appendix has been taken out, and they think she's out of danger. But it was left rather late; and she's really very ill.

Answers to Selected Exercises

- Helen: Oh, then you must go to her immediately.
Dorothy: Yes, I think I'd better. I'm sure they've done everything that can be done; but I would like to see her. I'll be back this evening.

Practice exercises

- 1) 1. Në këtë bufe mbahet gjalpë. - 2. Një shtëpi e re po ndërtohet në anën tjetër të rrugës. - 3. Ë gjukë birra ime është pirë. - 4. "Himni Kombëtar" do të luhet tani nga orkestra. - 5. Këto valixhe do të shpaketohen. - 6. Një vajzë tjetër u zgjodh për punën e sekretares. - 7. Raftet po vendosen në banjë. - 8. Situata u shpjegua nga dikush. - 9. Kjo mund të mësohet shumë shpejt. - 10. Mjeku u soll nga dikush.
2) 1. Shtëpia duhet të pastrohet nga punëtorët. - 2. Parketi duhet të lustrohet nga bojaxhinjtë. - 3. Shtëpia duhet të mirëmbahet (to be maintained) nga punëtorët. - 4. Punimet prej druri duhet të pastrohen prej punëtorëve. - 5. Mbeturinat u larguan nga disa punëtorë. - 6. Shtëpia e tyre do të lyhet së shpejti nga disa bojaxhinjë. - 7. Karriget po nxirren jashtë nga disa njerëz. - 8. Pjesa e mbetur e shtëpisë u pastrua nga disa bojaxhinjë. - 9. Parketi mund të lyhet prej tyre.

Lesson 46 / Conversation

- Ilir: Petrit, that garage door that you broke - we haven't had it mended yet.
Petrit: No, I don't think we can have it mended. It's completely broken. We shall have to buy a new door.
Ilir: That will cost a lot of money.
Petrit: I suppose I shall have to pay for it.
Ilir: Well, after all, you broke it.
Petrit: But the car wasn't damaged very much, was it?
Ilir: No, but it isn't in very good condition. We must have it overhauled.
Petrit: I had the oil changed last week.
Ilir: Yes, but there are a lot of other things to be done, besides that. For example, the radiator leaks. It'll get worse if we don't have it mended. And the brakes aren't working very well; they'll have to be adjusted.
Petrit: You know, Father, I don't want to be rude, but I don't think you look after your car very well.
Ilir: What! I don't look after it!
Petrit: No, a car has to be overhauled every three months, regularly. Ask Mr. Benedict - he's the expert on cars. You haven't had it done for nearly a year. Of course it goes wrong!
Ilir: Well, what cheek! Let me tell you, young man, your hair's too long. Go and have it cut!

Practice exercises

- 1) 1. Ai duhet të shkojë në shtëpi tani. - 2. Ai duhet të ngrihet gjithnjë në orën pesë në mëngjes. - 3. Ishte errësirë dhe m'u desh të përdor një elektrik dore. - 4. Ai më tha se unë duhej të lija apartamentin. - 5. Unë mendoj (suppose) se do të na duhej t'i ftonim ata për darkë. - 6. Sa herë duhet t'i shkruasli atij? - 7. Nuk ishte e nevojshme që të vinin ata, nëse nuk dëshironin të vinin. - 8. Ai nuk është i detyruar të punojë, sepse ka shumë para (plenty of money). - 9. Ata do të mbërrijnë nesër dhe unë pres me padurim që t'i takoj.

Lesson 47 / Conversation

- John: Are you going to have a holiday this year, Mrs. Begu?
- Dorothy: Yes, we're thinking of visiting Ilir's brother Ladi, who's a farmer.
- John: Farming's a very nice job, if you don't object to working hard.
- Ilir: Yes, and if you don't mind getting up at five in the morning.
- Dorothy: Well, Ilir, as a doctor, you're quite used to getting up in the night!
- Ilir: Well, as a matter of fact, I have a letter from Ladi here. Switch the light on, will you, dear? The daylight isn't good enough for reading.
- Dorothy: Would you mind drawing the curtains, Mr. Benedict?
- John: Oh yes, of course.
- Dorothy: There! That's nice. I don't like sitting in the dark.
- Ilir: Ladi says here that his corn is ready for harvesting. And he's thinking of buying some more fields next year.
- John: Oh, he must be doing well.
- Ilir: Yes, I think he is.
- Dorothy: He's very proud of having the highest yield of milk in his region.
- John: I expect you are looking forward to seeing him.
- Ilir: Yes, we certainly are. And I shall have some outdoor exercise. You know, when I was young, I was quite good at ploughing. Have you ever tried ploughing, Benedict?
- John: No, but I once tried my hand at milking a cow. The result was terrible! I'll never forget the look of a pity on that cow's face!

Practice exercises

1) I thank you for writing me. - 2. It's a great pleasure to listen to good music on radio. - 3. The rain stopped and the sun is shining. - 4. Combing the hair helps it to get well. - 5. I hope you will forgive me for asking a lot of questions. - 6. You needn't be ashamed of asking questions. - 7. It has been always a great pleasure to work in this office. - 8. He promised to try it one more time. - 9. We didn't listen to that program last week. - 10. He says it was a great pleasure going back to the time he spent with us. - 11. I think we waited half an hour. - 12. I cannot help thinking they will arrive soon. - 13. The police didn't accept to turn him the passport. - 14. The car needs to be repaired. - 15. I am trying to keep my room in order, but he keeps putting things on the piano. - 16. Did you remember to switch off the lights? - 17. Yes, I can remember switched them off before I left my office. - 18. Come and see me after you finish typing those letters. - 19. I am tired of listening to that kind of music. - 20. Listening to a long Albanian lesson in the afternoon, makes me tired.

Lesson 48 / Conversation

- Ilir: Are there any messages for me?
- Dorothy: Oh, yes. Mrs. Prifti telephoned. Her baby's ill again.
- Ilir: Oh, dear!
- Dorothy: Can you call this evening?
- Ilir: Yes, I think so. Did anybody else phone?
- Dorothy: I think there was somebody else - now who was it? Petrit, you answered the phone: Who else rang up besides Mrs. Prifti?

Answers to Selected Exercises

- Petrit: Oh, it was the tailor, to say your new suit is ready for fitting.
Ilir: Oh, good! Well, I'd better go down there now. But I don't like driving to town with only one purpose. I like to do something else at the same time. Isn't there anything you want at the shops?
Dorothy: Oh yes, there's always something I want at the shops. I have a cake for tea ..., what else would you like?
Petrit: I'd like some honey.
Dorothy: Oh, that's a good idea. I haven't any honey in the house. Ilir, you can get a pot from the grocer's.
Ilir: The grocer's. Right! And where else shall I go?
Dorothy: Well, you might bring two pounds of steak from the butcher's.
Ilir: For grilling, or for stewing?
Dorothy: For grilling.
Ilir: Now, is there anything else you want while I'm out?
Dorothy: Well, we need a ton of coal.
Ilir: If you think I'm going to put a ton of coal in the back of the car!
Dorothy: Oh, of course not, silly! Only order it!

Practice exercises

1) 1. Give me something else to eat. - 2. Isn't there anything else for us to do? - 3. What else can we take with us? - 4. Nobody else can tell you the answer. - 5. Go and ask someone else to help you. - 6. Is there anybody else standing outside the door? - 7. Are there anybody else waiting? - 8. Everybody else in the building has gone home. - 9. To what else place do you intend to go? - 10. Has he lived somewhere else in Albania? - 11. To whom else did you speak to? - 12. Somebody else has taken all my things out of my box. - 13. If you feel too hot near the fire, sit insomewhere else. - 14. He didn't tell me anything else about his journey. - 15. I want you to go to the bank, and to nowhere else.

2) 1. Mbi tavolinë, pranë telefonit, janë disa mesazhe për ty. - 2. Përveç Ilirit, unë njoh edhe shumë tjerë të tjerë që do të donin të shëtisnin pak jashtë. - 3. Unë kam frikë se për ty nuk ka asgjë tjetër për të parë. - 4. A ke ndërmend të shkosh në dyqane për të blerë cigare? - 5. Të vjen keq që në të njëjtën kohë të marrësh një gazetë? - 6. A thonë ata gjë tjetër në letrat e tyre? - 7. A mund të porositësh letër për makinën e shkrimit? Në dollap nuk ka më letër. - 8. Dikush më telefonoi dje, a ishte ti (was it you) apo dikush tjetër?

Lesson 49/ Conversation

- Elsa: You're the kindest woman I know, Mrs. Begu!
Dorothy: Oh, nonsense!
Elsa: Yes, yes, and this is the most beautiful party dress I've ever seen.
Dorothy: You aren't quite as tall as me; perhaps it'll be too long for you.
Elsa: No, it fits me perfectly.
Dorothy: Let me look. Yes, that seems very nice. I had it made for me five years ago. Perhaps I was slimmer then than I am now.
Elsa: I do like these skirts. They suit me better than the shorter ones.
Dorothy: I suppose nowadays fashions for women in one country are very much like those in another.
Elsa: Yes. There's one small difference. I think, Albanian women wear tweed skirts

Answers to Selected Exercises

- or tailored suits more often than we do.
- Dorothy: Of course, your men's fashions are different from ours. The shoulders of the jacket are more square, and they aren't cut in the same way. Oh yes, there are small differences. But they all wear trousers with creases at the front and back, and they all wear jackets and shirts and ties.
- Dorothy: Nobody else wears ties quite like the American ones.
- Elsa: Oh, some of the young men in my country do!
- Dorothy: Well, dear, I think you will look lovely this evening.
- Elsa: Thank you so much for lending me the dress, Mrs. Begu.

Practice exercises

2) 1. Ajo flet shqip shumë më mirë se një vit më parë. - 2. Ju lutem, bëm më pak zhurmë. - 3. Shtëpia jonë është më larg nga stacioni se shtëpia juaj. - 4. Unë nuk kam parë kurrë një shembull më të keq se ky. - 5. Të lutem, mos i fol kaq ashpër qenit tim. - 6. Ajo u sforcua për të dëgjuar se çfarë thoshin ata. - 7. Ti duhet të shkosh jashtë shtetit më shpesh dhe të mësosh më shumë gjuhë të huaja. - 8. Unë e kam studiuar këtë çështje (*problem*) në një mënyrë më të plotë (*thellë*) sesa e ke studiuar ti. - 9. E pamë se njerëzit më të varfer ishin më të sjellshëm. - 10. Emri i tij është i mirënjohur, ai është shumë më i njohur se i imi.

Lesson 50 / Conversation

- Illir: What would you like to do this evening, John?
- John: Do you know, it's so warm this evening that I don't feel like doing anything. Does that seem terribly lazy? I'm much too comfortable to move.
- Illir: Yes, I feel rather like that! But let's sit in the garden. There aren't too many flies, and it'll be cooler there than in the house.
- Dorothy: Shall I bring the radio out? And this is the chair.
- John: Oh, no, let me do that. It's too heavy for you to carry.
- Illir: I'll help you John - I think this corner of the garden is flat enough for the chairs to stand up all right.
- John: Oh, how nice it is here! You know, we've enjoyed our stay with you so much that we don't want to go home.
- Dorothy: It's been lovely having you.
- Illir: I've put some beer on ice; it'll soon be cold enough to drink. I expect you would rather have lemonade, Dorothy. I'll go in and get the drinks in a minute.
- Dorothy: May I get them if you feel too sleepy?
- Illir: Mrs. Begu will be back soon. I hope she won't be too tired after her visit to the hospital.
- Petrit: She telephoned a bit earlier, her sister Zana is getting better quickly. She'll soon be well enough to get up.
- Dorothy: Oh, I'm so glad!

Practice exercises

1) Kjo xhakëtë është tepër e vogël për një njeri aq të madh. - 2. Ajo është tepër budallaqe që të kuptojë ty. - 3. Unë jam tepër i lodhur që t'i ngjitem një kodre kaq të lartë. - 4. Është tepër larg që të

Answers to Selected Exercises

shkojmë atje këtë mbrëmje. - 5. Ai mbërriti tepër vonë, kur mbledhja kishte mbaruar. - 6. Libri është tepër interesant për një njeri që ta heqë nga dora. - 7. Unë jam tepër i zënë, për të mundur t'ju ndihmoj. - 8. Ai tha se ajo ishte tepër e shtrenjtë që ai të mund ta blinte. - 9. Ishte tepër errët dhe një njeri nuk mund të shihte rrugën. - 10. Ti je tepër i padurueshëm, kurse ne kemi nevojë për një njeri të durueshëm për këtë punë.

2) 1. Ata janë mjaft të pasur saqë kanë katër vetura. - 2. Nuk ka mjaft dritë që ne tashmë të lexojmë. - 3. Kjo karrigë është mjaft e rehatshme, prandaj unë do të ulem në të. - 4. Ai nuk është mjaft i jetër, prandaj atij nuk i kujtohet lufta. - 5. A ka ai mjaft para? A mund të paguajë ai për biletën? - 6. Ka mjaft ushqim, prandaj mund ta hajë çdo njeri.

3) 1. Çaji është aq i ftohtë saqë nuk mund të pihet. - 2. Ai ishte mjaft i lodhur saqë nuk mund të qëndronte më këmbë. - 3. Ajo dukej aq e zbehtë saqë unë u frikësova. - 4. Ishte një ditë kaq e bukur, saqë ne nuk deshëm të ktheheshim në shtëpi. - 5. Ai lumë është tepër i gjerë për t'u kaluar. - 6. A është ai tepër hajthëm për të veshur pallton time? - 7. Situata është aq serioze saqë nuk duhet pritur më gjatë. - 8. Problemi ishte tepër i vështirë. - 9. Pati një avari aq të madhe në uzinë, saqë të gjithë u frikësuan. - 10. Ai që aq i turpëruar që foli ashpër, saqë uli kokën dhe u largua. - 11. Ne nuk kemi mjaft para. - 12. Në këtë shtëpi ka aq shkallë saqë mund të rrëzohesh. - 13. Ti flet aq qetë saqë nuk dëgjohesh fare. - 14. Kjo është aq e zyrë aq moderne saqë ke dëshirë të qëndrosh gjithë ditën.

Lesson 51 / Conversation

- Elsa: Let me look at the map, Petrit. Now if you look carefully, you'll see that we are just - here.
- Petrit: No, we aren't, Elsa. We're at the corner.
- Elsa: Excuse me, Petrit, we've just come through that village. Now if we had turned to the right at the cross - roads, we would have come out on the main road. But we didn't; so now we're walking south instead of east.
- Petrit: Well, we can still get across to the main road. Look: if we go on another half a kilometre, we'll come to a path across the fields. Can you see it there, marked with a dotted line?
- Elsa: Oh yes, I see.
- Petrit: Well, if we take that path, it will bring us on the road near that pub.
- Elsa: A pub! That's a good idea.
- Petrit: And if we hurry, we can get there before closing - time. I wish we had bicycles. If we had bicycles we'd get there in five minutes.
- Elsa: Never mind; let's go on quickly. I'm thirsty!
- Petrit: Elsa, if you come back to Albania next year, will you come and see us? We would be so glad if you did.
- Elsa: Of course I will. And if you and I go for a walk together, I'll be the leader. Then perhaps we won't get lost!
- Petrit: Ah, yes. There's a nice thing to say !

Practice exercises

1) 1. Sikur ti të ishe me të vërtetë miku im, nuk do të më lëndoje (hurt me)... - 2. Sikur ajo të kishte kapur pakon menjëherë, do ta giente aparatën fotografikë. - 3. Nëse ti nuk e nis atë letër sot, ajo nuk do të mbërrinte kurrë. 4. Nëse ai nuk ka mjaft para, të mos e blejë veturën. - 5. Sikur të mos e kisha njohur atë, nuk do ta mësoja gjuhën shqipe. - 6. Nëse ne nuk u kërkojmë atyre që të vijnë në gostinë tonë, ata

do të zemëroheshin me ne (get angry with us). - 7. *Sikur ju të mos e kishit thyer orën time, ajo tani do të punonte.* - 8. *Po të kishit parë nën tavolinë, do ta gjenit me siguri librin tuaj.* - 9. *Nëse Dr. Begu do të kishte qenë këtu në kohë, ne nuk do të prisnim kaq shumë.* - 10. *Në qoftë se ata harrojnë të sjellin bileta e tyre, atëherë merri në telefon.* - 11. *Në qoftë se ju do të kishit studiuar fort për një vit, do të kishit marrë notë të mirë në provim.* - 12. *Nëse ata do të kishin mbërritur pak më herët, do ta kishin kapur trenin.*

2) 1. *Sikur të kisha kohë të lirë, unë do t'ju ndihmoja.* - 2. *Sikur të kisha kohë të lirë, unë do t'ju kisha ndihmuar.* - 3. *Nëse do të vazhdonim drejt, ne nuk do ta kishim humbur rrugën tonë.* - 4. *Sikur ta kisha parë këmbishën tënde, unë do ta kisha larë.* - 5. *Sikur të kishe ardhur, ata me siguri do të ishin habitur shumë.* - 6. *Në qoftë se vonohesh ende, do ta humbasësh autobusin tënd.* - 7. *Në qoftë se është ftohtë jashtë, unë do të vesh një pallto më të trashë.* - 8. *Sikur ta kishe humbur aparatën tënd, do të kishte qenë një keqardhje e madhe.* - 9. *Nëse e takon nënën, të lutem jepi asaj urimet tona më të mira* (the verb is in present because the hypothetical clause is referring to the future). - 10. *Nëse nuk do të kishe fluar kaq shumë miq, ty nuk do të duhej të shpenzoje kaq shumë para.* - 11. *Sikur të nxitonim, ne mund të kishim kapur trenin.*

3) 1. If I knew how to dance! - 2. Do you mind if you answer the telephone in my place? - 3. They were three people and they had one purpose. - 4. He is very proud of his clever son. - 5. Is engineering a strong desire of Petrit? - 6. Without any doubt, it is too good for those people. - 7. If you are not familiar to it, it will be very difficult. - 8. To say the truth, I like the idea to beginning a new job. - 9. I think he would like making some movements in fresh air. - 10. He made a drawing of Elsa's, who had a strange look on her face.

Lesson 52 / Conversation

- Ilir:** And now we have to say goodbye. The Benedicts are going back to their own country.
- John:** Yes, they're asking for me at the factory. I left one of my senior foremen in charge while I was away. He's done very well, but he can't take the responsibility any longer.
- Dorothy:** Well, we wish you could stay with us longer.
- Ilir:** Yes, indeed.
- Dorothy:** We've so much enjoyed having you.
- Helen:** And we say goodbye to our host and hostess and thank you for all your kindness. We look forward to seeing you in our own country next year. Do come as soon as possible.
- John:** And write to tell us all your news.
- Petrit:** Elsa is coming to Albania again next year; she'll be studying chemistry at the Natural Sciences department. And she's promised to come and see us as she passes through Tirana.
- Elsa:** You'll be a qualified engineer then, Petrit, and I'll be too shy to speak to you!
- Ilir:** And in the meantime, I shall just go on working and working ...
- Dorothy:** Now Ilir, that's enough! We must say goodbye to our guests.
- Elsa:** Goodbye, everybody!
- All:** Goodbye, goodbye ...!

Grammar

Grammar is the formal study of the features and constructions of language.

The word **grammar** comes from the ancient Greek word **grammatiké**, which meant literature, in the broad sense of "the way written language is put together"

The Parts of Speech

The Albanian language has ten major word groups, or parts of speech. They are as following:

1. **Noun** (*emri*), 2. **Adjective** (*mbiemri*), 3. **Pronoun** (*përemri*), 4. **Numerals** (*numërorët*), 5. **Verb** (*folja*), 6. **Adverb** (*ndajfolja*), 7. **Preposition** (*paraafjala*), 8. **Conjunction** (*lidhëza*), 9. **Interjection** (*pasthurma*), and 10. **Particle** (*pjesëza*).

Numbers 1 (**noun**) to 5 (**verb**) are changeable, that is, they change form according to their function in a sentence.

Numbers 6 (**adverb**) to 10 (**particle**) are unchangeable, that is, they do not change their form in a sentence.

They all are the building blocks of the language and are used in certain set patterns.

These patterns form the grammar or syntax of both written and spoken Albanian.

The function a word performs in a sentence determines which part of speech it is.

The noun

A **noun** is a word that names. Nouns name:

- **People**: **Ismail Kadare**, **Dritëro Agolli**, **Mother Tereza**, **gra** (*women*), **vajza** (*girls*), **qytetar** (*a citizen*), **studentë** (*students*), **shkollar** (*a scholar*), etc.

- **Places**: **Shqipëri** (*Albania*), **Tiranë** (*Tirana*), **Deti Adriatik** (*The Adriatic Sea*), **Liqeni i Ohrit** (*The Ohrid Lake*), **kamp** (*a camp*), etc.

- **Animate** (people or animals) or **inanimate** (things) objects: **Sokol** (*Sokol*), **Enida** (*Enida*), **elefant** (*an elephant*), **lopë** (*a cow*); **kasetë** (*a cassette*), **verandë** (*a veranda*), **kompjuter** (*a computer*), **shtëpi** (*a house*), etc.

- **Events, ideas or concepts**: **mbledhje** (*meeting*), **liri** (*freedom*), **nder** (*honor*), **Revolucioni Francez** (*The French Revolution*), **filantropi** (*philanthropy*), etc.

Nouns are classified as: 1) **proper** or 2) **common**, 3) **concrete** and/or 4) **abstract** nouns.

- **Proper nouns** name particular persons, places, objects, or ideas.

Proper nouns are capitalized: **Tiranë** (*Tirana*), **Shkodër** (*Shkodra*), **Kostandin Kristoforidhi**, **Pashko Vasa**, **Shqipëria Perëndimore** (*Western Albania*), etc.

- **Common nouns** are less specific. They name people, places, objects, and ideas in general. Common nouns are not capitalized: **student** (*a student*), **poet** (*a poet*), **motoçikletë** (*a motorcycle*), **shkrimtar** (*a writer*), **qytet** (*a city*), **fshat** (*a village*), **demokraci** (*democracy*), etc.

- **Concrete nouns** name things that can be seen, touched, heard, smelled or felt: **horizont** (*horizon*), **mermer** (*marble*), **muzikë** (*music*), **nxhtësi** (*heat*), **ndërtesë** (*building*), etc.

Albanian Grammar at a Glance

- **Abstract nouns** name concepts, ideas, beliefs, and qualities. Unlike concrete nouns, abstract nouns name things that cannot be perceived by the five senses: **dashuri** (*love*), **drejtësi** (*justice*), **krijimtari** (*creativity*), **frymëzim** (*inspiration*), **bujari** (*kindness*), **mendim** (*thought*), **dëshirë** (*desire*), etc.

Compound nouns

Nouns that have more than one word are called **compound nouns**.

Some compound nouns are written as one word, some are hyphenated and some are separate: **ujësjellës** (*water-supply*), **ujëvarë** (*waterfalls*), **antifashist** (*anti-fascist*); **dhomëgjumi** (*bedroom*), **dhomë-muze** (*museum-room*), **vaj ulliri** (*olive oil*), **shkumë sapuni** (*soap foam*), etc.

There are also two kinds of nouns: 1) **countable** and 2) **uncountable** ones.

- **Countable** nouns denote things which may be counted: **njerëz** (*people*), **shtëpi** (*houses*), **libra** (*books*), etc.

- **Uncountable** nouns cannot be counted or divided into parts: **dashuri** (*love*), **krenari** (*pride*), **nxehtësi** (*heat*), **mençuri** (*cleverness*).

Nouns denote **matter**. The matter they show may be uncountable, but it can be divided: **djathë** (*cheese*), **gjalpë** (*butter*), **verë** (*wine*), **sheqer** (*sugar*), etc.

Nouns have forms. Forms are two: 1) **indefinite** vs. 2) **definite** one.

- **Indefinite** nouns: The indefinite article **një** (*a, an, one*) is used to show indefinite nouns: (një) **djalë** (*a boy*), (një) **libër** (*a book*), (një) **qytet** (*a town*), (një) **kompjuter** (*a computer*), (një) **krah** (*an arm*), (një) **vajzë** (*a girl*), (një) **femër** (*a female*), (një) **grua** (*a woman*), (një) **dorë** (*a hand*), etc.

- **Definite** noun endings:

- **Masculine**: -a, -(r)i or -u, or changes of the noun stem: **djali** (*the boy*), **libri** (*the book*), **qyteti** (*the town*); **ulliri** - *an olive tree*, **druri** (*the tree, the wood*), **huri** (*the post, the stake*), **krahu** (*the arm*), **zogu** (*the bird*), **kroi** (*the water spring*), etc.

- **Feminine**: -a, -ia, -ja, or changes of the noun stem: **vajza** (*the girl*), **femra** (*the female*), **gruaja** (*the woman*), **dora** (*the hand*), **banan/ia** (*the banana*), **karrig/ia** (*the chair*); **shish/ja** (*the bottle*), **lul/ja** (*the flower*), **gra** (*women*), etc.

Nouns have genders. Genders are three: 1) **masculine**, 2) **feminine** and 3) **neuter**.

Masculine:	Aleksandër Moisiu	kamerieri (<i>the waiter</i>)	djali (<i>the boy</i>)
Feminine:	Dora d'Istria	kamerierja (<i>the waitress</i>)	vajza (<i>the girl</i>)
Neuter:	të kuqtë (<i>redness</i>)	të folurit (<i>speaking</i>)	të ecurit (<i>walking</i>)

The gender of the nouns, as a rule, is shown by the ending of the noun, in definite form, singular.

- **Definite masculine** nouns take the ending -i or -u: **vëlla-vëllai**, **burrë** - **burri**, **zog** - **zogu**, **plep** - **plepi**, **gjumë** - **gjumi**, etc.

- **Definite feminine** nouns take the ending -a, -ia, or -ja: **vajzë-vajza**, **pushkë-pushka**,

nënë - *nëna*; **shtëpi** - *shtëpia*, **çati** - *çatia*, **fjali** - *fjalja*; **lule-lulja**, **grua** - *gruaja*, etc.

Definite **neuter** nouns take the ending **-t** (*ë*) or **-it**: **të kuqtë** (*redness*), **të folurit** (*speaking*), **të ecurit** (*walking*), **të nxehit** (*heating*), etc.

Other than grammatical genders, in Albanian there are also natural genders:

Male

burrë - *a husband*
babë - *a father*
vëlla - *a brother*
bir - *a son*
djalë - *a boy*
gjysh - *a grandfather*
nip - *a grandson*
nip - *a nephew*
kushëri - *a cousin*
vjehërr - *a father-in-law*
kunat - *a brother-in-law*
i ve - *a widower*
gjel - *a cock*
dash - *a ram*
ka - *an ox*

Female

grua - *a wife*
nënë - *a mother*
motër - *a sister*
bijë - *a daughter*
vajzë - *a girl*
gjyshe - *a grandmother*
mbesë - *a granddaughter*
mbesë - *a niece*
kushërirë - *a cousin*
vjehërr - *a mother-in-law*
kunatë - *a sister-in-law*
e ve - *a widow*
pulë - *a chicken*
dele - *a sheep*
lopë - *a cow*

Nouns show **number**. Nouns can be either 1) **singular**, or 1) **plural**.

- **Singular**: (një) **djalë** (*a boy*), (një) **vajzë** (*a girl*), (një) **libër** (*a book*), (një) **student** (*a student*), etc.

- **Plural**: (ca) **djem** (*boys*), (ca) **vajza** (*girls*), (ca) **libra** (*books*), (ca) **studentë** (*students*).

The plural of masculine nouns

There are many ways how to make the plural of the nouns. In general, the plural of the masculine nouns is formed by the following endings: **-ë**, **-a**, **-e**: **anëtar** - *anëtarë*, **gur** - *gurë*, **burrë** - *burra*, **fis** - *fise*, **komb** - *kombe*.

The endings **-nj** and **-ra** are typical for the following nouns: **ari-arinj**, **mulli-mullinj**, **hero-heronj**, **fshat-fshatra**, **mall-mallra**, etc.

Some nouns change their root syllabus. The main changes are as following: **a** to **e**, **e** to **i**, **k** to **q**, **g** to **gj**, **ll** to **j(e)** and **r** to **j**: **dash** - *desh*, **rrezik** - *rreziqe*, **mik** - *miq*, **fik** - *fiq*, **breg** - *brigje*, **kungull** - *kunguj*, **yll-yje**, **pyll-pyje**; **bir** - *bij*, etc.

On the other hand, there are nouns that do not change in indefinite plural: (një) **nxënës** - (shumë) **nxënës**, (një) **mësues** - (shumë) **mësues**, (një) **ditë** - (shumë) **ditë**, (një) **shtëpi** - (shumë) **shtëpi**, etc.

The plural of feminine nouns

The plural of the feminine nouns is formed in the following way: a) by taking the ending -a **tufë - tufa, barkë - barka, fushë - fusha**; b) by keeping the same word stem for both numbers (the stem of the definite, singular): **lule - lule, enë - enë, lopë - lopë, rrugë - rrugë**, and c) by changing the root syllabus:

dorë - duar, grua - gra, natë - net, derë - dyer.

The case

Nouns have **case**. The case refers to the structural function of a noun in a sentence. Albanian has five cases: 1) **nominative**, 2) **genitive**, 3) **dative**, 4) **accusative**, and 5) **ablative** case.

- The **nominative** (or *subjective*) case is used for subjects and predicate nominatives.

- The **genitive** (or *possessive*) case is used to show possession, kind, matter, quality, and place nomination. It is also with **i, e, të, së** proclitic attributive articles. It may be used as a complement of a verb or another word with a preposition, such as: **me anë të, nga ana e, për shkak të, në drejtim të, për arsye të, në bazë të, në vend të, për hir të**, etc.

- The **dative** case is used for indirect objects and for objects of prepositions. It may be a complement of a verb or another verb, and is used with the following prepositions: **pranë, larg, jashtë, afër, anës, brenda, gjatë, prapa**, etc.

- The **accusative** case is used with verbs and may denote a thing on which a direct action, expressed by a transitive verb, is acted upon (e.g. *direct object*). It may be a complement of a verb preceded by the following prepositions: **pranë, larg, jashtë, afër, anës, brenda, gjatë, prapa**.

The **ablative** case is used after a number of prepositions and adverbs, which may indicate manner, place, time, quality, completeness, etc. It is used as a complement of a verb preceded by different preposition, such as: **prej - by, from, pas (disa vitesh) - after some years, para (disa orësh) - before some hours**, etc. **Prej** (*by, from*) denotes the actor of the action performed by a verb in passive voice or by a pronoun. Examples: **Kjo letër është shkruar prej vajzës sime.** (*This letter is written by my daughter*); **Letra erdhi prej Enidës.** (*The letter came from Enida*), etc.

Ask the following questions to find out the case of singular nouns:

- | | |
|---------------------|---|
| - nominative | - kush?, cili?, cila? (<i>who?, which?</i>) |
| - genitive | - i kujt?, i cilit?, i cilës? (<i>whose?</i>) |
| - dative | - kujt?, cilit?, cilës? (<i>to whom?</i>) |
| - accusative | - kë?, cilin?, cilën? (<i>with whom?</i>) |
| - ablative | - prej kujt?, prej cilit?, prej cilës? (<i>by, from whom?</i>) |

Ask the following questions to find out the case of plural nouns:

- | | |
|---------------------|---|
| - nominative | - kush?, cilët?, cilat? (<i>who?, which?</i>) |
| - genitive | - i (e) kujt?, i (e) cilëve?, i (e) cilave? (<i>whose?</i>) |
| - dative | - kujt?, cilëve?, cilave? (<i>to whom?</i>) |
| - accusative | - kë?, cilët?, cilat? (<i>with whom?</i>) |
| - ablative | - prej kujt?, prej cilëve?, prej cilave? (<i>by, from whom?</i>) |

Albanian Grammar at a Glance

Table no. 75 (The basic functions of the cases)

No.	Case	Basic functions
1.	Nominative	Designation (it names the subject in a sentence)
2.	Genitive	Description (it qualifies the word it modifies, possession)
3.	Dative	Reception (it expresses the indirect object of the verb)
4.	Accusative	Limitation (the action extends to and is limited to the object, direct object)
	Ablative	Separation (is used after certain prepositions, like prej - by, from, etc.)

Examples:

Nom.	Shqipëria është vend i bukur.	<i>Albania is a nice country.</i>
Gen.	Fushat e Shqipërisë janë të gjera.	<i>The plains of Albania are very large.</i>
Dat.	Ata i dhanë ndihma Shqipërisë .	<i>They gave aid to Albania.</i>
Acc.	Unë e kam parë Shqipërinë .	<i>I have seen Albania.</i>
Abl.	Unë marr letra prej Shqipërisë .	<i>I receive many letters from Albania.</i>

There are **four** noun declensions in Albanian. To distinguish each declension, the noun should be **definite**, in **nominative case**, **singular**. The declensions are as follows:

Table no. 76 (First declension: The **-i**, ending (masculine nouns, singular))

No.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>libër, lis</i>	<i>libër-i, lis-i</i>
2.	Genitive	<i>i libër-i, i lis-i</i>	<i>i libër-it, i lis-it</i>
3.	Dative	<i>libër-i, lis-i</i>	<i>libër-it, lis-it</i>
4.	Accusative	<i>libër, lis</i>	<i>librin, lis-in</i>
5.	Ablative	<i>prej libër-i, lis-i</i>	<i>prej librit, lis-it</i>

Table no. 77 (Second declension: The **-u** ending (masculine nouns, singular))

Nr.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>mik, zog</i>	<i>mik-u, zog-u</i>
2.	Genitive	<i>i mik-u, i zog-u</i>	<i>i mik-ut, i zog-ut</i>
3.	Dative	<i>mik-u, zog-u</i>	<i>mik-ut, zog-ut</i>
4.	Accusative	<i>mik, zog</i>	<i>mik-un, zog-un</i>
5.	Ablative	<i>prej mik-u, zog-u</i>	<i>prej mik-ut, zog-ut</i>

Albanian Grammar at a Glance

Table no. 78 (Third declension: The **-a**, **-ia**, **-ja** endings (feminine nouns, singular)

Nr.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>fushë</i>	<i>fush-a</i>
2.	Genitive	<i>i fush-e</i>	<i>i -fush-ës</i>
3.	Dative	<i>fush-e</i>	<i>fush-ës</i>
4.	Accusative	<i>fushë</i>	<i>fush-ën</i>
5.	Ablative	<i>prej fush-e</i>	<i>prej fush-ës</i>

Table no. 79 (Fourth declension: The **-it** or **-t(ë)** endings (neuter nouns, singular)

No.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>të folur, të ftohtë</i>	<i>të folur-it, të ftohtë-t</i>
2.	Genitive	<i>i të folur-i, i të ftohtë-i</i>	<i>i të folur-it, i të ftohtë-it</i>
3.	Dative	<i>të folur-i, të ftohtë-i</i>	<i>të folur-it, të ftohtë-it</i>
4.	Accusative	<i>të folur, të ftohtë</i>	<i>të folur-it, të ftohtë-t</i>
5.	Ablative	<i>prej të folur-i, të ftohtë</i>	<i>prej të folur-it, të ftohtë-tit</i>

Note that the nouns of the neuter gender have the same inflection as the nouns of the first declension, but in nominative and accusative case of the definite form, they take the **-it** or **-t** (ë) endings.

Table 80 (Masculine, plural)

Nr.	Case	Indefinite	Definite
1.	Nominative	<i>miq, zogj</i>	<i>miq-të, zogj-të</i>
2.	Genitive	<i>i miq-ve, i zogj-ve</i>	<i>i miq-ve, i zogj-ve</i>
3.	Dative	<i>miq-ve, zogj-ve</i>	<i>miq-ve, zogj-ve</i>
4.	Accusative	<i>miq, zogj</i>	<i>miq-të, zogj-të</i>
5.	Ablative	<i>prej miq-sh, zogj-sh</i>	<i>prej miq-ve, zogj-ve</i>

Table no. 81 (Summary of the endings of noun declensions)

Case	Singular						Plural	
	1 st declension		2 nd declension		3 rd declension		1 st , 2 nd , 3 rd declension	
	Ind.	Def.	Ind.	Def.	Ind.	Def.	Ind.	Def.
Nom.	-	-i	-	-u	-	-a, -ja	-	-it, -t, -të
Gen.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-ve	-ve
Dat.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-ve	-ve
Acc.	-	-in, -në	-	-un	-	-ën, -n, -në	-	-it, -t, -të
Abl.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-sh, -ish	-ve

The adjective

An **adjective** is a word that modifies, or describes a noun or pronoun, and tells what kind, how many, or which one. It limits or makes clearer the meaning of the noun or pronoun.

E bukur (nice), **i, e, të lartë** (high, tall), **i, e, të gjatë** (long) are adjectives. They are put after the nouns they modify. In some cases, when we want to emphasize the nouns, we put them before the nouns, as in: **i shkreti djalë** (the poor boy), **e zeza nënë** (the poor mother), **i lumi unë** (blessed I), etc.

An adjective modifies by answering one of three questions about the noun or pronoun.

These questions are: 1) **Çfarë lloj?**, **Ç'lloj?** (What kind?), 2) **Sa?** - (How many?), and 3) **Cilin?**, **Cilën?**, **Cilët?** **Cilat?** (Which one?). By describing a quality or a condition, an adjective answers to the following question **Çfarë lloj?**, **Ç'lloj?** (What kind?).

Adjectives are characterized by several features. The features are as follows:

1) Adjectives agree with nouns in **number, gender and case**.

- in **number**: **mësues i ri**, **mësuese e re** (sg.); **mësues të rinj**, **mësuese të reja** (pl.).

- in **gender**: **mësues i ri**, **djalë punëtor** (masc. sg.); **mësuese e re**, **vajzë punëtore** (fem., sg.)

- in **case**: **mësuesi i ri**, **i mësuesit të ri**, **mësuesin e ri**.

2) They agree in gender and number with the closest noun they modify: **mësues dhe studente të reja**; **vajza dhe djem të shkathët**.

3) As predicate of some subjective nouns or as direct objects, if they have different genders, the adjectives will be plural, masculine gender: **Ky mjek dhe kjo mjeke janë të aftë**.

4) They form nouns: **i bukur** - **bukuri**, **i mençur** - **mençuri**, **i lumtur** - **lumturi**.

5) Most of them are preceded by the **i, e, të** articles: **i bukur**, **e bukur**, **të bukur**; **i mençur**, **e mençur**, **të mençur**, **i gjatë**, **e gjatë**, **të gjatë**, etc.

6) Some are not preceded by any articles: **punëtor** (a hard-working one), **trim**, **guximtar** (brave), **besnik** (faithful), etc.

There are two kinds of adjectives: 1) **preposed article (i, e, të)** and 2) **un -articled** adjectives.

Table no. 82 (preposed article adjectives)

Masculine		Feminine	
Singular	Plural	Singular	Plural
<i>i mirë</i>	<i>të mirë</i>	<i>e mirë</i>	<i>të mira</i>
<i>i bardhë</i>	<i>të bardhë</i>	<i>e bardhë</i>	<i>të bardha</i>
<i>i ftohtë</i>	<i>të ftohtë</i>	<i>e ftohtë</i>	<i>të ftohta</i>
<i>i sëmurë</i>	<i>të sëmurë</i>	<i>e sëmurë</i>	<i>të sëmura</i>
<i>i shpejtë</i>	<i>të shpejtë</i>	<i>e shpejtë</i>	<i>të shpejta</i>
<i>i bukur</i>	<i>të bukur</i>	<i>e bukur</i>	<i>të bukura</i>
<i>i gëzuar</i>	<i>të gëzuar</i>	<i>e gëzuar</i>	<i>të gëzuara</i>
<i>i pastër</i>	<i>të pastër</i>	<i>e pastër</i>	<i>të pastra</i>
<i>i ëmbël</i>	<i>të ëmbël</i>	<i>e ëmbël</i>	<i>të ëmbla</i>
<i>i ulët</i>	<i>të ulët</i>	<i>e ulët</i>	<i>të ulëta</i>
<i>i shijshëm</i>	<i>të shijshëm</i>	<i>e shijshme</i>	<i>të shijshme</i>
<i>i ndryshëm</i>	<i>të ndryshëm</i>	<i>e ndryshme</i>	<i>të ndryshme</i>
<i>i keq</i>	<i>të këqij</i>	<i>e keqe</i>	<i>të këqija</i>
<i>i madh</i>	<i>të mëdhenj</i>	<i>e madhe</i>	<i>të mëdha</i>
<i>i ri</i>	<i>rë rinj</i>	<i>e re</i>	<i>të reja</i>
<i>i egër</i>	<i>të egër</i>	<i>e egër</i>	<i>të egra</i>
<i>i cekët</i>	<i>të cekët</i>	<i>e cekët</i>	<i>të cekëta</i>
<i>i ditur</i>	<i>të ditur</i>	<i>e ditur</i>	<i>të ditura</i>
<i>i vogël</i>	<i>të vegjël</i>	<i>e vogël</i>	<i>të vogla</i>

Table no. 83 (Adjectives having no article)

Masculine	Feminine
<i>bësnik, fisnik, krënar, guximtar, kombëtar, malor, fushor, javor, kryesor, përparimtar, punëtor, shkollor, shqiptar</i>	<i>besnike, fisnike, krënares, guximtare, kombëtare, malore, fushore, javore, kryesore, përparimtare, punëtore, shkollore, shqiptare</i>

6) Adjectives have genders. Masculine: *i mirë, i bukur, i mençur, punëtor*; feminine: *e mirë, e bukur, e mençur, punëtore*, etc. In some cases feminine adjectives are formed from masculine adjectives by changing the particle *i* to *e*: *nxënës i mirë - nxënëse e mirë; djalë i aftë - vajzë e aftë*, etc.

7) The adjectives have numbers. Singular: *vajzë e mirë, djalë i mirë*, and plural: *vajza të mira, djem të mirë*, etc.

8) The adjectives have degrees of comparisons: the **relative** degree is used to compare two things, and the **superlative** degree is used to compare three or more things.

Positive	Relative	Superlative
i bukur (<i>nice</i>)	më i bukur (<i>nicer</i>)	shumë i bukur (<i>the nicest</i>)
e pasur (<i>rich</i>)	më e pasur (<i>richer</i>)	shumë e pasur (<i>the richest</i>)
të pasur (<i>rich</i>)	më të pasur (<i>richer</i>)	shumë të pasur (<i>the richest</i>)
guximtar (<i>brave</i>)	më guximtar (<i>braver</i>)	shumë guximtar (<i>the bravest</i>)

The superlative degree is also formed by using adverbs, such as: **shumë, mjaft, tepër, krejt, fort**, etc. Use **po ... aq sa** (*as ... as*); **më pak ... se** (*less ... than*); **më ... se** (*the most ... of*), **më keq ... se** (*worse ... than*), etc., to compare two things.

The functions of **i, e, të, së** articles

The **i, e, të, së** are called **proclitic attributive** articles. They reflect **gender, number, case** and **position** of the referent of the articulated word. The functions of **i, e, të, së** articles are as follows:

1) as a compound of articulated adjectives: **i mirë, e mirë, të mirë; i gjatë, e gjatë, të gjatë, i ditur, e ditur;**

2) as a compound of ordinal numbers: **i parë, e parë, të parë;**

3) as a compound of some nouns (verbal nouns or nouns formed by other parts of the speech):
 a) neuter or feminine nouns, as in: **të ecur-it, të mcdnuar-it, të ngrënë-t, të qarë-t; të ardhura-t, të korra-t, të vjela-t, e qeshura**, etc., b) nouns formed by endings of a verbal stem: **e ardhme - e ardhmja, e ardhshme, e ardhshmja**, c) nouns formed by pronominal adjectives: **i plagosur, i ardhur, i vdekur; e bukura, e drejta, e keqja, e mira; të ftohtit, të ngrohtët, të verdhët; të lashtat**, etc.

4) as compound of some adjectives and pronouns: a) possessive adjectives: (**i, e**) **tij, (i, e) saj, (i, e) tyre, të tij, të saj, të tyre, e mi, e mia, e tu, e tua;** b) demonstrative pronouns: **i tillë, e tillë, të tillë, të tilla;** c) relative pronouns: **i cili, e cila, të cilët, të cilat;**

5) as a compound of the **genitive** case: (the article can distinguish the genitive from dative), as in: **realizimi i planit, mbrojtja e atdheut, liqenet e Lurës, shokë të armëve;**

6) as a possessive adjective before some nouns that show gender or familiar relationships, as in: **i ati, e ëma, i vëllai, e motra, i shoqi, e shoqja, i ungji**, etc. (**i vëllai or vëllai i tij, vëllai i saj, e motra - motra e tij, or e saj**), etc.

Gender, number and cases of the **i, e, të, së** articles

The **gender, number, and case** of the adjectives, ordinal numbers, possessive adjectives (**i, e**) **tij, (i, e) saj**, demonstrative pronouns: **i tillë**, and nouns in genitive case are determined by the **gender, number, and case** of the noun that is placed before the article.

In some cases, the form of the article depends on the form of the noun that is placed before the article, as in the following examples:

- **i** is used for masculine nouns, singular, indefinite or definite, in nominative case, as in: **drejtori i shkollës, punëtor i mirë;**

- **e**: is used for definite masculine and feminine nouns, plural, in nominative and accusative case: ushtarët **e** popullit, bijat **e** popullit;
- **e**: is used for definite feminine nouns, singular, in nominative case, as in: punëtore **e** mirë. klasa **e** pestë;
- **e**: is used for definite masculine and feminine nouns, in accusative, singular, if the noun before it is definite: ushtarin **e** popullit, bijën **e** popullit;
- **të**: is used for indefinite feminine nouns, singular, in genitive case: një bije **të** popullit;
- **të**: is used for definite masculine and feminine nouns, in accusative, singular, if the noun before it is indefinite: një ushtar **të** popullit, një bijë **të** popullit;
- **të**: is used for indefinite masculine and feminine nouns, plural, in nominative and accusative case: ushtarë **të** popullit, bija **të** popullit;
- **së**: is used for definite feminine nouns, singular, in genitive case: bijës **së** popullit;

The pronoun

A **pronoun** is used in place of a noun. Some of them are used to show **person** (first, second, or third person), **number** (singular or plural), **gender** (masculine or feminine), and **case** (nominative, genitive, dative, accusative, and ablative).

- **Personal pronouns**: unë (*I*), ti (*you*), ai (*he*), ajo (*she*), ai, ajo (*it*), ne (*we*), ju (*you*), ata, ato (*they*);

- **Interrogative pronouns**: kush, cili, cila (*who*), ç', çfarë (*what*); **relative**: që, i cili, e cila të cilët, të cilat (*that, which*).

Kush (*who*), **kujt** (*whom*), **kushdo** (*whoever*), and **kujtdo** (*whomever*) refer to people; **cili**, **cila**, **cilët**, **cilat** (*which*), refer to people and things; **që**, **i cili**, **e cila** (*that*), **cilido**, **cilado** (*whichever*), and **ç'**, **çfarë** (*what*), and **çfardo** (*whatever*) refer to things; **kujt** (*whose*) usually refers to people but they also can be used to refer to things;

- **Indefinite pronouns**: **kush** (*who*), **dikush** (*somebody*), **ndokush** (*anybody*), **gjithkush** (*whomever*), **kushdo** (*everybody*), **askush**, **kërrkush** (*nobody*), **një**, **njëri**, **njëra** (*one*), **ndonjë**, **ndonjëri** (*anybody*), **asnjë** (*nobody*), **secili**, **gjithsecili**, (*everybody*), **cilido** (*anybody*), **çfardo** (*whatever*), **diçka** (*something*), **shumë** (*much*), **pak** (*a little*), **ca**, **disa** (*some*), **i gjithë**, **të gjithë** (*all*), **aq**, **kaq** (*that much*), **çdo** (*every*), etc.;

- **Demonstrative pronouns**: **Ky**, **kjo** (*this*), **ai**, **ajo** (*that*), **këta**, **këto** (*these*), **ata**, **ato** (*those*), **i këtillë**, **e këtillë**, **të këtillë**, **të këtilla** (*such*);

- **Possessive adjectives**: **im**, **ime** (*my*), **yt**, **jote** (*your*), **i tij**, **e tij** (*his*), **i saj**, **e saj**, **i vet**, **e vet** (*her*), **ynë**, **jonë** (*our*), **juaj**, **tuaj** (*your*), **i tyre**, **e tyre**, and **të tyre** (*their*) are called **possessive**

- **Possessive pronouns**: **imi**, **të mitë**, **imja**, **të miam** (*mine* - first person singular); **yti**, **të tutë**, **jotja**, **të tuat** (*yours* - second person, singular); **i tij**, **e tij**, **të tijtë**, **të tijat**, **i saj**, **e saja**, **të sajtë**, **të sajat** (*his, hers* - third person, singular); **yni**, **tanët**, **jona**, **tonat** (*ours* - first person, plural); **juaji**, **tuajt**, **juaja**, **tuajat** (*yours* - second person, plural); **i tyri**, **e tyrja**, **të tyre** (*theirs* - third person, plural), if these ones are separate from the noun, they change form according to the gender and number.

- **Pronominal pronouns**: **vete** (*me* **vete**, **për vete**), **vetvete**, **vetja** (*with, for*) **vetja**, **vetja**, etc.

Albanian Grammar at a Glance

The examples below show the usage of possessive pronouns used separately from the noun in masculine (**i imi, i tiji**, etc.) and feminine (**e imja, e saja**, etc.):

Ky libër është **i imi** - *This book is mine;*
 Ky libër është **i tiji** - *This book is his;*
 Ky libër është **i saj** - *This book is hers;*
 Kjo fletore është **e imja** - *This note-book is mine;*
 Kjo fletore është **e tija** - *This note-book is his;*
 Kjo fletore është **e saja** - *This note-book is hers;*
 Këta libra janë **të tijtë** - *These books are his;*
 Këta libra janë **të sajtë** - *These books are hers;*
 Këto fletore janë **të tijat** - *These note-books are his;*
 Këto fletore janë **të sajat** - *These note-books are hers;*
 Këto fletore janë **të tyre** - *These note-books are theirs, etc.*

I vet, e vet, të vet (*his own, her own, their own*) are used only as possessive adjectives, in third person, singular and plural. Examples:

- shoku **i vet** = **i tij, i saj, i tyre** (masc., sg.) - *his, her, their friend.*
- shoqja **e vet** = **e tij, e saj, e tyre** (fem., sg.) - *his, her, their friend.*
- shokët **e vet** = **e tij, e saj, e tyre** (masc., pl.) - *his, her, their friends.*
- shoqet **e veta** = **e tij, e saj, të tyre** (fem. pl.) - *his, her, their friends.*

Table no. 84 (Possessive pronoun **i veti, e veta** - his/hers own)

	Property is <i>singular</i>		Property is <i>plural</i>	
	Masculine	Feminine	Masculine	Feminine
Nom.	i veti	e veta	të vetët	të vetat
Gen.	i, e, të vetit	i, e, së vetës	i, e, të vetëve	i, e, të vetave
Dat.	të vetit	së vetës	të vetëve	të vetave
Acc.	të vetin	të vetën	të vetët	të vetat
Abl.	të vetit	së vetës	të vetëve	të vetave

Albanian Grammar at a Glance

Table no. 85 (Short and contracted forms of personal pronouns)

Number	Person	Dative	Accusative 3 rd person <i>singular</i>	Contracted
Singular	1.	<i>më</i>	+ <i>e</i>	<i>ma</i>
	2.	<i>të</i>	+ <i>e</i>	<i>ta</i>
	3.	<i>i</i>	+ <i>e</i>	<i>ia</i>
Plural	1.	<i>na</i>	+ <i>e</i>	<i>na e</i>
	2.	<i>ju</i>	+ <i>e</i>	<i>jua</i>
	3.	<i>u</i>	+ <i>e</i>	<i>ua</i>

Examples: **agglutinated** forms, singular

1. Shoku *ma* (*më+e*) tregoi (*mua*) shtëpinë.
2. Shoku *ta* (*të+e*) tregoi (*ty*) shtëpinë.
3. Shoku *ia* (*i+e*) tregoi (*atij, asaj*) shtëpinë.
4. Shoku *na e* (*na+e*) tregoi (*neve*) shtëpinë.
5. Shoku *jua* (*ju+e*) tregoi (*juve*) shtëpinë.
6. Shoku *ua* (*u+e*) tregoi (*atyre*) shtëpinë.

Table no. 86 (Short and contracted forms of personal pronouns)

Number	Person	Dative	Accusative 3 rd person <i>plural</i>	Contracted form
Singular	1.	<i>më</i>	+ <i>i</i>	<i>m'i</i>
	2.	<i>të</i>	+ <i>i</i>	<i>t'i</i>
	3.	<i>i</i>	+ <i>i</i>	<i>ia</i>
Plural	1.	<i>na</i>	+ <i>i</i>	<i>na i</i>
	2.	<i>ju</i>	+ <i>i</i>	<i>jua</i>
	3.	<i>u</i>	+ <i>i</i>	<i>ua</i>

Albanian Grammar at a Glance

Table no. 87 (The contraction of pers. pron. in the dative and accusative case)

Dative	Accusative	Agglutinated form	Examples
<i>më (mua)</i>	+ e (atë)	<i>ma</i>	<i>Ma dha librin.</i>
<i>të (ty)</i>	+ e (atë)	<i>ta</i>	<i>Ta dha librin.</i>
<i>i (atij, asaj)</i>	+ e (atë)	<i>ia</i>	<i>Ia dha librin.</i>
<i>na (neve)</i>	+ e (atë)	<i>na e</i>	<i>Na e dha librin.</i>
<i>ju (juve)</i>	+ e (atë)	<i>jua</i>	<i>Jua dha librin.</i>
<i>u (atyre)</i>	+ e (atë)	<i>ua</i>	<i>Ua dha librin.</i>
<i>më (mua)</i>	+ i (ata, ato)	<i>m'i</i>	<i>M'i dha librat.</i>
<i>të (ty)</i>	+ i (ata, ato)	<i>t'i</i>	<i>T'i dha librat.</i>
<i>i (atij, asaj)</i>	+ i (ata, ato)	<i>ia</i>	<i>Ia dha librat.</i>
<i>na (neve)</i>	+ i (ata, ato)	<i>na i</i>	<i>Na i dha librat.</i>
<i>ju (juve)</i>	+ i (ata, ato)	<i>jua</i>	<i>Jua dha librat.</i>
<i>u (atyre)</i>	+ i (ata, ato)	<i>ua</i>	<i>Ua dha librat atyre.</i>

Examples: agglutinated forms, plural

1. Shoku *m'i* (më+i) tregoi (mua) shtëpitë.
2. Shoku *t'i* (të+i) tregoi (ty) shtëpitë.
3. Shoku *ia* (i+i) tregoi (atij, asaj) shtëpitë.
4. Shoku *na i* (na+i) tregoi (neve) shtëpitë.
5. Shoku *jua* (ju+i) tregoi (juve) shtëpitë.
6. Shoku *ua* (u+i) tregoi (atyre) shtëpitë.

Table no. 88 (Pairs of the contracted forms of the personal pronouns)

	Singular			Plural		
	1 st pers. 2 nd pers. 3 rd person			1 st pers. 2 nd pers. 3 rd person		
Sing.	<i>ma</i>	<i>ta</i>	<i>ia</i>	<i>na e</i>	<i>jua</i>	<i>ua</i>
Plural	<i>m'i</i>	<i>t'i</i>	<i>ia</i>	<i>na i</i>	<i>jua</i>	<i>ua</i>

Examples:

(Ai/Ajo) *Ma* (më+e) dha (mua) librin
 (Ai/Ajo) *Ta* (të+e) dha (ty) librin
 (Ai/Ajo) *Ia* (i+e) dha (atij, asaj) librin
 (Ai/Ajo) *Na* (na+e) e dha (neve) librin

He (she) gave me the book.
He (she) gave you the book.
He (she) gave him/her the book.
He (she) gave us the book.

Albanian Grammar at a Glance

(Ai/Ajo) Jua (ju+e) dha (juve) librin	He (she) gave you the book.
(Ai/Ajo) Ua (u+e) dha (atyre) librin	He (she) gave them the book.
(Ai/Ajo) M'i (më+i) dha (mua) librat	He (she) gave me the books.
(Ai/Ajo) T'i (të+i) dha (ty) librat	He (she) gave you the books.
(Ai/Ajo) Ia (i+i) dha (atij, asaj) librat	He (she) gave him/her the books.
(Ai/Ajo) Na i (na+i) dha (neve) librat.	He (she) gave us the books.
(Ai/Ajo) Jua (ju+i) dha (juve) librat.	He (she) gave you the books.
(Ai/Ajo) Ua (u+i) dha (atyre) librat.	He (she) gave them the books.

The personal pronouns have a complete and a short form in the **dative** and **accusative**, but there is not any form for the first and second person, singular or plural. Here are some more examples:

Dative case

(Mua) më pëlqen Tirana.

(Ty) të pëlqen Tirana.

(Atij, Asaj) i pëlqen Tirana.

(Neve) **na** pëlqen Tirana.

(Juve) **ju** pëlqen Tirana.

(Atyre) **u** pëlqen Tirana.

Accusative case

Sokoli më pyeti (mua) për ndeshjen.

Sokoli të pyeti (ty) për ndeshjen.

Sokoli e pyeti (atë) për ndeshjen.

Sokoli **na** pyeti (ne) për ndeshjen.

Sokoli **ju** pyeti (ju) për ndeshjen.

Sokoli **i** pyeti (ata) për ndeshjen.

Table no. 89 (Subjunctive mood, singular and plural)

Subjunctive article	Dative	Agglutinated form	Examples
të	+ na (neve)	të na	Ai mund të na japë (neve) librat.
të	+ ju (juve)	t'ju	Ai mund t'ju japë (juve) librat.
të	+ u (atyre)	t'ua	Ai mund t'u japë (atyre) librat.

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in **dative** case, singular and plural, **subjunctive** mood:

Ai mund të më japë (mua) librin.

Ai mund të të japë (ty) librin.

Ai mund t'i japë (atij, asaj) librin.

Ai mund të na japë (neve) librin.

Ai mund t'ju (të+ju) japë (juve) librin.

Ai mund t'u (të+u) japë (atyre) librin.

He can give **me** the book.

He can give **you** the book.

He can give **him/her** the book.

He can give **us** the book.

He can give **you** the book.

He can give **them** the book.

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **accusative**

case, singular and plural, **subjunctive** mood:

Table no. 90 (The contraction of pers. pron. in subjunctive mood, sing. and plu.)

Subjunctive article	Accusative	Agglutinated form	Examples
<i>të</i>	+ <i>e</i> (atë)	ta	<i>Ai mund ta takojë (atë).</i>
<i>të</i>	+ <i>na</i> (ne)	të na	<i>Ai mund të na takojë (ne).</i>
<i>të</i>	+ <i>ju</i> (ju)	t'ju	<i>Ai mund t'ju takojë (ju).</i>
<i>të</i>	+ <i>i</i> (ata, ato)	t'i	<i>Ai mund t'i takojë (ata, ato).</i>

The following are some examples of the contracted forms of the personal pronouns in the **dative** case:

(Ai/Ajo) Mund të më takojë (**mua**).

He/she can see me.

(Ai/Ajo) Mund të të takojë (**ty**).

He/she can see you.

(Ai/Ajo) Mund ta takojë (**atë**).

He/she can see him/her.

(Ai/Ajo) Mund të na takojë (**ne**).

He/she can see us.

(Ai/Ajo) Mund t'ju takojë (**ju**).

He/she can see you.

(Ai/Ajo) Mund t'i takojë (**ata, ato**).

He/she can see them.

Table no. 91 (The contraction of pers. pronouns, future tense, ablative case)

Future particles	Ablative	Contracted form	Examples
<i>do</i> (të)	+ <i>i</i> (atij, asaj)	t'i	<i>Ai do t'i japë (atij, asaj) një libër.</i>
<i>do</i> (të)	+ <i>na</i> (neve)	të na	<i>Ai do të na japë (neve) një libër.</i>
<i>do</i> (të)	+ <i>ju</i> (juve)	t'ju	<i>Ai do t'ju japë (juve) një libër.</i>
<i>do</i> (të)	+ <i>u</i> (atyre)	t'u	<i>Ai do t'u japë (atyre) një libër.</i>

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **dative** case, singular and plural, **future** tense:

Ai do të më japë (**mua**) një libër.

He will give me a book.

Ai do të të japë (**ty**) një libër.

He will give you a book.

Ai do t'i japë (**atij, asaj**) një libër.

He will give him/her a book.

Ai do të na japë (**neve**) një libër.

He will give us a book.

Ai do t'ju japë (**juve**) një libër.

He will give you a book.

Ai do t'u japë (**atyre**) një libër.

He will give them a book.

Table no. 92 (The contraction of pers. pron. in future tense, accusative case)

Future article	Accusative	Contracted form	Examples
<i>do (të)</i>	+ <i>e (atij, asaj)</i>	<i>ta</i>	<i>Ai do ta takojë (atë).</i>
<i>do (të)</i>	+ <i>na (ne)</i>	<i>të na</i>	<i>Ai do të na japë (ne).</i>
<i>do (të)</i>	+ <i>ju (ju)</i>	<i>t'ju</i>	<i>Ai do t'ju takojë (ju).</i>
<i>do (të)</i>	+ <i>i (ata, ato)</i>	<i>t'i</i>	<i>Ai do t'i takojë (ata, ato).</i>

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **accusative** case, singular and plural, **future** tense:

<i>Ai do të më takojë (mua).</i>	<i>He will see me.</i>
<i>Ai do të të takojë (ty).</i>	<i>He will see you.</i>
<i>Ai do ta takojë (atë).</i>	<i>He will see him/her.</i>
<i>Ai do të na takojë (ne).</i>	<i>He will see us.</i>
<i>Ai do t'ju takojë (ju).</i>	<i>He will see you.</i>
<i>Ai do t'i takojë (ata, ato).</i>	<i>He will see them.</i>

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **dative** case, singular and plural, **imperative** mood:

<i>Më trego (mua)!</i>	<i>Tregomë!</i>	<i>Tell me!</i>
<i>Tregoji (atij, asaj)!</i>		<i>Tell him/her!</i>
<i>Na trego (neve)!</i>	<i>Tregona!</i>	<i>Tell us!</i>
<i>Tregoju (atyre)!</i>		<i>Tell them!</i>
<i>Mos më trego!</i>		<i>Don't tell me!</i>
<i>Mos i trego!</i>		<i>Don't tell him/her!</i>
<i>Mos u trego!</i>		<i>Don't tell them!</i>

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **accusative** case, singular and plural, **imperative** mood:

<i>Më ndihmo (mua)!</i>	<i>Ndihmomë!</i>	<i>Help me!</i>
<i>Ndihmoje! (atë)!</i>		<i>Help him/her!</i>
<i>Na ndihmo(ne)!</i>	<i>Ndihmona!</i>	<i>Help us!</i>
<i>Ndihmoji (ata, ato)!</i>		<i>Help them!</i>
<i>Mos më ndihmo!</i>		<i>Don't help me!</i>
<i>Mos e ndihmo!</i>		<i>Don't help him/her!</i>
<i>Mos i ndihmo!</i>		<i>Don't help them!</i>
<i>Më merr në telefon (mua)!, Merrmë në telefon!</i>		<i>Call me!</i>

Albanian Grammar at a Glance

Merre në telefon (atë)!

Call *him*!

Na merr në telefon (ne)!, Merrna në telefon!

Call *us*!

Merri në telefon (ata, ato)!

Call *them*!

Table no. 93 (Contr. forms of the pers. pron. used with verbs in passive voice)

Short form	Plus u	Contracted form
më (mua)	u	m'u (M'u afrua mua)
të (ty)	u	t'u (T'u afrua ty)
i (atij, asaj)	u	iu (Iu afrua atij, asaj).
na (neve)	u	na u (Na u afrua neve)
ju (juve)	u	ju (Ju afrua juve)
u (atyre)	u	iu (Iu afrua atyre)

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **dative** case used with verbs in the **passive** form:

Sokoli **m'u** lut (mua).

Sokol asked me.

Sokoli **t'u** lut (ty).

Sokol asked you.

Sokoli **iu** lut (atij, asaj).

Sokol asked him/her.

Sokoli **na u** lut (neve).

Sokol asked us.

Sokoli **ju** lut (juve).

Sokol asked you.

Sokoli **iu** lut (atyre).

Sokol asked them.

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **dative** case used with verbs in **infinitive** form:

(Ai) Erdhi për të **më** dhënë një libër.

He came to give me a book.

(Ai) Erdhi për të **të** dhënë një libër.

He came to give you a book.

(Ai) Erdhi për **t'i** dhënë një libër.

He came to give him/her a book.

(Ai) Erdhi për të **na** dhënë një libër.

He came to give us a book.

(Ai) Erdhi për **t'ju** dhënë një libër.

He came to give you a book.

(Ai) Erdhi për **t'u** dhënë një libër.

He came to give them a book.

The following are some examples of the short forms of personal pronouns in the **accusative** case used with verbs in **infinitive** form:

(Ai) Erdhi për të **më** takuar.

*He came to see **me**.*

(Ai) Erdhi për të **të** takuar.

*He came to see **you**.*

(Ai) Erdhi për të **ta** takuar.

*He came to see **him/her**.*

(Ai) Erdhi për të **na** takuar.

*He came to see **us**.*

(Ai) Erdhi për të **t'ju** takuar.

*He came to see **you**.*

(Ai) Erdhi për të **t'i** takuar.

*He came to see **them**.*

The following are some examples of the short forms of personal pronouns, in **infinitive**, and **negative** form:

Dative

(Ai) erdhi për të **mos më** dhënë librin.

*He came **not** to give **me** the book.*

(Ai) erdhi për të **mos të** dhënë librin.

*He came **not** to give **you** the book.*

(Ai) erdhi për të **mos i** dhënë librin.

*He came **not** to give **him/her** the book.*

(Ai) erdhi për të **mos na** dhënë librin.

*He came **not** to give **us** the book.*

(Ai) erdhi për të **mos ju** dhënë librin.

*He came **not** to give **you** the book.*

(Ai) erdhi për të **mos u** dhënë librin.

*He came **not** to give **them** the book.*

Accusative

(Ai) erdhi për të **mos më** harruar.

*He came **not** to forget **me**.*

(Ai) erdhi për të **mos të** harruar.

*He came **not** to forget **you**.*

(Ai) erdhi për të **mos e** harruar.

*He came **not** to forget **him/her**.*

(Ai) erdhi për të **mos na** harruar.

*He came **not** to forget **us**.*

(Ai) erdhi për të **mos ju** harruar.

*He came **not** to forget **you**.*

(Ai) erdhi për të **mos i** harruar.

*He came **not** to forget **them**.*

The following are some examples of the short forms of personal pronouns, in **dative**, **continuous** tense:

Ai ecte duke **më** folur (**mua**).

*He walked talking to **me**.*

Ai ecte duke **të** folur (**ty**).

*He walked talking to **you**.*

Ai ecte duke **i** folur (**atij, asaj**).

*He walked taking to **him/her**.*

Ai ecte duke **na** folur (**neve**).

*He walked talking to **us**.*

Ai ecte duke **ju** folur (**juve**).

*He walked talking to **you**.*

Ai ecte duke **u** folur (**atyre**).

*He walked talking to **them**.*

The following are some examples of the short forms of personal pronouns, in **accusative**, **continuous** tense:

Ai u largua duke **më** përshëndetur (**mua**).

*He walked away greeting **me**.*

Ai u largua duke **të** përshëndetur (**ty**).

*He walked away greeting **you**.*

Ai u largua duke **e** përshëndetur (**atë**).

*He walked away greeting **him/her**.*

Albanian Grammar at a Glance

Ai u largua duke **na** përshëndetur (**ne**).

He walked away greeting us.

Ai u largua duke **ju** përshëndetur (**ju**).

He walked away greeting you.

Ai u largua duke **i** përshëndetur (**ata**).

He walked away greeting them.

Features of personal pronouns

a) Complete forms: **unë, ti, ai, ajo** (*singular*); **ne, ju, ata, ato** (*plural*).

b) Contracted forms: **më, të, i, na, ju, u** (*dative*); **më, të, e, na, ju, i** (*accusative*).

c) Agglutinated forms: **ma, ta, ia, na e, jua, ua** (*dative + e of accusative*); **m'i, t'i, ia, na i, jua, ua** (*dative + i of accusative*).

d) Uncomplete forms: **të (atë), ta (ata)**.

Table no. 94 (Summary of personal pronouns as indirect and direct objects)

Number	Person	As a subject (<i>nom.</i>) (<i>kush?</i>)	As an indirect object (<i>dative</i>) (<i>kujt?</i>)	As a direct object (<i>acc.</i>) (<i>kë?</i>)	Agglutinated ind. obj. + dir. obj. (<i>dat. + acc.</i>) (<i>kujt?, kë?</i>)	Agglutinated forms ind. obj. + dir. obj. (<i>dat. + acc.</i>) (<i>kujt?, kë?</i>)
Singular	1 st	unë	mua, më	mua, më	ma (<i>më+e</i>)	m'i (<i>më+i</i>)
	2 nd	ti	ty, të	ty, të	ta (<i>të+e</i>)	t'i (<i>të+i</i>)
	3 rd	ai, ajo	atij, asaj i	atë, e	ia (<i>i+e</i>)	ia (<i>i+i</i>)
Plural	1 st	ne	neve, na	ne, na	na e (<i>na+e</i>)	na i (<i>na+i</i>)
	2 nd	ju	juve, ju	ju, ju	jua (<i>ju+e</i>)	jua (<i>ju+i</i>)
	3 rd	ata, ato	atyre, u	ata, ato i	ua (<i>u+e</i>)	ua (<i>u+i</i>)

Table no. 95 (Summary of declensions of the personal pronouns)

Number	Person	Personal pronouns	Objective pronouns	Nominative	Genitive	Dative	Accusative	Adjective
Singular	1. 2. 3.	<i>I</i> <i>you</i> <i>he</i> <i>she</i>	<i>me</i> <i>you</i> <i>him</i> <i>her</i>	<i>unë</i> <i>ti</i> <i>ai</i> <i>ajo</i>	- - i (e) atij i (c) asaj	<i>mua, më</i> <i>ty, të</i> <i>atij, i</i> <i>asaj, i</i>	<i>mua, më</i> <i>ty, të</i> <i>atë (të), e</i> <i>atë (të), e</i>	(prej) <i>meje</i> (prej) <i>teje</i> (prej) <i>atij (tij)</i> (prej) <i>asaj (saj)</i>
Plural	1. 2. 3.	<i>we</i> <i>you</i> <i>they</i> <i>they</i>	<i>us</i> <i>you</i> <i>them</i> <i>them</i>	<i>ne</i> <i>ju</i> <i>ata</i> <i>ato</i>	- - i (e) atyre i (e) atyre	<i>neve, na</i> <i>juve, ju</i> <i>atyre, u</i> <i>atyre, u</i>	<i>ne, na</i> <i>ju, ju</i> <i>ata (ta), i</i> <i>ato (to), i</i>	(prej) <i>nesh</i> (prej) <i>jush</i> (prej) <i>atyre (tyre)</i> (prej) <i>atyre (tyre)</i>

Intensive and reflexive pronouns

Intensive and reflexive pronouns are used to emphasize their antecedents.

They are formed by adding *vetë (self)* to the end of a personal pronoun: **unë vetë (myself)**, **ti vetë (yourself)**, **ai vetë (himself)**, **ajo vetë (herself)**, **ne vetë (ourselves)**, **ju vetë (yourselves)**, **ata vetë, ato vetë (themselves)**.

Numerals - Cardinal and ordinal numbers

A numeral is a symbol that denotes a number. There are two kinds of numerals in Albanian:

1) **cardinal** (*numërorë themelorë*) and 2) **ordinal** numbers (*numërorë rreshtorë*).

Cardinal numbers

zero	0
një	1
dy	2
tre (m.), tri (f.)	3
katër	4
pesë	5
gjashtë	6
shtatë	7
tetë	8
nëntë	9
dhjetë	10

Ordinal numbers

i (e) parë - first
i (e) dytë - second
i (e) tretë - third
i (c) katërt - fourth
i (e) pestë - fifth
i (e) gjashtë - sixth
i (e) shtatë - seventh
i (e) tetë - eighth
i (e) nëntë - ninth
i (e) dhjetë - tenth

Albanian Grammar at a Glance

njëmbëdhjetë	11	i (e) njëmbëdhjetë - <i>eleventh</i>
dymbëdhjetë	12	i (e) dymbëdhjetë - <i>twelfth</i>
trembëdhjetë	13	i (e) trembëdhjetë - <i>thirteenth</i>
katërmëdhjetë	14	i (e) katërmëdhjetë - <i>fourteenth</i>
pesëmbëdhjetë	15	i (e) pesëmbëdhjetë - <i>fifteenth</i>
gjashtëmbëdhjetë	16	i (e) gjashtëmbëdhjetë - <i>sixteenth</i>
shtatëmbëdhjetë	17	i (e) shtatëmbëdhjetë - <i>seventeenth</i>
tetëmbëdhjetë	18	i (e) tetëmbëdhjetë - <i>eighteenth</i>
nëntëmbëdhjetë	19	i (e) nëntëmbëdhjetë - <i>nineteenth</i>
njëzet	20	i (e) njëzetë - <i>twentieth</i>
njëzet e një	21	i (e) njëzetënjë - <i>twenty-first</i>
njëzet e dy	22	i (e) njëzetëdytë - <i>twenty-second</i>
njëzet e tre	23	i (e) njëzetëtre - <i>twenty-third</i>
njëzet e katër	24	i (e) njëzetëkatër - <i>twenty-fourth</i>
njëzet e pesë	25	i (e) njëzetëpesë - <i>twenty-fifth</i>
tridhjetë	30	i (e) tridhjetë - <i>thirtieth</i>
tridhjetë e një	31	i (e) tridhjetënjë - <i>thirty-first</i>
dyzet	40	i (e) dyzetë - <i>fortieth</i>
dyzet e një	41	i (e) dyzetënjë - <i>forty-first</i>
pesëdhjetë	50	i (e) pesëdhjetë - <i>fiftieth</i>
gjashtëdhjetë	60	i (e) gjashtëdhjetë - <i>sixtieth</i>
shtatëdhjetë	70	i (e) shtatëdhjetë - <i>seventieth</i>
tetëdhjetë	80	i (e) tetëdhjetë - <i>eightieth</i>
nëntëdhjetë	90	i (e) nëntëdhjetë - <i>ninetieth</i>
njëqind	100	i (e) njëqindë - <i>one - hundredth</i>
njëqind e pesëdhjetë	150	i (e) njëqindëpesëdhjetë - <i>150th</i>
dyqind	200	i (e) dyqindë - <i>two-hundredth</i>
treqind	300	i (e) treqindë - <i>three-hundredth</i>
katërqind	400	i (e) katërqindë - <i>four-hundredth</i>
pesëqind	500	i (e) pesëqindë - <i>five-hundredth</i>
gjashtëqind	600	i (e) gjashtëqindë - <i>six-hundredth</i>
shtatëqind	700	i (e) shtatëqindë - <i>seven-hundredth</i>
tetëqind	800	i (e) tetëqindë - <i>eight-hundredth</i>
nëntëqind	900	i (e) nëntëqindë - <i>nine-hundredth</i>
një mijë	1000	i (e) njëmijë - <i>one-thousandth</i>
një mijë e njëqind	1100	i (e) njëmijënjëqindë - <i>1,100th</i>
një mijë e pesëqind	1500	i (e) njëmijëpesëqindë - <i>1,500th</i>
dy mijë	2000	i (e) dymijë - <i>two thousandth</i>
një milion	1.000.000	i (e) njëmilionë - <i>one millionth</i>
një miliard	1.000.000.000	i (e) njëmiliardë - <i>one billionth</i>

Cardinal numbers have **cases**. The number 3 - **tre, tri** (*three*) has genders: **tre** is used for both masculine and neuter nouns, but **tri** is used for feminine nouns: **tre djem** (*three boys*), **tre lapsa** (*three pencils*), **tre studentë** (*three students*), **tre yje** (*three stars*), **njëzet e tre studentë** (*twenty-three students*), **nëntëdhjetë e tre vjet** (*nintey-three years*), etc.; but: **tri vajza** (*three girls*), **tri ditë** (*three days*), **tri studente** (*three students*), **tridhjetë e tri pjesë** (*thirty-three pieces*), **njëzet e tri studente** (*twenty-three students*), etc.

Një, dy, tre, and all other numerals which end with **-një** (*njëzet e një*), **-dy** (*njëzet e dy*), and **-tre** (*njëzet e tre*), with the exception of numbers **11-13**, are declined like the nouns of the first declension: **dysh-i, tresh-i**. Numerals **dy** (*two*) and **up**, are declined like the nouns in plural: **dy, i(e) dyve, dyve, dy, dyve**.

If numerals are used as conclusive ones, they are accompanied by the article **të**: **të dy, i (e) të dyve, të dyve, të dy, (prej) të dyve** (*masculine*), and **të dyja, i, (e) të dyjave, të dyjave, të dyja, (prej) të dyjave** (*feminine*).

Ordinal numbers have **numbers**. There are two numbers: 1) singular: **i parë, i dytë, e tretë**, and 2) plural: **të parët, të dytët, të tretat**. They have **genders**: **i parë, i dytë, i tretë** are masculine, singular; **e parë, e dytë, e tretë** are feminine, singular; **të parët, të dytët, të tretët, të parat, të dytat, të tretat** are plural, masculine and feminine, etc. The numerals have also **cases**.

All other substantive numerals used as abstract nouns, or numbers that show years, are declined like the nouns of the third declension.

The verb

A **verb** is a word that expresses action, physical or mental, or a state-of-being of the subject. **Shkruaj** (*to write*), **vlerësoj** (*to value, to assess, to appreciate*), **mendoj** (*to think, to meditate*) are verbs and represent physical or mental action, or state-of-being.

Voice - active and passive

Voice indicates whether the subject performs or receives the action of the transitive verb.

If the subject performs the action completed by an object, the verb and the clause are in the **active voice**. The auxiliary verb **kam** (*to have*) is used for this form: **kam mësuar, kisha mësuar, pata mësuar**.

If the subject receives the action of the verb, that is, if the subject is acted upon, the verb and the clause are in the **passive voice**. The auxiliary verb **jam** (*to be*) is used for this form: **jam mësuar, isha mësuar, qeshë mësuar**.

An **action verb** may be **transitive** or **intransitive**.

An action verb that takes an object is **transitive**: **Enida poqi bukën**. (*Enida baked the bread*).

An **object** is a word (a noun or a noun substitute) that completes the idea expressed by the verb.

An action verb that has no object is **intransitive**: **Foshnja qau**. (*The baby cried*).

A **transitive** verb is in **passive voice** if the object of active voice has become subject of that verb: **Buka u poq nga Enida**. (*The bread was baked by Enida*). Only transitive verbs can be described as having voice.

Many sentences in passive voice contain a phrase that begins with the prepositions **prej** or **nga** (by). This phrase usually denotes **kush** (who) or **çfarë** (what) performed the action.

Moods

Mood refers to whether a verb expresses a statement, a command, a wish, an assumption, a recommendation, or a condition contrary to fact.

There are six moods. They are as following:

1. **Indicative** (*dëftore* - **mësoj. kam. jam. bëj**);
2. **Subjunctive** (*lidhore* - **të mësoj, të kem, të jem, të bëj**);
3. **Conditional** (*kushtore* - **do të mësoja, do të kisha, do të isha, do të bëja**);
4. **Admirative** (*habitore* - **mësuakam, paskam, qenkam, bëkam**);
5. **Optative** (*dëshirore* - **mësofsha, qofsha, paça, bëfsha**) and
6. **Imperative mood** (*urdhërore* - **mëso, ki, ji, bëj**).

Tenses

The tenses of the verb in Albanian are as follows:

1. **Present** (*e tashme*). Present tense, in general, is used to write about events or conditions that are happening or existing now: **unë shkruaj** - *I write*, **unë lexoj** - *I read*;

2. **Past** (*e shkuar*). The past tense is used to write about events and conditions that occurred or existed at a definite time in the past and do not extend into the present. It includes:

2. 1. **Imperfect** (*e pakryer* - **unë shkruaja, unë lexoja**);

2. 2. **Simple Past** (*e kryer e thjeshtë* - **unë shkrova, unë lexova**);

2. 3. **Present Perfect** (*e kryer* - **unë kam shkruar, unë kam lexuar**). The present perfect tense is used to write about events that occurred at some unspecified time in the past and about events and conditions that began in the past and may still be continuing in the present.

2. 4. **Past perfect** (*e kryer e plotë* or *më se e kryer* - **unë kisha shkruar, unë kisha lexuar**). The past perfect tense is used to write about a past event or condition that ended before beginning of another past event or condition.

2. 5. **Pluperfect** (*e kryer e tejshkuar* - **unë pata shkruar, unë pata lexuar**);

7. **Future** (*e ardhshme*), which denotes that the action is going to take place after the time of speaking, and includes:

7. 1. **Simple Future** (*e ardhme* - **unë do të shkruaj, unë do të lexoj**). The future tense is used to write about events or conditions that have not yet begun.

7. 2. **Future Perfect** (*e ardhme e përparme* - **unë do të kem shkruar, unë do të kem lexuar**). The future perfect tense is used to write about a future event or condition that will end before the beginning of another future event or condition, or before a specified time in the future.

The indicative mood has all the tenses. Other moods have a part or parts of verb tenses.

The time of an action does not always correspond exactly with the name of the tense used to write about the action. The present tense can be used to write about events that occurred in the past or will occur in the future as well as events that are occurring in the present.

Just below you will have some explanations concerning the use of the moods and tenses

of the verbs of Albanian language:

1) Indicative mood

Use the **present tense** (*koha e tashme*) to denote:

1. a simple action (**Elsa e flet mirë shqipen**);
2. an action that is repeated from time to time (**Mësimet fillojnë në orën 10:00**);
3. an action having a permanent value (**Kush punon, fiton**);
4. an action that has started in the past and continues at the time of speaking (**Ajo ka disa ditë që ecën më këmbë**), and finally,
5. an action that is going to take place in the future (**Nesër nis fushata e mbjelljeve**).

Use the **definite present tense** (*koha e tashme e caktuar*) to denote:

1. an action that is verified at the time of speaking (**Ai po kopion tekstin e një tregimi**);
2. an action which is going to be verified at a near future (**Po vjen pranvera me freskinë e saj**).

Use the **present continuous tense** (*koha e tashme e vazhdimësisë*) to denote:

1. an action which has started and is being performed at the time of speaking (**Jemi duke pastruar klasën**).

Use the **indefinite imperfect tense** (*koha e pakryer e pacaktuar*) to denote:

1. an action in the past (**Ai punonte me gjithë zemër**);
2. a repeated action in the past (**Çdo ditë ata dëlnin shëtitje në kodrat e qytetit**).

Use the **definite imperfect tense** (*koha e pakryer e caktuar*) to denote:

1. an action which is verified at a specific time in the past (**Ai po lexonte detyrat e një studenti**).

Use the **imperfect continuous tense** (*koha e pakryer e vazhdimësisë*) to denote:

1. an action which goes on and is expected to be performed in the past (**Ata ishin duke parë një ndeshje futbolli**).

Use the **simple past** (*koha e kryer e thjeshtë*) to denote:

1. an action which has finished in the past and doesn't have any connection to the present (**Ai hyri në shtëpi dhe fiku dritat**);
2. an action having a permanent value (**Punove, gëzove**);
3. an action which is going to be performed in the near future (**Sokol, u vonam, u mbyll porta**);
4. an action which is represented as a condition that may be performed in the future (**Po nuk u zgjova, më ço**).

Use the **present perfect** (*koha e kryer*) to denote:

1. an action which has started in the past and still continues at the time of speaking (**Ka kubi**

që s'jemi parë):

2. an action which has finished before the time of speaking, but is not separated yet from this moment (**Shtëpia ka mbetur pa të parë**).

Use the **past perfect** (*koha e kryer të plotë* or *më se e kryer*) to denote:

1. an action which has been finished before a specific moment in the past (**Tani çdo gjë kishte marrë fund**).

Use the **pluperfect** (*koha e kryer e tejshkuar*) to denote:

1. an action which has finished before a specific moment in the past and doesn't have any connection to this moment (**As e pata menduar ndonjëherë këtë gjë**).

Use the **future tense** (*koha e ardhme*) to denote:

1. an action which is expected to happen at the moment of speaking (**Do ta marrësh vesh në kohën e duhur**).

Use the **future tense of certainty** (*koha e ardhme e sigurisë*) to denote:

1. an action which is expected to happen at a certain moment (**Ajo ka për të dalë një vepër e bukur**).

Use the **future of the past** (*koha e ardhme e së shkuarës*) to denote:

1. an action that is expected to happen at a specific moment in the past (**Mora vesh se do të vinin mbas një muaji**),

2. an action that may be performed before or after the moment of speaking if a certain condition can be verified (**Po të më ftonin, do të merrja pjesë me kënaqësi**).

Use the **future of the past of certainty** (*koha e ardhme e së shkuarës të sigurisë*) to denote:

1. a certain action that is expected to happen after a moment in the past (**Më pate thënë se kishe për të ardhur muajin e ardhshëm**),

2. a certain action that will be performed before or after the moment of speaking if a specific condition could be verified (**Po të kisha veturë, kisha për të shkuar çdo javë në plazh**).

Use the **future perfect tense** (*koha e ardhme e përparme*) to denote:

1. an action that is expected to happen in the future before another action could take place (**Kur të kthehemi do të ketë përfunduar ndeshja**),

2. a probable action in the past (**Kështu do të ketë ndodhur**).

Use the **future perfect of the past** (*ardhmen e përparme të së shkuarës*) to denote: 1. an action that may be performed before a moment in the past (**Dikush do ta kishte fyer**). 2. an action that might be performed in the past, if a certain condition had been verified (**Po të më kishte pyetur, do t'i kishte dalë mirë**).

2) Subjunctive mood

Use the **present tense** (*koha e tashme*) to denote:

1. a simple action in the future, this is accompanied by the probability of the action of absolute obligation of necessity, and is used for both dependent and independent clauses (**Ajo le të japë një koncert të dielën**),
2. an action which is expressed to show a desire, or a wish (**Le të na shkojë mbarë puna!**),
3. an action which is expressed to show a command, or an order (**Le të shkojë edhe ajo me shoqet**).

Use the **imperfect tense** (*koha e pakryer*) to denote:

1. an action in the past, which is expressed to show probability, concession, necessity, or obligation. It is used for both dependent or independent clauses (**Le të bënte c'të donte**).

Use **present perfect** (*koha e kryer*) to denote:

1. an action in the past that might have been ended before the moment of speaking, an action which is not separate from that moment, and is used for both dependent or independent clauses (**Mund ta kenë thirrur edhe atë**).

Use the **past perfect tense** (*koha e kryer e plotë* or *më se e kryer*) to denote:

1. an action that might have been ended before a certain moment in the past; it is used for both dependent or independent clauses (**Ta kishe kërkuar këtu!**)

3) Conditional mood

The **conditional** shows that the speaker presents the actions as probable in **present** and **past**. The verb used in conditional, shows an action that may be completed, if the condition is fulfilled.

The conditional has two tenses: a) **present**, and b) **present perfect**. The present tense denotes:

- 1) an action that may be completed before or after the time of speaking if a certain condition is verified: (**Edhe unë, po të isha në vendin tënd, kështu do të bëja** - *If I were in your stead, I would do the same thing*).

1) **present perfect**: **do + imperfect of subjunctive mood + participle** (**unë do + të + kisha larë**). Examples: **Pa ndihmën e tyre, nuk do t'ia kisha dalë mbanë asaj pune**.

4) Admirative mood

Use the **indefinite present tense** (*koha e tashme e pacaktuar*) to denote:

1. an action that creates a surprise: (**Dinka e flitka mirë shqipen**),
2. a repeated action, which creates a surprise: (**Shkollat fillokan në tetor**),
3. an indefinite action in time, that has begun in the past and continues to take place at the moment of speaking, and it is expected to be performed in the future by creating a surprise (**Ajo ka ca ditë që ccka më këmbë**).

Use the **definite present tense** (*koha e tashme e caktuar*) to denote:

1. an action that is taking place and is expected to be performed at the moment of speaking

(Agimi po u laka me ujë të ftohtë),

2. an action which will be verified in a near future (Po sillkan një lojtar të ri).

Use the **present continuous tense** (*koha e tashme e vazhdimësisë*) to denote:

1. an action that is being performed at the moment of speaking (Qenke duke punuar, prandaj nuk po të pengoj).

Use the **indefinite imperfect tense** (*koha e pakryer e pacaktuar*) to denote:

1. a simple action in the past (Natasha e flitkësh mirë shqipen),

2. a repeated action in the past (Shkollat u hapkëshin në muajin tetor).

Use the **definite imperfect** (*koha e pakryer e caktuar*) tense to denote: 1. an action that is taking place and is expected to be performed at a certain moment in the past (Ato po bisedonin për një çështje që po i shqetësokësh shumë).

Use the **present perfect tense** (*koha e kryer*) to denote:

1. an action which has taken place before the moment of speaking, an action which is not separate from that moment (Na qenke bërë këngëtare),

2. an action which has been started in the past, is still going on, and is expected to take place at the moment of speaking (S'të paska thënë!).

Use the **past perfect tense** (*koha më se e kryer*) to denote:

1. an action which has ended before a certain moment in the past (Rëra paska qenë e lagur).

Use the **future tense** (*koha e ardhme*) to denote:

1. an action that is expected to take place after the moment of speaking (Do të fillokan të shesin banane).

5) Optative mood

Use the **present tense** (*koha e tashme*) to denote:

1) a desire (a wish, a curse) in the future (U kthefsh shëndoshë e mirë!, Kështu u endsh edhe ti!),

2. a probable action in the future, by having the meaning of the present tense of the subjunctive mood (Në dashtë të na prishë dasmën, më mirë prishë mendjen!).

Use the **present perfect** (*koha e kryer*) to denote:

1. a condition. It is used for independent clauses (Qoftë mallkuar ajo ditë!).

6) Imperative mood

Use the **imperative mood** (*mënyra urdhërore*) to denote:

1. a desirable action expressed to show a command, request, encouragement, permission, in the future (Dil jashtë!, Lërin këto fjalë!, Mos fol ashtu!),

2. a repetitive action which passes to the future (**Ec e ec, e s'ka të sosur**).

Numbers - singular and plural

Verbs have numbers: 1) **singular**, which is used for the following personal pronouns: **unë** (*I*), **ti** (*you*), **ai** (*he, it*) dhe **ajo** (*she, it*); and 2) **plural**, which is used for the these following personal pronouns: **ne** (*we*), **ju** (*you*), **ata, ato** (*they*). Examples:

Singular

- first person (**unë**) **jam** (*I am*)
- second person (**ti**) **je** (*you are*)
- third person (**ai, ajo**) **është** (*he, she is*)

Plural

- first person (**ne**) **jemi** (*we are*)
- second person (**ju**) **jeni** (*you are*)
- third person (**ata, ato**) **janë** (*they are*)

Singular

- first person (**unë**) **kam** (*I have*)
- second person (**ti**) **ke** (*you have*)
- third person (**ai, ajo**) **ka** (*he, she has*)

Plural

- first person (**ne**) **kemi** (*we have*)
- second person (**ju**) **keni** (*you have*)
- third person (**ata, ato**) **kanë** (*they have*)

Verb conjugation groups

In Albanian language there are three verb conjugation groups. They are as follows:

1. **First conjugation** (*zgjedhimi i parë*): verbs of this group end with **-j** (simple present, first person, singular), as in: **laj, qaj, punoj, shkruaj, ndërtoj**, etc. **Unë laj, ti lan, ai (ajo) lan; ne lajmë, ju lani, ata (ato) lajnë**.

Classes:

- a) verbs that in simple past, first person, singular, take the endings **-va, -ve**, as in: **punoj-punova, qaj-qava, kthej-ktheva, rrëfej-rrëfeva**, etc.;
- b) verbs that in simple past, first person, singular, expand their stem in **-t, or -jt** as in: **gjej-gjeta-gjetur, mbaj-mbajta-mbajtur**, etc.;
- c) verbs that in simple past, first person, singular, expand their stem in **-r**, as in: **bëj-bëra-bërë; hyj-hyra-hyrë**, etc.

2. **Second conjugation** (*zgjedhimi i dytë*): includes verbs which in first, second and third person, singular end with a consonant: **mbyll, kap, lidh, rrit, shes**, etc. **Unë mbyll, ti mbyll, ai (ajo) mbyll; Unë kap, ti kap, ai (ajo) kap**, etc.

Classes:

- a) verbs that do not change the stem ending: **hap-hapa-hapur; mat-mata-matur; kap-kapa-kapur**, etc.;
- b) verbs which change their stem vowel during the conjugation: **heq-hoqa-hequr; marr-mora-marrë; vjel-vola-vjëlë; flas-fola-folur**, etc.

3. **Third conjugation** (*zgjedhimi i tretë*): includes verbs which end with a vowel and do not take any endings : **di**, **fle**, **lë**, **zë**, etc. **Unë di**, **ti di**, **ai (ajo) di**; **ne dimë**, **ju dini**, **ata (ato) dinë**.

Auxiliary verbs

The **auxiliary** verbs are used with the main verb to form and show tenses and moods.

Jam (*to be*) and **kam** (*to have*) are auxiliary verbs. The verb **jam** (*be*) is used to form the continuous tenses and the passive voice; and the verb **kam** (*have*) is used to form the active voice and perfect tenses: **kam mësuar** (*present perfect*), **kisha mësuar** (*past perfect*), and **pata mësuar** (*pluperfect*).

Impersonal verbs

There are some other verbs, the impersonal ones, which are used only in third person, singular. These verbs are used to show:

a) a natural phenomenon: **bie shi** (*it rains*), **bie borë** (*it snows*), **bubullin** (*it thunders*), **është vrenjtur** (*it is cloudy*), **është ftohtë** (*it's cold*), **është mjegull** (*it's foggy*), **fryn erë**, **flad** (*it's windy, breezy*), **është freskët** (*it's cool*), etc.

b) an action which is used with transitive verbs, in passive form: **thuhet** (*it's said*), **mendohet** (*it is thought*), **shkruhet** (*it's written*), **bëhet** (*it's done*), etc.

c) actions which are used with intransitive verbs, in passive form. These verbs may or may not be accompanied by contracted forms of the personal pronouns, such as: **s'më rrihet** (*I cannot stay*), **s'më ecet** (*I cannot walk*), **s'më flihet** (*I cannot sleep*), **s'bëhet** (*it cannot be done*), **s'kalohet** (*it cannot be passed*), **lejohet** (*it's allowed*), **nuk lejohet** (*it's not allowed*), etc.

ç) they are used with some intransitive verbs, like: **ngjan**, **ndodh** (*it happens*), **duket** (*it seems*), **nevojitet** (*it's needed*), **duhet** (*it should*), etc.

d) they are used with the verb **jam** (*be - is*), or with some intransitive verbal phrases, as in these examples: **është mirë** (*it's good*), **është keq** (*it's bad*), **s'është e mjaftueshme** (*it's not enough*),

Albanian Grammar at a Glance

Table no. 96 The conjugation of the verb **kam** (to have) and **jam** (to be)

Mood	Tense	Kam	Jam
Indicative Dëftore	Present /E tashme Imperfect /E pakryer Simple past /E kr. e thjeshtë Present perfect /E kryer Past perfect /E kryer e plotë Pluperfect /E kryer e tejshk. Future /E ardhme Future in the past /E a. përp.	(Unë) kam kisha pata kam pasur kisha pasur pata pasur do të kem do të kem pasur	(Unë) jam isha qeshë kam qenë kisha qenë pata qenë do të jem do të kem qenë
Subjunctive Lidhore	Present /E tashme Imperfect /E pakryer Present perfect /E kryer Past perfect /E kryer e plotë	(Unë) të kem të kisha të kem pasur të kisha pasur	(Unë) të jem të isha të kem qenë të kisha qenë
Conditional Kushtore	Present /E tashme Present perfect /E kryer	(Unë) do të kisha do të kisha pasur	(Unë) do të isha do të kisha qenë
Admirative Habitore	Present /E tashme Imperfect /E pakryer Present perfect /E kryer Past perfect /E kryer e plotë	(Unë) paskam paskësha paskam pasur paskësha pasur	(Unë) qenkam qenkësha paskam qenë paskësha qenë
Optative Dëshirore	Present /E tashme Present perfect /E kryer	(Unë) paça paça pasur	(Unë) qofsha paça qenë
Imperative Urdhërore	Present /E tashme	ki, kini	ji, jini

Table no. 97 (First conjugation, verb *laj* - to wash, active and passive form)

Mood	Tense	Active	Passive
Indicative Dëftore	Present /E tashme Imperfect /E pakryer Simple past /E kr. e thjeshtë Present perfect /E kryer Past perfect /E kryer e plotë Pluperfect /E kryer e tejshk. Future /E ardhme Future in the past /E a. përp.	(Unë) <i>laj</i> <i>laja</i> <i>lava</i> <i>kam larë</i> <i>kisha larë</i> <i>pata larë</i> <i>do të laj</i> <i>do të kem larë</i>	(Unë) <i>lahem</i> <i>lahesha</i> <i>u lava</i> <i>jam larë</i> <i>isha larë</i> <i>qeshë larë</i> <i>do të lahem</i> <i>do të jem larë</i>
Subjunctive Lidhore	Present /E tashme Imperfect /E pakryer Present perfect /E kryer Past perfect /E kryer e plotë	(Unë) <i>të laj</i> <i>të laja</i> <i>të kem larë</i> <i>të kisha larë</i>	(Unë) <i>të lahem</i> <i>të lahesha</i> <i>të jem larë</i> <i>të isha larë</i>
Conditional Kushtore	Present /E tashme Present perfect /E kryer	(Unë) <i>do të laja</i> <i>do të kisha larë</i>	(Unë) <i>do të lahesha</i> <i>do të isha larë</i>
Admirative Habitore	Present /E tashme Imperfect /E pakryer Present perfect /E kryer Past perfect /E kryer e plotë	(Unë) <i>lakam</i> <i>lakëssha</i> <i>paskam larë</i> <i>paskëssha larë</i>	(Unë) <i>u lakam</i> <i>u lakëssha</i> <i>qenkam larë</i> <i>qenkëssha larë</i>
Optative Dëshirore	Present /E tashme Present perfect /E kryer	(Unë) <i>lafsha</i> <i>paça larë</i>	(Unë) <i>u lafsha</i> <i>qofsha larë</i>
Imperative Urdhërore	Present/E tashme	<i>laj (laje), lani (lajeni)</i>	<i>lahu, lahuni</i>

Albanian Grammar at a Glance

Table no. 98 (Second conjugation. Verb *rrit* - to grow, active and passive form)

Mood	Tense	Active	Passive
Indicative <i>Dëftore</i>	Present/E tashme Imperfect/E pakryer Simple past/E kr. e thjeshtë Present perfect/E kryer Past perfect/E kryer e plotë Pluperfect/E kryer e tejshk. Future/E ardhme Future in the past/E a. përp.	(Unë) <i>rrit</i> <i>rritja</i> <i>rrita</i> <i>kam rritur</i> <i>kisha rritur</i> <i>pata rritur</i> <i>do të rrit</i> <i>do të kem rritur</i>	(Unë) <i>rritem</i> <i>rritesha</i> <i>u rrita</i> <i>jam rritur</i> <i>isha rritur</i> <i>qeshë rritur</i> <i>do të rritem</i> <i>do të jem rritur</i>
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Present/E tashme Imperfect/E pakryer Present perfect/E kryer Past perfect/E kryer e plotë	(Unë) <i>të rrit</i> <i>të rritja</i> <i>të kem rritur</i> <i>të kisha rritur</i>	(Unë) <i>të rritem</i> <i>të rritesha</i> <i>të jem rritur</i> <i>të isha rritur</i>
Conditional <i>Kushtore</i>	Present/E tashme Present perfect/E kryer	(Unë) <i>do të rritja</i> <i>do të kisha rritur</i>	(Unë) <i>do të rritesha</i> <i>do të isha rritur</i>
Admirative <i>Habltore</i>	Present/E tashme Imperfect/E pakryer Present perfect/E kryer Past perfect/E kryer e plotë	(Unë) <i>rritkam</i> <i>rritkësja</i> <i>paskam rritur</i> <i>paskësja rritur</i>	(Unë) <i>u rritkam</i> <i>u rritkësja</i> <i>qenkam rritur</i> <i>qenkësja rritur</i>
Optative <i>Dëshirore</i>	Present/E tashme Present perfect/E kryer	(Unë) <i>rritsha</i> <i>paça rritur</i>	(Unë) <i>u rritsha</i> <i>qofsha rritur</i>
Imperative <i>Urdhërore</i>	Present/E tashme	<i>rrit (rite), rritni (riteni)</i>	<i>rritu, rrituni</i>

Table no. 99 (Third conjugation. Verb **zë** - to catch, active and passive form)

Mood	Tense	Active	Passive
Indicative Dëftore	Present/E tashme Imperfect/E pakryer Simple past/E kr. e thjeshtë Present perfect/E kryer Past perfect/E kryer e plotë Pluperfect/E kryer e tejshk. Future/E ardhme Future in the past/E a. përp.	(Unë) zë zija zura kam zënë kisha zënë pata zënë do të zë do të kem zënë	(Unë) zihem zihesha u zura jam zënë isha zënë qeshë zënë do të zihem do të jem zënë
Subjunctive Lidhore	Present/E tashme Imperfect/E pakryer Present perfect/E kryer Past perfect/E kryer e plotë	(Unë) të zë të zija të kem zënë të kisha zënë	(Unë) të zihem të zihesha të jem zënë të isha zënë
Conditional Kushtore	Present/E tashme Present perfect/E kryer	(Unë) do të zija do të kisha zënë	(Unë) do të zihesha do të isha zënë
Admirative Habitore	Present/E tashme Imperfect/E pakryer Present perfect/E kryer Past perfect/E kryer e plotë	(Unë) zënkam zënkështa paskam zënë paskështa zënë	(Unë) u zënkam u zënkështa qenkam zënë qenkështa zënë
Optative Dëshirore	Present/E tashme Present perfect/E kryer	(Unë) zënça paça zënë	(Unë) u zënça qofsha zënë
Imperative Urdhërore	Present/E tashme	zër (zëre), zini (zëreni)	zihu, zihuni

Continuous tense

The present continuous tense is formed by means of the forms of the verb **jam**, such as: **jam**, **je**, **është**, **jemi**, **jeni**, **janë** (for *present continuous tense*); and **isha**, **ishe**, **ishte**, **ishim**, **ishit**, **ishin** (for *past continuous tense*), plus the particle **duke**, and the main verb of the clause. It's also made by using the particle **po**, plus the **present** tense of the main verb (for *present continuous tense*), and **po**, plus the **imperfect** tense of the main verb (for *past continuous tense*). Examples:

Subject + jam + duke + the main verb of the clause.

Subject + po + the main verb of the clause.

Present tense, singular

(unë) **jam duke lexuar** (po lexoj)

(ti) **je duke lexuar** (po lexon)

(ai), (ajo) **është duke lexuar** (po lexon)

Present tense, plural

(ne) **jemi duke lexuar** (po lexojmë)

(ju) **jeni duke lexuar** (po lexoni)

(ata), (ato) **janë duke lexuar** (po lexojnë)

Past tense, singular

(unë) **isha** duke lexuar (po lexoja)
 (ti) **ishe** duke lexuar (po lexoje)
 (ai), (ajo) **ishte** duke lexuar (po lexonte)

Past tense, plural

(ne) **ishim** duke lexuar (po lexonim)
 (ju) **ishit** duke lexuar (po lexonit)
 (ata), (ato) **ishin** duke lexuar (po lexonin)

Principal parts of the verb

The verb has four basic forms, and these are called **principal parts**: 1) the **present infinitive** (*paskajore*), 2) **present continuous** (*përcjellore*), 3) **present participle** (*pjesore*), and 4) **negative** (*mohore*). These ones have no person, number, or tense.

Present infinitive

për të larë
për të mësuar
për të marrë

Present continuous

duke larë
duke mësuar
duke marrë

Present participle

larë
mësuar
marrë

Negative passive

pa (u) larë
pa (u) mësuar
pa (u) marrë

Irregular verbs

The following are some of the irregular verbs:

First person

jam
bie
bie (sjell)
ha
kam
rri
shoh
vij
dua
them
vdes
vete

Translation

(to) *be*
 (to) *fall*
 (to) *bring*
 (to) *eat*
 (to) *have*
 (to) *stay*
 (to) *see*
 (to) *come*
 (to) *want*
 (to) *say*
 (to) *die*
 (to) *go*

Simple past

qeshë
rashë
prura
hëngra
pata
ndenja
pashë
erdha
desha
thashë
vdiqa
vajta

Participle

qenë
rënë
prurë
ngrënë
pasur
ndenjur
parë
ardhur
dashur
thënë
vdekur
vajtur

Adverbs

An **adverb** is a word that modifies, or limits the meaning of a verb, an adjective, or another adverb.

An adverb modifies by answering one of the following questions: 1) **kur** (*when*)?, 2) **ku** (*where*)?, 3) **në ç'masë** or **në ç'shkallë** (*to what extent*)?, and 4) **qysh, si** (*how*)?

Adverbs of time

Adverbs of time answer to the question **kur** (*when*)?. The following are modifiers of time: **dje** (*yesterday*), **sot** (*today*), **nesër** (*tomorrow*), **tani** (*now*), **vjet** (*last year*), **dikur** (*sometimes*), **gjithnjë** (*always*), **kurdo, kurdoherë** (*anytime*), **përditë** (*everyday*), **shpesh, shpeshherë** (*often*).

menjëherë (*immediately, suddenly, all of a sudden*), **gjatë** (*during*), etc.

They denote the time and duration of an action expressed by the verb.

Ne do ta diskutojmë çështjen **më vonë**.

We will discuss the matter later on.

Nesër do të shkoj në stadium.

Tomorrow I will go to stadium.

Herë pas here ajo mendonte gjatë.

Time after time she thought long.

Adverbs of place

Adverbs of place answer to the question **ku** (*where*)?. The following are modifiers of place: **atje** (*there*), **afër** (*near*), **larg** (*away*), **lart** (*over*), **poshtë** (*under, underneath*), **majtas** (*on the left*), **djathtas** (*on the right*), **jashtë** (*out, outside*), **ngado** (*everywhere*), **diku** (*somewhere*), **askund**, **kurrkund** (*nowhere*), **këtu** (*here*), etc.

Qeni nuk dukej **kurrkund**.

The dog seemed to be nowhere.

Adverbs of manner

Adverbs of **manner** answer to the question **si**, **qysh**, **në ç'mënyrë** (*how*)?. They are used to show in what manner or by what means an action is done. The following are modifiers to be used in sentences: **bukur** (*pretty*), **mirë** (*well*), **keq** (*bad*), **shpejt** (*fast*), **ngadalë** (*slowly*), **pastër** (*clean*), **qetë** (*still*), etc.

Usually the modifiers end with the following endings: **-isht** (*lirisht, njerëzisht*), **-thi** (*kalimthi*), **-as** (*ndaras*), **-azi** (*shkarazi*), etc.

Some adverbs show spiritual or physical state, such as: **fuqishëm**, **gëzueshëm**, **hareshëm**, **embël**, etc.

Ai punon **fuqishëm**.

He works hard.

Ajo këndon **ëmbël**.

She sings sweetly.

Adverbs of quantity

Adverbs of **quantity** answer to the following question: **në ç'masë** or **në ç'shkallë** (*to what extent*)? The following are modifiers of quantity: **shumë** (*much*), **pak** (*some, a little*), **mjaft fort**, **tepër**, **së tepërmi**, **për së tepërmi** (*enough*), **aq**, **kaq** (*that much*), **aspak** (*not at all*), etc.

Sokoli flet shumë **shpejt**.

Sokol speaks very fast.

Casual and final adverbs

Pse (*why*?) is used for casual clauses and **përse** (*why*?) for final clauses. Examples:

Pse shkove **vonë** në shkollë? (*for what cause*?) *Why did you go so late at school?*

Përse erdhe **kaq herët**? (*for what purpose*?) *Why did you come so early?*

Comparison of adverbs

The adverbs have comparison degrees: 1) **comparative** and 2) **superlative** degree. The comparative degree is formed by placing **më** before the adverb. The superlative degree is formed by placing **shumë**, or **tepër**, **krejt**, **fort** before the adverb to be used. Examples:

Positive	Comparative	Superlative
shpejt	më shpejt	shumë (tepër) shpejt
mirë	më mirë	shumë (tepër) mirë
keq	më keq	shumë (tepër) keq
pak	më pak	shumë pak

To compare two adverbs use the following comparative phrases: **po ... aq sa** (*as ... as*); **më pak ... se** (*less ... than*); **më ... nga (prej)** (*the most ... of*), **më keq ... se** (*worse ... than*), etc.

According to their formation, the adverbs may be:

- 1) **simple** (*mirë, keq, bukur*);
- 2) **derivative** (*dorazi, shkarazi, fluturimthi, burrërisht, trimërisht*; and
- 3) **compound**: *gjithandej, gjithnjë, kurdo, këmbadorazi*; and 4) **phrasal**: *me të mirë, me të keq, me pahir*, etc.

Prepositions

A **preposition** is a word that is used to show the relationship of a noun or a pronoun to another word. The following examples are prepositions. These words are used to show the relationship

of a noun or a pronoun. They are called the object of the preposition to another part of the sentence. Prepositions are among the most familiar and the most frequently used words in Albanian.

përmes - <i>across</i>	gjatë - <i>during</i>	afër - <i>near</i>	drejt - <i>toward</i>
nën - <i>below</i>	prej, nga - <i>from</i>	mbi - <i>on</i>	me - <i>with</i>

Adverbial preposition

Some adverbs are used as prepositions: **afër** (*near*), **larg** (*far away*), **brenda** (*in*), **gjatë** (*during*), **jashtë** (*out*), **rrotull, përreth** (*around*), etc.

Adverb:	Ai ndodhet larg.	He is away.
Preposition:	Pema ndodhet larg shtëpisë.	The tree is away from the house.

Substantive preposition

Some noun groups are used as prepositions: **ane** (*side*), **ballë, përballë** (*in front of*), **për shkak, për arsye** (*because of*), **për hir të, në sajë të** (*thanks to*), **në përputhje me** (*in conformity to with*), **ne krahasim me** (*in comparison to, with*), etc.

In addition, many prepositions are used with different cases to form prepositional cases. The prepositions and cases are as follows:

Nominative:	nga (<i>from</i>), te, tek (<i>to</i>).
Genitive:	me anë (<i>by means of</i>), në sajë të (<i>thanks to</i>), në vend të (<i>instead of</i>), për shkak. për arsye (<i>because of</i>), etc.
Accusative:	në (<i>in</i>), me (<i>with</i>), pa (<i>without</i>), për (<i>for</i>), mbi (<i>on, over</i>), ndën, nën (<i>under, beneath, underneath</i>), më (<i>on, in</i>), nëpër (<i>through</i>), etc.
Ablative:	prej (<i>from, by</i>), ndaj (<i>toward</i>), për (<i>for</i>), afër (<i>near</i>), larg (<i>far, away</i>), para (<i>in front</i>), tej, përtej (<i>beyond, across</i>), jashtë (<i>out</i>), sipas (<i>according to</i>), etc.

Prepositions may be

- **simple**: *afër, brenda, larg, lart, përveç, te, tek, nga*, etc.;
- **agglutinative**: *nëpër, përmbi, përveç, sipas*, etc.;
- **phrasal**: *ballë për ballë, në lidhje me, në kundërtshim me, rreth e qark, në rast se, në vend të*, etc.

Conjunctions

Conjunctions are unchangeable words which are used to join two clauses that have the same nature, or two similar parts of the same clause.

According to the way they are formed, there are three kinds of conjunctions: 1. **Simple**: *e, dhe, edhe* (*and*), *apo, ose* (*or*), *po, por* (*but*), etc. 2. **Agglutinative**: *ndonëse* (*though*), *derisa* (*till, until*), *në se* (*if*), *sesa* (*than*), *pasi, mbasi* (*after*), and 3. **Conjunctive phrases**: *në qoftë se* (*if*), *me qëllim që* (*in order that*), *jo vetëm që ... por* (*not only that ... but*), etc.

According to the function they play in a sentence, there are two kinds of conjunctions:

1. **coordinating conjunctions**, and
2. **subordinating conjunctions**.

Coordinating conjunctions

These ones have equal grammatical ranks. These elements may be single words, phrases, or clauses. The following are kinds of coordinating conjunctions:

- **copulative**: *e, dhe, edhe* (*and*), *as ... as* (*neither ... nor*).
- **disjunctive**: *a, apo, ose* (*or*).
- **adversative**: *po, por, porse, mirëpo, kurse* (*but*), *ndërsa, ndërkaq* (*whereas*).
- **conclusive**: *prandaj, andaj* (*therefore*), *deri, derisa* (*until*), *sidoqoftë, gjithsesi* (*anyway*).

Subordinate conjunctions

These ones join subordinate, or dependent clauses to the main clauses, or to independent ones. The following are some common subordinate conjunctions: *pas, mbas* (*after*), *megjithëse* (*although, though*), *sikur, sikurse* (*as, as if*), *po aq ... sa* (*as long as, as much as*), *sepse* (*because, for*), *ndonëse, madje* (*even, though*), *qëkurse* (*since*), *ndërsa* (*while, whereas*), *ku* (*where*), *kur* (*when*), *sesa* (*than*), *nëse, në qoftë se* (*if*), *dikur* (*once*), etc.

A subordinate conjunction is used at the beginning of a dependent clause to show the relationship between this clause and the independent one with which it is attached. Examples:

- **complementive:** që, se (*that*), nëse (*if*).
- **temporal:** kur (*when*), pasi, mbasi (*after*), gjersa (*while*).
- **locative:** ku (*where*), te, tek (*to*), nga, prej (*from*), kudo (*everywhere*).
- **intentional:** që (*that*), me qëllim që (*in order that*), në mënyrë që (*in the way that*).
- **comparative:** sikurse (*as if*), porsì (*as if*).
- **causative:** se (*that*), sepse, pasi (*because*), si, posì (*as, like*), meqenëse (*as, seeing that, because*), duke qenë se (*by the way*), kështu që (*so*).
- **conditional:** në, nëse (*if*), kur (*when*), sikur (*as if*), në rast se (*in case of*).
- **resultative:** sa (*as*), saqë (*so that*), aq sa (*as much as*), kështu që (*so*).
- **concessive:** megjithëse (*though*), megjithëqë, ndonëse (*though*), edhe po, edhe nëse. (*and if*), edhe pse (*even why*), sado që, sido që (*although*), etc.

Conjunctive adverbs

These ones make clear the connection between independent clauses (clauses that can stand by their own as independent ones). They cannot join the clauses: **pastaj** (*then*), **në fakt** (*in fact*), **qoftë ... qoftë** (*either ... or*), **herë ... herë** (*time and again, from time to time, sometimes*), **sipas** (*according to, accordingly*), **përndryshe** (*otherwise*), **gjithashtu** (*also*), **sidoqoftë** (*however*), **ende** (*yet*), **përveç** (*besides*), **për më tepër** (*moreover*), **kështu** (*thus, so*), **si rrjedhim** (*as a consequence, consequently*), **megjithatë** (*nevertheless*), etc.

Interjections

Grammatically, an **interjection** has no connection to the rest of the sentence or to the fragment where they appear. **Bravo!**, **O Bobo!**, **U bubu!**, **Ç'më gjeti!**, **Ç'pate kështu!**, **I lumi ai!**, **I shkreti ai!**, **Korba unë!**, **Ah!**, **Au!**, **Oh!**, **Of!**, **Uh!**, **Ua!**, etc., are interjections, these ones are used to express deep feelings, and emotions.

An interjection may be followed by an exclamation mark or by a comma. An exclamation mark indicates a strong emotional response. A comma indicates a milder response.

Interjections are very often used in spoken language, rather than in written one.

Particles

Particle is an unchangeable part of speech which can express emotional or additional understanding features of a word, a subjective or verbal group or to an entire clause.

There are three main groups of particles:

1. **Definitive particles** express general semantic features: **ja, mu** (*there it is*), **pikërisht, porsa, sapo** (*just*), **deri** (*till, until*); **vetëm** (*only*), **veç, përveç** (*besides*), **sídomos, veçanërisht** (*especially*), **madje, bile** (*even, in fact*), **afërsisht** (*nearly*), **aty-aty** (*nearly*), **thuaýse, pothuajse** (*almost*), **gati** (*ready*), etc.

2. **Modal particles:** a) **affirmative:** **po, posi** (*yes*), **po që po** (*yes*), **si urdhëron** (*as you order, yes*); b) **negative:** **jo** (*no*), **nuk, s'** (*not*), **jo që jo** (*no*), **as që** (*not even*); c) **interrogative:** **a, ë, e** - these ones help to ask questions, and are put at the beginning of the sentence: **A mos jam herët**

(*Am I early?*), *A e mbylle derën?* (*Did you close the door?*) - etc.; ç). **dubitative**: **ndoshta**, **mbase** (*perhaps*), **kushedi** (*who knows*), **sikur**, **vallë** (*if, as if*); and d) **softening**: **pa**, **as** (*without*), **le** (*let it*), **para** (*before*), etc.

3. **Expressive-emotional**: **ç'**, **de**, **pa**, **pra**, **se**, **seç**, etc.

According to their structure, they are grouped as follows: 1) **simple**: **bile** (*even*), **ja** (*there it is, they are*), **jo** (*no*), **nuk** (*not*), etc.; 2) **agglutinative**: **posi** (*yes*), **thua jse** (*almost*), **kushedi** (*who knows*), etc.; and 3) **phrasal**: **as që** (*not even*), **ja që** (*so that*), **jo që jo** (*by no means*), **po se po** (*yes*), etc.

The sentence

A useful definition of a **sentence** is a word or a group of words that expresses a complete thought. A sentence may be as short as one word, or as long as fifty words or more.

A sentence may be:

1) **simple**, which has only one predicate (*it contains an independent clause with no subordinate clauses*), and

2) **compound**, which has two or more predicates (*it contains two or more independent clauses, but no subordinate clauses*).

In a **simple sentence** one can distinguish:

a) **main parts** of the sentence (*subject and predicate*),

b) **secondary parts** of the sentence (*objects, modifiers, appositions, complements, and objective modifiers*).

Compound sentences may be:

a) **with** conjunctions or conjunctive words, and b) **without** any conjunctions.

The first group of the sentences may be: a) **coordinative** (*additive, disjunctive, adversative*), and b) **subordinative** (*attributive, copulative, locative, temporal, casual, final, modal, comparative, quantitative, consecutive, conditional, and concessive*).

The following are some examples of the subordinative clauses:

- **attributive**: Libri që më dhurove, ishte shumë i bukur (cili?).
- **copulative**: Më thanë se fituat garën (ç', çfarë, për çfarë?).
- **locative**: Ne shihnim andej nga vinte drita (ku?, nga?).
- **temporal**: Sapo hyra në shtëpi, zhurma pushoi (kur?, që kur?, deri kur?).
- **casual**: Nuk erdhi ngaqë ishte i sëmurë rëndë (pse?).
- **final**: Do të shkoj, që të ndihmoj gruan time (përse?, me ç'qëllim?).
- **modal**: Ata qeshnin, siç qeshin fëmijët në të tilla raste (si?, qysh?).
- **comparative**: Ajo duket më e re nga ç'është në të vërtetë.
- **quantitative**: U prodhua drithë sa s'thuhet (sa?).
- **consecutive**: Ata kishin mësuar mirë, kështu që kaluan klasën.
- **conditional**: Po të jemi të bashkuar, s'na dëmtojnë njerëzit e ligj.
- **concessive**: Ndonëse kishte pak njerëz, manifestimi u zhvillua me sukses.

For more, see the following tables below:

Compound subordinate clauses

Attributive clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
<i>cili?</i>	One part: expressed by a noun or pronoun	a) <i>që, i cili, ku, nga, kur;</i> b) <i>që, se</i>	- after - in the middle (after the word that modifies)	Use a (,) if it is in the middle	Libri që më dhurove, ishte shumë interesant.

Copulative clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
<i>ç'?, çfarë?, për çfarë?</i>	One part: expressed by a verb or predicate attributive	a) <i>që, se, në</i> b) <i>kush, cili, ç'</i>	- after - before	Use a (,) if it is before	Më thanë se fituat garën. Kush punon, gëzon.

Locative clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
<i>ku?, nga?</i>	a) One part: expressed by the adverbs of place: <i>aty, atje, andej, këtej;</i> b) <i>predicate</i>	a) <i>ku, tek, nga</i> b) <i>që</i>	- after - in the middle - if modifying the predicate: before, after, in the middle	Use a (,) if it is before and in the middle	Ne shikonim andej nga ngrihej diga.

Temporal clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
<i>kur?</i> , <i>që kur?</i> , <i>deri kur?</i>	a) a temporal modifier	a) <i>kur, që kur, sa, derisa, ndërsa, sapo, si, para se, pasi, që, saherë që</i>	- before - after - in the middle	Generally use a (,): do not use a (,) when it is joined directly with the predicate	Sa të ngrohet moti, ne do të shkojmë në Krujë.

Casual cause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
<i>pse?</i>	the main part as a whole	<i>se, sepse, me qenë se, për shkak se, për arsye se, që, meqë, ngaqë,</i> etc.	- after - before - in the middle	Use always a (,).	Nuk erdha, nga që isha i sëmurë.

Final clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
<i>përse?</i> <i>meç' qëllim?</i>	the main part as a whole	<i>që, me qëllim që</i>	- after - before - in the middle	Use a (,); do not use a (,) when it is joined directly with the predicate	Do të shkoj, që t'i ndihmoj nënës.

Modal clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
<i>si?, qysh?</i>	- the main part as a whole, - qualifies the attributive	<i>si, sikur, siç, ashtu si, ashtu siç, sikurse,</i> etc.	- after - before - in the middle	Use always a (,): do not use a (,) when it is joined directly with the predicate	Ata qeshnin, siç qeshnin lulet pas shiut.

Consecutive clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
-	- the main part as a whole	<i>që, kështu që</i>	- after the main clause	Use always a (,)	Kishte mësuar, kështu që mori dhjetën.

Conditional clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
-	- the main part as a whole	<i>po, po qe se, po të jetë se, në qoftë se, sikur, kur,</i> etc.	- before - after - in the middle	Use always a (,)	Sikur të mos jenë brezaret, shiu prish gjysmën e tokave.

Concessive clause

Question	The function	Conjunctions	Word order	Punct. marks	Examples
-	- the main part as a whole	- conjunctions: <i>megjithëse, ndonëse, sidoqë, edhe pse</i> - adverbs: <i>sado, sido, ngado, kurdo</i> - pronouns: <i>kushdo, cilido, çfarëdo,</i> etc.	- before - after - in the middle	Use always a (,)	Ndonëse ishim pak forca, ne e kryem punën në kohën e caktuar.

Albanian Grammar at a Glance

Note that each of the following sentences begins with a capital letter and ends with an end punctuation mark (a period, a question mark, or an exclamation point).

A e dinit se peshkaqenët, jo sikurse njerëzit, rritin dhëmbët njëri mbas tjetrit?

Did you know that sharks, unlike the human beings, grow set after set of teeth?

Alkoolizmi është sëmundje, dhe jo një shlyerje dënimi.

Alcoholism is a disease, not an indulgence.

Bora ra.

Snow fell.

Ndal!

Stop!

According to the purpose of the speaker, the sentences may be classified as:

a) **declarative** (a statement): **Tekniku riparon radion** - *The technician repairs the radio.*

In **declarative** sentences the intonation decreases while going to the end of the sentence;

b) **interrogative** (a question): **A e riparon radion tekniku?** - *Does the technician repair the radio?* In interrogative sentences the intonation increases while going to the end of the sentence;

c) **negative** (a negation, a denial): **Tekniku nuk e riparon radion** - *The technician doesn't repair the radio* (to make a negative sentence you need to add to the positive sentence the following negative particles: **nuk, s', mos, as, pa, jo**;

d) **optative** (a desire, a wish): **Ah, sikur ta riparonte tekniku radion!** - *Ah, if the technician could repair the radio!*; and finally

e) **imperative** (a command or a request): **(Ti) Riparoje radion** - *(You) Repair the radio.* A sentence may have an **active** or a **passive** verb.

Active

Berti theu xhamin e dritares.

Bert broke the glass of the window.

Mësuesi vlerësoi provimet.

The teacher graded the tests.

Tekniku riparoj radion.

The technician repaired the radio.

Passive

Xhami i dritares u thye nga Berti.

The glass of the window was broken by Bert.

Provimet u vlerësuan nga mësuesi.

The tests were graded by the teacher.

Radioja u riparua nga tekniku.

The radio was repaired by the technician.

According to the functions of the parts of a clause in a sentence, one can distinguish two groups: a) the **nominative** group, and 2) the **verbal** one. See the following example:

Biri im shkon në bibliotekë.

My son goes to the library.

Biri im, is the theme of the sentence, and **shkon në bibliotekë**, is the verbal group which denotes what is being said about **Biri im** (*My son*). On the other hand, **Biri im** is the subject of the sentence and **shkon në bibliotekë**, is the predicate.

The parts of a Sentence

Regardless of its length, a sentence always contains at least one **clause**, which consists of a **noun** (*emër*), or **subject** (*kryefjalë*) and its **verb** (*folje*), or **predicate** (*kallëzues*). In Albanian, quite often, the subject is implied rather than stated.

subject predicate

↓

1) **(Ju) Vlerësoni** situatën.

(You) Consider the situation.

subject

predicate

↓

↓

2) **Kërkimi i shkencëtarit fitoi.**

The scientist's research won.

direct object

↓

3) **Kërkimi i shkencëtarit fitoi njohje.**

The scientist's research won recognition.

indirect object

↓

4) **Kërkimi i shkencëtarit fitoi mirënjohjen e tij.**

The scientist's research won his recognition.

objective complement

↓

5) **Kërkimi e bëri shkencëtarin të famshëm.**

The research made the scientist famous.

subject predicate predicate nominative

↓

↓

↓

6) **Shkencëtari është Besnik Hyskja.**

The scientist is Besnik Hyskja.

predicate nominative

↓

7) **Kërkimi i tij është i shquar.**

His research is remarkable.

Albanian Grammar at a Glance

These are basic sentence patterns - all the patterns possible. The sentences, according to the number of the words, grow by the addition of modifiers to the basic **subject-verb** pattern.

The subject

The **subject** is the word (*a noun, pronoun or a subjective group*) or a group of words about which something is being said. The **subject** of a sentence answers to the questions **kush** (*who?*) or **ç', çfarë** (*what?*) about the predicate, or verb.

How can you identify the subject of a sentence?

1) Just ask the following questions **kush** (*who*) or **ç', çfarë** (*what*), and place them before the verb. In some sentences, the subject *performs* the action expressed by the verb. Example:

Kapiten Kuku kërkoi një rrugëkalim për në Kinë.
Captain Cook searched for a northwest passage to China.

2) Pay attention to the word order. In most Albanian sentences, the subject is placed before the predicate (*the verb*). Example:

Sokoli (subject) hapi (predicate) dritaren dhe hodhi një vështrim jashtë saj.
Sokol opened the window and looked outside it.

However, there are some exceptions. Sometimes word order is reversed for the sake of special effects.

Mbi kokën e tij rri një kurorë. *On his head sits a crown.*

3) Sometimes word order is altered to ask a question.

A ka **muzika klasike** ndonjë auditor midis të rinjve?
Does classical music have an audience among the young?

The predicate

The **predicate** of a sentence tells what the subject **does** or is, or simply, what is said about the subject. The **predicate** consists of a verb and all the words that complete the meaning of the verb.

How can you identify the predicate of a sentence?

Just ask the following questions **ç'bën, çfarë bën** (*does what?*), or **ç' është, çfarë është** (*is what?*), and place them after the subject. Example:

Pianisti luajti një pjesë të ndërlikuar. *The pianist played a complicated piece.*

The simple and compound predicate

The **simple predicate** is a verb which consists of more than one word.

Aksidenti im mund të ishte parandaluar. *My accidents could have been prevented.*

A **simple predicate** may include only one verb; a **compound predicate**, on the other hand, may have two or more verbs:

a) **simple**: Jeta e re lulëzon kudo (*The new life is flowering everywhere*);

b) **compound**: Ai që foli është një veteran i marinës shqiptare (*That man that spoke is a veteran of the Albanian Navy*).

The complement

A **complement** completes the meaning of a verb.

The five major types of complements are: 1) the **direct object**, 2) the **indirect object**, 3) the **objective complement**, 4) the **predicate nominative**, and 5) the **predicate adjective**.

Direct object

A **direct object** is a noun, a **subjective group**, or a pronoun in the **accusative case** which is formed without the help of a preposition. It specifies directly the persons or the things that receive the action of a transitive verb. A verb becomes transitive if it gives its action to that object.

To identify the direct object, ask a question by placing *kë?* (*whom?*), or *ç'*, *çfarë* (*what?*) after the verb.

Eno Koço pranoi një post në orkestrën simfonike të Teatrit të Operës dhe Baletit.

Eno Koço accepted a position at the symphonic orchestra of the Opera and Ballet House.

Eno Koço accepted, *ç'*, *çfarë* (*what?*): **A position.**

Indirect object

An **indirect object** is a noun, a **subjective group**, or a pronoun in the **dative case**. It is also accompanied by a short form of the personal pronoun in dative case. An indirect object without a preposition may be expressed by a short personal pronoun only.

A verb becomes transitive if it gives its action to that object.

A sentence can have an indirect object only if it has a direct object; the indirect object always comes just before the direct object.

Mësuesi u hodhi një sy studentëve dhe qeshi me ta.

The teacher looked at the students and laughed at them.

In addition, an **indirect object** follows verbs that describe a “giving” action of some kind.
Example:

Drejtori u dha planeve miratimin e tij.

The director gave the plans his approval.

Objective complement

An **objective complement** is a noun or an adjective that completes the action of the transitive verb in relation to its object. A sentence can have an objective complement if it has an object. The action of the verb must produce a “change” of some kind in that object. Example:

Stuhija e bëri urën të pasigurt.

The storm made the bridge unsafe.

The **noun objective complement** always follows the object. Occasionally, the adjective objective complement may precede the object. Example:

Gjyqtari shpalli të pamundshme paanshmërinë e një gjyqi të mbajtur në vendin e viktimës.
The judge ruled impossible the impartiality of a trial held in the victims' community.

Predicate nominatives

A **predicate nominative** is a noun or a noun substitute that follows an intransitive linking verb and renames the subject. The most common linking verb is **jam** (*je, është, jemi, jeni, janë, qeshë, do të jem, kam qenë*), etc.

Agron Alija u bë një nga novatorët kryesorë të vallëzimit modern
Agron Alija became one of the principal innovators of modern dance.

Predicate adjectives

A **predicate adjective** is an adjective that follows an intransitive linking verb and describes the subject.

Shqyrtimi kritik i dramës ishte veçanërisht i hidhur.
The drama critic's review was especially acrimonious.

Direct and indirect speech

Direct speech is acquired if we reproduce exactly the words and thoughts of somebody else.

Indirect speech is acquired if we use the same words and thoughts, but this time we use other verbs, such as: **them** (*say*), **kërkoj** (*ask, demand*), **mendoj** (*think*), etc.

Direct speech: Ai më tha: “Shiu **filloi** sapo ai doli nga shtëpia”.

Indirect speech: Ai më tha se shiu **kishte filluar** sapo ai doli nga shtëpia.

There are several changes that take place if you turn the direct speech to the indirect one. These changes are as following:

- in person: Unë e kam lexuar atë librin. ... se e kishte lexuar atë librin.
- in tense: Unë kam mbaruar herët. ... se kisha mbaruar herët.

It is important to note that it is the verb that changes the tense. The speaker uses the **present**

tense (*koha e tashme*) to tell his speech, while the narrator uses **simple past** (*koha e kryer e thjeshtë*) or **imperfect** (*e pakryera*).

In direct speech, the end of the action is given in **simple past** (*e kryera e thjeshtë*) or in **past perfect** (*e kryera e plotë*), while the indirect speech is given in **pluperfect** (*e kryera e tejshkuar*). Examples:

- Direct:** E pyeta shokun tim: "Kur **ke mbërritur** në Tiranë?"
Ai m'u përgjigj: "**Kam mbërritur** dy ditë më parë."
Indirect: E pyeta shokun tim se kur **kishte mbërritur** në Tiranë.
Ai m'u përgjigj se **kishte mbërritur** dy ditë më parë.

The following are the changes that have taken place:

1. The sentences have become compound sentences with subordinate clauses.
2. Verb tenses.
3. Person for some verbs.
4. Some locative and temporal adverbs.

Verb-predicate tense agreement

The tense agreement of the verb in subjunctive mood with the verb-predicate of the main clause in a final, or expounding clause, and also the agreement with the first part of the compound predicate that denotes the beginning or the progression of an action, is of a great importance.

1. If the tense of the verb-predicate is in the **present tense** (*koha e tashme*), **future** (*e ardhme*) and/or **present perfect** (*e kryera*), then the verb-predicate in subjunctive mood should be in **present tense** (*koha e tashme*). Example:

Gjatë festave të Krishtlindjeve më pëlqen të këndoj këngë me shoket e mi.
During the Christmas celebration I like to sing songs with my friends.

2. If the verb-predicate of the main clause is in **imperfect** (*e pakryer*), or in **past perfect** (*e kryer e plotë*), or in **pluperfect** (*e kryer e tejshkuar*), then the verb-predicate of the subjunctive mood should be in **imperfect tense** (*koha e pakryer*). Example:

Ai ishte nisur nga shtëpia sapo kishte filluar të agonte, se era ishte larguar dhe Sokoliti ia kishte qejfi ta fillonte punën pa dalë dielli.
He had left the house as soon as the light began to grow, the wind was away and Sokol loved to begin the work before the sun rise.

3. If the verb-predicate of the main clause is in **simple past** (*e kryer e thjeshtë*), the verb-predicate should be in the following tenses: a) **imperfect tense** (*koha e pakryer*), if it denotes an action performed before the time of speaking: Që të mos u **hinte** në sy, ai u tërhoq mënjatë (the action is performed before the time of speaking). b) **present tense** (*koha e tashme*), if it denotes an action to be performed at the time of speaking, or after that time: Të solla një libër **që ta lexosh**

Albanian Grammar at a Glance

(**ta lexosh**, this means that the action will take place after this time).

Table no. 100 (The tense agreement of the verb-predicate)

The verb-predicate of the main clause	The verb-predicate of the subordinate clause
Present tense (kërkoj) Future (do të kërkoj) Present perfect (kam kërkuar)	The present tense of subjunctive (të shkoj)
Imperfect (kërkoja) Past perfect (kisha kërkuar) Pluperfect (pa ta kërkuar)	Imperfect of subjunctive (të shkoja)
Simple past (kërkova)	Imperfect of subjunctive (të shkoja) Present of subjunctive (të shkoj)

Subject-verb agreement

For subject-verb agreement, use the singular verb form with a singular subject and the plural verb form with a plural subject. Examples:

- Singular: **Kutia është mbi tavolinë.**
The box is on the table.
- Plural: **Kutitë janë mbi tavolinë.**
The boxes are on the table.
- Singular: **Unë po paketoja vallxhen kur ai telefonoi.**
I was packing my suitcase when he called.
- Plural: **Ne po paketonim valixhet tona kur ai telefonoi.**
We were packing our suitcases when he called.
- Singular: **Ai piktor pikturon mirë.**
That artist paints well.
- Plural: **Ata piktorë pikturojnë mirë.**
Those artists paint well.

Compound subjects refer to more than one doer or agent of the action in the sentence and, therefore, they need plural verbs. Examples:

- Shoferi e kontrollon kamionin e tij çdo natë.**
The driver checks the truck every night.
- Shoferi dhe mekaniku e kontrollojnë kamionin çdo natë.**
The driver and mechanic check the truck every night.
- Enida po fle në dhomën e madhe.**
Enida is sleeping in the big room.

Roberti dhe Enida po flenë në dhomën e madhe.

Robert and Enida are asleep in the big room.

Bubullima frikëson shumë njerëz.

Thunder frightens many people.

Bubullima dhe vetëtimat frikësojnë shumë njerëz.

Thunder and lightning frighten many people.

Ndonjëri (*anybody*), **çdonjëri** (*anyone*), **secili** (*each*), **njëri** apo **tjetri** (*either*), **secili** (*everybody*), **çdonjëri**, **secili** (*everyone*), **asnjë** (*neither*), **asnjë njeri** (*nobody*), **asnjë** (*no one*), **një** (*one*), **dikush** (*somebody*), **dikush**, **ndonjë** (*someone*) are definite pronouns. These are singular and take singular verbs. Examples:

A ka njeri në shtëpi?

Is anybody home?

Çdo njeri mund të aplikojë për bursë.

Anyone may apply for the scholarship.

Nga të pesë modelet, secili ka një aspekt të veçantë.

Of the five models, each has a special feature.

Ose Roza ose Sharoni e ka listën.

Either Rose or Sharon has the list.

Asnjë njeri nuk i përgjigjet telefonit mbas orës gjashtë.

Nobody answers the phone after six o'clock.

Dikush po përgjon në dritare.

Someone is peering in the window.

Disa (*several*), **të dy** (*both*), **shumë** (*many*), **pak**, **ca** (*few, a few*) are indefinite pronouns. These ones are plural and take verbs in plural. Examples:

Disa nga aplikuesit po presin në sallë.

Several of the applicants are waiting in the hall.

Të dy janë të interesuar që të ndjekin kurse në ekonomi.

Both are interested in taking economics courses.

Shumë nuk janë pro rregullave të reja për parkimin.

Many are not in favor of the new parking regulations.

Pak nga studentët u kthyen në fjetore përpara mesditës.

Few of the students returned to the dorm before noon.

Disa (*some*), **asnjë** (*none*), **të gjithë** (*all*), **pjesa më e madhe** (*most*), **ndonjë** (*any*) etc., are indefinite pronouns. These ones, according to the kind of the sentence, may be singular, or plural. Use a verb in singular if the pronoun refers to a single quantity, and on the other hand, use a verb in plural if the pronoun refers to more than one unit of a thing. Examples:

Një pjesë e punës është e vështirë.

Some of the work is difficult.

Disa nga biskotat janë djegur.

Some of the cookies are burned.

E gjithë kafeja është pirë.

All of the coffee has been drunk.

Të gjitha biletat janë kthyer.

All the tickets have been turned in.

Pjesa më e madhe e ushqimit është në frigorifer.

Most of the food is in the refrigerator.

Shumica e anëtarëve të korit janë në autobus.

Most of the choir members are on the bus.

There is a useful test to determine whether to use a singular or a plural verb form. Substitute **ai** (*he*), **ai, ajo** (*it*), and/or **ata, ato** (*they*) for the subject in the sentence. If **ai** (*he*) or **ai, ajo** (*it*) makes sense, the subject is singular and takes a singular verb; if **ata** (*they*) makes sense, the subject is in plural and takes a plural verb. Sometimes the subject and verb are separated by adjectives, adverbs, phrases, and even clauses. Don't be confused by the intervening words. Isolate the subject and the verb and apply the rules of agreement. Examples:

Secila nga urat dhe tunelet në rajon është lyer me bojë gri.

Each of the bridges and tunnels in the region is painted gray.

Prindërit a vajzës, si edhe drejtori i shkollës, prisnin me padurim të dëgjonin se çfarë ndodhi në turneun.

The girl's parents, as well as the high school principal, were anxious to hear what happened at the tournament.

The gerund

A gerund is a verb form spelled in the same way as the present participle which is preceded by the particle **duke** of the present continuous tense, that is, **duke + the present participle** of the main verb of the sentence. Examples: **duke punuar** (*working*), **duke shkuar** (*shkuar*), **duke lexuar** (*reading*), etc.

Artani shkonte udhës duke kënduar.

Artan was walking along the road singing.

Djemtë po ktheheshin në shtëpi duke qeshur.

The boys were turning home smiling.

Word formation

There are two ways of word formation in Albanian. These ways are: 1) by **derivation** (*the formation of a word from another*), and 2) by **composition** (*that is, joining a word with another*).

The word formation by derivation includes the following ways: a) by means of a **affix** (*prefix, suffix, or prefix and suffix at the same time*); and b) without any **affix**.

Word formation by derivation

The Albanian language is very rich in word formation. The following are some general ways to help you understand this feature of the Albanian.

Use the following **prefixes** to form other words: - **për** (*jetoj - përjetoj, flas - përflas, masë - përmasë, i afërt - i për afërt, para - përpara*); - **mbi** (*shkrim - mbishkrim, i fuqishëm - i mbifuqishëm, këqyr - mbikëqyr*); - **nën** (*grup - nëngrup, tokësor - nëntokësor, shkruaj - nënshkruaj*); - **ndër** (*lidh - ndër lidh*); - **pa** (*i njohur - i panjohur, i edukuar - i paedukuar, i botuar - i pabotuar, barazi - pabarazi*); - **jo** (*miqësor - jomiqësor, kombëtar - jokombëtar*); - **mos** (*pajtim - mospajtim, njohje - mosnjohje*); - **sh** (*qetësoj - shqetësoj, palos - shpalos, i fryrë - i shfryrë*); - **zh** (*vesh - zhvesh, dëmtoj - zhdëmtoj, i drejtë - i zhdrejtë*); - **ç** (*liroj - çliroj, rregulloj - çrregulloj, i rregullt - i çrregullt*); - **s** (*pastroj - spastroj*); - **z** (*mbuloj - zbuloj*); - **ri** (*lexoj - rilexoj, filloj - rifilloj*); - **stër** (*lodhje - stërlodhje, mbesë - stërmbesë, i lashtë - i stër lashtë*); - **shpër** (*blej - shpërblej*); - **porsa** (*i ardhur - i porsa ardhur*); - **kundër** (*masë - kundërmasë, ligjor - kundërligjor*); - **bashkë** (*jetoj - bashkëjetoj, nxënë - bashkënxënë*); - **para** (*pëlqej - parapëlqej, folës - para folës, i fundit i parafundit*), (*shtesë - parashtesë*); - **prapa** (*shtesë - prapashtesë*); - **tej** (*kaloj - tejkaloj, i dukshëm - i tejdukshëm*); - **pas** (*thënie - pasthënie*); - **jashtë** (*kohor - jashtëkohor*); - **sipër** (*marrje - sipërmarrje*); - **krye** (*vepër - kryevepër*); - **drejt** (*shkrim - drejtshkrim*); - **vetë** (*shërbim - vetëshërbim*); - **shumë** (*i ndritur - i shumëndritur*), etc.

The following are some of the foreign **prefixes** used in Albanian: - **a** (*normal - anormal*); - **an** (*alfabet - analfabet*); - **in**, - **i** (*real - ireal, organik - inorganik*); - **anti** (*shkencor - antishkencor*); - **de** (*gradoj - degradoj*); - **dez** (*integroj - dezintegroj*); - **dis** (*nivel - disnivel*); - **pro** (*amerikan - proamerikan*); - **ultra** (*tingull - ultratingull*); - **inter** (*urban - interurban*); - **auto** (*mjet - automjet*); - **super** (*prodhim - superprodhim*); - **poli** (*klinikë - poliklinikë*), etc.

Use the following **suffixes** to form words: - **(-ë)s** (*nxënë - nxënës*); - **-ar** (*gazetë - gazetar, Korçë - korçar*); - **-tar** (*udhë - udhëtar, gjuhë - gjuhëtar*); - **-or** (*malësi - malësor, drejtoj - drejtor*); - **-or** (*punë - punëtor, shërbej - shërbëtor*); - **-as** (*Tiranë - tiranas*); - **-ak** (*Durrës - durrsak*); - **-an** (*Shkodër - shkodran*); - **-it** (*Gjirokastrë - gjirokastrit*).

The following are some of the foreign **suffixes** used in Albanian: - **-ist** (*art - artist*); - **-er**, - **-ier** (*kombajnë - kombajner, bankë - bankier*); - **-ant** (*kurs - kursant*); - **-ent** (*asistoj - asistent*), etc.

Other ways in forming words by suffixes

- **verb-noun**: *çel - çelës, fshij - fshesë, kërkoj - kërkesë, punoj - punim, bërë - bërje, vras - vrasje, ulurij - ulurimë, dhuroj - dhuratë, lakmoj - lakmi, mund - mundësi, përtoj - përtac*.

- **noun-noun**: *fletë - fletore, gur - gurorë, mal - malorë, lug - luginë, drejtor - drejtori, vajzë - vajzëri, fole - folezë, shtëpi - shtëpizë, frikë - frikacak, hurrë - hurracak*, etc.

- **adjective-noun**: *i errët - errësirë, i lumtur - lumturi, i dashur - dashuri, i ëmbël - ëmbëlsi, i drejtë - drejtësi, miq - miqësi, i vogël - vogëlush*, etc.

- **adverb-noun**: *tepër - tepri, hesnik - hesnikëri, i ndershëm - ndershmëri, larg - largësi*

- **noun - adjective**: *planet - planetar, letër - letrar, qiell - qiellor, graamatikë - gramatikor, luftë - luftarak, arsye - i arsyeshëm, famë - i famshëm, hekur - i hekurt, art - i artë, dyshim - i dyshimtë, fis - i fisëm, fluturim - fluturimthi*, etc.

- **verb-adjective:** *dëftoj - dëftor, lidh - lidhor, harroj - harraq, ftoh - i ftohtë, hap - i hapët, shesh - i sheshtë*, etc.

- **adjective-adjective:** *i bukur - bukurosh, i bardhë - bardhosh*, etc.

- **adverb-adjective:** *dje - i djeshëm, sot - i sotshëm, larg - i largët, ngadalë - i ngadalhtë, afër - i afërm, këtej - i këtejme*, etc.

- **noun-verb:** *punë - punoj, vrap - vrapoj, pjesë - pjesëtoj, udhë - udhëtoj, lajm - lajmëroj, frikë - frikësoj, gjobë - gjobis, plagë - plagos*, etc.

- **adjective-verb:** *i pastër - pastroj, i pasur - pasuroj, aktiv - aktivizoj, i qetë - qetësoj, i keq - keqësoj*, etc.

- **adverb-verb:** *veç - veçoj, bashkë - bashkoj, shqip - shqiptoj, mirë - miratoj, pak - pakësoj, gati - gatis*, etc.

- **noun-adverb:** *shkurtim - shkurtimisht, rregull - rregullisht*, etc.

- **adjective-adverb:** *artistik - artistikisht, barbar - barbarisht, ushtarak - ushtarakisht*.

Word formation by composition

- **noun - noun:** *bukëpjekës (bukë+pjekës), pijeshitës (pije+shitës), mikpritje (mik+pritje), letërkëmbim (letër+këmbim), botëkuptim (botë+kuptim), bregdet (breg+det), ditëlindje (ditë+lindje), udhëkryq (udhë+kryq), qymyrguri (qymyr+gur), dorëshkrim (dorë+shkrim), zemërgur (zemër+gur), kokëshkëmb (kokë+shkëmb), bar-lulishte, kalë-fuqi*, etc.

- **adverb-noun:** *keqkuptim (keq+kuptim), mirëkuptim (mirë+kuptim), mirëbesim (mirë+besim)*, etc.

- **adjective-adjective:** *tekniko-shkencor, greko-romak*, etc.

- **noun-adjective:** *dritëshkurtër (dritë+e shkurtër), fatbardhë (fat+i bardhë)*, etc.

- **adverb-verb:** *mirëbërës (mirë+bërës), keqdashës (keq+dashës), mirëpres (mirë+pres), keqtrajtoj (keq+trajtoj)*, etc.

- **noun-verb:** *udhëheq (udhë+heq), buzëqesh (buzë+qesh)*, etc.

- **compound word + suffix:** *paqedashës (paqe-dashës), kryengritës (krye+ngritës), pjesëmarrës (pjesë+marrës)*, etc.

- **preposition-noun-adjective:** *i pafund (pa+fund), i paanë (pa+anë), i pashkollë (pa+shkollë), i paemër (pa+emër), i pabesë (pa+besë)*, etc.

Punctuation marks

There are ten punctuation marks. They are as following: 1. **pika** (the period), 2. **presja** (the comma), 3. **pikëpresja** (the semicolon), 4. **pikëpyetja** (the question mark), 5. **pikëçuditja** (the exclamation point), 6. **dy pikat** (the colon), 7. **tri pikat** (the ellipsis points), 8. **viza** (the hyphen), 9. **thonjëzat** (the quotation marks), and 10. **killapat** (the parentheses).

The punctuation marks may be divided into two main groups.

1. (.), (?), (!), (...), are used at the end of a sentence.

2. (,), (;), (:), () or [], ("..."), (-), are used inside of a sentence.

The **Period** (.) is used: 1. at the end of a sentence; 2. after many abbreviations; 3. in a decimal fraction.

The **Question Mark (?)** is used: 1. after a direct question; 2. as an indication of uncertainty or doubt.

The **Exclamation Point (!)** is used: 1. after a word, phrase, or a sentence to indicate a strong emotion, or surprise, etc.

The **Ellipsis Points (...)** is used: 1. to indicate an omission, an interruption, or a break in continuity; 2. to indicate that the end of a sentence has been left out of a quotation.

The **Comma (,)** is used: 1. between short independent clauses in parallel construction and between clauses joined by conjunctions such as **por (but)**, **ose (or)**, **as ... as (neither ... nor)**, **megjithatë (yet)**, **dhe për (for)**; 2. after a fairly long dependent clause that precedes an independent one; 3. before and after a dependent clause that comes in the middle of a sentence; 4. to set off a non-restrictive word, phrase, or a clause; 5. to separate words, phrases or clauses in series; 6. to set off a direct quotation; 7. To set off a title, an address, a place name, a date, etc.; 8. after salutation of an informal letter; 9. after the complimentary close of any letter.

The **Semicolon (;)** is used: 1. in a compound sentence between independent clauses that are joined by connectives, or between such clauses joined by a conjunctive adverb such as **kështu (thus)**; 2. between phrases or clauses that contain internal punctuation.

The **Colon (:)** is used: 1. before a long series; 2. before a lengthy quotation; 3. between chapter and verse, volume and page, hour and minute, etc.;

Parentheses (), are used: 1. to enclose nonessential material in a sentence; 2. to enclose letters of reference, as in an outline.

Brackets [] are used: to indicate an insertion, a comment, a correction, etc., made by a person other than the original author of material.

The **Quotation Mark: Double Quotation ("...")** is used: 1. to enclose a direct quotation; 2. to enclose the titles of articles, short stories, short poems, etc., or the divisions or chapters of books, periodicals, poems, etc.

Single Quotation ('...') is used: to enclose a quotation within a quotation.

The **Hyphen (-)** is used: 1. to separate the parts of a compound word or numeral; 2. to indicate syllabification.

The **Dash (—)** is used: 1. between sentence parts, to show a break in continuity; 2. between numbers, dates, times, places, etc., that mark limits.

The **Apostrophe (')** is used: 1. in place of an omitted letter or letters in a word or contraction.

The **Italic Type (Italic Type)** is used: 1. to indicate foreign words or phrases; 2. To emphasize a word within a sentence.

The **Capital Letter** is used: 1. to begin a sentence, or a quotation or direct question within a sentence; 2. to begin every word, except conjunctions, articles, and short prepositions that are not the first word, in the name of a book, magazine, work of music or art, business, agency, religion, holiday, etc.; 3. to begin every main word in a proper noun; 4. to begin many abbreviations; 5. to begin a noun or a pronoun referring to the Deity; 7. to begin the salutation and the complementary close of a letter.

Albanian Grammar at a Glance

Underlining

Underlining serves the same purpose as *italics* in a printed work. It helps to highlight, or set apart from certain titles, words, or phrases.

Abbreviations

Use an **abbreviation** to designate preceding names: **Z.** (*Zoti, Zotëri*), **Znj.** (*Zonjë*), **Znjsh.** (*Zonjushë*), **Dr.** (*Doktor*), **Ing.** (*Inxhinier*), **d.m.th.** (*do të thotë, do me thënë*), **p. sh.** (*për shembull*).

Verb List

Verb List - I, II, III group conjugations

The following is a list of some of the classified verbs according to conjugation groups. This list aims to help students consult different verbs of Albanian language.

First conjugation

First person

	Translation	Participle
adhuroj	<i>admire, worship</i>	adhuruar
arrij	<i>arrive</i>	arritur
banoj	<i>live</i>	banuar
bashkoj	<i>join, connect</i>	bashkuar
bekoj	<i>bless</i>	bekuar
besoj	<i>believe, trust</i>	besuar
betoj	<i>swear</i>	betuar
bëj (bëhem)	<i>become</i>	bërë
bëj	<i>do, make</i>	bërë
bisedoj	<i>talk</i>	biseduar
blej	<i>buy</i>	blerë
bluaj	<i>grind</i>	bluar
caktoj	<i>appoint</i>	caktuar
çaj	<i>split</i>	çarë
çliroj	<i>free</i>	çliruar
çmoj	<i>appreciate</i>	çmuar
dashuroj	<i>love</i>	dashuruar
dëgjoj	<i>hear</i>	dëgjuar
dënoj	<i>punish</i>	dënuar
dërgoj	<i>send</i>	dërguar
dëshiroj	<i>wish, want</i>	dëshiruar
dorëzoj	<i>deliver</i>	dorëzuar
drejtoj (ngas veturën)	<i>drive</i>	drejtuar
ëndërroj	<i>dream</i>	ëndërruar
fajsoj	<i>blame</i>	fajsuar
falenderoj	<i>thank</i>	falenderuar
filloj	<i>begin, start</i>	filluar
fitoj	<i>win, gain</i>	fituar
fluturoj	<i>fly</i>	fluturuar
fryj	<i>blow</i>	fryrë
fshij (me fshesë)	<i>sweep</i>	fshirë
ftoj	<i>invite</i>	ftuar
gaboj	<i>mistake</i>	gabuar
gatuj	<i>cook</i>	gatuar
gënjej	<i>lie</i>	gënjyer
gërmëzoj	<i>spell</i>	gërmëzuar

Verb List

gërmoj (rrëmoj)	<i>dig</i>	gërmuar (rrëmuar)
gjej	<i>find</i>	gjetur
gjunjëz	<i>kneel</i>	gjunjëzuar
harroj	<i>forget</i>	harruar
jetoj	<i>live</i>	jetuar
qëndroj	<i>stay</i>	qëndruar
kafshoj	<i>bite</i>	kafshuar
kaloj	<i>pass, cross</i>	kaluar
keqkuptoj	<i>misunderstand</i>	keqkuptuar
keqrrrokëz	<i>misspell</i>	keqrrrokëzuar
këndoj	<i>sing</i>	kënduar
kërcej (hidhëm)	<i>leap</i>	kërcyer (hedhur)
kërkoj	<i>seek</i>	kërkuar
këshilloj	<i>advice</i>	këshilluar
krahasoj	<i>compare</i>	krahasuar
kthej	<i>turn</i>	kthyer
kuptoj	<i>understand</i>	kuptuar
kushtoj	<i>cost</i>	kushtuar
laj	<i>wash</i>	larë
lejoj (lë)	<i>let</i>	lejuar
lexoj	<i>read</i>	lexuar
lëndoj (cenoj)	<i>hurt</i>	lënduar (cenuar)
lëshoj	<i>cast</i>	lëshuar
luaj	<i>play</i>	luajtur
luftoj	<i>fight</i>	luftuar
lulëz	<i>thrive</i>	lulëzuar
luftoj	<i>fight</i>	luftuar
llastoj	<i>spoil</i>	llastuar
mbaj (duroj)	<i>bear</i>	mbajtur (duruar)
mbaj	<i>keep, hold</i>	mbajtur
mbaroj	<i>finish, terminate</i>	mbaruar
mendoj	<i>think</i>	menduar
mbërthej	<i>stick</i>	mbërthyer
mbroj	<i>defend, protect</i>	mbrojtur
mbuloj	<i>cover</i>	mbuluar
mësoj	<i>teach, learn</i>	mësuar
ndaloj	<i>stop, forbid</i>	ndaluar
ndaj	<i>cut</i>	ndarë
ndërtoj	<i>build</i>	ndërtuar
ndërroj	<i>change</i>	ndërruar
ndiej	<i>feel</i>	ndier
ndihmoj	<i>help</i>	ndihmuar

Verb List

ndriçoj	<i>shine</i>	ndriçuar
ndryshoj	<i>change</i>	ndryshuar
nënkuptoj (dua të them)	<i>mean</i>	nënkuptuar
ngrij	<i>freeze</i>	ngjirë
notoj	<i>swim</i>	notuar
numëroj	<i>count</i>	numëruar
njoftoj	<i>notify</i>	njoftuar
paketoj	<i>pack</i>	paketuar
paguaj	<i>pay</i>	paguar
parashikoj	<i>foresee</i>	parashikuar
pastroj	<i>clean</i>	pastruar
pëlqej	<i>like</i>	pëlqyer
përfshij	<i>include, involve</i>	përfshirë
përkthej	<i>translate</i>	përkthyer
përziej	<i>stir, mix</i>	përzierë
pështyj	<i>spit</i>	pështyrë
plotësoj	<i>complete</i>	plotësuar
postoj	<i>mail, post</i>	postuar
praktikoj	<i>practice</i>	praktikuar
pranoj	<i>accept, admit</i>	pranuar
premtoj	<i>promise</i>	premtuar
prezantoj	<i>present</i>	prezantuar
provoj	<i>prove</i>	provuar
punësoj	<i>employ, hire</i>	punësuar
punoj	<i>work</i>	punuar
qaj (vajtoj)	<i>cry, weep</i>	qarë
qëlloj	<i>shoot</i>	qëlluar
qëndroj	<i>stay, stand</i>	qëndruar
riparoj	<i>repair</i>	riparuar
ruaj	<i>keep, save</i>	ruajtur
rrëzoj (rrëzohem)	<i>fall</i>	rënë, (rrëzuar)
rrokëzoj	<i>spell</i>	rrokëzuar
rruaj	<i>shave</i>	rruajtur
studioj	<i>study</i>	studiuar
shkëmbej	<i>exchange</i>	shkëmbyer
shkruaj	<i>write</i>	shkruar
shikoj (vështroj)	<i>see</i>	shikuar (vështruar)
shkoj	<i>go</i>	shkuar
shpenztoj	<i>spend</i>	shpenzuar
shpërndaj (përhap)	<i>spread</i>	shpërndarë (përhapur)
shpërthej	<i>burst</i>	shpërthyer
shpëtoj	<i>flee</i>	shpëtuar

Verb List

shpjegoj	<i>explain</i>	shpjeguar
shpresoj	<i>hope</i>	shpresuar
shtrij	<i>lie</i>	shtrirë
shtoj (shartoj)	<i>breed</i>	shtuar (shartuar)
shtroj	<i>lay</i>	shtruar
shqiptoj	<i>pronounce</i>	shqiptuar
shqyej	<i>tear</i>	shqyer
shtyj	<i>push</i>	shtyrë
takoj	<i>meet</i>	takuar
tregoj (shfaq)	<i>show</i>	treguar (shfaqur)
tregoj (them)	<i>tell</i>	treguar (thënë)
theksoj	<i>stress</i>	theksuar
thumboj	<i>sting</i>	thumbuar
thyej	<i>break</i>	thyer
udhëtoj	<i>travel</i>	udhëtuar
urdhëroj	<i>command, order</i>	urdhëruar
ushqej	<i>feed</i>	ushqyer
vazhdoj	<i>continue</i>	vazhduar
veçoj	<i>separate</i>	veçuar
veproj	<i>act</i>	vepruar
vij (arrij)	<i>come</i>	ardhur (arritur)
vrapij	<i>run</i>	vrapiuar
ziej	<i>boil</i>	zierë
zgjoj	<i>awake</i>	zgjuar
zotëroj	<i>own</i>	zotëruar

Second conjugation

bërtas	<i>shout, yell, cry</i>	bërtitur
çel	<i>breed</i>	çelur
dal	<i>arise</i>	dalë
derdh	<i>spill</i>	derdhur
djeg	<i>burn</i>	djegur
end	<i>weave</i>	endur
fal	<i>forgive</i>	falur
flas	<i>speak</i>	folur
fsheh	<i>hide</i>	fshehur
godas	<i>strike, hit</i>	goditur
gris	<i>tear</i>	grisur
jam	<i>be</i>	qenë
hedh	<i>throw</i>	hedhur
humb	<i>lose</i>	humbur
jap	<i>give</i>	dhënë

Verb List

kam	have	patur
kap	catch	kapur
kosit	mow	kositur
leh	bark	lehur
lëkund	swing	lëkundur
lëviz	move	lëvizur
lidh (thur)	bind	lidhur (thurur)
marr	take, get	marrë
(m) bart	carry, bear	(m) bartur
mbjell	sow	mbjellë
mbledh	shrink	mbledhur
mbyll	shut	mbyllur
ndjek	follow	ndjekur
ngas	drive, ride	ngarë
ngul	stick	ngulur
nuhas	smell	nuhatur
njoh	know	njohur
përdor	use	përdorur
përhap	spread	përhapur
përkul	lean, bend	përkulur
përgatis	prepare	përgatitur
përmbys	overthrow	përmbysur
përsëris	repeat	përsëritur
përshtas	adjust	përshtatur
pjek	bake	pjekur
prek	touch	prekur
pres	cut	prerë
prish	spoil	prishur
puth	kiss	puthur
pyes	ask	pyetur
qep	sew	qepur
qesh	smile	qeshur
qeth (bagëtinë)	shear	qethur
rrah (godas)	beat	rrahur (goditur)
rrëshqas	slide	rrëshqitur
rrit	grow	rritur
sjell	bring	sjellë
shes	sell	shitur
shoh	see	parë
tërheq	draw	tërhequr
shfaq	show	shfaqur
shkund	shake	shkundur

Verb List

tjerr (dredh)	<i>spin</i>	tjerrë (dredhur)
thur (me shtiza)	<i>knit</i>	thurur
them (trego)	<i>say (tell)</i>	thënë
ul	<i>sit</i>	ulur
udhëheq	<i>lead</i>	udhëhequr
var	<i>hang</i>	varur
vendos	<i>set</i>	vendosur
vesh	<i>wear</i>	veshur
vjedh	<i>steal</i>	vjedhur
vras (therr)	<i>slay</i>	vrarë
zbres	<i>get off, get down</i>	zbritur
zgjat	<i>lengthen</i>	zgjatur
zgjedh	<i>choose</i>	zgjedhur
zgjidh	<i>undo</i>	zgjidhur
zvarrit	<i>creep</i>	zvarritur
zhyt	<i>dive</i>	zhytur

Third conjugation

bie	<i>fall</i>	rënë
di	<i>know</i>	ditur
dua	<i>want</i>	dashur
eci	<i>walk</i>	ecur
fle	<i>sleep</i>	fjetur
ha	<i>eat</i>	ngrënë
hipi	<i>get in</i>	hipur
iki	<i>leave</i>	ikur
lë	<i>leave, let</i>	lënë
ngre	<i>lift</i>	ngritur
nxë	<i>learn</i>	nxënë
jap	<i>give</i>	dhënë
pi	<i>drink</i>	pirë
rri	<i>sit</i>	ndenjur
vë	<i>put</i>	vënë
zë	<i>catch</i>	zënë

Grammar Tables

Table no. 101 (The verbs **kam** (to have) and **jam** (to be), indicative mood)

Mood	Tense	kam	jam
Indicative <i>Dëftore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) kam ti ke ai ka ajo ka ne kemi ju keni ata kanë, ato kanë	(Unë) jam ti je ai është ajo është ne jemi ju jeni ata janë, ato janë
	Imperfect <i>E pakryer</i>	unë kisha ti kishe ai kishte ajo kishte ne kishim ju kishit ata kishin, ato kishin	unë isha ti ishe ai ishte ajo ishte ne ishim ju ishit ata ishin, ato ishin
	Simple past <i>E kryer e thjeshtë</i>	unë pata ti pate ai pat ajo pat ne patëm ju patët ata patën, ato patën	unë qeshë ti qe ai qe ajo qe ne qemë ju qetë ata qenë, ato qenë
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) kam pasur ti ke pasur ai ka pasur ajo ka pasur ne kemi pasur ju keni pasur ata kanë pasur, ato kanë pasur	(Unë) kam qenë ti ke qenë ai ka qenë ajo ka qenë ne kemi qenë ju keni qenë ata kanë qenë, ato kanë qenë
	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (Më se e kryer)	(Unë) kisha pasur ti kishe pasur ai kishte pasur ajo kishte pasur ne kishim pasur ju kishit pasur ata kishin pasur, ato kishin pasur	(Unë) kisha qenë ti kishe qenë ai kishte qenë ajo kishte qenë ne kishim qenë ju kishit qenë ata kishin qenë, ato kishin qenë
	Pluperfect <i>E kryer e tejshkuar</i>	(Unë) pata pasur ti pate pasur ai pat pasur ajo pat pasur ne patëm pasur ju patët pasur ata patën pasur, ato patën pasur	(Unë) pata qenë ti pate qenë ai pat qenë ajo pat qenë ne patëm qenë ju patët qenë ata patën qenë, ato patën qenë

Grammar Tables

Mood	Tense	kam	jam
Indicative <i>Dëftore</i>	Future <i>E ardhme</i>	(Unë) do të kem ti do të kesh ai do të ketë ajo do të ketë ne do të kemi ju do të keni ata do të kenë ato do të kenë	(Unë) do të jem ti do të jesh ai do të jetë ajo do të jetë ne do të jemi ju do të jeni ata do të jenë ato do të jenë
	Future in the past <i>E ardhme e përparme</i>	unë do të kem pasur ti do të kesh pasur ai do të ketë pasur ajo do të ketë pasur ne do të kemi pasur ju do të keni pasur ata do të kenë pasur ato do të kenë pasur	unë do të kem qenë ti do të kesh qenë ai do të ketë qenë ajo do të ketë qenë ne do të kemi qenë ju do të keni qenë ata do të kenë qenë ato do të kenë qenë

Table no. 102 (The verbs **kam** and **jam**, subjunctive mood)

Mood	Tense	kam	jam
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) të kem ti të kesh ai të ketë ajo të ketë ne të kemi ju të keni ata të kenë ato të kenë	(Unë) të jem ti të jesh ai të jetë ajo të jetë ne të jemi ju të jeni ata të jenë ato të jenë
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) të kisha ti të kishe ai të kishte ajo të kishte ne të kishim ju të kishit ata të kishin ato të kishin	(Unë) të isha ti të ishe ai të ishte ajo të ishte ne të ishim ju të ishit ata të ishin ato të ishin
	Present perfect <i>E kryer</i>	unë të kem pasur ti të kesh pasur ai të ketë pasur ajo të ketë pasur ne të kemi pasur ju të keni pasur ata të kenë pasur ato të kenë pasur	unë të kem qenë ti të kesh qenë ai të ketë qenë ajo të ketë qenë ne të kemi qenë ju të keni qenë ata të kenë qenë ato të kenë qenë

Grammar Tables

Mood	Tense	kam	jam
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (<i>Më së e kryer</i>)	(Unë) të kisha pasur ti të kishe pasur ai të kishte pasur ajo të kishte pasur ne të kishim pasur ju të kishit pasur ata të kishin pasur ato të kishin pasur	(Unë) të kisha qenë ti të kishe qenë ai të kishte qenë ajo të kishte qenë ne të kishim qenë ju të kishit qenë ata të kishin qenë ato të kishin qenë

Table no. 103 (The verbs **kam** and **jam**, conditional mood)

Mood	Tense	kam	jam
Conditional <i>Kushtore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) do të kisha ti do të kishe ai do të kishte (do të kish) ajo do të kishte (do të kish) ne do të kishim ju do të kishit ata do të kishin ato do të kishin	(Unë) do të isha ti do të ishe ai do të ishte ajo do të ishte ne do të ishim ju do të ishit ata do të ishin ato do të ishin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) do të kisha pasur ti do të kishe pasur ai do të kishte pasur ajo do të kishte pasur ne do të kishim pasur ju do të kishit pasur ata do të kishin pasur ato do të kishin pasur	(Unë) do të kisha qenë ti do të kishe qenë ai do të kishte qenë ajo do të kishte qenë ne do të kishim qenë ju do të kishit qenë ata do të kishin qenë ato do të kishin qenë

Table no. 104 (The verbs **jam** and **kam**, admirative mood)

Mood	Tense	kam	jam
Admirative <i>Habitore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) paskam ti paske ai paska ajo paska ne paskemi ju paskeni ata paskan ato paskan	(Unë) qenkam ti qenke ai qenka ajo qenka ne qenkemi ju qenkeni ata qenkan ato qenkan
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) paskësha ti paskëshe ai paskësh (paskej) ajo paskësh (paskej) ne paskshim ju paskëshit ata paskëshin ato paskëshin	(Unë) qenkësha ti qenkëshe ai qenkësh (qenkej) ajo qenkësh (qenkej) ne qenkshim ju qenkëshit ata qenkëshin ato qenkëshin

Grammar Tables

Mood	Tense	kam	jam
Admirative Habifore	Present perfect E kryer	(Unë) paskam pasur ti paske pasur ai paska pasur ajo paska pasur ne paskemi pasur ju paskeni pasur ata paskan pasur ato paskan pasur	(Unë) paskam qenë ti paske qenë ai paska qenë ajo paska qenë ne paskemi qenë ju paskeni qenë ata paskan qenë ato paskan qenë
	Past perfect E kryer e plotë (Më se e kryer)	(Unë) paskështa pasur ti paskështe pasur ai paskësh (paskej) pasur ajo paskësh (paskej) pasur ne paskshim pasur ju paskëshit pasur ata paskëshin pasur ato paskëshin pasur	(Unë) paskështa qenë ti paskështe qenë ai paskësh (paskej) qenë ajo paskësh (paskej) qenë ne paskshim qenë ju paskëshit qenë ata paskëshin qenë ato paskëshin qenë

Table no. 105 (The verbs **kam** and **jam**, optative mood)

Mood	Tense	kam	jam
Optative Dëshirore	Present/E tashme	(Unë) paça ti paç ai pastë ajo pastë ne paçim ju paçit ata paçin ato paçin	(Unë) qofsha ti qofsh ai qoftë ajo qoftë ne qofshim ju qofshit ata qofshin ato qofshin
	Present perfect E kryer	(Unë) paça pasur ti paç pasur ai pastë pasur ajo pastë pasur ne paçim pasur ju paçit pasur ata paçin pasur ato paçin pasur	(Unë) paça qenë ti paç qenë ai pastë qenë ajo pastë qenë ne paçim qenë ju paçit qenë ata paçin qenë ato paçin qenë

Table no. 106 (The verbs **kam** and **jam**, imperative mood)

Mood	Tense	kam	jam
Imperative Urdhërore	Present E tashme	(ti) ki (ju) kini	(ti) ji (ju) jini

Grammar Tables

Table no. 107 (The verbs **punoj** (to work) and **pëlqej** (to like), indicative mood)

Mood	Tense	<i>punoj</i>	<i>pëlqej</i>
Indicative <i>Dëftore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) punoj ti punon ai punon ajo punon ne punojmë ju punoni ata (ato) punojnë	(Unë) pëlqej ti pëlqen ai pëlqen ajo pëlqen ne pëlqejmë ju pëlqeni ata (ato) pëlqejnë
	Imperfect <i>E pakryer</i>	unë punoja ti punoje ai punonte ajo punonte ne punonim ju punonit ata (ato) punonin	unë pëlqeja ti pëlqeje ai pëlqente ajo pëlqente ne pëlqenim ju pëlqenit ata (ato) pëlqenin
	Simple past <i>E kryer e thjeshtë</i>	unë punova ti punove ai punoi ajo punoi ne punuam ju punuat ata (ato) punuan	unë pëlqeva ti pëlqeve ai pëlqeu ajo pëlqeu ne pëlqyem ju pëlqyet ata (ato) pëlqyen
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) kam punuar ti ke punuar ai ka punuar ajo ka punuar ne kemi punuar ju keni punuar ata (ato) kanë punuar	(Unë) kam pëlqyer ti ke pëlqyer ai ka pëlqyer ajo ka pëlqyer ne kemi pëlqyer ju keni pëlqyer ata (ato) kanë pëlqyer
	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (Më se e kryer)	(Unë) kisha punuar ti kishe punuar ai kishte punuar ajo kishte punuar ne kishim punuar ju kishit punuar ata (ato) kishin punuar	(Unë) kisha pëlqyer ti kishe pëlqyer ai kishte pëlqyer ajo kishte pëlqyer ne kishim pëlqyer ju kishit pëlqyer ata (ato) kishin pëlqyer
	Pluperfect <i>E kryer e tejshkuar</i>	(Unë) pata punuar ti pate punuar ai pat punuar ajo pat punuar ne patëm punuar ju patët punuar ata (ato) patën punuar	(Unë) pata pëlqyer ti pate pëlqyer ai pat pëlqyer ajo pat pëlqyer ne patëm pëlqyer ju patët pëlqyer ata (ato) patën pëlqyer

Grammar Tables

Mood	Tense	punoj	pëlqej
Indicative <i>Dëftore</i>	Future <i>E ardhme</i>	(Unë) do të punoj ti do të punosh ai do të punojë ajo do të punojë ne do të punojmë ju do të punoni ata do të punojnë ato do të punojnë	(Unë) do të pëlqej ti do të pëlqesh ai do të pëlqejë ajo do të pëlqejë ne do të pëlqejmë ju do të pëlqeni ata do të pëlqejnë ato do të pëlqejnë
	Future in the past <i>E ardhme e përparme</i>	unë do të kem punuar ti do të kesh punuar ai do të ketë punuar ajo do të ketë punuar ne do të kemi punuar ju do të keni punuar ata do të kenë punuar ato do të kenë punuar	unë do të kem pëlqyer ti do të kesh pëlqyer ai do të ketë pëlqyer ajo do të ketë pëlqyer ne do të kemi pëlqyer ju do të keni pëlqyer ata do të kenë pëlqyer ato do të kenë pëlqyer

Table no. 108 (The verbs **punoj** and **pëlqej**, subjunctive mood)

Mood	Tense	punoj	pëlqej
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) të punoj ti të punosh ai të punojë ajo të punojë ne të punojmë ju të punoni ata të punojnë ato të punojnë	(Unë) të pëlqej ti të pëlqesh ai të pëlqejë ajo të pëlqejë ne të pëlqejmë ju të pëlqeni ata të pëlqejnë ato të pëlqejnë
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) të punoja ti të punoje ai të punonte ajo të punonte ne të punonim ju të punonit ata të punonin ato të punonin	(Unë) të pëlqeja ti të pëlqeje ai të pëlqente ajo të pëlqente ne të pëlqenim ju të pëlqenit ata të pëlqenin ato të pëlqenin
	Present perfect <i>E kryer</i>	unë të kem punuar ti të kesh punuar ai të ketë punuar ajo të ketë punuar ne të kemi punuar ju të keni punuar ata të kenë punuar ato të kenë punuar	unë të kem pëlqyer ti të kesh pëlqyer ai të ketë pëlqyer ajo të ketë pëlqyer ne të kemi pëlqyer ju të keni pëlqyer ata të kenë pëlqyer ato të kenë pëlqyer

Grammar Tables

Mood	Tense	<i>punoj</i>	<i>pëlqej</i>
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (<i>Më se e kryer</i>)	(Unë) të kisha punuar ti të kishe punuar ai të kishte punuar ajo të kishte punuar ne të kishim punuar ju të kishit punuar ata të kishin punuar ato të kishin punuar	(Unë) të kisha pëlqyer ti të kishe pëlqyer ai të kishte pëlqyer ajo të kishte pëlqyer ne të kishim pëlqyer ju të kishit pëlqyer ata të kishin pëlqyer ato të kishin pëlqyer

Table no. 109 (The verbs *punoj* and *pëlqej*, conditional mood)

Mood	Tense	<i>punoj</i>	<i>pëlqej</i>
Conditional <i>Kushtore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) do të punoja ti do të punoje ai do të punonte ajo do të punonte ne do të punonim ju do të punonit ata do të punonin ato do të punonin	(Unë) do të pëlqeja ti do të pëlqeje ai do të pëlqente ajo do të pëlqente ne do të pëlqenim ju do të pëlqenit ata do të pëlqenin ato do të pëlqenin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) do të kisha punuar ti do të kishe punuar ai do të kishte punuar ajo do të kishte punuar ne do të kishim punuar ju do të kishit punuar ata do të kishin punuar ato do të kishin punuar	(Unë) do të kisha pëlqyer ti do të kishe pëlqyer ai do të kishte pëlqyer ajo do të kishte pëlqyer ne do të kishim pëlqyer ju do të kishit pëlqyer ata do të kishin pëlqyer ato do të kishin pëlqyer

Grammar Tables

Table no. 110 (The verbs *punoj* and *pëlqej*, admirative mood)

Mood	Tense	<i>punoj</i>	<i>pëlqej</i>
Admirative Habitore	Present <i>E tashme</i>	(Unë) punuakam ti punuake ai punuaka ajo punuaka ne punuakemi ju punuakeni ata punuakan ato punuakan	(Unë) pëlqekam ti pëlqeke ai pëlqeke ajo pëlqeke ne pëlqekemi ju pëlqekeni ata pëlqekan ato pëlqekan
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) punuakështa ti punuakështe ai punuakësh ajo punuakësh ne punuakëshim ju punuakëshit ata punuakëshin ato punuakëshin	(Unë) pëlqekështa ti pëlqekështe ai pëlqekësh ajo pëlqekësh ne pëlqekëshim ju pëlqekëshit ata pëlqekëshin ato pëlqekëshin
Mood	Tense	<i>punoj</i>	<i>pëlqej</i>
Admirative Habitore	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) paskam punuar ti paskë punuar ai paska punuar ajo paska punuar ne paskemi punuar ju paskeni punuar ata paskan punuar ato paskan punuar	(Unë) paskam pëlqyer ti paskë pëlqyer ai paska pëlqyer ajo paska pëlqyer ne paskemi pëlqyer ju paskeni pëlqyer ata paskan pëlqyer ato paskan pëlqyer
	Past perfect <i>E kryer e plotë (Më se e kryer)</i>	(Unë) paskështa punuar ti paskështe punuar ai paskësh (paskëj) -uar ajo paskësh (paskëj) -uar ne paskëshim punuar ju paskëshit punuar ata paskëshin punuar ato paskëshin punuar	(Unë) paskështa pëlqyer ti paskështe pëlqyer ai paskësh (paskëj) pëlqyer ajo paskësh (paskëj) pëlqyer ne paskëshim pëlqyer ju paskëshit pëlqyer ata paskëshin pëlqyer ato paskëshin pëlqyer

Grammar Tables

Table no. 111 (The verbs **punoj** and **pëlqej**, optative mood)

Mood	Tense	<i>punoj</i>	<i>pëlqej</i>
Optative <i>Dëshirore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) punofsha ti punofsh ai punoftë ajo punoftë ne punofshim ju punofshit ata punofshin ato punofshin	(Unë) pëlqefsha ti pëlqefsh ai pëlqeftë ajo pëlqeftë ne pëlqefshim ju pëlqefshit ata pëlqefshin ato pëlqefshin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) paça punuar ti paç punuar ai pastë punuar ajo pastë punuar ne paçim punuar ju paçit punuar ata paçin punuar ato paçin punuar	(Unë) paça pëlqyer ti paç pëlqyer ai pastë pëlqyer ajo pastë pëlqyer ne paçim pëlqyer ju paçit pëlqyer ata paçin pëlqyer ato paçin pëlqyer

Table no. 112 (The verbs **punoj** and **pëlqej**, imperative mood)

Mood	Tense	<i>punoj</i>	<i>pëlqej</i>
Imperative <i>Urthërore</i>	Present <i>E tashme</i>	(ti) puno (ju) punoni	(ti) pëlqe (ju) pëlqeni

Grammar Tables

Table no. 113 (*dal* (to go out) and *bërtas* (to shout, to yell), **indicative mood**)

Mood	Tense	<i>dal</i>	<i>bërtas</i>
Indicative <i>Dëftore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) <i>dal</i> <i>ti del</i> <i>ai del</i> <i>ajo del</i> <i>ne dalim</i> <i>ju dilni</i> <i>ata (ato) dalin</i>	(Unë) <i>bërtas</i> <i>ti bërtet</i> <i>ai bërtet</i> <i>ajo bërtet</i> <i>ne bërtasim</i> <i>ju bërtitni</i> <i>ata (ato) bërtasin</i>
	Imperfect <i>E pakryer</i>	<i>unë dilja</i> <i>ti dilje</i> <i>ai dilte</i> <i>ajo dilte</i> <i>ne dilnim</i> <i>ju dilnit</i> <i>ata (ato) dilnin</i>	<i>unë bërtitja</i> <i>ti bërtitje</i> <i>ai bërtitte</i> <i>ajo bërtiste</i> <i>ne bërtisnim</i> <i>ju bërtitnit</i> <i>ata (ato) bërtitnin</i>
	Simple past <i>E kryer e thjeshtë</i>	<i>unë dola</i> <i>ti dole</i> <i>ai doli</i> <i>ajo doli</i> <i>ne dolëm</i> <i>ju dolët</i> <i>ata (ato) dolën</i>	<i>unë bërtita</i> <i>ti bërtite</i> <i>ai bërtiti</i> <i>ajo bërtiti</i> <i>ne bërtitëm</i> <i>ju bërtitët</i> <i>ata (ato) bërtitën</i>
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) <i>kam dalë</i> <i>ti ke dalë</i> <i>ai ka dalë</i> <i>ajo ka dalë</i> <i>ne kemi dalë</i> <i>ju keni dalë</i> <i>ata (ato) kanë dalë</i>	(Unë) <i>kam bërtitur</i> <i>ti ke bërtitur</i> <i>ai ka bërtitur</i> <i>ajo ka bërtitur</i> <i>ne kemi bërtitur</i> <i>ju keni bërtitur</i> <i>ata (ato) kanë bërtitur</i>
	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (<i>Më se e kryer</i>)	(Unë) <i>kisha dalë</i> <i>ti kishe dalë</i> <i>ai kishte dalë</i> <i>ajo kishte dalë</i> <i>ne kishim dalë</i> <i>ju kishit dalë</i> <i>ata (ato) kishin dalë</i>	(Unë) <i>kisha bërtitur</i> <i>ti kishe bërtitur</i> <i>ai kishte bërtitur</i> <i>ajo kishte bërtitur</i> <i>ne kishim bërtitur</i> <i>ju kishit bërtitur</i> <i>ata (ato) kishin bërtitur</i>
	Pluperfect <i>E kryer e tejshkuar</i>	(Unë) <i>pata dalë</i> <i>ti pate dalë</i> <i>ai pat dalë</i> <i>ajo pat dalë</i> <i>ne patëm dalë</i> <i>ju patët dalë</i> <i>ata (ato) patën dalë</i>	(Unë) <i>pata bërtitur</i> <i>ti pate bërtitur</i> <i>ai pat bërtitur</i> <i>ajo pat bërtitur</i> <i>ne patëm bërtitur</i> <i>ju patët bërtitur</i> <i>ata (ato) patën bërtitur</i>

Grammar Tables

Mood	Tense	dal	bërtas
Indicative <i>Dëftore</i>	Future <i>E ardhme</i>	(Unë) do të dal ti do të dalësh ai do të dalë ajo do të dalë ne do të dalim ju do të dilni ata do të dalin ato do të dalin	(Unë) do të bërtas ti të do të bërtasësh ai do të bërtasë ajo do të bërtasë ne do të bërtasim ju do të bërtisni ata do të bërtasin ato do të bërtasin
	Future in the past <i>E ardhme e përparme</i>	unë do të kem dalë ti do të kesh dalë ai do të ketë dalë ajo do të ketë dalë ne do të kemi dalë ju do të keni dalë ata do të kenë dalë ato do të kenë dalë	unë do të kem bërtitur ti do të kesh bërtitur ai do të ketë bërtitur ajo do të ketë bërtitur ne do të kemi bërtitur ju do të keni bërtitur ata do të kenë bërtitur ato do të kenë bërtitur

Table no. 114 (dal and bërtas, subjunctive mood)

Mood	Tense	dal	bërtas
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) të dal ti të dalësh ai të dalë ajo të dalë ne të dalim ju të dilni ata të dalin ato të dalin	(Unë) të bërtas ti të bërtasësh ai të bërtasë ajo të bërtasë ne të bërtasim ju të bërtitni ata të bërtasin ato të bërtasin
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) të dilja ti të dilje ai të dilte ajo të dilte ne të dilnim ju të dilnit ata të dilnin ato të dilnin	(Unë) të bërtisja ti të bërtisje ai të bërtiste ajo të bërtiste ne të bërtisnim ju të bërtisnit ata të bërtisnin ato të bërtisnin
	Present perfect <i>E kryer</i>	unë të kem dalë ti të kesh dalë ai të ketë dalë ajo të ketë dalë ne të kemi dalë ju të keni dalë ata të kenë dalë ato të kenë dalë	unë të kem bërtitur ti të kesh bërtitur ai të ketë bërtitur ajo të ketë bërtitur ne të kemi bërtitur ju të keni bërtitur ata të kenë bërtitur ato të kenë bërtitur

Grammar Tables

Mood	Tense	<i>dal</i>	<i>bërtas</i>
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (<i>Më se e kryer</i>)	(Unë) të kisha <i>dalë</i> ti të kishe <i>dalë</i> ai të kishte <i>dalë</i> ajo të kishte <i>dalë</i> ne të kishim <i>dalë</i> ju të kishit <i>dalë</i> ata të kishin <i>dalë</i> ato të kishin <i>dalë</i>	(Unë) të kisha <i>bërtitur</i> ti të kishe <i>bërtitur</i> ai të kishte <i>bërtitur</i> ajo të kishte <i>bërtitur</i> ne të kishim <i>bërtitur</i> ju të kishit <i>bërtitur</i> ata të kishin <i>bërtitur</i> ato të kishin <i>bërtitur</i>

Table no. 115 (The verbs *dal* and *bërtas*, conditional mood)

Mood	Tense	<i>dal</i>	<i>bërtas</i>
Conditional <i>Kushtore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) do të dilja ti do të dilje ai do të dilte ajo do të dilte ne do të dilnim ju do të dilnit ata do të dilnin ato do të dilnin	(Unë) do të bërtisja ti do të bërtisje ai do të bërtiste ajo do të bërtiste ne do të bërtisnim ju do të bërtisnit ata do të bërtisnin ato do të bërtisnin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) do të kisha <i>dalë</i> ti do të kishe <i>dalë</i> ai do të kishte <i>dalë</i> ajo do të kishte <i>dalë</i> ne do të kishim <i>dalë</i> ju do të kishit <i>dalë</i> ata do të kishin <i>dalë</i> ato do të kishin <i>dalë</i>	(Unë) do të kisha <i>bërtitur</i> ti do të kishe <i>bërtitur</i> ai do të kishte <i>bërtitur</i> ajo do të kishte <i>bërtitur</i> ne do të kishim <i>bërtitur</i> ju do të kishit <i>bërtitur</i> ata do të kishin <i>bërtitur</i> ato do të kishin <i>bërtitur</i>

Table no. 116 (The verbs *dal* and *bërtas*, admirative mood)

Mood	Tense	<i>dal</i>	<i>bërtas</i>
Admirative <i>Habitore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) dilkam ti dilke ai dilka ajo dilka ne dilkemi ju dilkeni ata dilkan ato dilkan	(Unë) bërtitkam ti bërtitke ai bërtitka ajo bërtitka ne bërtitkemi ju bërtitkeni ata bërtitkan ato bërtitkan
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) dilkësha ti dilkëshe ai dilkësh ajo dilkësh ne dilkëkëshim ju dilkëshit ata dilkëshin ato dilkëshin	(Unë) bërtitkësha ti bërtitkëshe ai bërtitkësh ajo bërtitkësh ne bërtitkëshim ju bërtitkëshit ata bërtitkëshin ato bërtitkëshin

Grammar Tables

Mood	Tense	dal	bërtas
Admirative <i>Habitore</i>	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) paskam dalë ti paske dalë ai paska dalë ajo paska dalë ne paskemi dalë ju paskeni dalë ata paskan dalë ato paskan dalë	(Unë) paskam bërtitur ti paske bërtitur ai paska bërtitur ajo paska bërtitur ne paskemi bërtitur ju paskeni bërtitur ata paskan bërtitur ato paskan bërtitur
	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (Më se e kryer)	(Unë) paskështa dalë ti paskështe dalë ai paskësh (paskej) dalë ajo paskësh (paskej) dalë ne paskshim dalë ju paskëshit dalë ata paskëshin dalë ato paskëshin dalë	(Unë) paskështa bërtitur ti paskështe bërtitur ai paskësh (paskej) bërtitur ajo paskësh (paskej) bërtitur ne paskshim bërtitur ju paskëshit bërtitur ata paskëshin bërtitur ato paskëshin bërtitur

Table no. 117 (The verbs **dal** and **bërtas**, **optative** mood)

Mood	Tense	dal	bërtas
Optative <i>Dëshirore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) dalsha ti dalsh ai daltë ajo daltë ne dalshim ju dalshi ata dalshin ato dalshin	(Unë) bërtitsha ti bërtitsh ai bërtittë ajo bërtittë ne bërtitshim ju bërtitshi ata bërtitshin ato bërtitshin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) paça dalë ti paç dalë ai pastë dalë ajo pastë dalë ne paçim dalë ju paçit dalë ata paçin dalë ato paçin dalë	(Unë) paça bërtitur ti paç bërtitur ai pastë bërtitur ajo pastë bërtitur ne paçim bërtitur ju paçit bërtitur ata paçin bërtitur ato paçin bërtitur

Table no. 1118 (The verbs **dal** and **bërtas**, **imperative** mood)

Mood	Tense	dal	bërtas
Imperative <i>Urdhërore</i>	Present <i>E tashme</i>	(ti) dil (ju) dilni	(ti) bërit (ju) bërtitni

Grammar Tables

Table no. 119 (The verbs **zë** (to catch) and **pi** (to drink), **indicative** mood)

Mood	Tense	zë	pi
Indicative Dëftore	Present E tashme	(Unë) zë ti zë ai zë ajo zë ne zëmë ju zini ata (ato) zënë	(Unë) pi ti pi ai pi ajo pi ne pimë ju pini ata (ato) pinë
	Imperfect E pakryer	unë zija ti zije ai zinte ajo zinte ne zinim ju zinit ata (ato) zinin	unë pjja ti pjje ai pinte ajo pinte ne pinim ju pinit ata (ato) pinin
	Simple past E kryer e thjeshtë	unë zura ti zure ai zuri ajo zuri ne zumë ju zutë ata (ato) zunë	unë piva ti pive ai piu ajo piu ne pimë ju pitë ata (ato) pinë
	Present perfect E kryer	(Unë) kam zënë ti ke zënë ai ka zënë ajo ka zënë ne kemi zënë ju keni zënë ata (ato) kanë zënë	(Unë) kam pirë ti ke pirë ai ka pirë ajo ka pirë ne kemi pirë ju keni pirë ata (ato) kanë pirë
	Past perfect E kryer e plotë (Më se e kryer)	(Unë) kisha zënë ti kishe zënë ai kishte zënë ajo kishte zënë ne kishim zënë ju kishit zënë ata (ato) kishin zënë	(Unë) kisha pirë ti kishe pirë ai kishte pirë ajo kishte pirë ne kishim pirë ju kishit pirë ata (ato) kishin pirë
	Pluperfect E kryer e tejshkuar	(Unë) pata zënë ti pate zënë ai pat zënë ajo pat zënë ne patëm zënë ju patët zënë ata (ato) patën zënë	(Unë) pata pirë ti pate pirë ai pat pirë ajo pat pirë ne patëm pirë ju patët pirë ata (ato) patën pirë

Grammar Tables

Mood	Tense	zë	pi
Indicative <i>Dëftore</i>	Future <i>E ardhme</i>	(Unë) do të zë ti do të zësh ai do të zërë ajo do të zërë ne do të zëmë ju do të zini ata do të zënë ato do të zënë	(Unë) do të pi ti të do të pish ai do të pijë ajo do të pijë ne do të pimë ju do të pini ata do të pinë ato do të pinë
	Future in the past <i>E ardhme e përparme</i>	unë do të kem zënë ti do të kesh zënë ai do të ketë zënë ajo do të ketë zënë ne do të kemi zënë ju do të keni zënë ata do të kenë zënë ato do të kenë zënë	unë do të kem pirë ti do të kesh pirë ai do të ketë pirë ajo do të ketë pirë ne do të kemi pirë ju do të keni pirë ata do të kenë pirë ato do të kenë pirë

Table no. 120 (The verb **zë** and **pi**, subjunctive mood)

Mood	Tense	zë	pi
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) të zë ti të zësh ai të zërë ajo të zërë ne të zëmë ju të zini ata të zënë ato të zënë	(Unë) të pi ti të pish ai të pijë ajo të pijë ne të pimë ju të pini ata të pinë ato të pinë
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) të zija ti të zijë ai të zinte ajo të zinte ne të zinim ju të zinit ata të zinin ato të zinin	(Unë) të pija ti të pijë ai të pinte ajo të pinte ne të pinim ju të pinit ata të pinin ato të pinin
	Present perfect <i>E kryer</i>	unë të kem zënë ti të kesh zënë ai të ketë zënë ajo të ketë zënë ne të kemi zënë ju të keni zënë ata të kenë zënë ato të kenë zënë	unë të kem pirë ti të kesh pirë ai të ketë pirë ajo të ketë pirë ne të kemi pirë ju të keni pirë ata të kenë pirë ato të kenë pirë

Grammar Tables

<i>Mood</i>	<i>Tense</i>	<i>zë</i>	<i>pi</i>
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (Më se e kryer)	(Unë) të kisha zënë ti të kishe zënë ai të kishte zënë ajo të kishte zënë ne të kishim zënë ju të kishit zënë ata (ato) të kishin zënë	(Unë) të kisha pirë ti të kishe pirë ai të kishte pirë ajo të kishte pirë ne të kishim pirë ju të kishit pirë ata (ato) të kishin pirë

Table no. 121 (The verbs *zë* and *pi*, conditional mood)

Conditional <i>Kushtore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) do të zija ti do të zije ai do të zinte ajo do të zinte ne do të zinim ju do të zinit ata (ato) do të zinin	(Unë) do të pija ti do të pije ai do të pinte ajo do të pinte ne do të pinim ju do të pinit ata (ato) do të pinin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) do të kisha zënë ti do të kishe zënë ai do të kishte zënë ajo do të kishte zënë ne do të kishim zënë ju do të kishit zënë ata (ato) do të kishin zënë	(Unë) do të kisha pirë ti do të kishe pirë ai do të kishte pirë ajo do të kishte pirë ne do të kishim pirë ju do të kishit pirë ata (ato) do të kishin pirë

Table no. 122 (The verbs *zë* and *pi*, admirative mood)

<i>Mood</i>	<i>Tense</i>	<i>zë</i>	<i>pi</i>
Admirative <i>Habitore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) zënkam ti zënke ai zënka ajo zënka ne zënkemi ju zënkeni ata (ato) zënkani	(Unë) pikam ti pike ai pika ajo pika ne pikemi ju pikeni ata (ato) pikan
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) zënkësha ti zënkëshe ai zënkësh ajo zënkësh ne zënkëshim ju zënkëshit ata (ato) zënkëshin	(Unë) pikam ti pike ai pika ajo pika ne pikemi ju pikeni ata (ato) pikan

Mood	Tense	zë	pi
Admirative Habitore	Present perfect E kryer	(Unë) paskam zënë ti paske zënë ai paska zënë ajo paska zënë ne paskemi zënë ju paskeni zënë ata paskan zënë ato paskan zënë	(Unë) paskam pirë ti paske pirë ai paska pirë ajo paska pirë ne paskemi pirë ju paskeni pirë ata paskan pirë ato paskan pirë
	Past perfect E kryer e plotë (Më se e kryer)	(Unë) paskështa zënë ti paskëshe zënë ai paskësh (paskej) zënë ajo paskësh (paskej) zënë ne paskshim zënë ju paskëshit zënë ata paskëshin zënë ato paskëshin zënë	(Unë) paskështa pirë ti paskëshe pirë ai paskësh (paskej) pirë ajo paskësh (paskej) pirë ne paskshim pirë ju paskëshit pirë ata paskëshin pirë ato paskëshin pirë

Table no. 123 (The verbs *zë* and *pi*, optative mood)

Mood	Tense	zë	pi
Optative Dëshirore	Present E tashme	(Unë) zënça ti zënç ai zëntë ajo zëntë ne zënçim ju zënçit ata zënçin ato zënçin	(Unë) pifsha ti pifsh ai pift ajo pift ne pifshim ju pifshit ata pifshin ato pifshin
	Present perfect E kryer	(Unë) paça zënë ti paç zënë ai pastë zënë ajo pastë zënë ne paçim zënë ju paçit zënë ata paçin zënë ato paçin zënë	(Unë) paça pirë ti paç pirë ai pastë pirë ajo pastë pirë ne paçim pirë ju paçit pirë ata paçin pirë ato paçin pirë

Table no. 124 (The verbs *zë* and *pi*, imperative mood)

Mood	Tense	zë	pi
Imperative Urthërore	Present E tashme	(ti) zër (ju) zini	(ti) pi (ju) pini

Grammar Tables

Table no. 125 (The verbs *jap* (to give) and *vij* (to come), **indicative mood**)

Mood	Tense	<i>jap</i>	<i>vij</i>
Indicative Dëftore	Present E tashme	(Unë) <i>jap</i> <i>ti jep</i> <i>ai jep</i> <i>ajo jep</i> <i>ne japim</i> <i>ju jepni</i> <i>ata japin, ato japin</i>	(Unë) <i>vij</i> <i>ti vjen</i> <i>ai vjen</i> <i>ajo vjen</i> <i>ne vijmë</i> <i>ju vini</i> <i>ata vijnë, ato vijnë</i>
	Imperfect E pakryer	<i>unë jepja</i> <i>ti jepje</i> <i>ai jepte</i> <i>ajo jepte</i> <i>ne jepnim</i> <i>ju jepnit</i> <i>ata (ato) jepnin</i>	<i>unë vija</i> <i>ti vije</i> <i>ai vinte</i> <i>ajo vinte</i> <i>ne vinim</i> <i>ju vini</i> <i>ata (ato) vinin</i>
	Simple past E kryer e thjeshtë	<i>unë dhashë</i> <i>ti dhe</i> <i>ai dha</i> <i>ajo dha</i> <i>ne dhamë</i> <i>ju dhatë</i> <i>ata (ato) dhanë</i>	<i>unë erdha</i> <i>ti erdhe</i> <i>ai erdhi</i> <i>ajo erdhi</i> <i>ne erdhëm</i> <i>ju erdhët</i> <i>ata (ato) erdhën</i>
	Present perfect E kryer	(Unë) <i>kam dhënë</i> <i>ti ke dhënë</i> <i>ai ka dhënë</i> <i>ajo ka dhënë</i> <i>ne kemi dhënë</i> <i>ju keni dhënë</i> <i>ata (ato) kanë dhënë</i>	(Unë) <i>kam ardhur</i> <i>ti ke ardhur</i> <i>ai ka ardhur</i> <i>ajo ka ardhur</i> <i>ne kemi ardhur</i> <i>ju keni ardhur</i> <i>ata (ato) kanë ardhur</i>
	Past perfect E kryer e plotë (Më se e kryer)	(Unë) <i>kisha dhënë</i> <i>ti kishe dhënë</i> <i>ai kishte dhënë</i> <i>ajo kishte dhënë</i> <i>ne kishim dhënë</i> <i>ju kishit dhënë</i> <i>ata (ato) kishin dhënë</i>	(Unë) <i>kisha dhenë</i> <i>ti kishe ardhur</i> <i>ai kishte ardhur</i> <i>ajo kishte ardhur</i> <i>ne kishim ardhur</i> <i>ju kishit ardhur</i> <i>ata (ato) kishin ardhur</i>
	Pluperfect E kryer e tejshkuar	(Unë) <i>pata dhënë</i> <i>ti pate dhënë</i> <i>ai pat dhënë</i> <i>ajo pat dhënë</i> <i>ne patëm dhënë</i> <i>ju patët dhënë</i> <i>ata (ato) patën dhënë</i>	(Unë) <i>pata dhenë</i> <i>ti pate dhenë</i> <i>ai pat dhenë</i> <i>ajo pat dhenë</i> <i>ne patëm dhenë</i> <i>ju patët dhenë</i> <i>ata (ato) patën dhenë</i>

Grammar Tables

Mood	Tense	jap	vij
Indicative <i>Dëftore</i>	Future <i>E ardhme</i>	(Unë) do të jap ti do të japësh ai do të japë ajo do të japë ne do të japim ju do të japim ata do të japin ato do të japin	(Unë) do të vij ti do të vish ai do të vijë ajo do të vijë ne do të vijmë ju do të vini ata do të vijnë ato do të vijnë
	Future in the past <i>E ardhme e përparme</i>	unë do të kem dhënë ti do të kesh dhënë ai do të ketë dhënë ajo do të ketë dhënë ne do të kemi dhënë ju do të keni dhënë ata do të kenë dhënë ato do të kenë dhënë	unë do të kem ardhur ti do të kesh ardhur ai do të ketë ardhur ajo do të ketë ardhur ne do të kemi ardhur ju do të keni ardhur ata do të kenë ardhur ato do të kenë ardhur

Table no. 126 (The verbs *jap* and *vij* subjunctive mood)

Mood	Tense	jap	vij
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) të jap ti të japësh ai të japë ajo të japë ne të japim ju të jepni ata të japin ato të japin	(Unë) të vij ti të vish ai të vijë ajo të vijë ne të vijmë ju të vini ata të vijnë ato të vijnë
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) të jepja ti të jepje ai të jepte ajo të jepte ne të jepnim ju të jepnit ata të jepnin ato të jepnin	(Unë) të vija ti të vije ai të vinte ajo të vinte ne të vinim ju të vinit ata të vinin ato të vinin
	Present perfect <i>E kryer</i>	unë të kem dhënë ti të kesh dhënë ai të ketë dhënë ajo të ketë dhënë ne të kemi dhënë ju të keni dhënë ata të kenë dhënë ato të kenë dhënë	unë të kem ardhur ti të kesh ardhur ai të ketë ardhur ajo të ketë ardhur ne të kemi ardhur ju të keni ardhur ata të kenë ardhur ato të kenë ardhur

Grammar Tables

Mood	Tense	jap	vij
Subjunctive <i>Lidhore</i>	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (<i>Më së e kryer</i>)	(Unë) të kisha dhënë ti të kishe dhënë ai të kishte dhënë ajo të kishte dhënë ne të kishim dhënë ju të kishit dhënë ata të kishin dhënë ato të kishin dhënë	(Unë) të kisha ardhur ti të kishe ardhur ai të kishte ardhur ajo të kishte ardhur ne të kishim ardhur ju të kishit ardhur ata të kishin ardhur ato të kishin ardhur

Table no. 127 (The verbs **jap** and **vij**, **conditional** mood)

Mood	Tense	jap	vij
Conditional <i>Kushtore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) do të jepja ti do të jepje ai do të jepte ajo do të jepte ne do të jepnim ju do të jepnit ata do të jepnin ato do të jepnin	(Unë) do të vija ti do të vije ai do të vinte ajo do të vinte ne do të vinim ju do të vinit ata do të vinin ato do të vinin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) do të kisha dhënë ti do të kishe dhënë ai do të kishte dhënë ajo do të kishte dhënë ne do të kishim dhënë ju do të kishit dhënë ata do të kishin dhënë ato do të kishin dhënë	(Unë) do të kisha ardhur ti do të kishe ardhur ai do të kishte ardhur ajo do të kishte ardhur ne do të kishim ardhur ju do të kishit ardhur ata do të kishin ardhur ato do të kishin ardhur

Table no. 128 (The verbs **jap** and **vij**, **admirative** mood)

Mood	Tense	jap	vij
Admirative <i>Habitore</i>	Present <i>E tashme</i>	(Unë) dhënkam ti dhënke ai dhënka ajo dhënka ne dhënkemi ju dhënkeni ata dhënkani ato dhënkani	(Unë) ardhkam ti ardhke ai ardhka ajo ardhka ne ardhkemi ju ardhkeni ata ardhkani ato ardhkani
	Imperfect <i>E pakryer</i>	(Unë) dhënkësha ti dhënkëshe ai dhënkësh ajo dhënkësh ne dhënkëshim ju dhënkëshit ata dhënkëshin ato dhënkëshin	(Unë) ardhkësha ti ardhkëshe ai ardhkësh ajo ardhkësh ne ardhkëshim ju ardhkëshit ata ardhkëshin ato ardhkëshin

Grammar Tables

Mood	Tense	jap	vij
Admirative <i>Habitore</i>	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) paskam dhënë ti paske dhënë ai paska dhënë ajo paska dhënë ne paskemi dhënë ju paskeni dhënë ata paskan dhënë ato paskan dhënë	(Unë) paskam ardhur ti paske ardhur ai paska ardhur ajo paska ardhur ne paskemi ardhur ju paskeni ardhur ata paskan ardhur ato paskan ardhur
	Past perfect <i>E kryer e plotë</i> (Më së e kryer)	(Unë) paskështa dhënë ti paskështe dhënë ai paskësh (paskej) dhënë ajo paskësh (paskej) dhënë ne paskshim dhënë ju paskëshit dhënë ata paskëshin dhënë ato paskëshin dhënë	(Unë) paskështa ardhur ti paskështe ardhur ai paskësh (paskej) ardhur ajo paskësh (paskej) ardhur ne paskshim ardhur ju paskëshit ardhur ata paskëshin ardhur ato paskëshin ardhur

Table no. 129 (The verbs *jap* and *vij*, *optative mood*)

Mood	Tense	jap	vij
Optative <i>Dëshllore</i>	Present/E tashme	(Unë) dhënça ti dhënç ai dhëntë ajo dhëntë ne dhënçim ju dhënçi ata dhënçin ato dhënçin	(Unë) ardhsha ti ardhsh ai ardhhtë ajo ardhhtë ne ardhshim ju ardhshi ata ardhshin ato ardhshin
	Present perfect <i>E kryer</i>	(Unë) paça dhënë ti paç dhënë ai pastë dhënë ajo pastë dhënë ne paçim dhënë ju paçit dhënë ata paçin dhënë ato paçin dhënë	(Unë) paça ardhur ti paç ardhur ai pastë ardhur ajo pastë ardhur ne paçim ardhur ju paçit ardhur ata paçin ardhur ato paçin ardhur

Table no. 130 (The verbs *jap* and *vij*, *imperative mood*)

Mood	Tense	jap	vij
Imperative <i>Urdhërore</i>	Present <i>E tashme</i>	(ti) jep (ju) jepni	(ti) eja (ju) ejani

Grammar Tables

Table no. 131 (Summary of the endings of noun declension)

	Singular						Plural	
	1 st declension		2 nd declension		3 rd declension		1 st , 2 nd , 3 rd declension	
Case	Ind.	Def.	Ind.	Def.	Ind.	Def.	Ind.	Def.
Nom.	-	-i	-	-u	-	-a, -ja	-	-it, -t, -të
Gen.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-ve	-ve
Dat.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-ve	-ve
Acc.	-	-in, -në	-	-un	-	-ën, -n, -në	-	-it, -t, -të
Abl.	-i	-it	-u	-ut	-e, -je	-ës, -s, -së	-sh, -ish	-ve

Table no. 132 (Reflexive pronouns *vetja*, *vetvetja* - I myself)

No.	Cases	Vetja	Vetvetja
1.	Nominative	vetja	vetvetja
2.	Genitive	i vetes	i vetvetes
3.	Dative	vetes	vetvetes
4.	Accusative	veten	vetveten
5.	Ablative	prej vetes	prej vetvetes

Table no. 133 (The declension of the demonstrative pron. *ky*, *kjo*, *këta*, *këto*)

Cases	singular masculine	singular feminine	plural masculine	plural feminine
Nominative	ky	kjo	këta	këto
Genitive	i këtëj	i kësaj	i këtyre	i këtyre
Dative	këtij	kësaj	këtyre	këtyre
Accusative	këtë	këtë	këta	këto
Ablative	prej këtëj	prej kësaj	prej këtyre	prej këtyre

Table no. 134 (The declension of interrogative pronouns *kush*, *cili*, *cila*, etc.)

Cases	Kush?	Cili? (Sg.masc.)	Cila? (Sg.fem.)	Cilët? (Pl. masc.)	Cilat? (Pl. fem.)
Nominative	kush	cili	cila	cilët	cilat
Genitive	i kujt	i cilit	i cilës	i cilëve	i cilave
Dative	kujt	çilit	cilës	cilëve	cilave
Accusative	kë	cilin	cilën	cilët	cilat
Ablative	prej kujt	prej cilit	prej cilës	prej cilëve	prej cilave

Grammar Tables

Table no. 135 (The declension of the possessive adjectives, **first person**)

Property	Sg. Masculine	Sg. Feminine	Sg. Masculine	Sg. Feminine
The owner	singular	singular	plural	plural
Nominative	im	ime	yně	joně
Genitive	tim	i ... ime	i ... toně	i ... soně
Dative	tim	sime	toně	soně
Accusative	tim	time	toně	toně
Ablative	prej ... tim	prej ... sime	prej ... toně	prej ... soně

Table no. 136 (The declension of the possessive adjectives, **first person**)

Property	Pl. Masculine	Pl. Feminine	Pl. Masculine	Pl. Feminine
The owner	singular	singular	plural	plural
Nominative	e mi	e mia	taně	tona
Genitive	i ... tě mi	i ... tě mia	i ... taně	i ... tona
Dative	tě mi	tě mia	taně	tona
Accusative	e mi	e mia	taně	tona
Ablative	prej ... tě mi	prej ... tě mia	prej ... taně	prej ... tona

Table no. 137 (The declension of the possessive adjectives, **second person**)

Property	Sg. Masculine	Sg. Feminine	Sg. Masculine	Sg. Feminine
The owner	singular	singular	singular	singular
Nominative	yt	jote	juaj	juaj
Genitive	i ... těnd	i ... sate	i ... juaj	i ... suaj
Dative	těnd	sate	tuaj	suaj
Accusative	těnd	těnde	tuaj	tuaj
Ablative	prej ... těnd	prej ... sate	prej ... tuaj	prej ... suaj

Table no. 138 (The declension of the possessive adjectives, **second person**)

Property	Pl. Masculine	Pl. Feminine	Pl. Masculine	Pl. Feminine
The owner	singular	singular	plural	plural
Nominative	e tu	e tua	tuaj	tuaja
Genitive	i ... tě tu	i ... tě tua	i ... tuaj	i ... tuaja
Dative	tě tu	tě tua	tuaj	tuaja
Accusative	e tu	e tua	tuaj	tuaja
Ablative	prej ... tě tu	prej ... tě tua	prej ... tuaj	prej ... tuaja

Grammar Tables

Table no. 139 (The declension of the possessive adjectives, *third person*)

Property	Sg. masculine	Sg. feminine	Sg. masculine	Sg. feminine
The owner	sg. masculine	sg. feminine	sg. masculine	sg. masculine
Nominative	i tij	e tij	i saj	e saj
Genitive	i ... tij	i ... sê tij	i ... tē saj	i ... sê saj
Dative	tê tij	sê tij	tê saj	sê saj
Accusative	e tij	e tij	tê saj	e saj
Ablative	prej ... tē tij	prej ... sê tij	prej ... tē saj	prej ... sê saj

Table no. 140 (The declension of the possessive adjectives, *third person*)

Property	Pl. Masculine	Pl. Feminine	Pl. Masculine	Pl. Feminine
The owner	sg. masculine	sg. masculine	sg masc. or fem.	sg. masc. or fem.
Nominative	e tij	e tija	e vet	e vet
Genitive	i ... tē tij	i ... tē tija	i ... tē vet	i ... sê vet
Dative	tê tij	tê tija	tê vet	sê vet
Accusative	e tij	e tija	e vet	e vet
Ablative	prej ... tē tij	prej ... tē tija	prej ... tē vet	prej ... sê vet

Table no. 141 (The declension of the possessive adjectives, *third person*)

Property	Pl. masculine	Pl. feminine	Sg. masculine	Sg. feminine
The owner	singular fem.	singular fem.	plural	plural
Nominative	e saj	e saja	tyre	e tyre
Genitive	i ... tē saj	i ... tē saja	i ... tē tyre	i ... sê tyre
Dative	tê saj	tê saja	tē tyre	sê tyre
Accusative	e saj	e saja	e tyre	tē tyre
Ablative	prej ... tē saj	prej ... tē saja	prej ... tē tyre	prej ... sê tyre

Table no. 142 (The declension of the possessive adjectives, *third person*)

Property	Pl. masculine	Pl. feminine	Pl. masculine	Pl. feminine
The owner	plural	plural	pl. masc. or fem.	pl. masc. or fem.
Nominative	e tyre	e tyre	e vet	e veta
Genitive	i ... tē tyre	i ... tē tyre	i ... tē vet	i ... tē veta
Dative	tē tyre	tē tyre	tē vet	tē veta
Accusative	e tyre	e tyre	e vet	e veta
Ablative	prej ... tē tyre	prej ... tē tyre	prej ... tē vet	prej ... tē veta

Grammar Tables

Table no. 143 (The declension of the possessive pronouns, **first person**)

Property	Sg. masculine	Sg. feminine	Sg. masculine	Sg. feminine
The owner	singular	singular	plural	plural
Nominative	imi	imja	yni	jona
Genitive	i timit	i ... simes	i ... tonit	i ... sonës
Dative	timit	simes	tonit	sonës
Accusative	timin	timen	tonit	tonën
Ablative	prej ... timit	prej ... simes	prej ... tonit	prej ... sonës

Table no. 144 (The declension of the possessive pronouns, **first person**)

Property	Pl. masculine	Pl. feminine	Pl. masculine	Pl. feminine
The owner	singular	singular	plural	plural
Nominative	të mitë	të miat	tanët	tonat
Genitive	i ... të mive	i ... të miave	i ... tanëve	i ... tonave
Dative	të mive	të miave	tanëve	tonave
Accusative	të mitë	të miat	tanët	tonat
Ablative	prej ... të mive	prej ... të miave	prej ... tanëve	prej ... tonave

Table no. 145 (The declension of the possessive pronouns, **sec. person**)

Property	Sg. masculine	Sg. feminine	Sg. masculine	Sg. feminine
The owner	singular	singular	plural	plural
Nominative	yti	jotja	juaji	juaaj
Genitive	i ... tëndi	i ... sates	i ... tuajit	i ... suajës
Dative	tëndit	sates	tuajit	suajës
Accusative	tëndin	tëndes	tuajin	tuajën
Ablative	prej ... tëndit	prej ... sates	prej ... tuajit	prej ... suajës

Table no. 146 (The declension of the possessive pronouns, **sec. person**)

Property	Pl. masculine	Pl. feminine	Pl. masculine	Pl. feminine
The owner	singular	singular	singular	singular
Nominative	të tu të	të tuat	tuajt	tuajat
Genitive	i ... tuve	i ... të tuave	i ... tuavej	i ... tuajave
Dative	të tuve	të tuave	tuajve	tuajave
Accusative	e tu të	të tuat	tuajt	tuajat
Ablative	prej ... të tuve	prej ... të tuave	prej ... tuajve	prej ... tuajave

Grammar Tables

Table no. 147 (The declension of the possessive pronouns, *third person*)

Property	Sg. masculine	Sg. feminine	Sg. masculine	Sg. feminine
The owner	sg. masculine	sg. masculine	sg. feminine	sg. feminine
Nominative	<i>i tiji</i>	<i>e tija</i>	<i>i saji</i>	<i>e saja</i>
Genitive	<i>i ... të tijt</i>	<i>i ... së tijës</i>	<i>i ... të sajit</i>	<i>i ... së sajës</i>
Dative	<i>të tijt</i>	<i>së tijës</i>	<i>të sajit</i>	<i>së sajës</i>
Accusative	<i>të tijin</i>	<i>të tijën</i>	<i>të sajin</i>	<i>së sajën</i>
Ablative	<i>prej ... të tijit</i>	<i>prej ... së tijës</i>	<i>prej ... të sajit</i>	<i>prej ... së sajës</i>

Table no. 148 (The declension of the possessive pronouns, *third person*)

Property	Pl. masculine	Pl. feminine	Pl. masculine	Pl. feminine
The owner	sg. masculine	sg. masculine	sg. masc. or fem.	sg. masc. or fem.
Nominative	<i>të tijtë</i>	<i>të tijat</i>	<i>i veti</i>	<i>e veta</i>
Genitive	<i>i ... të tijve</i>	<i>i ... të tijave</i>	<i>i ... të vetit</i>	<i>i ... së vetës</i>
Dative	<i>të tijve</i>	<i>të tijave</i>	<i>të vetit</i>	<i>së vetës</i>
Accusative	<i>të tijtë</i>	<i>të tijat</i>	<i>e vetin</i>	<i>të vetën</i>
Ablative	<i>prej ... të tijve</i>	<i>prej ... të tijave</i>	<i>prej ... të vetit</i>	<i>prej ... së vetës</i>

Table no. 149 (The declension of the possessive pronouns, *third person*)

Property	Pl. masculine	Pl. feminine	Sg. masculine	Sg. feminine
The owner	singular fem.	singular fem.	plural	plural
Nominative	<i>të sajtë</i>	<i>të sajat</i>	<i>i tyri</i>	<i>e tyra</i>
Genitive	<i>i ... të sajve</i>	<i>i ... të sajave</i>	<i>i ... të tyrit</i>	<i>i ... së tyre</i>
Dative	<i>të sajve</i>	<i>të sajave</i>	<i>të tyrit</i>	<i>së tyre</i>
Accusative	<i>të sajtë</i>	<i>e sajat</i>	<i>e tyrin</i>	<i>të tyren</i>
Ablative	<i>prej ... të sajve</i>	<i>prej ... të sajave</i>	<i>prej ... të tyrit</i>	<i>prej ... së tyre</i>

Table no. 150 (The declension of the possessive pronouns, *third person*)

Property	Pl. masculine	Pl. feminine	Pl. masculine	Pl. feminine
The owner	plural	plural	pl. masc. or fem.	pl. masc. or fem.
Nominative	<i>të tyre</i>	<i>të tyre</i>	<i>të vetët</i>	<i>të vetat</i>
Genitive	<i>i ... të tyreve</i>	<i>i ... të tyreve</i>	<i>i ... të vetëve</i>	<i>i ... të vetave</i>
Dative	<i>të tyreve</i>	<i>të tyreve</i>	<i>të vetëve</i>	<i>të vetave</i>
Accusative	<i>të tyre</i>	<i>të tyre</i>	<i>të vetët</i>	<i>të vetat</i>
Ablative	<i>prej ... të tyreve</i>	<i>prej ... të tyreve</i>	<i>prej ... të vetëve</i>	<i>prej ... të vetave</i>

Grammar Tables

Table no.151 (Noun endings - masculine, feminine / definite, sing. and pl.)

	Masculine	Feminine
Singular	-i, -(r)i, -u	-a, ia, -ja
Plural	-t	-t ë

Table no.152 (Nouns endings - masculine / definite, singular)

Endings	Indefinite, singular
- any consonants	- <i>fshat, gardh, gur, gëzim, lis, mal, breg, krah, mik</i>
- ë	- <i>kalë, atë, lumë,</i>
- a	- <i>krua, fthua, fthua</i>
- i	- <i>mī, shī, barī, verī, ullī</i>
- u	- <i>dru, hu</i>
- e	- <i>dhë, atdhë</i>
Endings	Definite, singular
- i	- <i>fshatī, gardhi, guri, gëzim, lisi, mali, kali, ati, lumi, kroi, thoi, ftoi, ulliri</i>
- (r)i	- <i>druī, huri,</i>
- u	- <i>bregu, krahū, miku, miu, shiu, bariu, veriu, dheu, atdheu</i>

Table no.153 (Noun endings - feminine / definite, singular)

Endings	Indefinite, singular
- any consonants	- <i>kodër, zemër, vegët, flutur, tjegull</i>
- ë	- <i>bukë, fushë, vajzë,</i>
- e	- <i>faqe, shishe, gjethe, rrëke, banane, anije, karrige, shkrepëse</i>
- i	- <i>shtëpi, liri, dashuri</i>
- a	- <i>kala, shaka</i>
Endings	Definite, singular
- a	- <i>kodra, zemra, vegla, flutura, tjegulla, buka, fusha, vajza</i>
- ia	- <i>banania, karrigia, dashuria, liria, shtëpia,</i>
- ja	- <i>faqja, shishja, gjethja, rrëkeja, anija, shkrepësja, kalaja, shakaja</i>

Grammar Tables

Table No. 154 (Noun endings - masculine, indefinite and definite plural)

Endings	Indefinite
- any consonants	- <i>fiq, peshq, pirunj, ullinj, qirinj, minj, djem, zogj, pleq, miq, mësues, nxënës, përkthyes</i>
- a	- <i>lapsa, burra</i>
- ë	- <i>studentë, diplomatë, krahë, mjekë</i>
- e	- <i>malë, qytete, pallate</i>
Endings	Definite
- t	- <i>burra-t, lapsa-t, studentë-t, diplomatë-t, krahë-t, mjekë-t, malë-t, qytete-t, pallate-t</i>
- të	- <i>fiq-të, zogj-të, minj-të, miq-të, djem-të, ullinj-të, qirinj-të, pirunj-të, pleq-të,</i>
- it	- <i>mësues-it, nxënës-it, përkthyes-it</i>

Table No. 155 (Nouns endings - feminine, definite and definite plural)

Endings	Indefinite
- a	- <i>çanta, gota, zyra, pjata, çadra, tulla</i>
- e	- <i>lule, shishe, shkrepsë, pyetje</i>
- ë	- <i>pemë, fjalë, këngë, mallë, rugë</i>
- i	- <i>çati, fjali, kuti, fotografi, shtëpi</i>
Endings	Definite
- t	- <i>çanta-t, gota-t, zyra-t, pjata-t, çadra-t, tulla-t, lule-t, shishe-t, shkrepsë-t,</i> - <i>pyetje-t, pemë-t, fjalë-t,</i>
- të	- <i>çatitë, fjalitë, kutitë, fotografitë, shtëpitë</i>

Batjar Bega
& Sokol Bega

let's learn albanian

A COURSE OF THE ALBANIAN LANGUAGE

Book contents at a glance:

- a pronunciation key and guide to Albanian sounds
- a word stress system
- 52 lessons and situation based conversations
- concise and comprehensive grammar explanations
- a wide variety of exercises (reading, practical, translation), etc.
- answers to selected exercises
- Albanian grammar at a glance
- a detailed verb list according to the group conjugations
- grammar tables
- more than 800 most frequently used words (Albanian-English)
- an Albanian-English dictionary with stressed words
- audio CD for each lesson, and more ...

audio CD is included in the price of the book)

ISBN

4000 LEK

B05954



9 789928 080295

ADRION Ltd.

11 4 2018

-4000

Price: Lekë 4 000
In the USA: \$ 45. 00
In Europe: € 40. 00